

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.

www.

www.

www.

Ghaemiyeh

.com

.org

.net

.ir

اسْتِغْنَاكَ

الْحَمْدُ

جلد اول

موسى بن جعفر الجعفي

۲۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

موسوعة الامام الخميني قدس سره الشريف المجلد 32 إلى 41 استفتاءات امام خميني (س)

نويسنده:

آيت الله العظمى سيد روح الله موسى خميني قدس سره

ناشر چاپي:

موسسه تنظيم و نشر آثار امام خميني رحمه الله عليه

ناشر دييجيتالي:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۱۱	موسوعه الامام الخميني قدس سره الشريف المجلد ۳۲ استفتائات امام خميني (س) جلد ۱
۱۱	مشخصات کتاب
۱۲	اشاره
۱۵	فهرست اجمالي
۱۶	فهرست مطالب / ج ۱
۲۶	فهرست مطالب / ج ۲
۳۲	فهرست مطالب / ج ۳
۳۸	فهرست مطالب / ج ۴
۴۱	فهرست مطالب / ج ۵
۴۷	فهرست مطالب / ج ۶
۵۹	فهرست مطالب / ج ۷
۶۳	فهرست مطالب / ج ۸
۷۲	فهرست مطالب / ج ۹
۸۱	فهرست مطالب / ج ۱۰
۹۸	مقدمه ناشر
۱۰۴	تقليد
۱۰۶	احكام تقليد
۱۰۶	وجود تقليد يا عمل به احتياط در غير مجتهد
۱۰۹	جائز نبودن تقليد در اصول دين
۱۱۱	تشخيص موضوعات
۱۱۲	لزوم تبعيت عموم از حكم مجتهد
۱۱۳	لزوم يادگيري احكام شرعي
۱۱۳	شرائط مرجع تقليد

۱۱۴	تقلید اعلم و موارد رجوع و عدول به مجتهد دیگر
۱۶۰	طریق تشخیص اعلم
۱۶۰	تبعیت در انتخاب مرجع تقلید
۱۶۲	تقلید میت
۱۷۰	حکم مغایرت اعمال سابقه با رأی مجتهد فعلی
۱۸۲	کیفیت به دست آوردن فتوای مجتهد
۱۸۹	طریق احراز عدالت
۱۹۰	اشتباه در نقل فتوا
۱۹۰	بیان احکام شرعی زنان توسط مرد
۱۹۱	اختلاف نایب و وصی با موجر و موصی در تقلید
۱۹۱	احتیاط واجب و مستحب
۱۹۵	طهارت
۱۹۷	احکام طهارت
۱۹۷	احکام آب ها
۲۰۶	احکام تخلی (بول و غائط کردن)
۲۰۸	احکام استنجاء
۲۱۱	احکام استبراء
۲۱۵	احکام وضو
۲۱۵	واجبات وضو
۲۱۵	مقدار و کیفیت شستن اعضای وضو
۲۳۱	رفع مانع از رسیدن آب به اعضای وضو
۲۳۵	کیفیت مسح سر و پاها
۲۴۴	شرایط وضو
۲۴۵	مباح بودن آب وضو
۲۴۷	طهارت موضع غسل و مسح در وضو
۲۴۸	مباح بودن مکان انجام وضو

۲۴۹	وضو گرفتن از ظرف طلا و نقره
۲۵۰	مباشرت در اعمال وضو
۲۵۳	نیت در وضو
۲۵۷	نواقض و موجبات وضو
۲۷۰	غایات وضو
۲۷۰	مست قرآن، اسماء مقدسه، آرم جمهوری اسلامی و...
۲۸۰	احکام خلل وضو
۲۸۱	احکام وضوی جبیره
۲۸۶	احکام غسل
۲۸۷	غسل جنابت
۲۸۷	سبب اول جنابت: خروج منی
۳۰۵	سبب دوم جنابت: جماع
۳۰۶	جنابت در بانوان
۳۱۹	احکام جنب
۳۲۲	واجبات غسل
۳۲۲	اول از واجبات غسل: نیت
۳۲۴	دوم از واجبات غسل: شستن ظاهر بدن
۳۲۸	سوم از واجبات غسل: ترتیب
۳۳۱	چهارم از واجبات غسل: مطلق بودن، طاهر بودن، مباح بودن آب و...
۳۳۹	حکم رطوبت مشتبّه
۳۴۰	کفایت غسل جنابت از وضو
۳۴۲	عدم کفایت غسل جمعه از وضو
۳۴۷	کفایت غسل جنابت از بقیه اغسال در صورت نیت کردن آن ها
۳۴۹	غسل حیض
۳۴۹	احکام حیض
۳۵۴	سن یائستگی و حکم آن

۳۵۷	احکام حائض
۳۶۲	غسل استحاضه
۳۶۲	احکام استحاضه
۳۶۵	غسل نفاس
۳۶۵	احکام نفاس
۳۶۸	غسل مت میت
۳۷۱	مست بدن شهید
۳۷۳	احکام اموات
۳۷۳	غسل میت
۳۷۶	ساقط شدن غسل میت از شهید در معرکه
۳۹۵	حکم غسل میتی که بدنش متلاشی شده
۳۹۵	لزوم مماثلت بین غسل دهنده و میت
۳۹۶	کیفیت غسل میت
۳۹۹	کفن کردن میت
۴۰۰	مستحبات و آداب کفن
۴۰۱	نماز میت
۴۰۲	شرایط نماز میت
۴۰۳	دفن میت
۴۱۰	تعمیر قبور
۴۱۰	ورود زنان به قبرستان
۴۱۰	برگزاری مراسم دعا در قبرستان
۴۱۰	راه رفتن روی قبور
۴۱۱	برگزاری مراسم و گریه کردن برای شهید و میت
۴۱۱	برگزاری مراسم عزا برای مجرمین
۴۱۲	نماز لیلة الدفن
۴۱۲	خیرات برای اموات

- ۴۱۴ نبش قبر
- ۴۲۴ غسل های مستحب
- ۴۲۵ تیمم
- ۴۲۶ مجوزات تیمم
- ۴۳۴ چیزهایی که تیمم به آن ها صحیح است
- ۴۳۷ کیفیت تیمم
- ۴۳۹ کیفیت تیمم مقطوع الید و عاجز
- ۴۴۲ احکام تیمم
- ۴۴۶ نجاسات
- ۴۴۸ نجاست بول و غائط
- ۴۴۹ نجاست میته
- ۴۵۷ نجاست خون
- ۴۵۷ نجاست سگ و خوک
- ۴۶۳ نجاست مسکر مایع بالاصاله
- ۴۷۳ نجاست فقاغ
- ۴۷۶ نجاست کافر
- ۵۱۱ نجاست بهایی
- ۵۱۳ حکم عرق جنب از حرام و سایر موارد
- ۵۱۷ احکام نجاسات
- ۵۱۷ هتک حرمت قرآن، لفظ جلاله، اسماء معصومین و اماکن مقدسه
- ۵۲۶ وجوب تطهیر بدن و لباس از نجاسات برای نماز
- ۵۳۱ حکم اعلام نجس بودن اشیا
- ۵۳۲ کیفیت نجس شدن اشیا به سبب نجاسات
- ۵۳۲ شرطیت سرایت رطوبت در نجس شدن اشیا
- ۵۴۰ اجتناب از وسوسه در طهارت و نجاست
- ۵۴۹ لزوم یقین به نجاست

- ۵۵۸ ----- حکم تعدّد واسطه در نجس شدن اشیا -----
- ۵۶۱ ----- آنچه از نجاسات که در نماز عفو شده است -----
- ۵۶۴ ----- مطهرات (پاک کننده ها) -----
- ۵۶۴ ----- از مطهرات: آب -----
- ۵۷۵ ----- از مطهرات: زمین -----
- ۵۷۶ ----- از مطهرات: آفتاب -----
- ۵۷۶ ----- از مطهرات: استحاله -----
- ۵۸۰ ----- از مطهرات: کم شدن دو سوم آب انگور -----
- ۵۸۱ ----- از مطهرات: اسلام -----
- ۵۸۲ ----- از مطهرات: تبعیت -----
- ۵۸۳ ----- احکام ظرف ها -----
- ۵۸۴ ----- درباره مرکز -----

سرشناسه : خمینی، روح الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، 1279 - 1368.

عنوان و نام پدیدآور : موسوعة الامام الخميني قدس سره الشريف المجلد 32 استفتائات امام خميني (س) جلد 1 / تحقیق موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).

مشخصات نشر : تهران : موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، 1396.

مشخصات ظاهری : 10 ج.

فروست : موسوعة الامام الخميني (س).

شابک : 1-368-212-964-978

وضعیت فهرست نویسی : فایا (چاپ دوم)

یادداشت : ج. 2 - 10 (چاپ اول: 1392) (فایا).

یادداشت : چاپ دوم.

مندرجات : ج. 1. احکام تقلید، طهارت. - ج. 2. نماز (از ابتدا تا شرایط شکسته شدن نماز). - ج. 3. نماز (از قواطع سفر تا انتها)، روزه، زکات. - ج. 4. خمس. - ج. 5. حج، امر به معروف و نهی از منکر، مکاسب محرمه. - ج. 6. بیع (خرید و فروش). - ج. 7. وقف و نظایر آن، وصیت، یمین و نذر، کفارات. - ج. 8. صید و ذباحت، خوردنی ها و آشامیدنی ها. - ج. 9. نکاح (از اولیای عقد تا انتها). - ج. 10. قضا، شهادت، حدود، قصاص ...

موضوع : فقه جعفری -- رساله عملیه -- پرسش ها و پاسخ ها

Islamic law, Ja'fari -- Handbooks, manuals, etc. -- Questions and answers*

فتواهای شیعه -- قرن 14

Fatwas, Shiites -- 20th century

شناسه افزوده : موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)

شناسه افزوده : Institute for Compilation and Publication of Imam Khomeini's Works

رده بندی کنگره : BP183/9/خ8الف47 1396

رده بندی دیویی : 297/3422

شماره کتابشناسی ملی : 3421059

اطلاعات رکورد کتابشناسی : فاپا

آدرس سایت : <https://www.icpikw.ir>

خیراندیش دیجیتال : مرکز خدمات حوزه علمیه اصفهان

ویراستار: محمد حسین دادخواه

ص: 1

اشاره

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ص: 3

جلد اول ... احکام تقلید، طهارت

جلد دوم ... نماز (از ابتدا تا شرایط شکسته شدن نماز)

جلد سوم ... نماز (از قواطع سفر تا انتها)، روزه، زکات

جلد چهارم ... خمس

جلد پنجم ... حج، امر به معروف و نهی از منکر، مکاسب محرمه

جلد ششم ... بیع (خرید و فروش)، شفعه، صلح، اجاره، جعاله، عاریه، ودیعه، مضاربه، شرکت، مزارعه، مساقات، دین و قرض، رهن، حجر، ضمان، حواله و کفالت، وکالت، اقرار، هبه

جلد هفتم ... وقف و نظائر آن، وصیت، یمین و نذر، کفارات

جلد هشتم ... صید و ذباحت، خوردنی ها و آشامیدنی ها، غصب، احیای موات و مشترکات، لقطه، نکاح (از ابتدا تا احکام عقد ازدواج)

جلد نهم ... نکاح (از اولیای عقد تا انتها)، طلاق، خلع و مبارات، ظهار، مواریث

جلد دهم ... قضا، شهادت، حدود، قصاص، دیات، مسائل مستحدثه (بیمه، سفته، سرقتی، بانک ها، بلیط های بخت آزمایی، تلقیح مصنوعی، تشریح و ترقیع، رادیو و تلویزیون، مقررات دولتی، راهنمایی و رانندگی، خرید و فروش و تقسیم اجناس سهمیه ای، خرید و فروش اجناس قاچاق، مالیات و عوارض، عزاداری، رضایت والدین، مسائل اجتماعی بانوان، مسابقات ورزشی، معارف و مسائل

اسلامی، مسائل امنیتی و کشورهای بیگانه، ولایت فقیه)

مقدمه ناشر ... چهل و نه

احکام تقلید

و جوب تقلید یا عمل به احتیاط در غیر مجتهد ... 3

جایز نبودن تقلید در اصول دین ... 6

تشخیص موضوعات ... 8

لزوم تبعیت عموم از حکم مجتهد ... 9

لزوم یادگیری احکام شرعی ... 10

شرایط مرجع تقلید ... 10

تقلید اعلم و موارد رجوع و عدول به مجتهد دیگر ... 11

طریق تشخیص اعلم ... 57

تبعیت در انتخاب مرجع تقلید ... 57

تقلید میت ... 59

حکم مغایرت اعمال سابقه با رأی مجتهد فعلی ... 66

کیفیت به دست آوردن فتوای مجتهد ... 78

طریق احراز عدالت ... 85

اشتباه در نقل فتوا ... 86

بیان احکام شرعی زنان توسط مرد ... 86

اختلاف نایب و وصی با موجر و موصی در تقلید ... 87

احتیاط واجب و مستحب ... 87

کتاب طهارت

احکام آب ها ... 93

احکام تخلی (بول و غائط کردن) ... 102

احکام استنجاء ... 104

احکام استبراء ... 107

احکام وضو

واجبات وضو ... 111

مقدار و کیفیت شستن اعضای وضو ... 111

رفع مانع از رسیدن آب به اعضای وضو ... 127

کیفیت مسح سر و پاها ... 131

شرایط وضو ... 140

مباح بودن آب وضو ... 141

طهارت موضع غسل و مسح در وضو ... 143

مباح بودن مکان انجام وضو ... 144

وضو گرفتن از ظرف طلا و نقره ... 145

مباشرت در اعمال وضو ... 146

نیت در وضو ... 149

نواقض و موجبات وضو ... 153

غایات وضو ... 166

احکام خلل وضو... 176

احکام وضوی جبیره... 177

احکام غسل

غسل جنابت... 183

سبب جنابت:

اوّل: خروج منی... 183

دوم: جماع... 200

جنابت در بانوان... 201

احکام جنب... 214

واجبات غسل:

اوّل: نیت... 217

دوم: شستن ظاهر بدن... 219

سوم: ترتیب... 223

چهارم: مطلق بودن، طاهر بودن، مباح بودن آب و... 226

حکم رطوبت مشتبه... 234

کفایت غسل جنابت از وضو... 235

عدم کفایت غسل جمعه از وضو... 237

کفایت غسل جنابت از بقیه اغسال در صورت نیت کردن آن ها... 240

غسل حیض... 242

احکام حیض... 242

سن یائسگی و حکم آن... 247

احكام حائض ... 250

غسل استحاضه ... 255

ص: 7

احکام استحاضه ... 255

غسل نفاس ... 258

احکام نفاس ... 258

غسل مسّ میت ... 261

مسّ بدن شهید ... 264

احکام اموات

غسل میت ... 266

ساقط شدن غسل میت از شهید در معرکه ... 269

حکم غسل میتی که بدنش متلاشی شده ... 288

لزوم مماثلت بین غسل دهنده و میت ... 288

کیفیت غسل میت ... 289

کفن کردن میت ... 292

مستحبات و آداب کفن ... 293

نماز میت ... 294

شرایط نماز میت ... 295

دفن میت ... 296

تعمیر قبور ... 303

ورود زنان به قبرستان ... 303

برگزاری مراسم دعا در قبرستان ... 303

راه رفتن روی قبور ... 303

برگزاری مراسم و گریه کردن برای شهید و میت ... 304

برگزاری مراسم عزا برای مجرمین ... 304

نماز لیلۃ الدفن ... 305

ص: 8

خیرات برای اموات ... 305

نیش قبر ... 307

غسل های مستحب ... 317

تیمم

مجوزات تیمم ... 319

چیزهایی که تیمم به آن ها صحیح است ... 326

کیفیت تیمم ... 329

کیفیت تیمم مقطوع الید و عاجز ... 331

احکام تیمم ... 334

نجاسات

بول و غائط ... 340

میته ... 341

خون ... 349

سگ و خوک ... 349

مسکر مایع بالاصاله ... 355

فقاع ... 364

کافر ... 366

نجاست بهایی ... 399

حکم عرق جنب از حرام و سایر موارد ... 401

احکام نجاسات ... 405

هتك حرمت قرآن، لفظ جلاله، اسماء معصومین و اماکن مقدسه ... 405

و جوب تطهیر بدن و لباس از نجاسات برای نماز ... 414

ص: 9

حکم اعلام نجس بودن اشیا ... 419

کیفیت نجس شدن اشیا به سبب نجاسات ... 420

شرطیت سرایت رطوبت در نجس شدن اشیا ... 420

اجتناب از وسوسه در طهارت و نجاست ... 428

لزوم یقین به نجاست ... 437

حکم تعدد واسطه در نجس شدن اشیا ... 446

آنچه از نجاسات که در نماز عفو شده است ... 449

مطهرات (پاک کننده ها)

آب ... 452

زمین ... 463

آفتاب ... 464

استحاله ... 464

کم شدن دو سوم آب انگور ... 468

اسلام ... 469

تبعیت ... 470

احکام ظرف ها ... 471

ص: 10

کتاب نماز

شرط وجوب نماز ... 3

مقدمات نماز ... 4

مقدمه اول: اوقات نمازهای یومیه و نوافل آن ها ... 4

نماز شب ... 5

افضلیت خواندن هر يك از نمازهای یومیه در وقت فضیلت خودش ... 6

وقت نماز صبح در شب های مهتابی ... 10

حکم وقت اختصاصی نماز ... 12

حکم کسی که نماز عشايش قضا شود ... 15

حکم تراحم وقت نماز با غیر آن ... 16

شرط یقین به دخول وقت برای شروع نماز ... 18

مقدمه دوم: قبله ... 19

مقدمه سوم: ستر و ساتر (پوشش و لباس نمازگزار) ... 24

شرط اول: پاک بودن لباس نمازگزار ... 26

شرط دوم: غصبی نبودن لباس نمازگزار ... 27

شرط سوم: از اجزاء مردار و حیوان حرام گوشت نبودن لباس نمازگزار ... 31

شرط چهارم: از طلا نبودن لباس نمازگزار در مردان ... 32

پوشیدن زنان لباس مخصوص مردان را و بالعکس ... 45

لباس شهرت ... 48

مقدمه چهارم: مکان نمازگزار ... 50

تقدم و تأخر زن و مرد و وجود حائل بین آن ها در نماز ... 91

طهارت مکان و امور معتبره در محل سجده ... 94

اعتبار استقرار در محل نمازگزار ... 100

استحباب نماز در مسجد و آداب و احترام آن ... 102

معنای کراهت در نماز و مکان های مکروه برای نماز ... 105

مقدمه پنجم: اذان و اقامه ... 109

مقدمه ششم: حضور قلب در نماز ... 110

افعال نماز ... 112

نیت ... 112

تکبیرة الاحرام ... 117

قیام (ایستادن) ... 120

قرائت و ذکر ... 126

رکوع ... 150

سجده ... 152

سجده واجب در تلاوت قرآن و سجده شکر ... 156

شَهْدُ ... 158

سلام نماز ... 159

قنوت ... 160

تعقیب نماز ... 162

مبطلات نماز ... 164

نماز آیات ... 175

احکام خلل در نماز ... 177

احکام شک ... 181

ص: 12

- حکم شک در افعال نماز ... 183
- حکم شک در عدد رکعت های نماز واجب ... 188
- حکم شک هایی که اعتبار ندارد ... 190
- حکم ظن (گمان) در کارها و رکعت های نماز ... 197
- نماز احتیاط ... 198
- حکم اجزای فراموش شده نماز ... 199
- حکم سجده سهو ... 199
- نماز قضا ... 202
- وجوب قضای نمازهای فوت شده ... 202
- مطابقت نماز قضا با نماز فوت شده ... 223
- معتبر نبودن ترتیب در غیر نمازهایی که در ادای آن ها ترتیب معتبر است ... 229
- وجوب قضای قدر متیقن از نمازهای فوت شده ... 236
- موسع بودن وجوب قضاء نماز ... 244
- وجوب نماز قضای پدر بر پسر بزرگ تر ... 245
- نماز استیجاری ... 258
- نماز جمعه ... 265
- شرایط نماز جمعه ... 277
- کسی که نماز جمعه بر او واجب است ... 286
- وقت نماز جمعه ... 292
- چند فرع درباره نماز جمعه ... 295
- نماز عید فطر و عید قربان ... 303

نماز مسافر ... 307

شرایط شکسته شدن نماز:

اول: پیمودن مسافت شرعی ... 307

حد مسافت شرعی ... 323

بلاد کبیره ... 336

دوم: قصد پیمودن مسافت شرعی از اول سفر ... 536

سوم: حرام نبودن سفر ... 544

چهارم: شغل نبودن سفر ... 545

حکم نماز و روزه افراد راننده ... 545

حکم نماز و روزه کسانی که شغلشان در سفر است ... 588

حکم نماز و روزه افراد دوره گرد ... 692

پنجم: عبور از حد ترخص ... 712

فهرست مطالب / ج 3

نماز (بقیه مسائل نماز مسافر)

قواطع سفر ... 3

اول: عبور از وطن ... 3

مراد از وطن، احکام و اقسام آن ... 3

امکان وطن های متعدد برای هر شخص ... 85

اعراض از وطن ... 92

حکم تردید در اعراض از وطن ... 108

تبعیت در وطن ... 141

دوم: قصد ماندن ده روز در يك محل ... 151

ص: 14

سوم: باقیماندن سی روز مردداً در يك مكان ... 239

احكام مسافر ... 245

حدود اماكن تخيير ... 269

نماز جماعت ... 271

معناى كراهت داشتن اقتداى غير مسافر به مسافر ... 283

نماز معاده ... 286

نماز خوف ... 289

شرائط نماز جماعت ... 289

حكم اتصال صفوف در نماز جماعت با وجود حائل ... 289

احكام نماز جماعت ... 303

شرائط امام جماعت ... 308

شرطيت عدالت در امام جماعت ... 310

طريقه احراز عدالت در امام جماعت ... 325

شرط صحيح بودن قرائت در امام جماعت ... 330

حكم اقتدا به صاحبان عذر و نقص عضو ... 332

اختلاف مأموم و امام جماعت تقليداً و اجتهاداً ... 336

اشتباه كردن امام جماعت و كشف بطلان نماز او ... 337

امام جماعت شدن بانوان ... 341

تقيه و شركت در نماز جماعت اهل سنت ... 344

امام جماعت شدن غير روحانى ... 353

چیزهایی که باید روزه دار از انجام آن خودداری کند ... 383

ص: 15

آنچه برای روزه دار مکروه است ... 401

آنچه بر روزه خواری مترتب می شود (قضا، کفاره و تعزیر) ... 403

نحوه ادای کفاره روزه ... 437

شرطیت یقین به دخول وقت برای روزه بودن یا نبودن ... 463

شرایط صحّت و وجوب روزه ... 469

راه ثابت شدن اول ماه ... 523

قضای روزه ماه رمضان ... 529

روزه های مستحبی ... 571

کتاب زکات

زکات مال ... 575

کسی که زکات بر او واجب است ... 576

چیزهایی که زکات در آن واجب و یا مستحب است ... 578

زکات چهارپایان ... 578

زکات طلا و نقره ... 580

زکات غلات ... 584

اقسام مستحقین زکات و مصارف آن ... 588

زکات بدن ... 594

کسی که زکات فطره بر او واجب است ... 594

جنس فطره ... 595

وقت وجوب زکات فطره ... 595

مصرف زکات فطره ... 601

کتاب خمس

قصد قربت در خمس ... 3

آنچه که خمس در آن واجب است:

1. غنیمت ... 5

2. معدن ... 15

3. گنج ... 17

4. منفعت کسب ... 19

عدم وجوب خمس در منافی مثل: هبه، ارث، قرض، مهریه و... 122

خمس ترقی قیمت ... 171

مال مخمس ... 200

خمس دیونی که وصول نشده ... 203

مبدأ سال در پرداخت خمس ... 213

مؤونه و موارد آن ... 223

خمس سرمایه ... 286

نحوه محاسبه خمس اموال کسانی که چند رشته کسب دارند ... 324

خمس آذوقه، مازاد، فروش خانه و آنچه از مؤونه بودن خارج شده ... 324

خمس پس انداز جهت تهیه مؤونه مثل خانه و جهیزیه و... 377

کسر نشدن مالی که خمس ندارد - ولی در مؤونه صرف شده - از درآمد سال ... 398

خمس اموال افراد بدهکار ... 404

دستگردان بدهی خمس و پرداخت آن از ربح سال جدید ... 430

وديعه ثبت نام حج و خمس آن ... 432

ص: 17

- تعلق خمس به عین اموال ... 451
- پرداخت خمس بیش از مقدار واجب ... 467
- شک در ادای خمس ... 470
- جواز تأخیر پرداخت خمس تا آخر سال خمسی ... 470
5. زمینی که کافر ذمی از مسلمان خریده ... 471
6. مال حلال مخلوط به حرام ... 472
- پرداخت ردّ مظالم ... 475
- تقسیم خمس و مستحقین آن:
- شرایط مستحقین خمس ... 482
- شهریه گرفتن طلاب ... 490
- واجب نبودن خمس در شهریه ... 506
- نحوه پرداخت خمس و مصرف آن ... 508
- تلف شدن خمس بدون افراط و تفریط ... 679
- جواز ادای خمس از غیر مال مورد خمس ... 683
- احتساب دین، مالیات و... به جای خمس ... 685
- قبول خمس از طرف مستحق و برگرداندن آن ... 700
- حکم تصرفات در اموال کسانی که خمس نمی دهند ... 701
- خمس اموال افراد مرتد ... 733
- انفال ... 735

کتاب حج

وجوب حج بر مستطیع و عدم کفایت خیرات دیگر از آن ... 3

تصدی امور حج ... 35

احکام کسی که حج بر او مستقر شده ... 35

حج نیابی ... 55

وصیت به حج ... 68

حج مستحبی ... 70

اقسام عمره ... 71

فاصله بین دو عمره ... 73

شرط تحقق مجاورت ... 75

ارکان و شرایط حج تمتع ... 75

میقات ها و احکام آن ... 83

واجبات احرام ... 98

نیت و کیفیت آن ... 98

پوشیدن دو جامه احرام و شرایط آن ... 101

محرمات احرام و كفاره آن ها ... 103

طواف ... 114

واجبات طواف ... 116

شکایات طواف ... 135

نماز طواف ... 137

تقصیر ... 144

وقوف در عرفات ... 146

وقوف در مشعرالحرام ... 149

واجبات منی ... 153

اول: رمی جمره ... 153

دوم: ذبیح (قربانی) ... 164

سوم: تقصیر ... 181

واجبات بعد از اعمال منی ... 187

ماندن شب در منی (بیتوته) ... 193

رمی جمره های سه گانه ... 196

صدّ و حصر ... 199

کتاب امر به معروف و نهی از منکر

اقسام امر به معروف و نهی از منکر و موارد آن ... 203

شرایط وجوب امر به معروف و نهی از منکر ... 233

اول: شناخت معروف و منکر ... 233

دوم: احتمال تأثیر دادن ... 235

سوم: اصرار بر استمرار گناه داشتن و توبه نکردن ... 238

چهارم: مفسده نداشتن ... 244

مراتب امر به معروف و نهی از منکر ... 244

احکام دفاع

دفاع از اسلام، حضور در جبهه و امور مربوط به آن ... 248

فرار از جنگ و ترک دفاع و عقب نشینی ... 335

آموزش نظامی بانوان، و حضور ایشان در جبهه ها ... 336

ص: 20

رضایت والدین برای حضور در جبهه ... 342

غنائم جنگی ... 454

مثله کردن جنازه های دشمن ... 476

نحوه برخورد و رفتار با اسرای جنگی ... 477

دفاع از نفس و مال به قدر استطاعت ... 479

نظام وظیفه ... 484

مکاسب محرمه

خرید و فروش و استعمال اعیان نجس و متنجس ... 495

خرید و فروش کوپن ... 503

خرید و فروش ارز ... 507

خرید و فروش مواد مخدر ... 526

خرید و فروش حیوانات ... 529

خرید و فروش آلات و وسایلی که از آن ها استفاده حرام می شود ... 531

کسب کردن به وسیله اعمال حرام:

قمار، مسابقات و شرط بندی ... 541

شطرنج و تخته نرد ... 545

مجسمه سازی و تصویر ... 548

ریش تراشی ... 559

غنا و موسیقی ... 577

غیبت ... 590

دروغ ... 597

فحش و ناسزا گفتن ... 601

کمک به ظلمه و همراهی با آن ها ... 602

ص: 21

نگهداری و مطالعه کتب ضلال و استماع رادیوهای بیگانه ... 607

سحر، شعبده، احضار ارواح، هیپنوتیزم ... 611

غش در معامله ... 616

گران فروشی و احتکار ... 618

اخذ اجرت برای انجام واجبات ... 640

آداب تجارت ... 643

تحصیل ثروت و راه های مشروع آن ... 644

تعدد کسب و شغل ... 646

خرید و فروش چیزهایی که اسماء جلاله دارد ... 647

حق العمل و دلالی در معاملات ... 648

خرید و فروش تمبر ... 650

فهرست مطالب / ج 6

کتاب بیع (خرید و فروش)

بیع معاطات ... 3

لزوم بیع و شرط در ضمن عقد ... 5

شرط ابتدایی ... 75

وکالت در بیع ... 81

بیع تعلیقی ... 81

شرایط خریدار و فروشنده:

اول: عقل ... 82

دوم: قصد ... 82

سوم: اختیار ... 83

ص: 22

چهارم: مالك تصرف بودن و حكم بيع فضولى ... 88

اولياى تصرف در مال صغير ... 120

معامله با فرقه ضاله بهائيت و كفار ... 126

شروط عوض و معوض:

اول: ماليت داشتن ... 134

دوم: تعيين مقدار عوض و معوض ... 137

سوم: مشخص بودن جنس عوض و معوض و اوصاف آن ها ... 143

چهارم: ملك طلق بودن عوض و معوض ... 144

خيارات ... 149

خيار شرط ... 149

خيار غبن ... 152

خيار تأخير ... 167

خيار رؤيت ... 168

خيار عيب ... 169

خيار تخلف شرط ... 173

احكام خيار ... 179

چيزهايى كه عرفاً جزء مبيع محسوب مى شود ... 180

قبض و تسليم (گرفتن و واگذار كردن) ... 182

نقد و نسيه ... 189

ربا ... 195

بيع صرف ... 211

بيع سلف ... 217

مراجعة و مواضعه و توليه ... 219

ص: 23

حق المازة ... 220

اقاله (توافق بر فسخ) ... 221

کتاب شفعه

احکام شفعه ... 225

کتاب صلح

احکام صلح ... 233

ذکر بعضی از مسائلی که معمولاً در کتاب صلح آورده می شود:

عبور اهالی يك منزل از حیاط منزل دیگر ... 250

باز کردن پنجره به طرف منزل همسایه ... 251

احداث بنای جدید و ضرر به همسایه ... 252

تقسیم زمین مشترك و درخت ... 253

عبور آب باران و ناودان ... 254

دیوار مشترك و استفاده از آن ... 256

ورود شاخه های درخت به ملك همسایه ... 257

کتاب اجاره

لزوم تخلیه مورد اجاره پس از انقضای مدت اجاره ... 263

اجیر شدن برای کارهای حرام ... 281

اجاره دادن محل برای کارهای حرام ... 284

مشروط بودن صحت اجاره به تعیین اجرت و عین مورد اجاره ... 285

اجیر شدن برای غیر مسلمان ... 285

تغییر و تبدیل عین مورد اجاره ... 286

- مجهول بودن مدت اجاره ... 288
- مجهول بودن مال الاجاره ... 289
- اجیر شدن برای عملی که مضر به حال مسلمین است ... 289
- مباح بودن عمل مورد اجاره ... 290
- حکم کسر بیست درصد اجاره بها توسط شورای انقلاب ... 294
- مجهول بودن مالک عین مورد اجاره ... 298
- اختیار و رضایت در طرفین اجاره ... 298
- حکم گرفتن مال الاجاره از صغیر ... 301
- لزوم عقد اجاره و وجوب عمل به شرط در ضمن آن ... 301
- عدم بطلان اجاره به سبب موت موجر و مستأجر ... 324
- غیر قابل استفاده شدن مورد اجاره ... 325
- عدم استفاده مستأجر از عین مورد اجاره ... 328
- لزوم مباشرت اجیر در انجام کار ... 328
- اجیر شدن برای کاری و انجام کارهای دیگر در خلال آن ... 330
- حکم ارتکاب خلاف قانون در استخدام شدن ... 332
- تخلف اجیر از کاری که برای آن اجیر شده ... 333
- اجیر شدن برای حفظ بعضی اشیاء و حفاظت از آن ... 335
- ثبوت اجرت المثل برای اجیر در صورت دستور آمر ... 335
- حکم کارهای زن در منزل شوهر ... 341
- ضامن بودن مستأجر و اجیر در صورت تعدی و تفریط ... 344
- اجاره زمین برای زراعت و کشاورزی ... 348

اختلاف در ثبوت اجاره ... 349

استخدام در مراکز دولتی و حقوق و مزایای دریافتی ... 350

ص: 25

لزوم پرداخت مال الاجاره به مالک ... 359

دریافت حق سنوات و مزایای دیگر برای اجیر ... 361

هزینه وصول اجاره توسط مالک ... 362

کتاب جعاله ... 363

احکام جعاله ... 365

کتاب عاریه ... 367

احکام عاریه ... 369

کتاب ودیعه ... 373

احکام ودیعه ... 375

کتاب مضاربه ... 389

احکام مضاربه ... 391

کتاب شرکت ... 401

احکام شرکت ... 403

گفتاری در مورد قسمت کردن ... 451

کتاب مزارعه ... 459

احکام مزارعه ... 461

کتاب مساقات ... 467

احکام مساقات ... 469

کتاب دین و قرض ... 473

احکام دین ... 475

عدم توجه به افزایش یا کاهش ارزش دین و مهریه به هنگام پرداخت ... 502

احكام قرض (وام دادن) ... 503

حكم زياده در قرض ... 513

ص: 26

ربا و مسأله رهن و اجاره ... 514

صحیح بودن اصل قرض در قرض ربوی و عدم ضمان بهره ... 525

کتاب رهن ... 551

احکام رهن ... 553

کتاب حجر ... 559

احکام حجر ... 561

احکام صغر ... 562

علامت های بلوغ ... 563

ولایت بر صغیر، مجنون و سفیه ... 568

احکام سفاهت ... 584

احکام افلاس ... 585

تصرفات مریض در مرض منتهی به موت ... 590

کتاب ضمان ... 593

احکام ضمان ... 595

کتاب حواله و کفالت ... 599

احکام حواله و کفالت ... 601

کتاب وکالت ... 603

احکام وکالت ... 605

کتاب اقرار ... 611

احکام اقرار ... 613

کتاب هبه ... 617

احكام هبه ... 619

صله رحم ... 661

ص: 27

فهرست مطالب / ج 7

کتاب وقف و نظائر آن

وقف مسجد و احکام آن ... 3

جریان فضولی در وقف ... 41

شرایط صحت وقف ... 43

وقف عام و خاص ... 59

موارد مصرف وقف ... 60

بقاء احکام مسجدیت بعد از تخریب مسجد مگر در بعض صور ... 105

تغییر و تبدیل وقف ... 108

تلف کردن و از بین بردن وقف ... 177

تعمیر و توسعه وقف ... 178

فروش و تبدیل وقف و وسائل آن ... 182

اجاره وقف ... 228

تفکیک وقف مشاعی ... 264

تولیت وقف ... 266

مخارج وقف ... 308

ثبوت و عدم ثبوت وقف ... 312

کیفیت عمل به وقف ... 342

حبس و نظایر آن ... 345

صدقه ... 347

کتاب وصیت

لزوم وصیت کردن ... 365

ص: 28

ثبوت وصیت ... 370

وصیت کردن نسبت به اموال دیگران ... 376

جایز بودن متعلق وصیت ... 377

وصیت در امور مالی و غیره و شرط نفوذ آن و محاسبه ثلث ... 389

احکام وصی ... 466

لزوم عمل بر طبق وصیت ... 472

احکام ناظر بر وصیت ... 489

احکام قیم بر صغار ... 491

رجوع از وصیت ... 494

کتاب یمین و نذر

احکام یمین (قسم) ... 497

احکام نذر ... 499

کیفیت صیغه نذر ... 499

لزوم صیغه معتبره شرعیه برای وجوب وفای به نذر ... 499

نذر مادر نسبت به فرزند ... 530

نذر زن بدون اذن شوهر ... 530

نذر غیر مسلمان ... 533

نذر فرزند بدون اذن پدر ... 534

احکام متعلق نذر ... 535

جواز مسافرت در زمان روزه نذری ... 540

نذر متعذر المصرف ... 541

تلف نذر ... 542

مصرف نذر ... 543

ص: 29

مخارج نذر ... 553

تعذر وفای به نذر ... 555

مخالفت با نذر و کفاره آن ... 560

احکام عهد ... 563

کتاب کفارات

احکام کفارات ... 573

فهرست مطالب / ج 8

کتاب صید و ذباحت

شکار حیوانات ... 3

تذکيه ماهی ... 4

ذبح حیوانات ... 9

شرایط تذکيه ... 9

تذکيه جنين حيوان ... 18

صید و ذبیحة بلاد اسلامی و کفر ... 19

حکم ذبیحة اهل تسنن ... 39

قوانین و مقررات شیلات ... 39

شکار حیوانات وحشی ... 43

کتاب خوردنی ها و آشامیدنی ها

بیان حلال و حرام از حیوانات ... 47

ماهی های فلس دار و خوردن خاویار ... 47

میگو ... 52

خرگوش ... 53

خوک ... 54

حشرات ... 54

تهیه خوراک حیوانات از میته حیوانات دیگر ... 55

حیوان نجاست خوار ... 58

حیوان موطوء ... 59

تغذیه از شیر انسان ... 62

سؤر (نیم خورده) حیوانات ... 62

تولید جوجه با دستگاه ... 63

بیان حلال و حرام از غیر حیوانات ... 63

خوردن چیزهای نجس ... 63

استعمال دخانیات و سیگار ... 66

استعمال مواد مخدر ... 74

خوردن چیزهای مضر ... 77

حرام بودن شراب و مشروبات الکلی ... 78

خوردن مال دیگران ... 79

خوردن چیزهای مباح و مکروه ... 86

کتاب غصب

حرمت تصرف در ملک غیر و اموال عمومی و ضمان به سبب غصب ... 91

مصادره یا استرداد اموال غصبی و ضمان آن ها ... 172

ضمان در ملحقات به غصب ... 184

و جوب برگرداندن چیزی که غصب شده ... 186

ص: 31

و جوب ردّ بدل منافع عین مغصوب ... 208

میزان در گرفتن غرامت ... 211

نحوه ضمان در غصب به شکل سلسله وار ... 215

ضمان ما به التفاوت قیمت در صورت نقصان ... 216

زراعت و اشجار در زمین غصبی ... 217

ملکیت فوائد و نمائات مغصوب ... 226

سبب ضمان بودن اتلاف مال غیر ... 230

اصلاحات ارضی ... 240

کتاب احیای موات و مشترکات

احکام احیای موات ... 251

زمین های موات اصلی ... 251

زمین های موات عرضی ... 279

حریم املاک و خانه ها ... 289

حریم قنات ... 291

حریم نهر و رودخانه ... 299

حریم قریه ... 300

احکام تحجیر ... 314

أموری که در احیاء معتبر است ... 320

حقوق همسایه ها ... 323

احکام مشترکات ... 328

معابر و راه ها ... 328

قنوات، چاه ها و انهار ... 334

معادن ... 352

ص: 32

لقطه حیوان ... 359

لقطه غیر حیوان ... 359

احکام اموال پیدا شده و مجهول المالک ... 359

کتاب نکاح (ازدواج)

احکام ازدواج ... 405

لزوم ازدواج و ترغیب به آن و احکام آن ... 406

انتخاب همسر و خصوصیات آن ... 418

اختلاف سن در ازدواج ... 419

ازدواج دو قلوهای به هم چسبیده ... 419

ازدواج نابینایان با یکدیگر ... 419

رقص ... 420

مراسم عروسی و سفره عقد ... 421

احکام و آداب خلوت با همسر ... 422

کراهت شدید و طی در دبر ... 424

ترك و طی زوجه بیش از چهار ماه ... 425

جلوگیری از باردار شدن ... 426

احکام نگاه، لمس و شنیدن:

نگاه کردن مماثل به یکدیگر ... 450

نگاه کردن محارم به یکدیگر ... 450

نگاه کردن مرد به بدن زن ... 452

نگاه کردن به وجه و کفین زنان ... 458

نگاه کردن به عکس زن نامحرم ... 468

ص: 33

نگاه کردن زن به بدن مرد ... 482

نگاه کردن به زنان اهل ذمه و کفار ... 489

صحبت کردن و نگاه کردن به زن نامحرم به قصد ازدواج ... 491

شنیدن صدای زن نامحرم ... 494

لمس بدن نامحرم ... 508

جواز نظر و لمس بدن نامحرم در صورت ضرورت و اضطرار ... 512

بودن زن و مرد نامحرم در یک مکان ... 533

خیاطی و دوخت لباس زنانه توسط مردان ... 534

حجاب و پوشش ... 535

جایز نبودن ظاهر کردن زینت مثل انگشتر برای زنان ... 573

حد پوشش مردان ... 575

عقد ازدواج و احکام آن ... 580

اجرای صیغه عقد ازدواج به غیر عربی ... 582

عدم ثبت ازدواج در دفاتر رسمی ... 584

اعتبار قصد انشا در صیغه عقد ازدواج ... 584

اعتبار تعیین زوجین ... 586

وکالت در اجرای صیغه ازدواج ... 587

اختلاف و نزاع در عقد زوجیت ... 591

ادعای شوهر نداشتن زن ... 592

اعتبار اختیار و رضایت در صحت عقد ازدواج ... 593

عقد هم زمان دو زن برای يك مرد ... 602

ادامه مبحث نکاح

اولیای عقد

ولایت پدر و جد پدری به شرط عدم وجود مفسده ... 3

اعتبار اذن ولیّ در ازدواج باکره ... 9

معتبر نبودن اجازه و اذن ولیّ در ازدواج پسر بالغ رشید ... 71

حکم ازدواج صغیر و محرم شدنش در صورت فقدان ولی ... 77

عقد فضولی ... 81

اسباب تحریم

1- نسب ... 88

2- رضاع ... 98

نمونه هایی از راه های حصول محرمیت ... 116

شیر دادن مادر زن به نوه دختری خود ... 117

فرزند خوانده ... 119

3- قرابت زناشویی و آنچه که به آن ملحق است ... 125

محرم شدن معقوده پدر بر پسر و بالعکس ... 125

محرم شدن مادر دختر معقوده ... 134

محرم شدن دختر زن معقوده ... 136

زنا، آثار و توابع آن ... 138

ازدواج با دو خواهر و نامحرم بودن خواهر زن ... 152

لواط، آثار و توابع آن ... 156

4- ازدواج در عدّه و تکمیل عدد ... 168

ملحقات به ازدواج در عده ... 171

ازدواج مجدد ... 174

5- کفر ... 175

ازدواج با بهایی ... 175

ازدواج با اهل کتاب ... 176

ازدواج با غیر اهل کتاب ... 179

ازدواج و ارتداد یکی از زوجین ... 180

ازدواج با ناصبی ... 193

ازدواج با اهل تسنن ... 193

ازدواج غیر هاشمی با هاشمیه ... 194

ازدواج با شرابخوار ... 194

ازدواج انقطاعی (ازدواج موقت) ... 195

عیب های موجب خیار فسخ و تدلیس ... 201

مهر

مقدار مهریه و مهر السنّه ... 220

شرط نبودن ذکر مهر در عقد دائم ... 227

شیربها و بعض وجوه دریافتی ... 228

حق مطالبه مهریه و تمکین زوجه ... 237

استحقاق تمام یا نصف مهریه در صورت طلاق یا فوت ... 240

نقش پدر نسبت به مهریه همسر فرزند ... 252

تفاوت ارزش مهریه تعیین شده با نرخ فعلی ... 253

اجاره مهریه ... 265

تقبل مهریه از طرف پدر داماد ... 265

حکم مهریه در صورت بطلان عقد ... 266

جریان احکام فضولی در صداق و مهر ... 267

بخشش مهریه توسط زن ... 268

حکم مهریه در صورت ظهور عیب و نقص در زوجه ... 268

هدایای ازدواج ... 268

جهیزیه ... 271

شرط های مذکور در عقد ازدواج ... 275

قسم و نشوز و شقاق ... 293

حقوق زن و شوهر نسبت به یکدیگر ... 293

نشوز ... 335

احکام اولاد، ولادت و ملحقات آن ... 345

نام گذاری فرزند ... 352

خواندن اذان و اقامه در گوش بچه ... 353

ختنه کردن ... 353

عقیقه کردن ... 355

شیر دادن به فرزند ... 355

حق حضانت فرزند در زمان حیات پدر ... 356

حق حضانت فرزند بعد از فوت پدر ... 367

اتمام دوران حضانت و مختار بودن فرزند بعد از بلوغ ... 376

ص: 37

تربیت فرزند ... 377

نققات ... 379

نقعه زن ... 379

نقعه اقارب (نزدیکان) ... 389

کتاب طلاق

شرایط طلاق ... 405

اعتبار قصد و اختیار در طلاق دهنده ... 405

لازم نبودن اطلاع و رضایت زوجه از طلاق ... 415

اعتبار حائض نبودن زن به هنگام طلاق ... 416

وقوع طلاق توسط حاکم شرع در صورت حرجی بودن زندگی ... 422

در اختیار شوهر بودن طلاق ... 424

وکالت زن در طلاق ... 444

اعتبار تنجیز در صیغه طلاق ... 451

طلاق و ازدواج به شیوه اهل سنت ... 451

حضور دو شاهد عادل هنگام اجرای صیغه طلاق ... 453

شرط در ضمن طلاق ... 456

حکم شک در صحت وقوع طلاق ... 456

اقسام طلاق ... 459

شرایط محلل ... 460

احکام عدّه ... 461

عدّه فراق ... 461

حکم زوجه شخص مفقود الأثر و غایب ... 463

رجوع در عدّه ... 480

کتاب خلع و مبارات

احکام خلع و مبارات ... 487

کتاب ظهار

احکام ظهار ... 495

کتاب موارث (ارث)

احکام موارث ... 499

موانع ارث:

اول: کفر به اقسامش ... 501

دوم از موانع ارث: قتل ... 507

سوم از موانع ارث: متولد شدن از زنا ... 511

مواردی که به موانع ارث ملحق شده:

اول: مانع بودن حمل از ارث بردن مرتبه یا طبقه متأخر ... 515

دوم: مانع بودن طبقه متقدم از ارث بردن طبقه متأخر ... 518

سوم: مانع بودن درجه متقدم از ارث بردن درجه متأخر ... 521

میراث انساب:

طبقه اول: پدر و مادر و اولاد ... 529

حَبَوَه (اموال مخصوص به پسر بزرگ تر از ارث پدر) ... 564

طبقه دوم: برادران و خواهران و اجداد ... 565

طبقه سوم: عمو، عمه، دایی و خاله ... 569

میراث به سبب زوجیت ... 570

ارث افراد بدون وارث ... 595

ارث افراد مفقود الاثر ... 598

میراث خنثی ... 602

میراث افراد غرق شده، زیر آوار مانده، و ملحق به آن ها ... 603

ارث نبردن فرزند خوانده ... 611

پرداخت دیون میت از اصل ترکه ... 615

ارث و حقوق پرداختی به بازماندگان ... 617

اختلافات وراث و مسائل مربوط به آن ... 624

فهرست مطالب / ج 10

کتاب قضا

شرطیت عدالت در قاضی ... 3

شرطیت اجتهاد در قاضی ... 4

جواز تعدد در خصوص قاضی مأذون ... 6

ممانعت از اجرای حکم قاضی ... 7

عمل قاضی به علم خودش ... 7

اختیار قاضی در قبول شهادت شهود ... 8

عدم حجیت اسناد کتبی برای قاضی ... 10

انصراف از دعوا و استرداد مدارک ... 11

وحدت رویه در احکام قضات ... 11

لزوم مطابقت حکم قاضی با شرع و مقررات ... 12

تشخيص اهميت قضاوت ... 12

ص: 40

دادن هدیه و رشوه به قاضی ... 13

اعتراض به حکم قاضی و رسیدگی مجدد ... 13

صلاحیت قاضی برای رفع اختلاف ... 14

شرایط شنیدن دعوا ... 14

جواب مدعی علیه به انکار ... 19

احکام قسم ... 21

احکام ید ... 21

احکام تقاص ... 33

کتاب شهادت

احکام شهادت ... 49

اقسام حقوق ... 50

کتاب حدود

جنس وسیله اجرای حد ... 53

حد زنا ... 54

حرمت زنا ... 54

اکراه به زنا ... 56

تحقق احصان در زنا ... 56

راه های ثبوت و سقوط حد زنا ... 57

اقسام حد زنا (قتل، رجم، جلد) ... 60

تأخیر در اجرای حد ... 63

کیفیت واقع ساختن حد زنا ... 64

مطالبه حد يا تعزير ... 65

ص: 41

حد لواط ... 69

حد قذف ... 71

سب و ناسزا گفتن به ائمه معصومین ... 72

احکام تعزیرات ... 73

حبس تعزیری و اشتغال زندانیان ... 77

حد سرقت (دزدی) ... 78

حد محارب ... 79

حد ارتداد ... 81

حرمت استمناء ... 88

احکام اهل ذمه ... 92

ورود کفار به مساجد ... 93

کتاب قصاص

قصاص نفس ... 97

خودکشی و اعتصاب غذا ... 99

علم اجمالی به قاتل بودن یکی از دو نفر ... 100

احکام قسامه ... 101

کیفیت استیفاء قصاص ... 101

قصاص کمتر از نفس ... 109

کتاب دیات

اقسام قتل ... 113

مقدار دیات ... 119

موجبات ضمان دیه در قتل شبه عمد و خطئی:

1- ضمان دیه بر مباشر در قتل ... 126

ضمان دیه بیمار بر طیب ... 129

ضمان دیه در تنبیه بدنی ... 130

2- ضمان دیه بر سبب در قتل ... 134

3- حکم دیه در صورت اجتماع سبب و مباشر ... 141

دیه اعضا و جوارح ... 141

دیه افضاء ... 141

دیه شکستگی استخوان ... 142

جراحی سر و سایر جراحی ها ... 144

سقط جنین و دیه آن ... 151

دیه قطع اعضای میت مسلمان ... 162

پرداخت دیه توسط عاقله ... 163

جنایت بر حیوان ... 168

کفاره قتل ... 169

مسائل مستحدثه

بیمه ... 173

سفته ... 179

فروش سفته و چک ... 180

احکام چک ... 186

اشتغال در بانک ها و حقوق و مزایای دریافتی ... 228

معامله با بانک ها ... 240

ربا و بهره پول از طرف بانک و غیر آن ... 243

جریمه و بهره دیرکرد ... 337

اعطای جوایز از طرف بانک ها ... 345

احکام عین مرهونه نزد بانک ... 347

کارمزد دریافتی از سوی بانک و غیر آن ... 349

هزینه وصول وام و بهره آن ... 372

تعیین شرایط، مبلغ و محل مصرف وام ... 374

صندوق داری و حکم کسورات و اضافات در آن ... 376

بلیط های بخت آزمایی ... 380

تلقیح و تولید مصنوعی ... 381

تشریح و ترقیع ... 384

تشریح (کالبد شکافی) ... 384

ترقیع (پیوند اعضا) ... 388

جراحی زیبایی ... 396

انتقال خون ... 398

ذبح حیوانات با دستگاه ... 399

مالکیت معنوی ... 400

حق تألیف ... 400

- رادیو و تلویزیون و مانند آن ها ... 406
- خرید و فروش و تعمیر رادیو و تلویزیون ... 406
- جواب سلام گویندگان رادیو و تلویزیون ... 408
- حکم آهنگ ها و سرودهای پخش شده از صدا و سیما ... 408
- غیبت کردن از مجری برنامه تلویزیون ... 436
- تماشای تصاویر و فیلم های تلویزیونی ... 437
- قوانین و مقررات دولتی ... 444
- انجام فریضه نماز در ادارات ... 444
- رعایت مقررات در ادارات، مراکز آموزشی و درمانی ... 449
- استفاده از اموال و امکانات عمومی و دولتی ... 463
- جمع آوری دست فروش ها در خیابان ... 500
- مصرف آب و برق ... 501
- اطاعت از مسئولین و ولایت اداری ... 504
- انعام دادن برای تسریع در امور ... 506
- حقوق و مزایای دریافتی از دولت ... 507
- استخدام و فعالیت افراد غیر مسلمان در ادارات دولتی ... 524
- قانون واگذاری اراضی موات شهری و مقررات دولتی در باب زمین ... 524
- تعیین شروط الزامی از طرف دولت ... 534
- تعریض جاده و خسارات وارده به افراد ... 537
- تحصن و اعتصاب در ادارات ... 538
- تصرف اموال گروه های معاند و فراری ... 538

تقلّب در امتحانات و گرفتن مدرک ... 539

قانون کار و دستمزد کارگران ... 541

ص: 45

- کاهش ارزش پول کشور ... 542
- مالکیت ارز حاصل از فروش نفت برای دولت ... 543
- قوانین و مقررات گمرک ... 544
- شرکت در احزاب و گروه های سیاسی ... 546
- اخذ اجرت برای انجام کارهای خلاف مقررات ... 546
- هیأت های تحقیق در ادارات و ارگان ها ... 547
- تخلف از مقررات دولتی ... 552
- جریمه های دولتی ... 556
- راهنمایی و رانندگی ... 562
- مقررات نیروهای مسلح ... 566
- استفاده از لباس و وسائل شخصی اهدایی از طرف نیروهای مسلح ... 572
- خرید و فروش اسلحه ... 580
- خرید و فروش و تقسیم اجناس سهمیه ای ... 583
- خرید و فروش اجناس قاچاق ... 618
- مالیات و عوارض ... 625
- عزاداری ... 634
- تعزیه و شبیه خوانی ... 640
- قمه زدن ... 654
- رضایت والدین ... 656
- مسائل اجتماعی بانوان ... 694
- شرکت بانوان در اجتماعات و فعالیت در ارگان های اسلامی ... 694

کار کردن بانوان در مراکز و ادارات ... 698

تحصیل و تدریس بانوان ... 702

رانندگی بانوان ... 709

شرکت بانوان در مسابقات ورزشی ... 715

مشورت با بانوان ... 715

آرایش بانوان ... 716

مسابقات ورزشی ... 721

حل کردن جدول ... 724

معارف و مسائل اسلامی ... 726

قرآن مجید و مسائل مربوط به آن ... 736

دعا خواندن ... 741

تمثال های منتسب به معصومین ... 743

استخاره ... 745

حجیت خواب و تعبیر آن ... 748

معنای زهد و پارسایی ... 751

اختیار عزلت و گوشه گیری ... 751

رعایت نوبت ... 752

سطح زندگی خانواده مسلمان ... 752

پرهیز از اختلاف ... 753

اعتقادات باطل و خرافات ... 753

گدایی کردن ... 754

خواندن زیارتنامه در حرم امامزادگان ... 754

مدرک استنباط احکام شرعی ... 755

ص: 47

ترك درس طلبگی ... 755

تشخیص و تعیین اهم ... 756

تنظیم عریضه و شکایت نامه برای دیگران ... 761

تقلید صدای دیگران ... 761

شکل لباس و کلاه ... 761

مراجعه به پزشک ضد انقلاب ... 762

حجیت اطمینان ... 762

خطاب کردن افراد به برادر و خواهر ... 763

نحوه تدوین توضیح المسائل ... 763

مسائل امنیتی و کشورهای بیگانه ... 765

رعایت قوانین کشورهای بیگانه ... 766

معاملات با سایر ملل ... 770

ولایت فقیه ... 771

تصرف در اموال حکومت های ظالم ... 775

ص: 48

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على محمد وآله الطاهرين

«استفتاء» به معنای درخواست فتوا از فقیه و عالم به احکام شرعی، تاریخی طولانی دارد و از همان عصر ائمه اطهار علیهم السلام آغاز گردیده است. «مسائل علی بن جعفر علیه السلام»، «توقیعات علی بن مهزیار» و «مکاتبات حمیری» از جمله مجموعه های اولیه استفتائات و پرسش های شرعی است، که از محضر ائمه هدی علیهم السلام پرسیده شده، سپس به صورت یک کتاب مستقل درآمده است.

فقه های امامیه که به فرموده ائمه معصومین علیهم السلام دارای «منصب افتاء» می باشند، همواره مورد چنین پرسش ها و استفتائاتی بوده اند و در میراث مکتوب فقه امامیه بخشی از مکتوبات فقهی فقها، پاسخ به استفتائات بوده است.

«جوابات المسائل النیسابوریه» از شیخ مفید، «جوابات المسائل الموصلیات» از سید مرتضی، «المسائل الحائریات» از شیخ طوسی، «جواهر الفقه» از ابن براج، «المسائل العزیه» از محقق حلّی و «أجوبة المسائل الفقهية» از علامه حلّی نمونه هایی از کتاب استفتائات در میان گذشتگان است.

سنت «استفتاء» از سوی مقلدین و «افتاء» توسط فقها و مجتهدین گرچه در طول

تاریخ فقاهت و اجتهاد جاری بوده، اما در عصر حاضر از رونق بیش تری برخوردار شده است؛ به گونه ای که از مراجع تقلید، کتاب های متعددی حاوی تعداد زیادی از استفتائات منتشر شده است.

استفتاء از امام خمینی (س) در قم و نجف، به ویژه پس از ارتحال مرجع بزرگ آیت الله العظمی سید محسن حکیم قدس سره (متوفای 1390 ق) روبه فزونی نهاد، به گونه ای

که ایشان در نجف اشرف تعدادی از فضلا و شاگردان برجسته خود را به عنوان هیأت استفتاء انتخاب کرده و آنها زیر نظر ایشان عهده دار پاسخ گویی به استفتائات بر اساس مبانی و آراء امام بوده اند. این روند رو به تزاید ادامه داشت و در طول بیش از ربع قرن، به هزاران سؤال شرعی پاسخ داده شد.

از استفتائات و پاسخ آن ها در سال های اقامت امام در نجف اشرف چیزی در اختیار نمی باشد، مگر پیش نویس پاسخ هایی که آیت الله سید جعفر کریمی یکی از اعضای هیأت استفتاء امام آن ها را حفظ کرده و نسخه ای از مجموعه آن ها در آرشیو مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س) موجود می باشد.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی به رهبری امام خمینی (س) و استقرار نظام جمهوری اسلامی، سیل استفتائات از داخل و خارج به بیت ایشان سرازیر شده و هیأت استفتاء بر اساس مبانی و نظرات امام به آن ها پاسخ می داده، سپس علی رغم مسائل فراوان و مشکلات زیاد و دغدغه ها و اشتغالات امام، مورد ملاحظه ایشان قرار گرفته و ارسال می گردیده است و تصویری از اکثر آن ها در دفتر امام نگهداری می گردید.

به این ترتیب آرشیو گسترده و پر تعدادی از سؤالات شرعی مقلدین امام فراهم آمده است که در این کتاب 10 جلدی ضمن «موسوعه امام خمینی (س)» در اختیار علاقه مندان قرار می گیرد. طبیعی است تعداد بسیار زیادی از استفتائات امام در دست مردم می باشد که هنوز در اختیار این مؤسسه قرار نگرفته و امید است با تکمیل آرشیو مؤسسه، این کتاب در چاپ های بعد، از غنای بیشتری برخوردار گردد.

لازم است درباره استفتائاتی که در این ده جلد کتاب «استفتائات» وجود دارد، توضیحاتی بیان گردد:

- 1- قریب به اتفاق این استفتائات به مقطع پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران مربوط می باشد.
- 2- در مجموع، در این ده جلد تعداد 7424 سند که حاوی 12837 سؤال می باشد عرضه شده است. این در حالی است که علی رغم این که بنایمان بر جمع آوری تمامی استفتائات امام خمینی بوده، ولی خواسته ما به صورت صددرصد و کامل محقق نشده است.
- 3- منبع اصلی استفتائات، اسنادی است که کپی یا اصل آن در آرشیو مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س) موجود بوده است.
- 4- تعدادی از استفتائات در مجموعه 22 جلدی صحیفه امام قبلاً منتشر شده که ما نیز در این مجموعه آورده ایم.
- 5- پیشتر دفتر انتشارات اسلامی (وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم) سه جلد استفتائات امام را منتشر کرده است (یک جلد در زمان حیات حضرت امام و دو جلد دیگر پس از ارتحال ایشان). 138 مورد از مجموعه حاضر مربوط به اسنادی است که در این سه جلد آمده و در آرشیو مؤسسه وجود نداشته است.
- 6- در مجله ماهنامه پاسدار اسلام نیز استفتائاتی منتشر شده که از آن ها نیز استفاده کرده ایم.
- 7- مواردی از استفتائات را از افراد حقیقی گرفته ایم که همین جا از لطف و همکاری صمیمانه همگی آن ها تشکر می کنیم.
- 8- جواب استفتائات اکثراً توسط هیأت استفتاء نگارش یافته و حضرت امام پس از بررسی آن و انجام اصلاحات لازم، پاسخ ها را مهر کرده اند و گاهی با امضای ایشان

است. این مجموعه، تنها شامل اسنادی است که مستند به حضرت امام باشد و مستقیماً به نظر ایشان رسیده است و از استفتائاتی که با مهر دفتر استفتائات ارسال گردیده گرچه با اذن کلی امام بوده، استفاده نشده است.

9- از آن جایی که بنایمان بر جمع آوری تمامی استفتائات مربوط به امام خمینی و عرضه آن ها بوده، ممکن است اختلافاتی در آن ها مشاهده شود. این اختلافات گاهی مستند به تغییر فتوا و گاهی مستند به شرایط و قیود سؤالات بوده است.

10- همان گونه که ارجاع حضرت امام به قوانین دولتی می تواند به دلیل احکام حکومتی باشد، ممکن است پاسخ برخی از استفتائات نیز بر اساس حکم حکومتی و ولایت فقیه باشد، چنانچه ممکن است برخی از پاسخ ها حاوی اجازات شخصی بوده و حاکی از فتوا نباشد.

11- تدوین کنندگان در کمال امانت داری، پرسش های شرعی مؤمنین و پاسخ های حضرت امام را در اختیار شما گذاشته اند. غیر از مواردی که اصلاح و ویرایشی محسوب می شود و اسامی سؤال کنندگان که موجب انتشار اطلاعات شخصی آن ها می گردد، مطلبی حذف نشده است. البته اسامی بعضی از معاریف یا مسئولین یا سؤالات مربوط به نهادهای حکومتی به طور کامل آمده است.

12- در برخی از استفتائات که در گذشته منتشر شده است، ناشرین جهت اصلاح عبارت یا تبیین فتوا، در متن پاسخ امام دست برده و به گونه ای نشر داده اند که برای

خواننده تشخیص تصرفات صورت گرفته ممکن نیست و مهر امام در ذیل متن جدید قرار گرفته است. این مؤسسه بنابر وظیفه خود همه این موارد را به حالت اولیه خود بازگردانده است.

13- در برخی موارد، سؤالات مستقیماً از امام یا دفتر پرسیده نشده، بلکه خطاب به یکی از افراد مرتبط با امام نوشته شده است و استفتاء به واسطه آن ها به دست حضرت امام رسیده و پاسخ آن دریافت شده است.

1- چینش استفتائات در این مجموعه، بر اساس کتب، ابواب و مسائل «تحریر الوسیله» می باشد اگرچه درباره برخی از فصول «تحریر الوسیله»، هیچ استفتائی وجود ندارد.

2- ما علاوه بر عناوین موجود در «تحریر الوسیله» عناوین دیگری برای گویایی بیشتر اضافه کرده ایم. استفتائاتی که ذیل مسائل «تحریر» نبوده و مسأله جدیدی محسوب می گردیده، با عنوان گذاری جدید در ذیل همان فصل «تحریر» آورده ایم. اما استفتائاتی که ذیل کتب و فصول «تحریر» جای نمی گیرند در بخش پایانی جلد 10 تحت عناوینی مستقل، آمده است.

3- گاهی يك استفتاء به دو مسأله «تحریر» مربوط بوده است؛ غالباً استفتائات موجود را میان آن مسائل تقسیم کرده و به ندرت يك استفتاء را ذیل هر دو مسأله آورده ایم.

4- برای این که تقدم و تأخر فتاوا از حیث زمان معلوم باشد، تاریخ اسناد، در صورتی که موجود بوده، حفظ گردیده است.

5- هر سند مشتمل بر يك یا چند استفتاء است. برای هر سند به ترتیب، شماره ای مستقل در نظر گرفته شده که در ابتدای سند، به صورت چاپ چین قرار داده شده است.

6- هر سند، يك بار به طور کامل آمده و در جایی قرار داده شده که به اولین سؤال آن مربوط بوده است. در این صورت، سؤال اول و سؤالات دیگری که به آن فصل مربوط می گردیده، با حروف درشت، و باقی سؤالاتی که در هر سند مربوط به آن فصل نبوده، به صورت ریز ثبت شده است.

7- سؤالاتی که در ضمن اصل سند با حروف ریز آمده، در جای مناسب دیگری با حروف درشت ذکر شده و در ابتدای آن به صورت چاپ چین به شماره سند ارجاع

داده شده است. در این صورت، خوانندگان می توانند سؤالات قبل و بعد آن را از اصل سند مطالعه کنند.

8- هر سؤال دارای شمارنده جداگانه ای است که به ترتیب تا انتهای مجلدات و در ابتدای آن درج گردیده است.

در پایان لازم است از تمام کسانی که در مراحل مختلف در تنظیم و نشر این اثر تلاش فراوان کرده اند، تشکر و قدردانی کرده، از خداوند متعال توفیق ایشان را در کسب رضایت حق تعالی مسئلت داریم.

مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)

دفتر قم

ص: 54

[سؤال 1] 1

بسمه تعالی 1361 / 3 / 8

محضر مبارك رهبر كبير انقلاب اسلامی ایران امام خمینی

با درود فراوان به ارواح پاک شهیدان گلگون کفن انقلاب اسلامی خصوصاً شهدای اخیر فتح المبین و بیت المقدس و با آرزوی پیروزی نهایی رزمندگان اسلام در جبهه های حق علیه باطل و شکست صدام و صدامیان و حامیان مرتجع او در منطقه، غرض از مزاحمت سؤالی است در مورد نماز شکسته، خواستم از آن جناب استفتا شود که اصلاً چرا باید مسافر نماز شکسته به جا بیاورد؟ چون نماز شکسته، در زمان های دور به این دلیل به جا می آوردند که به علت بعد مسافت و خسته شدن مسافر بوده است و امروزه که صنعت و تکنولوژی آن قدر پیشرفت نموده است که در فاصله خیلی کم زمانی، انسان می تواند به دورترین نقطه دنیا مسافرت نماید، بنابراین چه لزومی دارد که نماز شکسته به جا آورده شود؟ لطفاً در این مورد بنده را راهنمایی نمایید. ضمناً بنده مقلد امام می باشم.

بسمه تعالی، غیر مجتهد باید تقلید کند و به فتوای مرجع تقلیدش عمل کند و دلیل بر شکسته شدن نماز مسافر در فقه واضح و روشن است.

ص: 3

بسمه تعالی

خدمت زعیم عالی قدر، امام خمینی، دامت برکاته، پس از تقدیم عرض سلام و امید سلامتی برای آن رهبر عزیز و به امید پیاده شدن احکام مقدس و رهایی بخش اسلام در سراسر جهان و به امید ظهور مظهر عدل، امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف).

عرض می شود: این جانب از نظر این که برخوردهایی با یکی از سلاسل صوفیه در ایران - به نام سلسله شاه نعمت الاهی سلطان علی شاهی - داشته و دفعات بسیاری در مجالس آن ها شرکت کرده و حتی در بعضی از مجالس، در حضور قطب و یا مشایخ آن ها نیز بوده ام و شاید هم از کودکی با این سلسله آشنایی داشته ام و حال دل بستگی عجیبی به این سلسله دارم، چون از نظر مطالعاتی نیز ضعیف هستم، حال به عنوان یک مقلد، خواسته ام از جناب عالی این است که مرا راهنمایی کرده و شخصاً جواب این نامه را بنویسید. البته این سومین نامه ای است که برای جناب عالی نوشته ام.

والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

بسمه تعالی، مقلد باید طبق فتوای مرجع تقلید خود عمل کند و به راه های دیگر نرود.

2. مستحبات و مکروهاتی که در رساله عملیه ذکر نشده، می شود از کتاب وسایل الشیعه و یا کتب فقهی دیگر اخذ کرد یا خیر، و اگر نمی شود چه باید کرد؟

بسمه تعالی، کسی که مجتهد نیست باید تقلید کند و فتوای مجتهد را ولو با استفتا از او تحصیل کند.

بسمه تعالی

آیا کسی که تمام شرایط اجتهاد به جز اعلمیت را واجد است، می تواند در احکام

دین، از استنباط خود پیروی کند؟

بسمه تعالی، اگر مجتهد است باید به نظر خود عمل کند.

[سؤال 5] 7338

2. اگر انسان در انجام دادن یک کار یا یک مسأله دینی، شک کند که آیا اگر این طور انجام دهم صحیح است، یا اگر آن طور کنم درست است و در عین حال مدتی طول بکشد، چه کار باید بکند؟

بسمه تعالی، در مدت مزبور احتیاط نمایند.

[سؤال 6] 4

بسمه تعالی 1361 / 6 / 6

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، لطفاً پاسخ سؤالات ذیل را مرقوم فرمایید:

1. جاهل قاصر و مقصر در احکام معاملات چه فرقی دارند و شخص سهل انگار و بی توجه یا کسی که نسبت به خود، خوش گمان است که بر طبق وظیفه شرعی عمل می کند و به حرف دیگران وقعی نمی گذارد و حال آن که برخلاف وظیفه شرعی رفتار می کند، قاصر است یا مقصر؟

بسمه تعالی، جاهل قاصر کسی است که غافل باشد و ملتفت به سؤال نباشد و در احکام هر یک، با ملاحظه موارد، به کتاب تحریر الوسیله مراجعه کنید.

2. کسی که در سال های گذشته به قصد نیابت از شخص مرده ثبت نام کرده و در سال جاری که باید به مکه معظمه مشرف شود خود نیز مستطیع است، باید حج نیابتی را به جا آورد یا حجی که بر خودش واجب گشته است؟

بسمه تعالی، اگر اجیر نبوده، باید حج خود را مقدم بدارد.

3. در جلد چهارم رساله نوین، صفحه 280 در مقدار دیه قتل خطایی آمده است: 1. (30 شتر وارد در 4 سال و 20 ماده و 20 نر وارد در سومین سال و 20 عدد داخل در دومین سال) و به نظر می رسد از آن جا

ص: 5

که تعداد شترها، 90 شتر می شود و حال آن که باید 100 شتر باشد، اشتباهی رخ داده است!

بسمه تعالی، در به دست آوردن مسائل، تحریر الوسیله را میزان قرار دهید.

در پایان، مزید توفیقات و دوام عمر حضرت امام و تمام افرادی که پشتوانه انقلاب اسلامی هستند را از خدای تبارک و تعالی مسألت دارم.

جایز نبودن تقلید در اصول دین

[سؤال 7] 5

بسمه تعالی 1361/2/5

سلام علیکم، خواهشمند است به سؤالات زیر پاسخ کامل و مستدل دهید:

1. اولین مسأله ای که در اکثر رساله ها در مورد احکام آمده، این است که مسلمان باید به اصول دین یقین داشته باشد.

منظور از اصول دین در این مسأله چیست؟ آیا منظور اصول پنجگانه «توحید، نبوت، معاد، عدل و امامت» است یا این که منظور هرگونه اصول اعتقادی مثل نفس نماز خواندن و نفس روزه گرفتن است؟

در صورتی که منظور فقط اصول پنجگانه است، چرا در رساله ها وجوب خواندن نماز و روزه گرفتن به صورت یک مسأله مطرح نشده است؟ به عبارت دیگر آیا نماز خواندن و روزه گرفتن خود جزو احکام است و یا چگونگی نماز خواندن و روزه گرفتن مثل تعداد رکعات نماز و یا مسائل مربوط به روزه مسافر جزو احکام است؟

بسمه تعالی، منظور از اصول دین، اصول پنجگانه است.

2. شخصی در نظام گذشته ایران از کلیه اعتقادات مذهبی به دور بوده است و در صورتی که اعتقادی نیز وجود داشته صرفاً از روی مسائل خانوادگی بوده است و در آن موقع با منطق خود قادر به پذیرش آن ها نبوده و در حال حاضر به اسلام ایمان آورده است؛ آیا لازم است نماز و روزه قضای خود را ادا کند؟ و در صورتی که لازم است؛ آیا برای مثال در مورد روزه می بایست به ازای هر روز روزه قضا شصت روز روزه بگیرد؟

بسمه تعالی، اگر مسلمان بوده، قضا دارد و چنانچه جاهل قاصر بوده، روزه ها کفاره ندارد.

ص: 6

بسمه تعالی

سلام علیکم، با آرزوی سلامتی و دوام عمر امام امت تا ظهور مصلح بزرگ جهانی، حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و با آرزوی توفیق برای همه کسانی که برای تحقق حکومت عدل اسلامی تلاش می کنند. تقاضا می شود به سؤالات شرعی زیر پاسخ فرمایید:

1. آیا واجب است که اعتقاد انسان به اصول دین، از روی تحقیق باشد یا این که تقلید از اهل فن کفایت می کند؟

بسمه تعالی، در اصول اعتقادی، میزان علم و یقین است و اگر از قول دیگری حاصل شود کفایت می کند.

2. اگر انسان ببیند کسی نماز خود را غلط می خواند آیا واجب است تذکر دهد؟

بسمه تعالی، واجب نیست.

3. آیا مرغ و خروسی که به طور معمول، از زمین، کرم می خورند، نجاست خوار محسوب می شوند؟

بسمه تعالی، حکم نجاست خوار ندارد.

4. عده ای که هیچ روحانی در میانشان نیست به طوری که اگر بخوانند نماز بخوانند، فرادا خواهند خواند، آیا حق دارند نماز جماعت را به امامت فردی غیر روحانی برپا کنند یا نه؟

بسمه تعالی، اگر دسترسی به روحانی ندارند، اقتدای به غیر روحانی، با وجود سایر شرایط، مانع ندارد.

5. چند نفر که هیچ کدام واجد تمامی شرایط امامت نیستند، می خواهند نماز بخوانند. آیا جایز است که شایسته ترین آن ها، امامت کند یا این که واجب است نماز را فرادا بخوانند؟

بسمه تعالی، امام جماعت باید عادل باشد.

6. در بعضی از ادارات دولتی مرسوم است که هرکس از تلفن دولتی استفاده شخصی می کند، 5 ریال در صندوق مخصوصی واریز می کند. آیا این کار اشکالی دارد؟

بسمه تعالی، با اجازه مسئولین مربوطه اشکال ندارد.

7. بعضی تصرفات جزئی در اموال دولتی، که عرفاً متداول است و مسئولان ادارات دولتی هم از آن نهی نمی کنند (مانند یادداشت کردن امور شخصی به وسیله خودکار و کاغذ دولتی، یا درست کردن چای و مانند آن) چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، تصرفات جزئی متعارف مانع ندارد.

8. آیا کسی که از اموال شخصی خود (مثلاً از تلفن یا بنزین) برای مصارف دولتی استفاده می نماید، حق دارد عین آن یا بهای آن را از اموال دولتی برای خود استفاده نماید؟

بسمه تعالی، بدون اجازه مسئولین مربوطه حق ندارد.

تشخیص موضوعات

[سؤال 9] 7

بسمه تعالی

محضر مقدس حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

با عرض معذرت، نظر مبارک را در مورد دو مسأله زیر بیان فرمایید:

1. تشخیص موضوعات که در رابطه با مستنبطات روایات و ادله شرعیه نیست، با کیست؟ اگر با عرف است، آیا مجتهد می تواند تعیین مصادیق عرفیه کند و یا باید به عرف واگذار؟ و اگر در موردی نظر مقلد با مجتهد متفاوت بود، کدام یک از انظار لازم الاتباع است؟
بسمه تعالی، میزان عرف است و اگر بین مجتهد و مقلد اختلاف باشد، باید از عرف نظرخواهی کنند و اگر هر یک مدعی است که عرف چنین است، هر یک به نظر خود عمل کنند.

[سؤال 10]

2. اگر مرجع تقلید می گوید اقامت در بلد کبیر، مثل تهران در دو محل ناقض قصد اقامت است و لذا نماز شکسته است، ولی مقلد دو محل را ناقض قصد اقامت نمی داند، تکلیف مقلد چیست؟ ادام الله ظلکم علی رؤوس المسلمین

بسمه تعالی، اگر دو محل بودن مفروض است، لکن اختلاف دارند که دو محل ناقض است یا نه، باید از مجتهد تبعیت نماید.

ص: 8

5. اجرا کردن بعضی از مسائل شرعی، بستگی به ضرورت دارد. آیا تشخیص این ضرورت به عهده خود شخص است؟

بسمه تعالی، تشخیص با خود مکلف است.

لزوم تبعیت عموم از حکم مجتهد

3. آیا مقلد موظف است که به جز دستوره‌های مذهبی که در رساله مجتهدش می باشد از سایر دستورات مجتهد که در مواقع خاص داده

می شود - مانند شرکت در فلان اجتماع یا حزب و یا کمک به فلان صندوق - عمل کند و این دستورات هم در حکم فتوا است یا خیر؟

بسمه تعالی، موارد مختلف است و اگر حکم باشد باید به آن عمل کنند.

هو أنشاکم من الارض و استعمرکم فیها

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته و زید توفیقه، ضمن عرض سلام و تحیات و آرزوی بقای جمهوری اسلامی تا ظهور حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف.

استدعا دارد نظر صائب آن ذات پاک و گرامی را در جهت تفسیر معنای این اصطلاح که این امر «وظیفه شرعی» است اعلام فرمایند که آیا انجام وظیفه شرعی، شأن نزولی داشته و ضمن صدور از سوی مرجع (گوینده)، نسبت به مسلمین، وظیفه، لازم الاجرا خواهد بود و یا هر دو طرف معنا، واجب الرعایه می باشند؟ والله خیر حافظاً

میرزا طاهری، معاون نخست وزیر

بسمه تعالی، حکم شرعی وظیفه لازم الاجرا برای عموم است.

[سؤال 14] 9

بسمه تعالی 1361 / 11 / 3

حوزه استفتای امام خمینی، دام ظلّه العالی

ضمن سلام و سلامتی امام خمینی، به اطلاع می‌رساند که این جانب خواهری دارم که متولد 1345 است و حدود 16 سال دارد و از تاریخ تولد تا به حال، از نعمت راه رفتن محروم است؛ ولی دارای تکلم و هوش نسبتاً خوبی است و متأسفانه با وجود این که 7 سال از بلوغ این معلول می‌گذرد، هنوز نتوانسته است فرائض دینی خود را یاد بگیرد، و در موقعی که کسی می‌خواهد به او یاد بدهد فقط می‌خندد و نمی‌تواند بگوید و تکرار کند. خواهشمند است نظر حضرت امام خمینی را در مورد 1. غسل زنانگی 2. توحید 3. نمازهای یومیه و دیگر فرائض یک زن مسلمان در رابطه با معلول فوق را ارسال نمایید:

بسمه تعالی، اگر می‌تواند و عقل دارد، باید وظایفش را یاد بگیرد و به هر طور می‌تواند عمل کند.

شرایط مرجع تقلید

[سؤال 15] 3344

11. اگر کسی در زمان طاغوت مقلد مجتهدی به ظاهر مجتهد، بدون داشتن رساله بوده است، آیا می‌تواند از وی برگردد یا خیر؟ جواب واضح مرقوم فرماید.

بسمه تعالی، باید از مجتهدی که تمام شرایط را واجد است، تقلید نماید.

[سؤال 16] 2851

2. آیا عام می‌تواند مرجع باشد؟

بسمه تعالی، با اجتماع سایر شرایط مانع ندارد.

ص: 10

[سؤال 17] 2496

5. معنی فقیه را شرح دهید؟

بسمه تعالی، کسی است که مجتهد جامع الشرایط باشد و شرح آن در رساله مذکور است.

[سؤال 18] 2447

5. آیا رهبریت با مرجعیت فرق دارد یا مجبور است هر مکلفی مقلد رهبر باشد؟

بسمه تعالی، شرایط و احکام تقلید در رساله عملیه ذکر شده است.

[سؤال 19] 4054

3. آیا شجاعت جزو شرایط مجتهد اعلم است یا خیر؟ و آیا می شود مرجع تقلید را عوض کرد یا خیر؟

بسمه تعالی، شرایط مرجع تقلید در رساله مذکور است و بنابر احتیاط، عدول به مجتهد اعلم یا محتمل الاعلمیه لازم است.

[سؤال 20] 6942

3. آیا زن می تواند به مقام اجتهاد برسد یا خیر، لطفاً توضیح فرمایید.

بسمه تعالی، امکان رسیدن به رتبه اجتهاد برای زن هم هست ولی نمی تواند مرجع تقلید برای دیگران باشد.

تقلید اعلم و موارد رجوع و عدول به مجتهد دیگر

[سؤال 21] 10

بسمه تعالی

حضرة نائب الإمام آية الله العظمى السيد روح الله الخميني، دام ظلّه الشريف، بعد، السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

هل يعتبر حجّة شرعية أن يقول ذو خبرة: «قلّدوا فلاناً» إذا لم يكن يعتقد بوجوب

ص: 11

تقلید الأعلّم، مع العلم أنّ الذي قيل فيه أنّه الأعلّم، يوجب تقلید الأعلّم؟ وهل يعتدّ بالعبارة الآتية من قول أحدهم فتعتبر حجّة: «فلان هو المتعيّن للتقلید» بدون ذكر الأعلّمية؟ نرجو الإجابة دام ظلّكم و السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

بسمه تعالی، يجب تقلید الأعلّم على الأحوط الوجوبي و لا بدّ لمعرفة الأعلّم - كمعرفة أصل الاجتهاد - من الرجوع إلى الطرق المذكورة في الرسالة العملية.

[سؤال 22] 2068

7. تقلید اغلب مؤمنین بدون تحقیق و تشخیص اعلم است مثلاً در ماه مبارک یک مبلغی وارد دهی می شود و به مردم فتوای مرجعی را می گوید و یا رسماً او را بین جامعه معرفی می کند مردم هم به واسطه حسن نیت از او قبول نموده از آن مرجع تقلید می کنند، آیا این گونه تقلیدها ثمری دارد یا خیر؟ و آیا لازم است بیدار نمودن آن ها که وظیفه چیست یا چون تقلید از غیر اعلم می کند و معلوم نیست مخالف با فتوای اعلم باشد اشکالی ندارد؟

بسمه تعالی، حکم شرعی باید بیان شود لیکن آگاه کردن اشخاص بالخصوص لازم نیست و تقلید اگر از روی موازین شرعیه نباشد صحیح نیست.

[سؤال 23] 727

9. زید مدتی مرجع خود را آن مرجعی قرار داده بود که بر حسب اعلامیت وی را انتخاب نکرده بود بلکه به عللی دیگر همچون در دسترس بودن رساله وی او را انتخاب کرده بود آیا دستوراتی را که مطابق با فتوای آن حضرت انجام داده صحیح است. مثلاً نمازهای خود را طوری خوانده که به فتوای مرجع قبل صحیح و بر فتوای مرجع فعلی لازم است قضا کند آیا قضا کردن لازم است؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال تقلید باطل است.

ص: 12

حضور محترم رهبر انقلاب امام خمینی، پس از عرض سلام موفقیت و سلامتی شما را از خداوند تبارک و تعالی خواستارم.

امام عزیز! ما می خواستیم سؤالاتی از شما بکنیم و چون می دانیم وقت شما کم است به همین دلیل سؤالات خود را مختصر می گوئیم.

1. در موردی که ما خودمان مرجع تقلیدی انتخاب نکردیم و چون پدر و مادرمان شخصی را انتخاب کرده و او را مرجع تقلید خود قرار داده بودند، ما نیز آن را قبول کردیم، ولی امروزه می خواهیم مرجع خود را عوض کنیم و با شناخت کافی شخصی را بپذیریم؛ آیا می شود این کار را انجام داد یا نه؟

بسمه تعالی، باید تحقیق کنید و از مجتهد اعلم تقلید کنید احتیاطاً.

2. آیا امروزه ما در این محیط می توانیم از حجاب اسلامی، البته حجایی که کامل باشد و تمام برجستگی های بدن را بپوشاند، استفاده نماییم یا نه؟ و شما که همیشه مهر و محبتتان برای خلق های مستضعف بوده از حضور محترمتان تقاضا می کنیم که جواب این نامه را نیز بدهید. امیدواریم که سایه شما از سر ما خلق مسلمان و مستضعف کم نشود.

و السلام علیکم و رحمة الله و بركاته

بسمه تعالی، مانع ندارد و از لباس هایی که جلب توجه کند، احتراز نمایید.

بسمه تعالی

محضر مبارک رهبر عظیم الشان انقلاب، مرجع عالی قدر، امام خمینی، پس از عرض سلام و درخواست طول عمر آن مرجع از خداوند قادر متعال؛ دو مسأله را سؤال و خواستار پاسخ از آن بزرگ مرجع می باشم:

1. اگر شخصی ده سال از يك مرجع تقلید کرده باشد و الآن یک مرجع دیگر را عالم تر (اعلم) بداند و مرجع قبلی، هم اکنون در حیات باشد و خلع مرجعیت هم نشده

باشد، آیا می تواند مرجع قبلی را ترک و به مرجعی که اعلم می داند رجوع کند؟

بسمه تعالی، بنابر احتیاط واجب باید از مجتهدی که اعلم می داند تقلید کند.

2. پولی که انسان در بانک می گذارد آیا خمس به آن تعلق می گیرد یا نه؟ در بانک قرض الحسنه چطور؟

بسمه تعالی، اگر از درآمد کسب و حقوق پس انداز کرده، باید خمس آن را بدهد.

[سؤال 26] 13

بسمه تعالی

دفتر محترم امام خمینی، احتراماً؛ ضمن قدردانی از زحمات شبانه روزی کارکنان آن دفتر محترم امیدوارم به سؤالات زیر پاسخ مقتضی داده شود:

1. با توجه به خط آخر مسأله 2 رساله امام، آیا می توان از مرجع دیگری تقلید کرد؟ زیرا مدتی است در مورد مرجع تقلیدی که از وی پیروی می کردم دچار شک و تردیدم؛ لطفاً راه حل آن را نیز بازگو فرمایید.

بسمه تعالی، باید تحقیق کنید و از مجتهد جامع الشرایط تقلید نمایید.

2. با توجه به مسأله 1390 رساله امام، اگر پدر یا مادری در تمام عمر نماز نخوانده و دلیلش بر فرزندانش معلوم نباشد، باز هم قضای نماز و روزه والدین به عهده فرزند پسر بزرگ است یا نه و پسر می تواند اجرا نکند یا خیر؟ با تشکر فراوان

بسمه تعالی، در فرض مذکور قضای نماز و روزه پدر بر عهده پسر بزرگ تر است و قضای نماز و روزه مادر بر عهده او نیست؛ اگرچه احوط است.

[سؤال 27] 14

بسمه تعالی

با درود فراوان به رهبر کبیر انقلاب و رزمندگان اسلام در جبهه های حق علیه باطل

لطفاً جواب این سؤال شرعی را مرقوم فرمایید.

به فرض این که این جانب مقلد یک مجتهدی هستم و بعد از یک یا دو سال طبق مسأله صفحه اول توضیح المسائل اعلمیت یک مجتهد دیگر برای من محرز شده

ص: 14

است، آیا با توجه به ثابت شدن اعلمیت یک مجتهد دیگر می توانم عدول از مجتهد کنم و از مجتهد دیگر که اعلم است تقلید کنم یا نه؟ و اگر می توان به مجتهد اعلم تر عدول کرد، پس آن افرادی که می گویند نمی شود عدول کرد چه فرقه مسلمانی هستند؟ لطفاً با تشریح کامل مسأله فوق جواب نامه را ارسال فرمایید.

بسمه تعالی، عدول به مجتهدی که اعلمیت او را احراز کرده اید لازم است علی الاحوط.

[سؤال 28] 2524

4. فردی حدود پنجاه سال بدون تحقیقات کافی از مجتهدی تقلید نموده است. اکنون اگر از میان مجتهدین یکی را اعلم از دیگران بیابد می تواند از مجتهدی که قبلاً

تقلید می کرده به مجتهد اعلم رجوع نماید؟

بسمه تعالی، باید رجوع کند علی الاحوط.

[سؤال 29] 15

بسمه تعالی 1361 / 10 / 27

محضر مبارک رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران حضرت آیت الله العظمی امام خمینی مدّ ظلّه العالی، پس از عرض سلام، سلامتی آن جناب و سایر خدمتگزاران به اسلام و مسلمین را از خداوند بزرگ خواستارم.

1. شخصی از مجتهدی زنده تقلید می کرده، در صورتی که شخص به این نتیجه رسیده که یک مجتهد زنده دیگر از مجتهد قبلی اعلم است آیا می تواند از مجتهد اول به مجتهد دوم که اعلم است و هر دو زنده هستند عدول نماید؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم عدول به اعلم لازم است علی الاحوط.

2. این جانب در ذوب آهن اصفهان کار می کنم و قبل از شما از آیت الله العظمی بروجردی رحمه الله تقلید می کرده ام. مدت کمی هم از آیت الله شیرازی رحمه الله که در نجف بوده تقلید می کردم، سپس از آن موقع تا حال از جناب عالی تقلید می نمایم و در مدت پنج سال که ذوب آهن کار می کنم - از خمینی شهر

ص: 15

فاصله اش 95 کیلومتر می باشد - نمازم را تمام خوانده و روزه را گرفته ام و اول هم که ذوب آهن رفتم از یک روحانی پرسیدم ایشان گفتند می توانی نماز و روزه را از مجتهد دیگری تقلید نمایی. از آن جناب تقاضا مندم این حقیر را راهنمایی فرمایید.

بسمه تعالی، در ذوب آهن حکم مسافر دارید.

[سؤال 30] 670

2. درباره تقلید می گویند که نمی شود کسی که از مجتهدی تقلید می کند او را رها کند و از مجتهد دیگر تقلید کند، لطفاً تکلیف را روشن کنید.

بسمه تعالی، باید از مجتهد اعلم تقلید کنند و به او عدول نمایند علی الاحوط.

[سؤال 31] 16

بسمه تعالی

محضر مبارک رهبر عظیم الشأن، مرجع عالی قدر، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه العالی

محترماً به شرف عرض عالی می رساند: اخیراً شایع شده که حضرت عالی فرموده اید مقلدین آقایان دیگر حق ندارند به جناب عالی عدول کنند و عدول از تقلید خودتان را اجازه فرموده اید. آیا این مطلب صحت دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، مطلب مذکور صحت ندارد و من چنین چیزی نگفته ام و این شایعات از منافقین و مغرضین است.

[سؤال 32] 1647

6. افرادی که تقلید سایر آقایان مراجع تا حال نموده اند، اجازه می فرمایید رجوع به سرکار عالی نموده و تقلید کنند؟

بسمه تعالی، با احراز یا احتمال اعلیّت مجتهد دوم، عدول لازم است علی الاحوط.

ص: 16

حضور محترم رهبر بزرگوار حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

با نهایت احترام؛ به استحضار آن رهبر عالی قدر می رساند. استدعا می شود جواب عرایض ذیل را مرحمت فرمایید:

1. تغییر مرجع تقلید به مرجع تقلید دیگر میسر است یا خیر؟

بسمه تعالی، با احراز یا احتمال اعلامیت مجتهد دوم عدول لازم است احتیاطاً.

2. از سال های قبل تعداد 15 رأس گوسفند نذر حضرت ابوالفضل علیه السلام داشتم که تا کنون به علت عدم وضع مالی قادر به ادای دین خود نبوده ام؛ اجازه می فرمایند پول آن ها را به حساب شماره 100 تقدیم نمایم؟

بسمه تعالی، اگر با صیغه شرعیه نذر کرده اید باید بر طبق نذر عمل کنید و در غیر این صورت، اختیار با خود شما است.

3. مبالغی به عنوان رد مظالم و زکات فطره بر ذمه ام می باشد؛ اجازه فرمایند تدریجاً به حساب 100 تقدیم نمایم.

بسمه تعالی، مانع ندارد.

4. چنانچه زیدی به علت استیصال و عدم تکافوی مخارج زندگی و عدم اطلاع، مبلغی از بیت المال استفاده کرده که در بین آن مبلغ مقداری هم متعلق به اشخاص مختلف بوده و در نتیجه حلال به حرام مخلوط شده است و اکنون می خواهد طوری عمل نماید که خسارات را جبران کند و در آخرت گناهی متوجه وی نگردد و حقی از حق الناس به گردن نداشته باشد. ضمناً از اشخاصی که به آن ها مدیون است هیچ گونه نشانه و اطلاعی ندارد.

بسمه تعالی، اگر مبلغی که به غیر وجه شرعی گرفته خرج شده و مدیون آن است، باید دین خود را ادا کند و مورد تحلیل به خمس نیست، و اگر مایوس از پیدا شدن صاحبان آن ها است از طرف ایشان صدقه بدهد. و اگر عین مال مخلوط به حرام دارد، تفصیل آن در رساله ذکر شده

است.

خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی، خمینی را نگهدار، از عمر ما بکاه و بر عمر او بیفزای

بسمه تعالی 16 / 9 / 1358

حضور محترم حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، رهبر انقلاب اسلامی ایران، پس از عرض سلام مسائلی داشتم که می خواهم به عرض آن وجود گرامی رسیده و جواب دریافت دارم.

1. این جانب ساکن مشهد هستم و تا سال گذشته مقلد یکی از مراجع بودم؛ ولی در زمان انقلاب با دلایلی که برایم روشن گردید، تصمیم گرفتم از رهبر عالی قدر حضرت آیت الله خمینی تقلید نمایم. آیا از نظر شرعی اشکال ندارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

2. مبلغ 14000 تومان از سهم مبارک امام علیه السلام از سال قبل که مقلد مرجع دیگری بودم و مبلغ 25000 تومان از تاریخ 20 / 4 / 1358 که به حضرت عالی رجوع نمودم بدهکار می باشم که تا کنون پرداخت آن مقدور نبوده است. لذا خواهشمند است اولاً: طریقه پرداخت وجوهات فوق را روشن فرمایید.

ثانیاً: نماینده آن حضرت را در مشهد معرفی کنید تا در صورت موافقت آن زعیم عالی قدر وجوهات را به طور اقساط پردازم.

بسمه تعالی، می توانید به حساب شماره هزار بانک تعاون اسلامی قم حواله کنید.

3. این جانب خانواده ای را در مشهد می شناسم که سال قبل سرپرست خود را از دست داده و هم اکنون خانمی است با هفت بچه صغیر که نان آور آن ها تنها پسری 16 ساله می باشد که در کارخانه نان رضوی ارفاقاً به جای پدرش با حقوق 1700 تومان به کار گمارده شده و از این مبلغ، 600 تومان بابت اجاره چهاردیواری در بدترین و دور افتاده ترین جای شهر مشهد می پردازند. با توجه به این که این خانواده با هفت بچه صغیر و دختر دم بخت و بدون هیچ گونه درآمد دیگری، از هر جهت مستضعف محسوب می شوند و نمی توانند مسکنی برای خود تهیه نمایند و با آبروداری زندگی دشواری را سپری می نمایند و از هر جهت در مضیقه می باشند، تقاضا دارم دستور فرمایید تا در صورت امکان از سهم مبارک امام علیه السلام با کمک سایر اشخاص خیر برای تأمین مسکن آن ها اقدام نمایم.

بسمه تعالی، مجازید؛ موفق باشید.

4. این جانب شغلم زرگری می باشد. هم اکنون مدت یک سال است که کسب ما به کلی راکد بوده و از سرمایه مصرف شده و نسبت به سال قبل وزن طلای موجود کمتر شده، ولی ارزش آن بیشتر گردیده و

مرتباً هم در حال نوسان می باشد و قیمت ثابتی ندارد. من باب مثال، هفته قبل قیمت طلا مثقالی 120 تومان تنزل کرده است. لذا تقاضا دارم که روشن فرمایید از نظر وجوهات در موقع حساب سال، وزن طلا یا ارزش طلا را نسبت به سال قبل مبنا قرار دهیم. والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

بسمه تعالی، در فرض مذکور میزان ارزش طلا است.

[سؤال 35] 19

بسمه تعالی 16 / 8 / 1358

دفتر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران

احتراماً؛ با آرزوی توفیق برای تمام پویندگان راه خدا به استحضار می رساند:

در روزنامه شماره 1426 دنیا، مورخه 16 آبان ماه 1358 تحت عنوان: «فتوای جدید امام خمینی درباره کسانی که می خواهند مقلد ایشان بشوند» می نویسد که امام در پاسخ به استفتای حاج آقا مجتبی صادقی فرموده اند: «هر کس از مرجع دیگری تقلید می کند و بخواهد از تقلید آن مرجع دست بکشد و از من تقلید کند، من مقلد بودن آن شخص را قبول ندارم و از نظر من حرام است و اما اگر کسی مقلد من باشد و بخواهد دیگر از من تقلید نکند و مقلد مرجع جدیدی برای خود شود، از نظر من خالی از هرگونه اشکال بوده و رضایت کامل در این باره داشته و دارم».

نظر به این که نسبت به مندرجات روزنامه فوق الذکر اعتمادی نیست، استدعا دارد در اسرع وقت صریحاً در مورد سه سؤال زیر نظر امام را جویا شوید و کتباً ابلاغ فرمایید تا رفع هرگونه شبهه ای به عمل آید؛ ان شاء الله تعالی.

1. آیا مطلب فوق صحت دارد یا خیر؟ اگر صحت دارد آیا این فتوا عطف به سابق هم می شود. یعنی کسی که 4 یا 5 یا... ماه قبل مرجع تقلید خودش را تغییر داده و از امام تقلید می کند؛ آیا از نظر امام مقلد بودن این شخص از ایشان نیز اشکال دارد یا این که این فتوا از این به بعد (آینده) می باشد؟

2. آیا شخصی که قبلاً (پس از ورود امام) از تقلید مرجع دیگری دست کشیده و مقلد امام شده است، باید مجدداً از مرجع قبلی خود تقلید نماید؟

ص: 19

3. آیا تغییر مرجع تقلید نیاز به اطلاع یا اجازه کتبی یا شفاهی از آن مرجع قبلی دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، بنابر احتیاط واجب، مرجع تقلید باید اعلم باشد و اگر بر مقلد اعلمیت غیر مجتهدی که از او تقلید می کند ثابت شود، بنابر احتیاط واجب باید به او عدول کند و نیازی به اجازه مجتهد نیست و مطلبی که به این جانب نسبت داده شده صحت ندارد و چنین چیزی نگفته ام.

[سؤال 36] 20

بسمه تعالی

محضر مبارک زعیم عالی قدر، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته پس از عرض سلام و آرزوی سلامتی و طول عمر برای آن حضرت، استدعا می نمایم به چند مسأله شرعی این جانب - در صورت امکان - پاسخ فرمایید.

1. در مورد مسأله تقلید، مخالفین شما عنوان می کنند که حضرت عالی برگرداندن تقلید را از مجتهدی به مجتهد دیگر (از جمله خودتان) جایز نمی دانید و در روزنامه دنیا اعلام فرموده اید که نباید کسی که از مجتهدی تقلید می کند، تقلیدش را به شما برگرداند. آیا این صحت دارد یا خیر؟ و عده ای هم می گویند طبق فتوای خود شما کسانی که تقلیدشان از مجتهدهای دیگر به شما انتقال پیدا کرده، تقلیدشان باطل است و حق چنین کاری را ندارند و ظرف سه سالی که آن ها از شما تقلید می کنند، نمازها و اعمالشان باطل بوده و باید دوباره از مجتهد اولیه تقلید کنند. آیا این موضوع از نظر جناب عالی درست است یا خیر؟

بسمه تعالی، آنچه نقل شده دروغ و افترا است و از شایعات منحرفین و مغرضین است.

2. در مورد عادل بودن امام جماعت که گفته می شود حضرت عالی در فتوای جدیدی صادر فرموده اید و تأکید فراوانی روی این موضوع کرده اید، حال اگر انسان امام جماعت مسجد محلش را نشناسد و فقط به صرف این که عده ای از افراد مسلمان محل، پشت سر وی نماز می خوانند، در نمازها به او اقتدا

ص: 20

کند؛ آیا نمازش صحیح است یا خیر؟ (با توجه به این که شما فرموده اید مسجد سنگر است، سنگرها را حفظ کنید)

و در صورتی که جواب شما منفی است، آیا در جایی که نماز جماعت برپا می شود می توان به صورت فرادا و لیکن هماهنگ با صف جماعت نماز گزارد؟

و اگر کسی تا به حال به عادل بودن امام جماعت یقین نداشته و نمازهایی را با وی خوانده، آیا آن نمازها صحیح است یا این که باید قضای آن ها را به جا آورد؟

بسمه تعالی، از هر طریق اطمینان به عدالت پیدا شود، اقتدا مانع ندارد و بدون احراز عدالت اگر بی توجه اقتدا کرده و رکن نماز، کم یا زیاد نشده قضا لازم نیست.

3. مسأله مهم دیگری که از حضرت عالی انتظار پاسخ آن را دارم این است که اگر پدری معتقد به این انقلاب نباشد و با آن انقلاب و چهره های سرشناس روحانی آن، مخالفت صریح نماید و آنان را توهین و مسخره کند و هنوز هم مرجعیت کسی را که جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، آن را از او سلب کرده اند قبول داشته باشد و همسر و دخترانش را از رفتن به نماز جمعه باز دارد و بگوید راضی نیستم؛ با توجه به این که این مسأله، از روی عناد است و جنبه به اصطلاح سیاسی دارد نه مذهبی و این شخص با رفتن همسر و دخترانش به هیچ جا مخالفت نمی کند و فقط با نماز جمعه بد است، آیا رفتن به نماز جمعه - آن هم در این شرایط انقلاب که لازم است زنان و مردان مسلمان و مؤمن طبق آیه شریفه قرآن در این نماز عبادی سیاسی شرکت فعالانه نمایند - برای همسر این مرد یا دخترانش گناه دارد؟

بسمه تعالی، اذن و رضایت پدر لازم نیست ولی از کاری که موجب اذیت او می شود باید اجتناب نمود.

4. آیا طبق فتوای جدید شما این موضوع درست است که کسی که شغل او غیر مسافرت است، مثل سپاهی، بازاری و ... اگر جهت مراجعه به محل کار خود از منزل حرکت کند، و مسیر رفت و برگشت او بیشتر از 22/5 کیلومتر باشد، اگر چه این حرکت داخل شهر باشد می تواند روزه خود را بشکند و نمازهایش را شکسته بخواند؟ و در صورت انتخاب محل کار به عنوان موطن موقت جهت روزه گرفتن و تمام خواندن نمازهای یومیه، حق ندارد محل موطن خود را ترک کند، حتی محله به محله؟ و اگر کسی به شهری مثلاً مشهد مسافرت نماید و در آن جا قصد اقامت ده روز یا بیشتر را نماید، آیا با رفتن او به حرم، به صرف این که از محله ای به محله دیگر می رود، روزه و نمازش می شکند و قصد اقامت او به هم می خورد یا نه؟

بسمه تعالی، حکم مذکور مربوط به شهر بزرگ خارق العاده، مثل تهران است و مشهد حکم سایر شهرها را دارد.

بسمه تعالی 1358 / 9 / 27

پیشگاه مبارک رهبر عالی قدر و زعیم عظیم الشان، حضرت آیت الله امام خمینی دام ظلّه العالی، با عرض سلام و تقدیم ارادت خالصانه، با نهایت تأسف از این که در چنین موقع حساس و بحرانی مملکت بار دیگر مزاحم وقت مبارکتان می شوم. جوانی هشتم 24 ساله که تا سال 1353 از یکی از مراجع محترم تقلید می نمودم و چون خودم در این باره کاملاً تحقیق نموده ام شما را انتخاب نموده و از رساله شریفه شما تقلید و از دستورات شما پیروی می کنم. چون در محافل دوستانه این مسأله مورد بحث قرار گرفت و در رساله شریفه کاملاً بیان نشده، مرا مورد تحقیر قرار داده و گفته اند که اگر خواسته باشید مرجع خود را عوض نمایید، باید به هر جهتی از خود ایشان موافقت نامه دریافت دارید. خواهشمند است در این باره راهنمایی نمایید.

خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی خمینی را نگهدار؛ از عمر ما بکاه و بر عمر او بیفزای

بسمه تعالی، تحصیل موافقت نامه لازم نیست و باید از مجتهدی که جامع شرایط تشخیص داده اید تقلید کنید.

بسمه تعالی 1358 / 10 / 25

سماحة الحجّة الخميني الموقر، بعد السلام عليكم يرجي أفتاءنا مأجورين: هل يمكن العدول إلى تقليد أحد المجتهدين في إيران بدلاً من المجتهد المقلد سلفاً والكائن في العراق؟ دتم مؤيدين بنصر الله تعالى والسلام عليكم.

و السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

بسمه تعالی، مع الإحراز أو احتمال اعلمية المجتهد المعدول إليه يجب العدول على الأحوط و لا خصوصية للمكان.

بسمه تعالی

1. من مقلد یکی از مراجع هستم. آیا می شود که برگردم و از امام خمینی تقلید نمایم؟

بسمه تعالی، با احراز یا احتمال اعلمیت مجتهد دوم، عدول لازم است احتیاطاً.

[سؤال 40]

2. منظور از احراز اعلمیت چیست؟ آیا اگر یک مجتهد فقط اعلم باشد، باید از او تقلید نمود و هیچ دلیل دیگری برتر از این وجود ندارد؟

بسمه تعالی، در مرجع تقلید غیر از اعلمیت شرایط دیگری هست که در رساله ذکر شده است.

3. برای ما خانم ها دیدن مردان در تلویزیون یا جاهای دیگر اگر با قصد سوء همراه نباشد، آیا اشکال دارد یا نه؟

بسمه تعالی، در فرض مذکور مانع ندارد.

[سؤال 41] 1161

2. آیا کسانی که قبلاً از مرجع دیگری تقلید می کرده اند می توانند در این مسأله به فتوای آن مرجع گذشته حی یا میت عمل کنند؟

بسمه تعالی، چنانچه تا حال، عدول از مرجع تقلید سابق نکرده باشند، با مراعات شرایط مقررّه می توانند باقی بمانند.

[سؤال 42] 160

3. مسلمانی که از يك مجتهد واجد الشرايط تقلید می کند، آیا می تواند در صورت امکان و تشخیص و یا بر طبق میل و خواسته خود، از

مجتهد دیگری تقلید نماید؟

بسمه تعالی، اگر اعلمیت مجتهد دوم بر او ثابت شود، بنابر احتیاط باید عدول کند.

ص: 23

5. اگر کسی مجتهد اعلم را طبق رساله عملیه شناخت، فوراً می تواند مرجعش را تغییر دهد و از مسائل توضیح المسائل مجتهد اعلم تقلید نماید؟ روش انتقال از مجتهدی به مجتهد اعلم را کاملاً توضیح دهید. زیرا این مسأله زیاد مورد ابتلا است.

بسمه تعالی، باید از مجتهد اعلم تقلید نماید علی الاحوط.

8. در تقلید اعلم که شرط شده «در صورت تعدد اعلم، اورع و اتقی را مقدم بدارد» آیا این شرط برای اولین بار است یا چنانچه پس از تعیین مقلد و تقلید از او برای چندی، تشخیص داد که اعلم دیگری از او اتقی و اورع است، آیا واجب است به دومی عدول کند؟

بسمه تعالی، در فرض مذکور، عدول لازم است علی الاحوط.

محضر شریف رهبر انقلاب اسلامی ایران، امام خمینی سلام عرض می کنم.

1. اگر شخصی با فتوای عالمی مثل آیت الله خویی که در عراق می باشد عمل نماید ولی تقلید کننده نداند که آن عالم زنده است یا مرده فعلاً می تواند به فتوای عالم دیگری

عمل نماید یا خیر؟

بسمه تعالی، مکلف اگر احراز کند یا احتمال دهد که مجتهد دوم اعلم است واجب است - علی الاحوط - به مجتهد دوم عدول کند و نسبت به مرده یا زنده بودن مرجع تقلید باید به وجه شرعی احراز کند.

2. اگر امام جماعتی بگوید من عادل و انسان نداند که عادل است یا خیر و بعضی از مردم او را عادل و بعضی دیگر عادل ندانند، می شود در نماز به او اقتدا کرد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر موجب اطمینان نشود و دو شاهد عادل عدالت او را گواهی نکنند اعتبار ندارد.

3. عادل بودن امام جماعت را چگونه می توان شناخت؟ جواب را مرقوم فرمایید که محل حاجت است.

بسمه تعالی، راه احراز عدالت امام جماعت در رساله مذکور است.

[سؤال 46] 1338

5. کسانی که از مراجع دیگر تقلید می کنند می توانند تقلید خود را عوض نمایند؟

بسمه تعالی، اگر مجتهد دوم، اعلم یا محتمل الاعلمیه باشد، عدول به او واجب است علی الاحوط.

[سؤال 47] 2871

2. آیا احراز تساوی علم دو مرجع برای عدول کافی است؟

بسمه تعالی، کافی نیست.

[سؤال 48] 25

بسمه تعالی

به خدمت دفتر امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، پس از سلام و درود به رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی و پیروزی رزمندگان اسلام در جبهه های حق علیه باطل.

محترماً معروض می دارد که این جانب از آیت الله ... تقلید می کرده ام. پس از تحقیق پی بردم که دیگر نمی توانم مقلد او باشم (پس از روشن شدن مواضع ایشان نسبت به انقلاب). از یک روحانی عالم نیز پرسیدم، جواب مثبت دادند و گفتند مانعی ندارد و مدت یک سال است که مقلد حضرت امام خمینی شده ام. اولاً تقاضا مندم برایم روشن بفرمایید که آیا برگشتن این جانب و تغییر دادن تقلیدم شرعی است یا خیر؟ لطفاً توضیح دهید.

و السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

بسمه تعالی، تقلید فعلی شما صحیح است.

ص: 25

بسمه تعالی

محضر مبارك آيت الله العظمى امام خميني، دام ظلله العالی

1. در مسأله 4 تحرير فرموده ايد: «يجوز العدول بعد تحقق التقليد (أي بعد العمل) من الحيّ إلى الحيّ المساوي»؛ و در مسأله 13 در همين كتاب می فرمايد: «ولا إلى حيّ

آخر كذلك». اين دو مسأله در ظاهر، منافی به نظر می رسند. مقصود را بيان فرماييد.

و در مسأله 4 رساله قديمی فارسی هم مرقوم فرموده ايد: «عدول به مساوی جایز نیست مگر در مسأله ای که عمل نکرده باشد». آیا مراد در اين جا که فرموده ايد جایز است عدول - در مسأله 4 تحرير - مسائلی است که عمل نکرده است و در 13 تحرير که فرموده ايد جایز نیست، مراد آن است که عمل کرده باشد یا مقصود چيز ديگر است؟ بيان فرماييد.

خلاصه کلام: از مسأله 4 در تحرير استفاده می شود: در مسأله ای که عمل هم کرده باشد می تواند به مساوی حی عدول کند، چون که مطلق است؛ اما از مسأله 13 تحرير استفاده می شود که بعد از تحقق تقليد مطلقاً به مساوی حی جایز نیست إلا أن يكون الثاني أعلم.

بسمه تعالی، عدول به مساوی جایز نیست علی الاحوط.

[سؤال 50]

2. در مسأله 8 تحرير که تبعيض در تقليد را جایز دانسته ايد، او را هم نمی فهميم؛ آیا مراد در ابتدای تقليد است که بدو بگويد الآن در صلاة به اين مقلد می شوم و در زکات به آن يا اين است که بعد از تحقق تقليد (يعنی عمل) در بعض مسائل، باز مسائل ديگر را که عمل نکرده است می تواند به فتوای ديگری عمل نماييد؟ با اين که اگر مراد، اين هم باشد، عدول خواهد بود نه تبعيض؛ برای اين که به محض عمل کردن به يك مسأله، يتحقق التقليد؛ پس اين عدول خواهد بود نه تبعيض؛ إلا أن يقال: در هر فرعی

ص: 26

که عمل کرده است، يتحقق فيه التقليد، و در مسأله ديگر که عمل نکرده است فعلاً مقلد نیست؛ اين هم بنظرم بعيد می رسد. مستدعی است مقصود را بيان فرماید. أدام الله ظلکم علی رؤوس المستضعفين و العلماء و المتعلمين، بين لنا اقبل أناملکم الشريفه.

بسمه تعالی، مقصود، ابتدای تقلید است؛ و اگر به مجتهدی که جامع شرایط است عدول کرده، مورد تبعیض نیست.

[سؤال 51] 27

بسمه تعالی

خدمت وجود نازنین امام خمینی سلام

1. آیا با بودن وجود مبارک شما، جایز است از مرجع دیگر تقلید نمود یا خیر؟ آیا در صورتی که قبلاً از مرجع دیگر تقلید می نمودیم، حالا می توان از شما تقلید کرد؟

بسمه تعالی، بنابر احتیاط باید از مجتهدی تقلید کرد که اعلم باشد و اگر از دیگری تقلید می کند باید به اعلم عدول کند.

2. آیا هدیه ای که برای انسان می آورند، اگر سال از آن بگذرد، خمس دارد یا نه؟

بسمه تعالی، خمس ندارد.

3. پولی که برای جهیزیه دختر کم کنار می گذارند، باید خمس آن را داد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر از ارباح مکاسب است، خمس دارد.

[سؤال 52] 28

بسمه تعالی 1358/9/2

حضور محترم جناب مستطاب حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام توفیقه

1. عدول نمودن از مرجعی به مرجع دیگر چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، با احراز یا احتمال اعلمیت مجتهد دوم، بنابر احتیاط باید از او تقلید کنید.

2. در کشورهای خارج یعنی اروپا اگر احتیاج به معانقه جنسی باشد، چنانچه طرفین هیچ کدام نتوانند زبان یکدیگر را بفهمند، لیکن با علم و اشاره و دادن پول، طرف مؤنث حاضر شود به درخواست مذکر،

ص: 27

لطفاً بفرمایید چه صورت دارد؟ خداوند متعال وجود شریف را از جمیع بلاهای ارضی و سمایی مصون و محفوظ بدارد و وجود حضرت عالی را در این انقلاب کبیر موفق و پیروز بدارد، ان شاء الله.

بسمه تعالی، مجرد دادن پول و علم و اشاره کافی نیست و باید عقد خوانده شود و در صورت عذر می توانند به غیر عربی بخوانند.

[سؤال 53] 494

8. آیا اعلیمیت که در انتخاب مرجع باید رعایت شود فقط مربوط به احکام می باشد و یا در تمام شئون و مسائل دینی؟

بسمه تعالی، مرجع تقلید باید در مسائلی که از او می خواهند تقلید کنند اعلم از دیگران باشد.

[سؤال 54] 1890

14. در ابتدای تقلید از مرجع جامع الشرايط مظنون الاعلمیه یا محتمل الاعلمیه مقدم است به جهت فتوا، اگر پس از تقلید از زیدی دیگری مظنون یا محتمل الاعلمیه شد آیا می تواند عدول کند یا نه؟

بسمه تعالی، لازم است عدول کند بنابر احتیاط.

[سؤال 55] 29

بسمه تعالی 1361 / 12 / 5

محضر مقدس رهبر عظیم الشان انقلاب مرجع تقلید شیعیان جهان، خار چشم دشمنان اسلام دامت برکاته

در رساله عملیه فرموده اید که انسان باید از روی دلیل و برهان به اصول دین عقیده داشته باشد و نمی تواند از گفته کسی - به جز افرادی که شایسته و صلاحیت معرفی مرجع تقلید را دارا باشند - مرجع تقلید انتخاب نماید. این جانب متولد 1342 ساکن اراک، بدون دلیل از یکی از مراجع، تقلید می کنم و علت تقلیدم به شرح زیر است:

شبی قبل از به حد تکلیف رسیدن، پدرم که سواد ندارد و صلاحیت معرفی مرجع

ص: 28

تقلید را ندارد، فلان مرجع را به من معرفی کرد تا اکنون من از این مرجع تقلید می‌کنم. حال از شما رهبر عزیز تقاضا می‌کنم که مرا راهنمایی فرمایید که آیا می‌توانم مرجع تقلیدم را عوض کنم یا نه؟ جواب را لطفاً مرقوم فرمایید.

به امید سرفرازی اسلام و مسلمین و پیروزی نهایی رزمندگان اسلام و طول عمر آن رهبر عزیز و ظهور مهدی موعود (عجل الله تعالی فرجه الشریف)

بسمه تعالی، اگر احتمال اعلمیت مجتهد دوم را بدهید، باید به او عدول کنید علی‌الحوط.

[سؤال 56] 3553

2. اول که من مقلد شدم تحقیقی نبود. مدت دو سال است که از شما تقلید می‌کنم؛ آیا درست است؟

بسمه تعالی، احکام تقلید در رساله مذکور است.

[سؤال 57] 3369

2. آیا یک فرد مسلمان می‌تواند از مجتهد خاصی تقلید نکند و جواب مشکلات مذهبی خود را از رساله‌ها و مجتهدهای مختلف جویند؟

بسمه تعالی، باید از مجتهد اعلم تقلید کند.

[سؤال 58] 30

بسمه تعالی یازدهم رجب 1402 ق

محضر مبارک رهبر عالی قدر و پیشوای ارجمند، حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، پس از سلام خدمت آن بزرگوار، سلامتی و عزّت شما را از پیشگاه ربوبی مسألت و دست نیاز به درگاه بی‌نیاز دراز نموده و دوام عمر و بقای آن وجود را خواستارم. استدعا دارم دستور فرمایید سؤالات زیر را پاسخ فرمایند.

1. در گذشته، حقیر از یکی از مراجع نجف تقلید می‌نمودم، حال از آن بزرگوار تقلید می‌نمایم. آیا می‌توانستم یا خیر؟

ص: 29

بسمه تعالی، در تقلید اجازه معتبر نیست و باید از مجتهد اعلم تقلید کرد علی الاحوط.

2. همه ساله دهه آخر ماه رجب، مجلس تذکری در یکی از مساجد بر پا می نمایم که نذر می باشد و شب بیست و پنجم که مصادف با شهادت حضرت موسی بن جعفر علیه السلام می باشد، اطعام می نمایم. آیا می توانم هزینه اطعام را به جنگ و جبهه کمک کنم یا همان برنامه همه ساله را تعقیب نمایم؟

بسمه تعالی، اگر نذر با صیغه شرعی بوده، باید بر طبق آن عمل شود. و در غیر این صورت، اختیار با خود شما است.

3. از بابت سهم مبارک امام علیه السلام اجازه می فرمایید به جبهه جنگ و یا جنگ زده ها کمک شود یا خیر؟

بسمه تعالی، عجلتاً، اجازه نمی دهم.

4. همچنین از سهم سادات اجازه فوق را می فرمایید یا خیر؟

بسمه تعالی، مجازید سهم سادات خودتان را به سادات فقیر و متدین بدهید.

[سؤال 59] 474

8. آیا از کسی که از نظر علم برتری ندارد ولی از نظر تقوا برتری دارد می تواند تقلید کند؟

بسمه تعالی، تقلید اعلم لازم است علی الاحوط.

[سؤال 60] 31

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی نایب الامام، امام خمینی، پس از عرض سلام و ارادت و آرزوی قلبی سلامتی و طول عمر حضرت عالی، این جانب کارمند اداره پست مشهد به استحضار می رسانم: بنده به جهت این که دسترسی به توضیح المسائل شما و امکان رساندن خمس و وجوهات به حضرت عالی را نداشتم سابقاً از یکی از مراجع محترم، تقلید می نمودم حال که این دو ناممکن ممکن شد، و با توجه به این که با استدلال شخصی خودم، جناب عالی را فقیه تر از آن آقا می دانم، خواهشمندم به سؤالات فقهی زیر پاسخ فرمایید:

ص: 30

1. آیا استدلال شخصی خودم را برای تغییر تقلید کافی می دانید؟

بسمه تعالی، بنابر احتیاط باید از مجتهدی که او را اعلم می دانید تقلید کنید.

2. در صورت پذیرفته شدن سؤال یک، آیا ممکن است به علت مستأجر بودن این جانب، تا زمانی که واجد مسکن شوم، خمس و وجوهات را به بنده ببخشید و به عبارت دیگر، از پرداخت معاف نمایید؟

بسمه تعالی، بخشیده نمی شود و هر وقت تمکن دارید بپردازید.

3. سال گذشته شش هزار تومان (بابت سی هزار تومان مازاد) خمس و وجوهات پرداخت نموده بودم؛ آیا مازاد موجودی فعلی بنده باید نسبت به سی هزار تومان حساب شود یا نسبت به 24000 تومان؟

بسمه تعالی، هر مقدار که بعد از تخمیس باقی مانده و سر سال موجود است، استثنا می شود و مازاد بر آن خمس دارد.

4. مبلغ ششصد تومان به حساب 100 مسکن مستضعفان و سیصد تومان به حساب دویست جبران خسارات دوران انقلاب و دویست تومان برای زلزله زدگان قائن هزار تومان به بانک اسلامی در شرف تأسیس (که دیگر هیچ معلوم نشد چه شد) پرداخت نموده ام و برای زلزله زدگان منطقه گناباد پرداخت خواهد شد. آیا بابت خمس و وجوهات حساب می فرمایید؟

بسمه تعالی، قبول است و بعد از این سهمین را به حساب صد و دویست ندهید.

[سؤال 61] 32

بسمه تعالی

محضر مبارک نایب الامام، حضرت آیت الله امام خمینی، متع الله المسلمین بطول بقائه، مستدعی است نظر مبارک خویش را درباره سؤالات ذیل مرقوم بفرمایید:

1. در آغاز انقلاب حدود سه سال بود که مکلف شده بودم و در آن زمان 16 سال داشتم و به تبعیت از پدرم، از شخصی تقلید می کردم که پدرم تقلید می کرد، و مسائل تقلید را درست نمی دانستم. با شروع تظاهرات و راهپیمایی ها، با رهبری آن نایب الامام عزیز بدون در نظر گرفتن دو عادل و مسائلی که در مورد عدول است، رساله شریف را تهیه کرده و از شما تقلید نمودم و اکنون که تا حدی با مسائل فقاقت و عدول آشنا گردیده ام، دچار این مشکل شده ام که وضع تقلیدم چگونه است؟ و نماز و

ص: 31

روزه هایم در دوران قبل از انقلاب و بعد از آن چگونه بوده است؟ البته حدود یک سال است که تحقیق می کنم، بعضی از علما نظرشان به حضرت عالی است و بعضی از علما نظرشان به بعضی دیگر از مراجع عظام - حفظهم الله تعالی - می باشد. خواهشمندم مشخص بفرمایید، تا ان شاء الله تکلیفم روشن گردد.

بسمه تعالی، باید از مجتهدی که اعلیت او را احراز کرده اید یا احتمال اعلیت او را می دهید، تقلید کنید و اعمال سابقه، اگر مطابق فتوای مجتهدی است که تقلید از او لازم است، صحیح است.

2. اشیایی از قبیل لباس و کتاب و کاغذ و دفترچه که مقداری از آن ها استفاده شده، اگر یک سال بدون استفاده بماند، آیا خمس به آن ها تعلق می گیرد؟

بسمه تعالی، اگر چیزهایی است که مورد حاجت و جزو شؤون شخص است، خمس ندارد وگرنه باید خمس آن داده شود.

3. در جمعی که روحانی در میانشان وجود ندارد، مثلاً در مسافرت یا میهمانی، آیا شخصی را که واجد شرایط باشد، می توان به عنوان امام جماعت انتخاب کرد و به ایشان اقتدا نمود؟

بسمه تعالی، با دسترسی نداشتن به روحانی و عدالت امام جماعت، مانع ندارد.

4. اگر فردی را بشناسیم که قبلاً گناه کبیره ای مرتکب شده و اکنون واقعاً نادم و متدین و به مسائل شرعی پایبند است، و گناه کبیره و... انجام نمی دهد، آیا به چنین شخصی می توان برای نماز اقتدا نمود؟

بسمه تعالی، اگر احراز کنید که عادل شده است، اشکال ندارد.

خداوند ان شاء الله حضرت عالی را تا قیام موفور السرور حضرت بقية الله الاعظم امام زمان علیه السلام - روحی و ارواح العالمین لتراب مقدمه الفداء - زنده و سلامت باقی بدارد.

[سؤال 62] 33

بسمه تعالی

حضور محترم رهبر عالی قدر اسلام، حضرت امام خمینی، دام ظلّه العالی، سپاس خداوند جهان را که به ما توفیق داد که در عصری که ظلّ جناب عالی بر سر ما گسترده است زندگی می کنیم و از خداوند منان طول عمر و صحت و عافیت کامل شما را

ص: 32

خواهان و خواستارم و امید است که ان شاء الله جناب عالی تا ظهور حضرت مهدی ارواحنا له الفداء بمانید و از توجّهات آن حضرت بهره مند گردید. و بعد، این جانب سؤالی شرعی دارم و آن این است که بنده مقلد یکی از آقایان علمای دینی هستم و الآن می خواهم از ایشان تقلید نکنم. خواهشمند است از آن مرجع عالی قدر اسلام، که این جانب را ارشاد کنید. با آرزوی موفقیت برای تمام برادران دینی در سراسر جهان، و السلام علیکم و علی عباد الله الصالحین

بسمه تعالی، مقلد اگر احراز کند یا احتمال دهد که مجتهد دوم اعلم است واجب است - علی الاحوط - به مجتهد دوم عدول نماید.

[سؤال 63] 34

بسمه تعالی

1. محترماً عرض می شود شخصی، بلکه اشخاص زیادی از مجتهدی تقلید می کردند و اکنون بدون رجوع به خبره یا عدلین از مشاهدات خود، احتمال برایش پیدا می شود که مجتهدی دیگر اعلم است؛ می تواند با همین احتمال رجوع کند؟

بسمه تعالی، در صورت اعلمیت مجتهد دوم یا احتمال اعلمیت، عدول واجب است علی الاحوط.

[سؤال 64]

2. شخصی از مرجعی تقلید می کند و آنچه که از اوضاع زمان و سخنان مبلغین می شنود یا فرمایش آیت الله منتظری که در مجله پیام انقلاب چاپ شده که بر مردم لازم است به امام بیوندند، یقین یا احتمال برایش حاصل می شود اعلم بودن امام؛ آیا می تواند از مرجع قبلی رجوع کند؟

بسمه تعالی، حکم در مسأله قبل ذکر شد.

3. بعضی از طلاب و ائمه جماعت از مرحمتی امام و شهریه، سر سالشان زیاد می آید؛ آیا خمس زیادی لازم است؟

ص: 33

بسمه تعالی، خمس ندارد.

4. جبیره تمام یک دست مصلی را گرفته جز سر انگشتان، وظیفه او را بیان فرمایید؟

بسمه تعالی، واجب است وضوی جبیره بگیرد.

5. اگر چند غسل واجب به گردن انسان باشد یا یک غسل واجب، بقیه غسل ها ساقط می شود؟

بسمه تعالی، اگر غسل جنابت کرده و قصد همه غسل ها را نموده کفایت می کند.

6. ماشین های لباسشویی که لباس های متنجس را با پودر رخت شویی می ریزند از آب لوله به ماشین وصل می شود. بعد از این که آب گرفت آب لوله قطع و ماشین مشغول به گردش می شود بعد از اندک زمانی آب ها را خالی می کند و سه مرتبه دیگر آب وصل و قطع و سپس لباس ها را خشک بیرون می دهد. حکم لباس و خود ماشین را بیان فرمایید.

بسمه تعالی، چنانچه بعد از زوال عین نجاست یک مرتبه با آب لوله یا دو مرتبه با آب قلیل بشوید پاک می کند.

7. قالی یا موکت که چسبیده به زمین است، بچه بر روی آن بول می کند و خشک می شود؛ آب لوله به وسیله شلنگ می گیرند و با دست یا پا می مالند؛ کفایت می کند؟

بسمه تعالی، اگر آب به تمام موضع نجس جاری شود و آب داخل آن از او جدا شود پاک می شود.

8. بهره هایی که به حساب های پس انداز اضافه می کنند را چگونه مصرف کنیم؟

بسمه تعالی، بهره را نباید بگیرید و اگر گرفته اید با یأس از پیدا شدن صاحبش، باید از طرف او به فقیر صدقه دهید.

[سؤال 65] 7014

2. من شنیده ام می گویند آن ها که از فلان شخص، تقلید می کنند، هم تلویزیون برای آن ها حرام است و هم نماز جمعه که می خوانند جای نماز ظهر را نمی گیرد و باید نماز ظهر را هم بخوانند. ولی پدرم می گوید می شود این دو مسأله را به امام خمینی رجوع کرد، آیا می شود یا خیر؟ و آیا اگر به امام خمینی رجوع کردم نماز ظهر را هم باید بخوانم یا خیر؟

بسمه تعالی، رجوع جایز است و نماز جمعه کفایت از ظهر می کند.

بسمه تعالی 13 / 10 / 1358

حضور محترم مدیریت دفتر آیت الله العظمی حضرت امام خمینی، تقاضا دارم جواب مسائل زیر را طبق فرموده امام مرقوم فرمایید:

1. هرگاه دو نفر مجتهد با هم برابر باشند و انسان تا به حال از یکی از آن ها تقلید می کرده، آیا می تواند مسائل آینده خود را از دیگری تقلید کند.

بسمه تعالی، خلاف احتیاط است.

[سؤال 67]

2. هرگاه مجتهدی اعلم شناخته شد، آیا واجب است که از او تقلید کرد یا خیر؟

بسمه تعالی، تقلید اعلم واجب است علی الاحوط.

3. کسانی که در جماعت نماز جمعه شرکت می کنند، آیا نماز ظهر را کفایت می کند یا باید بعداً نماز ظهر را خودشان بخوانند؟

بسمه تعالی، کفایت می کند.

[سؤال 68] 6521

2. آیا تبعیض در تقلید را جایز می دانید یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر اعلمیت ثابت یا محتمل نباشد، جایز است.

[سؤال 69] 3387

7. آیا این مسأله صحت دارد که فقط در یک مسأله شرعی می توان از مجتهد دیگری، غیر از مرجع تقلید اصلی خود شخص، تقلید کرد؟

بسمه تعالی، صحت ندارد.

[سؤال 70] 2311

4. آیا می تواند انسان در نماز و روزه مقلد دو نفر بوده باشد؛ به این معنا که نمازش را در محل کار شکسته بخواند و روزه اش را به فتوای مرجع دیگر بگیرد؟

بسمه تعالی، با علم به این که یکی از دو فتوا صحیح نیست نمی تواند به این دو فتوا عمل کند و باید تقلید از اعلم یا محتمل الاعلمیه نماید و اگر ممکن نیست، به فتوای یکی عمل کند.

[سؤال 71] 36

بسمه تعالی 1361 / 5 / 11

آیا می شود در تمام مسائل از یک مرجع تقلید، و در یک یا دو مسأله از مرجع دیگر تقلید کرد یا خیر؟ خواهشمند است جواب را بنویسید و برای ما ارسال کنید.

بسمه تعالی، اگر از اول از مرجعی که واجد تمام شرایط بوده تقلید کرده، نمی تواند در بعض مسائل از مجتهد دیگر تقلید کند.

[سؤال 72] 1080

3. آیا مسائل بالا را می توانند از مرجع دیگر تقلید نمایند؟

بسمه تعالی، در مسائل مورد فتوا عدول جایز نیست.

[سؤال 73] 37

بسمه تعالی 1361 / 3 / 16

دفتر امام خمینی، سلام علیکم

ضمن تقدیم عرض سلام به استحضارتان می رسانم که بنده یکی از کارکنان دولت در تهران می باشم و در کرج مسکن دارم و در سال هم 24 روز مرخصی دارم و آن را هم یک بار می توانم بروم و یک سوم آن را صرف کشاورزی در روستا می نمایم و بقیه را صرف کارهای ضروری در عرض سال می نمایم و با توجه به فرموده امام خمینی در توضیح المسائل که روزه از کرج به تهران باطل محسوب می شود.

1. آیا می توانم در این موضوع به سایر مراجع عظام تقلید رجوع کنم و روزه ام را بگیرم و نماز را تمام بخوانم و یا یک دوم ماه رمضان را در تهران و بقیه را در کرج بگذرانم طوری که یک روز در تهران و روز دیگر در کرج باشم و روزه ام را بگیرم در

ص: 36

خاتمه بنده مدت ده سال است که مسیر را طی می نمایم.

بسمه تعالی، مورد رجوع به غیر نیست و در غیر وطن نمی توانید روزه بگیرید.

2. مبلغی که به عنوان کمک به جبهه ها (جنگ زده ها) تقدیم می شود آیا می توانم مال خمس حساب نمود یا نه؟

بسمه تعالی، عجالاً اجازه نمی دهم.

[سؤال 74] 38

بسمه تعالی 1361 / 3 / 13

حضور محترم حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

بنا به سؤالاتی که جدیداً در مورد حد ترخص از حضرت عالی به عمل آمده است و پاسخ آن ها نیز به روشنی داده شده است. در همین رابطه به دلیل تقلید قسمت اعظم قشر کارگر از فتاوی آن حضرت و باز به دلیل این که تعداد زیادی از این برادران و خواهران، برای حاضر شدن در محل کار خود مجبور به طی مسافتی بیش از مقدار شرعی ذکر شده می باشند و حکم مسافر پیدا می کنند. لذا تقاضا می شود بفرمایید عدول در یک مسأله (مسأله روزه فقط در ماه مبارک رمضان) از فتاوی معظم له به فتوای یکی از مراجع تقلید که در قید حیات هستند، اشکال دارد یا خیر؟

خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی خمینی را نگهدار

بسمه تعالی، مورد رجوع به غیر نیست.

[سؤال 75] 1307

2. مسأله دیگر این که چون در این رابطه اخبار ضد و نقیض می رسد و در صورت حکم مسافرداشتن مشکلاتی به وجود می آید، آیا مقلدین امام می توانند فقط در این مسأله از مراجع دیگر - که فتوای مغایر با امام را دارند - تقلید نمایند؟

بسمه تعالی، از موارد رجوع به غیر نیست.

ص: 37

بسمه تعالی 1361 / 2 / 25

دفتر استفتای امام خمینی

کارمندی هستم که برای انجام کارم هر روز بیش از مسافت شرعی رفت و برگشت می کنم و حدود دو سال است که مرجع تقلید خود را تغییر داده و از امام خمینی تقلید می نمایم، ولی برای این که بتوانم روزه بگیرم در این مسأله به تقلید مقلد اول (که در حیات است) باقی مانده ام. خواهشمندم بفرمایید آیا می توانسته ام یا خیر؟ اگر نه حالا

وظیفه ام چیست؟

بسمه تعالی، مورد بقای بر تقلید و رجوع به غیر نیست.

[سؤال 77] 40

بسمه تعالی 1361 / 2 / 25

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

این جانب از جناب عالی تقلید می کنم. ساکن کرج هستم و در تهران کار می کنم. می توانم در مسأله بلاد کبیره از مراجع دیگر تقلید کنم؟

بسمه تعالی، مورد رجوع به غیر نیست.

[سؤال 78] 41

بسمه تعالی 1361 / 3 / 13

دفتر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

محترماً به عرض می رسانم این جانب کارمند ذوب آهن که طبق فتوای آن جناب نماز و روزه شکسته است و من هم چندین سال روزه های شکسته را بعداً می گرفتم اما حالا به عللی نمی توانم روزه های شکسته را بگیرم آیا می توانم حالا روزه ها را کامل و نماز را هم کامل بخوانم یا باید از مرجع دیگری تقلید کنم تکلیف من چیست؟ خواهشمندم این جانب را راهنمایی کنید. قبلاً تشکر می کنم.

بسمه تعالی، مورد رجوع به غیر نیست و با فرض این که مسافر هستید نمی توانید روزه بگیریید و نماز شما قصر است و قضای روزه ها را از سال بعد نباید تأخیر بیندازید.

[سؤال 79] 42

بسمه تعالی 1360 / 12 / 24

محضر مبارک حضرت مستطاب، حجت الاسلام و المسلمین، آیت الله العظمی خمینی، مدّ ظلّه العالی، تقاضا دارد که نظر خود را در خصوص مسائل ذیل بیان فرمایید.

1. این جانب مقلد آن جناب بوده و ساکن شهر کرج می باشم، شغلم در تهران بوده و هر روز باید بروم و برگردم. در خصوص نماز و روزه ام حضرت عالی فرموده اید که باید نماز را شکسته و روزه را افطار کنید؛ در صورتی که در رساله توضیح المسائل نوشته است که هرگاه چند مجتهد باشند و اعلمیت هیچ یک از آن ها ثابت نشده باشد، شخص مکلف بعد از جست و جو و عدم ثبوت اعلمیت، مخیر است در مسائل، بعضی را از یک مجتهد و بعضی را از مجتهد دیگر تقلید نماید. حال راجع به این جانب اجازه می فرمایید که در این مسأله از مجتهد دیگری تقلید نمایم یا خیر؟

بسمه تعالی، از موارد رجوع به غیر نیست.

2. زنی اهل شهر کرج می باشد، و شوهرش اهل قم؛ هر زمان که زن بدون قصد ده روز به منزل پدر خود بیاید، آیا می تواند نماز خود را شکسته بخواند یا خیر؟

بسمه تعالی، تا از وطن اصلی اعراض نکرده، به حکم وطن باقی است.

3. بنده منزل مسکونی خود را فروختم که منزل دیگری بخرم و در صدد خریدن منزل بودم که اول سالم شد و منزل خریده نشد. آیا این وجه منزل خمس دارد یا خیر؟ در صورتی که وجوه منزل اولم را داده بودم.

بسمه تعالی، خمس ندارد.

ص: 39

26. افرادی که کارشان در سفر واقع شده مانند معلمین که مرتباً مثلاً از تهران به کرج می روند تدریس می کنند و شب به تهران بر می گردند می فرمایید هر روز مسافرنند چون در تمام خواندن نماز و گرفتن روزه شغل سفری مناط است نه کثیرالسفر بودن استدعا دارند اگر می شود اجازه بفرمایید در این مسأله رجوع به غیر کنند که کثیرالسفر را کافی می دانند برای اتمام.

بسمه تعالی، مورد سؤال از موارد رجوع به غیر نیست.

6. در بعضی جاها شایع است که امام اجازه داده در نماز و روزه در ماه مبارک رمضان یا بعد، هر کس بخواهد می تواند از دیگر مراجع پیروی کند، آیا این حرف صحت دارد؟ و آیا در مسائلی که احتیاط شده است، می شود از دیگر مراجع پیروی کرد؟

بسمه تعالی، این شایعه، اصل ندارد.

3. پرسنلی که از ابتدا مقلد حضرت امام - مدّ ظلّه العالی - بوده اند و در این مسأله به فتوای ایشان یا عمل کرده و یا هنوز عمل نکرده اند، آیا می توانند برای گرفتن روزه در

این مسأله به طور خاص از مجتهد دیگری تقلید نمایند؟

بسمه تعالی، مسأله از موارد رجوع به غیر نیست.

بسمه تعالی 1361 / 1 / 17

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، سلام علیکم

احتراماً؛ اشخاصی هستند که به لحاظ شغل کارمندی - اداری مسافت بین وطنشان و آن اداره از حد شرعی که چهار فرسخ است، بیشتر می باشد و هر روز این مسافت را

طی می نمایند و به فتوای حضرت مستطاب عالی مسافر شناخته می شوند و نماز و روزه آن ها شکسته است، تقاضا می شود: اجازه فرموده در این مسأله بتوانند از فتوای علمای دیگر که در این مسأله شخص را مسافر نمی دانند، تقلید نمایند.

بسمه تعالی، مسأله از موارد رجوع به غیر نیست.

[سؤال 84] 44

بسمه تعالی 1361 / 3 / 5

پیشگاه مقدس امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب، متّع اللّٰه المسلمین بطول بقاء وجوده الشریف، پس از عرض سلام و تهنیت به مناسبت پیروزی های اخیر برادران جان بر کف و رزمندگان اسلام علیه کافران صدامی، از محضر مبارک استدعای پاسخ و ارشاد نسبت به سؤالات ذیل داریم:

1. مراجعه به مراجع تقلید دیگر در بعضی از مسائل احکام تقلید، جایز است یا خیر؟

بسمه تعالی، در مسائلی که مرجع تقلید فتوا دارد، رجوع به غیر صحیح نیست.

2. آیا پدر خانواده می تواند همسر و بچه هایش را که مرتکب خلاف های جزیی و کلی دینی و اجتماعی و خانوادگی می شوند، تنبیه نماید؟ در غیر این صورت اگر به هیچ وجه نتواند آن ها را متنبه نماید، ترک و یا طرد آن ها جایز است یا خیر؟ از نظر شرع و قانون چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، قطع رحم جایز نیست و تنبیه اولاد به مقداری که موجب دیه نشود و متعارف باشد، مانع ندارد، ولی زدن زن جایز نیست.

3. آیا شخصی در روستا و یا شهری به شرط این که: تا زمانی که شغل دولتی و یا غیر اختیاری دارد؛ و یا در صورتی که خانه ای جهت سکونت خریداری کند؛ آیا می تواند آن جا را وطن خود اختیار نماید، تا نماز و روزه هایش را کامل به جا بیاورد؟ و در مواقع مراجعه به محل سکونت قبلی، نماز و روزه هایش چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، با قصد توطن مشروط، وطن نمی شود و محل سکونت قبلی اگر وطن بوده، بدون اعراض به حکم وطن باقی است.

ص: 41

4. در صورت تشخیص اعلمیت مرجع تقلیدی نسبت به مرجع تقلید دیگر، آیا ترک فتاوی اولی و تبعیت از فتاوی دومی ممکن است یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، عدول به مجتهد دوم لازم است علی الاحوط.

[سؤال 85] 45

بسمه تعالی 1361 / 1 / 28

پیشگاه محترم رهبر کبیر انقلاب، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی مدّ ظلّه العالی، سلام علیکم.

محترماً؛ این جانب کارگر ذوب آهن منطقه شاهرود طزره هستم، با معیت دیگر کارگران بالغ بر سیصد نفر می باشیم در این مسیر - که از چهار فرسخ بیشتر است - همه روزه جهت کسب معاش به محل کار رفته و بر می گردیم و قبلاً از مرجع دیگر تقلید می کردیم و اینک به دستورات حضرت عالی عمل می کنیم. چون مسأله مسافر برای ما بسیار مشکل است و با نگرفتن روزه در ماه مبارک هیچ وقت سال فرصت قضای آن را نداریم، فقط مسأله مسافر و احکام آن را به رساله مرجع قبلی که در حال حیات است، باقی هستیم. استدعا دارم چنانچه اشکالاتی در مورد رجوع این جانب در احکام مسافر به رساله مرجع قبلی پیش می آید، دستورات لازم را مبذول فرمایید.

بسمه تعالی، این مسأله از موارد رجوع به غیر نیست.

[سؤال 86] 46

بسمه تعالی 1361 / 8 / 27

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

خاطر شریف را مستحضر می دارد: این جانب یکی از مقلدین حضرت عالی هستم و محل کارم در بیست و هشت کیلومتری محل سکونت و وطنم قرار دارد و بر اساس تقلید از جناب عالی باید نماز را قصر و روزه ام را هم افطار کنم. البتّه وظیفه است و باید به فتوا عمل نمایم و چون مستخدم دولت هستم ناچارم دائم و هر روز مسافرت

ص: 42

نمایم و برای روزه و قضای آن در مضیقه و تکلف هستم و فرصت های مناسبی پیدا نمی شود. آیا اجازه می فرمایید در این مسأله خاص از حضرت آیت الله العظمی گلپایگانی تقلید نمایم یا خیر؟ و آیا به طور کلی اجازه می فرمایید کسانی که چنین وضعی دارند، در این مورد خاص از ایشان تقلید نمایند؟

بسمه تعالی، مسأله از موارد رجوع به غیر نیست.

[سؤال 87] 3051

2. إذا كان الإمام الخميني - أعزه الله سبحانه - يفتي بعدم الجواز [أي: جواز الذهاب إلى الجبهة] بدون رضی الوالدین في الوقت الحاضر، فهل يجوز العدول إلى مجتهد آخر - أقل علميةً - يقول بالجواز في هذه الحالة؟ و هل يجوز الرجوع إليه في مسألة أخرى؟

بسمه تعالی، لیست المسأله من موارد الرجوع إلى الغير.

[سؤال 88] 47

بسمه تعالی

به امید توجّهات ولی عصر، امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و با هزاران سلام و درود بر شما، برای این جانب اشکالی پیش آمده که امیدوارم در حل آن مرا یاری دهید.

1. فتوای جدید امام درباره این که هر کس، از منزلش باید حد ترخص را حساب کند یعنی اگر از محل سکونت به مقدار چهار فرسخ بیشتر دور شود، باید نماز را شکسته بخواند و روزه هم نمی تواند بگیرد. بنده منزلمان در شمیران - دربند است و محل کارم در جاده آرامگاه می باشد و با این حساب، نمازهای ظهر من که در آن محل هستم شکسته می شود و در ماه رمضان موفق به گرفتن روزه نمی باشم.

از چند پیشنهاد پرسیدم؛ گفتند که در این موضوع به خصوص، می توان از شخص دیگری تقلید کرد. می خواهم بینم می شود یا نه؟

بسمه تعالی، مورد رجوع به غیر نیست.

ص: 43

2. منزل مادر بزرگم در نزدیکی بازار در سه راه سیروس است. آیا می توانم در آن جا بمانم و قصد ده روز بکنم یا نه؟ اگر می توانم این کار را بکنم، آیا می شود مسافتی تا قبل از آن که از حد ترخص خارج شوم را بپیمایم؟ و اگر این طور باشد، پس می توانم فقط قصد کنم و از آن جا تا منزل خودمان که کمتر از حد ترخص است بپایم و بروم؟ خواهشمندم هرچه زودتر مرا یاری کنید تا از این امر مهم سر باز نزوم و کوتاهی نکنم. به امید حکومت اسلامی به رهبری امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف).

بسمه تعالی، اگر محلی که می خواهید قصد کنید با محلی که می خواهید بروید، در دو محله است و قصد دارید هر روز به آن جا بروید نمی توانید قصد کنید و حکم مسافر دارید.

[سؤال 89] 48

بسمه تعالی 15 / 4 / 1361

دفتر امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

محترماً به استحضار می رساند: این جانب راننده جرثقیل هستم، منزل ما در حصارک کرج است و فاصله تا شرکت - محل کار - مسافت شرعی است و طبق فتوای امام، من باید نماز را شکسته بخوانم و روزه ام را افطار نمایم و چون قضای روزه نباید از رمضان سال بعد باقی بماند و این جانب نیز چندان مرخصی ندارم که در منزل بمانم و روزه بگیرم و فقط می ماند جمعه ها که باید در منزل بمانم و روزه بگیرم و این کار نیز برای من و خانواده ام خیلی مشکل است، زیرا روزه های جمعه می خواهیم جایی برویم و یا میهمانی به منزل می آید که از این لحاظ خیلی رنج می کشم. حال از شما تقاضا دارم از امام استفسار فرمایید که آیا من می توانم مرجع تقلیدم را عوض نمایم و یا در این یک مسأله - روزه - از مرجع دیگر، تقلید نمایم؟ و یا کفارة یک مد طعام برای هر روز قضا به فقیر بدهم؟ و یا هر راهی که شماها صلاح می دانید و می تواند به من کمک نماید مرقوم فرمایید. خواهشمندم جواب را کتباً در ذیل همین نامه مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، مسأله، از موارد رجوع به غیر نیست.

[سؤال 90] 180

2. کسانی که هر روز برای انجام کارشان بیش از مسافت شرعی می روند و بر

ص: 44

می گردند و به فتوای جناب عالی نمازشان شکسته است و نباید روزه بگیرند، می توانند در این مسأله از مرجع دیگری تقلید نمایند؟

بسمه تعالی، این مسأله و نظیر آن که در آن فتوا هست، مورد رجوع به غیر نیست.

[سؤال 91] 494

7. آیا انسان می تواند مرجع تقلید خود را تغییر دهد یا نه؟

بسمه تعالی، اگر احراز کند یا احتمال دهد که مجتهد دوم اعلم است واجب است علی الاحوط به مجتهد دوم عدول نماید.

[سؤال 92] 49

بسمه تعالی دوازدهم محرم 1402 ق

آیا اکنون که به اعلمیت امام به عنوان مرجع تقلیدی میان تمام مراجع تقلید و آگاه بودن ایشان نسبت به زمان پی برده ام با توجه به این که قبلاً از مرجع دیگری تقلید می نمودم می توانم تغییر مرجع داده و از ایشان تقلید نمایم؟ و آیا وظیفه اسلامیم را انجام داده ام؟ همچنین آیا برای تغییر مرجع احتیاج به اصول خاصی است یا خیر؟

بسمه تعالی، با یقین به اعلمیت مرجع دیگر واجب است عدول کنید و عدول نیاز به اصول دیگری ندارد.

[سؤال 93] 50

بسمه تعالی 16 / 10 / 1358

حضور محترم حجت الاسلام والمسلمین و رهبر عظیم الشأن جمهوری اسلامی، زید عمره، با تقدیم سلام معروض می داریم: این جانبان اهل و ساکن لار مقلد حضرت حجت الاسلام آقای حاجی سید عبدالمحمد فرزند مرحوم حاجی سید عبدالحسین لاری بودیم و بدون کسب تکلیف از مرجع، به تقلید باقی ماندیم. ایشان مدتی است دار فانی را بدرود گفته اند و در زمان خود نماز جمعه را واجب می دانستند که در

ص: 45

حیات ایشان به ایشان اقتدا کردیم. حال اجازه می فرمایید که به تقلید ایشان که میت می باشند باقی بمانیم یا این که عدول به حی اعلم کنیم؟ در پایان سلامتی و عزت و شرف شما را از خداوند متعال خواستاریم و از درگاه حضرت آفریدگار و از حضور حجة بن الحسن عجل الله تعالی خواهانیم که این انقلاب اسلامی به ثمر برسد.

بسمه تعالی، اگر در زمان حیات کسی که از او تقلید شده اعلامیت غیر او ثابت بوده، یا بدون تحقیق لازم تقلید شده، تقلید مذکور باطل است و باید از مجتهد حیّ اعلم تقلید نمایید علی الاحوط.

[سؤال 94] 1295

2. آیا می شود مرجع تقلید را که در قید حیات است عوض نمود؟ در صورتی که جایز است در چه شرایطی جایز است؟ و در صورت جایز بودن وضع نماز و روزه و دیگر مسائل شرعی، در طول تقلید نمودن از مرجع قبلی چه صورتی پیدا خواهد کرد؟

بسمه تعالی، اگر مجتهد دوم اعلم یا محتمل الاعلمیه باشد واجب است عدول به او، علی الاحوط و چنانچه اعمال گذشته از روی تقلید صحیح بوده، اعاده لازم ندارد.

[سؤال 95] 44

4. در صورت تشخیص اعلامیت مرجع تقلیدی نسبت به مرجع تقلید دیگر، آیا ترک فتاوی اولی و تبعیت از فتاوی دومی ممکن است یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، عدول به مجتهد دوم لازم است علی الاحوط.

[سؤال 96] 51

بسمه تعالی 18 / 8 / 1360

1. دو سال پیش، روز قدس در دانشگاه در سر نماز، خانمی به من گفت که شما می توانی تقلید خود را از مرجع تقلیدت برگردانی و من که از سکوت مرجع تقلیدم در

ص: 46

بعض قضایا ناراحت بودم، تقلید خود را برگرداندم؛ ولی پس از آمدن به منزل، بعضی از آقایان روضه خوان که به منزل فامیل می آمدند، گفتند که صحیح نیست. من دو دل بودم، تا این که در این اواخر تصمیم گرفتم که تقلید خود را برگردانم و فعلاً هم تقلید خود را به رهبر کبیر انقلاب، امام خمینی بسته ام؛ ولی مردم می گویند که گناه کرده ام. حالا از شما می خواهم که مرا راهنمایی کنید.

بسمه تعالی، تقلید فعلی شما صحیح است.

2. دامادهای شوهرم آیا به من محرم هستند یا نه؟

بسمه تعالی، محرم نیستند.

[سؤال 97] 4028

7. در چه شرایطی مقلد می تواند از مقلد خود به مقلد دیگر رجوع کند؟

بسمه تعالی، در صورت احتمال یا احراز اعلییت مجتهد دوم، عدول لازم است علی الاحوط و همچنین در صورت سلب بعض شرایط تقلید لازم است عدول.

[سؤال 98] 5519

2. عدول از مجتهد را در چه صورت اجازه می فرمایید؟

بسمه تعالی، در رساله ذکر شده است.

[سؤال 99] 52

بسمه تعالی 1361 / 7 / 25

دفتر حضرت امام، محترماً به اطلاع می رساند نظر به این که مسأله تقلید بر هر فرد - زن و مرد مسلمان - واجب است، خواهشمند است به سؤال ذیل که مربوط به تقلید می باشد کتباً - که ممهور به مهر امام امت باشد - پاسخ دهید:

زمانی که تقلید کردن احکام دین بر این حقیر واجب گردید، طبق یکی از روش های شناخت مجتهد (آن که دو نفر عادل که می توانند مجتهد و اعلم را تشخیص

ص: 47

دهند، مجتهد بودن یا اعلم بودن کسی را تصدیق کنند، به شرط آن که دو نفر عالم عادل دیگر با گفته آنان مخالفت ننمایند) عمل کرده؛ لذا پس از پیروزی انقلاب اسلامی با یکی از دو نفر عادل برخورد نموده و پس از کمی گفت وگو متوجه گردیدم که ایشان از آن مجتهدی که معرفی نموده بودند تقلید نکرده و موقعی که علت را از ایشان پرسیدم، فرمودند: در آن زمان با جوی که موجود بود تقیّه نمودم و شما می توانید از همین الساعة، از مجتهدی که این جانب تقلید می نمایم تقلید کنید. لطفاً راهنمایی بفرمایید تکلیف این حقیر چیست؟

بسمه تعالی، اگر اعلیت مجتهد دوم را احراز یا احتمال می دهید، عدول به او لازم است علی الاحوط.

[سؤال 100] 53

بسمه تعالی

اگر کسی تقلید از مرجعی بکند و تصمیم بگیرد که مرجع را تغییر دهد - یعنی تشخیص بدهد که مرجع فعلی اعلم از قبلی است - جایز است یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، عدول لازم است علی الاحوط.

[سؤال 101] 54

بسمه تعالی 1361 / 10 / 23

حضور مبارک رهبر کبیر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، سلام عرض می نمایم. پس از تقدیم عرض سلام، این جانب مقلد یکی از مراجع تقلید زنده که فسقش ظاهر نشده است می باشم، در صورتی که مرجع تقلید دیگری را از هر حیث اعلم به مقلّد خود می دانم، آیا می توانم از مجتهد اولی به مجتهد بعدی که آن را اعلم می دانم عدول نمایم؟

در خاتمه، طول عمر با صحت آن جناب را و پیروزی نهایی رزمندگان اسلام را از خداوند بزرگ خواستارم و السلام علی عباد الله الصالحین.

ص: 48

بسمه تعالی، با فرض اعلمیت مجتهد دوم، عدول به او لازم است علی الاحوط.

[سؤال 102] 55

بسمه تعالی 1361 / 8 / 30

محضر مبارک امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران؛ سلام علیکم

اگر کسی از مجتهدی تقلید می کند و بفهمد که مجتهد دیگری اعلم است:

1. آیا لازم است از مجتهد اول به دوم رجوع کند؟

2. آیا می تواند از مجتهد زنده به مجتهد اعلم زنده ثانی رجوع کند؟ چگونه؟

با آرزوی پیروزی اسلام و طولانی شدن عمر امام امت، من الله التوفیق.

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، لازم است به مجتهد دوم عدول کند، علی الاحوط.

[سؤال 103] 56

بسمه تعالی

دفتر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

عده ای مدت بیست سال است که از مرجعی تقلید کرده و امروز برایشان روشن گردیده که مرجع دیگری از او اعلم است، آیا عدول جایز

است یا خیر؟

امید است که این مسأله را جواب و عده ای را از سرگردانی نجات دهید.

بسمه تعالی، در فرض سؤال، عدول واجب است، علی الاحوط.

[سؤال 104] 187

3. من ابتدا، از نه سالگی به گفته پدر و مادرم - که البته آن ها نیز بر اساس گفته جمعی - از یکی از مراجع عظام تقلید را شروع کردم؛ اما

سه سال پیش به خاطر روشن شدن مسائلی در این زمینه برای خودم و تحقیق دوباره ای که کردم و با اجازه آقای که نزدشان درس می

خواندم تقلیدم را به شما برگردانده ام؛ حال آیا عمل من

ص: 49

صحیح است یا خیر؟ تکلیفم چیست؟

مادر بنده نیز ابتدا از آقای حکیم تقلید می کرده اند، بعد از فوت ایشان با سؤال از چند عالم خیره، از آقای دیگری تقلید کرده اند، منتها ایشان نیز حدود یک سال است که تقلیدشان را به شما برگردانده اند، آیا حکمشان چیست و اعمالشان چگونه است؟
بسمه تعالی، مکلف اگر احراز کند یا احتمال دهد مجتهد دوم اعلم است، به احتیاط واجب باید عدول کند.

[سؤال 105] 57

بسمه تعالی

این جانب سرباز وظیفه احتیاط، ساکن شهر مقدس مشهد که در بیرجند مشغول خدمت مقدس سربازی می باشم خدمت امام امت و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران سلام عرض می کنم و بعد از عرض سلام، دست آن بزرگ مرد تاریخ اسلام را از راه دور می بوسم. ای امام، ای بزرگ ترین افتخار ایران، این جانب سرباز یاد شده مدت نوزده سال که در خانه پدرم زندگی می کرده ام، پدرم از یکی از مراجع محترم، تقلید می نمودند و من هم خواسته ایشان را تأیید می کردم ولی حال خودم زندگی تشکیل داده ام و پدر دو بچه خردسال می باشم. آیا می توانم از این به بعد از رساله شما تقلید کنم یا خیر؟ ناگفته نماند که من از بعضی از روحانیون این سؤال را کرده ام و هر کدام یک جور جواب داده اند و لذا بهتر دانستم که از محضر خود شما بهره مند گردم.

خدا نگهدارتان باد. دیگر عرضی ندارم به جز سلامتی شما امام عزیز امت ایران

خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی، خمینی را نگهدار، از عمر ما بکاه و بر عمر او بیفزای

جواب فوری؛ چون امکان دارد ما را به همین زودی ها حرکت بدهند.

بسمه تعالی، مکلف، در انتخاب مرجع تقلید تابع کسی نیست و اگر احراز کند یا احتمال دهد که مجتهد دوم اعلم است - به احتیاط واجب - باید به مجتهد دوم عدول کند.

ص: 50

سلام و دعای خیر برای امام امت، خمینی کبیر و رزمندگان اسلام و سلام بر شهدای حق و حقیقت و درود فراوان به امت حزب الله، از برادران راهنما، مستقر در دفتر امام خمینی خواهشمند است مرا در این امر مهم - که مدتی است فکر مرا مشغول خود ساخته - ارشاد و راهنمایی بفرمایید. باشد تا با راهنمایی شبانه روز، شما مردم مسلمان ایران را از جهل و نادانی بیرون بیاورید.

سؤال من در رابطه با انصراف از مرجع تقلید می باشد، لازم به تذکر است: موقعی که امام چه در عراق تشریف داشتند و چه در پاریس، هرگونه فتوایی را به ایران صادر می نمودند، با دل و جان انجام می دادیم؛ تا این که امام وارد ایران شدند و پس از گذشت چند ماهی از انقلاب متوجه شدیم که باید از امام تقلید کنیم (با دلیل) و مقلد امام شدیم؛ تا این که چند وقت پیش، امام جماعت ما بعد از نماز ظهر و عصر رساله مرجع قبلی را باز کرد و مسأله گفت. بعد از اتمام صحبت با او حرف زدیم که چگونه شما رساله فلان شخصی را تدریس می کنید قبل از این که برای شما مشخص شود ما برادران، مقلد چه شخصی هستیم؟ فقط در جواب گفت: شما نمی توانید مقلد شخصی دیگر باشید؛ چرا که قبلاً مقلد فلان آقا بوده اید و هنوز زنده است و از مرجعیت نیفتاده است. لازم به توضیح است که امام جماعت ما روحانی می باشد و دلایلی غیر قابل قبول عنوان می کرد که از گفتن آن اجتناب می نمایم و بیش از این وقت گرانبایتان را نمی گیرم و همگی شما را به خدا می سپارم.

به امید پیروزی اسلام علیه کفر جهانی درود بر رهبر مکتبی و سیاسی جهان امام خمینی با تقدیم احترام و سپاسگزاری از آن برادران.

بسمه تعالی، مکلف اگر احراز کند یا احتمال دهد که مجتهد دوم اعلم است، واجب است علی الاحوط عدول نماید.

بسمه تعالی

سلام به امام عزیز و سلام به شهیدان اسلام و سلام به همه شما که خدمتگزار انقلاب اسلامی هستید، با عرض پوزش که وقت گرامیتان را می گیرم، چند سؤالی داشتم که خدمتتان عرض می کنم:

1. راجع به مقلد خواستم سؤال کنم که ما مقلد مرجعی هستیم. آیا می توانیم به امام برگردیم یا نه؟ البته ما این سؤال را از امام جمعه خود کردیم؛ به ما گفتند: نمی شود بدون دلیل از این مجتهد برگشت به مجتهد دیگر؛ ما هم قبول کردیم، ولی الآن در حال جنگ هستیم و می بینیم اسمی از آیت الله ... نیست، که آیا ایشان را زندانی کرده باشند

یا چیز دیگر - که هرکس، یک چیزی درباره او می گوید - و من در شک قرار گرفتم که ما که الآن مقلد ایشان هستیم، اشکال دارد یا نه، یا این که می شود از او برگردیم و مقلد امام خمینی بشویم یا نه، وظیفه چیست؟

بسمه تعالی، احکام تقلید و موارد عدول، در رساله مذکور است؛ و مکلف اگر احراز کند یا احتمال دهد که مجتهد دوم اعلم است، واجب است علی الاحوط به مجتهد دوم عدول کند.

2. اگر کسی برایش مشکلی پیشامد و یا کسالتی پیدا کرد که نتوانست در نماز جمعه شرکت کند و خواست در منزل نماز بخواند، آیا باید تا ساعت 1 یا 1/5 بعد از ظهر صبر کند تا امام، نماز جمعه را شروع کند و بعد ما نماز بخوانیم و یا می شود در اول وقت، نماز خود را بخوانیم؟

بسمه تعالی، نماز جمعه، واجب تخییری است و خواندن نماز ظهر در وقت نماز جمعه - در منزل یا جای دیگر - مانع ندارد.

بسمه تعالی

محضر مبارک رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، امید از خالق سبحان دارم که وجود امام عزیزمان را از جمیع حوادث و

1. کسی که ده سال است از مجتهدی تقلید می کند، عملی که سلب عدالت از آن مجتهد کند سرزنزده است؛ آیا می تواند از آن مجتهد دست بردارد و به مجتهد اعلم مراجعه کند؟ جواب مرقوم بفرمایید.

بسمه تعالی، با فرض اعلمیت مجتهد دوم، عدول به او لازم است، علی الاحوط.

2. شما در (مسأله 76) رساله فرمودید: «اگر انسان بعد از بول استبراء کند و وضو بگیرد، چنانچه بعد از وضو رطوبتی ببیند که بداند یا بول است یا منی، واجب است احتیاطاً غسل کند، وضو هم بگیرد. ولی اگر وضو نگرفته باشد فقط گرفتن وضو کافی است». اگر منی شد وضو کفایت می کند. آیا اگر علم به منی بودن دارد غسل لازم ندارد یا دارد؟ مرقوم بفرمایید.

بسمه تعالی، اگر می داند منی است باید غسل کند و مسأله مربوط به موردی است که نمی داند بول است یا منی.

[سؤال 109] 61

بسمه تعالی

حضور محترم و با سعادت مسئول دفتر امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، این جانب اهل بندر انزلی پرسشی در رابطه با عدول از مرجع تقلیدی به مرجع تقلید دیگری که به اعلمیت آن پی برده ام دارم، حالا شرایط عدول به چه صورت باید باشد؟ آیا همین که به اعلمیت مرجع جدید پی بردم، می توانم تقلیدم را عوض کنم یا این که باید از مرجع قدیمی خودم در رابطه با این موضوع سؤال نمایم؟

بسمه تعالی، اگر اعلم را تشخیص داده اید، عدول به او لازم است علی الاحوط و سؤال از مرجع قدیمی لازم نیست.

[سؤال 110] 801

2. اگر شخصی قبلاً در مورد انتخاب مرجع تقلید اعلم تحقیق کرده و بنا به شرایط زمانی اعلمیت شخصی بر او ثابت گردیده است و بعداً متوجه شود که آن شخص اعلم

نیست و اعلم از او نیز وجود دارد، تکلیفش چیست؟

بسمه تعالی، باید از مجتهدی که فعلاً او را اعلم می داند تقلید کند، علی الاحوط.

[سؤال 111] 62

بسمه تعالی 1361/9/18

محضر رهبر انقلاب، حضرت امام خمینی، بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، سلامٌ علیکم محترماً به عرض می رساند که این جانب تا قبل از انقلاب، بنای تقلید خود

را بر مرجعی گذاشتم که خانواده ام از او تقلید می کرد؛ من هم بدون هیچ تحقیق و آگاهی از وی تقلید می کردم تا این که بعد از انقلاب بنای تقلید خودم را عوض کرده و از روی آگاهی و شناخت از مرجعی دیگر تقلید می کردم؛ حال سؤالی که برایم پیش آمده این است که آیا می شود مرجع تقلید را در صورتی که زنده باشد عوض کرد؟ و آیا تا کنون اعمال صحیح بوده است؟ از راهنمایی های شما سپاس گزارم؛ همسنگری هایم سلام می رسانند. و السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی خمینی را نگهدار؛ از عمر ما بکاه و بر عمر او بیفزای

بسمه تعالی، مقلد اگر احراز کند یا احتمال دهد که مجتهد دوم اعلم است، واجب است علی الاحوط به مجتهد دوم عدول نماید.

[سؤال 112] 63

بسمه تعالی

نسبت داده شده است که حضرت عالی عدول از مجتهد حی را به مجتهد دیگر جایز نمی دانید. آیا این مطلب صحت دارد؟ و حکم شرعی آن چیست؟

بسمه تعالی، نسبت مذکور اصل ندارد و در صورت احراز یا احتمالِ اعلمیتِ مجتهد دوم عدول لازم است، احتیاطاً.

ص: 54

9. اگر کسی از مجتهدی تقلید می کرده و بعد بفهمد که دیگری اعلم است، آیا می تواند از آن شخصی که تازه متوجه اعلمیت آن شده تقلید کند یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، واجب است علی الاحوط عدول کند.

بسمه تعالی

حضور محترم رهبر عظیم الشان انقلاب اسلامی، دامت برکاته، این جانب طلبه ای هستم که قبلاً مقلد مرجعی بوده ام؛ حال با توجه به شرایط و مسائل دیگر تصمیم دارم که از آن مرجع عالی قدر تقلید نمایم. این جانب بر خود لازم می دانم نظر جناب عالی را در مورد تغییر تقلید از مرجع بدانم؛ زیرا در آن موقع من با پرسش از چند نفر از علما از دیگری تقلید می کردم. منتظر جواب شما هستم.

بسمه تعالی، با احراز یا احتمال اعلمیت مجتهد دوم، عدول لازم است علی الاحوط.

2. تقلید بعضی از مردم و دوستان من قبلاً کورکورانه بود و مرجع اعلم را نشناختند، آیا می توانند تقلید خود را برگردانند یا نمی توانند؟

بسمه تعالی، باید تحقیق کنند و از مجتهد اعلم تقلید نمایند علی الاحوط.

بسمه تعالی 12/ 10/ 1358

قم، دفتر امام خمینی

محترماً؛ بدین وسیله به اطلاع می رساند: این جانب قبلاً مقلد یکی از مراجع بوده و اکنون که اعلمیت امام بر من روشن شده، می خواهم از ایشان تقلید کنم. با چند نفر از علمای مشهد تماس گرفته ام و آقایان اظهار می دارند: «در اعلمیت امام شکی

نیست،

ولی رجوع به ایشان باید با اجازه مجتهد باشد». لذا بدین وسیله تقاضا می شود:

اولاً: این مسأله را برای بنده روشن فرمایید که آیا رجوع به غیر بایستی با اجازه مجتهد باشد یا خیر؟ چنانچه احتیاج به اجازه دارد، با کسب اجازه از مقام محترم امام نسبت به پاسخ اقدام فرمایید.

بسمه تعالی، اجازه مجتهد لازم نیست و عدول به مجتهد اعلم لازم است علی الاحوط.

[سؤال 117] 3387

8. آیا اجازه می فرمایید چنانچه قبلاً مسأله ای را از مجتهد دیگری تقلید کرده ایم، با توجه به این که الآن از جناب عالی تقلید می کنیم، بر آن تقلید باقی باشیم؟

بسمه تعالی، جایز نیست.

[سؤال 118] 66

بسمه تعالی

محضر محترم حجت الاسلام و المسلمین آیت الله العظمی نایب الامام حاج سید روح الله الموسوی الخمینی مدّ ظلّه العالی. بعد التحية و السلام معروض می دارد عده ای از مؤمنین دامغان از جناب عالی تقلید می نمایند مسائل و مشکلاتی برای ایشان پیش آمده نظر شما را از ما خواسته اند هرچه زودتر نظر خود را در مسائل ذیل بیان فرمایید امید است مشکلات آن ها رفع گردد.

بعضی از مؤمنین کار آن ها طوری است که هر روز یا یک روز در میان یا هفته ای دوبار برای شغل و کارشان مسافرت می کنند. در ماه رمضان گذشته چون مقلد یکی از مراجع بودند روزه را می گرفتند. بعد در مسائشان رجوع به جناب عالی نمودند و ماه رمضان امسال هم طبق نظر همان مرجع روزه ها را گرفتند. آیا شما عمل آن ها را مجزی می دانید یا خیر؟ بعد هم می توانند به این رویه عمل نمایند یا خیر؟

ص: 56

بسمه تعالی، حکم مسافر را دارید و باید به فتوای مجتهدی که به او عدول کرده اید عمل کنید.

[سؤال 119] 2222

8. همسر مقداری طلا دارد که مربوط به خودش است. تا 7 ماه پیش از یکی از مراجع، تقلید می کرده است و در رساله، ایشان نظراتی را مرقوم فرموده اند که با فتوای

حضرت عالی فرق دارد. آیا اکنون که به شما رجوع کرده اند باید طبق رساله شما در این موضوع عمل کنند یا این که به دستور مجتهد قبلی؟ (با توجه به این که از رساله ایشان اطلاع داشته اند قبل از مراجعه به شما)

بسمه تعالی، بر طبق رساله عمل نمایند.

طریق تشخیص اعلم

[سؤال 120] 2351

2. من هو الأعلّم في وقتنا الحاضر؟ و من هم حسب التسلسل العلمي يلونه؟

بسم الله الرحمن الرحيم، راجعوا في تعيين فالأعلم إلى أهل الخبرة.

تبعیت در انتخاب مرجع تقلید

[سؤال 121] 67

بسمه تعالی

محضر مبارک رهبر عظیم الشان و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، مرجع عالی قدر شیعیان جهان، امام امت، خمینی کبیر، متع الله المسلمین بطول عمره الشریف، پس از اهدای سلام و تحیات وافره استدعا دارم به چند سؤال ذیل شرح و پاسخ فرمایید:

1. آیا در مسأله تقلید، افراد خانواده (مادر، برادر، همسر و فرزند) تابع سرپرست

ص: 57

خانواده می باشند؟

بسمه تعالی، در تقلید تبعیت نیست.

2. نظر حضرت عالی درباره اقتدا کردن به شخصی که نماز وی شکسته است چیست؟ آیا صحیح است که می گویند: «زیاد بودن ثواب نماز جماعت کراهت آن را از بین می برد»؟

بسمه تعالی، صحیح است به نحوی که در رساله عملیه ذکر شده است.

[سؤال 122] 3839

5. شخصی از يك مجتهد تقلید می کند زنش از مجتهد دیگر تقلید می کند مرد می تواند زنش را مجبور کند از مجتهدی که شوهرش تقلید می کند از آن تقلید کند یا نه زن مخیر است؟ شما بیان بفرمایید.

بسمه تعالی، حق اجبار ندارد.

[سؤال 123] 68

بسمه تعالی

سلام الله علیکم، حضور محترم امام امت و مؤسس جمهوری اسلامی، با آرزوی این که سلام من از راه دور به شما برسد و شما در کمال صحت و عافیت به سر ببرد، از خداوند منان خواهان سربلندی و سرافرازی شما هستم.

باری رهبر عزیز و بت شکن: می خواهم برای شما بگویم که وضع جبهه چطور است. من در جبهه آبادان مستقر هستم، روحیه رزمندگان اسلام خیلی عالی؛ ما مستقر در لب شط هستیم و عراقی ها را می بینیم و من با عراقی ها با بلندگو صحبت می کنم یعنی آن ها را نصیحت می کنم و ارشاد می کنم؛ ولی وقتی که با آن ها صحبت می کنم، آن ها حرف های غلط می زنند؛ این ها ایمان ندارند؛ خدا را فراموش کرده اند؛ این ها خدایشان امریکا و اسرائیل و شوروی است؛ این ها جهنمی هستند.

رهبر عزیزم: وضع رزمندگان خیلی عالی. از تهران و اصفهان و شیراز و از همه ایران دارند به ما کمک می کنند و دارند با صدام امریکایی می جنگند و ان شاء الله خداوند پیروزمان کند.

ص: 58

امام عزیز و رهبر انقلاب اسلامی، می خواهم از شما دو سؤال کنم:

1. پدرم مقلد یکی از مراجع است و روزه می گیرد و نماز هم می خواند ولی رساله و خبری یا فتوایی از مقلدش ندارد. تکلیفش چیست؟
2. من وقتی که شما به ایران آمدی مقلد شما شدم؛ ولی بعضی از مردم به من می گفتند که تو نباید مقلد امام خمینی شوی؛ چون آقایت، مقلد مرجع دیگری است تکلیفم چیست؟

من جواب این دو سؤال را از شما رهبر عزیز می خواهم.

بسمه تعالی، در انتخاب مرجع تقلید، فرزند تابع پدر نیست و هر فرد مکلف است بر اساس ضوابط شرعی مرجع تقلید خود را انتخاب نماید و تقلید فعلی شما صحیح است. ان شاء الله موفق باشید.

تقلید میت

[سؤال 124] 69

بسمه تعالی 6 / 3 / 1361

دفتر امام خمینی

محترماً به عرض می رساند: این جانب مدت 15 سال است که از تجریش به محل کار خود که در نزدیکی بهشت زهرا می باشد در ترددم. فرائض دینی خود را (نماز و روزه) به طور کامل انجام داده ام. با علم به این که هیچ گاه مستقیماً به توضیح المسائل

هیچ یک از مراجع مراجعه نکرده ام و مسائل دینی خود را از پدرم سؤال می کردم و ایشان طبق فتوای آیت الله بروجردی این جانب را دائم السفر می دانسته و با وجودی که در سال 42 رساله حضرت امام را خریداری نموده ام ولی در مورد مسائل دینی از فتوای حضرت آیت الله بروجردی استفاده می نمودم اما از زمان انقلاب به بعد به رساله امام مراجعه نموده ام؛ حال مسائل زیر برای این جانب پیش آمده که محتاج به

ص: 59

توضیح مطابق با فتوای امام هستم.

1. آیا می توانم فرائض دینی (نماز و روزه) خود را مانند سابق به طور کامل انجام دهم؟

بسمه تعالی، بقای بر تقلید میت مانع ندارد ولی اگر به مجتهد حی عدول کرده، دو مرتبه نمی تواند به فتوای میت برگردد.

2. در حدود 4 ماه از سال احتمال این که بعد از غروب آفتاب به منزل برسم وجود دارد؛ در این مدت می توانم نماز مسافر در محیط کار به جا آورم؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

3. در صورت شرکت در نماز جماعت (در محل کار) آیا احتیاجی است که مجدداً در منزل نماز به جا آورم؟

بسمه تعالی، احتیاج به اعاده نیست.

4. در صورت مسافر بودن من فقط می توانم روزهای تعطیل قضای روزه ها را به جا آورم. با در نظر گرفتن ماه مبارک رمضان که در حال حاضر در تابستان است چنانچه مجبور باشم روزه قضا بگیرم، اگر به زمستان برخورد کند، اشکالی نخواهد داشت؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

5. تکلیف نماز و روزه چند سال گذشته ام چه می شود؟

الف. پانزده سال گذشته؛

ب. از زمان مراجعه به توضیح المسائل.

بسمه تعالی، اگر خلاف وظیفه عمل کرده اید باید قضا نمایید.

[سؤال 125] 70

بسمه تعالی

محل کارم سعید آباد جاده شهریار می باشد و حدوداً از امامزاده قاسم فاصله اش چهل کیلومتر می باشد. در زمان آیت الله بروجردی از ایشان تقلید می کردم و بعد از فوت آن مرحوم از امام خمینی، الآن سؤالاتی دارم:

1. در زمان آقای بروجردی نماز را یقین دارم خوانده ام، ولی روزه را یقین ندارم،

ص: 60

تکلیف نماز و روزه من چیست آیا می توانم رجوع کنم.

بسمه تعالی، اگر عدول نکرده اید می توانید بر تقلید میت باقی بمانید.

2. نماز را که وقت دارم بیایم به شهر آیا برای این که اول وقت نماز بخوانم باید نماز را شکسته بخوانم یا بیایم به شهر تمام بخوانم؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد نماز را اول وقت در سفر شکسته بخوانید.

3. آیا موقعی که کار اداری است و لطمه ای به کار دولت نمی خورد می توان نماز خواند یا خیر؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

4. مدت سه سال است نماز و روزه را در محل کار انجام وظیفه کرده ام، تکلیف آن ها چیست؟ در ضمن شغل من کارمند است.

بسمه تعالی، چنانچه بر خلاف وظیفه انجام گرفته باشد قضا دارد.

[سؤال 126] 71

بسمه تعالی

1. آیا مقلد می تواند در بعضی مسائل باقی بماند و در بعضی مسائل به فتوای مجتهد سابق عمل نماید؟

بسمه تعالی، اگر عدول به مجتهد حی نکرده می تواند باقی بماند.

2. در شهرهایی که افقشان با افق ایران متساوی نیست و تفاوت دارد مثل افغانستان، در اول ماه رمضان با اعلام رادیو ایران روزه گرفته و در آخر ماه هم با اعلام رادیو ایران روزه را افطار کرده خلاصه با حکم حاکم شرع از مملکت ایران رادیو اعلام کرده آیا در افغانستان روزه خود را می تواند افطار کند یا نه؟

بسمه تعالی، ثبوت هلال در بلاد غربی نسبت به بلاد شرقی اثر ندارد.

3. آیا شخصی می تواند زکاتی که در ذمه پدرش بوده در جبهه جنگ بدهد یا نه؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 127] 4997

4. ما حکم من کان یقلد مرجعاً ثم توقی هذا المرجع هل یستمر علی تقلیده أم یقلد من یعتقد أنه الأعلّم الآن؟

بسمه تعالی، یجوز البقاء و یجوز العدول.

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته، با کمال احترام تقاضا دارد در ذیل این ورقه، اظهار نظر فرماید که آیا از جمیع الجهات فتوای علمای اسلام، و من جمله فتوای فوق، (1) پس از فوت فتوا دهنده باطل می شود و قابل اجرا و

عمل می باشد یا خیر؟

بسمه تعالی، بقا بر فتوای مرقوم فوق صحیح است و با فوت فتوا دهنده، فتوا باطل نمی شود.

[سؤال 129] 2313

8. فرموده اید: سهم سادات هم، با اذن حاکم شرع باید به سادات داده شود، آیا کسی که در این مسأله از مرحوم آیت الله بروجردی تقلید نکرده بوده ولی در مسائل دیگر مقلد بوده ولو فرضاً یک مسأله تقلید کرده باشد اجازه می فرماید در این مسأله از فتوای ایشان استفاده کند یا خیر؟ چون مکرر سهم سادات به سادات فقیر مثلاً داده به خیال این که در سهم سادات اجازه لازم نیست.

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 130] 73

بسمه تعالی

این جانب در محلی کار می کنم که فاصله آن تا محل سکونت حدود 36 کیلومتر

ص: 62

1- بسمه تعالی پس از ابلاغ سلام بر مندرجات نامه اطلاع حاصل شد. اگر مدعیان وقف زمین، مدرکی ندارند یا شهرت، موجب وثوق نباشد، به مجرد گفتن وقف، زمین وقف نمی شود و اگر ثابت شود که وقف بوده و لکن فروش آن بر موازین شرعی بوده، باز مالک می شوید و الا بیع، باطل و شما مستحق ثمنی که در مقابل زمین داده اید می باشید. و اما چاه بر ملکیت شما می باشد و باید اجرت زمین را بدهید. والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته، طباطبایی

می باشد یعنی روزانه مجبورم حدود 72 کیلومتر راه را طی نمایم. قبلاً این جانب مقلد آیت الله حکیم بودم البته برای مدتی بعد از درگذشت ایشان نیز مقلد ایشان باقی مانده بودم در سال 1357 مقلد امام گردیدم.

1. آیا من می توانم در مورد مسأله نماز و روزه که امام برای فردی تحت شرایط من فتوا داده اند که نماز شکسته و روزه را باید افطار کرد از آقای حکیم (مقلد قبلی) تقلید کرده و نماز را کامل و روزه بگیرم؟ توضیح این که تا به امروز هم چنین عمل کرده ام یعنی نماز را کامل و روزه را هم گرفته ام.

بسمه تعالی، اگر از تقلید آن مرحوم عدول کرده اید دو مرتبه نمی توانید به ایشان برگردید.

2. در صورت جواب منفی به سؤال بالا، آیا می شود صبح که سرکار می روم (رفت و آمد حدود 70

کیلومتر) مدتی به ظهر مانده آن قدر به محل اقامت نزدیک شوم که فاصله کمتر از 24 کیلومتر شود در آن جا نماز را کامل بخوانم و روزه را هم بگیرم یعنی افطار ننمایم پس از خواندن نماز باز به محل کار مراجعت نمایم و آخر وقت به محل سکونت برگردم.

بسمه تعالی، رسیدن به 24 کیلومتری کافی نیست اگر قبل از ظهر به وطن خود برسید و افطار نکرده باشید می توانید روزه بگیرید ولی اگر محل سکونت وطن شما نباشد در هر صورت حکم مسافر دارید.

[سؤال 131] 74

بسمه تعالی 1358/9/25

محضر مبارک حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، به شرف عرض مبارک می رساند: آن امام بقای بر تقلید میت را جایز می دانند یا خیر؟

بسمه تعالی، بقا جایز است؛ ولی اگر به مجتهد حیّ عدول کرده باشید، دو مرتبه نمی توانید به تقلید میت برگردید.

[سؤال 132] 75

بسمه تعالی 1361/9/22

سلام و درود بر امام عزیزمان و سلام و درود بر رزمندگان سلحشورمان و سلام بر

ص: 63

شما اداره کنندگان دفتر امام امت. الحمد لله از برکت انقلاب اسلامی اشتیاق به یادگرفتن دقیق احکام اسلام در طبقه جوان مملکت خیلی زیاد شده است و سؤال این نامه هم مربوط به کنجکاوی عده ای از جوانان بهجت آباد می باشد البته در این باره سؤالاتی شده و جواب هایی هم عده ای از بزرگان داده اند اما به خواسته این جوانان عزیز، هم برای برطرف شدن ابهام در مسائل و هم ارتباط کتبی با آن دفتر تصمیم گرفته شد این نامه به خدمتتان فرستاده شود اما سؤال: مسأله شماره 9: (اگر مجتهدی که انسان از او تقلید می کند از دنیا برود باید از مجتهد زنده تقلید کرد ولی کسی که در بعضی از مسائل به فتوای مجتهدی عمل کرده بعد از مردن آن مجتهد می تواند در همه مسائل از او تقلید کند). اما نقطه ابهام آیا کسی که در تمام مسائل از مجتهدی تقلید کرده می تواند بعد از مردن آن مجتهد به فتوای او باقی بماند یا نه؟ خواهشمندیم جواب مسأله را برای ما روشن نمایید.

بسمه تعالی، بقا بر تقلید میت اشکال ندارد.

[سؤال 133] 816

3. اگر مجتهد مقلد از دنیا برود، تا زمانی که مقلد جدید مشخص شود، انسان چه کند؟

بسمه تعالی، می تواند باقی بماند یا احتیاط کند.

[سؤال 134] 2020

2. در چه صورت نباید از مرجعی که فوت کرده تقلید کرد و در چه صورت از مرجع مرده باید تقلید نمود؟

بسمه تعالی، مسائل تقلید در رساله مذکور است.

[سؤال 135] 76

بسمه تعالی 1361 / 1 / 19

محضر مبارک رهبر انقلاب اسلامی أعزّ الله نصره، السلام علیکم ورحمة الله

آیا بقا بر تقلید میت اعلم جایز است؟ در صورت جواز، نسبت به مسائل مستجدّه

ص: 64

که نمی توان نظر مقلد را نسبت به آن به دست آورد، چگونه باید عمل کرد؟

ادام الله ظلکم الوارف علی رؤوس المسلمین

بسمه تعالی، اشکال ندارد و نسبت به مسائلی که فتوای میت معلوم نیست، باید از حیّ اعلم تقلید کند.

[سؤال 136] 77

بسمه تعالی

1. شخصی به فتوای مجتهد حیّ باقی بر تقلید میت است و می خواهد مطلقاً رجوع کند به مجتهد حیّ غیر از آن مجتهدی که به فتوای او باقی بوده است. آیا جایز است یا نه؟ بر فرض جواز یا عدم جواز، فرقی بین مسائلی که عمل نموده و غیر آن هست یا نه؟ آیا فرقی بین رجوع به مجتهدی که به فتوای او باقی مانده و مجتهد دیگر هست یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر مجتهدی را که به فتوای او به تقلید میت باقی مانده، اعلم می داند یا احتمال می دهد که اعلم باشد و این احتمال را در مجتهد حیّ دیگر نمی دهد، نمی تواند به مجتهدی که به فتوای او می خواهد برگردد رجوع کند و اگر مجتهد مذکور را اعلم می داند یا احتمال اعلمیت می دهد و در مجتهد اول این احتمال نیست، باید رجوع کند به مجتهدی که تقلید او را نکرده است و اگر این دو نفر مساوی هستند یا اعلمیت هیچ یک محرز نیست و در هر یک احتمال است، در این صورت اگر مجتهدی که به فتوای او به تقلید میت باقی است بقا را جایز می داند نه واجب، می تواند از میت رجوع کند به مجتهد حیّ که تقلید او را نکرده است.

2. صلاة جمعه مسقط ظهر است یا خیر؟

بسمه تعالی، مسقط ظهر است؛ لکن احتیاط در خواندن ظهر است، اگر جمعه را به جا آورد.

3. وضو استحباب نفسی دارد یا نه؟

بسمه تعالی، استحباب نفسی ثابت نیست.

ص: 65

[سؤال 137] 78

بسمه تعالی

با درود به روان پاک شهیدان راه حق، و با درود بیکران به رهبر کبیر انقلاب، امام خمینی روحی له الفداء، با آرزوی سلامتی برای رهبر عزیزمان و برای همه رزمندگان اسلام، تقاضا دارم به سؤال زیر جواب دهید:

من از سن 9 سالگی تا سن هفده سالگی بدون تحقیق از مجتهدی تقلید می کردم. بعداً مجتهد خویش را عوض کردم، البته این بار هم بدون تحقیق. و بعد از مدتی شهید آیت الله صدوقی و شهید آیت الله دستغیب اعلمیت مجتهد دوم را تصدیق کردند. با این صورت آیا تقلید من در حال حاضر صحیح است یا نه؟ تکلیف من در گذشته و حال چیست؟ و السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

بسمه تعالی، صحیح است، و اعمال گذشته و فعلی در صورتی که مطابق فتوای مجتهدی باشد که باید از او تقلید کرد، صحیح است.

[سؤال 138] 90

2. کسی که از راه های مذکور در رساله عملیه در مورد تعیین مجتهد اعلم عمل نموده و به طریق دیگر برای او یقین حاصل شده بود که فلان مجتهد اعلم است و حال به غلط بودن آن راه تحقیق پی برده و متوجه موضوع شده است، تکلیف این شخص چگونه است؟

بسمه تعالی، اگر اعمالی که انجام داده مطابق فتوای کسی که عمل به فتوای او لازم است بوده، کافی است.

[سؤال 139] 79

بسمه تعالی 1361 / 2 / 1

محضر مبارک رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران حضرت امام

ص: 66

خمینی، دامت افاضاته، سلام و درود بی پایان خداوند و بندگان صالح خدا به محضر حضرت امام خمینی، پس از عرض سلام بقای عمر و سلامتی شما را از خداوند بزرگ تا ظهور حضرت مهدی علیه السلام خواستارم. امام عزیز این جانب یکی از مستضعف ترین مردم ایران هستم و دارای هشت سر عائله بوده و هیچ مالی و یا کسبی و یا کشاورزی ندارم فقط یک کارگر بیکار می باشم، و هیچ آگاهی درباره معنای تقلید نداشتم و مدت عمرم کورکورانه پیروی می کردم حالا به لطف خداوند و پیروزی حکومت جمهوری اسلامی ایران به رهبری پیامبرگونه نایب حضرت مهدی علیه السلام تا اندازه ای از وظیفه دینی و انسانی و اخلاقی آگاه شدم. و دو سال است با خانواده از شما تقلید می کنم لذا خواهشمندم نسبت به اعمال گذشته این جانب نظر مبارک را مرقوم فرمایید. از خداوند بزرگ سلامتی و طول عمر امام عزیز و سلامتی تمام خدمتگزاران صالح خدا مخصوصاً رزمندگان اسلام را خواستارم. این جانب دعاگوی شما هستم

بسمه تعالی، اگر اعمال گذشته شما مطابق فتوای مرجع تقلید فعلی شما است صحیح است.

[سؤال 140] 69

5. تکلیف نماز و روزه چند سال گذشته ام چه می شود؟

الف. پانزده سال گذشته؛

ب. از زمان مراجعه به توضیح المسائل.

بسمه تعالی، اگر خلاف وظیفه عمل کرده اید باید قضا نمایید.

[سؤال 141] 80

بسمه تعالی

کسی که تقلید می کند از یک مجتهدی و بعد از چند سال عمل به احتیاط می کند یا مجتهد می شود و در زمان تقلیدش طبق فتوای مجتهدش یک چیز برایش حلال بوده و مجزی و در زمان احتیاط یا اجتهاد، آن چیز از باب احتیاط یا اجتهادش حرام می شود.

ص: 67

در صورت باقی ماندن عین آن چیز آیا آن چیز که در زمان تقلیدش مجزی و حلال بوده و حالا که از باب احتیاط یا اجتهاد حرام شده، باز هم برای این شخص این چیز از باب گذشته که مجزی بوده حالا هم مجزی هست یا نه؟

بسمه تعالی، وظیفه رعایت تکلیفی است که فعلاً حجت شرعی بر او تمام شده.

[سؤال 142] 81

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه

1. شخصی در گذشته مقلد مرجعی بود که می گفت سرمایه و ابزار خمس ندارد و طبق این فتوا خمس ندارد. حالا آن مرجع فوت کرده و مقلد حضرت عالی شده است. می خواهد بداند از همان سرمایه و ابزار که باقی است، باید خمس بدهد یا نه؟

بسمه تعالی، باید خمس بدهد.

2. اگر ابزار کسب و کار - که به فتوای شما خمس دارد - خمسه را داده، حالا قیمت آن ها زیاد شده است؛ آیا سر سال که حساب می کند، باید آن زیاده قیمت ابزار و دکان را هم حساب کند یا نه؟

بسمه تعالی، ترقی قیمت آن، خمس ندارد.

[سؤال 143] 1850

2. عده ای در مورد عدول از بعضی مراجع، واهمه از باطل بودن اعمال گذشته خود دارند، نظریه حضرت عالی در این مورد چه بوده؟ به طور واضح بیان فرمایید موجب تشکر است.

بسمه تعالی، اعمال گذشته اگر مطابق واقع یا مطابق با فتوای کسی که لازم بود از او تقلید نمایند انجام گرفته، محکوم به صحت است.

[سؤال 144] 1504

4. توضیحاً این که ما قبل از آمدن امام به وطن، از شخص دیگری تقلید می کردیم

ص: 68

که شش ماه ماندن در محل یا بیشتر از آن را در حکم وطن می دانست. قبل از وقتی که به امام رجوع شود - شاید حدود کمتر از یک سال - در این مسأله که امام می گویند: در غیر وطن ماندن برای هر چند سال که باشد، حکم مسافر بر ما بار است، ما نماز و روزه را مانند وطن به جا آورده ایم. تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، اگر مطابق تقلید صحیحی عمل کرده اید قضا ندارد.

[سؤال 145] 3242

3. كيف هي أعمالی السابقة التي كنت أعمل بها على فتاوى المرجع الذي كنت أقدّمه، هل أعيدها أم هي مجزية مبرئة للذمة؟ أرجو التفصيل بالجواب.

بسمه تعالی، إذا وقعت مطابقة للتقليد الصحيح تجزئ وإلا فهي محكومة بالبطلان إلا إذا كانت موافقة لفتوى من يجوز تقليده فعلاً.

[سؤال 146] 82

بسمه تعالی 1361 / 11 / 24

محضر مقدس حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مرجع عالی قدر و رهبر عالی مقام انقلاب اسلامی ایران

محترماً در مورد مدت و زمان هایی که یک فرد مسلمان نماز و عبادات خود را از بدو بلوغ انجام داده مطابق رسوم و روش معموله والدین در منزل و یا پیشنماز در مسجد، ولی مُقلّد نبوده یا از لزوم و وجوب تقلید بی اطلاع بوده و اهمیت تقلید را نمی دانسته است ولی بعداً با رساله های مراجع معظم آشنا شده و وجوب تقلید را دریافته است و به آن عمل می کند. آیا برای مدت و زمان هایی که نماز بدون تقلید خوانده باید همه آن ها را قضا نماید یا خیر؟ و آیا برای زن و مرد این حکم یکسان است؟

بسمه تعالی، اعمال گذشته صحیح است در صورتی که مطابق واقع یا مطابق فتوای مجتهدی که تقلید او جایز است باشد.

ص: 69

بسمه تعالی

محضر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی مدّ ظلّه العالی

کسی که به هیچ مجتهدی اعتقاد نداشته باشد که از او تقلید کند می تواند به رأی خود تکالیف شرعی اش را انجام بدهد؟ شما بیان فرمایید.
بسمه تعالی، رأی کسی که مجتهد نیست اعتبار ندارد و عمل غیر مجتهد اگر به امید رسیدن به واقع از او صادر شود و مطابق با واقع یا با فتوای مجتهدی که لازم بود از او تقلید کند باشد صحیح و مجزی است و گرنه باطل است.

[سؤال 148] 1574

2. شخصی مقلد مرجعی بوده، به دستور همان مرجع با غسل جمعه نماز می خواند. در حال حاضر آن شخص به مرجع دیگری عدول کرده است. آیا نمازهایی که با غسل جمعه خوانده باید دوباره بخواند یا خیر؟
بسمه تعالی، اگر تقلید صحیح بوده نماز صحیح و اعاده آن لازم نیست.

[سؤال 149] 5022

2. اگر مدتی از بلوغ بگذرد (مثلاً 1 یا 2 سال) و در این مدت از روی نادانی، عمل به تقلید نکرده باشد و اصولاً به مسائل واجب آگاهی نداشته باشد، آیا بعد از مقید شدن و آگاه شدن باید واجبات آن مدت، مانند نماز و روزه را قضا بکند؟
بسمه تعالی، عملی که بدون تقلید انجام گرفته، اگر مطابق فتوای مجتهد اعلم باشد محکوم به صحت است.

[سؤال 150] 84

بسمه تعالی 14 / 9 / 1361

ای پدر بزرگوارم و ای پیر جماران و ای رهبر مسلمانان جهان؛ حضرت آیت الله

ص: 70

العظمی امام روح اللہ موسوی الخمینی، با کمال احترام، توجه جناب عالی را به عرایض ذیل معطوف می دارم:

این جانب تا کنون نمی دانستم که بایستی از مرجعی تقلید نمایم، حال که فهمیدم، دست التماس و توبه و استغفار به شما دراز می کنم، و از قرارگاه کربلا و از فرسنگ ها

راه از شهر جنگ، اهواز دست شما را می بوسم و با کمال شرمندگی از خدای بزرگ طلب توبه و مغفرت می نمایم و خواهشمندم مرا مورد عفو و بخشش قرار دهید. حال به جز جناب عالی کسی را شایسته چنین امری نمی دانم. امیدوارم مرا به مقلدی قبول بفرمایید. ضمناً این که تا کنون از مرجعی تقلید ننموده ام، اگر کفاره و جرایم شرعی دارد، استدعا دارم مشخص فرمایید. و نمازهای یومیه ای که تا کنون انجام داده ام، چه می شود؟

در خاتمه بنده از بدو استقرار جمهوری اسلامی تا کنون به نام از شما تقلید می کردم، ولی حال برای احتیاط از این تاریخ که این مرقومه را نوشته ام، از شخص جناب عالی تقلید می کنم. امیدوارم همیشه در ظل توجهات خدای تبارک و تعالی و امام زمان سلامت و سعادت بوده باشید و سایه پر مهر و محبت شما بر سر من و خانواده ام و تمام مسلمین جهان برقرار باشد. با کمال احترام بسمه تعالی، می توانید فعلاً تقلید نمایید و نسبت به اعمال گذشته، اگر مطابق فتوای فعلی باشد، تکلیفی ندارید.

[سؤال 151] 85

بسمه تعالی 14 / 12 / 1361

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مرجع عالی قدر و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، مدّ ظلّه العالی

هر گاه شخصی که مقلد حضرت عالی بوده و هست، لکن در جو خفقان رژیم منحوس پهلوی معدوم، به علت عدم دسترسی به رساله عملیه و فتاوی حضرت عالی

ص: 71

به یک یا چند مسأله به نحوی که مذکور شد، عمل نشده، و بعد از پیروزی جمهوری اسلامی متوجه این معنا می شود. آیا عمل گذشته او مجزی است یا خیر؟ لطفاً بیان فرمایید. والسلام علیکم وعلی عباد الله الصالحین

بسمه تعالی، اگر مطابق فتوا نبوده، مجزی نیست.

[سؤال 152] 86

بسمه تعالی 1361 / 9 / 10

با سلام و درود خدمت رهبر کبیر انقلاب و امید محرومان جهان و با آرزوی موفقیت برای شما برادران خدمتگزار اسلام چند سؤالی داشتم که می خواستم جواب روشنی مرقوم دارید.

1. من تا اوایل سال 60 (تقریباً اواخر سال 59) هنوز درست مسأله مسافر در مورد بلاد کبیره را درک نکرده بودم؛ بنابراین طبق روال سابق که از مجتهد دیگر تقلید می کردم عمل می نمودم. حال تکلیف وظایف و فرائضی که قبلاً انجام داده ام چیست؟

بسمه تعالی، اگر مطابق تقلید صحیح بوده یا طبق فتوای مجتهد فعلی که تقلید او لازم است باشد، صحیح است.

2. وطن اصلی من در سرشک نایین است که سالی یکی دو بار به آن جا می روم. چون از اهالی خانواده کسی در آن جا نداریم و در جای دیگر هم وطن دومی انتخاب نکرده ام، بنابراین همه جا نماز من شکسته است و این مرا به شک انداخته است که آیا تکلیفم درست است یا نه؟

بسمه تعالی، در غیر وطن، حکم مسافر دارید و در وطن، نماز شما تمام است؛ مگر از آن اعراض کرده باشید.

3. چون می دانم که در حدود یک سال دیگر در تهران نیستم، آیا می توانم تهران را به عنوان وطن دوم انتخاب کنم؟

بسمه تعالی، نمی توانید.

4. از ارتش ماهانه یا سالانه چیزهایی از جمله لباس، پارچه، حوله، ملافه، پوتین و غیره می دهند، آیا اگر از سر سال خودم گذشت و مورد مصرف واقع نشد خمس دارد یا نه؟ و اگر خمس دارد به قیمت روز یا به قیمت خریداری شده؟

ص: 72

بسمه تعالی، اگر در مقابل کار نمی دهند خمس ندارد.

5. آیا پول خمس را می شود به حساب جنگ زدگان یا حساب 100 و یا حساب های دیگری که برای ارگان ها است واریز کرد و اگر نمی شود چطوری به صاحب آن برسانیم؟ با تشکر

بسمه تعالی، عجالاً اجازه نمی دهم.

[سؤال 153] 87

بسمه تعالی 1361 / 2 / 20

دفتر امام خمینی، سلام علیکم، امیدوارم که همواره در پناه ذات پاک حضرت احدیت و در ظلّ توجهات ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) در تمام مراحل زندگی موفق و مؤید و منصور باشید. و خواهشمندم فتاوی حضرت امام - مدّ ظلّه العالی - را در پاسخ سؤالات این جانب مرقوم فرمایید. قلباً و قبلاً متشکرم. خداوند بر توفیقاتتان بیفزاید.

1. اگر مسلمانی (شیعه مذهب) مجتهد نباشد و به احتیاط هم عمل ننماید، وظیفه او تقلید از مرجع اعلم جامع شرایط می باشد. حال اگر این چنین شخصی تقلید هم نکرد، از نظر شرع مقدس چه وضعیتی دارد؟

بسمه تعالی، اگر اعمالش برخلاف فتوای مجتهدی که باید از او تقلید کند باشد، باطل است.

2. پدر و مادر من پسری بزرگ تر از من داشتند که در سنین طفولیت (دو سالگی) مرده است و بعد از مرگ او، اولاد ارشد پدر و مادر من هستم؛ آیا بعد از مرگ پدر و مادرم، طبق مسائل موجود در توضیح المسائل، نماز و روزه قضای آن ها بر عهده من (که پسر دومشان هستم) واجب است یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، شما پسر بزرگ تر هستید.

3. بعضی از خانم ها در مسائل مختلف طهارت، دارای وسواس هستند، به حدی که در بعضی موارد مطلقاً فتوای مرجع تقلیدشان را نیز قبول نکرده و فقط عمل به همان برنامه وسواسشان می کنند؛ آیا در این موردهای خاص، لطمه ای به باب تقلیدشان می خورد یا خیر؟

بسمه تعالی، جایز نیست و باید از وسوسه اجتناب نمایند.

4. این جانب با شغل مقدس آموزگاری، قریب به پنج سال است که ازدواج کرده و جدا از پدرم زندگی می کنم. از همان اول زندگی، با مختصر پس انداز دوران مجردی و گرفتن وام های بانکی، اقدام به تهیه

يك خانه هشتاد متر مربع زیر بنا نمودم؛ در نتیجه از همان اوایل، نه تنها در پایان هیچ سالی پس انداز نداشتم، بلکه هنوز هم دارم قسط های بدهی ام را پرداخت می کنم؛ بنابراین از نظر وجوهات شرعیه وضع گذشته ام چه می شود؟ و حال باید چه کار کنم؟
بسمه تعالی، اگر قبلاً پس اندازی که سال بر آن گذشته باشد داشته اید، باید خمس بدهید.

5. آیا ما می توانیم جهت تعیین سال و پاک کردن اموالمان به آن دفتر مراجعه کنیم؟ در غیر این صورت، نماینده رسمی و کاملاً مورد اعتماد حضرت امام در این مورد در منطقه گنبد چه کسی است تا به ایشان مراجعه نماییم؟ لطفاً راهنمایی فرمایید.
بسمه تعالی، می توانید در قم به جناب حجت الاسلام و المسلمین آقای پسندیده مراجعه کنید.

6. اگر انسان در برخورد با خانم های وسواسی (در آب و آبکشی مبتلا به وسواس هستند) به ناچار در بعضی از مواقع، قسم های دروغین یاد کند (مثلاً اصلاً دستگیره فلان درب نجس نبوده؛ اما ایشان سؤال می کند که شما که به دستگیره در دست زده بودید، دستتان را آب کشیدید یا نه و امثالهم؛ اگر بگوید: نکشیدم، مسلماً در این رابطه خیلی چیزهای دیگر، بی جهت آبکشی می شود؛ اگر هرچه بگوید آب کشیدم ولی قبول نشود، به ناچار قسم دروغ یاد کند و خانم وسواسی هم قبول کند) گفتن این قسم های دروغ در این مورد خاص از نظر شرع مقدس چه وضعیتی دارد؟ (توضیح این که چون واقعاً دستگیره نجس نبوده، ایشان دستش را آب نکشیده؛ ولی به دروغ قسم یاد می کند که آب کشیدم).

بسمه تعالی، قسم دروغ جایز نیست؛ ولی سعی کند طوری قسم یاد کند که دروغ نباشد؛ مثل این که قسم بخورد که نجس نیست.

[سؤال 154] 88

بسمه تعالی

چنانچه برای پرسیدن یک مسأله شرعی، دسترسی به مرجع اصلی و یا نماینده وی به عللی در یک زمان مشخصی نباشد و مسأله را از کسی دیگر بپرسد یا از کسان دیگری بپرسد و این جواب ها بعضی مثل جوابی باشد که بعداً که به مرجع تقلیدش دسترسی پیدا کرد و پرسید باشد و بعضی هم مقداری با آن متفاوت باشد، اما در عین حال وقتی که به مرجع تقلیدش یا نماینده اش دسترسی پیدا کرد سؤالش را بپرسد و جوابش را بگیرد، با توجه به این موضوع، تنها این نکته که فقط به جواب مرجع

ص: 74

تقلیدش عمل نماید و نظر سایر مراجع را - هر چند که مقداری با جواب مرجع تقلید خودش فرق داشته باشد - محسوب ننماید، کافی است؟ یعنی در صورت دریافت جواب های متعدد موافق و یا غیر موافق مرجع خودش، این کافی است که فقط به نظر مرجع تقلید خودش رفتار نماید؟

بسمه تعالی، باید به نظر مرجع تقلیدش عمل کند و عمل او در صورتی محکوم به صحت است که موافق نظر مرجع تقلیدش باشد.

[سؤال 155] 89

بسمه تعالی 1361 / 11 / 28

محضر مبارک حضرت امام خمینی، دامت برکاته العالیه

1. در خصوص مسائل مستحدثه ای که در رساله عملیه و یا تحریر الوسیله حضرت امام عنوان نشده و بعضاً استفتا کرده اند، و افراد عامی بر حسب اطمینانی که به فلان

روحانی داشتند، از او سؤال کرده و طبق جواب آن شخص عمل کرده اند. پس از چند سال معلوم می شود که اشتباه شده و این اشتباه، از ناحیه روحانی بوده. آیا عباداتی که

سؤال کننده انجام داده، قضا دارد یا خیر؟ ضمن این که اگر بنا باشد روزه و نمازهای گذشته را قضا کند، از زندگی عادی باز مانده و تکلیف ما لایطاق می شود.

بسمه تعالی، اگر بر خلاف وظیفه عمل کرده باید قضا نماید.

2. مسأله دیگر در خصوص افرادی است که بدون قصد توطن، سالیان متمادی در یک شهر سکنا دارند. آیا اگر 8 یا 10 سال مانده باشند، صدق توطن می کند یا باید بیشتر بمانند؟ و در هر صورت، میزان چه مقدار است؟

بسمه تعالی، مقدار ذکر شده، کافی در صدق وطن نیست.

[سؤال 156] 5721

2. مکلفی که مدتی اعمال خود را بدون تقلید انجام داده است و حالا مقلد شده است، برای بررسی صحت یا عدم صحت اعمال گذشته اش (اعمالی که در زمانی که

ص: 75

تقلید نمی کرده منظور است)، آیا بایستی تحقیق کند که زمان انجام عمل فتوای مجتهدی که وظیفه اش تقلید از او بوده و یا فتوای مجتهدی که فعلاً باید از او تقلید کند،

چه بوده است؟

بسمه تعالی، لازم نیست و چنانچه عمل مطابق فتوای فعلی بوده، صحیح است.

[سؤال 157] 722

2. اگر شخصی در مورد احکام تقلید چیزی نفهمد، یعنی به او نگویند که بعد از این که آدم جنب شد، به دوران بلوغیت رسیده، باید تقلید کند و تقلید نکند، آیا باید نمازهای بعد از بلوغیت که همان یک سال می باشد را قضا کند؟ و اگر باید قضا کند، همان یک سال است (بعد از دوران بلوغیت)؟ توضیح دهید و من از یک نفر پرسیدم و گفتند که اگر نمازهایی را که خوانده است، با احکام نماز درست است نباید قضا کند ولی چنانچه با احکام نماز (رکن های نماز) درست نیست باید قضا کند.

بسمه تعالی، اگر عملی که انجام داده، مطابق فتوای مجتهدی است که باید از او تقلید کند صحیح است و الا نمازهایی که بر خلاف وظیفه شده و در ارکان آن خللی حاصل شده - مثل این که غسل او باطل بوده - باید قضا شوند و در غیر ارکان، اگر تقصیر در تقلید نکرده قضا ندارد.

[سؤال 158] 90

بسمه تعالی 1362 / 1 / 6

محضر مبارک مرجع بزرگوار، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی، مستدعی است نظر مبارک را در مورد مسائل زیر بیان فرمایید.

1. کسی که اصلاً نمی دانسته تقلید یعنی چه و چند سال هم بدون تقلید عمل نموده است، تکلیف فرائض انجام شده او چگونه است؟ آیا آن ها را اعاده نماید یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر مطابق تقلید کسی که عمل به فتوای او - یا در زمان عمل یا

ص: 76

فعلاً - لازم است عمل کرده قضا و اعاده ندارد و مجرد مطابق بودن عمل با فتوا کافی است، هر چند از روی جهل باشد.

2. کسی که از راه های مذکور در رساله عملیه در مورد تعیین مجتهد اعلم عمل ننموده و به طریق دیگر برای او یقین حاصل شده بود که فلان مجتهد اعلم است و حال به غلط بودن آن راه تحقیق پی برده و متوجه موضوع شده است، تکلیف این شخص چگونه است؟

بسمه تعالی، اگر اعمالی که انجام داده مطابق فتوای کسی که عمل به فتوای او لازم است بوده، کافی است.

3. آیا جهت رمی جمرات برای افراد ضعیف و پیر و بیمار که نمی توانند در آن گرما و ازدحام رمی نمایند

الف. اگر چنانچه خودشان بخواهند رمی نمایند، احتمال از بین رفتن آنان می باشد، نیابت در رمی صحیح است؟

بسمه تعالی، اگر وقتی که خودشان بتوانند رمی کنند، نباشد صحیح است.

ب. کسانی که این گونه عمل کرده اند و در یک و یا هر سه روز نایب گرفته اند، آیا حج آنان صحیح است یا باطل؟

بسمه تعالی، در هر صورت حج صحیح است.

ج. اگر چنانچه باطل است، تکلیف این گونه اشخاص در حال حاضر چگونه است؟ و آیا هنوز محرم می باشند؟

بسمه تعالی، محرم نیستند هر چند رمی آن ها باطل باشد و حکم رمی گذشت.

4. کسی که به حکم مفتی عربستان در مورد اول ماه ذی الحجه یقین حاصل نمی کند، در مورد عرفه و عید قربان چگونه عمل نماید؟

بسمه تعالی، در وقوفین تبعیت از آن ها لازم است.

5. بلاد کبیره به چه شهرهایی گفته می شود؟

بسمه تعالی، شهرهایی که عرفاً بسیار بزرگ و خارق العاده باشد - مانند تهران فعلی - را بلاد کبیره خارق العاده می گویند.

6. شخصی متولد شهری است که از آن شهر در حدود 25 سال است به همراه خانواده خویش به تهران عزیمت کرده است و هیچ گونه

ملک و منزل مسکونی در آن شهر ندارد و در این چند سال نیز منزل شخصی در تهران نداشته است و هر چند مدت را در یک نقطه از شهر

تهران بوده است و در حال حاضر با توجه به این که کار او در نقطه خارج از محله منزل مسکونی فعلی او - که در آن جا به طور

موقت زندگی می کند - واقع می باشد (حدوداً 10 کیلومتر یا بیشتر فاصله دارد) تکلیف نماز و روزه او چگونه است؟

بسمه تعالی، اگر تهران قبل از کبیره شدن را وطن خود قرار داده، در فرض مذکور، در تهران و محل کار نمازش تمام است و در غیر این صورت، حکم مسافر دارد و در وطن اصلی اگر اعراض نکرده نیز نمازش تمام است و در صورت اعراض، حکم مسافر دارد.

[سؤال 159] 7187

3. در روستاهای کشور ما مردم نماز می خوانند و روزه می گیرند ولی اکثراً مرجع تقلید ندارند و از احتیاط هم استفاده نمی کنند؛ بلکه یا به آنچه که از پدرشان شنیده اند

عمل می کنند و یا به حرف مردم. این اشخاص آیا نماز و روزه شان صحیح است؟

بسمه تعالی، عمل او اگر مطابق فتوای مجتهدی باشد که باید از او تقلید کند صحیح است.

کیفیت به دست آوردن فتوای مجتهد

[سؤال 160] 4679

4. فقیهی در رساله اش مسأله را یک نوع نوشته است مثلاً نوشته تسبیحات اربعه را سه بار واجب است در نماز بخوانند ولی موقعی که از خودش سؤال شد فرمودند مستحب است، مقلد موظف است به کدام یکی از این ها عمل بنماید.

بسمه تعالی، می تواند دو مرتبه استفتا کند.

[سؤال 161] 91

بسمه تعالی

محضر مقدس حضرت مستطاب حجت الاسلام والمسلمین آیت الله العظمی امام خمینی دامت برکاته، پس از عرض ارادت تقاضا می شود پاسخ هر یک از سؤالات ذیل را مشروحاً مرقوم فرمایید. سپاسگزارم.

ص: 78

1. آیا حاشیۀ عروه که به صورت مستقل سال ها پیش طبع شده با فتاویٰ فعلی حضرت عالی موافق است؟

بسمه تعالی، در موارد اختلاف با تحریر الوسیله، تحریر مقدم است.

2. آیا می توان شهریه را در مستحبات مالی مثل عقیقه برای فرزند و یا کمک مالی به ارحام و یا قرض دادن و یا رفتن به زیارت معصومین علیهم السلام مصرف کرد و به طور کلی مصارف شهریه چه چیزهایی می تواند باشد؟

بسمه تعالی، آنچه که به حسب متعارف از شئون زندگی طالب علوم دینی شمرده می شود در صرف شهریه در آن مجاز است.

3. عده ای از طلاب صندوقی تأسیس می کنند تا بتوانند هر وقت پولی خواستند از این صندوق قرض بگیرند و یا به رفقاییشان قرض بدهند و برای این کار هر یک در هر ماه مقدار معینی به صندوق می پردازند آیا می توان این مقدار را از شهریه پرداخت؟

بسمه تعالی، آقایان طلاب علوم دینی آیدهم الله تعالی نباید از سهم مبارک امام علیه السلام زاید بر احتیاجات روزمره دریافت کنند و پس انداز نمایند.

4. پارك کردن وسائط نقلیه در کوچه و خیابان و نیز گاه گل درست کردن و یا ریختن مصالح بنایی در آن ها چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، اگر موجب سد معبر یا مزاحمت عابرین نباشد اشکال ندارد وگرنه جایز نیست.

5. اگر پدر فرزندش را از عملی نهی کند آیا ارتکاب آن عمل در صورتی که پدر از انجام آن مطلع نمی شود، حرام است؟

بسمه تعالی، در عمل غیر واجب اگر موجب اذیت پدر باشد جایز نیست.

6. آیا بر زن ستر وجه و کفین در جایی که ریبه و تلذذ نیست یا مشکوک است، واجب است؟

بسمه تعالی، به احتیاط واجب باید وجه و کفین را نیز بپوشاند.

7. شخصی نصف مشاع منزلی را برای سکونت خود می خرد و سپس با شریکش تصالح می کند و سهم خود را جدا می کند و دیواری در میان خانه می کشند و هر نیمه به صورت منزلی مستقل درمی آید. بعد از مدتی نیمه دوم را هم می خرد و داشتن چنین خانه ای - مجموع دو نیمه - زاید بر شأن او هم نیست ولی از نیمه دوم استفاده نمی کند و پس از مدتی آن را اجاره می دهد آیا باید خمس منزل را بدهد و حج هم بر او واجب می شود؟ و آیا در حکم فرقی هست بین این که احتیاج به مال الاجاره آن داشته باشد و بدین جهت خودش آن را مورد استفاده قرار ندهد و یا فرقی نیست؟

بسمه تعالی، قسمتی که برای سکونت نیست متعلق خمس است ولو این که برای احتیاج به وجه الاجاره آن را اجاره بدهد لیکن در صورت احتیاج به وجه اجاره آن در معیشت استطاعت با آن متحقق نمی شود.

[سؤال 162] 128

2. در مواردی بین مسائل مندرجه در کتاب شریف تحریر الوسیله با رساله های عملیه فارسی اختلاف هست. در چنین مواردی عمل به کدام یک مجزی است؟

بسمه تعالی، تحریر الوسیله مقدم است.

[سؤال 163] 2351

3. هل کتابکم (تحریر الوسیله) يجوز العمل به؟ و ما قولکم فی الاختلافات بوجوده فی تحریر الوسیله و فی توضیح المسائل؟

بسم الله الرحمن الرحيم، في موارد الاختلاف يكون المحكم هو كتابنا تحریر الوسیله.

[سؤال 164] 92

بسمه تعالی

حضور محترم حضرت آیت الله امام خمینی ادام الله ظلّه، استدعا دارد به مسائل ذیل پاسخ فرمایید که موجب حاجت است.

1. در توضیح المسائل مسأله 2566 مرقوم شده: «در اشیاپی که کسی پیدا می کند اگر نشانه ای دارد که می تواند صاحبش را پیدا کند، اگرچه بداند صاحبش سنی یا کافر است». آیا در این مسأله، سنی کافر محسوب نشده و این خود یک نوع سوء تعبیر نسبت به برادران اهل سنت نیست؟ با آن همه تأکیدات که آن امام عظیم الشان در اتحاد و اتفاق بین شیعه و سنی می فرمایند؟

بسمه تعالی، عبارات توضیح المسائل از من نیست و فقط از جهت فتاوی مورد تأیید است.

ص: 80

2. آیا فرزندان معدومین (منافقین) از جد و جده میراث می برند؟ در صورتی که پدر و مادر فرد اعدام شده مخالف عمل فرزند اعدامی خود باشند.

بسمه تعالی، اگر نوبت ارث به آنان برسد ارث می برند.

3. هرگاه پدری دارای فرزند یا فرزندان باشد که مخالف دستورات اسلام و تارک صوم و صلاة و سایر وظایف شرعیه بوده و از هیچ عمل خلاف شرع مقدس ابا نداشته باشند، آیا پدر یا مادر می توانند آن ها را از ارث ماترک محروم و دارایی خود را وقف امور خیریه بنمایند؟ با عرض تشکر

بسمه تعالی، اختیار اموال شخص با خود او است و در حال حیات اگر اموال را وقف کند و تحویل جهت وقف دهد از ترکه او نمی شود و به ارث نمی رسد.

[سؤال 165] 93

بسمه تعالی 1361 / 3 / 6

محضر مبارک رهبر کبیر انقلاب امام امت، سلام علیکم ورحمة الله

پس از عرض سلام و آرزوی سلامتی و تعجیل در فرج امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف این جانبان معروض می داریم که از محضر مبارکتان چند سؤالی داشتیم.

1. آیا رساله نوین که چاپ شده و در دسترس عموم مردم می باشد مورد تأیید حضرت عالی می باشد یا نه؟

بسمه تعالی، در موارد مشکوک با رساله های دیگر این جانب تطبیق شود.

2. کسی که از یک طرف تهران به طرف دیگر می رود و این کار هر روز تکرار می شود و این مسافت بیش از مسافت شرعی است روزه و نماز این شخص چگونه می باشد؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال حکم مسافر مترتب است.

[سؤال 166] 94

بسمه تعالی 1361 / 7 / 28

نظر به این که بعضی انتشار داده اند که استفتائات، در دفتر امام، به نظر حضرت امام نمی رسد و خود آقایان جواب می دهند، لطفاً پیرامون صحت و سقم این موضوع، هرچه هست مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، شایعه مزبوره صحت ندارد و شاید از مغرضین باشد و تمام جواب استفتائات که دارای مهر این جانب در ذیل است، به نظر این جانب می رسد.

[سؤال 167] 987

5. آیا این رهنمودهای 16 گانه منتشره، از امام امت است (نماز را در پنج وقت بخوانید؛ کم بخوابید...).

بسمه تعالی، اگر مهر یا امضای معتبر ندارد، نباید اسناد بدهند؛ و آنچه نسبت داده شده است که نمازها را در پنج وقت بخوانید، دروغ و افترا است.

[سؤال 168] 4

3. در جلد چهارم رساله نوین، صفحه 280 در مقدار دیه قتل خطایی آمده است: 1. (30 شتر وارد در 4 سال و 20 ماده و 20 نر وارد در سومین سال و 20 عدد داخل در

دومین سال) و به نظر می رسد از آن جا که تعداد شترها، 90 شتر می شود و حال آن که باید 100 شتر باشد، اشتباهی رخ داده است!

بسمه تعالی، در به دست آوردن مسائل، تحریر الوسيله را میزان قرار دهید.

[سؤال 169] 727

8. آیا کنار هم قرار دادن چند مسأله شرعیه (از رساله یا غیر آن) و حاکم کردن روابط صحیح میان آن ها و مسأله ای جدید را نتیجه گرفتن صحیح است؟

بسمه تعالی، بدون علم به فتوای مجتهد، حق ندارد چیزی را به مجتهد نسبت بدهد.

[سؤال 170] 95

بسمه تعالی 17 / 8 / 1360

خدمت رهبر عظیم الشان انقلاب اسلامی ایران، یاور مستضعفین زمین و نایب بر

ص: 82

حق حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، پس از عرض سلام؛ سلامتی و موفقیت آن حضرت را از خداوند تبارک و تعالی خواستارم.

سؤالاتی پیش آمده است که از آن مقام والا تقاضای جواب دارم. امیدوارم از این که وقت گرامی شما و امت عزیز اسلام را می گیرم مرا ببخشید.

1. آیا کتاب «رساله نوین» نوشته آقای بی آزار شیرازی مورد تأیید شما هست یا خیر؟ آیا توضیحات خود نویسنده مورد تأیید نیست یا قسمت ترجمه شده از تحریر الوسیله غلط است و بالطبع مورد تأیید نیست؟

بسمه تعالی، باید با رساله های دیگر این جانب تطبیق شود.

2. رفت و آمد به خانه افرادی که علیه امام خمینی یا علیه انقلاب اسلامی حرف می زنند و دولت را قبول ندارند صحیح است یا خیر؟ به خانه کمونیست ها چگونه؟

بسمه تعالی، اگر موجب تأیید آن ها شود جایز نیست و باید آن ها را نهی از منکر و ارشاد نمود، و کمونیست ها کافرند و از مراد با آنان اجتناب کنند.

3. رفت و آمد به خانه مسلمانانی که نماز نمی خوانند و اعضای از خانواده آن ها بی حجابند، صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، واجب است آن ها را امر به معروف و نهی از منکر نمود و چنانچه ترک رفت و آمد موجب اصلاح آن ها است ترک، واجب است.

4. آیا شمع نذر کردن صحیح است؟ آیا حدی دارد؟ به طور مثال روز عاشورای امسال در یک حسینیه حدود 1000 شمع سوزانده شد، نظر شما در این باره چیست؟

بسمه تعالی، موارد مختلف است.

خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی خمینی را نگهدار؛ از عمر ما بکاه و بر عمر او بیفزای

[سؤال 171] 2593

4. اگر چنانچه انسان اجمالاً بداند در بعضی مسائل رساله ای اشتباهاتی شده است، ولی نمی داند کدام مسائل، آیا صرف این اجمال مانع از استفاده آن رساله می شود یا نه؟

بسمه تعالی، باید رساله ای که از او فتوای مرجع تقلید اخذ می شود، مورد اعتماد و اطمینان باشد.

2. ما فتوهای جدید امام را که از یک سال پیش فتوا داده اند، از کجا باید به دست بیاوریم به طور کامل؟

بسمه تعالی، اگر در رساله ها نیست استفتا نمایید.

[سؤال 173] 96

بسمه تعالی 1362/2/1

محضر مقدس بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت حجت الاسلام و المسلمین، آیت الله العظمی امام خمینی، متّع الله المسلمین بطول بقاتکم الشریف، پس از اهدای افضل سلام و تحیات وافره، محترماً معروض می دارد:

1. در صورتی که حواشی حضرت عالی بر عروة الوثقی احیاناً با متن تحریر الوسیله اختلافی داشته باشند، کدام را مقدم بداریم؟

بسمه تعالی، تحریر الوسیله مقدم است.

[سؤال 174]

2. اگر احیاناً فتوایی را فقط حاشیه بر عروه متعرض بود، ملاک عمل قرار گیرد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر در تحریر نبود معتبر است و باید عمل شود.

[سؤال 175] 97

بسمه تعالی

خواهشمند است به سؤالات فقهی زیر پاسخ فرمایید.

1. در بعضی مسائل بین عروة الوثقی، تحریر الوسیله و رساله فارسی اختلاف هست. لطفاً بیان فرمایید که به ترتیب، کدام یک مقدم است؟

بسمه تعالی، اگر اختلاف دیده شد استفتا شود.

2. آیا صلّه ارحام با خویشاوندی که کافر یا مرتد محسوب می شود نیز واجب است؟

بسمه تعالی، صلۀ رحم مطلقاً واجب است.

3. اگر ارحام انسان مرتکب فسق علنی می شوند، به طوری که معاشرت با آن ها انسان را نیز در معرض گناه قرار می دهد، آیا بازهم معاشرت با آنان واجب است؟

بسمه تعالی، باید سعی کند در گناه واقع نشود؛ بلکه آنان را ارشاد نماید.

4. از نظر شرعی، چه نوع صحبتی غیبت محسوب می شود؟

بسمه تعالی، اگر به قصد تنقیص و عیب جویی کلامی پشت سر مؤمنی بگویند که مطابق واقع هم باشد غیبت است.

5. در تحریر الوسیله، در قسمت شرایط امام جماعت نوشته شده که علی الاقوی صفت عدالت با ارتکاب گناه صغیره زایل می شود؛ در حالی که در قسمت شرایط مفتی و قاضی احتیاط واجب شده است. کدام یک صحیح است؟

بسمه تعالی، احتیاط است.

[سؤال 176] 6986

2. جزوه ای که با نام بعض الاحکام منتشر شده؛ آیا عمل به مقتضای آنچه در آن است؛ اگرچه مخالف با رسالۀ عملیه فارسی یا تحریر الوسیله و غیره باشد؛ مجزی است؟

بسمه تعالی، موارد اختلاف را استفتا کنند.

طریق احراز عدالت

[سؤال 177] 1821

3. یشرط فی المفتی أن ینكون عادلاً، و یكتفی بحسن الظاهر فی إثبات ذلك؛ السؤال هو: ما المقصود بـ «حسن الظاهر»؟ هل هو یقین الناشئ عن المعاشرة و المعرفة الشخصیة، أم هو بینی علی ما یقوله الآخرون حول المفتی؟

بسمه تعالی، المراد حسن ظاهره فی أقواله و أفعاله الكاشف عن اهتمامه علی التجنّب عن الحرام و علی المواظبة علی الواجبات.

ص: 85

4. اصرار به مخالفت احتیاطات وجوبی بدون مراجعه به غیر مستلزم فسق است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر بدون حجت اصرار به مخالفت می کند معامله عدالت با او نمی شود علی الاحوط.

اشتباه در نقل فتوا

[سؤال 179] 98

بسمه تعالی

مسأله گو اگر در بیان مسأله حقوقی اشتباه کرد مثلاً گفت بعضی از اشیا خمس دارد و کسی که این مسأله را شنیده بود بدان عمل کرد و خمس داد سپس معلوم شد که مسأله گو اشتباه کرده و شیء مزبور خمس نداشته آیا این گوینده ضامن است یا خیر؟

بسمه تعالی، مسأله گو در فرض سؤال ضامن نیست.

[سؤال 180] 2068

6. اگر کسی مسأله ای را اشتباهاً گفته که انجام آن مستلزم کفاره است، حال کفاره بر گوینده واجب است یا عمل کننده یا برخی یا اصلاً کفاره ندارد مطلقاً.

بسمه تعالی، مسأله گو ضامن کفاره نیست.

بیان احکام شرعی زنان توسط مرد

[سؤال 181] 3992

6. آیا گفتن و تشریح مسائل مربوط به بانوان (نفاس، استحاضه) در صورت نبودن یک زن آگاه، مرد می تواند برای زنان تشریح کند؟

بسمه تعالی، اگر مفسده نداشته باشد مانع ندارد.

اختلاف نایب و وصی با موجر و موصی در تقلید

[سؤال 182] 99

بسمه تعالی

محضر مبارک آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته العالی

با کمال احترام بفرمایید: چنانچه شخصی مقلد یکی از مراجع محترم بوده و وصیت کرده مبلغ سهمین و زکات را از اموالش اخراج کنند و به اهلش بدهند، و وارث مقلد جناب عالی باشد رفتارش باید چگونه باشد و مبلغ مزبور را باید به چه کسی رد کند؟

بسمه تعالی، وصی باید موافق نظر مرجع تقلید خودش عمل کند.

[سؤال 183] 2754

7. نایب در حج طبق وظیفه تقلیدی خود عمل کند یا تقلید منوب عنه خود؟

بسمه تعالی، اگر اجیر شده بر عمل صحیح، واجب است بر طبق تقلید خودش عمل کند و احوط آن است که برای عملی که باطل می داند اجتهاداً یا تقلیداً اجیر نشود.

احتیاط واجب و مستحب

[سؤال 184] 493

2. و به طور کلی اقوا در مسائل و یا مشکل، آیا فتوای آن جناب می باشد؟

بسمه تعالی، اقوا فتوا است و مشکل یا فیه اشکال فتوا نیست.

[سؤال 185] 5501

2. در بعضی از رساله ها اگر چنین عبارتی باشد: «واجب است احتیاط کنند»، این همان احتیاط واجب است یا این که فتوا می باشد؟

بسمه تعالی، مورد آن را مرقوم دارید.

ص: 87

3. در مورد احتیاط واجب که می شود به مجتهد دیگری رجوع کرد، آن کسانی که امام را اعلم تشخیص داده اند، در مورد احتیاط واجب آیا می شود به مجتهد قبلی شان رجوع کنند؟

بسمه تعالی، در صورتی که جامع شرایط باشد، با مراعات الاعلم فالاعلم مانع ندارد.

5. مسأله ای که دو قسمت دارد، مثل این که یک قسمت، فتوا است و یک قسمت، احتیاط، آیا می شود یک بار به احتیاط عمل کند و یک بار به فتوا؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

2. مجتهدی در مسأله ای فتوا داده اند بنا بر احتیاط واجب - مثل تراشیدن صورت با تیغ و صورت تراش برقی - آیا به این مسأله باید عمل کنیم یا خیر؟

بسمه تعالی، لازم است بر طبق احتیاط واجب عمل شود.

بسمه تعالی

خدمت رهبر کبیر انقلاب و امام جلیل القدرمان خمینی عزیز، سلام علیکم، دو سؤال دارم:

1. در حکم جدیدتان فرموده اید که «احتیاط واجب است زن امام جماعت زنان را هم به عهده نگیرد». می خواهم بدانم این حکم در همه جا و همه موارد صادق است، حتی در اماکنی که به طور اجتماعی زندگی می کنند مثل حوزه علمیة خواهران که به طور شبانه روزی درس می خوانند؟ و آیا با وجود این در صورت نبودن امامت

جماعت مرد می توانیم به مجتهد دیگری رجوع کنیم؟

بسمه تعالی، در احتیاط واجب رجوع به غیر جایز است.

2. در مورد وضو گرفتن فرموده اید: «یک بار آب ریختن واجب و دو بار مستحب و بار سوم حرام می باشد». می خواستم بدانم آیا منظور این است که هر چند بار آب بریزیم تا کاملاً عضو وضو خیس شود این یک بار به حساب می آید و برای بار دوم به همین صورت یا این که یک مشت یک بار و مشت دوم دو بار حساب می شود؟

بسمه تعالی، مراد از یک یا دو بار، شستن است نه ریختن.

ص: 89

[سؤال 190] 101

بسمه تعالی 1361 / 6 / 29

محضر مبارک حضرت امام خمینی، سلام علیکم

آیا آب های معدنی (مثل آب گوگرد دار سرعین اردبیل) و آب دریاچه هایی که با نمک مخلوط است (مثل دریاچه رضاییه) که حتی آثار نمک آن بر بدن انسان باقی می ماند، جزء آب های مطلق هستند یا مضاف؟ آیا می توان با آن آب ها غسل و تطهیر نمود؟

بسمه تعالی، در حکم آب مطلق است، مگر آن که مواد معدنی به حدی زیاد باشد که دیگر به آن آب گفته نشود.

[سؤال 191] 4838

2. اگر ملاک مطلق و مضاف بودن آب، عرف باشد، به آب دریاچه شور رضاییه از کثرت شوری و تلخی اسید می گویند؛ آیا مطهر است یا نه؟

بسمه تعالی، اگر عرف عام به آن آب می گویند، مطهر است و اعتباری به اسید گفتن اشخاصی که نظر به خواص شیمیایی آن دارند نیست.

ص: 93

4. در مسأله لباسشویی های موجود در مغازه ها می گویند: آب داخل دستگاه مضاف است. چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، آب مضاف پاک نمی کند؛ ولی اگر بعد از زوال عین نجاست با آب مطلق تطهیر می کند، پاک کننده است.

[سؤال 193] 102

بسمه تعالی

محضر مبارک امام و پیشوای ملت

بعد از استدعای ادامه ظلّ شریف از خداوند، التماساً، به عرض می رسد که راجع به رنگ سفید آب هایی که از لوله هاست، فتوای حضرت مستطاب بیان شود؛ چون کراراً سؤال شده، لیکن اصل فتوا را نداشتیم.

بسمه تعالی، ضرر ندارد.

[سؤال 194] 103

بسمه تعالی 1361 / 6 / 20

رهبر عالی قدر انقلاب

آب وضو باید مطلق باشد، در صورتی که مرتب کُله در آب لوله می ریزند و این آب مضاف و وضو باطل است و نماز صحیح نمی باشد. با چه آبی وضو و نماز صحیح بخوانیم؟ راهنمایی و جواب وظیفه شرعی است.

بسمه تعالی، کُله در فرض مرقوم، موجب مضاف شدن آب نمی شود.

[سؤال 195] 104

بسمه تعالی 1361 / 10 / 20

محضر مبارک رهبر عظیم الشان و بنیان گذار انقلاب اسلامی ایران، آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه، السلام علیکم ورحمة الله و برکاته

ص: 94

ترکیبات کلر (پرکلرین) را در داروخانه ها می فروشند و برای ضد عفونی مورد استفاده است. در مواقع شیوع بعضی امراض، در منازل برای شستن سبزی ها و کف توالت ها به کار می رود. معمولاً سازمان آب شهرها هم به آبی که از رودخانه به منبع های بزرگ وارد می شود، مقداری کلر می زنند، 24 ساعت می ماند و مواد آلی و میکرب های آن کشته می شود و کلر که گاز فرّاری است می پرد و آب بعد از عبور از صافی ها، وارد لوله های شهر می گردد و به مصرف می رسد.

گاهی که مصرف آب زیاد می شود یا آب کم شده، منبع ها خالی می گردد - چون فرصت لازم وجود ندارد - آب مخلوط با کلر در لوله ها به جریان می افتد و از شیر منازل به صورت دوغ آب سفیدرنگی خارج می گردد، که رنگ و بو و مزه اش تغییر یافته است. البته اگر این مخلوط در مجاورت هوا بماند کلر پزیده و رنگ و بو و مزه کلر هم از بین رفته، آب خالص خواهد ماند.

سؤال: آبی که به حال مخلوط با کلر از شیر شیلنگ توالت ها یا دوش حمام منازل خارج می شود، آیا حکم آب مطلق دارد یا مضاف؟ و السلام علیکم

بسمه تعالی، اگر به آن آب گفته می شود، حکم آب مطلق دارد.

[سؤال 196] 105

بسمه تعالی

حضرت آیت الله العظمی الامام الخمینی، دام ظلّه

1. آب قم گاهی سفید می آید - فکرم این است که در آن، دوا ریخته می شود - آیا این آب سفید، رفع حدث و خبث می کند یا خیر؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

2. من یکی از طلاب اهل پاکستان هستم و مشغول، در حوزه علمیه قم هستم؛ من تقریباً پانزده روز قبل عقد خواندم در پاکستان و ازدواج نکرده ام؛ عیالم در پاکستان است؛ آیا می توانم شهریه معیل را بگیرم؟

بسمه تعالی، موکول است به مقررات دفتر شهریه.

ص: 95

3. اگر کسی بدون اجازه پدر و مادر پنج سال در حوزه قم درس بخواند و بعد از پنج سال ایشان برای زیارت پدر و مادر و برای تبلیغ به خانه اش بر گردد، آیا درس خواندنش حرام است؟ در این مدت پدر و مادر اذیت می شوند، ولی از طرف دیگر کسی نیست که برای رساندن احکام اسلام کافی باشد بلکه خیلی کم افراد هستند که مسائل شرعیه را برسانند. وظیفه این فرد چیست؟

بسمه تعالی، درس خواندن او حرام نیست؛ ولی اذیت پدر و مادر جایز نیست.

4. فردی برای مجتهد شدن به حوزه آمده است و از پدر و مادر اجازه درس خواندن هم دارد؛ ولی معلوم نیست که اگر بعد از پنج سال برای دیدار پدر و مادر برود پاکستان، پدر و مادرش اذیت شوند یا نه؟ در این صورت آیا ایشان می توانند در حوزه علمیه قم پنج سال مسلسل درس بخواند و بعد از پنج سال برای دیدار پدر و مادر برود؟ آیا پنج سال مسلسل درس خواندنش جایز است؟

بسمه تعالی، حکم مسأله قبل را دارد.

[سؤال 197] 2335

3. بعضی از رودخانه ها در بعضی از جاها هست که آب های به غایت شور دارد که قابل شرب و زراعت نیست، اما آب نمک گفته نمی شود، آیا آب های این قسم چشمه سارها و کانال ها قابل تطهیر و غسل و وضو است یا خیر؟ متمنی این که هرچه زودتر به جواب صواب مفتخرم فرمایید.

بسمه تعالی، اگر آب نمک گفته نمی شود حکم آب مطلق را دارد.

[سؤال 198] 106

بسمه تعالی

محضر حضرت آیت الله العظمی خمینی مدّ ظلّه العالی

اگر در آب کر شراب ریخته شود رنگ و بو و مزه آن آب از آب دیگر فرق نکند آیا پاک است و خوردن آن آب جایز است؟ شما بیان فرمایید.

بسمه تعالی، پاک است و آشامیدن آن جایز است.

[سؤال 199] 3340

5. اگر رنگ و بو و طعم آب کری که نجس شده است به واسطه افزودن يك ماده

ص: 96

شیمیایی به آب کر، از بین برود آیا پاک می شود؟

بسمه تعالی، طاهر نمی شود.

[سؤال 200] 1673

6. این که در رساله امام بین آبی که از شیرها و دوش های حمام می ریزد و آبی که در شیرهای منازل است فرق گذاشته اند و اولی را به حکم جاری دانسته اند و دومی را در حکم آب کر، توضیح بفرمایید.

بسمه تعالی، فرقی بین دو مسأله نیست و در هر دو مورد، حکم آب کثیر مترتب است.

[سؤال 201] 107

بسمه تعالی

حضور رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی و بت شکن زمان، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

ای امام امت! امیدوارم که حالت خوب باشد تا بتوانیم همیشه از پیام های امام گونه شما فیض عظیم ببریم و حقیر همیشه به درگاه خداوند دعا گوی شما هستم.

ای امام! برای این جانب که یکی از مقلدین شما هستم، در مورد مسأله 35 رساله حضرت عالی سؤالی پیش آمده است. متن مسأله 35 به این صورت است:

«مسأله 35: آب لوله های حمام که از شیرها و دوش ها می ریزد، اگر متصل به کر باشد، مثل آب جاری است و آب لوله های عمارات اگر متصل به کر باشد در حکم آب کر است.»

1. سؤال حقیر این است که چه دلیلی دارد که آب کری که از لوله های حمام یا دوش ها می ریزد، حکم آب جاری را دارد ولی آب کری که از لوله های عمارات می ریزد، حکم آب کر را دارد؛ در حالی که آب هر دو (یعنی لوله های حمام و لوله های عمارات) از يك مخزن آب کر است؟

ص: 97

بسمه تعالی، دلیل مسأله، روایات اهل بیت و ادله فقهیه است.

2. کسی که نمی تواند وضو بگیرد، طبق فتوای شما می تواند تیمم کند؛ حال اگر یک نفر دست مصنوعی داشت حکم آن چیست؟

از حضرت امام تقاضا دارم توضیحاتی در این دو زمینه برای آگاهی این حقیر مرهون بفرمایید.

بسمه تعالی، باید وضو بگیرد و نسبت به مقداری که ناقص است، شستن ساقط است و بقیه را باید برای وضو بشوید و مسح با یک دست کافی است.

[سؤال 202] 326

15. آب شیرهای خانه حکم چه آبی را دارد؟

بسمه تعالی، حکم آب جاری دارد.

[سؤال 203] 108

بسمه تعالی 1361 / 8 / 23

دفتر حضرت امام خمینی

احتراماً؛ ضمن ارسال فتوکپی نامه خدمات مهندسی پالایشگاه اصفهان،⁽¹⁾ اشعار می دارد: منظور از سؤال ذکر شده، در رابطه با استفاده از فاضلاب منازل سازمانی جهت مشروب نمودن فضای سبز میدان ورزش و باغچه های حد فاصل بین منازل است. مسأله در مورد طهارت و نجسی و پاکی آن از لحاظ تماس افراد و به خصوص اطفال که اجتناب ناپذیر است با چمن کاری ها و زمین شرب شده از فاضلاب مذکور

ص: 98

1- بسمه تعالی همان طوری که استحضار دارید در طرح اولیه شهرک منازل سازمانی پالایشگاه اصفهان استفاده از فاضلاب تصفیه شده این منازل برای مصارف فضای سبز و درختکاری پیش بینی گردیده است. از آن جا که تغییرات لازم برای از بین بردن این آب بسیار پرخرج و با اشکالات زیادی همراه می باشد و ضمناً سرمایه گذاری زیادی برای تصفیه این فاضلاب و تبدیل آن به آب سالم و عاری از هرگونه میکروب و انگل انجام شده، لذا خواهشمند است ترتیبی اتخاذ فرمایید که امکان استفاده از این آب که از نظر علمی در حد قابل شرب می باشد برای ایجاد فضای سبز و درختکاری از نظر شرعی از دفتر امام استفسار گردد. با عرض تشکر، انجمن اسلامی پالایشگاه اصفهان

است. استدعا دارد با توجه به اهمیتی که موضوع برای وزارت نفت و پالایشگاه اصفهان در بر دارد، نسبت به اعلام فتوای حضرت امام - ارواحنا فداه - بذل عنایت فرمایند. با آرزوی طول عمر حضرت امام و پیروزی رزمندگان اسلام و توفیق همه خدمتگزاران به انقلاب اسلامی.

بسمه تعالی، استفاده از آن آب برای مشروب نمودن فضای سبز و باغچه مانع ندارد؛ ولی اگر آب نجس باشد می توانند برای تطهیر آن، به آب کر پاک یا آب لوله متصل، و با آن ممزوج نمایند.

[سؤال 204] 109

بسمه تعالی

خدمت امام امت خمینی بت شکن سلام می رسانم غرض از مزاحمت پرسیدن این دو مسأله است:

1. اول این مسأله است که بسیار کوچک است ولی برای من بزرگ است و آن درباره آفتابه سوراخ است و آن چیزی که من را به فکر فرو می برد این است که یک لوله آزمایش را پر از آب می کنیم و در داخل ظرف آبی قرار می دهیم. ولی آب خالی نمی شود چون فشار هوا وارد نمی شود مانند آبخوری قفس پرندگان. آیا اگر یک قطره نجاست در تشتک بریزیم آب داخل لوله هم نجس می شود.

علم فیزیك كلاس دوم راهنمایی و دوم دبیرستان و عقل من نیز آن را می پذیرد چنین می گوید که تا آب در ظرف بالایی آن قدر کم نشده که با ظرف زیر هم سطح باشد آب ظرف پایین به هیچ وجه به ظرف بالا نفوذ نمی کند چون دائماً آب در حال خارج شدن است و به این علت عقل ضعیف من می گوید که اگر آفتابه سوراخ باشد و زیر آن مقدار کمی گود باشد و حتی زمین هم نجس باشد آب آفتابه نجس نمی شود؟

بسمه تعالی، اگر ته آفتابه که سوراخ است متصل به زمین نجس باشد به واسطه اتصال آب آفتابه نجس می شود وگرنه نجس نمی شود.

ص: 99

2. اگر زمانی مُهر نماز را کودکی برداشت و بُرد و هیچ چیز برای سجده در جیب نداریم و لباسمان هم از جنس نفت، یعنی پلاستیک است، حال شما بفرمایید بر لباس پلاستیک سجده کنیم بهتر است یا انگشت؟ که همه می گویند: امام فرموده: «لباس از هر جنس که باشد» و این باعث تعجب من است و دلم آرام نمی گیرد.

بسمه تعالی، سجده بر خوردنی و پوشیدنی صحیح نیست ولو این که پوشیدنی، از جنس نفت باشد و خوردنی از نباتات.

[سؤال 205] 1377

3. حوضچه ای کر نیست ولی به وسیله باز کردن شیر آب متصل به لوله کشی شهر، حکم آب جاری را پیدا کرده و مورد استفاده قرار می گیرد. اگر قبل از باز کردن شیر آب، دست نجس خود را وارد حوضچه کنیم، مسلماً آب حوضچه نجس می شود. چنانچه آب حوضچه رنگ و بوی نجاست به خود نگرفته باشد، آیا تنها با باز شدن شیر و وصل شدن جریان آب شهر، آب این حوضچه پاک می شود یا این که باید آن آب را خارج کرد؟

بسمه تعالی، به احتیاط واجب باید آب لوله، ممزوج با آب قلیل متنجس شود تا پاک گردد.

[سؤال 206] 110

بسمه تعالی

حضور محترم رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، دامت توفیقاته

در مسأله 16 رساله، مقدار آب کر در بعضی از رساله های شریفه به مقدار 383/906 کیلو گرم و در بعضی 377/419 کیلوگرم نوشته شده، صحیح آن کدام است؟

بسمه تعالی، مقدار کر به حسب حجم و وزن همان است که در رساله ها ذکر شده است و حساب آن به کیلوگرم با خود مکلفین است.

ص: 100

14. آب قلیلی که برای غسل به کار می رود، بعد از جدا شدن از بدن آیا نجس است؟

بسمه تعالی، نجس نیست.

2. نظر مبارک در تطهیر آب ها امتزاج است نه صرف اتصال، آیا منظور امتزاج جمیع اجزا است یا مختصر امتزاج عرفی کافی است.

بسمه تعالی، مختصر امتزاج کافی نیست بلکه باید امتزاج به نحوی باشد که به نظر عرف تمام آب با هم ممزوج شده باشد.

2. آن طوری که شنیده ایم در اکثر شهرهای انگلستان آب کثیف و غلیظ و نجس از خانه ها یک جا جمع می شود و از آن کود در می آورند، سپس در آن آب دارو مخلوط می کنند و همان آب را در لوله ها برای مصارف در خانه ها پس می دهند و این آب را با آب دریا یا جوی مخلوط نمی کنند فقط مگر آب باران بر آن آب بیارد و الا هیچ، مصرفش شرعاً چه حکم دارد؟

بسمه تعالی، اگر آب است بر فرض نجس بودن با بارش باران بر آن با شرایط پاک می شود و مصرفش مانع ندارد.

4. آیا گل خیابان، بعد از بند آمدن باران، نجس است یا پاک؟

بسمه تعالی، پاک است.

[سؤال 211] 111

بسمه تعالی 1361 / 10 / 29

محضر زعیم عالی قدر و رهبر و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران و امید مستضعفان جهان، امام خمینی، با حمد و سپاس خداوند متعال و سلام بر منجی عالم بشریت و سلام و درود بر آن رهبر کبیر

لطفاً به دو سؤال ذیل جواب مرقوم فرمایید:

1. همراه داشتن قرآن یا کتابچه دعا در توالیت چگونه است؟ و اگر گاهی فراموش می شود - با توجه به نیاز - همراه داشته باشیم یا نه؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

2. در حال حاضر زن این جانب که مدیر دبستان می باشد و در دبستان ضمن مسئولیت مدیریت، آموزش قرآن دانش آموزان را به عهده گرفته تا بیشتر فرزندان این امت را با اسلام آشنا سازد، ولی کمتر به تربیت فرزندانش می رسد، از نظر شرعی ایشان می خواستند بدانند کدام مسئولیت برایشان مقدم است؟

بسمه تعالی، تشخیص اهمیت با خود شخص است.

[سؤال 212] 378

4. آیا همراه داشتن قرآن و مفاتیح کوچک موقعی که انسان به توالیت می رود اشکال دارد؟

ص: 102

بسمه تعالی، مانع ندارد ولی سعی کنند همراه نبرند.

[سؤال 213] 112

بسمه تعالی

«مسأله 78. مستحب است در موقع تخلی، جایی بنشیند که کسی او را نبیند و موقع وارد شدن به مکان تخلی، اول پای چپ و موقع بیرون آمدن، اول پای راست را بگذارد و همچنین مستحب است در حال تخلی، سر را بپوشاند و سنگینی بدن را بر پای چپ بیندازد». لطفاً شرح مسأله فوق را با دلیل یا دلایل، مرقوم بفرمایید.

بسمه تعالی، می توانید به کتاب های مربوطه مراجعه نمایید و شرح و دلیل مسأله را به تفصیل ملاحظه کنید.

ص: 103

[سؤال 214] 122

2. در روستا زندگی می‌کنم؛ آب لوله کشی وجود ندارد؛ آب، یا از چاه یا از چشمه می‌آورند و من با یک دست نمی‌توانم هم آفتابه را بگیرم و هم خود را بشویم؛ طریقه طهارت که برای نماز خواندن و قرآن خواندن و دیگر مکانی که باید وضو داشته باشی تا بتوانی وارد آن‌ها شوی را جواب دهید. خلاصه طریقه گرفتن طهارت.

بسمه تعالی، طهارت محل بول باید با آب باشد و مخرج غائط را با شرایطی که در رساله هست با سه سنگ یا سه پارچه و غیر آن می‌توانید پاک کنید.

[سؤال 215] 113

بسمه تعالی 1361 / 8 / 25

محضر مبارک حضرت امام خمینی، السلام علیک

اما بعد، منظور از مزاحمت، همان طوری که جناب عالی واقفید کسانی معلول هستند، مثل من که از یک دست ناقص هستم و نمی‌توانم خود را برای عبادت مطهر کنم و این برای من یک مسأله حساسی شده است. در ثانی، چگونه می‌توانم وضو بگیرم آن هم با یک دست؟ خواستارم این جانب را ارشاد فرمایید.

با آرزوی بقای عمر برای جناب عالی، شاگرد مکتب شهادت

ص: 104

بسمه تعالی، برای تطهیر محل غائط می توانید با شیلنگ یا سنگ یا کلوخ یا کهنه - به ترتیبی که در رساله مذکور است - خود را پاک نمایید و برای وضو همان یک دست را زیر شیر بگیرید یا داخل طشت آب یا حوض نمایید و ارتماسی وضو بگیرید.

[سؤال 216] 114

بسمه تعالی 1361 / 8 / 26

محضر مبارک حضرت امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب

با سلام به آن جناب؛ رهبر جهانی اسلام و وارث خط سرخ حسین که در کربلای ایران تجلی یافت.

سؤال: هر کس که یک دست خود را از دست بدهد و دست او قطع شده باشد، هنگامی که به توالت می رود چطور باید خود را بشوید؟ اگر به وسیله آفتابه باشد و لوله

در آن نباشد چطور؟ و من الله التوفیق، با کمال بالاترین احترامات به محضر آن جناب.

بسمه تعالی، می توانید محل بول را با آب و محل غائط را با سنگ یا کلوخ یا کهنه به ترتیبی که در رساله مذکور است تطهیر نمایید.

[سؤال 217] 123

2. شخصی وقتی در منزل است می تواند طهارت بگیرد، ولی وقتی که خارج از منزل است نمی تواند با آب طهارت بگیرد، تکلیف او برای وضو ساختن هنگامی که نمی تواند طهارت بگیرد چیست؟

بسمه تعالی، می تواند محل غائط را با سه سنگ یا سه کهنه مثلاً پاک کند، ولی محل بول را باید آب بکشد.

[سؤال 218] 326

4. اگر کسی بعد از غائط، با پارچه ای خود را تمیز کرد و نتوانست در سه بار، محل را تمیز کند، اگر در دفعات بیش از سه بار تمیز کرد، آیا پاک می شود و می تواند نماز

ص: 105

بخواند و به قرآن دست بزند؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 219] 734

2. مخرج بول و غائط - در موقع اضطراری - آیا با برف پاک می شود؟

بسمه تعالی، پاک نمی شود.

[سؤال 220] 2272

3. در مسأله 66 توضیح المسائل مرقوم فرموده اید: «مخرج بول با غیر آب پاک نمی شود و اگر بعد از برطرف شدن بول، یک مرتبه بشویند کافی است».

خواهشمند است توضیح فرموده که منظور از برطرف شدن یعنی چه؟ (اتمام بول، یا با آب اول پاک نمایند).

بسمه تعالی، مراد زوال عین نجاست است، به هر نحو که شده.

[سؤال 221] 326

3. اگر فرد مریضی که آب برای او ضرر ندارد، بنا به عللی نتواند بعد از بول، خود را بشوید، آیا می تواند با پارچه ای خود را تمیز کند؟ و آیا بعد از این که با پارچه تمیز کرد، می تواند نماز بخواند و به قرآن دست بزند؟

بسمه تعالی، محل بول با غیر آب پاک نمی شود؛ ولی اگر نتواند با آب تطهیر کند معذور است.

ص: 106

[سؤال 222] 210

4. کسی که طبق دستور شرع بعد از بول عمل استبراء را انجام می دهد در صورتی که بعداً احساس رطوبت در مجرای بول نماید اگر این رطوبت روزانه چند بار احساس شود پاک است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر خارج نشده نجس نیست و اگر خارج شده، در صورت شک در بول بودن آن، محکوم به طهارت است.

[سؤال 223] 115

بسمه تعالی 1361 / 6 / 24

محضر مبارک امام خمینی، رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی، دامت برکاته، پس از عرض سلام و دعای فراوان خدمت آن رهبر عزیز و گرامی؛ خواهشمندم به سؤالات زیر پاسخ دهید؛ چون جواب این سؤالات در رساله شریفه جناب عالی وجود ندارد:

1. صبح که از خواب بیدار می شوم یک رطوبتی از من خارج می شود، نمی دانم که این رطوبت (یک یا دو قطره) پاک است یا نجس؛ که این رطوبت بدون شهوت بیرون می آید و گاهی هم با شهوت بیرون می آید.

ص: 107

2. بعد از بیرون آمدن از حمام نیز یک رطوبتی (یک یا دو قطره) خارج می شود که نمی دانم پاک است یا نجس و این آب نیز بدون شهوت بیرون می آید.

3. ده دقیقه، گاهی اوقات پانزده، گاهی اوقات سی دقیقه بعد از استبراء و تطهیر کردن مخرج بول، یک رطوبتی از من خارج می شود که نمی دانم پاک است یا نجس و این رطوبت، با شهوت نیست.

4. به عللی (مثل نبودن توالیت یا دور بودن توالیت) بول کردن مدتی به طول می انجامد، یک آبی از من خارج می شود که نمی دانم بول است یا آبی دیگر و پاک یا نجس بودن آن را نمی دانم، این رطوبت و آب، پاک است یا خیر؟

لازم به تذکر است که همه این رطوبت هایی که بیرون می آید بدون شهوت است و فقط آن آبی که بعد از بیدار شدن از خواب بیرون می آید، گاهی اوقات با شهوت است؛ البته نه همیشه، بعضی وقت ها.

5. هنگام غسل کردن (غسل واجب) دچار وسواس و شک و تردید می شوم؛ به طوری که بیش از یک ساعت، گاهی وقت ها دو ساعت غسل کردن طول می کشد و همچنین لباسی که نجس می شود و می خواهم آن را بشویم و تطهیر کنم، وسواس می کنم و آن لباس را زیاد می شویم و اگر به این وسواس، که در هنگام غسل و شستن لباس دچار می شوم، اعتنا نکنم، در صحت غسل کردن شک می کنم؛ شما لطفاً بنویسید که اگر بخوایم یک غسل درست بکنم حدوداً چند دقیقه طول می کشد و صحیح آن چگونه است؟

بسمه تعالی، در تمام صور ذکر شده، محکوم به طهارت است و وسوسه که از شیطان است از آن اجتناب نمایید و غسل و سایر اعمال را مثل سایر مکلفین انجام دهید.

[سؤال 224] 60

2. شما در (مسأله 76) رساله فرمودید: «اگر انسان بعد از بول استبراء کند و وضو

ص: 108

بگیرد، چنانچه بعد از وضو رطوبتی ببیند که بداند یا بول است یا منی، واجب است احتیاطاً غسل کند، وضو هم بگیرد. ولی اگر وضو نگرفته باشد فقط گرفتن وضو کافی است». اگر منی شد وضو کفایت می کند. آیا علم به منی بودن دارد غسل لازم ندارد یا دارد؟ مرقوم بفرماید.

بسمه تعالی، اگر می داند منی است باید غسل کند و مسأله مربوط به موردی است که نمی داند بول است یا منی.

[سؤال 225] 338

3. آبی که بعد از بول و غائط کردن از انسان خارج می شود و رنگ منی را دارد و غلیظ هم هست؛ آیا پاک است یا نجس؟ اگر نجس است؛ آیا غسل لازم دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر یقین ندارد که منی است، غسل ندارد. و اگر می داند که بول هم نیست، پاک است.

[سؤال 226] 116

بسمه تعالی

محضر مقدس رهبر کبیر انقلاب سلام علیکم و رحمة الله و برکاته

امید است به یاری خداوند متعال موفق و پیروز باشید و آن صداهای شورانگیز و قاطع و دشمن شکن لحظه ای از گوش های ما قطع نشود تا انقلاب حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، آمین یا رب العالمین.

1. پدر بزرگوار، در مسأله 73 رساله در مورد استبراء مطلبی آمده تحت عنوان این که آبی که گاهی بعد از ملاعبه و بازی کردن از انسان خارج می شود و به آن مندی می گویند پاک است، آیا این پاک بودن به این معنی است که آن رطوبت سفید رنگ موقعی که به بدن انسان مثل بغل پاها و یا لباس ها می رسد شستن هم لازم ندارد؟ مثلاً انسان در یک فکر و خیال می افتد و این آب سفید بعد از فکر کردن بیرون می آید، آیا شستن و عوض کردن لباس هم لازم ندارد؟ و یا این که فقط باید

ص: 109

پاهارا شست و شلوار را عوض کرد؟

بسمه تعالی، مزی پاک است و به جایی که برسد شستن آن لازم نیست.

2. شما فرمودید اگر کسی در موقع حیض با زنش نزدیکی بکند کفاره دارد و باید تا موقعی که پاک می شود نزدیکی نکند، ولی سؤال من این است شاید دختری یا بیوه زنی در روز عروسی در حالت حیض بود و باید مرد مجبوراً با دختر یا زن نزدیکی بکند تکلیف آن مرد چیست و چه باید کرد؟

بسمه تعالی، در حال حیض نزدیکی جایز نیست و این گونه امور موجب جایز بودن نمی گردد.

3. در فصل زمستان موقعی که انسان برای دستشویی یا بیرون رفتن به منظور بول یا غائط می رود به علت گرم بودن هوای شکم و مواد داخل آن در موقع تخلی بخاری از آن بلند می شود که به بدن می رسد و شاید بنا به گفته ها تبدیل به آب می شود بر اثر سردی. تکلیف آن چیست که به بدن می نشیند و یا روی لباس ها؟

بسمه تعالی، بخار چیز نجس پاک است.

ص: 110

مقدار و کیفیت شستن اعضای وضو

[سؤال 227] 5619

7. آیا اگر صورت یا دست راست را در وضو سه مرتبه بشوید حرام است؟ طبق فتوای امام آیا وضو هم باطل می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، شستن سه مرتبه صورت و دست راست به قصد وضو حرام است؛ ولی وضو را باطل نمی کند و اگر دست چپ را سه مرتبه بشوید، مسح او اشکال پیدا می کند و وضو باطل است.

[سؤال 228] 173

3. در رابطه با مسأله 248 که فرموده اید: «در وضو، شستن صورت و دست ها مرتبه اول واجب، مرتبه دوم جایز و مرتبه سوم و بیشتر از آن حرام می باشد» اگر با یک مشت آب، تمام عضو شسته نشود و به قصد وضو بریزد، یک مرتبه حساب می شود چه قصد بکند یک مرتبه را یا قصد نکند؟

بسمه تعالی، تا تمام عضو شسته نشود یک مرتبه حساب نمی شود.

ص: 111

4. منظور تان از شستن را بیان فرمایید که آیا شستن فقط آب ریختن است یا دست کشیدن همراه با آب ریختن؟

بسمه تعالی، آب ریختن تنها شستن نیست مگر این که تمام عضو را فرا گیرد.

[سؤال 230] 5497

5. آیا انسان در وضو گرفتن چنانچه چند مشت آب روی صورت یا دست ها بریزد به نیت یک مرتبه و بعداً دست بکشد آیا یک مرتبه حساب می شود؟ یا با تعدد مشت آب، چند مرتبه حساب می شود؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم یک مرتبه محسوب است.

[سؤال 231] 7393

3. شما در توضیح المسائل در باب وضو فرمودید: «یک مشت آب ریختن واجب، دو مشت جایز و سه مشت آب ریختن حرام است» آیا منظور شما این است که فقط از دو مشت آب، بیشتر نریزیم یا این که هرچه آب بریزیم مسأله ای نیست فقط دو دفعه بیشتر روی عضوی که آب ریختیم، دست نباید بکشیم؟

بسمه تعالی، منظور شستن است.

[سؤال 232] 5497

4. در مسأله وضو بنده شنیدم که حضرت امام دویار شستن دست چپ را اشکال می کنید، آیا صحت دارد و باعث بطلان وضو می شود یا خیر؟ و نمازهایی که انسان بر این روش خوانده چطور است؟

بسمه تعالی، دویار شستن اشکال ندارد و آنچه شنیده شد، در این باره صحیح نیست.

بسمه تعالی

پس از تقدیم سلام، لطفاً جواب این مسأله را بفرمایید؛ چون بنده مقلد حضرت امام خمینی می باشم؛ در مورد وضو شکی برایم پیش آمده که شستن اول واجب و دوم مستحب و دفعه سوم حرام؛ آیا در هر دفعه شستن حتماً یک مشت آب باید ریخت یا چند مشت متعدد آب هم می توان ریخت؟ لطفاً جواب بفرمایید. والسلام

بسمه تعالی، ریختن چند مشت مانع ندارد و میزان، شستن تمام عضو است ولو با ریختن چند مشت آب باشد.

[سؤال 234] 1863

6. اگر کسی در وضو، بیشتر از دو مرتبه برای شستن دست ها و صورت آب بریزد و بعداً بفهمد که آب ریختن دفعه سوم جایز نیست، آیا باید قضای نمازهایی را که با این وضوها خوانده به جا آورد یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال وضو و نماز صحیح است.

[سؤال 235] 118

بسمه تعالی 1361 / 5 / 24

محضر مبارک نایب الامام، حضرت آیت الله خمینی، مدّ ظلّه العالی

با تقدیم احترام؛ چه دستور می فرمایید در خصوص شستن دست و صورت در موقع وضو گرفتن؛ چون مرحوم آیت الله بروجردی - طاب الله ثراه - در مسأله 254 دستور فرمودند: «وضو گیرنده اگر چند مرتبه برای تمیز نمودن دست و صورت آب بریزد، یک مرتبه حساب می شود»؛ دستور اخیر حضرت عالی در مسأله 248 به این نکته اشاره نشده، استدعا دارم نظر حضرت عالی را به طور وضوح اعلام فرمایید.

بسمه تعالی، اگر چند مرتبه آب بریزد و در آخر، دست بکشد تا آب تمام عضو را فرا گیرد یک مرتبه شستن محسوب است.

ص: 113

2. در مورد وضو گرفتن فرموده اید: «یک بار آب ریختن واجب و دو بار مستحب و بار سوم حرام می باشد». می خواستم بدانم آیا منظور این است که هر چند بار آب بریزیم تا کاملاً عضو وضو خیس شود این بار به حساب می آید و برای بار دوم به همین صورت یا این که یک مشت یک بار و مشت دوم دو بار حساب می شود؟

بسمه تعالی، مراد از یک یا دو بار، شستن است نه ریختن.

2. کسی که تا به حال در وضو صورت را سه بار می شست، بعد از ده سال متوجه شد که صورت را باید دویار شست. آیا باید تمام نمازهایش را قضا بخواند؟

بسمه تعالی، اگر فقط صورت را سه بار می شسته، نمازهایش صحیح است.

بسمه تعالی

محضر مبارک بنیان گذار جمهوری اسلامی، امام خمینی مدّ ظلّه العالی

خواهشمند است از آن مرجع عظیم الشان، جواب مسائل ذیل را بیان فرمایید:

1. در توضیح المسائل فرموده اید: «شستن سوم، در وضو حرام است» آیا مبطل هم هست یا خیر؟ و اگر شخصی چند ماه به همین نحو وضو گرفته و نماز خوانده، آیا اعاده نماز واجب است یا نه؟

بسمه تعالی، اگر دست چپ را سه بار می شسته و با آن، مسح می نموده، وضوی او باطل است و نمازهایی که با چنین وضو خوانده، اعاده دارد.

2. در ساعت هفت یا هشت وضو بگیرد برای نماز ظهر و عصر، آیا وضوی آن صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

3. آیا مُهر مسجد را به مسجد دیگر می توان منتقل کرد یا نه؟ و اگر کسی مُهر مسجد را برد و مدتی با آن نماز خواند - چه در منزل و چه در مسجد دیگر - نماز او چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، جایز نیست و باید به جای اول برگرداند؛ مگر آن که یقین کند که مخصوص آن مسجد نیست.

4. تبدیل قرآن و کتب وقف شده در مساجد، به احسن وجه چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، تا موقعی که قابل استفاده است فروش و تبدیل آن جایز نیست.

5. معمول است اشخاصی که کلیه ها یا سایر اعضای آن ها فاسد می شود، دیگری آن عضو را از بدن خود به آن شخص اعطا می کند، آیا شرعاً شخص می تواند یک کلیه یا یک چشم یا عضو دیگری را که دوتا است به دیگری اعطا نماید یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر حیات دیگری منوط به آن باشد و خطری متوجه اعطاکننده نشود اشکال ندارد.

6. آیا شهدای این عصر در احکام، چون شهدای صدر اسلام می باشند؛ یعنی بدون غسل و با لباس خون آلود می شود آنان را دفن نمود یا نه؟ و آیا مسّ بدن، باعث غسل مسّ میت می باشد یا خیر؟ و آیا ناقض وضو هست یا نه؟

بسمه تعالی، کسانی که در معرکه کشته می شوند، غسل و کفن از آن ها ساقط است و مسّ بدن آنان، غسل مسّ میت ندارد.

[سؤال 239] 120

بسمه تعالی

با درود و سلام به رهبر کبیر انقلاب اسلامی، امام خمینی

جوانی هستم 29 ساله و اخیراً با مسأله ای که در رساله وجود دارد برخورد کردم و آن مسأله این است:

(مسأله 247): «کسی که پیش از شستن صورت، دست های خود را تا مچ شسته در موقع وضو باید تا سرانگشتان را بشوید و اگر فقط تا مچ را بشوید وضوی او باطل است». من با این که فردی باسواد بودم و رساله هم در اختیار داشتم، نسبت به این مسأله بی اطلاع بودم و مسأله را نمی دانستم و مدت 14 سال است که نماز می خواندم. وضویی را که می گرفتم به همین طریق مسأله بوده، دست ها را تا مچ می شستم و تا سرانگشتان نمی شستم و نیتی هم که در وضو داشتم تا سر مچ بوده؛ آیا به نظر

ص: 115

حضرت عالی تمام نمازهایی را که به این شکل وضو خوانده ام چه حکمی دارد؟ آیا لازم است تمام نمازها را اعاده کنم یا خیر؟

بسمه تعالی، نمازهایی که با وضوی به کیفیت مزبور خوانده اند صحیح نیست و باید قضای آن ها را به جا آورید.

[سؤال 240] 6984

6. اگر انسان قبل از وضو دست ها را تا مرفق بشوید، خشک کردن آن برای وضو لازم است یا نه؟

بسمه تعالی، لازم نیست.

[سؤال 241] 121

بسمه تعالی 3 / 11 / 1361

دفتر محترم استفتائات امام خمینی

با سلام و درود فراوان به رهبر کبیر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران و درود بی پایان به روان پاک شهدای گلگون کفن انقلاب اسلامی

احتراماً؛ این جانب مدت شش سال تمام بر اثر تصادف دست چپم را از دست داده ام و در حال حاضر صاحب یک دست می باشم و برای وضو گرفتن از نظر شرعی با روحانیون محل تماس گرفتم، اظهار می دارند که باید وضوی ارتماسی گرفته شود و این که دست خود را از آرنج زیر شیر آب بگیرید صحیح نیست، اما وضوی ارتماسی در مسافرت و یا احياناً به جایی رفتن که از منزل دور باشد، به واسطه نبودن امکانات از قبیل طشت و غیره مواجه با اشکال می باشد و همچنین بالا و پایین آوردن آستین پیراهن هم برایم دشوار است و اگر به کسی مراجعه نمایم احتمال دارد با اکراه همکاری نماید. خواهشمند است دستور فرمایید در این دو مورد این جانب را ارائه طریق فرمایند.

بسمه تعالی، وضوی ارتماسی لازم نیست و قرار دادن دست در زیر شیر با مراعات شرائط وضو، صحیح است.

ص: 116

بسمه تعالی

امام عزیزم سلام. امیدوارم این سلامی را که از صمیم قلب به حضورت تقدیم می دارم، بپذیری.

لطفاً پاسخ سؤالات ذیل را مرقوم فرمایید:

1. در جنگ تحمیلی، دست چپم از بالای آرنج (پنج انگشت جفت بگذاری، باقی مانده) قطع شده؛ طریقه گرفتن وضو در صورتی که آب کر در دسترس نباشد که وضوی ارتماسی بگیرم را در جواب نامه بنویسید.

بسمه تعالی، آنچه از آرنج به پایین باقی مانده باید در وضو شسته شود.

2. در روستا زندگی می کنم؛ آب لوله کشی وجود ندارد؛ آب، یا از چاه یا از چشمه می آورند و من با یک دست نمی توانم هم آفتابه را بگیرم و هم خود را بشویم؛ طریقه طهارت که برای نماز خواندن و قرآن خواندن و دیگر مکانی که باید وضو داشته باشی تا بتوانی وارد آن ها شوی را جواب دهید. خلاصه طریقه گرفتن طهارت.

بسمه تعالی، طهارت محل بول باید با آب باشد و مخرج غائط را با شرایطی که در رساله هست با سه سنگ یا سه پارچه و غیر آن می توانید پاک کنید.

3. اگر در جایی باشم که آب به مقدار کم باشد آیا یک نفر می تواند من را وضو دهد.

بسمه تعالی، هر مقدار از اعمال وضو را که خودتان نمی توانید انجام دهید، می توانید نایب بگیرید.

[سؤال 243]

4. آیا غیر از وضوی ارتماسی، می توانم دستم را زیر شیر بگیرم و خود را وضوی ترتیبی بدهم؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

5. طریقه گرفتن تیمم در جاهایی که لازم باشد را بنویسید و آیا می توان یک نفر با یک دستش با من همکاری کند و من را تیمم دهد؟

بسمه تعالی، در فرض مسأله، تیمم با دست سالم و باقی ذراع دست دیگر انجام می شود.

ص: 117

6. در موقع سجده باید هفت عضو بدن به زمین باشد و من اگر بخواهم دست چپم که قطع شده، روی زمین بگذارم تعادل بدنم به هم می خورد، آیا اشکالی ندارد که روی زمین نگذارم و شش عضو بشود؟

بسمه تعالی، در صورت امکان باید دست قطع شده را هم به زمین بگذارد.

7. آیا با دست مصنوعی و پای مصنوعی می توان نماز خواند؟

لازم به توضیح است که جواب این سؤالات را می توانم به خیلی ها بدهم.

بسمه تعالی، باید خود پا و دست، به هر نحو ممکن است، در سجده به زمین برسد؛ مگر این که حرجی باشد.

[سؤال 244] 123

بسمه تعالی 17/ 10/ 1361

خدمت برادران عزیز دفتر استفتا

ضمن عرض سلام، امید که در راه خدمت و انجام وظیفه، پیروز و موفق باشید.

چند سؤال شرعی داشتم، خواهشمندم که جواب آن ها را مرقوم فرمایید.

1. کسی است که یک دست و یک پای او در جبهه قطع شده است، برای وضو ساختن آیا می تواند اول صورت را بشوید و بعد دستش را زیر شیر آب بگیرد و بعد با دست راستش که قطع نشده، پای چپش را مسح کند؟ و آیا لازم است که پای مصنوعی که گذاشته مسح بکشد؟ (دست چپ از بالای بازو و پای راست از پایین زانو قطع شده است).

بسمه تعالی، به ترتیبی که ذکر کردید، وضو صحیح است و لازم نیست پای مصنوعی چوبی را مسح کند.

2. ایشان وقتی در منزل است می تواند طهارت بگیرد، ولی وقتی که خارج از منزل است نمی تواند با آب طهارت بگیرد، تکلیف او برای وضو ساختن هنگامی که نمی تواند طهارت بگیرد چیست؟

بسمه تعالی، می تواند محل غائط را با سه سنگ یا سه کهنه مثلاً پاک کند، ولی محل بول را باید آب بکشد.

3. ایشان امسال با جانبازان انقلاب به حج مشرف شدند و هنگام طواف ناچار بودند که پای

ص: 118

مصنوعی اش را بپوشد و در این پای مصنوعی مقداری نخ دوخته شده به کار رفته است، آیا بر او کفاره هست یا نه؟

بسمه تعالی، با فرض جهل، کفاره نیست.

4. این جانباز عضو سپاه پاسداران بوده و از آن جا حقوق می گرفت، ولی اکنون ایشان به قم آمده و درس می خواند و در سپاه خدمت نمی کند؛ زیرا که ایشان فکر می کنند که بازده او در سپاه کم است، ولی موقعی که درس خواند، بازده اش برای جامعه بیشتر، و برای خودش هم مفید است. حال این سؤال مطرح است که آیا ایشان می تواند از سپاه حقوق دریافت کند و از مزایای آن استفاده کند؟ البته با دریافت حقوق از سپاه، دیگر از حوزه شهریه نمی گیرد. خواهشمند است جواب شرعی این مسائل را، که برای این جانباز مهم است، بنویسید. و السلام علیکم

بسمه تعالی، بستگی به مقررات سپاه دارد.

[سؤال 245] 124

بسمه تعالی

خدمت جناب حضرت آیت الله العظمی سید روح الله الموسوی الخمینی دامت برکاته، عرض کنم که جوانی دست خود را از میچ ندارد و کسی دیگر دستش از آرنج ندارد. این دو نفر وضو به چه صورت بگیرند؟ و کسی دیگر پای خود را از زانو ندارد، مسح پا را از کجا بکشد؟ و السلام علیکم ورحمة الله

بسمه تعالی، هر مقدار از دست ها - آرنج به پایین - باقی است، باید شسته شود و کسی که یک پا دارد، همان پا را مسح نماید.

[سؤال 246] 498

2. اشخاصی که دست و یا پای خود را از دست داده اند، به چه شکل باید وضو بگیرند؟ لطفاً نظر خود را در مورد این دو سؤال بیان فرمایید.

بسمه تعالی، اعضای باقیمانده را وضو دهد و اگر خودش نمی تواند، از دیگران کمک بگیرد که به نیابت او، بقیه اعضای او را وضو دهد.

ص: 119

بسمه تعالی 1361 / 11 / 7

با سلام به محضر مقدس رهبر عالی قدر، امام امت، دام عزه.

استدعا دارم به منظور هدایت، فتوای شرعیه را نسبت به موارد مفروضه ذیل اعلام فرمایید:

1. برای شخصی که به علت فقد دست چپ، قادر به ساختن وضو - به خصوص مسح - نمی باشد، برای ادای فریضه کلاً یا جزءاً ساختن وضو از او ساقط می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، مقداری از اعضای وضو که باقی است را باید بشوید و با دست راست، مسح ها را انجام دهد.

2. چنانچه انجام شرایط رکوع و سجود به علت باد شدید به طور صحیح مقدور نباشد، تکلیف چگونه انجام شود؟

بسمه تعالی، به هر نحو میسور است عمل کند.

3. چنانچه کارفرمایی یک یا چند نفر افراد مسلمان شیعه غیر بومی شهر و با قرارداد کار برای مدت - مثلاً - یک سال داشته باشد، آیا افراد بومی می توانند به عنوان اولویت بومی بودن برای کار، کارفرما را مجبور به اخراج و یا کارگر را مجبور به ترک کار و نقض قرارداد خود نمایند؟

بسمه تعالی، بستگی به قرار کارخانه و مقررات دولت اسلامی دارد.

4. آیا به عنوان اولویت بومی بودن، می توان کارفرما را مجبور به قبول کارگری نمود که دلایلی و قراینی مبنی بر سوء نیت و قصد تخریب و اقرار او مشهود باشد و یا این که رضایت طرفین شرط می باشد؟

بسمه تعالی، در مسأله قبل ذکر شد.

بسمه تعالی 1361 / 11 / 9

دفتر محترم حضرت امام خمینی

پیرو نامه مورخ 1361 / 10 / 2 چون متأسفانه تا به حال پاسخ مسأله داده نشده لذا

مجدداً سؤال خود را مطرح می نمایم. جوانی در جنگ عراق علیه ایران دست چپش از مچ قطع شده است؛ در وضو گرفتن محتاج فتوای امام است؛ مستدعی است در ذیل نامه دستور وضو را مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، صورت و دست راست و مقدار موجود از دست چپ را بشوید و سر و دو پا را با رطوبت دست راست مسح کند.

[سؤال 249] 6377

2. معلولی تا مرفق مقطوع الید و تا ساق پا بیشتر ندارد و مابقی قطع گردیده؛ در وضو چه وظیفه ای دارد؟

بسمه تعالی، شستن و مسح باقیمانده اعضای وضو کفایت می کند.

[سؤال 250] 107

2. کسی که نمی تواند وضو بگیرد، طبق فتوای شما می تواند تیمم کند؛ حال اگر یک نفر دست مصنوعی داشت حکم آن چیست؟

از حضرت امام تقاضا دارم توضیحاتی در این دو زمینه برای آگاهی این حقیر مرقوم بفرمایید.

بسمه تعالی، باید وضو بگیرد و نسبت به مقداری که ناقص است، شستن ساقط است و بقیه را باید برای وضو بشوید و مسح با یک دست کافی است.

[سؤال 251] 5805

2. در توضیح المسائل راجع به آداب وضو گرفتن زن ها توضیح داده نشده و لذا طریقه درست وضو گرفتن زن ها چگونه است؟ و اصولاً چه فرقی با وضو گرفتن مردها دارد؟

بسمه تعالی، در کیفیت و مقدار واجب فرق ندارند.

ص: 121

با عرض سلام و آرزوی موفقیت و سلامت روز افزون شما

خواهشمندم به سؤالات زیر - اگر امکان داشته باشد - جواب بفرمایید.

1. در هنگام وضو گرفتن، در رساله نوشته شده که اگر شخصی پیش از شستن صورت، دست های خود را تا مچ شسته باشد، در موقع وضو باید تا سر انگشتان را بشوید و اگر فقط تا مچ را بشوید، وضو باطل است. پس بدین ترتیب بعضی ها که فقط تا مچ را می شویند، آیا وضو باطل می شود؟ و آیا اگر فقط بار آخر که مثلاً دست چپ را

به روی دست راست می کشند، دست چپ را تا سر انگشتان ببرد کفایت می کند؟

بسمه تعالی، در شستن دست و صورت در وضو، باید آب وضو به تمام عضو - ولو با دست کشیدن - برسد و شستن دست از آرنج تا مچ کافی نیست.

2. کسی پدر و مادرش در یک شهرستان به دنیا آمده اند و در آن جا زندگی می کنند و خودش هم در آن جا به دنیا آمده و بزرگ شده، ولی حالا در تهران زندگی می کند و گاهی برای دیدن پدر و مادر به آن شهرستان می رود و در ضمن، مسافت شرعی را هم می پیماید.

اولاً: اگر این شخص کمتر از ده روز در آن جا بماند و در ضمن، در آن جا منزل شخصی داشته باشد، در این صورت آیا نمازش تمام است؟

ثانیاً: اگر این شخص کمتر از ده روز در آن جا بماند و منزل شخصی نداشته باشد، نمازش به چه صورت است؟ باید آن را تمام بخواند یا قصر؟

بسمه تعالی، داشتن منزل و ملک میزان نیست. وطن اصلی تا از آن اعراض نکرده، به حکم وطن باقی است و نماز، تمام است.

3. آیا خوردن پنیر مکروه است؟ در صورت مکروه بودن، آیا نمک رفع کراهت می کند؟ و دیگر این که می گویند در شب پنیر مکروه نیست؟ صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، خوردن پنیر اشکال ندارد و با مغز گردو کراهت رفع می شود.

4. آیا زن مسلمان باید خود را در برابر زن غیر مسلمان بپوشاند؟ حدود پوشش چقدر است؟

بسمه تعالی، پوشاندن بهتر است و منظور، پوشاندن مواضعی است که پوشاندن آن در برابر زن مسلمان لازم نیست.

5. شخصی چند سال پیش يك النگوی طلا پیدا کرده و آن را حدود 300 تومان فروخته است. آیا آن پول حرام است؟ در صورت حرام بودن آن، تکلیف این شخص - که پول حرام با مال حلالش مخلوط شده - چیست؟

بسمه تعالی، اگر بعد از جار زدن تا یک سال برای خودش برداشته، اشکال ندارد؛ در غیر این صورت، قیمت فعلی آن را برای صاحبش باید به فقرا صدقه بدهد.

6. آیا تراشیدن ریش حرام است؟ کسی که در اثر اضطرار، ریشش را بتراند؛ مثلاً شغلش طوری است که اگر ریش خود را نتراشد، باعث جمع شدن گرد و خاک در لابه لای موی صورتش می شود. تکلیفش چیست؟ آیا کار حرام انجام می دهد؟ ضمن عذر خواهی از کثرت سؤال ها، توفیق روز افزون شما را در پیشبرد اهداف انقلاب اسلامیمان را خواستارم. ان شاء الله موفق و مؤید باشید.

بسمه تعالی، ریش تراشی حرام است علی الاحوط؛ و عذر مزبور، مجوز ریش تراشی نیست.

[سؤال 253] 827

4. قبل از نیت وضو در حالی که صورت خیس است، می توان نیت کرد و وضو گرفت یا این که باید صورت را خشک کرد؟

بسمه تعالی، خشک کردن لازم نیست.

[سؤال 254] 727

2. در باب وضو، در شستن دست و صورت، چنانچه آب از پایین به بالا رود اشکال دارد، اگرچه بسیار کم شده که به طرف بالا برود؟

بسمه تعالی، شستن وضویی، باید از بالا به پایین باشد.

[سؤال 255] 128

بسمه تعالی 1361 / 12 / 18

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، زید عزّه و ادام الله بقائه

سلام من الرحمن نحو جنابکم *** فَإِنَّ سَلَامِي لَا يَلِيْقُ بِبَابِكُمْ

ص: 123

1. شخصی است در امر وضو و نماز به حدی وسوسه دارد که در اغلب موارد، در همان ابتدای امر وامی ماند. به بیان روشن تر این که قطع به عدم وقوع علی ما هو الواجب دارد و چه بسا قادر به شروع نمی شود. وظیفه این شخص را بیان فرمایید. قطعاً امر آن حضرت، منجی وی خواهد بود.

بسمه تعالی، قطعی که دارد، هیچ اثر شرعی ندارد و با همین قطعی که دارد، وضو بگیرد و صحیح است و وسوسه حرام است.

2. در مواردی بین مسائل مندرجه در کتاب شریف تحریر الوسیله با رساله های عملیه فارسی اختلاف هست. در چنین مواردی عمل به کدام یک مجزی است؟ و السلام علیکم ورحمة الله

بسمه تعالی، تحریر الوسیله مقدم است.

[سؤال 256] 727

3. چنانچه به هنگام شستن دست مسیری قوسی مانند را طی کند که لازمه آن، حرکت به سوی بالا است - کم یا زیاد - اشکال دارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد و از وسوسه اجتناب کند.

[سؤال 257] 2085

5. این که فتوای حضرت امام در تحریر و حاشیه عروه بر احتیاط واجب است که ابتدای شستن صورت و دست ها باید از اعلی به اسفل باشد، آیا در همه دست کشیدن ها باید از بالا دست بکشد؟ و اگر کسی مثلاً از وسط دست کشید، در عین حال که بالا را شسته است، آیا اشکال دارد و در عین حالی که از اسفل به اعلی نشسته است؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 258] 5805

3. هنگامی که مردها وضو می گیرند اگر احیاناً دست طوری قرار گرفت که آب وضو به طرف آرنج سرازیر شود، اشکالی در وضو ایجاد می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

ص: 124

3. هنگام وضو گرفتن که باید صورت و دست ها را از بالا به پایین شست، اگر کسی سهواً دستش را از پایین به بالا رفت و یا افقی شست آیا وضویش اشکال پیدا می کند یا نه؟

بسمه تعالی، اگر صدق شستن از بالا به پایین محفوظ باشد وضو صحیح است.

بسمه تعالی 1361 / 6 / 14

دفتر معظم و محترم امام خمینی رهبر عظیم الشأن انقلاب، سلام علیکم

این جانب عینک نامرئی می زنم و آن وسیله ای است که بر روی عنبیه قرار می گیرد، آیا وضو و غسل با این وسیله اشکالی دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر در داخل چشم قرار می گیرد، مانع از صحت وضو و غسل نیست.

بسمه تعالی 1361 / 11 / 23

حضور محترم حضرت آیت الله العظمی امام خمینی مدّ ظلّه العالی

با عرض سلام، خواهشمندم حقیر را در مسأله ذیل راهنمایی بفرمایید:

1. در رساله های عملیه آمده است که پوستی را که گاهی به بدن می چسبد گاهی از آن جدا می شود یا باید چید یا در هنگام وضو باید آب را به زیر آن رسانید. آیا این مسأله شامل مقدار کمی از پوست هم می شود؟

بسمه تعالی، اگر زیر پوست جدا شده تماماً ظاهر شده باشد باید آن را در وضو بشوید ولو به این که پوست جدا شده را بلند نماید و یا ببرد و فرقی در این حکم بین پوست بزرگ و کوچک نیست.

2. آیا اگر جوهر خودکار یا خودنویس در روی اعضای وضو باشد مانع محسوب می شود؟

بسمه تعالی، اگر مانع از وصول آب مطلق به بشره نباشد ضرر نمی رساند.

3. آیا ساختن و درست کردن عروسک اشکال دارد؟ و آیا وجود عروسک در منزل برای بازی کودکان اشکال دارد؟ آیا کشیدن شکل یک انسان کامل (نقاشی کردن) اشکال دارد؟

بسمه تعالی، ساختن مجسمه حیوان ذی روح، حرام است، ولی نگهداشتن آن در منزل حرام نیست و نقاشی هم اگر مجسمه نباشد حرمت ندارد.

[سؤال 262]

4. در رساله های عملیه آمده است که در وضو نباید صورت و دست ها از پایین به بالا شسته شود، اگر کسی سهواً طوری دستش به صورتش بخورد (هنگام وضو) که آب آن به طرف بالا رود وضویش باطل می شود؟

بسمه تعالی، اگر به نحوی نباشد که صدق شستن از پایین به بالا نماید ضرر ندارد.

5. آیا حدود حجایی که خانم ها در هنگام نماز خواندن رعایت می کنند باید همان حدودی باشد که در مقابل مرد نامحرم رعایت می کنند؛ یعنی مثلاً استفاده از چادری که در نور اندام انسان را مشخص می کند در نماز اشکال دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر حجاب و ساتر به نحوی باشد که بدن دیده شود کافی نیست.

6. آیا در هنگام غسل کردن باید نیت را به زبان آورد یا مثلاً صرف نیت سر و گردن کافی است (همچون وضو)

بسمه تعالی، ذکر نیت به زبان لازم نیست.

[سؤال 263] 131

بسمه تعالی 1361/9/5

اماما! این جانب جوانی 18 ساله و اهل روستا هستم می خواهم نظر شما را راجع به مسأله ای که من با آن مواجه هستم بدانم.

دست راست این جانب سست است و من نمی توانم هنگام وضو گرفتن انگشت هایم را جمع کنم تا یک مشت آب برای شستن صورتم یا برای آب کشیدن

ص: 126

دست چپ بریزم و من حالا در موقع وضوگرفتن بعضی مواقع تیمم و بعضی مواقع دستم (آرنج دست چپ) را جلوی شیر آب می گیرم یا در آب فرو می برم؛ ولی من از هر دو وضو مشکوک هستم. لطفاً نظر خودتان را راجع به این مسأله بیان کنید. خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی امام را نگهدار. به امید پیروزی رزمندگان اسلام در سراسر جهان.

بسمه تعالی، لازم نیست با دست آب بریزید. به هر نحو آب را به جاهایی که باید شسته شود برسانید؛ ولو زیر شیر یا زیر آب کردن کافی است.

رفع مانع از رسیدن آب به اعضای وضو

[سؤال 264] 6876

2. درباره این که فرموده اید: باید یقین کرد که برای وضو یا غسل چیزی مانع رسیدن آب به پوست نباشد. آیا جوهری که از اثر نوک خودکار بر روی پوست دست می گذارد باید پاک شود و یا اشکالی ندارد؟

بسمه تعالی، اگر جرم ندارد و مانع از وصول آب به بشره نیست وضو صحیح است.

[سؤال 265] 1579

5. آیا جوهر خودکار جزء چیزهایی است که اگر روی دست باشد وضو را باطل می کند؟

بسمه تعالی، چنانچه جرم داشته باشد باید برطرف شود.

[سؤال 266] 130

2. آیا اگر جوهر خودکار یا خودنویس در روی اعضای وضو باشد مانع محسوب می شود؟

بسمه تعالی، اگر مانع از وصول آب مطلق به بشره نباشد ضرر نمی رساند.

ص: 127

بسمه تعالی

خدمت رهبر کبیر انقلاب، حضرت آیت الله خمینی، با تقدیم سلام و آرزوی سلامتی وجود شریف.

این جانب یک فردی هستم که بعد از ظهرها شغل نقاشی دارم و روی این اصل مشکلاتی پیش می آید و آن این که چنانچه مستحضر هستید پاک کردن رنگ خیلی مشکل است و پاک کردن آن به صورت تکمیلی، کم کم یک ساعت وقت لازم دارد؛ و این جانب که شغلم نقاشی هست شب و روز و ظهر نقاشی می کنم و روی دست و صورت و موهای سرم لکه های رنگ می ماند. اگر بخواهم در سه وعده صبح و ظهر و شب لکه ها را پاک کنم - که امکانش هم نیست - وقت زیادی می خواهد و در مورد وضو گرفتنم کمی ناراحتی پیش می آید بعد از نماز نیز دوباره باید شروع به نقاشی نمایم. شست و شوی رنگ ها خیلی مشکل می شود. تکلیف این جانب در مورد وضو گرفتن با این دست و صورت رنگی چیست؟ البته من تا حد امکان رنگ ها را پاک می کنم؛ ولی به آن صورت خوب و ایده آل پاک نمی شود. خواهشمند است تکلیف این جانب را مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، اگر جرم دارد، باید برطرف شود؛ و اگر مجرد رنگ بدون جرم است اشکال ندارد.

بسمه تعالی 1361 / 3 / 20

دفتر محترم امام خمینی

محترماً؛ این جانب سؤالی دارم مبنی بر این که بنده در گذشته، در دوران طاغوت، به علت جوّ مسموم، مرتکب اشتباهی از این قرار شدم که بر روی دو بازویم عکس دوزن را خالکوبی نمودم؛ با چه ناراحتی که گناهی بس بزرگ انجام داده ام، ولی مدتی

است که به اشتباه خود پی برده و گذشته ام را کنار گذاشتم و از پرتو این انقلاب بزرگ به رهبری امام خمینی، یک انسان واقعی شده ام و مشغول انجام فریضة دینی ام هستم؛ ولی چون محل های خالکوبی در مسیر وضو قرار دارند به فکر از بین بردن آن ها برآمدم. ولی چون حالا نباید کوچک ترین آسیبی بر بدن وارد شود و حتماً بایستی آن ها را با اسید از بین برد، لذا استدعا دارم بنده را راهنمایی بفرمایید چه بکنم؟

بسمه تعالی، خال ها که زیر پوست قرار دارد، مانع از صحت وضو و غسل نیست.

[سؤال 269] 7056

4. اگر فردی در گذشته، ندانسته به بدن خود؛ مخصوصاً جاهای طهارت (وضو) خالکوبی نمود، تکلیفش در حال حاضر چیست؟

بسمه تعالی، اگر زیر پوست است اشکال ندارد.

[سؤال 270] 1580

2. چون با خمیر شیشه سر و کار دارم، بسیاری از موارد با وجودی که جهت پاک سازی اعضای وضو دقت زیاد می شود، مع ذلک این ماده، چسبنده می باشد. همیشه دچار این مسأله می شوم که بعد از نماز، کمی از آن به اعضای وضو چسبیده و چون دقت زیاد می شود، دیگر این مسأله به صورتی و تا سر حد وسواس دنبال می شود و چون کاری است مداوم، برایم مشقت دارد. حل این مسأله چیست؟

بسمه تعالی، اگر مانعی از رسیدن آب به بشره موجود باشد، وضو صحیح نیست؛ ولی از وسوسه باید اجتناب نمایند.

[سؤال 271] 134

بسمه تعالی

محضر مبارک رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران و مرجع عالی قدر مسلمانان ضمن عرض سلام، سلامتی و طول عمر جناب عالی را از خدای تبارک و تعالی

ص: 129

خواستارم و فتوای جناب عالی را در چند سؤال ذیل خواهانم.

1. تکلیف ما در مقابل عمل به دستور دکتر، گر چه اشکالی برای فرائض داشته باشد - مانند این که با دست و صورت چرب وضوگرفتن، به دلیل ضرر داشتن صابون و... برای دست و صورت - چیست؟

بسمه تعالی، چربی اگر مانع از رسیدن آب به بشره نباشد، وضو اشکال ندارد.

2. اگر یک سال به شهری مأموریت داشته باشیم، تکلیف روزه و نماز چیست؟

بسمه تعالی، بدون قصد اقامت ده روز در یک محل، نماز و روزه در سفر قصر است.

3. آیا کسی که جنب نیست می تواند غسل جنابت، به نیت واجب کند و با آن نماز بخواند؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، غسل جنابت صحیح نیست و برای نماز باید وضو بگیرد.

[سؤال 272] 7357

4. می خواستم بدانم رنگ موهایی که زنان گاهی برای رنگ کردن موی سر و ابروی خود به کار می برند، مانع از وضو و غسل است یا خیر؟ (البته رنگ هایی که در ایران تولید نمی شوند و رنگ های غیر طبیعی منظورم هست)

بسمه تعالی، مجرد رنگ بدون جرم مانع نیست.

[سؤال 273] 135

بسمه تعالی 11 / 10 / 1361

محضر مبارک رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

مستدعی است از نظر شرعی پاسخ سؤالات زیر را مرقوم فرماید:

1. چنانچه در قسمتی از محل وضو، جراحت (بریدگی) ایجاد و زخمی شد، پس از شست و شو و برطرف شدن خون روی آن، آیا خونابه ای که روی محل زخم را می گیرد، پاک است؟

همچنین در صورتی که روی آن را پوسته ای بگیرد و به نظر برسد که در زیر پوسته،

ص: 130

لکه خونی باشد، آیا باید برای گرفتن وضو، پوسته را از روی زخم کنده و خون زیر آن را پاک نموده و سپس وضو گرفت یا خیر؟

بسمه تعالی، خونابه نجس است و چنانچه خون زیر پوسته باشد شستن روی پوسته در وضو کافی است.

2. آیا با راه رفتن روی زمین مرطوب و گل آلودی که آفتاب می گیرد، ته کفش و عصا، پاک می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر زمین، رطوبت مُسریه دارد پاک نمی کند.

3. آیا مسافری که نماز شکسته می خواند، می تواند روزه قضا بگیرد و نماز قضای صحیح به جا آورد؟

بسمه تعالی، می تواند نماز قضای تمام به جا آورد، ولی نمی تواند روزه قضا بگیرد.

4. آیا اگر کسی جنسی را به قیمتی که دولت جمهوری اسلامی تعیین کرده، خریداری نماید، آیا می تواند جنس مورد بحث را در بازار آزاد به سه یا چهار برابر نرخ تعیین شده توسط دولت بفروشد؟ در صورتی که می دانیم با این کار، کمک به بالا رفتن قیمت ها و بازار سیاه می شود. از نظر شرعی آیا خریدار و فروشنده مسئولیت خواهند داشت و گناهکارند؟ و در صورتی که فروشنده در زمان خرید و واریز پول به حساب دولت، احتیاج به پول نداشته و پس از این که جنس مورد بحث - مثلاً سواری پیکان - را پس از چند ماه تحویل گرفته، احتیاج به پول جنس خریداری شده داشته باشد، آیا باز هم می تواند در صورت رضایت خریدار، سواری پیکان را به چند برابر نرخ دولتی بفروشد یا خیر و بایستی به خاطر مصالح جامعه مسلمین، سواری مذکور را علی رغم نرخ بازار آزاد و بازار سیاه، به همان قیمت تعیین شده از سوی دولت جمهوری اسلامی بفروشد؟

بسمه تعالی، تخلف از مقررات دولت اسلامی جایز نیست.

کیفیت مسح سر و پاها

[سؤال 274] 1705

4. در وضو گرفتن، شخصی بعد از این که دو مشت آب بر دستش می ریزد، یک مشت دیگر بر شیر آب ریخته و شیر را می بندد. آیا این آب، حکم آب اضافه را ندارد؟ و آیا وضوی این شخص درست است یا خیر؟

ص: 131

بسمه تعالی، اگر بعد از ریختن آب بر شیر، برای تمام کردن وضو دست می کشد و با آب وضو مسح می کند، مانع ندارد.

[سؤال 275] 136

بسمه تعالی 16 / 3 / 1361

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

در مورد نحوه وضو گرفتن پس از شستن صورت و دیدن آیا می توان قبل از مسح کشیدن سر و پا، با تری دست چپ دوباره روی دست راست دست کشید یا خیر، با فرض این که دست راست قبل از دست چپ کاملاً شسته شده باشد؟ و آیا انجام دادن این کار موجب بطلان وضو خواهد گشت؟

از درگاه خداوند متعال طول عمر با برکت آن حضرت را خواهانم.

بسمه تعالی، احتیاطاً با بودن رطوبت در کف دست قبل از مسح، به اعضای وضو دست نزنند.

[سؤال 276] 7394

3. در وضو پس از شستن دست چپ و دست راست آیا بعد از شستن دست چپ می شود با همان دست که خیس است روی دست راست کشید؛ البته قبل از مسح سر و پا؟

بسمه تعالی، اگر رطوبت برای مسح، در دست هست از این کار اجتناب شود.

[سؤال 277] 671

2. بنده موقع وضو گرفتن برای این که در مصرف آب اسراف نشود، در فاصله شستن دست و صورت، شیر آب را می بندم و بعضی ها می گویند: با بستن شیر وضو باطل می شود؟

بسمه تعالی، باطل نمی شود.

ص: 132

2. آیا بستن شیر آب در اثنا و هنگام وضو گرفتن (با توجه به وجود آب روی آن) باعث بروز اشکال در صحت وضو می گردد یا خیر.

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

بسمه تعالی 10 / 11 / 1361

حضور ریاست محترم دفتر امام، مدّ ظلّه العالی و دامت برکاته، سلام علیکم

ضمن عرض سلام، چند مورد برای این جانب و چند نفر دیگر اشکال پیدا شده که خواهشمند است این حقیر را راهنمایی نمایید.

1. آیا موقع وضوگرفتن، باریدن باران بر اعضای وضو اشکال دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد؛ ولی جای مسح باید تر نباشد و دستی که مسح می کشید، با آب غیر وضو نباشد.

2. آیا موقعی که مهر به هنگام سجده به پیشانی می چسبد، می توان آن را جدا کرد یا خیر؟

بسمه تعالی، باید جدا شود.

3. موقعی که می خواهیم به سجده برویم، ناگهان پیشانی به مهر خورده و جدا می شود. آیا این مورد، خود یک سجده محسوب می شود

یا نه؟

بسمه تعالی، اگر بعد از جدا شدن پیشانی بتواند خود را نگهدارد، باید نگهدارد و یک سجده محسوب است.

بسمه تعالی

آیا پیوند زدن مواز نظر اسلام اشکال دارد؟ و آیا وضو با چنین وضعی درست است یا خیر؟ ضمناً این نوع پیوند زدن، در سطح پوست سر

است و از درون پوست نیست. آیا از نظر اسلام اشکال دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر مانع رسیدن آب نشود مانع ندارد

حضور محترم رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، حضرت آیت الله العظمی جناب آقای روح الله الموسوی الخمینی، دامت برکاته، سلام علیکم

پس از دعا برای سلامتی شما و این که خداوند وجود مقدس شما را تا پیروزی نهایی جمهوری اسلامی و تا انقلاب حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) به سلامت بدارد و دشمنان شما هرچه زودتر نابود بشوند؛ مسأله ای که می خواستم با امام عزیز و مهربانم در میان بگذارم این بود که آیا ترمیم موی سر از نظر اسلام اشکال دارد یا خیر؟

البته این نوع ترمیم مو در سطح پوست سر صورت می گیرد و به این صورت است که موهایی غیر از موهای اصلی انسان به یک تور که سوراخ هایی به اندازه یک سانتی متر دارد وصل شده است و در سطح پوست سر قرار می گیرد و به طور کلی در موقع غسل کردن کاملاً آب به پوست سر می رسد ولی امکان دارد که پس از مسح کشیدن سر، آب به پوست نرسد و منظور از مزاحمت این بود که آیا مسح کشیدن بر روی چنین مویی (که موی اصلی انسان هم نیست و امکان دارد که در موقع مسح کشیدن هم آب به پوست نرسد) باعث باطل شدن وضو می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، مسح موی غیر اصلی کافی نیست.

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، سلام علیکم، احتراماً به عرض می رساند: در تهران، مؤسسه هایی وجود دارد که مو را به وسیله دستگاه به پوست سر می بافد. از محضر عالی استدعا می شود بیان فرمایید:

1. آیا از نظر شرعی اقدام به چنین عملی از حیث مسح، وضو و غسل جایز است یا خیر؟

بسمه تعالی، عمل مذکور مانع ندارد، ولی باید در غسل آب به تمام بشره برسد و همچنین رطوبت مسح در وضو باید به خود بشره یا موها به طور متعارف برسد و مسح روی موهای وصل شده کافی نیست.

2. معمولاً خانم‌ها که دارای موهای بلند هستند، در سابق موهای خود را به چنین مؤسسه‌ها می‌فروختند که از این مو برای سر آقایان هم استفاده می‌شد.

بسمه تعالی، بنا بر احتیاط از بافتن موی زن نامحرم به سر مرد باید اجتناب شود.

3. آیا اگر برای مردم معلوم نباشد که موی بافته شده متعلق به زن است یا مرد اشکال دارد؟ مسح آن چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، مانع ندارد و حکم مسح در مسأله اول ذکر شد.

[سؤال 283] 141

بسمه تعالی

محضر مبارک مرجع عالی قدر و زعیم بزرگوار، رهبر کبیر انقلاب و بنیان‌گذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت امام خمینی، سلام
علیکم

استفتا می‌نماید: این جانب ساکن محلات راجع به فرزندم که در جبهه جنگ حق علیه باطل دو پایش از زیر زانو قطع شده، ترتیب مسح
پایش چگونه است و بدون مسح آیا نماز صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، مسح پا ساقط است و بدون مسح پا وضو بگیرد و نماز صحیح است.

[سؤال 284] 142

بسمه تعالی

محضر محترم دفتر امام خمینی

با درود به رهبر کبیر انقلاب اسلامی و سلام بر تمامی شهدای راه حق

ضمن عرض سلام؛ از حضور شما تقاضا می‌شود که حکم شرعی وضوی برادری که در جبهه‌های حق علیه باطل دو پای خود را تقدیم
اسلام نموده، بیان فرمایید. در

ص: 135

ضمن یکی از پاها از زیر زانو و دیگری از بالای زانو قطع شده. در پایان به عرض می‌رسانم که تا به حال وضوی ارتماسی می‌گرفته، آیا صحیح هست یا خیر؟ اگر درست نیست؛ آیا باید نمازهای او اعاده شود؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، مسح پاها ساقط است و وضوی ارتماسی کافی است و نماز با چنین وضویی صحیح است و اعاده و قضا ندارد.

[سؤال 285] 143

بسمه تعالی 1361 / 9 / 17

دفتر امام خمینی

با عرض سلام به رهبر انقلاب اسلامی و بنیان‌گذار جمهوری اسلامی، و آرزوی سلامت و طول عمر برای ایشان از خداوند متعال.

اگر شخصی طوری پایش قطع شده باشد که فقط پاشنه پا موجود باشد، یعنی قسمتی که باید مسح بکشند از بین رفته باشد. در این صورت مسح کردن پا چه صورتی خواهد داشت؟ در صورت لزوم مسح کشیدن، اگر این قسمت زخم داشته باشد چه باید کرد؟ و السلام

بسمه تعالی، در مفروض سؤال، مسح ساقط است.

[سؤال 286] 634

3. آب مسح سر اگر وصل به آب صورت شد، وضو را باطل می‌کند؟

بسمه تعالی، وضو و مسح سر باطل نمی‌شود؛ ولی برای مسح پا نباید با رطوبت گرفته شده از آب وضوی صورت باشد.

[سؤال 287] 2220

2. کسی که روی پا مسح می‌کشد آیا می‌تواند در حال مسح کردن، دست را بردارد و بگذارد یا آن که باید استمرار دهد؟ و همچنین اگر در ضمن مسح، شک کرد مثلاً قسمتی آب نگرفته و تر نشده، از همان محل شک، دو مرتبه مسح کند یا آن که باید تمام

ص: 136

قسمت روی پا را خشک کند و از سر انگشت ها مسح کشد؟

بسمه تعالی، مانع ندارد و از سر گرفتن لازم نیست.

[سؤال 288] 644

3. در باب مسح پاها (وَأَمْسَحُوا بِرُؤُوسِكُمْ وَأَرْجُلِكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ) آیا مقصود از «كعبین» روی پا است یا برآمدگی بلند پهلوی پاها؟

بسمه تعالی، بلندی روی پا مراد است.

[سؤال 289] 155

3. شخصی دارای یک دست است؛ با یک دست می شود تیمم کند و ترتیب آن چیست؟ و نیز شخص مذکور دستش از آرنج به بالا معیوب است، می تواند حلقه آفتابه را در موقع تطهیر بگیرد و با دست معیوب، خویش را تطهیر نماید یا راه دیگری برای وی هست؟ و ایضاً شخص یاد شده بالا می تواند با یک دست، مسح سر و هر دو پا را بنماید یا راه دیگری هست؟

بسمه تعالی، نسبت به دست قطع شده تکلیف ندارد؛ با یک دست، تیمم کند، و مسح با یک دست به سر و پاها مانع ندارد و به هر نحو که بتواند تطهیر نماید اشکال ندارد ولی چنانچه دست، قطع نشده بلکه به واسطه شلل در اختیار او نیست، باید در تیمم و وضو وظیفه آن دست را هم رعایت نماید.

[سؤال 290] 1365

4. ما حکم غسل الید فی الحالات الاضطراریة؛ طبقاً لما ورد فی نصّ المسألة 20 فی واجبات الوضوء، كما ورد فی تحریر الوسيلة؟ و السلام علی من اتبع الهدی، أرجو إرسال أجوبة هذه الأسئلة علی العنوان التالي:

بسمه تعالی، الحکم المذكور فی تلك المسألة مختصّ بالمسح.

ص: 137

10. إذا قطعت اليد اليسرى فهل يسقط مسح الرجل اليسرى في الوضوء؟

بسم الله تعالى، يجب في مفروض السؤال، مسح الرجلين باليد الباقية.

4. من نمی توانم خم شده و روی پاهایم را مسح بکشم بلکه باید پایم را به طرف عقب بالا آورده و مسح بکشم البته این کار را فقط برای پای راستم می توانم انجام دهم

که پس از بالا آوردن پایم با دست چپم روی پای راستم را مسح می کشم چون نمی توانم با دست راستم روی پای راستم را مسح بکشم. و پای چپم را اصلاً مسح نمی کشم چون همان طور که گفتم نه می توانم خم شده و مسح بکشم و نه این که می توانم پای چپم را مانند پای راستم بالا بیاورم.

در ضمن من نمی توانم (طبق رساله امام) از یکی از افراد خانواده ام بخواهم که از طرف من روی پاهایم را مسح بکشد زیرا این کاری یک روزه یا دو روزه نیست بلکه کاری همیشگی است و من می دانم که این درخواست من از آن ها باعث کاهش شخصیت من (یک مسلمان) می شود. خواهشمندم مرا راهنمایی بفرمایید.

بسمه تعالی، وضو صحیح است ولی اگر بتوانید بدون حرج و مشقت از دیگری ولو با دادن اجرت بخواهید شما را وضو دهد باید کمک بگیرید.

3. شایع است که مسح سر از پایین به بالا و مسح رجلین از بالا به پایین بی اشکال است، آیا صحیح است؟

بسمه تعالی، در مسح هر یک از سر و پاها ابتدا و انتهای خاصی معتبر نیست، اگرچه احتیاط در مسح به نحو متعارف است.

دروود و سلام بر امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و نایب برحقش و سلام بر خدمتگزاران دفتر امام

1. برادری که دو پا یا دو دست یا یکی از این عضوها را از دست داده است برای گرفتن وضو آیا لازم است آن عضوهای قطع شده را مسح کند؟

بسمه تعالی، اگر از مقداری که در وضو باید شسته شود چیزی باقیمانده باید آن را بشوید، وگرنه شستن آن عضو ساقط است و مسح لازم نیست.

[سؤال 295]

2. برادری که دو دست خود را از بالای آرنج از دست داده است چطور باید وضو بگیرد؟

بسمه تعالی، باید صورت را بشوید و شستن دست ها ساقط است و برای مسح اگر می تواند با دست خودش از رطوبت صورت بگیرد و مسح کند و اگر نمی تواند نایب بگیرد و نایب از رطوبت وضو از صورت او می گیرد و با آن سر و پای او را مسح می کند.

3. برادری که دارای یک یا دو عضو قطع است، آیا می تواند امام جماعت برادران دیگر شود؟ اگر نمی شود آیا می تواند برای برادرانی که مثل خود هستند به عنوان امام جماعت بایستد؟

بسمه تعالی، اگر قطع عضو موجب شده که نماز اختیاری نمی تواند بخواند مثلاً در سجده هفت موضع روی زمین قرار نمی گیرد نمی تواند امام جماعت شود مگر برای مثل خودش.

4. برادرانی که در جبهه شهید می شوند آیا دارای غسل و کفن می باشند؟

بسمه تعالی، غسل و کفن ندارند.

5. برادرانی که در جبهه زخمی و بر اثر نارسایی هایی در بیمارستان شهید می شوند دارای غسل و کفن هستند؟

بسمه تعالی، باید تغسیل و تکفین شوند.

6. برادرانی که در شهرها به وسیله منافقین، این ناآگاهان روزگار ترور می شوند دارای غسل و کفن هستند یا نه؟

بسمه تعالی، غسل و کفن دارند.

7. آیا ضد انقلاب و منافق را می توان در قبرستان مسلمانان خاک کرد. چرا؟

بسمه تعالی، اگر مسلم نباشد نباید در قبرستان مسلمین دفن شود، و اگر مسلمان است مانع ندارد.

8. آیا روز جمعه که بعضی ها نمی توانند نماز جمعه بیایند باید نماز ظهر را بعد از نماز جمعه بخوانند یا قبل از آن؟

بسمه تعالی، لازم نیست بعد از نماز جمعه بخوانند.

با آرزوی پیروزی اسلام بر کفر و ظهور مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف)

شرایط وضو

[سؤال 296] 145

بسمه تعالی 1361 / 10 / 8

دفتر امام خمینی، سلام علیکم

خداوند بزرگ بر توفیقات شما بیفزاید. خواهشمندم به سؤالات زیر پاسخ فرمایید.

1. وضوگرفتن در دستشویی هایی که فاضلاب آن به چاه توالت می ریزد اشکال دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

2. می گویند اگر کسی نماز مغرب و عشاءش قضا شود، حتماً باید فردای آن روز را روزه بگیرد. درست است یا خیر؟

بسمه تعالی، واجب نیست.

3. در مقداری شکر نمدار که خیس نبوده و با دست، حس می شود که نم دارد و خشک نیست، تعدادی فضلۀ موش دیده شده (به بعضی از فضلۀ ها شکر چسبیده). آیا این شکر، نجس است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر شک در سرایت نجاست به شکر باشد، محکوم به طهارت است.

4. در این منطقه، متخصصین بیماری های زنان (زایمان، نازایی و غیره) دکتر مرد هستند؛ اگر خانم ها

ص: 140

در غیر بیماری های خطرناک (که پای مرگ در کار است) مثل نازایی به این ها مراجعه کنند، شرعاً اشکال دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، در مورد ضرورت اشکال ندارد.

[سؤال 297] 2068

22. در بین وضو پیش آمدی شد که باید احتیاطاً وضو را از سر بگیرد آیا برای به هم خوردن وضو جفاف لازم است یا تجفیف هم جایز است و آیا فرو بردن صورت و بازو مثلاً در میان آب موجب ابطال آن می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، فرو بردن صورت و بازو موجب ابطال نمی شود و در عمل به احتیاط می تواند همان وضو را اتمام کند و ثانیاً احتیاطاً استیناف نماید.

[سؤال 298] 242

2. چه مدت می توانم یک وضوی مستحبی داشته باشم. در موارد حج و زیارت بفرمایید چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، با وضوی صحیح - خواه برای عمل واجب باشد یا عمل مستحب - هر گونه عمل واجب یا مستحبی که مشروط به طهارت است می شود انجام داد.

مباح بودن آب وضو

[سؤال 299] 146

بسمه تعالی

ضمن تقدیم سلام و احترامات فائقه، سلامتی و طول عمر آن رهبر بزرگوار را از خداوند متان مسألت داریم.

این جانب به نمایندگی از طرف اهالی محل، از حضرت عالی استدعا دارم نظر خویش را در رابطه با مسأله ذیل بیان فرمایید.

ص: 141

در قریه ما مدتی است شخصی آب را لوله کشی نموده و مردم نیز پس از خرج زیاد این آب لوله کشی را به منازل خویش در بالای کوه برده اند؛ ولی الآن کشف شده آبی که در منبع می رود، مخلوطی است از آب ملکی و آب تقسیم اراضی.

علی هذا؛ مردم ده، تا کنون از این آب استفاده نموده اند و اکنون که متوجه شده اند آب، مخلوط به حرام است، بلا تکلیف مانده اند. روشن بفرمایید که تکلیف مردم از این به بعد چیست و تا کنون که از این آب، وضو گرفته و غسل نموده اند چه باید بکنند؟

یادآوری می شود که مالکین آب تقسیم اراضی، بعضی معلوم و بعضی مجهول می باشند.

بسمه تعالی، اعمال گذشته محکوم به صحت است و اگر علم به غصب ندارند تصرفات اشکال ندارد.

[سؤال 300] 1325

4. وضو گرفتن از آب هواپیما رضایت مهمان دار را لازم دارد یا خیر؟ و اگر راضی نبود وضو باطل است یا خیر؟

بسمه تعالی، تصرف زاید بر مقدار متعارف، منوط است به اجازه متصدیان هواپیما و در این صورت بدون اجازه وضو صحیح نیست.

[سؤال 301] 4495

2. اهل محلی قسمتی از رشته قنات خود را جزو صحن مسجد قرار داده اند و برای حفر چاه مسجد که هم مسجد استفاده نماید، هم به حمام برود از مردم جبراً پول گرفته اند و نیز برای زمین حمام از مردم پول گرفته اند آیا غسل و وضو صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر آب مباح باشد، غسل و وضو صحیح است.

ص: 142

2. در وضو موقع مسح پا اگر پا نجس باشد ولی جای مسح نجس نباشد آیا وضو صحیح است؟

بسمه تعالی، صحیح است.

محضر مبارک رهبر کبیر انقلاب و امام امت، مدّ ظلّه العالی

ضمن ابلاغ سلام به عرض مبارک می رساند: مسائل ذیل مورد ابتلا است، پاسخ آن را مرقوم فرمایید. از خداوند متعال طول عمر و عافیت و پیروزی کامل حضرتت را خواستارم:

1. اعضای وضو نجس بوده و بعد از وضو ملتفت شده؛ در توضیح المسائل فرموده اید: «در هر صورت، جایی را که نجس بوده آب بکشد»؛ آیا در صورت صحت وضو هم آب بکشد؟ و تمام جاهایی که ملوث شده باید تطهیر نماید؟

بسمه تعالی، محل نجس و جایی که یقیناً آب یا رطوبت از آن محل به آن جا سرایت کرده را باید تطهیر کند.

2. روستانشین، گاو شیرده و چند رأس گوسفند هم دارد؛ برای مؤونه لبنیاتی اش مثلاً گاو کافی است، لیکن جهت پختن نان و گرم کردن منزل در فصل سرما به سوخت حاصل از گوسفندان احتیاج دارد؛ خمس گوسفندان واجب است یا خیر؟ و در صورت وجوب، گوسفندان قیمتشان اگر بیش از گاو باشد مختار است که هر کدام را مؤونه قرار دهد، یا چون گاو شیرش بیش از چندین رأس گوسفند است و رفع نیاز را می کند خمس گوسفندان را بدهد؟

بسمه تعالی، گاو و گوسفند که برای استفاده از شیر و پشم و فضلات آن نگهداری می کند، حکم سرمایه دارد و باید تخمیس شود.

3. شخصی چند کرت و باغ انگوری جهت نیازش خریده و بعداً خودش هم باغ انگوری غرس نمود؛ یکی از دو باغ برای مصرف کافی است، آیا خمس باغ ابتیاعی واجب است؟ و به قیمت فعلی باید حساب کند یا قیمت خرید؟

بسمه تعالی، هر دو باغ خمس دارد به قیمت فعلی.

4. مخارج زراعت باید از غلات فقط کسر شود یا به نسبت از کاه هم؟

بسمه تعالی، از مجموع کسر می شود.

5. جهت مناطق جنگی (جبهه) و جنگ زدگان از جناب عالی نقل کرده اند که پرداخت سهم امام علیه السلام جایز است و عده ای هم پرداخته و بابت سهم امام محسوب داشته اند؛ صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، عجالاً اجازه نمی دهم و آنچه داده اند به عنوان سهم، قبول است.

6. کسی که قسم بخورد و بعد بشکند، اول کفاره را بدهد و قسم را بشکند یا باید بشکند بعد کفاره بدهد؟ کفاره قسم، بعد از شکستن قسم واجب می شود یا هنگامی که تصمیم می گیرد قسم را بشکند باید کفاره بدهد؟

بسمه تعالی، بعد از مخالفت، کفاره واجب می شود.

مباح بودن مکان انجام وضو

[سؤال 304] 148

بسمه تعالی 19 / 7 / 1361

محضر مبارک رهبر انقلاب اسلامی و مرجع عالی قدر عالم تشیع، حضرت آیت الله العظمی الامام خمینی، متّع الله المسلمین بطول بقائه

پس از عرض سلام و درود فراوان، از عبارت «... فی غصبیه المكان لا- یخلو من قوه» در مسأله یک شرایط وضو کتاب شریف تحریر الوسیله، عدم لزوم مباح بودن مکان وضوگیرنده، استفاده می شود، با این که در رساله شریفه توضیح المسائل حضرت عالی، مباح بودن فضای انجام وضو را از شرایط صحت وضو شمرده اید. مستدعی است حقیر و دیگر برادران دینی را در رفع این اشکال ارشاد فرمایید. طول عمر و مزید توفیقات حضرت عالی در ظلّ عنایات حضرت بقیة الله الاعظم - ارواح

ص: 144

العالمین له الفداء - را از پیشگاه خدای مَنان مسألت دارم.

بسمه تعالی، منافاتی بین دو مسأله نیست، و تفصیل هر دو مسأله در تحریر الوسیله ذکر شده است.

[سؤال 305] 2258

2. در صورتی که خمس نداد، چنان که وضو گرفتن و غسل کردن در مال غیر مثل خانه و حمام و غیره بدون اجازه جایز نیست، این جا هم همین حکم را دارد یا نه؟

بسمه تعالی، اگر آب مباح باشد وضو و غسل صحیح است.

[سؤال 306] 1753

8. آیا وضو و غسل و نماز در اماکن تقسیم اراضی شده در زمان طاغوت جایز است یا نه؟ بر فرض عدم جواز تکلیف مبلغین در ایام تبلیغ و اهل محل و آبادی چیست؟

بسمه تعالی، اگر آب مباح باشد وضو و غسل صحیح است.

وضو گرفتن از ظرف طلا و نقره

[سؤال 307] 149

بسمه تعالی

1. در تحریر، در شرایط وضو، مسأله 11: «الوضوء من آنية الذهب و الفضة كالوضوء من الأنية المغصوبة على الأحوط»، و در احکام اوانی مسأله 5 فتوا به بطلان وضو داده شده که به حسب ظاهر با هم منافات دارد. کدام صحیح است؟

و در حاشیه عروه، مسأله 14 در احکام اوانی که آب مباح در ظرف طلا یا نقره باشد مرقوم فرمودید که بطل علی الأحوط وإن كان له وجه صححة. بنابراین عروه هم با تحریر منافات دارد. از محضر مبارک حضرت آیت الله تقاضا می شود که امر بفرمایند فتوای فعلی را مرقوم فرمایند.

بسمه تعالی، بطلان وضو در مسائل ذکر شده مبتنی بر احتیاط است.

ص: 145

2. اگر شخصی ملکی را وقف کند برای امور خیریه و در ضمن شرط کند که اگر اولاد خودم روزی محتاج شدند یا خودم فقیر شدم حق تقدم داشته باشم صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، وقف صحیح است و شرط حق تقدم برای خودش صحیح نیست.

3. اصرار کننده بر گناه صغیره در تمام احکام مثل گناه کبیره است، مثلاً حاکم می تواند او را تعزیر کند یا خیر؟

بسمه تعالی، حکم کبیره را دارد.

مباشرت در اعمال وضو

[سؤال 308] 3308

4. کسی که دستش شکسته و خودش نمی تواند در هنگام وضو دست سالم را بشوید و در هنگام تیمم هم کف دو دست او به زمین نمی رسد تکلیفش چیست؟

بسمه تعالی، به هر نحو می تواند ولو با کمک گرفتن از دیگری وضو بگیرد یا تیمم کند.

[سؤال 309] 3308

5. معلولینی که هر دو دستشان قطع می باشد برای وضو و یا تیمم باید چه بکنند؟

بسمه تعالی، برای وضوی مقدار باقیمانده از اعضای وضو را بشوید و اگر می تواند خودش با رطوبت وضو مسح را انجام دهد و اگر نمی تواند نایب بگیرد و نایب باید از رطوبت وضوی او بگیرد و مسح کند و در تیمم پیشانی را به زمین مسح کند.

[سؤال 310] 150

بسمه تعالی 19 / 4 / 1361

ریاست محترم دفتر امام خمینی

محترماً به عرض می رساند: جان نثار مجرد می باشم و فردی می باشم مؤمن و انقلابی و حزب اللهی، که برایم سؤالی پیش آمده که آن را مطرح می کنم:

ص: 146

کسانی که در جبهه از ناحیه هر دو دست معیوب بوده و به طور کلی دو دست خود را از دست می دهند طریقه وضو و تیمم این گونه افراد چگونه باشد؟ چون ما در روستای دورافتاده ساکن هستیم و دسترسی به علما نداریم که این مشکل را برایمان حل نمایند. خواهشمند است جواب را بفرمایید، ممنون و متشکریم.

بسمه تعالی، اگر دست های او از مرفق قطع شده باشد، غسل یدین ساقط است و صورت خود را بشوید و احتیاطاً نایب بگیرد جهت مسح رأس و قدمین با نداوت صورت، و در موردی که وظیفه تیمم است، اگر دست های او از مرفق قطع شده باشد، پیشانی خود را به زمین مسح کند و احتیاط آن است که نایب نیز بگیرد در صورت امکان و اگر از مرفق قطع نشده باشد، پیشانی خود را بنابر احتیاط مستحب به زمین مسح کند و باید به باقیمانده از دست آن را مسح کند و احتیاطاً پشت آن را هم مسح نماید.

[سؤال 311] 122

3. اگر در جایی باشم که آب به مقدار کم باشد آیا یک نفر می تواند مرا وضو دهد.

بسمه تعالی، هر مقدار از اعمال وضو را که خودتان نمی توانید انجام دهید، می توانید نایب بگیرید.

[سؤال 312] 151

بسمه تعالی

با توجه به این که جواب مسأله در شرط یازدهم شرایط وضو مذکور است، اما باز سؤال کننده می گوید: «انسانی سالم است و قدرت همه افعال وضو را دارد و راضی نیست کسی دیگر او را در امر انجام وضو کمک برساند؛ ولی شخص دیگری از روی محبت و دوستی می خواهد مثلاً آب روی دست او بریزد؛ آیا چنین کمکی را می تواند به او برساند یا خیر؟

بسمه تعالی، در صورتی که شستن واجب در وضو را خودش انجام می دهد

ص: 147

و فقط دیگری آب روی دست او می ریزد، صحیح است؛ هر چند این کار در وضو کراهت دارد.

[سؤال 313] 152

بسمه تعالی 1361 / 10 / 1

خدمت رهبر انقلاب اسلامی ایران، آیت الله العظمی، نایب الامام، خمینی بزرگ

سؤال بنده این است که اگر یک پاسدار یا یک رزمنده بسیجی که در جبهه می جنگند، دو دست خود را تا آرنج از دست بدهد، تکلیف او از نظر وضو و تیمم چه حکمی دارد و وظیفه او چیست؟

بسمه تعالی، اگر هیچ از مرفق باقی نمانده، شستن دست ها در وضو و مسح آن ها در تیمم ساقط است و بقیه اعمال وضو و یا تیمم را باید به جا آورد ولو به وسیله نایب گرفتن.

[سؤال 314] 153

بسمه تعالی

حضور محترم رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت امام خمینی سلام عرض می کنم.

ای امام عزیز! این جانب به عنوان یک مجروح جنگی که بر اثر اصابت ترکش به ناحیه ران پا و کمر و شکستگی استخوانم به هیچ عنوان نمی توانم از جای خود حرکت کنم و فقط چند لحظه می توانم بنشینم و پرستاران آب می ریزند و من وضو می گیرم و بدون پرستار نمی توانم. ولی شخصی می گوید که اولاً، چون پرستار آب می ریزد، وضوی شما باطل است و ثانیاً، شما چون خود را با دستمال کاغذی پاک می کنید طهارت ندارید و وضوی شما اصلاً درست نیست. لطفاً بفرمایید در حال حاضر مسأله من چگونه می باشد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

ص: 148

[سؤال 315] 2663

2. اگر انسان بداند یا گمان نماید وقت داخل نشده و به قصد طهارت یا غایت دیگر شروع به وضو یا غسل (جنابت) نماید و در بین عمل، وقت داخل شود وضو یا غسل را می تواند به نیت نماز تمام نماید یا خیر؟

بسمه تعالی، صحیح است.

[سؤال 316] 6815

2. آیا انسان بعد از فرارسیدن وقت نماز ظهر و عصر می تواند وضویی را که برای نماز ظهر و عصر می گیرد، به نیت استحباب، یعنی به نیت مستحبی وضو بگیرد و نماز ظهر و عصر را هم بخواند؟

بسمه تعالی، به نیت استحباب هم مانع ندارد.

[سؤال 317] 154

بسمه تعالی

محضر مقدس رهبر کبیر انقلاب، حضرت آیت الله العظمی الامام خمینی، ادام الله ظلّه الشریف، السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته .
به عرض می رسد: مستدعی است از آن امام بزرگوار، بذل توجه نموده به مسائل زیر پاسخ عنایت فرمایند.

1. آیا وضو گرفتن به نیت صلاة، قبل از دخول وقت، صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

2. در قانون بانک ها است بر این که هر شخص، هر مقدار وجهی را که در بانک سپرد، طبق محاسبه، در سال مبلغی به آن افزوده می گردد؛ البته بدون آن که در لحظه سپردن، از شخص مشتری و یا از طرف بانک شرطی گردد. آیا آن مقدار وجه اضافی حلال است یا خیر؟
چون اخیراً مشاهده گردیده بعضی ها

ص: 149

به تصور این که مقدار وجه اضافی حلال نمی باشد و یا این که چون چنین قانونی در بانک ها می باشد و سپردن وجه جایز نبوده، سپرده های خود را از بانک اخذ می نمایند، که این عمل باعث ضربه زدن به اقتصاد مملکت می باشد.

بسمه تعالی، سپردن پول به بانک اشکال ندارد و بهره پول حرام است.

3. سهم امام علیه السلام را به جبهه های نبرد حق علیه باطل و یا به آوارگان جنگی می توان داد یا خیر؟

بسمه تعالی، عجلتاً اجازه نمی دهم.

خداوند به عصمت ائمه معصومین علیهم السلام وجود مبارک آن امام را از جمیع توطئه های دشمنان محفوظ بدارد، آمین.

[سؤال 318] 1486

10. إذا توضأ الإنسان لغاية - كتلاوة القرآن - ثم أعرض عن تلك الغاية، فهل يبطل الوضوء؟

بسم الله تعالی، لا يبطل الوضوء بعد ما وقع صحيحاً.

[سؤال 319] 1486

11. هل يصحّ الوضوء إذا كان للكون على الطهارة فقط؛ دون أيّ غاية أخرى؟

بسم الله تعالی، لا بأس به.

[سؤال 320] 119

2. در ساعت هفت یا هشت وضو بگیرد برای نماز ظهر و عصر، آیا وضوی آن صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 321] 2133

2. آیا هنوز وقت نماز نشده می شود برای آن نماز وضو گرفت یا خیر؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

ص: 150

بسمه تعالی

حضور مبارک امام خمینی، خاطر عالی را به عرایض زیر معطوف می دارد:

1. قبل از وقت نماز می شود انسان به قصد نماز، وضو بگیرد؛ چون آن حضرت فرموده اند: «وضو قبل از نماز و بعد از نماز، مستحب است»؛ بعضی اشکال می کنند که نظر امام روشن نیست؛ مطلب را صریح اعلام فرمایید تا رفع اشکال شود.

بسمه تعالی، صحیح است.

2. دختر پسر زن و زن پسر زن به انسان محرم است یا خیر؟

بسمه تعالی، دختر پسر زن محرم است ولی زن پسر زن محرم نیست.

3. شخصی دارای یک دست است؛ با یک دست می شود تیمم کند؟ و ترتیب آن چیست؟ و نیز شخص مذکور دستش از آرنج به بالا معیوب است، می تواند حلقه آفتابه را در موقع تطهیر بگیرد و با دست معیوب، خویش را تطهیر نماید یا راه دیگری برای وی هست؟ و ایضاً شخص یاد شده بالا می تواند با یک دست، مسح سر و هر دو پا را بنماید یا راه دیگری هست؟

بسمه تعالی، نسبت به دست قطع شده تکلیف ندارد؛ با یک دست، تیمم کند، و مسح با یک دست به سر و پاها مانع ندارد و به هر نحو که بتواند تطهیر نماید اشکال ندارد ولی چنانچه دست، قطع نشده بلکه به واسطه شلل در اختیار او نیست، باید در تیمم و وضو وظیفه آن دست را هم رعایت نماید.

4. گاوی در حضور چوپان در حال جان دادن است و چوپان، کارد و مانند آن که بتواند گاو را ذبح نماید، همراه ندارد؛ این مثل گاوی که در چاه افتاده و از هر طرف قسمتی از آن را جدا کنند حلال می شود یا حکم دیگری دارد؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، حلال نمی شود.

5. مرغی را ذبح نموده اند؛ به علت تیزی کارد، سرش جدا می شود. در حالی که مرغ زنده است و رگ حلقوم هم رفته به طرف بدن مرغ، می شود تا مرغ زنده است مقدار رگ حلقوم را ببرند به طرف سر مرغ یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر تا زنده است اوداج اربعه بریده شود حلال می شود. ولی سر که قبل از ذبح شرعی جدا شده حرام است.

6. شخصی به طور مثال پانصد تومان پول به کسی مقروض است و پانصد تومان هم سهم مبارک امام علیه السلام بدهکار است و موجودی وی پانصد تومان است؛ پانصد تومان را به کی بدهد؟

بسمه تعالی، هر دو، دین است؛ اگر یکی دارای رجحان باشد، ترجیح دهد و الاً مخیر است و چنانچه بتواند در فرض مسأله، به حاکم شرع مراجعه و اجازه بگیرد و صرف در دین غیر سهم کند.

[سؤال 323] 6800

6. کسی که وضو می گیرد - چه در وقت چه قبل از وقت - و هیچ غایتی را در نظر ندارد، فقط می خواهد با وضو باشد، آیا با این وضو می توان نماز خواند یا خیر؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 324] 333

8. یکی برای نماز صبح وضو می گیرد و در حین وضو گرفتن تصمیم دارد این وضو را نگهدارد و نماز ظهر را هم با آن بخواند؛ آیا وضو صحیح است و می تواند نماز ظهر را هم با آن بخواند؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 325] 244

16. قبل از دخول وقت، می توان وضو گرفت؟

بسمه تعالی، به منظور با وضو بودن اشکال ندارد.

[سؤال 326] 156

بسمه تعالی

حضور محترم آیت الله العظمی امام خمینی

خواهشمند است توضیح فرمایید که اگر کسی به نیت نماز ظهر و عصر وضو گرفته و نماز ظهر و عصرش را خوانده باشد، در صورتی که وضویش تا اذان مغرب باقی مانده باشد، می تواند نماز مغرب و عشاءش را با آن وضو بخواند؟ و یا کسی که به نیت

ص: 152

نماز ظهر و عصر وضو گرفته می تواند با آن وضو، هم نماز ظهر و عصرش را بخواند و هم نمازهای قضایش را؟ قبلاً از راهنمایی شما متشکرم.

بسمه تعالی، می تواند با همان وضو نماز مغرب و عشا و غیر آن، مثل نماز قضا بخواند.

[سؤال 327] 77

3. وضو استحباب نفسی دارد یا نه؟

بسمه تعالی، استحباب نفسی ثابت نیست.

نواقض و موجبات وضو

[سؤال 328] 157

بسمه تعالی

خدمت رهبر انقلاب سلام عرض می کنم. امیدوارم که اگر چند دقیقه از وقت شما را گرفتم ناراحت نباشید.

1. وقتی که دست نماز گرفته ایم، اگر از بینی یا دهان ما خون بیاید، آیا دست نماز باطل است؟

بسمه تعالی، باطل نمی شود.

[سؤال 329]

2. وقتی که دست نماز گرفته ایم، اگر چشم ما به زن نامحرم بیفتد، آیا دست نماز باطل است؟

بسمه تعالی، باطل نیست.

3. اگر کسی چیزی از ما ببرد و ما بدانیم که مال خودمان است، آیا از نظر اسلام اشکالی ندارد آن را برداریم؟

بسمه تعالی، اگر یقین دارید، اشکال ندارد.

ص: 153

بسمه تعالی

با عرض معذرت از دفتر امام که موجب صرف وقت آن جنابان می شود، خواهشمندم پاسخی به سؤال این جانب مرحمت فرمایید:

اگر کسی وضع مزاجی اش طوری باشد که باید بلافاصله بعد از وضو نماز بخواند و در زمستان هم لازم باشد که با آب گرم وضو بگیرد و مسجد محل، فاقد آب گرم باشد و با آب سرد وضو گرفتن هم برایش مضر باشد و اگر در خانه با آب گرم وضو بگیرد و به مسجد برود، تا به مسجد برسد وضویش باطل می شود، آیا چنین شخصی با این وضعی که شرح داده شد، در منزل نماز بخواند بهتر است یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، در منزل نماز بخواند.

بسمه تعالی

1. یک نفر هست که وقتی می خواهد نماز فریضه را به جا بیاورد وقتی وضو می گیرد و سر نماز می رود نمی تواند نماز را تمام کند باید چند دفعه وضو بگیرد چون وضوی او باطل می شود و همیشه این طور نیست اما بیشتر وقت ها هست و او نمی تواند در نماز جمعه شرکت کند و یا نماز قضا بخواند و آیا می تواند تیمم کند یا باید وضو بگیرد و اگر تیمم بکند نیت آن چیست و آیا می تواند نماز را نشسته بخواند یا باید بایستد دستور شما چیست؟

بسمه تعالی، اگر در اثنای وقت بتواند با طهارت نماز بخواند باید در آن وقت نماز را با طهارت بخواند و اگر چنین وقتی ندارد به دستوری که در رساله، راجع به مسلوس و مبطون نوشته شده عمل نماید.

2. شخصی پنج متر پارچه سیاه برای یک هیأتی نذر کرده است، یک نفر که خود صاحب آن هیأت بود گفت که اگر حاجت خود را گرفتی این نذر را ادا کن، این جریان بعد از انقلاب بوده است چون آن کس که راهنمایی کرده است خبری از او ندارم جز یک آدرس، نمی دانیم آدرس خیابان های آن عوض شده

است یا نه، آیا می توانیم که این نذر را در هیأتی دیگر و یا در دهات که دسته های عزاداری است ادا کنیم؟ شما راهنمایی کنید.

بسمه تعالی، اگر به هیأت مورد نذر نمی توانید برسانید، اختیار با خود شما است.

[سؤال 332] 160

بسمه تعالی 1358/8/9

پیشگاه مقدس رهبر انقلاب اسلامی ایران، امام خمینی، دام ظلّه

از حضور مرجع عالی قدر شیعیان جهان سؤالاتی داشتیم که مطرح می نمایم:

1. اگر نمازگزار به موجب بیماری، بی اختیار از او بول خارج شود و نماز خواندن و آب کشیدن لباس برایش مشکل باشد، باید چه کند؟

بسمه تعالی، در صورتی که مسلوس است، به دستوری که در رساله مذکور است عمل کند؛ و اگر تنها از جهت پاک بودن لباس در حرج است، عاریاً و به ترتیب و دستور ذکر شده در رساله نماز بخواند.

2. اگر کسی تحت هیچ شرایطی نتواند حمد و سوره را به طور صحیح بخواند و امام جماعت هم وجود نداشته باشد، آیا می تواند به طور فرادا نماز بخواند؟

بسمه تعالی، در فرض مذکور، خواندن فرادا مانع ندارد، حتی با تمکن از جماعت.

3. مسلمانی که از یک مجتهد واجد شرایط تقلید می کند، آیا می تواند در صورت امکان و تشخیص و یا بر طبق میل و خواسته خود، از مجتهد دیگری تقلید نماید؟

بسمه تعالی، اگر اعلمیت مجتهد دوم بر او ثابت شود، بنابر احتیاط باید عدول کند.

[سؤال 333] 161

بسمه تعالی 1361/9/18

دفتر استفتائات امام خمینی، دام ظلّه العالی، سلام علیکم

پس از عرض سلام و آرزوی موفقیت برای سروران عزیز، محترماً به عرض می رسد که این جانب شاید به علت مریضی، برای انجام فریضه نماز، بیشتر اوقات حتی بعد از این که عمل تخلی را هم انجام می دهم و بعد از آن وضو می سازم، باز به

ص: 155

علت بادهای زاید معدوی وضویم باطل می شود و حتی اتفاق می افتد که برای یک نماز، دو الی سه بار هم وضو می سازم تا بتوانم نماز را به اتمام برسانم؛ و این امر،

گاهی از خشوع و خضوع در نماز هم می کاهد و تا اندازه ای توجه ام را به خود جلب می کند؛ سؤال این است: آیا می توانم به آن اعتنایی نکنم و نمازم را بخوانم یا این که باید هر چند باری که شد، وضو بسازم و بعد نماز را بخوانم؟ و السلام

بسمه تعالی، اگر شک می کنید، اعتنا نکنید و با همان حال نماز بخوانید.

[سؤال 334] 162

بسمه تعالی 13 / 10 / 1358

حضور والای حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، رهبر انقلاب اسلامی ایران

اولاً استقرار جمهوری اسلامی ایران را که آرزوی دیرینه مسلمانان جهان بعد از غصب خلافت از زمان حضرت علی علیه السلام تا کنون می باشد به حضور مبارک امام خمینی و تمامی مسلمانان جهان بالاخص ملت شجاع ایران تبریک و تهنیت عرضه می دارم و آرزوی پیروزی کامل امام و ملت مسلمان را از درگاه خدای عزیز خواستارم و پس از عرض ادب استدعا دارم به مسائل مذهبی و شرعی این جانب جواب روشن و کافی عنایت فرمایید.

1. این جانب مقلد حضرت آیت الله العظمی امام خمینی هستم.

2. این جانب را در اثر غده سرطانی که در سر روده و طرف پشت ظاهر گشته بود عمل جراحی نمودند و سر روده را از جلوزیر ناف راه دادند و در اثر این عمل، مدفوع و باد بدون هیچ گونه کنترل حتی در موقع وضو و در حال نماز خارج می شود.

3. با این شرایط، بنده احکام واجب و مستحب اسلامی را از قبیل وضو و غسل و نماز (چه واجب، چه مستحب) و قرائت قرآن و نماز جماعت و رفتن در حرم امامان علیهم السلام و امام زادگان و حرم پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم و مسجد کوفه و خانه کعبه به چه نحو عمل نمایم؟

ص: 156

بسمه تعالی، در فرض مذکور برای هر نماز یک وضو لازم است و قرائت قرآن و رفتن به مساجد و حرم امامان در صورتی که تلویث نشود مانع ندارد.

[سؤال 335] 163

بسمه تعالی 1361 / 10 / 20

متصدی محترم استفتانات دفتر حضرت آیت الله روح الله خمینی، دام ظلّه

پس از عرض سلام و احترام، مستدعی است به این سؤالات پاسخ بفرمایید، چون این مسائل در رساله جواب داده نشده است.

1. مجروحین جنگ تحمیلی اظهار می کنند: «در حین سجده یا رکوع باد از آن ها خارج می شود و شرایط طوری می باشد که تکرار وضو یا تیمم امکان ندارد و بسیار مشکل است، حکم آن چیست؟

بسمه تعالی، اگر وضو یا تیمم در بین نماز برای آن ها حرجی است، برای هر نماز یک وضو بگیرند.

2. بسیاری از مجروحین فلج هستند و از کمر به پایین حس ندارند و قادر به طهارت یا وضو نیستند؛ ولی دست و صورت آن ها سالم است. آیا این طور مجروحین اجازه دارند بدون طهارت یا وضو با خاک تیمم نموده و نماز بخوانند؟

بسمه تعالی، با فرض این که قدرت ندارند، با تیمم نماز بخوانند.

[سؤال 336] 164

بسمه تعالی 1361 / 12 / 13

با عرض سلام خدمت رهبر عظیم الشان انقلاب اسلامی ایران، حضرت امام خمینی

علت مزاحمت این جانب مسأله شرعی در رابطه با وضو بود که جواب آن را در توضیح المسائل حضرت عالی به طور واضح متوجه نشدم.

و اینك اصل مطلب: از حدود ده ماه قبل پس از بول کردن (اوایل به طور مداوم و

ص: 157

در حال حاضر بهتر شده، اما خوب نشدم) یک قطره بول و برخی اوقات (کمتر اتفاق می افتاد) چند قطره خارج می شد. برای درمان آن به دکتر مراجعه کردم، دکترها علت این بیماری را اعصاب دانستند و دارویی برای مصرف تجویز کردند و حتی الامکان مصرف نمودم و حدود ده ماه است وقتی می خواهم وضو بگیرم، به علت این مشکل بسیار سخت بر من گذشته است، و گاهی برای یک نماز، دو - سه بار باید وضو می گرفتم. بر طبق فتوای حضرت عالی در رساله که اگر یک مرتبه بول خارج شد، باید تجدید وضو بکنم و مطلبی که در رساله هست این است که گفته شده اگر در نماز چند مرتبه خارج شد، یک وضو کافی است؛ اما مشکل من این است که حد فاصل وضو تا شروع نماز یک یا چند مرتبه بول خارج می شده است و می شود. باتوجه به این سه نکته: 1. گاهی پس از بول، یک قطره خارج می شود؛ 2. گاهی در بین روز وقتی که بول نکرده ام، بی اختیار قطره بول خارج می شود؛ 3. در اکثر موارد خیال می کنم بول خارج شده، ولی پس از واریسی متوجه می شوم چنین چیزی نبوده است؛ می خواستم بدانم آیا این قطرات پاک است یا نجس؟ و اگر نجس است، تکلیف من در هر سه مورد ذکر شده چیست؟

بسمه تعالی، اگر بول بودن رطوبت خارج شده معلوم است، محکوم به نجاست است و حکم وضو و نماز همان است که در رساله مذکور است. و در صورت شک در اصل خروج بول یا شک در این که آن چیزی که خارج شده بول است، حکم به طهارت می شود، مگر در صورتی که استبراء نکرده باشد و رطوبت، مشتبه بین بول و غیر آن باشد و اعتنا به وسوسه نباید بکنید.

[سؤال 337] 165

بسمه تعالی 1361 / 3 / 14

حضور محترم حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت افاضاته

ص: 158

من عضو سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اهواز هستم، و در جریان حمله طریق القدس در جبهه دهلاویه سه ترکش به بدنم اصابت کرده که محل آن در پهلو چپ می باشد که یک ترکش در ریه چپ و یک ترکش در شکم و یکی دیگر از پشت قلبم به کمرم رفته است که به جز دو ترکش آن یکی از آن ها موجود است. این ترکش که در ریه رفته است ریه را پاره کرده است و کنترل باد معده به دست خودم نیست و خود را نمی توانم کنترل کنم و برای نماز خواندن خیلی ناراحت هستم. و از آن موقع تا حالا شاید یک نماز درست نخوانده و از این بابت خیلی ناراحت هستم. لطف کنید از نظر شرعی مرا راهنمایی کنید که تکلیفم چیست؟

بسمه تعالی، اگر نمی توانید خود را در نماز حفظ کنید و تجدید وضو در بین نماز حرجی است برای هر نماز یک وضو بگیرید.

[سؤال 338] 798

4. شخصی که در حال ایستاده بول او متقاطر می شود و اگر بنشیند بند می شود آیا در حال ایستاده با انجام شرایط سلس البول نماز بخواند یا بنشیند؟ و در حال نشسته نماز با تمام شرایطش بخواند؟

بسمه تعالی، باید نشسته نماز بخواند.

[سؤال 339] 166

بسمه تعالی

محضر مقدس رهبر عظیم الشان و مرجع عالی قدر، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، ادام الله ظله العالی، با تقدیم مراتب اخلاص و تحیت نامحدود

یک نفر از رزمندگان در اثر اصابت گلوله به نخاع، بدنش از کمر به پایین تمام اعضای بدنش غیر عادی شده و از احساس افتاده اند؛ از جمله جریان خروج بول از مجرا نیز نامحسوس می باشد. چنانچه در حال خواندن نماز، بول از او خارج شود - چه در صورتی که در حال نماز مطلع شود و یا بعد از فراغ بفهمد و در بعضی صورت

ص: 159

هم بعد از فارغ شدن از نماز، خروج بول را می فهمد و لکن نمی داند که در حال نماز خارج شده و یا قبل و یا بعد از آن - خواهشمند است در تمام صور، وظیفه او و تکلیف شرعی را مرقوم و امر به ارسال فرمایید.

بسمه تعالی، اگر شک کند که در حال نماز، بول از او خارج شده یا بعد از نماز، چیزی بر او نیست و نماز صحیح است و لازم نیست دقت کند و بفهمد چه وقت از او خارج شده است و صور دیگر مسأله را به رساله مراجعه کنید.

[سؤال 340] 167

بسمه تعالی

محضر مبارک رهبر انقلاب اسلامی ایران، امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

امام عزیز، امید است که همیشه اوقات در زیر پرچم ولی عصر به سلامت باشید.

مسأله ای برایم پیش آمده است که مرا بی نهایت نگران ساخته است؛ امیدوارم که با جواب جناب عالی از دلتنگی بیرون آیم؛ «لا حیاء فی الدین».

مدتی است به بیماری ای دچار شده ام که بی اختیار از من بادی خارج می شود که متأسفانه فرصت وضو گرفتن هم به من نمی دهد؛ حتی به رساله جناب عالی مراجعه نموده ام و چنین مسأله ای را نیافتم. با توجه به این که مسلمانی متعهد هستم و دلم می خواهد نماز بدون اشکال برگزار گردد و با توجه به این که چنین مرضی فرصت حتی وضو گرفتن هم به من نمی دهد، جواب این مسأله را خواهشمندم در جوف نامه بنویسید. در خاتمه توفیق شما و سایر یاران شما را از خدای منان خواستارم.

بسمه تعالی، به وظیفه مسلوس و مبطون عمل نمایید نماز صحیح است.

[سؤال 341] 168

بسمه تعالی

با درود فراوان به رهبر کبیر انقلاب اسلامی و تمامی خدمتگزاران اسلام؛

ص: 160

1. جوانی هستم 18 ساله که حدود پنج ماه قبل به یکی از جبهه های جنوب اعزام شدم و دو ماه بعد، بر اثر انفجار گلوله کاتیوشا، لگنم شکست. حدود چند هفته ای گذشت که ناراحتی ام از بابت شکستن لگن رفع شد اما متوجه شدم دیگر کنترل ادرار کوچک ندارم. در ضمن، اضافه نمایم: در تمام این مدت تا به امروز نمازم را نخواندم. از شما مبلغان عزیز اسلام می خواهم تکلیف شرعی مرا با این عمل روشن فرمایید.

بسمه تعالی، نمازهای فوت شده قضا دارد. برای تحصیل طهارت در نماز باید به وظیفه مسلوس که در رساله مذکور است عمل نمایید.

2. آیا می توانم به عنوان امام جماعت مسجد باشم؟ چون من قبل از اعزامم، امام جماعت روستایمان بودم.

بسمه تعالی، شخص مسلوس نمی تواند برای دیگران امام جماعت شود.

ومن الله التوفیق، به امید روزی که حکومت جهانی مهدی در تمام گیتی پرتوافکن باشد.

[سؤال 342] 169

بسمه تعالی 1361 / 5 / 29

پدر بزرگوار و ارجمندم، حضرت امام خمینی عزیز، دام ظلّه العالی؛ سلام علیکم

چند سؤال خصوصی مربوط به وضع خود و چند سؤال پراکنده داشتم که از حضور شریفتان استدعای پاسخ را دارم.

1. چون بیش از 15 سال است فلج و زمین گیر شده ام و حتی نمی توانم بنشینم، نمازم را با اشاره و گذاشتن مهر بر پیشانی می خوانم. با عرض معذرت در این مدت، ادرارم بی اختیار است و پیوسته ظرف مخصوصی برمی دارم و مدفوعم با تنقیه صورت می گیرد و یک روز در میان تنقیه می شوم، به همین جهت نمی توانم طاهر شوم یا همیشه طاهر بمانم و قادر به وضو گرفتن نیستم؛ فقط دست هایم را تا میچ طاهر کرده و تیمم می گیرم. آیا با این وضع، نمازم با بدن نجس صحیح است؟ در غیر این صورت تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، اگر نمی توانید وضو بگیرید و کسی نیست که شما را وضو

ص: 161

بدهد، اشکال ندارد و نماز صحیح است.

2. در اوایل بیماری، شبی در خواب دیدم در مسجدی هستم و صوت مبارک حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم را می شنیدم که می فرمود: «نمازت را درست کن»، اما خود آن بزرگوار را نمی دیدم. بعد فرمود: «نمازش را به او نشان بدهید». در میان شبستان مسجد، فرش زیلویی دولا گرفته بودند و من لای آن را نگاه کردم، دیدم پر از قوطی کهنه و ظروف شکسته است، دانستم این ها نماز من است، از خواب پریدم.

سعی کردم در تیمم با خاک پاک تلاش کنم اما پس از مدتی به چشم درد مبتلا شدم. ناچار تیمم خود را با زدن کف های دستانم بر گوشه بستر خود (تشک) که شب و روز افتاده و گرد و غبار زیادی گرفته، تیمم می گیرم، آیا صحیح است یا باید بدون اعتنا به چشم و حساسیت آن، تیمم با خاک خالص بگیرم؟

بسمه تعالی، در صورت امکان، باید تیمم بر خاک یا سنگ باشد.

[سؤال 343]

3. چون ادرارم بی اختیار است اکثر اوقات در بین نماز بی اختیار ادرار می کنم، در صورتی که اگر نماز را مجدد بخوانم باز هم همین وضع پیش می آید، تکلیف من چیست؟ آیا اعتنا نکنم یا چه باید بکنم؟

بسمه تعالی، اگر خودداری ممکن نیست و می توانید بعد از آمدن ادرار تجدید تیمم در وسط نماز نمایید، واجب است تجدید تیمم کنید.

4. بر اثر کم حافظه بودن و ناراحتی های جسمی، روحی و خانوادگی به کثرت شک مبتلا شده ام و در نماز نیز زیاد حواسم پرت می شود، هرچه مسائل مربوط به شکایات را از روی رساله شما هم می خوانم، زود فراموشم می شود؛ به همین جهت تا کنون به شکایات کمتر اعتنا می کنم یا به خواندن سجده سهو اکتفا می کنم؛ تکلیف چیست؟ در حالی که بارها نماز را تکراری خوانده ام اما باز هم همین وضع پیش آمده است؛ چه باید بکنم؟

بسمه تعالی، شک کثیر الشک اعتنا ندارد و نماز صحیح است.

5. با وضعی که دارم، علاقه شدیدی به روزه گرفتن دارم و تمام ایام ماه مبارک رمضان را روزه می گیرم و روزه نه تنها برایم اثر منفی نداشته بلکه خواص درمانی زیادی هم داشته است؛ مثلاً در اواخر ماه رمضان 1401 هجری قمری شن کلیه زیادی از من خارج شد. تازه اگر خواص درمانی هم نداشت باز هم نمی توانم روزه بگیرم؛ چون علاقه زیادی به روزه گرفتن دارم و هر کسی مرا منع می کند اعتنا نمی کنم، آیا روزه هایم مقبول است یا بیهوده؟

ص: 162

بسمه تعالی، ان شاء الله قبول است.

6. در رساله فرمودید که تنقیه با هر چیز روان روزه را باطل می کند، اما من با وضعی که دارم و ناچارم یک روز در میان تنقیه شوم با آب خالص، آیا روزه هایم باطل است؟ در این صورت تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، برای حفظ روزه، در شب تنقیه انجام دهید.

7. در موقع تنقیه بر اثر فشار زیاد، مقداری آب زلال شبیه منی به همراه بول خارج می شود، آیا حکم منی را دارد و روزه را باطل می کند؟ و نیز به غسل نیاز دارم؟ در حالی که نمی توانم غسل بکنم.

بسمه تعالی، تا یقین حاصل نشود، حکم منی ندارد.

8. در موقعی که بدن مرا که روی زمین خوابانده اند و شست و شو می دهند، به همان شکل با ریختن آب بر روی سر و بدن و طرف راست و چپ (غسل جنابت ترتیبی) هم می نمایم بی آن که بدانم غسل بر من لازم و واجب است یا نه، تنها جهت احتیاط (و همان آب سفید زلالی که بر اثر فشار به همراه ادرار خارج می شود) غسل می کنم؛ این غسل صحیح است با این وضع؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

9. من به خاطر وضعی که دارم به کمک دیگران نیاز دارم و بعضی از بستگان و بیگانگان، از طریق صدقه و فطریه، مخارج من و مادر پیرم را تأمین می کنند. دو برادر نیز دارم که آن یکی - که از نامادری من است - اهمیتی نمی دهد و دیگری هم - که از پدر و مادرم است - یا اصلاً چیزی نمی دهد یا گاهی مبلغ ناچیزی یا مقداری مواد غذایی یا بشقابی غذا به مادرم می دهد و مادرم آنچه آن برادر می دهد قاطی کمک های دیگران خرج می کند و به خوردم می دهد.

من می دانم که برادر - پدر و مادری ام - اهل حلال و حرام کردن و اهل طهارت و نجاست نیست و مخصوصاً در گذشته اهل قمار و عرق خوری و خیلی اعمال زشت بوده و با وجود این، اگر چیزی می داده من امتناع می ورزیدم اما مادرم به من اعتنایی نکرده، هرچه می داد با کمک های دیگران قاطی می کرد. اگر به او اعتراض می کردم یا بکنم، بدش می آید و بد و بی راه نثارم می کند؛ حتی به خدا و ائمه علیهم السلام نیز بد و بیراه می گوید. به همین جهت ناچارم هرچه مادرم به خوردم داد چیزی نگویم تا نفرین و رسوایم نکند.

تکلیف من در مورد غذاهای شبهه ناک قاطی کمک های دیگران چیست؟ آیا کاری که مادرم به زور انجام

می دهد، من نیز مقصر هستم در خوردن این غذای تهیه شده از پول برادر یا مواد غذایی وی؟ چه باید بکنم؟

بسمه تعالی، برای شما اشکال ندارد.

10. پانزده سال پیش بر اثر ناراحتی ها و امراض روحی و خانوادگی که به مرض روحی دچار شدم، دست به خودکشی زدم اما خدای بزرگ مرا از مرگ نجات داد ولی فلج و زمین گیر شدم.

افراد خانواده ام یعنی مادرم به واسطه پیری، همیشه به من غر می زند، نفرینم می کند، بد و بیراه نثار من و خدا و پیر و پیغمبر می کند.

برادر مادری ام نیز علاوه بر این که اهل قمار و مشروب خواری بوده، مردی فاسد و خلاصه خیلی

عیب ها داشته و دارد؛ کفر و چرند زیاد می گوید؛ خیلی بداخلاق و فتنه انگیز است؛ پیوسته دعوا راه می اندازد؛ کتک می زند و خیلی عیوب دیگر.

و من در کودکی پس از یتیم شدن، زیر دست این برادر و این مادر افتادم و تا مدت ده - یازده سال سختی ها را، نگرانی ها را، کتک ها را، ناراحتی ها را تحمل کردم اما به مرض روحی دچار شده، از زندگی بیزار گشته، دست به خودکشی زدم - می دانم خودکشی عمل زشتی است اما ناچار بوده ام - ولی امروز با این که پانزده سال است وضعم بدتر از گذشته است؛ مادر همان مادر است، برادر همان برادر و برادر ناچیز کارش در مورد من این است که خرجی گاهی می دهد گاهی هیچ نمی دهد، جلو کمک

دیگران را هم می گیرد، نمی گذارد کسی به عیادت بیاید، از مادرم بیزار است که چرا از من پرستاری می کند و نمی گذارد من بمیرم. مادرم نیز بر اثر خستگی خیلی مرا غیظ و تعرض می کند و نفرینم می کند اما من تا آن جا که می توانم همه را حوصله می کنم و صبر و شکیبایی می نمایم و نه تنها دوباره خودکشی نمی کنم (زیرا مادرم می گوید: خودکشی کن. برادرم می گوید: جلو همه را می گیرم، غذا نمی دهم تا دق کند و بمیرد) بلکه بر خودکشی گذشته نیز سخت پشیمانم و ناراحتی شدیدی نسبت به عذاب آخرت دارم.

آیا ممکن است سختی ها را که تحمل می کنم جبران خودکشی گذشته را بنماید؟

آن خودکشی که منجر به فلج شدنم شده چه حکمی دارد؟ حد شرعی آن را بفرمایید. تکلیف من در جبران آن ها چیست تا خود را از این گناه عظیم پاک نمایم؟ آیا خودکشی کردن که از مرگ نجات پیدا کند با خودکشی که به مرگ منجر شود گناهِش یکسان است؟ و آیا جزء قتل نفس محسوب می شود؟

بسمه تعالی، خودکشی حرام است نه مقدمات آن، و نسبت به گذشته توبه نمایید، خداوند قبول می فرماید.

11. در یک روز ماه رمضان که روزه بودم به سسکه شدید افتادم. اگر چند قطره ای آب می نوشیدم

سسکه ام برطرف می شد ولی من برای این که روزه ام باطل نشود، آب نوشیدم و تا افطار سسکه می کردم به طوری که خیلی مرا ناراحت کرده بود، اما اعتنا نکردم؛ آیا روزه آن روز من مقبول است یا

باید قضای آن را به جای آورم؟

بسمه تعالی، روزه صحیح است.

12. در آغاز بیماری ام یادم نیست که در اولین ماه رمضان که پیش آمده، روزه گرفته ام یا نه اما فکر می کنم به واسطه بیماری، روزه آن ماه را یا تماماً یا چندین روزش را نگرفته ام. با این وضعی که دارم و در سال بیش از یک ماه نمی توانم روزه بگیرم آیا قضای آن سال بر من واجب و لازم است؟

بسمه تعالی، اگر تمکن ندارید واجب نیست. به شرط آن که روزه نگرفتن از جهت مرض مستمر باشد و در غیر این صورت قضا دارد.

[سؤال 344] 170

بسمه تعالی 1361 / 9 / 28

حضور محترم امام بزرگوار، خمینی بت شکن، سلام علیکم

مدت زیادی هست که متوجه شده ام بعد از استبراء (با عرض شرمندگی) حداکثر چهار قطره بول خارج می گردد و حداکثر یک ساعت طول می کشد. می خواهم به دستور جناب عالی کیسه ببندم، متأسفانه بیضه هایم درد می گیرد. می خواهم در محل کار، نماز جماعت بخوانم، به دلیل مسأله مذکور بسیار برایم مشکل است و به طور کلی این مسأله برای این جانب حالت وسواس و اضطراب به وجود آورده است. خواهشمندم حکمی صادر فرمایید.

بسمه تعالی، اگر وسوسه است، اعتنا نکنید.

[سؤال 345] 171

بسمه تعالی

با درود به امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و به محضر مبارک رهبر عالی قدر جهان اسلام و امید مستضعفان جهان؛ با آرزوی طول عمر برای شما، مطلبی شرعی برایم پیش آمده که می خواستم آن مرجع عزیز جواب بدهد:

پاسداری هستم که از کمر به پایین فلج می باشم و کنترل ادرار و مدفوع ندارم و اکثر اوقات، بدنم نجس می باشد؛ وضع نماز خواندن این جانب چگونه می باشد؛ آیا

ص: 165

می توانم نماز بخوانم یا نه؟ دیگر عرضی ندارم.

به امید پیروزی اسلام بر کفر و سرنگونی تمام مستکبران جهان. دعای شما باعث شفای تمام معلولین می شود. پدر و مادرم سلام می رسانند.

بسمه تعالی، اگر شستن جاهای نجس مشقت دارد، تطهیر واجب نیست و می توانید با همان حال، نماز بخوانید.

غایات وضو

مسّ قرآن، اسماء مقدّسه، آرم جمهوری اسلامی و...

[سؤال 346] 172

بسمه تعالی

السلام علیکم و علی عباد الله الصالحین

آیا حمل و به دست کردن انگشتری که بر روی آن نوشته شده است: (و الله بصیر بالعباد) و یا گذاشتن قرآن مجید در جیب بدون وضو، برای یاد خدا درست است یا نه؟

بسمه تعالی، مانع ندارد، ولی بدون وضو مسّ نکند.

[سؤال 347] 2524

3. برای قرائت قرآن داشتن وضو واجب است یا خیر؟ و آیا قرائت قرآن بدون وضو حرام است؟

بسمه تعالی، حرام نیست.

[سؤال 348] 173

بسمه تعالی

محضر مبارک زعیم عالی قدر، رهبر کبیر انقلاب، منجی بشریت، رئیس الملة و الدین، امام خمینی، سلام علیکم

ص: 166

1. امام! در رابطه با مسأله 319 که فرموده بودید: «کسی که وضو ندارد، حرام است اسم خداوند متعال را به هر زبانی نوشته شده باشد مسّ نماید و مسّ اسم مبارک پیغمبر و امام و حضرت زهرا علیها السلام هم اگر هتک و بی احترامی باشد حرام است».

می خواستم سؤال کنم که آیا افرادی که اسمشان «عبد الله»، «حبيب الله»، «نور اللهی» و یا «نور اللهیان» و... است اگر بدون وضو آن را بنویسند و آن را مسّ کنیم، مسأله آن چگونه است؟

بسمه تعالی، مسّ اسم «الله» بدون طهارت جایز نیست.

[سؤال 349]

2. نوشتن و لمس کردن آرم جمهوری اسلامی و یا چیزهایی از این قبیل، بدون وضو چگونه است؟

بسمه تعالی، بنابر احتیاط، حکم لفظ جلاله را دارد.

3. در رابطه با مسأله 248 که فرموده اید: «در وضو، شستن صورت و دست ها مرتبه اول واجب، مرتبه دوم جایز و مرتبه سوم و بیشتر از آن حرام می باشد» اگر با یک مشت آب، تمام عضو شسته نشود و به قصد وضو بریزد، یک مرتبه حساب می شود چه قصد بکند یک مرتبه را یا قصد نکند؟

بسمه تعالی، تا تمام عضو شسته نشود یک مرتبه حساب نمی شود.

4. منظورتان از شستن را بیان فرمایید که آیا شستن فقط آب ریختن است یا دست کشیدن همراه با آب ریختن؟

بسمه تعالی، آب ریختن تنها شستن نیست مگر این که تمام عضو را فرا گیرد.

[سؤال 350] 174

بسمه تعالی 1361 / 10 / 7

حضور محترم رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی، امام خمینی مدّ ظله العالی، پس از عرض سلام گرم خود و دیگر برادران پاسدار، که ان شاء الله خدا از ما پاسداری در راهش را بپذیرد.

بنا به مسأله شماره 319 رساله توضیح المسائل چند سؤال پیش آمده است که

ص: 167

نتوانستیم جواب دقیق آن را پیدا کنیم. بنابراین مزاحم وقت گران بهایتان شدیم تا این مسائل دقیقاً برادران را روشن کند. «کسی که وضو ندارد حرام است اسم خداوند متعال را به هر زبانی نوشته شده باشد مسّ نماید و مسّ اسم مبارک پیغمبر و امام و حضرت زهرا علیها السلام هم اگر هتک و بی احترامی باشد حرام است».

آیا نوشتن نام خدا، به این صورت که نوشته شده، توضیح دهید که مسح کردن آن حرام است یا نه؟

الف: «الله»؛ ب: «خدا»؛ پ: «بسمه تعالی»؛ ت: بدون حرکت «الله»؛ ث: نام خدا را در میان شعری بنویسند و حروف آن جدا جدا باشد؛ ج: پاره کردن و سوزاندن یا با جوهر از بین بردن چگونه؟ چ: «...»؛ ح: اگر قسمتی از آن مسّ شود چگونه؟

اگر می شود برای آن که کمتر کار حرام انجام شود به روزنامه ها بگویید: کمتر نام خدا را بنویسید و یا طوری بنویسند که مسّ کردن آن حرام نباشد. نوشتن و دور انداختن نام امامان که روی اشخاص است چه حکمی دارد؟

مسح کردن آیه بدون حرکت قرآن، بدون وضو چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، مسّ کتابت قرآن و اسماء باری تعالی یا جزئی از آن ها به هر لغت و کیفیت که باشد، بدون طهارت جایز نیست و از بین بردن آن ها به نحوی که موجب هتک نشود، اشکال ندارد.

[سؤال 351] 175

بسمه تعالی 1361 / 9 / 8

دفتر استفتائات امام، ذیلاً توجه آن دفتر محترم را به مسأله 319 رساله عملیه امام خمینی جلب می نماید:

«کسی که وضو ندارد حرام است اسم خداوند متعال را به هر زبانی نوشته شده باشد مسّ نماید و...».

حال، اغلب روزنامه ها و نوشته ها و فرم هایی که معمولاً هم به دست همه کس می رسد و معمولاً هم به عنوان کاغذ از رده خارج دور ریخته می شود، چه صورتی پیدا

ص: 168

می کند در صورتی که اسم خدا و نیز ائمه در آن ها هست؟ لطفاً توضیح بفرمایید.

بسمه تعالی، با علم و عمد، اسامی محترمه را مس نکند و از قرار دادن نشریات ذکر شده در جاهای هتک اجتناب کنند.

[سؤال 352] 2871

7. در اسم هایی مثل «حبيب الله» و یا «عبد الله» دست زدن بی وضو به نام «الله» اشکال دارد؟

بسمه تعالی، جایز نیست.

[سؤال 353] 223

6. بنده خیلی خیلی دوست دارم که کتاب جیبی ای که در آن سوره های کوچک قرآن و دعای کمیل و ندبه و غیره را نوشته است به همراه داشته باشم. آیا اشکال دارد که همیشه آن را در جیب خود نگهدارم و حال آن که بعضی از وقت ها تمیز و پاک هم نیستم؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 354] 7028

2. به حسب توجه به حضرت باری تعالی و توکل به خدا در انجام امور، هم اکنون بیشترین نامه های اداری با «بسمه تعالی» آغاز گشته و حتی اغلب، آن را در بالای نامه های اداری نیز چاپ کرده اند؛ علاوه بر مورد فوق، مرسوم گشته هنگامی که نامه ای به دستگاهی می رسد، شخص مسئول و یا ارجاع کننده، عنوان ارجاع خود را با «بسمه تعالی» شروع می کند، ارجاع کننده بعدی نیز به همین شکل عمل می کند؛ بدین ترتیب، گاهی ممکن است نامه ای، به علل مختلف، چندین بار ارجاع می خورد و یا پاسخ ارجاع کننده روی همان نامه داده می شود.

بسمه تعالی، اشکال ندارد ولی از انداختن در جاهای هتک آمیز اجتناب شود.

ص: 169

مسئول محترم دفتر امام خمینی؛ لطف کنید سؤال ذیل را از محضر حضرت امام استفتا بفرمایید. متشکرم.

رساندن جایی از بدن، بدون وضو، به آیات قرآن که بدون اعراب نوشته می شود، چه حکمی دارد؟ مثل قسمتی از آیه (وَاعْبُدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ) که به همین شکل در آرم سپاه پاسداران موجود است.

بسمه تعالی، جایز نیست.

7. آیا مس کردن کلماتی از قرآن مانند: ابلیس، شیطان، کفار، ابولهب و امثالهم، در صورتی که شخص وضو نداشته باشد حرام است؟

بسمه تعالی، جایز نیست.

2. در نشریه های تبلیغی و خبری و روزنامه ها و اطلاعیه ها، نام ائمه اطهار علیهم السلام و پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم و همچنین نام خدا ذکر می شود، آیا می توان بدون وضو چنین اسامی را مسح نمود؟ و همچنین بعد از این که روزنامه ها و نشریه ها و اعلامیه ها مورد استفاده

واقع شد، برای از بین بردن آن ها چه باید کرد؟ و اگر این اطلاعیه ها که در کوچه و خیابان پخش می شود نجس شود چه باید کرد؟

بسمه تعالی، باید از انداختن آن در جاهایی که موجب هتک یا تنجیس است اجتناب نمایند.

به: دفتر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه

از: وزارت ارشاد اسلامی، اداره کل مطبوعات و نشریات

خواهشمند است فتوای آیت الله العظمی امام خمینی مدّ ظلّه العالی را در مورد به کارگیری اسم شریف «الله» و اسامی مبارک پیامبر و ائمه طاهرین علیهم السلام در نشریات، با عنایت به این نکته که احتمالاً نشریات، مورد استفاده زیرپایی و... قرار می گیرند و نیز در مورد به کارگیری آرم جمهوری اسلامی و چاپ مرئی و نامرئی آن و احتمال مشابهی که در مورد آن نیز می رود و همچنین مس بدون وضوی آن به این اداره کل اعلام فرمایید. سید مصطفی تاج زاده، سرپرست اداره کل مطبوعات و نشریات

بسمه تعالی، چاپ لفظ جلاله و اسماء شریفه در نشریات مانع ندارد ولی باید از انداختن در مواضع هتک، خودداری شود و آرم جمهوری اسلامی، در حکم لفظ جلاله است، علی الاحوط.

[سؤال 359] 1145

4. جهت تعلیم و تعلّم، آیات قرآن را با گچ روی تخته می نویسند و پاک می کنند، آیا ذرات آن حرمت دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، حکم قرآن ندارد.

[سؤال 360] 206

5. آیا آرم جمهوری اسلامی که به شکل الله است حکم اسماء خدا را دارد و بی وضو به آن نمی توان دست زد؟

بسمه تعالی، حکم لفظ جلاله دارد.

[سؤال 361] 178

بسمه تعالی 1361 / 3 / 2

محضر مبارک امام عالی قدر

آیا آرم جمهوری اسلامی که مارک این نامه نیز می باشد در صورتی که زیر دست و پا بیفتد اشکال دارد یا خیر؟ آیا می شود که روی آن را سیاه کرد و آن گاه اشکال برطرف

ص: 171

است یا خیر؟ خدایا خدایا تا انقلاب مهدی خمینی را نگهدار، آمین یا رب العالمین
بسمه تعالی، بنابر احتیاط حکم لفظ جلاله را دارد و اگر محو شود حکم مذکور را ندارد.

[سؤال 362] 1606

3. علامت جمهوری اسلامی آیا حکم کلمه «الله» را دارد و برای مس آن وضو لازم است؟
بسمه تعالی، بنابر احتیاط، حکم آن را دارد.

[سؤال 363] 179

بسمه تعالی 1361 / 10 / 9

خدمت حضرت امام خمینی، دامت افاضاته

اگر گردنبندی منقش به آرم جمهوری اسلامی باشد، که معنی آن نام جلاله الله است، در این صورت می توان از آن استفاده کرد و در
گردن باشد، یا این که نمی توان از

آن استفاده کرد و به آن دست مالید؟ و السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

بسمه تعالی، استفاده از آن مانع ندارد، ولی بنابر احتیاط بدون طهارت آن را مس نکنند.

[سؤال 364] 180

بسمه تعالی

محضر مقدس حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه العالی سلام علیکم

1. مس نمودن بدون طهارت آرم جمهوری اسلامی - که در آن کلمه جلاله «الله» و «لا اله الا الله» منظور گردیده است - چه حکمی
دارد؟ چنانچه ضمن کاغذهای باطله زیر دست و پا و امثال آن قرار گیرد، چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، به احتیاط واجب بدون طهارت مس نکنند و از انداختن در جایی که موجب هتک باشد، باید اجتناب نمایند.

ص: 172

2. کسانی که هر روز برای انجام کارشان بیش از مسافت شرعی می روند و بر می گردند و به فتوای جناب عالی نمازشان شکسته است و نباید روزه بگیرند، می توانند در این مسأله از مرجع دیگری تقلید نمایند؟

بسمه تعالی، این مسأله و نظیر آن که در آن فتوا هست، مورد رجوع به غیر نیست.

3. کسانی که وام ربوی می گیرند و با آن خانه می سازند کار آن ها چه صورتی دارد؟ تصرف و نماز خواندن در این خانه چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، اصل قرض صحیح است و پول و خانه ای که با آن می سازند را مالک می شوند و تصرف و نماز در آن خانه بی اشکال و صحیح است؛ اگرچه بهره را ضامن نیستند و ربا و حرام است و چنانچه مجبور در دادن آن باشند و قصد بهره نکنند، بر آن ها چیزی نیست؛ اگرچه بر

گیرنده زیاده حرام است.

[سؤال 365] 954

5. در مسأله 319 فرموده اید که: «کسی که وضو ندارد حرام است اسم خداوند متعال را به هر زبانی نوشته شده باشد، مسّ نماید...» آیا این مسأله در مورد آرم جمهوری اسلامی ایران هم صدق می کند یا نه؟ چون این آرم هم روی اسکناس ها زده شده، هم روی هر اعلامیه و اطلاعیه ای وجود دارد.

بسمه تعالی، به احتیاط واجب، بدون طهارت مسّ نمایند.

[سؤال 366] 4968

2. آیا مسّ کردن نقش آرم جمهوری اسلامی ایران که روی اسکناس ها و بلیط های اتوبوس می باشد حرام است؟

بسمه تعالی، بدون طهارت جایز نیست علی الاحوط.

[سؤال 367] 181

بسمه تعالی 1361 / 4 / 30

با ابلاغ سلام، چه می فرمایند حضرت امام در مورد آرم جمهوری اسلامی که حداقل نشان دهنده کلمه «الله» است، بر روی اوراق و برگه ها و نامه درج است، نسبت

ص: 173

به کسانی که بی وضو آن را مس می نمایند.

بسمه تعالی، بنا بر احتیاط واجب بدون وضو مس ننمایند.

[سؤال 368] 593

2. آرم جمهوری اسلامی که از لفظ «جلاله» اخذ شده، حکم آن را دارد یا نه؟

بسمه تعالی، احتیاط مراعات شود.

[سؤال 369] 182

بسمه تعالی 1361 / 4 / 22

نظر به این که آرم جمهوری اسلامی ایران از کلمه «اللّه» تشکیل شده است و در روی اسکناس ها، ورق های دولتی، پرچم ها، کتاب ها و همه جاها به کار برده می شود و امکان دارد که با دست بی وضو، با دست نجس یا حتی غیر مسلمان (کافرین، مرتدین) به آن دست بزنند، آیا از نظر شرعی اشکال ندارد؟

بسمه تعالی، حکم لفظ جلاله را دارد، علی الاحوط.

[سؤال 370] 183

بسمه تعالی

محضر مبارک رهبر عظیم الشأن انقلاب اسلامی و بزرگ مرجع شیعیان جهان، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

احتراماً؛ خواهشمند است نسبت به موارد ذیل نظر مبارک را اعلام فرمایید:

1. آیا آرم جمهوری اسلامی ایران که در روی اکثر نامه های دولتی چاپ گردیده، حکم کلمه «اللّه» را دارد یا خیر؟

همچنین آیا می توان آیات قرآنی را به جای دفن نمودن، به طوری به صورت پودر و یا رشته در آورد که تمام حروف آن از هم جدا شود و سپس آن ها را دور ریخت.

ص: 174

بسمه تعالی، آرم جمهوری اسلامی حکم لفظ جلاله را دارد علی الاحوط و حروف آیات قرآنی اگر طوری از هم جدا شوند که صدق قرآن نکند، حکم قرآن ندارد.

2. از زمان رژیم گذشته، مقداری لوازم موسیقی از قبیل پیانو، جاز و ... مربوط به باشگاه برق منطقه ای خراسان، در اختیار این شرکت می باشد، در مورد آن به چه شکل می توان عمل نمود؛ آیا فروش آن جایز می باشد؟ و در غیر این صورت، آیا از بین بردن آن ها مجوز شرعی دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، فروش آلات لهو جایز نیست و باید آن ها را از بین ببرند.

التماس دعای مخصوص از آن وجود شریف و نور چشم مستضعفان جهان را داریم.

[سؤال 371] 184

پاسخ استفتا: [نقل از صحیفه امام، ج 18، ص 200]

زمان: 7 آبان 1362 / 22 محرم 1404

مکان: تهران، جماران

موضوع: استفاده از آرم جمهوری اسلامی بر روی سکه های رایج

مخاطب: معقول زاده، رضا - عزیزها، ابوالقاسم (از مسئولین اداره ضرابخانه بانک مرکزی)

[بسمه تعالی - دفتر حضرت امام خمینی رهبر کبیر انقلاب اسلامی

محترماً نظر به این که بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در نظر دارد از آرم جمهوری اسلامی ایران بر روی سکه های رایج استفاده نماید. خواهشمند است نظر حضرت امام را راجع به امکان و یا عدم امکان این مورد اظهار فرمایید. با آرزوی پیروزی رزمندگان اسلام و طول عمر امام - 1362 / 8 / 7.

رضا معقول زاده؛ ابوالقاسم عزیزها]

بسمه تعالی، این آرم روی سکه ها گذاشته نشود.

روح الله الموسوی الخمینی

ص: 175

[سؤال 372] 228

12. کسی مثلاً نماز ظهر و عصر را می خواند و می خواهد وضویش را ننگه دارد برای نماز مغرب و عشا و فقط شک می کند که آیا باد معده خارج شده یا خیر؟ می تواند با وضوی قبلی نماز بخواند یا باید دوباره وضو بگیرد؟
بسمه تعالی، می تواند و لازم نیست دوباره وضو بگیرد.

[سؤال 373] 228

13. در حال خواندن نماز باد روده بخواند خارج شود و انسان جلوگیری کند و در همین حال انسان شک کند که باد خارج شده یا خیر نمازش صحیح است یا خیر؟
بسمه تعالی، صحیح است.

[سؤال 374] 185

بسمه تعالی

حضور رهبر عزیز انقلاب، سلام علیکم

1. شخصی که چند سال نماز خوانده و حمد و سوره او از لحاظ مخرج حروف و اعراب ایرادهایی داشته و در وضو در شستن از آرنج ها تا پایین، به انگشتان دست نمی کشیده و شک دارد که آب می رسیده به انگشت ها یا نه، با این شرایط آن نمازها قضا دارد یا نه؟
بسمه تعالی، اعمال سابقه محکوم به صحت است.

2. شخصی درس های حوزه را طبق برنامه حوزه نمی خواند، بلکه بنا به درون خودش و آنچه اثری بیشتر در قلب دارد می خواند؛ مثلاً از مغنی هم خوانده و حالا به فقه به طور مختصر (فعالاً) و به کتاب های حدیث و اخلاق زیاد می پردازد شهریه گرفتن او چگونه است؟
بسمه تعالی، بستگی به مقررات دفتر شهریه دارد.

ص: 176

6. اگر شک در وضو کند که آیا شسته یا نه، چطور است؟ و اگر زیاد شک کند تکلیفش چیست؟

بسمه تعالی، اگر شک، بعد از فراغ از وضو است اعتنا نکند و چنانچه در اثنای وضو شک کند، اعتنا کند؛ مگر کثیر الشک باشد.

احکام وضوی جبیره

[سؤال 376] 186

بسمه تعالی

محضر مبارک مرجع عالی قدر، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب اسلامی، مدّ ظلّه العالی

خواهشمندم به مسأله ذیل که غالباً با آن روبه رو می شویم پاسخ دهید:

در یکی از جاهای وضو زخم کوچکی ایجاد می شود که خونش بند نمی آید و چون آب برای آن ضرر ندارد روی آن را جبیره نمی کنند. حال اگر این زخم را بشویند، باز خون می آید و اگر خشک شود، مقداری خون نیز خشک می شود که اگر آن زخم را بشویند خون خشک شده، از بین می رود؛ ولی باز خون جدید می آید. اگر مثلاً این زخم در دست باشد و انسان بخواهد وضو بگیرد آب وضو به این زخم می رسد. بنابراین جاهای دیگر بدن و لباس انسان به واسطه آن آبی که به زخم رسیده، نجس می شود و فتوای حضرت عالی در رساله توضیح المسائل در احکام وضوی جبیره این است که «اگر روی زخم باز است و آب برای آن ضرر ندارد باید به طور معمول وضو گرفت». با توجه به مطالب فوق آیا می توان با بدن و لباس نجس وضو گرفت و نماز خواند یا باید به روش دیگری عمل کنیم؟ فتوای حضرت مستطاب عالی در این باره چیست؟

ص: 177

بسمه تعالی، می تواند محل زخم را در آب کَرّ یا زیر لوله بگیرد و دست بکشد تا خون تمام شود و بلافاصله با نیت وضو آب را به آن محل جاری کند و بعد از آن فوراً آن محل را خشک کند تا سرایت حاصل نشود، و وضو گرفتن با لباس نجس یا بدن نجس، اگر نجاست در غیر محل وضو باشد، مانع ندارد و در نماز باید بدن و لباس پاک باشد و در هر صورت مورد جیره نیست و اگر وضو ممکن نباشد، ولو به شستن غیر محلّ زخم باید تیمم نماید.

[سؤال 377] 187

بسمه تعالی 12 / 4 / 1361

خدمت امام، مدّ ظلّه العالی

با نام خدا و با سلام بر پدر عزیزم، حضرت امام، سخنم را آغاز می کنم؛ اماما! من دختری هستم 19 ساله، که مدت سه الی چهار سال است علاوه بر درس های کلاسیک، علوم فقهی را نیز می خوانم. در سال 58 - 59 که شما برای بسیج بیست میلیونی دستور دادید، من نیز مشتاقانه حرفتان را به جان خریدم و در بسیج، اسم نوشتم و به فراگیری تعالیم نظامی پرداختم. اما متأسفانه در ضمن تعلیمات بسیج، کمی سهل انگاری می کردند و به این خاطر، همه مسائل ضروری را نمی گفتند و این، علت آن شد که من در یک تمرین، با چاشنی نارنجک که در دستم منفجر شد، سه انگشت دست چپم را از دست دادم.

اکنون چند سؤال فقهی وجود دارد که مدت ها است سردرگم مانده ام که چه کنم، خواهشمندم جواب آن ها را مرقوم فرمایید:

1. من، دو انگشت سبابه و شست را در دست چپم دارم و شکر خدا، همین باعث این است که از کار نیفتم و چون این قسمت دستم بسیار حساس و پوست آن نازک است، حدود دو سال که از این ماجرا می گذرد، چسب بزرگی به دست دارم و برای

ص: 178

وضو، جبیره عمل می‌کنم، البته برای غسل، آن را باز می‌کنم، ولی اگر بخواهم هر دفعه برای وضو چسب را باز کنم - چنان که چند بار این کار را کردم - همه پوست دستم زخم می‌شود و به زحمت می‌افتم و اگر بخواهم اصلاً چسب نزنم، علاوه بر این که منظره چندان خوبی ندارد، اگر دستم به جایی نیز بخورد بسیار ناراحت می‌شوم، همه نگرانیم و فکرم این است که آیا وضوی من صحیح و در نتیجه، نمازم بدون اشکال است یا خیر؟ مرا از نگرانی نجات دهید.

بسمه تعالی، در فرض سؤال، اگر استعمال آب ضرر ندارد، باید موقع وضو، چسب را بردارید.

2. من از امام جماعتی شنیدم که شما جایز دانسته‌اید نماز با غسل‌های مستحبی - از جمله غسل جمعه - را و من مدت‌ها است با غسل جمعه نیز نماز می‌خوانم، لطفاً روشن بفرمایید.

بسمه تعالی، غیر غسل جنابت، بقیه غسل‌ها؛ خواه واجب باشد، یا مستحب، کافی از وضو نیست.

3. من ابتدائاً، از نه سالگی به گفته پدر و مادرم - که البته آن‌ها نیز بر اساس گفته جمعی - از یکی از مراجع عظام تقلید را شروع کردم؛ اما سه سال پیش به خاطر روشن شدن مسائلی در این زمینه برای خودم و تحقیق دوباره‌ای که کردم و با اجازه آقای که نزدشان درس می‌خواندم تقلیدم را به شما برگردانده‌ام؛ حال آیا عمل من صحیح است یا خیر؟ تکلیفم چیست؟

و مادر بنده نیز ابتدائاً از آقای حکیم تقلید می‌کرده‌اند، بعد از فوت ایشان با سؤال از چند عالم خبره، از آقای دیگری تقلید کرده‌اند، منتها ایشان نیز حدود یک سال است که تقلیدشان را به شما برگردانده‌اند، آیا حکمشان چیست و اعمالشان چگونه است؟

بسمه تعالی، مکلف اگر احراز کند یا احتمال دهد مجتهد دوم اعلم است، به احتیاط واجب باید عدول کند.

[سؤال 378] 188

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت امام خمینی، دامت برکاته

بعد از سلام با بوسیدن دست مبارکتان از راه دور، محترماً خدمت حضرت امام به

ص: 179

عرض می‌رسانم که اگر تمامی یک دست کسی گچ گرفته باشد (و نصف انگشتان بیرون باشد) و به علت شکستگی، دست را نمی‌توان حرکت داد، تکلیف چیست؟ و اگر تیمم باشد به چه صورت انجام دهد؛ مثلاً آیا کمک باید به پیشانی هم دست بکشد؟

بسمه تعالی، باید به ترتیبی که تفصیل آن در رساله مذکور است وضوی جبیره ای بگیرد و اگر نوبت به تیمم رسید و امکان ندارد دست گچ گرفته را حرکت دهد، باید با دست دیگر تیمم کند.

[سؤال 379] 34

4. جبیره تمام یک دست مصلی را گرفته جز سر انگشتان، وظیفه او را بیان فرمایید؟

بسمه تعالی، واجب است وضوی جبیره بگیرد.

[سؤال 380] 189

بسمه تعالی

سلام علیکم، درباره یک مسأله شرعی می‌خواهم از آن دفتر معظم سؤال فرمایم. چشم راست این جانب ترکش خمپاره خورده و تخلیه شده است. به طوری که بعد از چند ماه هنوز هم ترشح دارد و روی آن بسته می‌باشد. تا به حال برای نماز خواندن هم وضو می‌گرفتم و هم تیمم. می‌خواستم مسأله شرعی آن را بفرمایید. برای تیمم کردن، از روی آن مانع که روی چشم است دست می‌کشم. اشکال دارد یا نه؟ دکتر گفته است که هر روز باید چشم را شست و شوبدهم و کثیف هم نشود. چون پلک پایین چشم هم از بین رفته است، باید تمیز باشد که اگر رشد کرد، یعنی گوشت آورد، عفونت نکند. فقط همین بود که برای نماز خواندن باید چه کار کنم؟ بعد هم که خوب شد چشم مصنوعی می‌گذارند. جریان چشم مصنوعی هم فرق می‌کند یا نه؟

بسمه تعالی، اگر می‌توانید وضو بگیرید، ولو به طور جبیره، باید وضو

ص: 180

بگیرید. و در تیمم، مسح تا ابروها کفایت می کند و در صورت امکان در این قسمت مانع را برطرف کنید و لازم نیست روی چشم باز باشد.

[سؤال 381] 3575

2. کسی که تمام پای او گچ گرفته است، نجس است، جنب شده، آیا غسل بر او واجب است و یا تیمم و یا هردو؟ و می تواند به مسجد جامع برای نماز برود یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر می تواند غسل جبیره ای کند و حرجی نیست باید غسل کند، وگرنه تیمم نماید و بعد از انجام وظیفه، دخول مسجد مانع ندارد.

[سؤال 382] 6336

3. آیا می تواند بعد از غسل به مسجد رود ولو غسلش باطل شده باشد؟ آیا بعد از خوب شدن اعاده غسل لازم است یا همان غسل اول کافی است؟

بسمه تعالی، غسل جبیره ای رافع حدث است و اعاده لازم نیست.

[سؤال 383] 6336

2. کسی که فرضاً چسب به کمر زده یا در یکی از اعضایش جبیره است و جنب شود آیا علاوه بر غسل تیمم هم می خواهد؟

بسمه تعالی، غسل جبیره ای کفایت می کند.

ص: 181

[سؤال 384] 3344

3. اگر در هنگام غسل کردن، حرفی یا سخنی به اجبار بزنی یا زده شود، آیا غسل باطل است؟

بسمه تعالی، باطل نمی شود.

[سؤال 385] 245

4. شخصی در موقع غسل کردن بیشتر از یک ربع زیر دوش می باشد و چندین بار غسل می کند؛ آیا غسل او چنانچه پول حمامی را چهار برابر یا بیشتر بدهد صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد، مگر آن که طول دادن و تکرار کردن از روی وسواس باشد و در هر صورت غسل صحیح است.

[سؤال 386] 197

2. برای هر بار غسل چه مقدار وقت و آب لازم است؟

بسمه تعالی، مقدار متعارف کافی است.

[سؤال 387] 197

3. چه کنم که زیاد شک نکنم و به خود اعتماد به نفس داشته باشم؟

بسمه تعالی، اعتنا نکنید و وسوسه جایز نیست.

ص: 182

12. هل يصحّ الغسل إذا لم يكن المغتسل من نيّته أن يعمل أيّ عمل ترتّب صحّته على الطهارة؟

بسم الله تعالى، لا بأس به.

3. مبتلا شدن به بیماری نظیر اسهال خونی احتیاج به غسل دارد؟

بسمه تعالی، غسل ندارد.

غسل جنابت

سبب اول جنابت: خروج منی

بسمه تعالی

با سلام بر امام زمان مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و بر نایب بر حقش خمینی روح الله و با سلام بر رزمندگان و پاسداران اسلام
سؤالی برای من پیش آمده و از شما خواهشمندم که فتوای امام را در این مورد نوشته و برایم بفرستید.

دختری 17 ساله هستم بعد از غسل حیض بعد از این که از حمام بیرون آمدم بعد از دو یا سه روز آبی از من خارج می شود که این آب تا
حیض بعد ادامه دارد آیا این آب به حکم منی است و باید غسل کرد؟

بسمه تعالی، منی نیست و غسل ندارد.

بسمه تعالی 1361 / 1 / 7

خدمت پدر بزرگوار، امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

ضمن عرض سلام و دعا متمنی است پاسخ مسائل زیر را مرحمت نمایید

این جانب جوانی هستم بیست ساله و مجرد، هر صبح که از خواب برمی خیزم یک قطره تقریباً شفاف «آب» روی محل دفع ادرار مشاهده می کنم که نمی دانم منی است یا آبی دیگر، زیرا به علت خواب بودن شرایطی را که برای جنب شدن در رساله آمده است از قبیل با شهوت و جستن بودن و... را متوجه نمی شوم و این وضع مدت 2/5 ماه است که بلا انقطاع ادامه دارد.

1. آیا این قطره آب، منی یا یک آب پاک است.

بسمه تعالی، تا علامات منی در آن نباشد حکم منی ندارد.

[سؤال 392]

2. اگر منی است راه چاره و علاج درمان آن به غیر از «ازدواج» چیست؟

بسمه تعالی، هر رطوبتی منی نیست و بدون یقین حکم جنابت مترتب نمی شود.

[سؤال 393]

3. اگر منی است آیا باید با توجه به داشتن امکانات هر روز غسل کنم و آیا نمی شود برای رهایی از مشکل غسل کردن هر روزه، بعد از چند روز یک غسل به نیت تمام آن ها به جای آورم و نماز را در این چند روز فاصله با تیمم بخوانم؟

بسمه تعالی، حکم مسأله معلوم شد و با یقین به منی بودن رطوبت و امکان غسل، تیمم صحیح نیست.

[سؤال 394] 192

بسمه تعالی

محضر مبارک مرجع تقلید شیعیان جهان و رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، امام خمینی مدّ ظلّه العالی

پس از درود و سلام فراوان خدمت تمامی مسلمین و مؤمنین جهان به ویژه ایرانیان

ص: 184

عزیز و سلام به ارواح طیبه شهدای گرانقدر و عزیز اسلام در جای جای وطن عزیزمان ایران و درود و سلام به همه رزمندگان اسلام در تمامی جبهه های نبرد و بالاخره با سلام وافر و درود و رحمت خداوندی بر شما مقلد عزیز و رهبر کبیر، به عرض عالی می رسد:

1. شما در مسأله 345 از رساله عملیه در مورد غسل جنابت فرموده اید: «به دو چیز انسان جنب می شود: اول جماع، دوم بیرون آمدن منی، چه در خواب باشد یا بیداری، کم باشد یا زیاد، با شهوت باشد یا بی شهوت، با اختیار باشد یا بی اختیار»، لطفاً اندازه کمترین مقدار را مشخص بفرمایید.

بسمه تعالی، خروج منی ولو به مقدار سر سوزن موجب جنابت و غسل می شود.

[سؤال 395]

2. در موقع بول کردن در بعضی مواقع چند قطره منی خارج می شود. آیا بر این هم غسل واجب می شود یا نه؟

بسمه تعالی، هر رطوبتی منی نیست و تا یقین به منی بودن رطوبت پیدا نشود، غسل واجب نیست.

[سؤال 396] 1520

3. چنانچه بعد یا پیش از بول کردن مایع سفید رنگی از بدن خارج شود و از نظر شکل ظاهری شبیه منی بوده، ولی خارج شدن آن با جهش و شهوت نباشد و شخص هم مریض نباشد، حکم منی دارد؟

بسمه تعالی، پاک است و غسل واجب نیست.

[سؤال 397] 193

بسمه تعالی 1361 / 12 / 25

با عرض سلام خدمت دفتر استفتائات امام

ص: 185

مسأله 73 رساله امام: «آبی که گاهی بعد از ملاحظه و بازی کردن از انسان خارج می شود و به آن مذی می گویند پاک است و نیز آبی که گاهی...».

1. ملاحظه و بازی یعنی چه؟ شرح کامل این مسأله را بفرمایید.

2. گاهی انسان چشمش به نامحرم و یا کسی و یا فیلمی که تحریک کننده باشد می افتد و یا در حین راه رفتن به دختری نگاه می کنی و آبی از انسان خارج می شود آیا

پاک است یا نجس؟ و آیا غسل دارد یا نه؟

بسمه تعالی، تا احراز نشود منی بودن آن شرعاً، محکوم به طهارت است.

[سؤال 398] 194

بسمه تعالی 4 / 3 / 1361

حضرت آیت الله العظمی امام و قائد عظیم اسلامی متع الله المسلمین بطول بقاء وجوده الشریف

یکی از مؤمنین به علت مسدود بودن مجرای بول عمل برقی انجام داده است و دکتر گفته به او که منی تو به طور طبیعی خارج نمی شود، بلکه در حال احتلام و مقاربت به مثانه می ریزد و بعداً با بول خارج می شود و حالا بعد از مقاربت و احتلام روشن است که منی خارج نمی شود و در مواقع بول کردن هم تشخیص نمی دهد که با کدام دفعه منی خارج شده است. وظیفه این مؤمن چیست؟ آیا هیچ غسل ندارد یا برای هر دفعه بول کردن غسل دارد؟

بسمه تعالی، اگر یقین به خروج منی ندارد غسل واجب نیست، ولی برای مقاربت غسل لازم است.

[سؤال 399] 448

2. آبی که موقع تخلی (زمانی که انسان مبتلا به یبوست است و بر خود فشار وارد می آورد تا تخلی نماید) از انسان خارج می شود و شبیه به منی است چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، پاک است.

ص: 186

9. انزال مایعی بیرنگ و تقریباً غلیظ آیا در حکم منی است؟

بسمه تعالی، اگر یقین به منی بودن آن ندارد حکم منی بر آن مترتب نمی شود.

[سؤال 401] 1874

2. رطوبتی که از انسان هنگام معاشرت و «معاشقه» با همسر خود از او خارج می شود آیا حکم منی را دارد و غسل بر آن واجب است یا خیر و اگر حکم منی را ندارد آیا پاک است یا باید تطهیر گردد؟

بسمه تعالی، اگر یقین به منی بودن آن ندارد، غسل واجب نیست و پاک است.

[سؤال 402] 195

بسمه تعالی 1360 / 6 / 28

دفتر امام خمینی، مرجع عالی قدر، رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی

برادر مسئول! خواهشمندم چند مسأله ای که از شما پرسش می شود، به طور صحیح جواب بفرمایید تا شک های این جانب برطرف شود:

1. گاهی اوقات که به توالت می روم، بدون هیچ احساس قبلی، در ابتدای ادرار، آب سفید رنگ و گاهی سفید کم رنگ از مجرای بیرون می آید: آیا این آب منی است و غسل بر انسان واجب می شود یا منی نیست؟ به طور مثال در رمضان دو سال قبل دو دفعه قبل از اذان صبح از من این آب آمده و همین طور اوقات دیگر. ضمناً سن بنده 17 سال و چند ماه است و مقلد امام نیز هستم. ان شاء الله.

2. یک روز در خیابان راه می رفتم که نگاهم به پسری دخترنما افتاد و بعد از آن وقتی به توالت رفتم همان آب سفید از مجرای بیرون آمد. حکم این آب چیست؟ و همچنین یک روز دیگر خواهرم با شوخی دست خود را به من زد که باز همین واقعه

ص: 187

اتفاق افتاد. لطفاً روشن بفرمایید.

بسمه تعالی، 1 و 2، تا یقین به خروج منی حاصل نشود حکم جنابت مترتب نمی شود.

3. مثل این که نظر امام در مورد نماز جمعه این است که پس از خواندن نماز جمعه، احتیاطاً باید نماز ظهر را خواند؛ آیا اگر نماز ظهر را نخوانیم از نظر امام اشکالی ندارد؟

بسمه تعالی، نماز جمعه واجب تخییری است و مجزی از ظهر است.

4. اگر مقداری پول در آخر سالی داشته باشیم و خمس آن را پردازیم و در سال بعدی، همان پول را داشته باشیم، آیا دوباره باید خمس آن پول را پرداخت؟

بسمه تعالی، دوباره خمس ندارد.

خداوند تعالی ان شاء الله به امامان طول عمر عنایت بفرماید و او را تا انقلاب مهدی حفظ بفرماید و ان شاء الله ما برای همیشه در راه او و خدمتگزار به اسلام و مسلمین باشیم.

[سؤال 403] 3134

2. آبی که در موقع لذت بردن (نه در موقع نزدیکی کردن) مثل بوسه و غیره از انسان خارج می گردد (رنگ آن روشن روشن ولی حالت لزج در آن وجود دارد) آیا حکم منی دارد یا نه؟ آیا غسل برای انسان واجب می گردد؟

بسمه تعالی، حکم منی ندارد و پاک است و غسل واجب نیست.

[سؤال 404] 4083

4. اگر کسی با خود کاری کند که می داند منی از او خارج نمی شود چه جور است؟ اگر نمی داند که خارج نمی شود یا می شود و عمل را انجام دهد چه؟

بسمه تعالی، در هر صورت حرام است و اگر منی خارج شود، جنب می شود.

[سؤال 405] 196

بسمه تعالی

خدمت دفتر امام، مدّ ظلّه العالی، پس از آرزوی توفیق برای اعضای محترم آن دفتر

1. اگر دکتر در ادرار کسی تشخیص اسپرم (منی) بدهد و خود او هم بعد از ادرار، آبی با لزوجت ببیند و احتمال قوی دهد که منی است، آیا آن آب، حکم منی دارد؟ و اگر داشته باشد لطفاً تکلیف شرعی او را در قبال نمازهای یومیه بیان فرمایید.

بسمه تعالی، حکم منی ندارد؛ مگر علم پیدا کند که منی است.

2. اگر کسی شک دارد که جنب است و بعداً غسل جنابت به نیت واجب کند و پس از غسل، معلوم شود جنب بوده، آیا همان غسل کافی است و با آن می تواند نماز بخواند؟

بسمه تعالی، کافی است.

3. اگر کسی جنب باشد و آب هم نباشد ولی حمام های شهر، آب داشته باشد، اما چون در آن حمام ها احتمال خطر هست - به دلیل ناامنی در شهرهای کردستان - آیا می تواند با تیمم نماز بخواند؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 406] 197

بسمه تعالی 19 / 4 / 1361

حضور مرجع مجاهد، رهبر عزیز مسلمین، نایب الامام، روح الله الموسوی الخمينی، بعد از سلام؛ امید که خداوند به حق محمد صلی الله علیه و آله و سلم و دودمان پاکش شما و تمام رهروان راه الله را در انجام مسئولیت های خطیر، صبر و نصر عنایت فرماید.

و اما بعد؛ غرض از مزاحمت، پرسیدن چند سؤال شرعی است.

جوان مجردی هستم که هر چند وقت (2 یا 3 ماه) که محتمل نمی شوم، چند روز متوالی هنگام دستشویی (بول کردن) قبل از بول، چند قطره (1 یا 2 یا 3) منی مخلوط با بول، بدون احساسی از بنده خارج می شود. و چون متأسفانه هنگام غسل، آب و وقت زیادی مصرف و اسراف می کنم، این مسأله - خصوصاً در ماه مبارک - روحیه ام را خیلی ضعیف کرده است. بفرمایید:

1. در این صورت تکلیف بنده چیست؟ آیا باید برای هر دستشویی کردنی غسل جنابت نمایم؟

ص: 189

بسمه تعالی، بدون یقین به خروج منی جنابت محقق نمی شود.

2. برای هر بار غسل چه مقدار وقت و آب لازم است؟

بسمه تعالی، مقدار متعارف کافی است.

3. چه کنم که زیاد شک نکنم و به خود اعتماد به نفس داشته باشم؟

بسمه تعالی، اعتنا نکنید و وسوسه جایز نیست.

[سؤال 407] 198

بسمه تعالی

با درود و سلام به پیشگاه ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و نایب برحقش امام خمینی و با درود و سلام به شهیدان راه اسلام

محترماً به عرض می رسانم: این جانب مدت 2 سال است به بیماری محتلم شدن دچار شده ام و هفته ای 4 الی 5 بار از عورت من آب خارج می شود و حالت منی را دارد. چندین بار به طبیب مراجعه نموده ام؛ لیکن اظهار داشته اند به ندرت خوب می شود؛ ولی همان طور که بوده، هست. ضمناً بنده متأهل هستم لذا از دفتر امام خواهانم که در این مورد ما را راهنمایی فرمایند تا بتوانم به وظایف شرعی خود عمل نمایم. از خداوند متعال خواهان و خواستارم که این وجود پاک سرشار از لطف الهی را از سر ما مسلمین کوتاه نفرمایند. خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی، حتی کنار مهدی، خمینی را نگهدار. و السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

بسمه تعالی، اگر منی بودن آنچه از شما خارج می شود محرز باشد محکوم به نجاست است و باید غسل جنابت با تمکن از استعمال آب، و تیمم در صورت عدم تمکن به جا آورد.

[سؤال 408] 199

بسمه تعالی 1361 / 12 / 5

با سلام حضور رهبر کبیر انقلاب اسلامی، رئیس العلماء و المجتهدین، نایب الامام، الامام الخمينی، دامت برکاته

ص: 190

بنا به ضرورت مسأله و ادای وظیفه شرعی خود معروض می دارد که:

چنانچه شخص مجردی به واسطه ترک عادت از عمل زشتی، صبح ها بعد از بیداری از مجرای ادرار او آبی که شبیه به منی، شفاف، نه با جستن بلکه به واسطه سستی که در لوله های مجرای ادرار حاصل شده، خارج شود حکم منی دارد یا خیر؟

ثانیاً در صورت تجویز دارو توسط پزشک، اگر از شدت آن آب کاسته شود و آب مزبور در لوله های مجرا باقی بماند چگونه است؟ و السلام

بسمه تعالی، تا علم به منی بودن رطوبت نباشد حکم به نجاست نمی شود و احکام منی را ندارد

[سؤال 409] 348

4. شخصی می داند منی چه جور و چه شکلی و با چه شرایطی هم در مرد و هم در زن بیرون می آید و از مسأله 346 رساله آگاه است و به معنای دیگر، منی را از لحاظ جسم و طبیعت ظاهر می شناسد؛ اگر هر رطوبتی غیر از منی با شرایط مختلفی مانند شهوت، بی اختیار، تحریک، جستن و غیر این ها بیرون آید، آیا آن رطوبت که مثل منی نیست و مانند آن لزجی و غیره ندارد، حکم منی را دارد یا نه؟

بسمه تعالی، با شک در خروج منی، حکم به جنابت نمی شود.

[سؤال 410] 169

7. در موقع تنقیه بر اثر فشار زیاد، مقداری آب زلال شبیه منی به همراه بول خارج می شود، آیا حکم منی را دارد و روزه را باطل می کند؟ و نیز به غسل نیاز دارم؟ در حالی که نمی توانم غسل بکنم.

بسمه تعالی، تا یقین حاصل نشود، حکم منی ندارد.

[سؤال 411] 2933

2. باز سؤالاتی برایم پیش آمد که همان دکتر گفته بود. آب غلیظ سفیدمانندی که

ص: 191

پس از بول می آید غسل ندارد و من در این مسأله مشکوکم؛ لذا از شما راهنمایی می طلبم.

بسمه تعالی، غسل واجب نیست.

[سؤال 412] 2725

5. شخصی در هنگام اجابت مزاج - مخصوصاً موقع بیوست - چیزی شبیه منی از او دفع می شود که طبق گفته پزشك امری طبیعی است؛ زیرا که روده ها به غده پروستات فشار می آورند و باعث دفع ترشحات غده پروستات می شود؛ آیا محکوم به غسل است یا خیر؟ و در صورتی که نیاز به غسل دارد، چنانچه در روز، دو یا سه مرتبه این عمل واقع می شود، حکم به چه صورت است؟ و نماز و عبادات واجبی که قبلاً انجام داده و غسل ننموده، چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، در صورت شک در جنابت غسل واجب نیست.

[سؤال 413] 200

بسمه تعالی

1. اگر پس از تحریک جنسی آبی از انسان خارج شود که صفات جنابت (دفع، شهوت، فتور) را ندارد، لیکن شباهت ظاهری به منی دارد، حکم آن چیست؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، حکم منی و بول بر آن مترتب نیست.

[سؤال 414]

2. اخیراً در مردان، با عملی طبی که انجام می گیرد، مجاری خروج منی را گره می زنند به طوری که در هنگام مقاربت فقط مقداری آب لزج (که همیشه با منی همراه است) خارج می شود. بفرمایید حکم احتلام این چنین افراد که منی از آن ها خارج نمی شود چیست؟

بسمه تعالی، اگر بدون مقاربت آبی از انسان در حال خواب یا بیداری خارج شود و صفات منی را نداشته باشد، حکم جنابت مترتب نمی شود؛

ص: 192

مگر آن که یقین کند منی از او خارج شده است.

[سؤال 415] 201

بسمه تعالی 1361 / 3 / 27

خدمت برادران و خواهرانی که در دفتر امام عزیز (خمینی بت شکن، ابرمرد تاریخ، ابراهیم زمان، امید مستضعفین جهان، رهبر عظیم الشأن جهان اسلام، خار چشم مستکبرین، دشمن شماره یک امریکای جنایت کار، پیر مجاهد، پیر نستوه، یاری دهنده لشکریان اسلام) انجام وظیفه می کنید، سلام علیکم.

پس از عرض سلام، از خداوند متعال سلامتی و تندرستی امامان را خواستارم. چندتایی سؤال و اشکالاتی دارم و طبق «لا حیاء فی الدین؛ حیا در دین نیست» آن ها را ذکر می کنم؛ امیدوارم که پاسخ آن ها را مرقوم فرمایید.

1. اگر در حالی که زن حیض است با او جماع شود، آیا جماع کننده علاوه بر غسل جنابت، غسل حیض هم بدهکار می شود؟ اگر درست است، در موقع غسل، نیت کدام یک را باید جلوتر بیاورد؟ یا این که نیت هر کدام را جلوتر بیاورد اشکال ندارد؟

بسمه تعالی، بر مرد فقط غسل جنابت واجب می شود.

2. اگر شک داشته باشیم که شب چهارم یا پنجم حیض زن حائض باشد، ولی زن گفته باشد که شب پنجم است، آیا باید قبول کرد؟ و کفاره شب پنجم و ششم را که برابر 4/5 نخود طلا است باید داد؟ و اگر شب چهارم باشد ولی زن بگوید شب پنجم است، زن در قبال این دروغش بدهکار است یا نه؟

بسمه تعالی، قول زن حجت است بر مرد.

3. نیت نماز مسافر چگونه است؛ مثلاً اگر بخواهیم چهار رکعت نماز عشا بخوانیم باید این طور نیت بیاوریم که بگوییم: «چهار رکعت نماز شکسته، عشا، می خوانم قربة الی الله، الله اکبر» و دو رکعت بخوانیم، یا این که نیتش طور دیگر است؟ هر طوری است توضیح بفرمایید.

بسمه تعالی، نیت قصر کفایت می کند و اسم رکعات بردن لازم نیست.

4. پدر و مادر و برادری که نمازشان اشتباه است و اگر از آن ها بخواهیم که بیایند تا نمازتان را صحیح کنیم و در مقابل علاوه بر این که نمی خواهند که اشتباه نمازشان را رفع کنیم، می گویند اگر اشتباه است برای خودمان است و اگر نیست هم برای خودمان می باشد و حتی بعضی اوقات می گویند: به

ص: 193

جناب عالی ربطی ندارد؛ ما در قبال این عکس العمل که هرچه ارشاد می کنیم گوش نمی کنند، می خواهیم جدا شوم. جواب ما را لطف بفرمایید.

بسمه تعالی، اگر ارشاد و راهنمایی تأثیر ندارد تکلیف از شما ساقط است.

5. «مسأله 2594. یک شرط از پنج شرط سربریدن حیوان این است که کسی که سر حیوان را می بُرد - چه مرد باشد، چه زن - باید مسلمان باشد و اظهار دشمنی با اهل بیت و پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم نکند. و بچه مسلمان هم اگر ممیز باشد - یعنی خوب و بد را بفهمد - می تواند سر حیوان را ببرد». ولی در محل ما رسم بر این است که اگر مرد حاضر باشد جایز نیست که زن سر حیوان را ببرد، آیا درست است؟ و دلیل این که حضور مرد باعث جلوگیری از سر بریدن حیوان توسط زن می شود چیست؟

بسمه تعالی، شرط شیعی بودن در قربانی حج است و حضور مرد مانع از صحت سر بریدن توسط زن نیست.

[سؤال 416] 202

بسمه تعالی

حضور محترم مسئولین دفتر امام، دام ظلّه، پس از عرض سلام، مسائل ذیل را توضیح فرمایید:

اگر در هنگام ملاعبه با زن خود، آبی از مرد خارج شود - که گفته می شود آب و ذی یا مذی می باشد - آیا هنگامی که آب بی اختیار خارج شد، غسل دارد یا نه؟ و اگر غسل دارد، به نیت چه چیزی باید غسل کند؟

بسمه تعالی، ذی و مذی غسل ندارد و تا یقین به خروج منی حاصل نشود غسل واجب نیست.

[سؤال 417] 203

بسمه تعالی

با درود فراوان به رهبر کبیر انقلاب اسلامی و بنیان گذار جمهوری اسلامی و با درود و سلام به روان پاک شهیدان راه حق و حقیقت از کربلای امام حسین علیه السلام گرفته تا کربلای خمینی بت شکن.

ص: 194

خدمت رهبر مستضعفان جهان سلام عرض می‌نمایم. پس از عرض سلام؛ سلامتی شما را از درگاه ایزد متعال خواهانم و امیدوارم که حال شما خوب باشد. باری رهبرم؛ من جوانی هستم 17 ساله. مشکلی دارم که به رساله شما مراجعه نمودم؛ ولی مشکلم را نتوانستم خودم حل نمایم و گفتم که برای شما بگویم تا راهنمایی ام نمایید. مشکل من بیرون آمدن منی بدون شهوت و بی اختیار است. من تقریباً یک ماه و نیم است که به این درد مبتلا شده‌ام. بعد از بیرون آمدن منی به حمام رفته و غسل می‌نمایم و بیرون می‌آیم و بعد از چند ساعت دوباره بیرون می‌آید. بعضی موقع‌ها کم و بعضی موقع‌ها زیاد. مثلاً صبح به حمام رفته و غسل می‌نمایم و بعد از ظهر، دوباره منی بدون شهوت و بدون اختیار بیرون می‌آید.

بسمه تعالی، اگر یقین به خروج منی دارید باید غسل کنید و چنانچه غسل حرجی باشد، باید تیمم نمایید و بدون یقین چیزی بر شما نیست.

[سؤال 418] 204

بسمه تعالی 17 / 1 / 1362

دفتر امام خمینی، سلام علیکم

برادری، موج انفجار باعث شده که دچار سردردهای بسیار شدید و غیرقابل پیش بینی شده و دچار لرزه و رعشه که تمام عضلات را در بر می‌گیرد و دائماً از نامبرده

منی خارج می‌شود، البته خروج منی با عدم جنبش و رخوت بدن صورت می‌گیرد.

فتوای حضرت امام را در مورد نامبرده جهت ادای نماز و طهارت، اعم از غسل و... بیان فرمایید. و من الله التوفیق

بسمه تعالی، اگر یقین پیدا می‌کند که رطوبتی که از او خارج می‌شود منی است، باید به احکام جنابت عمل کند و در صورت شک چیزی بر او نیست و اگر مرضی دارد که منی پیوسته از او خارج می‌شود و وقتی ندارد که نماز را در آن وقت بخواند، در صورت امکان برای هر نماز یک غسل کند و اگر ممکن نیست، به جای غسل تیمم کند و نماز بخواند.

ص: 195

بسمه تعالی

اگر در اثر مرض مانند قطع نخاع، بدون اراده از کسی منی خارج شود، آیا موجب جنابت می شود و تکلیف شرعی او از این جهت چیست؟

بسمه تعالی، جنب می شود و اگر می تواند باید غسل کند، وگرنه تیمم نماید و نماز بخواند و اگر به طوری است که بعد از غسل یا تیمم نمی تواند خود را نگهدارد و نماز بخواند، برای هر نماز یک غسل در فرض امکان و یک تیمم در فرض دیگر کافی است.

بسمه تعالی

لطفاً پاسخ سؤالات ذیل را مرقوم فرمایید:

1. در صورتی که در خواب رطوبتی با شهوت از انسان خارج شود و رنگ و شکل آن مانند منی باشد ولی با جستن بیرون نیاید و بعد از بیرون آمدن رطوبت بدن سست نشده باشد حکم منی را دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، تا یقین به منی بودنش حاصل نشود و صفات و علامات منی را نداشته باشد حکم به جنابت نمی شود.

2. مشکلی هم در حزب جمهوری برایمان مطرح است و آن روزنامه های باطله و پوستره های مختلف که دارای آیه های قرآن می باشد، است، می خواستم سؤال کنم اولاً آیه هایی که اعراب و حرکت ندارد مانند آیه های حرکت دار شامل احترام است یا نه؟ و اگر بوده خواهشمندم در این کار ما را راهنمایی فرمایید زیرا کاغذها و روزنامه های باطله که قابل دور انداختن هم نیستند و مشکلی برایمان شده و نمی دانیم با آن ها چه کار کنیم.

بسمه تعالی، کلمات و آیات قرآن خواه با اعراب باشد یا بدون آن حکم قرآن دارد و تنجیس و اهانت آن جایز نیست.

3. رفتن به روزنامه و نشریات در ایام سوگواری و تعطیلات آن اشکال دارد یا نه؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

4. آیا فضله پرندگان حلال گوشت و مدفوع و ادرار حیوانات حلال گوشت (مرغ و مرغابی و گوسفند و گاو) نجس است یا نه؟
بسمه تعالی، پاکند.

5. آیا آرم جمهوری اسلامی که به شکل الله است حکم اسماء خدا را دارد و بی وضو به آن نمی توان دست زد؟
بسمه تعالی، حکم لفظ جلاله دارد.

6. آیا هم خانواده سگ مانند گرگ و غیره همانند سگ نجس هستند؟

بسمه تعالی، نجس العین نیست ولی حرام گوشت است و بول و مدفوع آن نجس است.

7. آیا استفاده از ماشین های دولتی برای اموری که جنبه شخصی نداشته ولی جنبه حزبی دارند از نظر شرع اشکال دارد؟
بسمه تعالی، تابع مقررات اداره و اجازه مسئولین مربوطه است.

8. آیا مکان هایی را که در ادارات نمازخانه می کنند همان احکام مسجد بر آن ها جاری است؟

بسمه تعالی، اگر به عنوان مسجد وقف نشده حکم مسجد ندارد.

9. شرط عدالت برای امام جماعت به چه صورت است آیا جنبه نسبی دارد و اگر شخصی به خوبی مشهور باشد و مردم او را درست کار بدانند می تواند امام جماعت شود؟ این موضوع در مورد من صدق می کند و در اداره بهداری گاهی به علت نیامدن امام جماعت مرا امام جماعت قرار می دهند ولی من به علت آن که هنوز ایمان کامل ندارم متأسفانه دچار غرور می شوم از این که مردم مرا شایسته امام جماعت شناخته اند آیا با این حال من می توانم امام جماعت آن ها باشم؟

بسمه تعالی، میزان در عدالت امام جماعت تشخیص مأمومین است و معنی عدالت در رساله ذکر شده است.

10. آیا در هنگام سجده حتماً باید گودی کف دست ها بر زمین قرار گیرد یا این که اگر دست ها را به حالت عادی بر روی زمین قرار دهیم کافی است؟

بسمه تعالی، دست ها را به نحو متعارف به زمین نهادن کفایت می کند.

[سؤال 421] 207

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی دام ظلّه

1. آیا مشخصات ظاهری (مانند بو - مزه - چسبندگی) در تشخیص منی اعتبار دارد؟

2. اگر در خواب رطوبتی از انسان خارج شود که سه نشانه مذکور در رساله یا بعضی از آن ها را نداشته باشد طریق دیگری برای این که حکم شود که آن منی است وجود دارد؟

بسمه تعالی، علائم منی معلوم است و در رساله هم ذکر شده است و تا یقین به خروج منی نباشد حکم به جنابت نمی شود.

[سؤال 422] 5405

5. گاهی اگر با شهوت هم آبی بیاید و منی نباشد غسل لازم است یا این که آن آب پاک می باشد؟

بسمه تعالی، اگر یقین دارد که منی نیست غسل واجب نمی شود.

[سؤال 423] 1669

2. آبی که در هنگام بول کردن از انسان خارج می شود ولزج است لیکن منی نیست حکم آن چیست؟

بسمه تعالی، حکم جنابت ندارد.

[سؤال 424] 208

بسمه تعالی

سلام علیکم ورحمة الله، ان شاء الله که امام عزیزمان سلامت و تحت توجهات ولی عصر امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) بوده باشند.

با رجوع به توضیح المسائل شما جواب سؤالات خود را نیافتیم، به همین جهت از شما خواهش دارم که به این چند سؤال پاسخ بفرمایید.

1. اگر شخصی دائم ترشح داشته باشد و خیسی آن مثل یا خیلی شبیه به منی باشد؛ آیا برای این شخص واجب است که برای هر نماز یا هر یک روز روزه یک غسل انجام دهد؟ آیا این خیسی در آلت، حکم منی را دارد و باید لباس را عوض کرد یا نه؟ البته این خیسی بدون احساس و بدون اراده است.

ص: 198

بسمه تعالی، تا یقین به خروج منی حاصل نشود، احکام جنابت مترتب نمی شود.

[سؤال 425]

2. همین خیسی بعد از جنب شدن به هر ترتیب که باشد تا یک یا دو روز لافل به طور شدیدتر ادامه دارد و چون بیشتر اوقات این ترشح مثل منی است؛ آیا تا وقتی که این خیسی ادامه دارد - با توجه به این که گفته شد: این ترشح دائمی است - باید غسل کرد یا نه؟

بسمه تعالی، تا یقین به خروج منی حاصل نشود، احکام جنابت مترتب نمی شود.

3. آیا تکلیف مقلدین شما در توضیح المسائل برای شخص وسواسی هم به یک میزان است یا نه؟ به خصوص که این شخص در نجاسات وسواس داشته باشد، آیا باید مثل یک شخص سالم عمل کند یا این که شما فتوای دیگری درباره شخص وسواسی دارید؟ (با توجه به این که این شخص تنها درباره خودش نیست)

بسمه تعالی، وسوسه از شیطان است. جایز نیست به آن اعتنا نماید؛ بلکه باید در طهارت و نجاست و غسل و وضو مثل متعارف مردم عمل کند.

[سؤال 426] 3344

6. کسی که شک کند جنب شده، آیا باید غسل کند؟

بسمه تعالی، تا یقین به جنابت حاصل نشود، غسل واجب نمی شود.

[سؤال 427] 3344

7. شخصی که مبتلا به بیماری حمله ای است حالش بد می شود (منظور حمله) و آن شب موقع حمله، بلکه بعد از حمله جنب می شود، آیا باید چه نوع غسلی کند؟ و آیا به نیت غسل جنابت واجب و یا چیز دیگر غسل کند؟

بسمه تعالی، اگر یقین پیدا کرده منی از او خارج شده، باید غسل کند.

ص: 199

[سؤال 428] 5000

2. بچه هنوز بالغ نشده اگر به زن دخول کند به هر دو غسل واجب می شود یا نه؟ شما امر بفرمایید.

بسمه تعالی، هر دو جنب می شوند لکن تا بالغ نشده غسل واجب نیست.

[سؤال 429] 6523

3. بچه که هنوز بالغ نشده به دختری نابالغ که هر دو تا شهوت ندارند بلکه به عنوان بازی دخول کند بر آن ها غسل واجب است هیچ کدام آب منی و عشق ندارند فقط به همدیگر دخول کرده چیز دیگری نبوده؟ شما امر بفرمایید.

بسمه تعالی، هر دو جنب می شوند لکن قبل از بلوغ غسل واجب نیست.

[سؤال 430] 6523

4. اگر دیوانه ای به دیوانه دیگر دخول کند مرد و زن هر دو تا دیوانه باشند به آن ها غسل واجب است یا نه؟ شما امر بفرمایید.

بسمه تعالی، هر دو جنب می شوند لکن تا دیوانه است غسل واجب نیست.

[سؤال 431] 209

بسمه تعالی 15 / 1 / 1361

محضر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی مدّ ظلّه العالی

با توجه به مسأله 349 رساله، اگر انسان از روی پارچه جماع کند، یعنی آلت خود را با پارچه بپیچد بعد جماع کند، با توجه به این که پارچه بین آلت و فرج فاصله می اندازد، آیا انسان جنب می شود یا نه؟ و السلام علیکم

بسمه تعالی، در مفروض سؤال، جنب می شود و غسل واجب است.

ص: 200

7. اگر انسان بداند که صبح نمی تواند آب پیدا کند، یعنی نماز صبح را باید با تیمم بخواند و بر اثر عللی، مثلاً اگر مجامعت نکند باعث یک سری مسائل بین خانواده می شود و یا این که انسان، خود در خواب جنب شود وظیفه چیست؟
بسمه تعالی، مانع ندارد.

جنابت در بانوان

بسمه تعالی

دفتر سؤالات دینی حضرت امام خمینی

با سلام؛ خواهشمند است به سؤالات زیر جواب فرمایید:

1. آیا دوشیزگان و بانوان هم محتلم می شوند؟

بسمه تعالی، ممکن است؛ ولی تا یقین به خروج منی نداشته باشند، حکم به جنابت نمی شود.

2. در صورت پاسخ مثبت، تکلیف کسانی که به این مسأله جاهل بوده و بدون غسل مدت ها اعمال عبادی خود را انجام داده اند چیست نسبت به عبادات گذشته چطور؟

بسمه تعالی، اگر یقین نداشته باشند که جنب بوده اند، قضای نمازها لازم نیست و در هر صورت روزه ها قضا ندارند.

3. در صورت احتلام بانوان آیا ترشح بدن آن ها نجس است؟

بسمه تعالی، ترشح بدن نجس نیست.

4. کسی که طبق دستور شرع بعد از بول عمل استبراء را انجام می دهد در صورتی که بعداً احساس رطوبت در مجرای بول نماید اگر این رطوبت روزانه چند بار احساس شود پاک است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر خارج نشده نجس نیست و اگر خارج شده، در صورت شک در بول بودن آن، محکوم به طهارت است.

5. کسی که به یک سازمان دولتی بدهی دارد، مثلاً از تلفن آن سازمان و نظیر آن برای کار خصوصی

استفاده کرده؛ آیا می تواند آن بدهی را به سازمان دیگری که آن هم دولتی است پردازد؟

بسمه تعالی، باید به همان سازمانی که به آن بدهکار است رد کند.

[سؤال 434] 211

بسمه تعالی

خدمت حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

در مسأله 346 احکام جنابت فرموده اید: «دربارۀ زن لازم نیست آن آب یا رطوبت با جستن و سست شدن بدن باشد؛ بلکه اگر با شهوت باشد حکم منی دارد».

تشخیص این مورد برای زنان که اغلب ترشح می بینند و با کمی شهوت و خوشایندی ممکن است ترشح خارج شود چگونه است؟ در مورد دوشیزگانی که در عقد هستند و ممکن است که حتی در حین صحبت رطوبتی با شهوت خارج شود، بنا به مسأله بالا آیا حکم منی دارد؟ اگر چنین نیست لطفاً توضیح دهید.

بسمه تعالی، ترشحات ذکر شده پاک است و غسل ندارد.

[سؤال 435] 212

بسمه تعالی

حضور محترم مرجع عالی قدر، امام خمینی

مسأله من این است که شما در رساله فرمودید که در مورد زنان، مسأله جنب شدن احتیاج به آن سه خصوصیت که در بالای آن ذکر فرمودید ندارد؛ فقط با شهوت باشد حکم جنب را دارد.

آنچه من درگیر آن هستم این است که بر اثر یک خطورات خیلی سریع، شاید هم در یک آن، حتی با یاد آن، ترشح دیده می شود؛ حتی می خواهم بگویم از این مسأله من رنج می برم؛ آیا این جا هم همان حکم شهوت را دارد یا خیر؟ و زمانی هم هست که بدون این که حتی خطوری هم باشد من یک حالت تحریک شده را دارم؛ بدون رابطه با چیزی و یا کسی و یا حتی فکر و این را هم می دانم که حتی فکر کردن ممکن

ص: 202

است انسان را جنب کند؛ ولی این را می خواهیم بدانم آیا با قصد این که من بخواهم لذت ببرم حکم شهوت را دارد، و یا نه؟

چندین ماه است که از این مسأله رنج می برم؛ حتی موقع نماز خواندن هم دچار این مشکل می شوم و نمی دانم که آیا نمازهایم باطل است یا نه و حتی از کارهای مستحبی بازمانده ام و این مسأله را نمی توانم به این واضحی برای کسی مطرح کنم؛ ولی چون خیلی رنجم می داد فلذا تصمیم گرفتم که به عرض شما برسانم که شاید راهنماییم بفرمایید:

بسمه تعالی، ترشحات ذکر شده حکم منی ندارد و از وسواس باید اجتناب شود.

[سؤال 436] 3839

2. دو دختر جوان بالغ به همدیگر جماع کنند منی هر دو بریزد این ها جنب می شوند غسل جنابت واجب می شود یا نه؟

بسمه تعالی، واجب است.

[سؤال 437] 3839

6. زن به زن دیگر جماع کند شهوتشان بریزد، غسل جنابت بر آن ها واجب می شود؟ شما بیان فرمایید.

بسمه تعالی، اگر یقین کند که منی از او خارج شده غسل جنابت بر او لازم است.

[سؤال 438] 213

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

بعد از سلام و تحیات متمنی است چند سؤال ذیل را جواب بفرمایید. (با کمال معذرت از صراحت)

ص: 203

1. در رساله مبارکه مرقوم است که درباره مایعاتی که از زن خارج می شود، اگر با شهوت بیرون آمده باشد در حکم منی است، آیا منظور مایعاتی که در حال ملاعبه شهوانی و تخیلات مانند مذی مردان در حال ملاعبه خارج می شود یا مایعی است که در حال شهوانی مخصوص که گاهی با سوزش و سستی بیرون می آید؟ کدام یک منی و موجب جنابت است؟ بعد از خواب آن چنانی چیزی ببیند؟
بسمه تعالی، در صورت شک حکم منی ندارد.

[سؤال 439]

2. آیا زن یا دختر با خود کاری کند یا تخیلاتی در سر بگذراند که باعث خروج مایع مذکور (هر کدام که نجس و جنابت آور است) گردد آیا حرام است؟ و اگر تخیلات شیطانی به فکر او بیاید و ادامه دهد بدون خروج مایعات منی آیا این هم بر فرض حرمت صورت اول حرام است یا نه؟
بسمه تعالی، کاری که موجب تهییج شهوت و خروج منی است جایز نیست.

3. اگر دختر یا زن با مانتو و روسری که دست و صورتش پیدا است به کوهنوردی و جهاد سازندگی و از این قبیل کارهای ورزشی و خدماتی برود همراه با دختران دیگر در صورتی که احتمال برخورد و اجتماع و نگاه و تماشای پسران که برای خدمت یا گردش جداگانه آمده اند باشد و آن ها هم به خدمت و کار خود مشغولند آیا جایز است برود یا نه؟
بسمه تعالی، اگر فساد دارد باید اجتناب کنند.

[سؤال 440] 246

2. دختری در زمان طاغوت نامزدی داشته که فکر می کردند با هم عقد خواهند کرد. یک بار نامزدش دست او را در دست گرفته و با آن بازی کرده، دختر شدیداً تحریک شده و آب از او خارج شده و شلوارش را خیس کرده است. در آن هنگام دختر نمی دانسته که باید غسل کند یا نه، ولی دو یا سه سال بعد این نامزدی به هم خورده است؛ چون دختر با اسلام اصیل آشنا شده (نه سنتی) و سعی کرده از کارهای

ص: 204

گذشته اجتناب کند؛ ولی پسر حاضر نشده اسلام را بپذیرد. حالا این دختر می خواهد بداند؛ با توجه به این که آن موقع ناآگاه بوده و غسل نکرده و نماز خوانده؛ آیا باید

نمازهای گذشته را قضا کند یا نه؟

بسمه تعالی، اگر یقین ندارد که رطوبتی که از او خارج شده منی است، غسل واجب نشده و نمازها قضا ندارد.

[سؤال 441] 214

بسمه تعالی 1361 / 8 / 23

1. اگر کسی استمناء کرده باشد ولی یقین نداشته باشد به این که منی از او بیرون آمده یا نه، آیا نماز و روزه هایی که در زمان انجام استمناء خوانده و گرفته قضا دارد یا نه؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، نماز و روزه قضا ندارد.

[سؤال 442]

2. ترشحاتی که از دختر خارج می شود، آیا حکم منی را دارد یا نه؟

بسمه تعالی، حکم منی را ندارد.

3. آیا ادا کردن کلمات در نماز از مخرج واقعی شان واجب است؟

بسمه تعالی، باید کلمات طوری ادا شود که عرف عرب آن را صحیح بدانند.

[سؤال 443] 215

بسمه تعالی 1361 / 3 / 1

ریاست با سعادت جناب مستطاب حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

با سلام مخصوص، امیدوارم وجود مبارک، پیوسته در زیر سایه خداوند باری تعالی سلامت و خالی از ملال و دور از رنج و مشقت بوده باشد.

1. با کمال معذرت از محضر امام عزیز و رهبر کبیر انقلاب، راجع به مسأله شماره (346) توضیح المسائل درباره احکام غسل سؤال می شود از این که راجع به این بیان فرموده اید: (ولی در زن و مریض لازم نیست آن آب، با جستن بیرون آمده باشد؛ بلکه

اگر با شهوت بیرون آمده باشد، در حکم منی است و لازم نیست بدن او سست شود).

متمنی است که توضیح بیشتری بیان فرمایید تا جای ابهامی باقی نماند. زیرا ممکن است بعضی اشخاصی باشند که خیلی حساس بوده باشند و یا از کسانی باشند که غالباً آبی از آن‌ها بیرون می‌آید ولو مختصر با سست نشدن بدن. آیا هر آبی این حکم را دارد یا نه؟ زیرا در این صورت، باید در بیست و چهار ساعت چند غسل انجام گیرد. در این جا مسأله قدری مشکل تر می‌شود؛ زیرا غیر از غسل کردن ممکن است انسان به آن اعتنا نکند و دائماً شک نماید.

بسمه تعالی، تا یقین به این که رطوبت منی است نباشد، حکم به جنابت نمی‌شود.

2. آیا هشت رکعت نماز شب را می‌شود نیت قضا کرد یا نه؟ اگر می‌شود طرز آن را بیان فرمایید که به جای دو رکعتی می‌شود یا چهار رکعتی؟

بسمه تعالی، نماز شب به جای نماز قضا محسوب نیست.

[سؤال 444] 216

بسمه تعالی

آیا منی همیشه در هر حالتی بیرون می‌آید یا گاه در حالاتی آره و گاه نه؟ اگر واقعاً این طور است آیا می‌شود که کسی مقلد امام باشد؛ ولی در این مورد از کس دیگر تقلید کند؟ از شما خواهش می‌کنم که مرا در این زمینه یاری کرده و به طور دقیق بگویید که منی برای زن و مرد و دختر و پسر هر چهار تا هست یا فقط برای پسر و مرد هست؟ اگر هست؛ آیا دختر یا پسر یا زن و مرد می‌فهمند که منی خارج شده؟ اگر نمی‌فهمند، پس منی چه نشانه‌ای در دختر و پسر و زن و مرد دارد؟

بسمه تعالی، منی علائمی دارد که در رساله نوشته شده است و تا یقین به خارج شدن منی پیدا نشود و یقین پیدا نشود که رطوبتی که خارج شده منی است، حکم به جنابت نمی‌شود و غسل واجب نیست و خواهران کمتر یقین پیدا می‌کنند.

ص: 206

با عرض سلام و آرزوی موفقیت شما در جهت ارائه طریق به مردم و روشن نمودن مسائل شرعی برای آنان و با عرض معذرت و پوزش، چند سؤال ذیل را مطرح نموده؛ خواهشمند است پاسخ های لازم را بفرمایید.

1. در چه مواردی غسل جنابت بر زن واجب می شود؟ آیا دیدن خواب شهوانی - به سر بردن با همسر و به لذت رسیدن جز از طریق نزدیکی - را نیز شامل می شود یا خیر؟ اگر بیرون آمدن منی مطرح است، علائم آن در زنان به چه نحو می باشد؟

بسمه تعالی، تا یقین به خارج شدن منی پیدا نکند حکم به جنابت نمی شود.

[سؤال 446]

2. آیا عمل استمناء برای زنان هم هست یا نه؟ در اثر آن غسل واجب می شود یا خیر؟ و آیا حد شرعی یا تعزیر دارد یا نه؟

بسمه تعالی، اگر یقین پیدا کند که منی خارج شده باید غسل کند.

[سؤال 447]

3. آیا صحیح است که اگر زن عطر زده باشد و به خیابان برود، بر او غسل جنابت واجب می شود؟

بسمه تعالی، غسل واجب نمی شود.

4. آیا اگر زنی به دکتر زنان مراجعه و نتیجه ندیده باشد و دکتر متخصص زن نیز در آن زمینه موجود نباشد و به دلیل بیماری ناچار از مراجعه به پزشک مرد باشد، معصیت کرده یا خیر؟

بسمه تعالی، در صورت ضرورت مانع ندارد.

به امید سلامتی و طول عمر امام امت، به امید پیروزی کامل رزمندگان اسلام در تمام جبهه های نبرد حق علیه باطل

با درود بی کران به امام امت

با سلام خدمت آقایان، عرض می‌کنم که بر اثر ازدواج، یک سری سؤالات برایم پیش آمده که پس از این که مطلع شدم که دفتری به نام دفتر استفتای امام در قم است، تصمیم گرفتم خودم را از شک‌های ایجاد شده در آورم. لذا خواهشمند است جواب کامل سؤالات ذیل را - که شاید به نمایندگی از چند نفر است ارسال دارید.

قبلاً از زحمات شما صمیمانه تشکر می‌کنم.

1. موقع ملاعبه با همسر آبی که از همسر (زن) می‌آید چگونه است و آیا غسلی بر او هست یا خیر؟

2. موقع ملاعبه با همسر آبی که از شوهر (مرد) می‌آید چگونه است؟ البته بعد از استبراء.

3. هر گاه انسان با همسر خود ملاعبه کرده و شب بخوابد و صبح که بیدار می‌شود اثری در لباس زیر خود ببیند و شک داشته باشد که منی است یا غیره (وذی - مذی - ودی)، چه حکمی دارد و آیا غسل دارد یا خیر؟ چنان که بوی مخصوصی هم بدهد. (با توجه به این که منی دانیم آمدن منی از انسان همراه با سست شدن بدن است و در نتیجه از خواب بیدار شدن در آن لحظه، و این که سؤال سه در موقعی است که این عوامل نباشد).

بسمه تعالی، 1 و 2 و 3، تا یقین به منی بودن آب نباشد حکم به جنابت نمی‌شود.

4. در یک شب آیا انسان می‌تواند چند بار با همسر خود مجامعت کند یا خیر؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

5. در موقع غسل کردن آیا دست کشیدن به بدن هم لازم است یا این که فقط آب از دوش بر بدن بریزد کافی است (البته بعد از تمیز شدن بدن از نجاسات)؟

بسمه تعالی، دست کشیدن لازم نیست ولی آب باید به همه جای بدن برسد.

6. آرایش کردن زن در مجلس زنانه چگونه است؟

بسمه تعالی، اگر مفسده نداشته باشد اشکال ندارد.

7. اگر انسان بداند که صبح نمی تواند آب پیدا کند، یعنی نماز صبح را باید با تیمم بخواند و بر اثر عللی، مثلاً اگر مجامعت نکند باعث یک سری مسائل بین خانواده می شود و یا این که انسان، خود در خواب جنب شود وظیفه چیست؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

لازم به تذکر است که بنده، مقلد امام هستم و رساله ایشان را مطالعه کرده ام ولی یک مقدار حالت شکاکی در این زمینه دارم که با جواب دادن کامل شما به سؤالات برطرف می شود.

[سؤال 449] 1641

5. برخی اوقات زن به علت مساحقه و تفخیز با مرد، تحریک که شد، تقریباً حالت انزال به او دست می دهد، یعنی به شدت تکان می خورد و احساس ریزش آبی در داخل خود می کند که فکر می کند منی است و بی حال و سست می شود که فکر می کنند جنب شده اند، آیا پس از این حالت، غسل جنابت واجب است یا نه؟

بسمه تعالی، اگر یقین به انزال منی حاصل شود و از مجرا به خارج برسد، غسل واجب است.

[سؤال 450] 1377

8. با توجه به مسأله 346 رساله حضرت امام در احکام جنابت، زن ها هم منی دارند. آیا منی زن ها و مردها از نظر رنگ و بو و سایر علائم یکی هستند یا خیر؟ و همچنین آیا زن ها و دخترخانم ها هم محتلم می شوند؟ و آیا شرط ثبوت این احتلام، لکه حاصل از منی است یا خیر؟

بسمه تعالی، تا یقین به خروج منی حاصل نشود، حکم جنابت مترتب نیست.

ص: 209

10. دفع و فتور بدن را در جنابت زن شرط نمی دانید و فقط حصول شهوت را در خروج رطوبت منی شرط جنابت فرموده اید؛ پس با رطوبتی که به نام مذی - آن هم در موقع شهوت - از مرد وزن خارج می شود چه تفاوتی دارد؟

بسمه تعالی، میزان شهوتی است که مقارن با آن منی خارج می شود و با سایر حالات روحی فرق دارد.

حضور مبارک مرجع عالی قدر جهان اسلام و رهبر انقلاب اسلامی ایران، حضرت امام خمینی، دامت برکاته

در مسأله 346 در احکام جنابت فرموده اید: «..... در زن لازم نیست آن آب با جستن بیرون آمده باشد؛ بلکه اگر با شهوت بیرون آمده باشد در حکم منی است و لازم نیست بدن او سست شود».

این مسأله برای اکثر خانم ها محل ابهام و اشکال است و هرچند از علمای مختلف سؤال شده، جواب دقیق و روشنی دریافت ننموده ایم. از حضور مبارک آن زعیم بزرگوار استدعا داریم نظرشان را نسبت به اشکالات زیر مطرح بفرمایند:

1. آیا زن بدون عمل آمیزش هم جنب می شود یا نه؟ و در صورت مثبت بودن جواب، غسل جنابت بر او واجب است یا نه؟

بسمه تعالی، ممکن است. و اگر یقین پیدا کنند به خارج شدن منی غسل واجب می شود و تا یقین پیدا نکنند، غسل واجب نیست.

2. آیا ترشحاتی که در موقع ملاعبه زن و شوهر از زن خارج می شود (حتی با سست شدن بدن) حکم منی و بالنتیجه جنابت زن را دارد یا نه؟

بسمه تعالی، تا یقین پیدا نکنند که منی است غسل واجب نیست.

3. آیا امکان جنابت در خواب - آن چنان که در مردان هست - برای زنان نیز هست؟

بسمه تعالی، امکان دارد.

[سؤال 455] 5515

7. اگر فردی محتلم شود و از او منی بیرون نیاید، آیا غسل جنابت بر او واجب است یا نه (برای دختر)؟ برای استمناء چطور؟

بسمه تعالی، خواه پسر باشد یا دختر، تا یقین به خروج منی حاصل نشود غسل جنابت واجب نیست و استمناء حرام است.

[سؤال 456] 1050

6. اگر مرد با زن خود قبل از جماع بازی کند ولی جماع انجام نشود، در چه صورت غسل جنابت بر زن واجب می شود؟

بسمه تعالی، تا یقین به خارج شدن منی از خودش ندارد غسل واجب نمی شود.

[سؤال 457] 779

2. مسأله دیگری هم برای من پیش آمده و به رساله هم رجوع کردم شما در این باره توضیحاتی فرموده بودید اما من متوجه نشدم، به همین خاطر وقت شریف شما را گرفتم و مسأله من این است که اگر دختری در عقد باشد امکان دارد آبی از او خارج شود که نجس باشد و غسل داشته باشد؟ و اگر امکان دارد در چه موقعی و چگونه است؟

بسمه تعالی، با شک در خروج منی، پاک است و موجب غسل نمی گردد.

[سؤال 458] 220

بسمه تعالی 1361 / 3 / 6

امام عزیز که مشعل وجودمان با نور تو روشن شد و ما را به سوی خدا گونگی

ص: 211

سوق دادی تبریک صمیمانه دخترت را برای پیروزی های چشمگیر مجاهدان در راهت را بپذیر، خداوند پیروزی نهایی را نصیب اسلام و مسلمین بفرماید.

1. پدرجان، از این که بی پروا سخنانم را می گویم می بخشید، به خون شهدا سوگند هیچ گاه با پدرم حتی برای ثانیه ای این طور صمیمانه و پوست کنده سخن نگفته ام. چندی پیش در رساله خواندم که منی حتی اگر بدون شهوت خارج شود غسل واجب است، البته این مسأله را از چند تن از نزدیکان پرسیده ام ولی نمی دانم روی چه حساب جواب دقیق نداده اند، لطفاً بگویید منی چیست؟ چون شک دارم که گمانم درست باشد، و این که چطور آدمی می تواند تشخیص دهد که منی بوده که از وی خارج شده؟ و یا اگر بدون شهوت باشد و خود ندانسته غسل نکند چه؟

بسمه تعالی، منی نوعاً با شهوت مخصوص خارج می شود و تا یقین به منی بودن رطوبت نباشد حکم به جنابت نمی شود.

2. پدرم مردی کافر است و اجداد وی ضد انقلاب هستند، در رساله نوشته که حتی عرق بدن کافر هم نجس است، چه کنم؟ ناگفته نماند اگر خداوند مرا هدایت نمی نمود و مادرم مرا یاری نمی کرد چه بسا مانند آن ها دیوانه بار می آمدم.

بسمه تعالی، اگر منکر خدا یا رسول یا یکی از ضروریات دین نیستند کافر نیستند.

3. هفته گذشته یکی از دوستان پدرم به اتفاق مردی دیگر به منزلمان آمدند، آن مرد تازه وارد فالگیری بلد بود، برایم فال گرفت و گفت که در آینده سخنران و ناطق اسلام خواهی شد و دکتر هم می شوی و مدتی برای تبلیغ و نشر اسلام به خارج می روی، خیلی خدمتگزار می شوی، می خواستم بدانم که فالگیری و کف بینی حکمش چیست؟

بسمه تعالی، کف بینی و کارهای نظیر آن و اخبار جزمی به اموری مستند به آن جایز نیست.

[سؤال 459] 221

بسمه تعالی

با عرض سلام حضور محترم رهبر عالی قدر و نایب بر حق امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) نایب الامام، الامام الموسوی الخمینی

ص: 212

چند سؤال از جناب عالی دارم خواهش می‌کنم جواب دهید:

1. آیا اگر دختری از نه یا ده سالگی شهوتی او را فرا گیرد (نه با مردی، بلکه خودش با خودش) و تا موقعی که ازدواج می‌کند 8 سال طول بکشد. در طول این 8 سال در حالی که نمی‌دانسته و بلد نبوده، با حالت نجس نماز و روزه و اعمال واجب دیگر را به جا می‌آورد؛ آیا این نماز و روزه‌های او قضا دارد؟ یا الآن که متوجه شده و به درگاه

خدا توبه کرده توبه او قبول است؟

بسمه تعالی، اگر جدّاً توبه کند قبول است و در صورتی که علم به خروج منی نداشته باشد قضا لازم نیست.

2. آیا اگر زنی پولی از جیب شوهر خود بردارد که او نمی‌داند، به عنوان دزدی حساب می‌شود یا نه؟

بسمه تعالی، جایز نیست.

3. آیا اگر کسی پولی از زندگی و کاری که روزانه می‌کند پس انداز کند، این پول خمس و زکات بر می‌دارد؟ اگر بر می‌دارد، مبلغ ده هزار تومان پول چقدر خمس و زکات دارد؟

بسمه تعالی، خمس دارد و خمس ده هزار تومان، دو هزار تومان است.

4. بنده شوهری دارم که با انقلاب رابطه خوبی ندارد، در عین حال ضد انقلاب هم نیست که دست به بمب‌گذاری و ترور بزند و یا با افرادی که این کارها را انجام می‌دهند رابطه داشته باشد، ولی نماز نمی‌خواند در خانه هم به من و بچه‌ها بدی می‌کند آیا من به این مرد حرام هستم؟

بسمه تعالی، مجرد آنچه ذکر کردید موجب حرمت شما به او نمی‌شود و لازم نیست طلاق بگیرید.

[سؤال 460] 228

10. آیا زن هم مانند مرد ممکن است در خواب محتلم شود و علائم محتلم شدن زن چیست؟ و زن از کجا بفهمد که محتلم شده؟ آیا غسل جنابت لازم است؟

بسمه تعالی، تا یقین به خارج شدن منی پیدا نکند محتلم نشده و غسل واجب نیست.

ص: 213

[سؤال 461] 222

بسمه تعالی

منظور حضرت عالی از کراهت خواندن قرآن در حال جنابت و حیض چیست؟

بسمه تعالی، منظور از کراهت کمتر بودن ثواب است.

[سؤال 462] 326

6. کسی که جنب است می تواند نماز بخواند؟

بسمه تعالی، باید به وظیفه غسل یا تیمم عمل کند و نماز بخواند.

[سؤال 463] 326

12. اگر کسی جنب باشد و سوره هایی که خواندنش برای او حرام است، به فکرش خطور کند و هرچه سعی کند، از فکرش نرود، آیا گناهی متوجه آن کس است؟

بسمه تعالی، مجرد خطور در ذهن حرام نیست.

[سؤال 464] 223

بسمه تعالی 1361 / 10 / 3

محترماً به عرض می رساند: این جانب مدتی است که دچار مسائلی شده ام که خیلی ناراحت هستم؛ از این رو مزاحم وقت برادران شدم؛ خواهشمند است به سؤال بنده پاسخ دهید.

1. موقعی که انسان جنب است و وقت هم ندارد که غسل کند و باید هرچه زودتر به سر کارش برود، در انتهای راه، صحبت از ائمه اطهار و یا فرستادن صلوات و یاد خدا کردن می شود؛ اگر مجبور شدم جواب دهم، تکلیف بنده در این مواقع چیست؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

ص: 214

2. نمازهای قضا به جز نماز ظهر و عصر را باید با صدای بلند بخوانیم یا با صدای آهسته؟

بسمه تعالی، بلند بخوانید.

3. در نمازها واجب است که در رکعت اول یا دوم، یکی از سوره های قرآن کریم را بخوانیم. آیا به جز 4 سوره ای که سجده واجب دارد، می توانیم هر سوره ای که دلمان خواست را بخوانیم - حتی بقره - یا خیر؟

بسمه تعالی، اختیار دارید.

4. وقتی مکان نمازگزار پاک نیست، آیا می شود چادر مشکی یا چادر نماز را پهن کرده و روی آن نماز بخوانیم؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

5. اگر در نمازهای سه رکعتی و چهار رکعتی اشتباه بکنیم و تسبیحات اربعه (سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر) را دو بار یا چهار بار بگوییم چه اشکالی دارد؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

6. بنده خیلی خیلی دوست دارم که کتاب جیبی ای که در آن سوره های کوچک قرآن و دعای کمیل و ندبه و غیره را نوشته است به همراه داشته باشم. آیا اشکال دارد که همیشه آن را در جیب خود نگهدارم و حال آن که بعضی از وقت ها تمیز و پاک هم نیستم؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

و السلام علی من اتبع الهدی، مرگ بر امریکا، شوروی و اسرائیل

[سؤال 465] 4924

4. با توجه به این که یکی از محرمات بر شخص جنب، گذاشتن چیزی در مسجد است، اگر این چیز را به وسیله چوبی یا به وسیله طنابی به داخل مسجد بیندازد باز هم کار حرامی کرده است یا نه؟

بسمه تعالی، فرق نمی کند.

[سؤال 466] 224

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

ص: 215

پس از ابلاغ عرض سلام و آرزوی طول عمر حضرت عالی، استدعا می نمایم به سؤالات ذیل پاسخ بفرمایید:

1. آیا جوّ زمانی حکم اسلام را تغییر می دهد؟ مثلاً شخص ناپاک به واسطه جوّ، می تواند در مسجد بخوابد یا خیر؟

بسمه تعالی، جوّ، حکم را عوض نمی کند و اگر جنب یا حائض است نمی تواند در مسجد بخوابد.

2. آیا در پشت بام مسجد غیر از ساختمان برای مسجد می توان ساختمان دیگری، مثلاً ساختن اتاق برای بسیج و غیره بنا نمود؟

بسمه تعالی، جایز نیست.

3. عده ای افراد خیر پولی برای خریدن اجناسی که مورد احتیاج مسجد می باشد، می دهند و به نام مسجد اجناس خریداری می شود؛ آیا می توان در خارج از مسجد، برای کارهای خیر استفاده نمایند؟

بسمه تعالی، اگر برای خصوص مسجد مزبور داده اند، باید در خصوص آن مسجد از آن استفاده شود.

[سؤال 467] 225

بسمه تعالی 1360 / 8 / 24

حضور محترم حضرت آیت الله امام خمینی

پس از عرض سلام، سلامتی شما عزیز را از خداوند بزرگ خواهانیم و امیدواریم که همیشه از سلامت کامل برخوردار بوده باشید و به دین اسلام و به این مملکت اسلامی خدمت کنید و از خداوند بزرگ طول عمر رهبر عزیز را تا ظهور حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) خواهانیم.

ما چند تن از دختران جوان که می خواهیم ازدواج کنیم سؤالی برای ما پیش آمده است و آن این است که دختری که می خواهد ازدواج کند تا چند روز نماز یومیه برای او واجب نمی شود؟ و آیا می تواند در روز ازدواج در حالت جنابت نمازش را بخواند؟

ص: 216

بسمه تعالی، در غیر ایام عادت واجب است نماز بخواند و اگر جنب شد برای نماز باید غسل کند و چنانچه نماز خود را تأخیر بیندازد تا قضا شود معصیت کار است.

واجبات غسل

اول از واجبات غسل: نیت

[سؤال 468] 3344

4. اگر بعد از اذان صبح و ادای نماز، شخصی جنب شود، آیا باید غسل جنابت واجب کند یا خیر؟

بسمه تعالی، نیت غسل جنابت کافی است.

[سؤال 469] 130

6. آیا در هنگام غسل کردن باید نیت را به زبان آورد یا مثلاً صرف نیت سر و گردن کافی است (همچون وضو)؟

بسمه تعالی، ذکر نیت به زبان لازم نیست.

[سؤال 470] 226

بسمه تعالی 1361 / 11 / 2

دفتر محترم امام امت

توقیراً؛ توجه معظم له را جهت استفتای ذیل معطوف می دارد.

نظر به این که بین این جانبان جهت نوع تغسیل ترتیبی جزء اختلاف نظر وجود دارد، خواهشمند است نوع مصححه ذیل را مورد بررسی قرار داده، طریقه درست آن را برای نامبردگان قید بفرمایید.

طریقه اول: جهت نوع غسل ترتیبی، مثلاً جنابت لازم است يك بار نیت کرده و

ص: 217

غسل بدن را طبق ترتیب رساله انجام داد؟

طریقه دوم: این که ترتیب دستوری رساله عبارت است از: یک بار نیت برای سر و گردن؛ بار دوم نیت برای طرف راست بدن، و بار سوم نیت برای طرف چپ بدن؟

مثلاً؛ غسل می کنم 1. غسل جنابت به نیت سر و گردن قربة الی الله؛

2. غسل می کنم غسل جنابت به نیت سمت راست بدن قربة الی الله؛

3. غسل می کنم غسل جنابت به نیت سمت چپ بدن قربة الی الله؛

یا آن که نه، فقط برای هر سه مورد یاد شده یک بار نیت کافی است. مثلاً؛ غسل می کنم غسل جنابت سر و گردن، نیمه راست بدن و نیمه چپ بدن.

بسمه تعالی، فرق نمی کند و غسل صحیح است.

[سؤال 471] 227

بسمه تعالی 1362 / 1 / 2

ضمن عرض سلام و آرزوی سلامتی برای امام و یاران امام و پوزش از گرفتن وقت حضرات عالی، مستدعی است از حضور مبارک حضرت امام، این دو سؤال پرسیده شود:

1. اگر فردی به قصد غسل واجب به حمام برود و خود را تطهیر نماید، ولی خود غسل را سهواً به جای نیاورد؛ آیا همان قصد اولیه کفایت می کند؟

بسمه تعالی، کفایت نمی کند و باید غسل را به جا آورد.

2. بعد از فرمان هشت ماده ای حضرت امام، مراجعاتی از طرف سپاه و یا پلیس قضایی و... شده است و سؤالاتی در مورد افراد - به لحاظ سوابق و خصوصیات فردی و خانوادگی - می شود. وظیفه مقلد، در برخورد با این گونه پرسش ها چگونه باید باشد؟

بسمه تعالی، تابع مقررات دولت اسلامی و موازین شرعی است.

خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، حتی کنار مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، خمینی را نگهدار

ص: 218

[سؤال 472] 5570

4. در غسل واجب، با توجه به این که امروزه از دوش آب در حمام ها استفاده می شود، گاه فرد موفق به شستن همه نقاط بدنش با دست نمی شود، با این که آب به تمام نقاط بدنش رسیده است. آیا این چنین غسلی صحیح است؟
بسمه تعالی، دست کشیدن لازم نیست، و چنانچه آب به تمام عضو برسد با نیت غسل، کفایت می کند.

[سؤال 473] 228

بسمه تعالی

دفتر محترم استفتائات حضرت امام خمینی، سلام علیکم

این جانب مسائلی را از دفتر محترم سؤال می نمایم که نتوانسته ام از رساله عملیه حضرت امام خمینی در آورم، خواهشمند است جواب سؤالات این جانب را قید بفرمایید.

1. بعد از غسل کردن وقتی می خواستم لباس هایم را بپوشم با دستم بدنم را مالش دادم، لوله های چرک پیدا شد آیا غسلی که کرده ام صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، صحیح است.

[سؤال 474]

2. آیا قبل از غسل کردن، بدن باید کاملاً چرک گیری شود و بعد غسل کنیم؟ غسل کردن با بدن چرک آلود صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر مانع ظاهری در بدن نباشد غسل صحیح است و چرک گیری لازم نیست.

3. غسل کردن با آب خالی بدون صابون صحیح است یا خیر؟

ص: 219

بسمه تعالی، غسل باید با آب مطلق باشد و اگر با آب صابون غسل کند به طوری که آب مضاف باشد، غسل صحیح نیست.

[سؤال 475]

4. در غسل ترتیبی آیا جمله «غسل کردن رساندن آب است به تمام بدن بدون این که دست با بدن تماس پیدا کند» صحیح است؟ توضیح بفرمایید.

بسمه تعالی، دست مالیدن لازم نیست و چنانچه آب به نیت غسل به همه بدن به ترتیبی که باید غسل کند برسد کافی است.

[سؤال 476]

5. جاهایی از بدن که دست انسان به آن جا نمی رسد مانند پشت بدن در غسل چگونه باید شسته شود؟

بسمه تعالی، اگر آب به آن برسد به نیت غسل کافی است.

[سؤال 477]

6. اغلب وقتی که دستم را به پیشانی ام می کشم موادی شبیه روغن از آن تراوش می کند، آیا در غسل و وضو باید مواد روغنی به وسیله صابون برطرف شود و بعد غسل و وضو انجام شود؟ و هم چنین داخل گوش؟

بسمه تعالی، لازم نیست و از وسوسه باید اجتناب شود.

7. مقداری روزنامه بعد از مطالعه جمع آوری نموده ام، آیا می توانم آن را به قصاب و مغازه دار بفروشم؟

بسمه تعالی، اگر اسم خدا یا آیه قرآن و یا یکی از عبارات و کلماتی که احترام آن واجب است در آن هست، نباید به آن ها بفروشید.

8. کسی که از اول تکلیف خمس مالش را نداده و لوازم خانه خریده یا افراد فامیل یا دوستان لوازم خانه را به عنوان کادو آورده اند آیا به این لوازم خانه خمس تعلق می گیرد یا خیر؟ توضیح فرمایید.

بسمه تعالی، کادو خمس ندارد و نیز لوازمی که خریده اگر از درآمد بین سال خریده خمس ندارد.

9. این جانب از اول تکلیف حساب سر سال نداشتم و خمس اموال و دارایی ام را نداده بودم تا این که در

ص: 220

تاریخ 14 / 12 / 60 به حضور امام جمعه شهرمان مراجعه نمودم برای حساب سر سال و دادن خمس. اموال و دارایی این جانب از این قرار بود. 1 - لوازم خانه 2 - پول نقد مبلغ 25 هزار تومان. امام جمعه از لوازم خانه این جانب چیزی به عنوان خمس کسر نکرد و فقط پول نقد این جانب را حساب کرد که خمسش شد پنج هزار تومان چون پول نزد من نبود که خمس تعیین شده را بپردازم دستگردان کردیم و این جانب مبلغ خمس را بدهکار شدم چون لوازم خانه بیشتری احتیاج داشتم پول ها را خرج کردم و لوازم خانه خریدم و فعلاً مبلغ پنج هزار تومان خمس تعیین شده بالا را بدهکارم و پول ندارم که بپردازم.

الف. آیا می توانم هر موقع پول بگیرم آمد خمس بالا را بدهم یا باید قبل از تمام شدن سال، خمس تعیین شده را بپردازم؟

ب. وظیفه این جانب چیست؟

بسمه تعالی، هر وقت توانستید بدهید.

10. آیا زن هم مانند مرد ممکن است در خواب محتلم شود و علائم محتلم شدن زن چیست؟ و زن از کجا بفهمد که محتلم شده؟ آیا غسل جنابت لازم است؟

بسمه تعالی، تا یقین به خارج شدن منی پیدا نکند محتلم نشده و غسل واجب نیست.

11. کسی که شب را می خوابد و صبح بیدار می شود می بیند که محتلم شده و بدن و لباسش آلوده به منی شده و برای خواندن نماز وقت ندارد غسل کند و نمی داند نجاست به کجای بدنش خورده تکلیفش چیست؟ آیا می تواند بدون آب کشیدن جاهای نجس بدن و بدون این که لباس هایش را عوض کند تیمم کند و نماز بخواند؟

بسمه تعالی، باید هر جای بدن را که یقین دارد نجس شده آب بکشد و لباس را عوض کند و با تیمم نماز بخواند.

12. کسی مثلاً نماز ظهر و عصر را می خواند و می خواهد وضویش را نگه دارد برای نماز مغرب و عشا و فقط شک می کند که آیا باد معده خارج شده یا خیر؟ می تواند با وضوی قبلی نماز بخواند یا باید دوباره وضو بگیرد؟

بسمه تعالی، می تواند و لازم نیست دوباره وضو بگیرد.

13. در حال خواندن نماز باد روده بخواند خارج شود و انسان جلوگیری کند و در همین حال انسان شک کند که باد خارج شده یا خیر نمازش صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، صحیح است.

14. کسی که می خواهد قضای نماز صبح و مغرب و عشا را در روز بخواند نمازهای یاد شده را بلند بخواند یا آهسته؟

بسمه تعالی، باید بلند بخواند.

[سؤال 478] 229

بسمه تعالی

1. هر جای آدم درد کند لاستیک می چسبانند اگر جنب شد می شود از روی آن غسل کند؟ بیان فرمایید.

بسمه تعالی، در صورتی که وظیفه او جبیره نباشد اگر آب را به زیر آن برساند یا آن که با وجود شرایط جبیره روی آن را مسح کند صحیح است.

2. آیا پس خورده گربه پاک است و نجس نیست، و خوردن آن جایز است یا نه؟ شما بیان فرمایید.

بسمه تعالی، پاک است و خوردن آن جایز است.

[سؤال 479] 218

5. در موقع غسل کردن آیا دست کشیدن به بدن هم لازم است یا این که فقط آب از دوش بر بدن بریزد کافی است (البته بعد از تمیز شدن بدن از نجاسات)؟

بسمه تعالی، دست کشیدن لازم نیست ولی آب باید به همه جای بدن برسد.

[سؤال 480] 5497

6. در غسل کردن چربی ای که از خود طبیعت پوست سر است آیا مانع حساب می شود؟

بسمه تعالی، اگر مانع از وصول آب نباشد اشکال ندارد.

[سؤال 481] 5428

2. اگر بعد از غسل شک کند مانعی که از رسیدن آب هست، در وقت غسل بوده یا بعد پیدا شده، غسل او چگونه است؟

بسمه تعالی، غسل محکوم به صحت است.

ص: 222

[سؤال 482] 1459

3. اوایل بلوغ بر حسب نپرسیدن مسأله و کم رویی و یا نگفتن بزرگ ترها - مانند پدر و مادر و معلمان - غسل جنابت را به این ترتیب انجام می دادم که ابتدا سر و صورت و گردن و بعد، طرف راست یعنی نیم تنه راست و سپس طرف چپ یعنی نیم تنه چپ و بعد، دست راست و دست چپ و آخرالامر پای راست و پای چپ را به مدت قریب دو سال می شستم. تکلیف نماز و روزه این مدت چیست؟ آیا باطل است و باید قضای آن را گرفت یا صحیح است؟

بسمه تعالی، غسل، باطل و باید نمازهایی را که با آن خوانده شده قضا نمود؛ ولی روزه ها قضا ندارد.

[سؤال 483] 230

بسمه تعالی

با درود و سلام بر رهبر انقلاب اسلامی و سلام بر شهیدان راه حق و سلام بر شما ادامه دهندگان راه آنان، با عرض معذرت می خواستم سؤالی راجع به احکام از شما نمایندگان امام بنمایم.

نظر به این که در رساله عملیه امام در مورد چگونگی انجام غسل بحثی از شستن سر و صورت در هنگام شست و شوی طرف راست و طرف چپ به میان نیامده خواستم بدانم: آیا اصلاً شستن سر احتیاج نیست (به جز در مرحله اول) یا مانند بقیه قسمت های بدن است؟ یا این که با نیت طرف راست یا چپ تمام قسمت های آن را (اعم از راست و چپ) باید شست؟ و سوم این که در مرحله اولیه انجام غسل تنها شستن تمام سر و صورت و گردن کافی است؟

بسمه تعالی، در غسل ترتیبی اول شستن سر و گردن و بعد شستن طرف

ص: 223

راست و بعد شستن طرف چپ واجب است و در موقع شستن طرف راست و چپ شستن سر و گردن لازم نیست و در شستن هر یک از سه قسمت، تمام آن قسمت به نیت غسل باید شسته شود و کفایت می کند.

[سؤال 484] 169

8. در موقعی که بدن مرا که روی زمین خوابانده اند و شست و شو می دهند، به همان شکل با ریختن آب بر روی سر و بدن و طرف راست و چپ (غسل جنابت ترتیبی) هم می نمایم بی آن که بدانم غسل بر من لازم و واجب است یا نه، تنها جهت احتیاط (و همان آب سفید زلالی که بر اثر فشار به همراه ادرار خارج می شود) غسل می کنم؛ این غسل صحیح است با این وضع؟
بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 485] 7394

7. آیا در غسل ترتیبی، طرفین بدن را باید با هم آب فرا گیرد یا اگر از بالا به پایین بشویم کافی است؟
بسمه تعالی، لازم نیست یک مرتبه یا با هم آب به طرفین برسد، بلکه هر طرف را می تواند به تدریج هر طور خواست غسل دهد.

[سؤال 486] 231

بسمه تعالی

خدمت رهبر عزیز، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، سلام علیکم

در سن چهارده سالگی به سن بلوغ رسیده ام و از آن زمان تا به حال غسل ها را بدین ترتیب انجام می داده ام: اول؛ نیت سپس غسل سر و گردن و سمت راست تا نصف بدن. بعد سمت چپ را تا نصف و مجدداً بقیه سمت راست را تا آخر قدم و بعد بقیه طرف چپ را تا آخر قدم. لطفاً تکلیف را برای رفع شبهه اظهار فرمایید.

بسمه تعالی، غسل به این کیفیت باطل است. باید اول سر و گردن، بعد تمام

ص: 224

سمت راست و بعد تمام سمت چپ غسل داده شود و تفصیل آن در رساله عملیه ذکر شده است.

[سؤال 487] 427

3. اگر کسی نتواند غسل ارتماسی و غسل ترتیبی انجام دهد، می تواند همین طور که زیر دوش حمام هست نیت غسل کند یا نه؟

بسمه تعالی، زیر دوش غسل ترتیبی صحیح است.

[سؤال 488] 5497

3. اگر انسان در غسل ترتیبی بعد از شستن سر و گردن، در توی حوض - مثلاً - باشد و تمام طرف راست و چپ او تا اول گردن توی آب باشد، چنانچه در این حال به نیت طرف راست، بدن را حرکتی دهد و بعداً به نیت طرف چپ، بدن را حرکت دهد، آیا غسل ترتیبی محقق می شود و صحیح است؟

بسمه تعالی، غسل ترتیبی به نحو مزبور صحیح است.

[سؤال 489] 232

بسمه تعالی 1361 / 6 / 23

«طلب العلم فریضة علی کل مسلم و مسلمة»؛ بدین جهت چون بنده حقیر مقلد حضرت عالی هستم، راجع به شبهه ای که برای این بنده خدا و جمعی از سربازان ژاندارمری - که در نقطه مرزی ایران و شوروی مشغول خدمت به اسلام و ایران می باشند - پیش آمده از آن مجتهد و رئیس الملة و الدین آیت الله العظمی و مولانا الاعظم جناب آقای حاج روح الله الموسوی الخمینی و از امام عزیزم استعانت می جویم.

و آن شبهه این است که یکی از برادران روحانی در این باره گفته است: «حداقل مقدار آبی که برای غسل ارتماسی لازم است، باید ایستاده تا ناف باشد و باید حتماً به

طرز نشستن و برخاستن غسل نماید». در این جا بعضی از برادران به علت کمی آب

ص: 225

رودخانه و نبود حمام، در رودخانه گودالی درست کرده اند که آب آن تا زانو و یا کمی بیشتر می باشد و در آن به طور درازکش غسل کرده اند. البته به طوری است که تمام بدن در این حالت به زیر آب فرو می رود، و چون به توضیح المسائل حضرت عالی مراجعه کردیم چنین مسأله ای یاد نشده بود و یا صریحاً نوشته نشده بود که آیا آن طور

است؟ یا این که معیار، فرورفتن کامل بدن در آب است؟

بسمه تعالی، در غسل ارتماسی باید آب به نحوی باشد که بشود در یک دفعه عرفی تمام بدن را فراگیرد؛ ولو با دراز کشیدن باشد.

[سؤال 490] 326

13. آیا غسل زیر دوش صحیح است؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

چهارم از واجبات غسل: مطلق بودن، طاهر بودن، مباح بودن آب و...

[سؤال 491] 233

بسمه تعالی

در غسل اگر موضع نجس از بدن را ابتدا طاهر کند و بعد مقداری آب تهیه کرده و دست خود را در آن آب بزند و به سر و گردن بکشد و آن جا را خیس کند و بعد به همین ترتیب دست خود را در آن آب زده به طرف راست بدن بکشد و بعد از آن به طرف چپ بدن، غسلش صحیح است؟

بسمه تعالی، اگر آب بر بدن جاری شود که صدق شستن کند صحیح است.

[سؤال 492] 1486

13. هل يشترط في صحّة الغسل، طهارة تمام كلّ عضوٍ قبل غسله أم يجوز - مثلاً - البدء بغسل أعلى العضو، ثمّ تطهير أسفله و غسله.

بسم الله تعالی، لا يجب ذلك وإّما الواجب، طهارة المحل قبل الغسل

ص: 226

الوضوئي أو الغسلي؛ فلا يكفي غسل واحد للتطهير و الوضوء أو الغسل.

[سؤال 493] 228

3. غسل کردن با آب خالی بدون صابون صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، غسل باید با آب مطلق باشد و اگر با آب صابون غسل کند به طوری که آب مضاف باشد، غسل صحیح نیست.

[سؤال 494] 1325

9. عموم مردم ده یک حمام درست کردند؛ ولی بعد بعضی، عده ای را به زور از آن حمام خارج کردند. آن ها هم برای خود حمام درست کردند و می گویند: «ما رضایت نداریم شما در این حمام غسل کنید». غسل کردن در این حمام چه صورت دارد؟ برای دسته اول که دیگران را خارج کردند و یا عموم مردم ده چگونه است؟ اگر کسی از خارج آمد غسل کرد چگونه است؟

بسمه تعالی، اگر حمام مشترک است، بدون رضایت همه شرکا غسل در آن صحیح نیست.

[سؤال 495] 6542

2. چنانچه شخصی ضمن استحمام در حمام بیرون، لباس های خود را در آن جا (حمام) بشوید و پولی بابت آب مصرفی پرداخت نکند و یا این که صاحب آن را در جریان نگذارد، آیا امورات شرعیة واجب مانند نماز و غسل او صحیح است؟

بسمه تعالی، اگر عمل مزبور متعارف باشد و صاحب حمام به اصل ورود در حمام راضی باشد غسل صحیح است؛ ولی نسبت به تصرفات اضافی مدیون صاحب حمام است.

[سؤال 496] 234

بسمه تعالی 1361 / 3 / 6

دفتر محترم حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

ص: 227

احتراماً؛ به عرض مبارک می‌رساند: حاصل 54 سال زحمت و تلاش شبانه روزی حقیر که دارای یک باغ و ساختمان مسکونی با ده سر عائله تحت تکفل می‌باشم، و دارای هیچ‌گونه مستقالات دیگری نیستم و آن هم - با نهایت تأسف - فاضلاب حمام عمومی کوی جوزچه شهرستان خوانسار، به اضافه نفت سیاه - بدون مجوز شرعی و قانونی - وارد باغ و ساختمان این حقیر می‌گردد؛ که از طرفی سلامت و بهداشت منطقه را در خطر و از طرف دیگر، باغ و زندگی حقیر را در خطر نابودی قرار داده که قابل کشت و برداشت نیست و برای ده سر عائله فدوی خطر امراض گوناگونی پیدا نموده. آیا غسل و تطهیر و وضو را در این حمام جایز می‌دانید یا خیر؟

بسمه تعالی، غسل و وضو صحیح است؛ ولی تصرف ملک غیر و ضرر زدن به غیر، حرام است؛ باید از آن جلوگیری شود.

[سؤال 497] 235

بسمه تعالی

حضرت آیت الله العظمی، امام خمینی، ارواحنا فداه

لطفاً به دو سؤال ذیل پاسخ مرحمت فرمایید:

1. در کارخانجات تعمیرات اساسی راه آهن، برای استفاده کارگران و کارمندان، حمام‌هایی ساخته شده است. اگر کارگران و کارمندان در این حمام‌ها غسل کنند، آیا صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر برای استفاده کارگران و کارمندان تعیین شده، در اوقات اشتغال در کارخانه، استفاده مانع ندارد.

2. کارگری که در کارخانه‌های راه آهن کار می‌کند، چاقویی در منزل دارد که دسته آن می‌شکند و این آقا در بازار هر کجا مراجعه می‌کند، برایش درست نمی‌کنند و مجبور می‌شود آن را به کارخانه بیاورد و خودش درست کند. آیا صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، با اجازه مسئولین مربوطه، اشکال ندارد.

ص: 228

بسمه تعالی 1361 / 6 / 24

محضر مبارک زعیم عالی قدر و رهبر انقلاب اسلامی ایران نایب بر حق امام زمان الامام خمینی، مدّ ظلّه العالی، سؤال: در قبرستانی که تا دو سال قبل نعش دفن می کردند

و در یک گوشه همین قبرستان 12 سال است که میتی دفن نشده و در چنین مکان حمام درست کردند در صورتی که حمام خزانه قدیمی موجود و قابل استفاده عموم است و پهلوی همین حمام یک دستگاه حمام دوش دار چند سال قبل بنا کردند و فعلاً امکان تعمیر و توسعه دادن داشت و برای روستا امکان خرید زمین بود با کمکی که دولت می کرد در جای دیگر خریداری و احداث حمام کنند با این امکانات و اشاره به مسأله 641 که می فرمایید نبش قبر حرام است مگر از بین رفته و متلاشی شده باشد در همین قبرستان که ذکر شد موقع کندن چند گونی استخوان مرده بیرون آمد حتی موی سر دختر بچه متلاشی نشده بود استدعا دارد بفرمایید در این حمام غسل های واجب و نظافت چه صورت دارد؟

از خدای بزرگ تقاضای سلامت و طول عمر رهبر انقلاب را دارم.

بسمه تعالی، اگر آب غسل مباح باشد غسل صحیح است و بر کسی که علم نداشته باشد تصرف مانع ندارد.

بسمه تعالی 1361 / 9 / 25

محضر آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

پس از عرض سلام و آرزوی طول عمر برای آن امام گرامی

چنانچه ملکی (حمامی) در اختیار مستأجری باشد و صاحبان آن ملک شرعاً رضایت نداشته باشند و اجاره آن هم نباشد؛ آیا اشخاص می توانند بدون اجازه و رضایت مالکین حمام در آن غسل نمایند؟ اگر شخصی بعد از غسل، عدم رضایت

مالکین را به دست آورد، غسل گذشته او صحیح است یا خیر؟

لازم به تذکر است که مستأجر رضایت مالکین را به دست نمی آورد. ضمناً غسل ها و نمازهای گذشته اعاده دارد یا خیر؟ خداوند طول عمر به آن امام بت شکن عطا فرماید. و السلام علیکم ورحمة اللہ وبرکاته

بسمه تعالی، اگر آب حمام مباح است، غسل اشکال ندارد و با فرض عدم رضایت مالک شرعی، تصرف جایز نیست و رضایت بعدی اثر ندارد.

[سؤال 500] 4898

3. اگر با همیزم غصب کرده آب گرم کند غسل جنابت کند غسل باطل است؟ شما بیان فرمایید.

بسمه تعالی، غسل او صحیح است.

[سؤال 501] 4951

4. اگر با صابون غصب شده غسل جنابت کند بدن خود را بشوید بعداً به آب مباح تطهیر کند این غسل صحیح است نماز جایز است؟ شما بیان بفرمایید.

بسمه تعالی، غسل جنابت با صابون حاصل نمی شود و باید با آب غسل کند و در این صورت صحیح است.

[سؤال 502] 238

بسمه تعالی 1358/8/8

حضور مبارک رهبر انقلاب اسلامی حضرت آیت الله العظمی امام خمینی مدّ ظلّه العالی، موضوع و مسأله ای داریم در محل چیتگر (حومه قزوین) از این قرار است:

در محل چیتگر صد خانوار است، حمامی داشتیم قدیمی روزها زن ها می رفتند و شب ها مردها برای برطرف کردن عذر شرعی خودشان. زن ها به نوبت خود و مردها

ص: 230

هم به نوبت خود از آن یک حمام استفاده می کردند، چون که آن حمام قدیمی، کوچک بود و خراب شده بود اهل محل تصمیم گرفتیم که یک حمامی بزرگ تر و بهتر بسازیم. حمام را خود اهل محل خراب کردیم و شخصی را به عنوان بتایی آوردیم و مزدی برای او گذاشتیم و راضی شد و بنا به ساختن حمام کردیم. محیط حمام قدیمی را به خرج خود اهل محل دو عدد حمام ساختیم، زنانه و مردانه، حمام زنانه شش ماه زودتر از حمام مردانه به راه افتاد و مانند حمام قدیمی زن ها به نوبت خود و مردها به نوبت خود استفاده می کردند یک روز همان شخص بتا رفت میان مسجد به جمعی از مردم گفت اگر یکی از این حمام ها خراب شد و احتیاج به تعمیر داشت مثلاً حمام مردانه خراب شد و در دست تعمیر است مردها حق ندارند از حمام زنانه به نوبت خود استفاده کنند اگر برای غسل بروند غسل آن ها درست نیست و اگر حمام زنانه خراب شد و در دست تعمیر هست روزها درب حمام مردانه را قفل می کنم زن ها به ده دیگر بروند برای بر طرف کردن عذر شرعی. عده ای از مردم اهل ده می گویند حمام به خرج خودمان درست شده چرا زن ها به ده دیگر بروند و در اسلام جایز نیست در جایی که آب باشد با تیمم نماز بخوانند و عده ای می گویند باید به ده دیگر بروند و مدت 5 سال است این مسأله در این محل باعث گرفتاری و ناراحتی شده است و حالا از آن محضر و مقام عالی قدر خواهانیم که بیش از این در مضیقه نباشیم، جواب مسأله را مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، استفاده از هر یک از دو حمام برای مردان و زنان به هر نحو که صلاح اهل محل باشد با توافق خودشان مانع ندارد.

[سؤال 503] 239

بسمه تعالی

از خداوند بزرگ می خواهیم که وجود امام را از تمام بلاها مصون و محفوظ نگه بدارد. منظور از نوشتن نامه این بود که در محل ما یک قبرستانی بوده که در زمان

ص: 231

طاغوت اقدام به ساختن حمام کردند. نمی دانم سال 48 یا 50 بود که ساخته شد، ولی امسال تعمیر شد و به کار افتاده است. فقط می خواستم از امام سؤال کنم که آیا غسلی که در این حمام می کنیم جایز است یا نه پدر و مادرهامان و بیشتر دهاتی ها شاید دو ماه به دو ماه هم حمام نمی رفتند؛ ولی از روزی که حمام به کار افتاده، شاید هر دو روز به دو روز به حمام می روند. فقط خواهش می کنم جواب سؤالم را هرچه زودتر ارسال فرمایید. من از يك روحانی که در گیلان معروف است سؤال کردم او گفت: باید از حاکم شرع سؤال کرد شما بنویسید و به قم بفرستید، من هم انجام دادم.

بسمه تعالی، اگر آب مباح باشد، غسل صحیح است.

[سؤال 504] 240

بسمه تعالی

پس از سلام و درود فراوان خدمت امام عزیزمان، خواهشمند است جواب سؤال زیر را مرقوم فرمایید:

روستایی دارای آب لوله کشی می باشد. این روستا دارای دو حمام بوده که از این آب استفاده می کنند؛ ولی پول آب مصرفی را نمی دهند. مخارج آب لوله کشی بر مشترکین به طور غیرعادلانه و نامساوی تقسیم می گردد. عده ای حاضرند که مخارج اضافی را با بهای مصرفی پردازند، عده ای هم حاضر به پرداخت اضافی نیستند و نمی پردازند؛ گروهی در منزل حمام شخصی دارند و آن ها آب بیشتری مصرف می کنند و پول بیشتری می دهند و آن اضافه شامل حال آن ها نمی گردد؛ گروهی از مشترکین در تهران هستند که فقط تابستان در روستا به سر می برند و از پرداخت اضافی خودداری می نمایند. با توجه به مطالب بالا- آیا غسل کردن در آب این دو حمام جایز است یا نه؟ خواهشمند است ما را راهنمایی فرمایید.

بسمه تعالی، اگر آب مباح است غسل صحیح است و اگر مشترک است تصرف در آن باید با رضایت همه شرکا باشد.

ص: 232

4. حمامی که در ساختمان آن، خاک زمین وقف که منحصراً برای گورستان وقف است، به کار رفته، استفاده از این حمام و غسل در آن چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، اگر آب مباح است غسل صحیح است.

2. در ماه رمضان امسال، روحانی یکی از مساجد در بین مسائل شرعیه گفتند: قبل از غسل باید بدن از نجاست پاک شده باشد و پاک کردن منی یا هر نجاست دیگری در بین غسل، موجب ابطال آن است. در صورت صحت این مسأله و انجام این عمل، آیا نمازهای ما (با توجه به این که خیر نداشتیم و احتمال ابطال نمی دادیم) باطل بوده اند و باید قضا شود؟

بسمه تعالی، اگر یقین دارید که هنگام غسل، بدن نجس بوده و پیش از تطهیر بدن غسل نمودید، غسل باطل است و نمازها قضا دارد.

بسمه تعالی

زمینی داریم که علوفه آن جهت مصرف حیوانات می باشد. این زمین دارای سند می باشد که مال سی خانوار می باشد. چون افراد ارباب دارای ملک خصوصی خود هستند، ولی افراد مستضعف بیچاره از همین علوفه استفاده می کنند؛ لذا افرادی به نام انجمن و خانه انصاف با سازش ارباب و سرمایه دارها، درآمد زمین مذکور را قصد دارند مصرف حمام کنند؛ ولی حمام مال یک صد و سی خانوار می باشد که فقط سی خانوار از آن ها مالک هستند و بقیه آیا می توانند در حمام غسل کنند یا خیر؟ چون آن سی خانوار مدرک در دست دارند و بقیه چیزی در دست ندارند و خود ثروتمند می باشند. استدعا دارم دستور فرمایید جواب در ذیل نامه مرحمت شود تا تکلیف دینی خود را بدانیم.

بسمه تعالی، اگر آب مباح باشد غسل صحیح است و تصرف در ملک غیر موقوف است به رضایت مالک آن.

[سؤال 508] 5482

3. همه می دانیم که موقع غسل، بدن باید پاک باشد و شسته شود؛ آیا آنان که در حمام های عمومی، کارگر به آن ها کیسه می زند و با صابون تمام بدن را می شویند و در همان موقع غسل ترتیبی می کنند، آیا باز هم شستن بدن لازم است، یا می شود به نیت غسل سر و گردن و طرف راست و طرف چپ زیر دوش رفت؟

بسمه تعالی، اگر بدن پاک باشد مانع ندارد.

[سؤال 509] 244

2. در مسأله شماره 383 توضیح المسائل فرموده اید: «در صورتی که انسان، پول حمامی را از پولی پرداخت نماید که خمس آن را نداده، غسل او باطل است» در صورتی که انسان قصد عدم تخمیس را ندارد ولی به تأخیر انداخته است، غسل او چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، اگر تأخیر زاید بر حدی باشد که مجاز است، در حکم عدم پرداخت است و غسل در فرض سؤال، باطل است.

حکم رطوبت مشتبه

[سؤال 510] 5405

3. در غسل جنابت ترتیبی بعد از غسل، ادرار و مقداری آب با آن می آید. آیا پاک است یا باید دوباره غسل کنیم؟

بسمه تعالی، اگر رطوبت مشتبه خارج شده، چنانچه قبلاً بول کرده باشد، ولو بعد از غسل، غسل واجب نمی شود.

ص: 234

[سؤال 511] 794

2. اگر شخصی بعد از خواندن نماز صبح بخوابد و در خواب جنب شود و سپس در روز غسل جنابت انجام دهد آیا می تواند با آن غسل نماز ظهر و عصر را به جای آورد؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 512] 242

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

1. آیا خواندن نماز با غسل جنابت بدون وضو جایز است؟

بسمه تعالی، غسل جنابت کفایت از وضو می کند.

2. چه مدت می توانم یک وضوی مستحبی داشته باشم. در موارد حج و زیارت بفرمایید چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، با وضوی صحیح - خواه برای عمل واجب باشد یا عمل مستحب - هر گونه عمل واجب یا مستحبی که مشروط به طهارت است می شود انجام داد.

3. در مورد نماز جماعت و جمعه مسائل جنبی ای برایم وجود دارد؛ نظیر باطل شدن وضو در بین نماز و یا کناره گرفتن از جماعت و قصد فرادا کردن نماز، که لطفاً بفرمایید تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، در وسط نماز اگر وضو باطل شود نماز باطل می شود و قصد انفراد در وسط نماز جماعت اشکال ندارد.

[سؤال 513] 134

3. آیا کسی که جنب نیست می تواند غسل جنابت، به نیت واجب کند و با آن نماز بخواند؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، غسل جنابت صحیح نیست و برای نماز باید وضو بگیرد.

ص: 235

بسمه تعالی 1361 / 9 / 14

محضر مبارک رهبر انقلاب و فرمانده کل قوای جمهوری اسلامی ایران، حضرت آیت الله العظمی نایب الامام حاج سید روح الله موسوی خمینی، مدّ ظله العالی

1. چه می فرمایید در مسأله 387 توضیح المسائل که شخص گمان کرد به اندازه نماز و غسل وقت دارد و برای نماز غسل کرد و بعد از این که از غسل فارغ شد فهمید به اندازه غسل وقت نداشته؛ آیا در این صورت غسل او صحیح است؟ آیا با این غسل می تواند نماز بخواند یا باید برای نماز وضو بسازد؟

بسمه تعالی، اگر غسل جنابت است، می تواند با آن نماز بخواند و وضو لازم نیست.

[سؤال 515]

2. در مسأله 359 توضیح المسائل می فرمایید: «اگر انسان یقین کند وقت نماز شده و به نیت غسل واجب، غسل کند و بعد معلوم شود پیش از وقت غسل کرده، غسل او صحیح است» آیا با این غسل می تواند نماز بخواند یا باید برای نماز وضو بسازد؟

بسمه تعالی، حکم مسأله قبل را دارد.

[سؤال 516] 333

4. آیا با غسل جنابت واجب می شود نماز نافله خواند و یا قرآن خواند و مسح نمود؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 517] 2694

2. غسل جنابت که انسان پیش از وقت نماز انجام می دهد احتیاج به وضو دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، احتیاج به وضو ندارد.

ص: 236

3. بعد از غسل جنابت، وضو برای نماز لازم نیست، آیا با این غسل می توان نافله نماز را هم خواند یا قرآن مسح نمود؟
بسمه تعالی، می تواند نماز نافله و سایر کارهای مشروط به طهارت را انجام دهد.

2. جنب از حرام غسل می کند، با این غسل بدون وضو می تواند نماز بخواند؟
بسمه تعالی، می تواند.

2. اگر کسی شک دارد که جنب است و بعداً غسل جنابت به نیت واجب کند و پس از غسل، معلوم شود جنب بوده، آیا همان غسل کافی است و با آن می تواند نماز بخواند؟
بسمه تعالی، کافی است.

عدم کفایت غسل جمعه از وضو

محضر مبارک امام خمینی، رهبر انقلاب اسلامی، دامت برکاته العالیه، با ابلاغ سلام و تبریک عیدین سعیدین قربان و غدیر به پیشگاه آن پیشوای عالی مقام.

1. آیا با غسل جمعه می توان نماز گزارد؟

بسمه تعالی، غسل جمعه مجزی از وضو نیست.

2. در مسأله شماره 383 توضیح المسائل فرموده اید: «در صورتی که انسان، پول حمامی را از پولی پرداخت نماید که خمس آن را نداده، غسل او باطل است» در صورتی که انسان قصد عدم تخمیس را

ندارد ولی به تأخیر انداخته است، غسل او چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، اگر تأخیر زاید بر حدی باشد که مجاز است، در حکم عدم پرداخت است و غسل در فرض سؤال، باطل است.

3. شنیدن سرودهایی که از صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران پخش می شود چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، موسیقی مطرب حرام است و صداهای مشکوک مانع ندارد.

4. آیا می توان بهره پس انداز بانک را به حساب جنگ زدگان واریز نمود یا به مستمندان پرداخت؟ در این صورت، دین ساقط است؟

بسمه تعالی، بهره پول، ربا و حرام است؛ گرفتن آن جایز نیست و اگر گرفت و از برگرداندن به صاحب واقعی آن مأیوس است باید از طرف او به فقرا صدقه بدهد.

5. استفاده کم از وسایل بیت المال مسلمین چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، تابع مقررات دولت اسلامی است و بدون اجازه قانونی مسئولین مربوطه جایز نیست.

6. آیا رد مظالم را باید تحت نظر فقیه جامع شرایط و حاکم شرع پرداخت یا خیر؟

بسمه تعالی، منوط به اجازه حاکم شرع است.

7. استفاده از امکانه و تأسیسات رفاهی که توسط جهاد و سپاه و ارتش در مناطق جنگی در اختیار نیروهای رزمی قرار می گیرد و انسان نمی داند که صاحب آن راضی هست یا خیر چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، اگر احتمال بدهید که مسئولین به وجه شرعی عمل نموده اند و یا آن که ضرورت دفاع ایجاب کند، اشکال ندارد.

8. آیا تیمم بدل از غسل که به علت بی آبی انجام می گیرد پس از دسترسی به آب هم اعتبار دارد یا باید با دسترسی آب، غسل نمود؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، با دسترسی به آب، تیمم باطل می شود.

9. آیا جواب نامه همچون سلام واجب است؟

بسمه تعالی، حکم رد سلام را ندارد.

10. اقتدا به ائمه جماعتی که انسان آن ها را نمی شناسد و به همین دلیل، خلاف عدالت آن ها محرز و مشخص نیست، صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، صحت اقتدا و جماعت، منوط به احراز عدالت امام جماعت است.

11. کسانی که در جبهه هستند نمازشان شکسته است؛ آیا هنگام مرخصی که به وطن خود می روند و

کمتر از ده روز اقامت می کنند باید تمام بخوانند یا شکسته؟

بسمه تعالی، در وطن، نماز تمام است اگر چه کمتر از ده روز بمانند.

12. اگر قضا و کفاره روزه را در چند رمضان (چند سال) به تأخیر انداخت همان قضا و کفاره کافی است یا چند برابر می شود و جریمه دارد؟

بسمه تعالی، قضا و کفاره افطار عمدی، تکرار ندارد ولی تأخیر قضا تا ماه رمضان سال بعد کفاره دارد.

13. تصرف در فوق العاده ای که به علت بودن در منطقه جنگی، برابر مقررات ارتش، به انسان تعلق می گیرد جایز است یا باید با نظر مجتهد عادل متصرف شد؟

بسمه تعالی، در حکم حقوقی است که دولت به کارمندان می پردازد و اذن حاکم شرع لازم نیست.

14. اقامه صلوات جمعه به نظر حضرت عالی واجب است یا مستحب؟

بسمه تعالی، نماز جمعه واجب تخییری است.

15. استفاده از غنائم کم ارزش جنگی به صورت شخصی اشکال دارد؟

بسمه تعالی، غیر از مهمات و ادوات جنگی، چیزهای مختصر را مقاتلین می توانند برای خود بردارند.

16. قبل از دخول وقت، می توان وضو گرفت؟

بسمه تعالی، به منظور با وضو بودن اشکال ندارد.

17. آیا آفتاب، تمام اشیای نجسی را که عین نجاست در آن نیست، پاک می کند؟

بسمه تعالی، غیر منقول و آنچه که در حکم غیر منقول است، با تابش آفتاب پاک می شود و تفصیل آن در رساله مذکور است.

18. اعتنا به شک افرادی که وسوسه دارند در امور پاکی و نجسی چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، وسوسه از شیطان است؛ نباید به آن اعتنا شود.

19. اگر نمازگزار اذکار مستحب را صحیح تلفظ ننماید نماز او چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، نماز باطل نمی شود.

2. من از امام جماعتی شنیدم که شما جایز دانسته اید نماز با غسل های مستحبی - از

ص: 239

جمله غسل جمعه - را و من مدت ها است با غسل جمعه نیز نماز می خوانم، لطفاً روشن بفرمایید.

بسمه تعالی، غیر غسل جنابت، بقیه غسل ها؛ خواه واجب باشد، یا مستحب، کافی از وضو نیست.

کفایت غسل جنابت از بقیه اغسال در صورت نیت کردن آن ها

[سؤال 523] 5497

2. آیا انسان می تواند و صحیح است که به نیت چند غسل واجب و مستحب، یک غسل انجام دهد؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 524] 2694

3. غسل واجب که بر انسان هست، می توان با غسل مستحب به یک نیت انجام داد؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 525] 2529

8. اگر کسی چند غسل بر او واجب باشد آیا باید هر یک غسل را جدا جدا انجام دهد؟ مثلاً اگر زنی غسل جنابت بر او واجب شود و بعد

حیض شود، بعد از پاک شدن وظیفه چیست؛ آیا باید یک غسل به نیت جنابت و یک غسل به نیت حیض انجام دهد یا خیر؟

بسمه تعالی، یک غسل به نیت همه کفایت می کند.

[سؤال 526] 34

5. اگر چند غسل واجب به گردن انسان باشد با یک غسل واجب، بقیه غسل ها ساقط می شود؟

ص: 240

بسمه تعالی، اگر غسل جنابت کرده و قصد همه غسل ها را نموده کفایت می کند.

[سؤال 527] 245

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

1. آیا در غسل کردن ترتیب لازم است یا خیر؟ یعنی هنگامی که شخصی جنب می باشد و بعد حیض شود و نیز چند غسل دیگر بر او واجب می شود؛ آیا هنگام غسل کردن باید اول غسل جنابت بکند و بعد حیض و بعد به ترتیب غسل های دیگر یا خیر ترتیب لازم نیست؟

بسمه تعالی، ترتیبی در بین اغسال نیست و می تواند در نیت غسل جنابت سایر غسل ها را هم منظور نماید و کفایت می کند.

2. شخصی عصر روز یکشنبه سوم ماه حیض می شود و عادت او 10 روز می باشد. آیا عصر روز سه شنبه دوازدهم ماه 10 روز عادتش کامل تمام می شود و یا عصر روز چهارشنبه سیزدهم ماه؟

چنانچه عصر روز سه شنبه 10 روز عادتش کامل و تمام می شود اگر بعد از غسل کردن، آب زردی از او خارج شود؛ آیا آن را حیض قرار دهد یا استحاضه و آیا غسل بر او هست یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض ذکر شده، ده روز تا عصر روز چهارشنبه است. و خونی که بعد از ده روز می بیند استحاضه است و استحاضه متوسطه و کثیره، غسل دارد و قلیله غسل ندارد.

3. آیا هنگامی که شخصی می خواهد غسل استحاضه بکند، موقع غسل کردن نیت استحاضه تنها کافی

است یا باید نوع استحاضه را نیز در نیت مشخص بکند؟ یعنی هنگامی که می خواهد غسل کند، بگوید: غسل استحاضه می کنم و یا این که بگوید: غسل استحاضه قلیله یا متوسطه و یا کثیره می کنم؟

بسمه تعالی، تنها نیت استحاضه کافی است.

4. شخصی در موقع غسل کردن بیشتر از یک ربع زیر دوش می باشد و چندین بار غسل می کند؛ آیا غسل او چنانچه پول حمامی را چهار برابر یا بیشتر بدهد صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد، مگر آن که طول دادن و تکرار کردن از روی وسواس باشد و در هر صورت غسل صحیح است.

ص: 241

بسمه تعالی

پس از عرض سلام و آرزوی پیروزی اسلام و مسلمین و سلامتی رهبر عالی قدر، امام خمینی، خواهشمند است به این دو سؤال پاسخ دهید:

1. زنی همیشه عادت ماهانه اش هفت روزه تمام می شده است؛ ولی یک بار غروب روز ششم پاک شده و به حمام رفته و غسل کرده و نمازش را خوانده است و تا شب که خود را بررسی کرده، پاک بوده و هیچ گونه علامت رگلی در خود ندیده؛ ولی همان شب بعد از اطمینان از پاکی، شوهرش با او نزدیکی کرده، هنگام نزدیکی (انزال منی) رگه های کم رنگ خون مشاهده کرده؛ ولی صبح دوباره پاک بوده و هیچ گونه چیزی که علامت ناپاکی باشد ندیده و مثل هنگام عادی اش بوده است. آیا آن رگه های خونی که در منی بوده، می تواند خون حیض باشد؟ اگر نطفه در آن هنگام منعقد شده تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، اگر در بین ده روز بوده حکم حیض دارد ولی بچه حلال زاده است.

2. دختری در زمان طاغوت نامزدی داشته که فکر می کردند با هم عقد خواهند کرد. یک بار نامزدش دست او را در دست گرفته و با آن بازی کرده، دختر شدیداً تحریک شده و آب از او خارج شده و شلوارش را خیس کرده است. در آن هنگام دختر نمی دانسته که باید غسل کند یا نه، ولی دو یا سه سال بعد این نامزدی به هم خورده است؛ چون دختر با اسلام اصیل آشنا شده (نه سنتی) و سعی کرده از کارهای گذشته اجتناب کند؛ ولی پسر حاضر نشده اسلام را بپذیرد. حالا این دختر می خواهد بداند؛ با توجه به این که آن موقع ناآگاه بوده و غسل نکرده و نماز خوانده؛ آیا باید نمازهای گذشته را قضا کند یا نه؟

بسمه تعالی، اگر یقین ندارد که رطوبتی که از او خارج شده منی است، غسل واجب نشده و نمازها قضا ندارد.

[سؤال 529] 5544

3. گاهی به جهت لکه بینی بی موقع، یعنی در غیر زمان عادت ماهانه، خانم های نابینا دچار تردید می شوند، که آیا لکه مزبور، خون است یا خیر؟ و اگر قرار باشد که به کسی نشان داده شود، ولی کسی نباشد که از او پرسند، و یا اگر کسی هست، خجالت بکشند که پرسند. در این حالات تکلیفشان چیست؟ و در ثانی اگر خون باشد، به چه شکلی باید عمل کنند؟

بسمه تعالی، تا یقین پیدا نکنند که خون است، حکم خون ندارد.

[سؤال 530] 247

بسمه تعالی 1361 / 10 / 21

دفتر حضرت امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران

پس از عرض سلام؛ استدعا می شود به مسأله شرعی زیر پاسخ مرحمت فرمایید:

خانمی هنگامی که دستمال در فرج خود قرار می دهد لکه کم رنگی را مشاهده می نماید و بعد از آن هیچ گونه لکی نمی بیند و پاک می گردد و به خیال آن که عادت ماهانه شروع نشده، با شوهر خود هم بستر می شود، و بعد از حدود 7 ساعت، عادت ماهانه ظاهر می گردد و شوهر نیز در جریان امور بوده است.

1. زن و شوهر چه وظیفه ای دارند و چه باید بکنند؟

2. آیا زمان عادت ماهانه از همان ابتدا محسوب می شود؟

بسمه تعالی، اگر در این مدت خون قطع شده؛ حتی در باطن فرج، حیض نبوده و عادت ماهانه از وقتی خون استمرار پیدا کرده، شروع می شود و در هر صورت، در فرض مسأله چیزی بر آنان نیست.

ص: 243

2. شخصی عصر روز یکشنبه سوم ماه حیض می شود و عادت او 10 روز می باشد. آیا عصر روز سه شنبه دوازدهم ماه 10 روز عادتش کامل تمام می شود و یا عصر روز چهارشنبه سیزدهم ماه؟ چنانچه عصر روز سه شنبه 10 روز عادتش کامل و تمام می شود اگر بعد از غسل کردن، آب زردی از او خارج شود؛ آیا آن را حیض قرار دهد یا استحاضه و آیا غسل بر او هست یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض ذکر شده، ده روز تا عصر روز چهارشنبه است. و خونی که بعد از ده روز می بیند استحاضه است و استحاضه متوسطه و کثیره، غسل دارد و قلیله غسل ندارد.

3. من بعد از هفت روز قاعدگی باز ترشح صورتی رنگ دارم. تا سه الی پنج روز چنین است؛ آیا با این وضع می توانم نماز بخوانم؟ اگر نمی توانم نماز بخوانم، باید قضایش را بخوانم؟ چه غسلی باید کرد؟

بسمه تعالی، اگر روزهایی که ترشحات هست به ضمیمه ایام عادت از ده روز تجاوز می کند، ترشحات حکم استحاضه را دارد.

2. حائض بلا عادت، قبل از ده روز پاک شده؛ بعد از چند روز، قبل از ده روز خون دید و ادامه پیدا کرد تا بعد از ده روز؛ برنامه نماز و روزه و غیر آن، در وقت پاکی چگونه است؟

بسمه تعالی، خون دوم حیض نیست و نماز و روزه او در وقت پاکی صحیح است.

4. زنی که در ماه مبارک برای جلوگیری از عادت قرص می خورد و اتفاقاً به جهت

یک شب قرص نخوردن لک می بیند و بعد از آن، چند قرص پی در پی می خورد، لذا دیگر خون نمی بیند، در وقت دیدن آن لک چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، اگر کمتر از سه روز متوالی باشد حکم حیض ندارد.

[سؤال 535] 1959

3. زنی که برای جلوگیری از عادت ماهانه قرص می خورد و در آن اثنا، بر اثر ترک قرص، لک می بیند (ولی ادامه ندارد) و در ایام عادتش هم هست، با این لک حیض است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر سه روز متوالی خون نمی بیند، حیض نیست.

[سؤال 536] 1375

4. اگر برای جلوگیری از حاملگی از دستگاه داخل رحمی (آی. یو. دی I.U.D) استفاده شود و قبلاً مدت قاعدگی هفت روز بوده باشد، با استفاده از این دستگاه مدت خونریزی حدود نه تا چهارده روز خواهد شد، حکم روزهای هفتم به بعد چیست؟ و آیا کلاً مصرف این دستگاه برای جلوگیری از حاملگی از نظر شرعی صحیح است یا نه؟

بسمه تعالی، جلوگیری از حاملگی اگر موجب نازایی دائمی نشود و ضرر به مزاج نرساند و همراه با عمل حرام یا مستلزم آن نباشد، با اجازه شوهر مانع ندارد و عادت اگر از ده روز بگذرد، زاید بر ایام عادت حکم استحاضه دارد و گرنه تمام آن حکم حیض دارد.

[سؤال 537] 248

بسمه تعالی 1361 / 8 / 19

حضور رهبر کبیر انقلاب اسلامی، امام خمینی

سؤال در مورد یک مسأله شرعی دارم که امیدوارم هرچه زودتر جوابش را بفرستید تا از انجام تکالیف شرعی باز نمانم.

ص: 245

دختری هستم 28 ساله. از اول که عادت شدم، هفت روزه پاک می شدم؛ ولی بعد از هفت روز کثافتی که بیشتر به استحاضه شبیه بود می دیدم. اکنون مدت بیش از یک سال است که پنج روزه پاک می شوم؛ ولی با همان شرایط قبلی، که اگر خیلی باشد شاید بتوان گفت: استحاضه کثیره می باشد که البته به ندرت است؛ ولی مقدار خون کثافت کم نشده، بلکه مدت کم شده. و اصل روزهایی که کثافت حیض دفع می شود، سه روز و دو روز هم باقی کثافت مانده، البته نه به شدت سه روز اول. و من تا به حمام نروم همان کثافت که گفتم، دفع نمی شود. هرچه رساله امام را نگاه کردم جواب مسأله خود را نیافتم. مثلاً امام می فرمایند: اگر چند روز خون عادت باشد و بعد از چند روز بند بیاید و دوباره کثافت خون عادت بیاید و کمتر از ده روز باشد، همه را روزهای حیض حساب کنید. آخر مسأله من به آن صورت نیست و شاید همه کثافت به اندازه استحاضه کثیره باشد، آن هم نه در همه ماه ها در بعضی از ماه ها، و ممکن است روز پنجم به طور کلی پاک شوم و دیگر کثافتی نبینم و خانواده ما هفت روزه پاک می شوند. آیا باید این دو روز را از عبادت خدا محروم باشم، در حالی که در آن حالت حیض به آن صورت نیستم؟ خواهش می کنم جوابم را روشن و خیلی ساده و روان که قابل فهم باشد بیان نمایید و مسأله را برایم حل کنید. والسلام؛

بسمه تعالی، در فرض سؤال، خونی را که بعد از گذشت ایام عادت ولو پاک هم شده اید، می بینید و از ده روز در مجموع تجاوز ننمایید، حکم حیض را دارد.

[سؤال 538] 4858

3. دختر یا زنی که از حیض پاک می شود نوع لکه و ترشحاتی که در آخرین روز حیض باید ببیند و پاک شود و غسل و نماز گزارد چگونه می باشد؟

بسمه تعالی، پاک شدن منوط به این است که خون بند بیاید و هیچ نوع لکه و ترشحاتی از خون نبیند.

ص: 246

حوزه محترم استفتائات امام خمینی مدّ ظلّه العالی، سلام علیکم

احتراماً؛ خواهشمند است نظر مبارک حضرت امام را در خصوص سؤال ذیل ارسال فرمایید.

عطف به مسأله 478 و مسائل بعدی موجود در توضیح المسائل اگر زنی چه پس از بلوغ و چه بعد از ازدواج حائض نشده و هیچ وقت خون حیض نبیند به احکام و مسائل شرعی اش چگونه عمل نماید؟

خداوند متعال تا ظهور حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) به امام امت، خمینی بت شکن طول عمر همراه با سلامتی و نفوذ کلمه کامل عنایت فرماید؛ ان شاء الله

بسمه تعالی، اگر خون نمی بیند، حکم حیض پیدا نمی کند و باید نماز خود را بخواند و روزه واجب را بگیرد و چنانچه حکم دیگری مورد ابتلاء است به تفصیل سؤال کنید.

سن یائسگی و حکم آن

2. برای دوره یائسگی زنان باید 50 سال را قمری حساب کرد یا شمسی؟ همچنین برای سن بلوغ و واجب شدن عبادات؟

بسمه تعالی، میزان سال قمری است.

بسمه تعالی

من خانمی هستم که 50 سالم تمام شده و مثل دوران جوانی که سر ماه، رگل می شدم و سر وقت پاک می شدم، حالا هم همان طور رگل می شوم و سر وقت پاک

ص: 247

می شوم. از چند نفر سؤال کردم به من می گویند: استحاضه هستی. حالا از شما می خواهم که به من بگویید: حیض هستم یا استحاضه؟
بسمه تعالی، خونی که زن بعد از پنجاه سالگی می بیند، محکوم به استحاضه است. مگر آن که زن قرشیه باشد که در این صورت تا سن
شصت سالگی در حکم حیض است.

[سؤال 542] 4069

3. زنان برای سن یائسگی، پنجاه سال قمری یا پنجاه سال شمسی را مبنا قرار دهند؟ و اگر سال قمری باشد و شخص، سال تولد قمری خود
را نداند، دقیقاً چه موقعی را سال یائسگی خود قرار دهد؟

بسمه تعالی، سال را قمری قرار دهند و با شک در رسیدن به حد یأس، حکم یأس مترتب نمی شود.

[سؤال 543] 251

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

لطفاً جواب مسائل ذیل که محل حاجت است را مرحمت کنید.

1. زنی که پنجاه سال یا شصت سال قمری را تمام کرده و باز خون می بیند با اوصاف حیض در غیر ایام عادت، تکلیف او در طواف و نماز
چیست؟

بسمه تعالی، بعد از رسیدن به سن یأس، خونی که می بیند حکم استحاضه دارد و باید در نماز و طواف، به وظیفه مستحاضه عمل کند.

2. بنابر اشتراط ختان در صحت طواف، تکلیف کسی که مستطیع شده و ختان برای او - با تشخیص خبره - ضرر دارد چیست؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، احوط آن است که هم خودش طواف کند و هم برای طواف نایب بگیرد.

ص: 248

3. شوط سوم سعی یا شوط پنجم بوده که حال سعی کننده به هم خورده و او را از سعی، به مریض خانه و از آن جا به ایران آورده اند و پس از دو سال، متوجه مسأله شده؛ تکلیف چنین شخصی چیست در صورتی که عذر در سعی عمره تمتع بوده؟ و همچنین اگر در سعی در حج تمتع بوده؟ و آیا فرقی بین شوط سوم و پنجم هست یا نه؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، باید برگردد و سعی را تمام کند و اگر برگشتن به مکه برای اتمام سعی، مشقت دارد نایب بگیرد و فرقی بین سعی عمره و سعی حج و یا بین شوط سوم و پنجم نیست و اگر سعی مزبور، مربوط به عمره تمتع بوده، باید برای اعمال حج تمتع نیز نایب بگیرد.

4. طفل خردسالی را در کودکی به حج برده اند و پس از کبیر شدن، مستطیع شده و به حج رفته؛ آیا از سروره بودن خارج می شود؟
بسمه تعالی، در حکم سروره نیست.

5. برای ذبح گوسفند می گوید تو را وکیل کردم که گوسفندی در قربانگاه برای من بخری و برای من قربانی کنی، یا می گوید تو را نایب گرفتم که برای من گوسفندی تهیه کنی و قربانی کنی؛ آیا بین وکالت و نیابت فرقی هست یا نه؟ و بر فرض فرقی داشته باشد، جهات افتراق را بیان فرمایید.

بسمه تعالی، در عمل به وظیفه و اسقاط تکلیف، فرقی بین نیابت و وکالت نیست.

6. زنی به حج مشرف شده که حج واجب خود را به جا آورد؛ در میقات، مسأله گو گفته: هر کس نایب برای پدر و مادر است نیت کند که عمره تمتع را به نیت مادر یا پدر به جا می آورم؛ خانم مذکور با شنیدن این کلام نیت می کند که عمره را برای مادرم به جا می آورم و بعد، حج را برای خودم و به این نیت عمره را تمام کرده و قبل از وقوف به عرفات یا بعد از وقوفین فهمیده که باید عمره را هم برای خود نیت کند؛ تکلیف این زن چیست؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، عمره باطل است و اگر وقت برای اعاده عمره، ضیق شده باید به وظیفه حج افراد عمل کند و چنانچه به وظیفه حج افراد عمل نکرده باشد، در صورتی که حج بر او مستقر بوده، باید سال بعد برای خودش حج تمتع به جا آورد.

7. آیا برای تحقق حکم مجاورت دو سال در مکه، قصد مجاورت هم لازم است یا مجرد گذشتن دو سال کافی است؟

بسمه تعالی، مجرد گذشتن دو سال کافی است.

[سؤال 544] 116

2. شما فرمودید اگر کسی در موقع حیض با زنش نزدیکی بکند کفاره دارد و باید تا موقعی که پاک می شود نزدیکی نکند، ولی سؤال من این است شاید دختری یا بیوه زنی در روز عروسی در حالت حیض بود و باید مرد مجبوراً با دختر یا زن نزدیکی بکند تکلیف آن مرد چیست و چه باید کرد؟

بسمه تعالی، در حال حیض نزدیکی جایز نیست و این گونه امور موجب جایز بودن نمی گردد.

[سؤال 545] 252

بسمه تعالی 1361 / 9 / 15

سلام علیکم، با عرض سلام، به حضور رهبر عالی قدر انقلاب، و مرجع عالی قدر شیعه، حضرت مستطاب حجت الاسلام آیت الله روح الله الموسوی الخمینی.

محترماً؛ معروض می دارد:

1. در یکی از مسائل تقلیدی، برای این جانب مشکلی ایجاد شده، که به یکی از برادران روحانی مراجعه شد و جواب قانع کننده ای دریافت نداشته ام.

عطف به دستورالعمل های مسأله های شماره 450 الی 461، در رساله آن جناب که در مورد نزدیکی با زن حائض ذکر شده چنانچه شخصی با همسر حائض خود عشق بازی کند و منی هم از مرد خارج شود، چه حکمی دارد؟ و چگونه باید از گرو این معصیت آزاد شود؟

بسمه تعالی، اگر دخول نشود، مانع ندارد.

2. اگر خدای نخواستہ در حال حیض نطفه ای منعقد شد، آیا می شود آن بچه را سقط کرد؟

بسمه تعالی، نمی تواند بچه را اسقاط کند.

ص: 250

2. در احکام حائض وطی کردن در دبر را مکروه دانسته اید؛ ولی ذکر شده که کفاره ندارد؛ لذا باز هم درخواست دارم که این مسأله هم برای من روشن شود که آیا در زمان غیر حیض گناه دارد یا ندارد؟ یا مانند زمان حیض کراهت دارد یا به کلی حرام است؟

بسمه تعالی، حکم همان است که در رساله عملیه ذکر شده است.

2. اگر زن روزهای آخر قاعدگی خود را طی می کند و مرد با کاندوم با وی نزدیکی کند باز مشمول پرداخت کفاره می گردد.

بسمه تعالی، حکم کفاره در این صورت نیز ثابت است.

4. یک نفر می خواسته با زن حائض خود از دبر جماع کند؛ ولی در اثنای امر می بیند که دخول حرام انجام داده است؛ فوراً متوجه شده، خود را کنار کشیده است. این شخص چه تکلیفی دارد؟

بسمه تعالی، در فرض مذکور، تکلیف ندارد.

بسمه تعالی

به نام ایزد، درهم کوبنده ستمگران و جباران، با درود و سلام به دوازدهمین اختر فروزان آسمان ولایت و امامت و نایب بر حقش امام خمینی

این جانب به علت چند سؤال، نامه می نویسم.

1. آیا زن حائض غیر از حرم ائمه اطهار علیهم السلام، می تواند به دیگر امامزاده ها برود یا نه؟

بسمه تعالی، اگر موجب هتک نباشد، اشکال ندارد.

2. این که هفت آیه از قرآن را زن حائض اشکال ندارد بخواند، آیا می تواند به طور مکرر بخواند؟

بسمه تعالی، غیر از سوره های سجده، از باقی سوره های قرآن اشکال ندارد. اگرچه بیش از هفت آیه خواندن برای حائض مکروه است.

3. شبی خواب دیدم که امام حسین علیه السلام چند کلمه به من گفت و گفت: «از این کلمه ها به طور مثبت باید استفاده کرد». ولی صبح من یادم نیامد که چه بود. امام عزیز از شما می خواهم که خودتان شخصاً، چند نصیحتی - که در آینده برای من مفید باشد - بفرمایید.

بسمه تعالی، همیشه به یاد خدا باشید و از انجام وظایف دینی، غفلت نکنید، ان شاء الله موفق باشید.

[سؤال 551] 2764

10. خانم هایی که به مکه می روند یا در ماه رمضان روزه می گیرند؛ قرص هایی می خورند که در مدت یک ماه حیض نشوند که بتوانند در این مدت داخل مسجد الحرام و مسجد النبی صلی الله علیه و آله و سلم بشوند و در ماه رمضان روزه بگیرند. خوردن این قرص ها جایز است یا نه؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 552] 201

2. اگر شک داشته باشیم که شب چهارم یا پنجم حیض زن حائض باشد، ولی زن گفته باشد که شب پنجم است، آیا باید قبول کرد؟ و کفاره شب پنجم و ششم را که

برابر 4/5 نخود طلا است باید داد؟ و اگر شب چهارم باشد ولی زن بگوید شب پنجم است، زن در قبال این دروغش بدهکار است یا نه؟

بسمه تعالی، قول زن حجت است بر مرد.

[سؤال 553] 7393

2. بفرمایید کسی که به علت شرعی نمی تواند نماز بخواند، آیا می تواند به قبرستان

ص: 252

شهدا و مسجد جمکران برود؟

بسمه تعالی، اگر جنب یا حائض است، نباید به مسجد برود.

[سؤال 554] 4970

2. اگر خانمی به زیارت ائمه علیهم السلام برود و در سفر حائض شود آیا در این شرایط هنوز برای ورود به حرم حرام است؟

بسمه تعالی، مکث حائض در حرم ائمه علیهم السلام حرام است علی الاحوط.

[سؤال 555] 4894

3. آیا یک شخصی، در زمانی که در حالت عادت ماهانه به سر می برد، در زمان ضروری می تواند داخل مسجد شود و مدت طولانی آن جا بماند؛ مثلاً در زمان رأی گیری پای صندوق باشد و چاره ای هم نداشته باشد؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، جایز نیست.

[سؤال 556] 676

4. آیا خواندن آیاتی از چهار سوره قرآن که آیات سجده واجب دارد در هنگام حیض، کفاره دارد یا نه؟ و اگر سهواً این عمل را انجام دادند، باید چه بکنند؟

بسمه تعالی، کفاره ندارد.

[سؤال 557] 5544

2. آیا خانم های نابینا به هنگام عادت ماهانه می توانند قرآن را بخوانند؛ با توجه به این که قرآن آن ها، به صورت برجسته نوشته شده است و بایستی آن را برای خواندن لمس کنند؟

بسمه تعالی، نباید لمس کنند.

[سؤال 558] 254

بسمه تعالی

1. آیا زن ها می توانند در موقع بیماری ماهانه برای تدریس قرآن و احکام دینی در

ص: 253

مساجد شرکت کنند یا خیر؟

بسمه تعالی، مکث حائض در مسجد حرام است.

2. آیا اگر زنی از حزب و گروه های مخالف، حکم اعدامش درآید و حامله باشد تکلیف بچه اش چیست؟ مثلاً زن و شوهری را گرفتند. در یک جا زن 8 ماهه حامله است و در جای دیگر زن 3 یا 4 ماهه حامله است.

بسمه تعالی، باید تا وضع حمل اجرای حکم اعدام را به تأخیر اندازند.

[سؤال 559] 255

بسمه تعالی 1361 / 9 / 18

دفتر استفتائات امام خمینی، دام ظلّه العالی، سلامّ علیکم

با احترام؛ عرض می شود: اگر زن انسان بگوید از حیض پاکم و غسل هم کرده باشد و انسان با او جماع کند و دوباره فردا بفهمد که پاک نشده بود، آیا کفاره ای به گردن زن یا مرد تعلق می گیرد یا نه؟

بسمه تعالی، کفاره ندارد.

[سؤال 560] 1375

3. از ابتدای زمانی که قاعده شده ام (12 سال قبل) تا حدود یک سال قبل، غسل حیض را روز پنجم انجام داده و دو روز بعد را بر طبق استحاضه قلیله عمل کرده ام (اکثراً در روز هفتم پاک می شده ام) آیا باید نماز و روزه های این چند سال را قضا نمایم؟ ضمناً اگر شخصی دوره قاعدگی او هفت روز است، ولی در روز ششم غسل کرده باشد، آیا همه نماز و روزه ها باید اعاده شود؟

بسمه تعالی، غسل حیض، پیش از پاک شدن باطل است و نمازهایی که بدون غسل صحیح انجام گرفته قضا دارد.

[سؤال 561] 1696

4. خواندن بیش از هفت آیه از قرآن کریم برای زن حائض مکروه است؛ با توجه به

ص: 254

این که در ماه مبارک رمضان خواندن قرآن فضیلت بسیاری دارد، آیا مکروه بودن مانع از خواندن قرآن است؟

بسمه تعالی، در غیر چهار سوره عظیمه مانع نیست.

[سؤال 562] 256

بسمه تعالی

زنانی که عادت ماهانه خود را می گذرانند و از خواندن نماز معذورند؛ آیا می توانند در نماز جمعه یا جماعت در غیر مسجد شرکت کنند؟

بسمه تعالی، می توانند در اجتماع برای نماز شرکت کنند و صورتاً متابعت نمایند؛ ولی نباید نماز بخوانند.

غسل استحاضه

احکام استحاضه

[سؤال 563] 1577

2. مستحاضه باید برای نمازش غسل و وضو انجام دهد که اگر جمع کند بین نماز ظهر و عصر، یک غسل کافی است. حال اگر بین دو نماز - مثلاً - تسبیحات حضرت زهرا علیها السلام را بخواند، آیا مضر به جمع است و باید فوراً بعد از نماز ظهر، نماز عصر را بخواند یا این که این مقدار از خواندن تعقیب مانعی ندارد و مضر به جمع نیست؟

بسمه تعالی، مثل تسبیح حضرت زهرا علیها السلام مضر نیست؛ اگرچه احوط، مراعات سرعت در جمع است.

[سؤال 564] 2213

3. زن در حال استحاضه در موقع نماز که باید خود را واری کند که چه نوع استحاضه ای است چگونه می باشد؟ ممکن است از صبح تا ظهر روی هم استحاضه

ص: 255

کثیره باشد و اگر در همان موقع واریسی کند قلیله باشد تکلیف او چیست؟ خواهشمند است توضیحاً شرح نمایید.

بسمه تعالی، در فرض مسأله نسبت به نماز ظهر که اولین نماز است وظیفه کثیره را باید انجام دهد و نسبت به نمازهای بعد به هر نحو باقی بماند وظیفه همان را دارد.

[سؤال 565] 257

بسمه تعالی

در استحاضه متوسطه و کثیره اگر زن غسل های واجب خود را تماماً انجام دهد و نزدیکی کند این غسل ها کفایت می کند یا باید برای آن عمل هم غسل کند؟

بسمه تعالی، اگر در وقت نمازی که برای آن غسل کرده بعد از نماز نزدیکی شود غسل لازم نیست و اگر در وقت دیگر باشد بنا بر احتیاط باید برای این عمل مستقلاً غسل کند.

[سؤال 566] 258

بسمه تعالی 1361 / 11 / 2

محضر مبارک رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

خواهشمند است به سؤال زیر پاسخ فرمایید:

آیا نزدیکی با همسر در زمان استحاضه بودن مانند زمان حیض بودن حرام است؟ اگر حرام است حکم آن را مرقوم فرمایید. ضمناً چند روز پس از زایمان می توان با زن خود هم بستر شد؟ از خداوند متعال طول عمر آن رهبر عزیز را خواستارم. والسلام

بسمه تعالی، در مستحاضه حرام نیست؛ ولی باید بعد از غسل باشد علی الاحوط، و بعد از زایمان تا محکوم به نفاس است، جایز نیست و تعیین حد ایام نفاس در رساله مذکور است.

ص: 256

بسمه تعالی

1. آیا در استحاضه خارج شدن خون از رحم شرط است؟

بسمه تعالی، تا خون از باطن خارج نشود، محدث به حدث استحاضه نیست.

[سؤال 568]

2. آنچه که به عنوان ترشح از لوله رحم خارج می شود و صفاتی شبیه صفات استحاضه را دارد، حکم استحاضه را ندارد؟

بسمه تعالی، اگر خون باشد و خارج بشود و حیض یا نفاس یا قروح و جروح نباشد، احکام استحاضه بر آن مترتب است احتیاطاً.

[سؤال 569]

3. این ترشحات، زرد رنگ و گاهی هم کاملاً زرد می باشند و کمی غلیظ و گاهی وقت ها هم کاملاً غلیظ هستند و کمی هم چسبنده می باشند و ممکن است در تمام مدت ماه ادامه داشته و قبل و بعد از عادت بیشتر شوند و اغلب در دوران حاملگی نیز معمولاً بیشتر می شوند و در بعضی خانم ها فقط قبل و بعد از عادت دیده می شوند و گاهی سفید و گاهی زرد رنگ می باشند؛ آیا اگر به وسیله دخول مانعی در لوله رحم از خارج شدنشان جلوگیری شود، وضو باطل نمی شود؟

در صورت استحاضه بودنشان، در این صورت می توان قبل از وقت برای نماز واجب وضو گرفت؟ آیا با آن وضو می توان کاری دیگر را انجام داد؟

بسمه تعالی، اگر خون بودن ترشحات ثابت نباشد یا بیرون نیاید ولو به وسیله جلوگیری، وضو باطل نمی شود. و مستحاضه باید وضو یا غسل را طوری انجام دهد که بعد از آن مبادرت به نماز کند؛ مگر در صورت علم به

ص: 257

قطع خون تا آخر نماز حتی در باطن، که در این صورت فاصله اشکال ندارد؛ اگر چه قبل از وقت وضو گرفته باشد.

[سؤال 570] 245

3. آیا هنگامی که شخصی می خواهد غسل استحاضه بکند، موقع غسل کردن نیت استحاضه تنها کافی است یا باید نوع استحاضه را نیز در نیت مشخص بکند؟ یعنی هنگامی که می خواهد غسل کند، بگوید: غسل استحاضه می کنم و یا این که بگوید: غسل استحاضه قلیله یا متوسطه و یا کثیره می کنم؟

بسمه تعالی، تنها نیت استحاضه کافی است.

غسل نفاس

احکام نفاس

[سؤال 571] 6936

2. اگر زن حامله را جراحی کردند و بچه او را از پهلو او درآوردند خونی که مقارن با درآوردن بچه یا بعد از آن از زن خارج می شود محکوم است به خون نفاس یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر خونی که بیرون می آید خون ولادت است محکوم به نفاس است.

[سؤال 572] 2299

7. پهلو زن را می شکافند و بچه را می گیرند؛ خونی که از همان شکاف بیرون آمده نفاس است یا نه؟

بسمه تعالی، اگر خون ولادت است نه مربوط به عمل جراحی، نفاس محسوب است.

ص: 258

4. آیا غسل نفاس بانوان پس از زایمان در روز دهم وضع حمل می باشد؟ و آیا غسل دیگری هم به عهده او می باشد؟ مثلاً در روز هفتم غسل حیض هم دارد؟

بسمه تعالی، اگر خون تا ده روز ادامه داشته و قطع شود، بعد از قطع خون باید غسل نفاس کند و غسل دیگری قبل از آن نیست.

4. از زنی بچه ای سقط شد و تا یک ماه از آلودگی پاک نشد، سپس او را کورتاژ کردند و بقیه ای - مثلاً انگشتی - را از بقایای بچه در آوردند؛ چون بچه در حقیقت الآن

به تمامه منفصل شده، آیا آلودگی این مدت، به ضمیمه ایام نفاس تماماً نفاس است یا خیر؟ و تکلیف نماز و روزه های او چیست؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، تمام محکوم به نفاس است.

بسمه تعالی

محضر مقدس امام خمینی، رهبر و بنیان گذار جمهوری اسلامی، دامت برکاته

با عرض سلام و آرزوی طول عمر امام امت تا انقلاب مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، لطفاً به دو سؤال ذیل پاسخ فرمایید:

1. در زایمانی که انجام داده ام به من تحمیل می شد که بعد از غسلی که روز هفتم یا دهم طبق حیض ماهانه انجام می شود، روز هیجدهم هم باید یک غسل انجام دهم. من نیز شک دارم که غسل های من درست بوده یا نبوده. البته روز چهارم هم طبق توضیح المسائل که خون استحاضه قطع شد، یک غسل برای نماز اولی دارد و دیگر غسل ندارد، آن را انجام داده ام. لذا الآن می خواهم مسأله برای من مشخص شود که آیا روز هیجدهم هم غسل دارد یا نه؟

بسمه تعالی، روز هیجدهم غسل ندارد؛ ولی در غیر ایام حیض، خونی که

دیده می شود حکم استحاضه را دارد که در رساله ذکر شده است.

2. در احکام حائض وطی کردن در دبر را مکروه دانسته اید؛ ولی ذکر شده که کفاره ندارد؛ لذا باز هم درخواست دارم که این مسأله هم برای من روشن شود که آیا در زمان غیر حیض گناه دارد یا ندارد؟ یا مانند زمان حیض کراهت دارد یا به کلی حرام است؟

بسمه تعالی، حکم همان است که در رساله عملیه ذکر شده است.

[سؤال 576] 4796

8. می گویند دهان زنی که تازه وضع حمل کرده است تا مدتی نجس است آیا این درست است؟

بسمه تعالی، غلط است.

ص: 260

بسمه تعالی

حضور محترم رهبر کبیر انقلاب اسلامی و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران حضرت امام خمینی دامت برکاته

ضمن عرض سلام به استحضار حضرت عالی می رساند، چون مسأله هایی برای بعضی از رزمندگان اسلام در جبهه حق علیه باطل پیش آمده که بی جواب مانده و چون مسأله ای است شرعی که تمامی رزمندگان با آن مواجه هستند، لذا بر آن شدیم تا سؤال را خدمت شما مطرح نماییم و نظر شما را بیابیم تا به وظیفه شرعی خود عمل نماییم.

1. با توجه به این که اکثر افراد عراق به زور به جنگ با ما آمده اند و امکان آن هم می رود که بعضی از آن ها به طرف ما تیراندازی نکرده باشند، آیا مسّ جسد مرده افراد عراقی که در جبهه حق علیه باطل کشته می شوند غسل دارد یا خیر؟ در هر دو حالت گرم بودن جسد و یا سرد بودن آن توضیح فرمایید.

بسمه تعالی، اگر بعد از سرد شدن آن ها را مسّ نمایند، غسل مسّ میت واجب می شود.

2. رزمندگان هنگام رفتن به مرخصی در تهران مواجه شده اند با افراد بی حجاب و یا نوارفروش هایی که نوارهای موسیقی و مبتذل خوانندگان طاغوتی را روشن می کنند و آن هم در پشت بلندگوها، که در روحیه بعضی از آنان اثر سوء می گذارد و اکثراً از این موضوع شکایت می نمایند، بفرمایید وظیفه شرعی ما در قبال دیدن این صحنه ها چیست؟ و آیا نبایستی به مسئولین مملکتی در این مورد تذکرات لازم داده شود؟ با توجه به این که آن طور که شنیده شد اکثر این افراد از وابستگان سابق گروهک ها و یا طاغوت زدگان می باشند.

بسمه تعالی، لازم است تذکر دهند.

3. افرادی که در جبهه‌ها مسئولیت رانندگی خودروها را دارند چه آن افرادی که شغلشان در موطنشان رانندگی است و چه آن افرادی که شغلشان رانندگی نیست و به حکم وظیفه شرعی در جبهه خودرو تحویل گرفته اند، نماز خواندنشان چه صورتی دارد؟ آیا بایستی شکسته بخوانند یا کامل؟

بسمه تعالی، اگر کارشان در جبهه رانندگی در مقدار مسافت یا اعم از آن است نمازشان تمام است، هرچند در محل خود راننده نباشند.

[سؤال 578] 262

بسمه تعالی

وقتی که میت را غسل دادند بدن میت پاک می شود چرا غسل در شخص غسل واجب می شود این اشکال را مردم سنی مذهب به ما مردم شیعه کرده اما ما مردم جواب قانع کننده نداریم امید داریم که جواب این موضوع برای ما روشن شود.

بسمه تعالی، اگر قبل از غسل دادن میت به تمام اغسال، مس بدن میت کرده غسل مس میت لازم است.

[سؤال 579] 1854

5. بدن افرادی که به وسیله منافقین یا تصادف قطعه قطعه شده، باید قطعات بدن او را غسل بدهند یا باید تیمم بدل از غسل میت بدهند؟

بسمه تعالی، اگر غسل ممکن است، باید غسل بدهند به تفصیلی که در رساله مذکور است.

[سؤال 580] 6613

2. بچه که میت را مس کرده اگر بالغ شد کسی به او گفت غسل مس میت بر تو واجب است در بچگی تو میت را مس کرده بودی اگر بچه گفت من برای آن زمان غسل نمی کنم نماز این بچه باطل است؟ شما بیان فرمایید.

بسمه تعالی، اگر به حجّت شرعی بر او ثابت باشد که غسل بر ذمه او است بدون غسل نماز او صحیح نیست.

ص: 262

3. بچه نابالغی که مس میت کرده می تواند با وضوی تنها، مس خط قرآن و اسم خدا و... نماید؟

بسمه تعالی، بچه نابالغ تکلیف ندارد.

[سؤال 582] 263

بسمه تعالی 1361 / 6 / 30

احتراماً؛ مقام عالی را مستحضر می سازد: طی مطالعه رساله و تحریر الوسیله مرجع و رهبر عالی قدر، حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی علی رؤوس المستضعفین به مسأله ای برخوردیم که ظاهراً دو متن با یکدیگر منافات دارند. توضیح آن که در ذیل مسأله 1 فصل فی غسل مسّ المیت در تحریر الوسیله می فرماید: «وأما القطعة المبانة من المیت، فکلّ ما کان یوجب مسّه الغسل فی حال الاتصال، یكون كذلك حال الانفصال». در حالی که ذیل مسأله 528 توضیح المسائل چنین آمده است: «... ولی اگر قسمتی که جدا شده استخوان نداشته باشد، برای مسّ آن غسل واجب نیست».

لازم به تذکر است که حاشیه حضرت امام مدّ ظلّه بر عروة الوثقی، طبق کتابی که در اختیار این جانب است، با متن توضیح المسائل مطابقت دارد.

خواهشمند است مورد فوق را به عرض حضرت امام - روحی فداه - رسانده و با صدور اوامر مقتضی معظّم له این جانب را ارشاد کنید.

بسمه تعالی، مطابق عبارت تحریر الوسیله عمل نمایید و عبارت مذکوره از توضیح المسائل، مربوط به جزء جدا شده از حیّ است.

[سؤال 583] 287

2. آیا مسّ شهیدی که تازه از جبهه به دیارش می آورند، غسل دارد؟

بسمه تعالی، اگر در جبهه به شهادت رسیده، مسّ او غسل ندارد.

ص: 263

[سؤال 584] 264

بسمه تعالی 1361 / 2 / 13

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

آیا کسی که مسّ یک شهید نماید بر وی لازم و واجب است که غسل مسّ میت به جا آورد؟ با توجه به این که شهید از نظر اسلام نمرده و زنده جاوید می باشد و غسل

و کفن بر او واجب نیست. قبلاً از لطف شما ممنونم.

بسمه تعالی، به مسّ بدن شهیدی که در جبهه به شهادت رسیده غسل واجب نمی شود.

[سؤال 585] 1765

3. با دست زدن به بدن شهیدی که در صحنه نبرد است آیا غسل مسّ میت باید بکنیم یا خیر؟

بسمه تعالی، واجب نیست.

[سؤال 586] 265

بسمه تعالی

آیا مسّ بدن شهیدی که احتیاج به غسل ندارد موجب غسل می شود؟

بسمه تعالی، مسّ بدن شهید در معرکه، غسل ندارد.

[سؤال 587] 2894

27. مسّ بدن شهید در چه صورتی احتیاج به غسل دارد و در کدام حالت غسل کردن لازم نیست؟

بسمه تعالی، مسّ بدن شهید در معرکه، غسل مسّ میت ندارد.

ص: 264

6. آیا شهدای این عصر در احکام، چون شهدای صدر اسلام می باشند؛ یعنی بدون غسل و با لباس خون آلود می شود آنان را دفن نمود یا نه؟ و آیا مس بدن، باعث غسل مس میت می باشد یا خیر؟ و آیا ناقض وضو هست یا نه؟

بسمه تعالی، کسانی که در معرکه کشته می شوند، غسل و کفن از آن ها ساقط است و مس بدن آنان، غسل مس میت ندارد.

2. چنانچه فردی دست به بدن شهیدی که در صحنه عملیاتی شهید گردیده بزند، آیا غسل مس میت بر او واجب است یا خیر؟ اگر زخمی شود و بعداً خارج از صحنه شهید گردد چطور؟ در موقع دفن شهید، آیا کفن و نماز بر او واجب است یا مستحب؟

بسمه تعالی، هر جا شهید غسل ندارد، مس او هم سبب غسل نمی شود و با لباس خودش بعد از نماز میت دفن می شود.

بسمه تعالی

اشخاصی که در جبهه و صحنه نبرد، یا به وسیله ترورها به افتخار شهادت نائل می شوند، آیا احتیاج به غسل و کفن دارند یا خیر؟ و آیا مس بدن شهدا احتیاج به غسل مس میت دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، شهید اگر در جبهه به شهادت رسیده، غسل و کفن ندارد و مس او موجب غسل نمی شود. و اگر در غیر جبهه به شهادت رسیده، غسل و کفن دارد و به مس او غسل واجب است.

[سؤال 591] 267

بسمه تعالی

خدمت نماینده محترم امام در دفتر استفتانات، به عرض آن جناب می رساند:

این جانب دانشجوی مرکز تربیت معلم شهید باهنر اصفهان چندی قبل جهت آزمایشگاه این مرکز اقدام به تهیه یک جنین پنج ماهه پسر از بیمارستان نمودم و اطلاعی در دست نیست که فرزند مسلمان است یا غیر مسلمان. خواهشمند است مسأله شرعی آن را از حضرت امام جويا شوید؛ یعنی آیا می توان آن را در الكل نگهداری کرد یا این که باید آن را دفن کرد و چگونه باید دفن کرد؟ آیا با غسل و کفن یا بدون آن؟ با آرزوی پیروزی اسلام و مسلمین، و من الله التوفیق

بسمه تعالی، در فرض سؤال جنین در حکم فرزند مسلمان است و باید دفن شود، مگر آن که احراز شود که فرزند غیر مسلمان است و جنین اگر چهار ماهش تمام باشد غسل و کفن دارد.

[سؤال 592] 559

3. یک نفر به حکم دادگاه شرع به جرم لواط یا قاذق یا به عنوان محارب و مفسد فی الارض اعدام شده است؛ آیا اجرای جمیع احکام اموات در مورد جمیع این ها جایز است؟ و آیا صحیح است که بگوییم شهید و اعدامی هر دو غسل ندارند؟ یا باید در مورد هر دو تفصیل داد؟

بسمه تعالی، اگر محکوم به اسلام است، احکام میت مسلمان بر او جاری است.

ص: 266

7. إذا ماتت حامل و غسّلت، ثم أسقطت بعد الغسل، فهل يجب تغسيلها غسل النفاس؟ وهل يجب تغسيل السقط المتجاوز أربعة أشهر غسل الأموات؟

بسم الله الرحمن الرحيم، لا يجب تجديد غسلها ولكن يجب تغسيل السقط إن تم له أربعة أشهر.

3. در لبنان یا مثل آن اگر مسلمانان نعش یک زن پیدا کنند نمی شناسند مسلمان است یا مسیحی برای غسل و کفن و دفن چه باید کرد؟ شما بیان فرمایید.

بسمه تعالی، واجب نیست مگر بلد اسلامی باشد که اماره بر مسلمان بودن است.

2. کشته عراقی ها از نظر تغسیل و تکفین و نماز و دفن چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، واجب نیست، مگر معلوم شود که از روی اجبار و اکراه به جبهه آمده است.

2. یک زمانی به گشت منطقه رفته بودیم که به موضع قبلی عراقی ها برخورد کردیم؛ در آن جا سه جسد عراقی بود که خاک کردیم. عراقی ها که اکثراً مسلمان هستند؛ آیا ما در آن جا باید حکم مسلمانی به آن ها می بستیم یا خیر؟ اگر مسلمان بودند، در آن جا هم موقعیت زمانی و هم مکانی از نظر امنیت جانی برای ما نبود تا بر آن ها نماز بخوانیم و رو به قبله خاک کنیم؛ اما به این مسائل فکر نکردیم؛ تکلیف چیست؟ حالا آیا حکم مسلمان را داشتند یا نداشتند؟ اگر نداشتند، تکلیف ما چه بوده و یا چه هست؟ و اگر داشتند، ما وظایف را انجام ندادیم، اگر نمی دانستیم تکلیف چیست؟ و اگر می دانستیم و نکردیم تکلیف چیست؟ یا این که اصلاً فکر دانستن یا

ندانستن را نکردیم، تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، نسبت به کشته دشمن تکلیف تجهیز اموات مسلمین جاری نیست، مگر آن که محرز شود که از روی ناآگاهی یا اجبار به جنگ با ملت اسلامی آمدند.

[سؤال 597] 268

بسمه تعالی 1360 / 2 / 20

خدمت حضرت آیت الله العظمی الامام خمینی، روحی له الفداء

پس از عرض سلام و دست بوسی، امیدوارم خداوند به طول عمر شما بیفزاید و به من طلبه لیاقت خدمتگزاری به اسلام عطا کند و ظهور امام زمان ولی عصر - عجل الله تعالی فرجه الشریف - را نزدیک بگرداند.

این جانب یکی از طلاب حوزه مقدسه علمیه قم موفق شدم مدت یک ماه در حمله فتح المبین دوشادوش برادران رزمنده جبهه های حق بر علیه باطل در خط مقدم دزفول حاضر باشم؛ تعدادی سؤال برایم مطرح بود، امیدوارم جواب بفرمایید:

1. تکلیف کشته های مزدوران عراقی چیست؛ آیا واجب است غسل و کفن و دفن و نماز به جا آورده شود یا خیر؟

بسمه تعالی، واجب نیست، مگر احراز شود که از روی اکراه به جبهه آمده اند.

2. اگر امکان شرعی باشد، از نظر بهداشت و تسهیلات آتش زدن جنازه های عراقی راحت تر و بهتر به نظر می رسد، نظر مبارک شما چیست؟

بسمه تعالی، در جنازه هایی که حکم مسلمان را ندارند اشکال ندارد، ولی باید مراعات مقررات و مصالح دولت اسلامی بشود.

3. اموال و غنائم جنگی را که در سنگرها است و یا از جیب جنازه های دشمن برداشته می شود، می توان مالک شد یا خیر؟

بسمه تعالی، مانع ندارد و چنانچه مقرراتی باشد باید مراعات شود.

ص: 268

4. مدت 19 ماه دشمن در خاک ایران بوده است، آیا تقاصاً یا قصاصاً می توان این مدت را به همان سطح در خاک دشمن قرار گرفت و یا توجیه و تفسیر دیگری دارد؟

بسمه تعالی، مسأله مربوط به تقاص و قصاص نیست و عملی که دفاع از حریم اسلام و کشور اسلامی باشد لازم است.

5. مقدار یک دست بلوز و شلوار و یک رادیو رومیزی کوچک از غنائم جنگی را از جبهه پیروز که متعلق به دشمن بوده آورده ام، آیا اجازه استفاده به بنده می فرمایید؟ با کمال تشکر؛ طلبه ای از حوزه قم

بسمه تعالی، مجازید

ساقط شدن غسل میت از شهید در معرکه

[سؤال 598] 269

بسمه تعالی

سقوط غسل و حنوط و کفن منحصر است به مجاهدین در معرکه با شرایط و اشخاصی که برای حفظ بیضه اسلام می جنگند و در معرکه شهید می شوند یا این که اشخاصی هم که مشغول تدارک و تمهید مقدمات هم هستند (مثل اصلاح اسلحه و تعمیر طیاره و ماشین و غیره) غسل از آن ها هم ساقط است و بر فرض این که سقوط غسل اعم باشد شامل آشپز و خیاط و امثال این ها هم که برای مدافعین غذا تهیه می کنند و لباس می دوزند می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر در جبهه مشغول هستند و به شهادت رسیدند غسل و حنوط و کفن ندارند.

[سؤال 599] 270

بسمه تعالی 10 ذوالقعدة 1401 ق

1. اشخاصی که پاسدار و حافظ بعضی مقامات عالیه نظام اسلامی هستند مثل مجلس شورای اسلامی یا مرجع تقلید مسلم یا مقامات دیگری که حفظ آن ها لازم است اگر خدای نخواست به آن ها حمله شد و کسی از آن ها شهید شد از مصادیق

ص: 269

مقتول در حفظ بیضه اسلام است که غسل و کفن از او ساقط باشد یا این که فقط باید در معرکه باشد؟

بسمه تعالی، ساقط نیست.

2. بر موزائیک می شود تیمم کرد یا خیر و همچنین سجده بر آن جایز است یا خیر و نیز مطهر است یا خیر؟

بسمه تعالی، مطهر است و سجده بر آن مانع ندارد و در تیمم احتیاط شود.

[سؤال 600] 271

بسمه تعالی 29 صفر المظفر 1402 ق

محضر شریف امام امت حضرت آیت الله العظمی آقای خمینی دامت برکاته پس از تقدیم سلام خواهشمند است نظر مبارک را راجع به مسائل ذیل بیان فرمایید:

1. جنازه هایی را که از جبهه جنگ می آورند و معلوم نیست که در جبهه شهید شدند یا در خارج جبهه مثلاً بیمارستان یا بین راه غسل و کفن دارند یا خیر؟

بسمه تعالی، دارند.

2. غنائم جنگی که به دست رزمندگان می آید آیا تصرف در آن بدون اجازه ولی امر حلال است یا نه و بر فرض حلیت مشمول خمس است یا نه؟

بسمه تعالی، به هر نحو خلاف مقررات نباشد می تواند برای خود بردارد و لازم نیست خمس بدهد.

3. آیا اگر کسی خودش سرباز عراقی را نکشته باشد می تواند لباس او را به غنیمت بردارد و در آن لباس نماز بخواند یا نه؟

بسمه تعالی، اگر خلاف مقررات نباشد مانع ندارد.

4. آیا برای شرکت کردن در این جهاد مقدس اذن پدر و مادر شرط است یا خیر؟

بسمه تعالی، نسبت به اشخاص حکم مختلف می شود.

5. آیا کسی که سال حساب و جوهات نداشته و تازه می خواهد سال بگیرد درآمد چند ماه را که یک مرتبه به دست آورده و یک سال بر آن نگذشته است باید تخمیس نماید یا نه؟ و همچنین خواروبار و آذوقه فعلی اش که سال بر آن نگذشته خمس دارد یا نه؟ با توجه به فتوای احتیاطی که دارید و

ص: 270

می فرمایید رأس المال از مؤونه نیست و باید مخمس شود آیا سؤال 5 جزء مؤونه است یا جزء رأس المال؟

بسمه تعالی، چنین شخصی باید مراجعه و حساب خود را تصفیه کند و در بعض موارد مرقوم مصالحه لازم است.

6. آیا اشیایی که قبلاً مورد استفاده و از مؤونه بوده بعداً از استفاده خارج شده آیا تا فروخته نشده مشمول خمس می گردد مجدداً یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر از ارباح مکاسب باشد خمس دارد.

افتونا مأجورین ادام الله ظلکم العالی علی رؤوس المسلمین والسلام علیکم ورحمة الله

[سؤال 601] 144

4. برادرانی که در جبهه شهید می شوند آیا دارای غسل و کفن می باشند؟

بسمه تعالی، غسل و کفن ندارند.

[سؤال 602] 144

5. برادرانی که در جبهه زخمی و بر اثر نارسایی هایی در بیمارستان شهید می شوند دارای غسل و کفن هستند؟

بسمه تعالی، باید تغسیل و تکفین شوند.

[سؤال 603] 144

6. برادرانی که در شهرها به وسیله منافقین، این ناآگاهان روزگار ترور می شوند دارای غسل و کفن هستند یا نه؟

بسمه تعالی، غسل و کفن دارند.

[سؤال 604] 3308

6. برادرانی که در جبهه ها هستند در مدتی که پدافند می باشند و آتش توپخانه و... فقط به سر آنان می بارد و بعضی از آنان شهید می

شوند، آیا به آن ها شهید در معرکه گفته می شود؟ و تا چه اندازه از مناطق جنگی معرکه محسوب می شود؟

ص: 271

بسمه تعالی، معرکه حدودی است که به آن جبهه جنگ گفته می شود و در فرض مزبور شهید در معرکه است.

[سؤال 605] 272

بسمه تعالی

محضر مقدس دفتر استفتا امام خمینی دامت برکاته، سلام علیکم، پس از عرض ارادت و دست بوسی چند سؤال دارم که به شرح زیر به عرض می رسانم.

1. آیا کسی که بدون در نظر گرفتن اسلام و فقط به خاطر دفاع از میهن و کشور جمهوری اسلامی ایران به جبهه می رود و کشته می شود شهید محسوب می گردد؟

بسمه تعالی، ان شاء الله محسوب است.

2. بانک مسکن برای کسانی که نمی توانند یک جا خانه بخرند تسهیلاتی به شرح زیر دارد که مثلاً به یک خانواده سه نفره حداکثر تا 300 هزار تومان وام جهت خرید خانه و به شرط زیر می دهد.

الف. در این بانک حساب باز کنند.

ب. حداقل یک سال این حساب را داشته باشند (البته به صورت آزاد می توانند از حساب خود برداشت

کنند و یا به آن بیفزایند) که پس از گذشت یک سال به اندازه دو برابر متوسط موجودی و پس از دو سال به اندازه سه برابر متوسط موجودی تا مبلغ تعیین شده به ازای خانوار و عائله، به صاحب حساب وام خرید خانه می دهد (با گرو گرفتن سند خانه مورد معامله).

حال سؤال این است که این معامله چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

3. آیا پولی که به منظور دریافت وام و یا پولی که برای خرید خانه در بانک ذخیره می شود برای کسی که خانه ندارد و از این نظر در مضیقه است، خمس دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر از وام ذخیره کرده خمس ندارد و چنانچه از درآمد و حقوق خود پس انداز کند خمس دارد.

[سؤال 606] 273

بسمه تعالی 1359 / 12 / 23

تهران، دفتر امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

ص: 272

1. مجاهدین و مبارزین اسلام که در حال ایاب و ذهاب به جبهه جنگ و انجام مأموریت جنگی به وسایل مختلف کشته می شوند، آیا حکم شهید به آن ها شامل است یا نه؟ همچنین مجاهدینی که در جبهه زخمی شده و در بیمارستان فوت می شوند شهید بر آن ها صدق می کند یا نه؟

بسمه تعالی، شهید هستند؛ ولی سقوط غسل و کفن مختص به شهیدی است که در جبهه به شهادت رسیده باشد.

2. مؤسسه بیمه از کارفرما و جوهی فوق العاده بابت حق بیمه کارمندان و کارگران می گیرد، و چه بسا این حقوق گزاف، برای رئیس مؤسسه غیر قابل تحمل باشد و بعضاً موجب تعطیل محل کار می شود. آیا این کار شرعی است یا نه؟

بسمه تعالی، بیمه اجباری صحیح نیست؛ ولی اگر استیجار کارگر مبنی بر این باشد که بیمه آن ها را کارفرما بدهد عمل به آن لازم است.

[سؤال 607] 274

بسمه تعالی 18 / 9 / 1361

حضور محترم رهبر عالی قدر و امید مستضعفان جهان، حضرت امام خمینی دامت برکاته، ضمن عرض سلام فراوان، خواهشمندم در چند مسأله زیر راهنمایی لازم را بفرمایید؛ قبلاً از این که مزاحم اوقات شریفتان شدم صمیمانه معذرت می خواهم.

1. چنانچه فردی در جبهه شهید گردد، آیا غسل بر او واجب است یا خیر؟ اگر زخمی شود و در بیمارستان فوت شود، مسأله چه صورتی پیدا می کند؟ آیا با شهید شدن در صحنه عملیات تفاوت دارد؟

بسمه تعالی، شهید در جبهه غسل ندارد؛ ولی کسانی که زنده بیرون آورده می شوند و در خارج جبهه به شهادت می رسند، باید غسل داده شوند؛ هر چند شهید محسوبند.

2. چنانچه فردی دست به بدن شهیدی که در صحنه عملیاتی شهید گردیده بزند، آیا غسل مس میت بر او واجب است یا خیر؟ اگر زخمی شود و بعداً خارج از صحنه شهید گردد چطور؟ در موقع دفن شهید،

ص: 273

آیا کفن و نماز بر او واجب است یا مستحب؟

بسمه تعالی، هر جا شهید غسل ندارد، مسّ او هم سبب غسل نمی شود و با لباس خودش بعد از نماز میت دفن می شود.

3. زمینی که از طریق اصلاحات ارضی به کشاورزان فروخته شده و بدون رضایت مالک است، آیا نماز خواندن در آن بلامانع است؟

بسمه تعالی، مانع دارد.

[سؤال 608] 1171

6. شهیدی که در معرکه جنگ به فیض شهادت نائل شده - که به فتوای حضرت معظّم له غسل و کفن واجب نیست - چنانچه این شهید جنب باشد، آیا غسل جنابت واجب است یا خیر؟

بسمه تعالی، واجب نیست.

[سؤال 609] 1172

2. رزمندگانی در خانه و یا سنگری استراحت می کنند - چه در مناطق جنگی باشند یا نه - و آمادگی برای مقابله با دشمن را ندارند. توپ یا نارنجک و راکت منفجر شد و عده ای مردند؛ آیا احکام شهید بر آنان جاری است، یا نه باید غسل داد و کفن نمود؟

بسمه تعالی، اگر از رزمندگان است و در جبهه به شهادت رسیده، غسل و کفن ندارد؛ هرچند در حال استراحت باشد.

[سؤال 610] 275

بسمه تعالی

رهبر کبیر انقلاب اسلامی جهان و مرجع عالی قدر مستضعفین جهان، خصوصاً مسلمانان جهان حضرت آیت الله العظمی امام خمینی طوّل الله عمرکم، بعد از قدم بوسی، این جانب جواب این مسائل را برای مردم احتیاج دارم توضیح بفرمایید.

1. در این جنگ تحمیلی صدام علیه انقلاب اسلامی ایران شهیدان چه حکم

ص: 274

دارند؟ آیا این شهدا مثل شهدای حکم امام معصوم هستند یعنی غسل و کفن ندارند؟ یا این شهدا فرق دارند؟

2. کسی که حقوق الله و حقوق العباد را خیلی گرفته است و حالا آن شخص توبه می کند و بعد از رفتن به جبهه جنگ شهید می شود - حقوق الله که بعد از توبه کردن مسلماً از گردن او ساقط می شوند آیا حقوق العباد هم ساقط می شوند؟

3. شهیدان که در جبهه جنگ در حال جنگیدن شهید می شوند و شهیدان که در پشت جبهه به دست مزدوران امریکایی شهید می شوند فرق هست. آیا احکام غسل و کفن این دو مساوی است. یا مختلف؟ و آیا حقوق الله و حقوق العباد از گردن شهیدان پشت جبهه هم ساقط می شوند؟ لطفاً کاملاً توضیح بفرمایید. والسلام علیکم.

بسمه تعالی، کسی که در راه خدا کشته شود شهید است لکن سقوط غسل و کفن مخصوص شهیدی است که در جبهه به شهادت برسد و اگر شهید مدیون باشد و از او ترکه ای بماند باید دین او از ترکه اش داده شود.

[سؤال 611] 276

بسمه تعالی

حضور محترم رهبر کبیر انقلاب، حضرت امام خمینی

1. شما فرموده بودید که «شهید میدان معركة، غسل و کفن ندارد». حال اگر رزمنده ای در معركة تیر بخورد اما جابه جا کشته نشود بلکه در آمبولانس یا در بیمارستان به لقاء الله بیوندد، آیا این هم غسل و کفن ندارد؟

بسمه تعالی، اگر در محدوده تیررس دشمن در داخل آمبولانس یا در بیرون ماشین جان سپرده، غسل و کفن ساقط است ولی اگر در خارج محدوده مزبوره جان بسپارد غسل و کفن دارد.

[سؤال 612]

2. آیا معركة میدان فقط در شب حمله است یا این که در خط مقدم جبهه که دو

ص: 275

طرف به سوی یکدیگر مبادله آتش دارند نیز معركة نبرد به حساب می آید؟

بسمه تعالی، منظور از معركة، محدوده تیررس دشمن است در حدودی که جنگ است، نه مثل شهرهای دور؛ مگر آن که محدوده جنگ باشند.

3. کسی که به جبهه می رود و در راه خدا می جنگد و کشته می شود، آیا اگر احیاناً حق الناس به گردن داشته باشند، از جانب خدا بخشیده می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، حق الناس قابل ادا ساقط نمی شود مگر با ادای آن و در صورت عدم پرداخت، حساب آن با خداوند چاره ساز بخشنده است.

4. رزمندگانی که سی روز پی در پی در یک محل بمانند، در روز سی و یکم نمازشان تمام است، حال اگر کسی در روز بیست و نهم یا سی ام به اندازه 8 فرسخ رفت و برگشت از آن مکان دور شود و بعد به مکان خود برگردد، حال در روز سی و یکم نماز ایشان شکسته است یا تمام؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، نماز شکسته است.

[سؤال 613] 991

7. در تحریر الوسيله دنباله مسأله ساقط بودن غسل از شهید، فرموده اید: «و يلحق به المقتول في حفظ بيضة الإسلام» چه افرادی مشمول این الحاق هستند؟ آیا مروجین دین یا پاسداران و یا افرادی که برای جهاد سازندگی در دهات و شهرها شهید می شوند، ملحق به شهیدند یا خیر؟

بسمه تعالی، مقصود شهدای معركة در دفاع از اسلام و مسلمین هستند؛ مانند شهدای در معركة جنگ تحمیلی؛ و اشخاص نامبرده در احکام اموات، ملحق به شهید نیستند.

[سؤال 614] 277

بسمه تعالی 1361 / 8 / 30

محضر مبارک مرجع عالی قدر، رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران، نایب الامام، امام خمینی، دامت برکاته

1. سربازی در جبهه خمپاره به او اصابت می کند و در همان مکان یکی از همزمان

ص: 276

به او می رسد و پس از گفتن شهادتین، شهید می شود. آیا بر آن شهید غسل و کفن لازم است یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، غسل و کفن ساقط است.

2. شخصی در نظر دارد که وصیت نماید مبلغ پنجاه هزار تومان جهت حق دفن در صحن مقدس امام رضا علیه السلام به آستان قدس تعلق گیرد؛ آیا دفن در صحن مقدس بهتر است یا این که این مبلغ را در امور دامادی سادات مصرف نماید و محل دفن را در گورستان عمومی قرار دهد؟ استدعا دارم نظر مبارک امام را مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، اختیار با خود شخص است و فضیلت دفن در جوار حضرت رضا علیه السلام روشن است.

[سؤال 615] 278

بسمه تعالی 1360 / 12 / 19

سلام علیکم، محضر مبارک حضرت آیت الله امام خمینی، مقتضی است فتوای خود را نسبت به مسأله ذیل بفرمایید:

طی پیش آمدی، یکی از برادران تخریب جهت پاکسازی به منطقه ای دور از معرکه، به عنوان خنثی کننده مین عازم می شود و در این میان طی اشتباهی سهوی، پایش به مین اصابت کرده و به شهادت رسیده است. گویا برادر شهیدمان بدون غسل و کفن دفن گردیده است. تقاضا نمودیم حضرت مستطاب فتوای خود را در این مورد بیان بفرمایید.

بسمه تعالی، صحیح است و در فرض مزبور غسل و کفن ساقط است.

[سؤال 616] 279

بسمه تعالی

دفتر استفتائات امام خمینی، در رابطه با جبهه ها، سؤالاتی ضروری مطرح است که با روشن شدن این ها، تکلیف مبلغان در رابطه با این مسائل روشن می شود.

1. در جبهه ما خطی به نام خط مقدم و بعد از آن به فاصله دو - سه کیلومتری،

ص: 277

عده ای به عنوان پشتیبانی و بعد توپخانه و غیره وجود دارد. لطفاً تعیین کنید که معرکه قتال در هنگام عملیات، و در غیر عملیات، چه مکان هایی را شامل می شود؟ آیا برد توپ و خمپاره دشمن یا فقط خط مقدم؟

دشمن، اغلب خط مقدم و خط پشتیبانی را می کوبد، البته گاهی هم برای توپخانه های دوربرد ما، توپ و کاتیوشا می زنند. حال با این توضیحات می خواهیم ببینیم اگر کسی در غیر موقع عملیات، در محل توپ خانه های دوربرد - در پشت خط مقدم - بر اثر اصابت ترکش، شهید شود غسل دارد یا نه؟ در حین عملیات چطور؟ لطفاً کاملاً جواب را توضیح دهید.

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، تمام محدوده ای که در تیررس دشمن است، حکم معرکه دارد.

2. در هنگام گرفتن غنائم، اگر معلوم نشود که این مال از غارتی ها است یا از خود اسرا است، تکلیف چیست؟ مثلاً اموالی در فتح خرمشهر به دست رزمندگان آمده که نمی دانند از اموال غارت است، یا مال خود عراقی ها است. در صورتی که از اموال غارتی باشد تکلیف چیست و در صورت شک، چطور است؟

بسمه تعالی، آنچه که تحت ید و استیلای دشمن است، حکم غنیمت دارد، مگر آن که محرز شود که از مسلمین غارت کردند.

3. تا چه موقع می توان اسیران را کشت؟ آیا تکلیف ما در رابطه با آن عراقی هایی که تا آخرین گلوله می جنگند و وقتی گلوله اش تمام شد، تسلیم می شود، چیست؟ آیا اسیرانی را که به پشت خط منتقل می شوند، به هیچ وجهی نمی توان کشت، حتی اگر یقین هم داشته باشیم که این شخص فرد یا افرادی از ما را کشته است؟ اگر جایز نیست حکم قاتل این نوع اسرا چیست؟ آیا قاتل نفس محترمه محسوب می شود یا نه؟

بسمه تعالی، با اسرا پس از تسلط یافتن، باید با اخلاق اسلامی رفتار کنند.

4. غنایمی را که بچه ها می گیرند، تا چه اندازه آن را می توانند برای خودشان بردارند؟

بسمه تعالی، غیر از ادوات جنگی، چیزهای مختصر شخصی را مقاتلین مجازند برای خود بردارند.

بسمه تعالی

خدمت مبارک رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران

ضمن عرض سلام و آرزوی طول عمر برای آن حضرت، از آن وجود مبارک تقاضا می شود که نظر مبارکشان را درباره مسأله زیر بفرمایند.

مقدار زمینی رازمندگان محترم از مزدوران عراقی گرفته اند که عراقی ها در آن زمین، میدان مین داشتند، و رزمنده ای می خواست مین ها را خنثی کند که بر اثر انفجار مین کشته می شود. آیا شهید محسوب می شود و احکام شهدا را دارد؟

لازم به یادآوری است که آن میدان، از تیررس دشمن دور بود و آن رزمنده، به خاطر آموزش و یا به خاطر این که بتوانند آن جا کشاورزی کنند، مین ها را خنثی می کرد.

و دیگر این که، آیا میدان مین، معرکه محسوب می شود؟

بسمه تعالی، در فرض مزبور باید غسل و کفن شود؛ هرچند شهید محسوب است ان شاء الله.

بسمه تعالی

دفتر حضرت امام خمینی مدّ ظلّه العالی

اگر سرباز وظیفه ای مشغول خدمت در پادگان فوت نماید و آن هم در زمان جنگ باشد، درباره این سرباز چه حکمی داده می شود؟ شهید است یا غیر شهید؟

بسمه تعالی، ان شاء الله اجر شهید به او تفضل می شود، ولی احکام شهید مخصوص شهدای معرکه است.

بسمه تعالی 1361 / 1 / 25

محضر مقدس مرجع عالی قدر، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه

ص: 279

پس از عرض سلام؛ احتراماً معروض می‌دارد: در جواب یکی از سؤالات فرموده بودید: «شهیدی که در جبهه شهید شود غسل لازم ندارد». بفرمایید لازم نبودن غسل، جهت دفن در همان جبهه است یا اگر همین شهید را به شهر خودش حمل نمایند باز هم غسل لازم نیست. چون بعضی‌ها معتقدند که دفن نمودن شهید با لباس‌های خونین و بدن خون‌آلود، مزید بر فضیلت شهید است. خواهشمند است بفرمایید: شهیدی که به محل سکونتش حمل شده و جراحات بدنش آن‌چنان که غسل داده نشود نیست، فضیلت با لباس خونین و بدن خون‌آلود است که دفن بشود و یا این که بعد از غسل دادن با کفن دفن بشود بهتر است؟

سعادت دارین و طول عمر آن جناب را از خداوند قادر متعال خواستارم.

بسمه تعالی، اگر در جبهه به شهادت رسیده، غسل ندارد؛ هرچند در محل خودش دفن شود، و لازم است که با لباس خودش دفن شود.

[سؤال 620] 283

بسمه تعالی 1361 / 12 / 8

قم، دفتر حضرت امام خمینی، دامت برکاته

با درود فراوان بر رزمندگان اسلام و آرزوی پیروزی لشکر اسلام بر کفر، طول عمر حضرت عالی - امام - را از پیشگاه خداوند متعال خواستاریم.

در ضمن، چند مسأله از آن حضرت استفتا می‌کنیم.

1. اگر شخصی در جبهه مقدم که مشغول نبرد است به شهادت برسد، آیا برای وی غسل و کفن واجب است یا خیر؟

بسمه تعالی، واجب نیست.

[سؤال 621]

2. اگر فردی در جبهه مقدم - در حین مبارزه با کفار - مجروح شده و در پشت جبهه به شهادت برسد، آیا غسل و کفن برای او واجب است یا خیر؟ اگر واجب باشد، آیا

ص: 280

غسل مسّ میت هم واجب است یا خیر؟

بسمه تعالی، غسل و کفن، واجب است و مسّ او غسل دارد.

[سؤال 622]

3. یک برادر جهادگری که در پشت جبهه فعالیت می کند، اگر در حین کمک رساندن به رزمندگان اسلام، توسط بمب یا ترکش خمپاره به شهادت رسد، آیا برای او غسل و کفن واجب است یا خیر؟

بسمه تعالی، واجب است.

[سؤال 623]

4. اگر کسی در پشت جبهه مقدم - مانند برادران جهادگر - توسط رژیم صدام کافر کشته شود، شهید است یا خیر؟ اگر شهید است، اجر کدامشان بیشتر است؟

بسمه تعالی، ثواب شهید دارد و مقدار اجر، تابع مقدار معرفت است.

5. اگر شخصی که شغل آن، رانندگی باشد، با ماشین دیگری که راننده آن، شخص دیگری است مسافرت کند، آیا حکم مسافرت دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، در سفری که شغل او نیست، حکم مسافر دارد.

به امید پیروزی لشکر اسلام، اجرکم عند الله و عند الرسول، با تقدیم احترامات

[سؤال 624] 284

بسمه تعالی

با درود به رهبر عظیم الشان جهان اسلام، حضرت امام خمینی، حفظه الله تعالی

دو نفر رفتند بسیج؛ در عملیات بسیج، یکی زده به دیگری که آن هم بسیجی بوده و کشته شده؛ یعنی یک بسیجی زده به بسیجی دیگر و آن فرد بسیجی کشته شده؛ این از نظر اسلامی شهید به حساب می آید؟ تقاضا می شود جواب لازم را بفرمایید.

خدایا، خدایا، ستاره ها را کشتند؛ تو خورشید را نگه دار! خدایا، خدایا، از صحنه روزگار، صدامیان را بردار

ص: 281

بسمه تعالی، اگر در میدان جنگ کشته شده شهید محسوب است.

[سؤال 625] 285

بسمه تعالی

خدمت حضرت امام خمینی، روحی له الفداء، پس از عرض سلام

1. شنیده شده که فرموده اید: «شهادتی که در جبهه شهید شده اند، بهتر است غسل دهید» آیا این نقل صحت دارد؟

بسمه تعالی، صحت ندارد.

2. جنب از حرام غسل می کند، با این غسل بدون وضو می تواند نماز بخواند؟

بسمه تعالی، می تواند.

[سؤال 626] 2894

22. آیا غسل دادن کسی که در جبهه حق علیه باطل به شهادت رسیده واجب است یا نه؟

بسمه تعالی، غسل و کفن از شهید در معرکه ساقط است.

[سؤال 627] 2894

23. در چه حالتی شهید را می توان با لباس خودش دفن کرد؟

بسمه تعالی، شهدای در معرکه غسل و کفن ندارند و باید با همان لباس خودشان پس از نماز دفن شوند.

[سؤال 628] 2894

24. کسی که بر اثر بمباران شهرها توسط دشمن به شهادت می رسد غسل دادنش لازم است یا خیر؟

بسمه تعالی، ان شاء الله گرچه اجر شهید دارد ولی غسل و کفن او ساقط نیست.

ص: 282

25. اگر شک داشته باشیم که آیا رزمنده شهید، در درگیری جبهه به شهادت رسیده یا بعد از آن، غسل دادن او واجب است یا نه؟
بسمه تعالی، اگر اماراتی دال بر کشته شدنش در معرکه وجود دارد غسل و کفن ساقط است، و گر نه ساقط نیست.

26. کسی که برای کمک رسانی تدارکات یا تبلیغات به جبهه می رود اگر به فیض شهادت برسد غسل و کفن می خواهد یا نه؟
بسمه تعالی، اگر در معرکه کشته شد حکم سایر شهدا را دارد.

5. با ملاحظه این که نظر مبارک حضرت امام این است که شهید معرکه، غسل ندارد و مس بدن او نیز موجب غسل نمی شود، چند سؤال
پیش آمده است: حدود معرکه در جبهه ها چقدر است؟

بسمه تعالی، تمام محیطی که رزمندگان، در شئون مختلف، با فواصل مخصوص، در مقابل دشمن، مشغول وظیفه خاص خود می باشند.

6. اگر مثلاً رزمنده ای پشت توپ دوربرد، مشغول شلیک به طرف دشمن است و یا با ضد هوایی کار می کند، ولی در فاصله زیادی (ده ها
کیلومتر دورتر از خط اول جبهه) اگر این گونه افراد، مورد هجوم هوایی دشمن قرار گرفتند و کشته شدند، چه حکمی دارند؟

بسمه تعالی، در موارد مذکوره، حکم شهید دارند.

7. افرادی که نمی جنگند، ولی برای تبلیغ و یا درست کردن راه و یا رساندن غذا و

کمک های پزشکی مشغول شده اند، اگر کشته شوند، چه حکمی دارند؟ (با ملاحظه این که بعضی از این ها در فاصله ای زیاد از خط اول جبهه هستند و ممکن است در اثر حمله هوایی دشمن کشته شوند).

بسمه تعالی، در صورتی که جزء نیروی جبهه محسوب شوند، حکم شهید دارند.

[سؤال 634] 1078

8. افرادی که در حین رزم و یا موقع پیشروی، به واسطه افتادن در آب و یا حادثه ای دیگر، مثل تصادف ماشین و پرت شدن از کوه و یا موتور کشته می شوند، چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، ثواب شهید دارند؛ ولی غسل و کفن ساقط نیست.

[سؤال 635] 1078

9. افرادی که مجروح، به اورژانس نزدیک به جبهه می رسند و در آن جا می میرند، چه حکمی دارند؟

بسمه تعالی، حکم مسأله سابق را دارند.

[سؤال 636] 2328

2. آیا شهدای فعلی ما که در جنگ تحمیلی عراق با کفار بعثی کشته می شوند حکم شهدای صدر اسلام در زمان نبی اکرم و علی علیهما السلام را دارند که غسل و کفن نخواهند یا در ثواب مانند آن ها هستند ولی احکام اموات بر آن ها جاری است؟ و آیا مس آن ها موجب غسل می شود یا نه؟ و اگر بدن آن شهید مس شود به رطوبت، غسل دارد یا نه؟ البته رطوبتی، غیر از خون بدن شهید.

بسمه تعالی، شهدای معرکه غسل و کفن ندارند و مس بدن آنان موجب غسل مس میت نیست.

ص: 284

40. اگر رزمندهٔ مسلمان برای احقاق حقوق مسلمین و دفاع از اسلام به داخل سرزمین کشور مهاجم هجوم کرده و کشته شود، آیا شهید محسوب می شود؟

بسمه تعالی، شهدای معرکه - خواه در خاک دشمن باشد یا در جای دیگر - غسل و کفن ندارند.

4. آیا غسل میت برای خود شهید واجب است یا خیر؟

بسمه تعالی، شهیدی که در جبهه به شهادت رسیده غسل ندارد.

بسمه تعالی

غسل و کفن شهید در چه صورتی ساقط و در چه صورتی واجب است؟

بسمه تعالی، غسل و کفن از شهید در معرکهٔ جنگ ساقط است، و سایر شهدای مسلمین حکم باقی مسلمین را دارند.

بسمه تعالی 4 / 12 / 1361

با حمد و ثنای بر خداوند متعال و با سلام و درود بر امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و نایب بر حقش امام خمینی و تمام رزمندگان و شهدای اسلام.

خواهشمندم نظر امام خمینی، دام ظلّه را در مورد این سؤالات برایم ارسال دارید.

1. اگر شخصی در هنگام نگهبانی در راه خدا به شهادت رسید، غسل یا کفن دارد؟ کلاً منظور امام بزرگوار در مورد این که غسل و کفن شهید در معرکه جنگ ساقط است چیست؟

بسمه تعالی، کسانی که در جبهه جنگ کشته شوند غسل و کفن ندارند و اگر

خارج جبهه کشته شوند، باید غسل داده شوند و کفن شوند؛ هر چند هر دو شهید هستند.

2. آیا مسّ شهیدی که تازه از جبهه به دیارش می آورند، غسل دارد؟

بسمه تعالی، اگر در جبهه به شهادت رسیده، مسّ او غسل ندارد.

[سؤال 641] 288

بسمه تعالی

به نام الله، پاسدار حرمت خون شهیدان خط توحید، چند سؤال داشتم که یکی در مورد شهادت است و دیگری در مورد حلال یا حرام است:

1. اگر کسی به نیت در آوردن خرجی برای خانواده اش از خانه خارج شود، ولی در بین راه با ماشین تصادف کند یا کسی او را بکشد، آیا او شهید است یا خیر؟

بسمه تعالی، احکام شهید ندارد و امید است ثواب آن را داشته باشد.

2. پدر من دباغ کشتارگاه تهران است، ولی او صبح ها می رود امضا می کند؛ چون کاری نیست انجام دهد، می آید؛ حقوقی که می گیرد حلال است یا حرام؟

بسمه تعالی، اگر مطابق مقررات کشتارگاه حقوق می گیرد حلال است.

[سؤال 642] 289

بسمه تعالی 14 / 7 / 1361

محضر مقدس قائد عظیم الشان، مؤسس و بنیان گذار جمهوری اسلامی، امید مستضعفان جهان، افتخار عالم اسلام و تشیع، رهبر کبیر انقلاب اسلامی و مرجع تقلید عامه مسلمین جهان، حضرت آقای حاج سید روح الله الموسوی الخمینی، مدّ ظله علی رؤوس المسلمین بعد از ادای تحیت و مراسم احترامات فائقه؛ توجه شما را به مسأله زیر جلب و تقاضا مندیم عنایت فرمایید پاسخ این مسأله و نظر مبارک را کتباً مرقوم فرمایید.

مسأله مورد سؤال: در اوج گیری انقلاب اسلامی در 13 محرم سال 1357 در

ص: 286

شهرک سعدی شیراز، عده ای از جوانان این محل برای اجابت از فرمان شما، شب در این محل تظاهرات کردند و فرقه ضاله بهائیت این محل که ایادی رژیم شاه بودند، با تدارکات قبلی و حساب شده، آن ها را به رگبار بسته و شهید نمودند و سرانجام در زمان حکومت نظامی درگیری، شدید گردید و بهایی ها و قاتلین از این محل متواری و فرار نمودند و خانه های آن ها آسیب دید. آنچه مورد سؤال است دو مطلب است:

1. افراد ناآگاه، شهدای این صحنه را شهید نمی دانند. آیا شهید هستند یا خیر؟

بسمه تعالی، در اجر و ثواب، فرقی بین شهدای پیش از انقلاب و شهدای بعد از انقلاب و شهدای در جبهه جنگ تحمیلی نیست.

2. منازل بهایی ها و قاتلین فراری را همان افراد سودجو و منفعت طلب به قیمت نازلی، بدون اجازه از ولایت فقیه یا دولت جمهوری اسلامی یا مراجع تقلید خریده اند و به قیمت چند برابر فروخته اند. آیا معامله آن ها صورت شرعی دارد یا خیر؟ در صورتی که صحیح نباشد، تکلیف شرعی آن ها چیست؟

بسمه تعالی، بهایی اگر مسلمان زاده بوده و بهایی شده، اموال او متعلق به وارث مسلمان است؛ و اگر از اصل، بهایی زاده بوده، اختیار اموال او در فرض مرقوم، با دولت اسلامی است.

[سؤال 643] 290

بسمه تعالی 1361 / 11 / 20

محضر مقدس بنیان گذار جمهوری اسلامی حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه العالی، بعد التّحیة و السلام

به عرض عالی می رساند فردی مؤمن از کارمندان دولت جمهوری اسلامی ایران طی حکمی رسمی از طرف اداره متبوعه مأموریت پیدا کرد جهت بزرگداشت سالگرد پیروزی انقلاب به کوه مجاور برود و ترتیبی اتخاذ نماید تا شب 22 بهمن در آن جا مشعل پیروزی انقلاب را روشن نماید در حین مأموریت از کوه سقوط نمود و پس از چند ساعت درگذشت از نظر مبارک حضرت امام مدّ ظلّه این گونه افراد، در حکم شهید محسوب می شوند یا خیر؟ لازم به تذکر است غرض از این سؤال تسلی خاطر بازماندگان او است از خدا طول عمر پر برکت امام امت و بقای دولت جمهوری

ص: 287

اسلامی را تا زمان امام مهدی علیه السلام و پیروزی رزمندگان را خواستارم.

بسمه تعالی، ثواب شهید دارند. ان شاء الله.

حکم غسل میتی که بدنش متلاشی شده

[سؤال 644] 291

بسمه تعالی

دفتر استفتائات امام، سلام علیکم

1. بدنی که در اثر افتادن از کوه فرضاً متلاشی شده، طرز تغسیل و تکفین او چگونه است؟

بسمه تعالی، اگر غسل ممکن نیست ساقط است و در صورت امکان تیمم دهند و به هر نحو امکان دارد آن را کفن کنند و اگر ممکن نیست ساقط است و اگر قطعات مشتمل بر استخوان است باید غسل بدهند و در پارچه ای بپیچند و دفن کنند و اگر مشتمل بر استخوان سینه باشد باید تغسیل و تکفین شود و تفصیل مسأله در رساله مذکور است.

2. شخصی فرضاً برای منزل از بانک وام گرفته و اتفاقاً یک سال در نزد او ماند. آیا وام (قرض) خمس دارد؟

بسمه تعالی، خمس ندارد.

[سؤال 645] 1754

2. شخصی در تصادف مرده ولی قابل غسل و تیمم نیست، حکمش چیست؟

بسمه تعالی، در فرض مذکور غسل و تیمم لازم نیست.

لزوم مماثلت بین غسل دهنده و میت

[سؤال 646] 301

4. چند تا مرد مسلمان رفتند در بیابان نعش یک زن مسلمان را پیدا کردند این ها

ص: 288

نمی توانند به آبدی ببرند با خود زن ندارند که این زن را غسل بدهد این مردها هم محرم نیستند چه باید کرد؟ شما بیان فرمایید.

بسمه تعالی، اگر مماثل نیست حتی کتابیه، غسل ساقط است.

کیفیت غسل میت

[سؤال 647] 292

بسمه تعالی

شخصی که می خواهد میت را غسل دهد قبل از غسل اگر با رطوبت، بدن میت را مسّ کرد قبل از تطهیر دستی که با او مس کرده بود اگر با همین دست آب سدر و کافور را با آب قلیل مخلوط کند برای غسل میت آن آب با سدر و کافور نجس می شود یا خیر؟ و بر فرض منجس بودن قبل از تمام شدن اغسال ثلاثه ملاقات موجب نجس شدن دست غسل دهنده می شود یا خیر؟ و آیا فرقی بین غسل دهنده و غیر او هست یا خیر؟

بسمه تعالی، باید آب غسل طاهر باشد و اگر نجس شود حتی با ملاقات مذکور غسل صحیح نیست.

[سؤال 648] 293

بسمه تعالی 1361 / 6 / 30

سلام و درود صمیمی خود را که از ته قلب بر می خیزد به رهبر کبیر انقلاب تقدیم می دارم. امیدوارم که زعیم عالی قدر اسلام، امام خمینی، در جماران حالش خوب باشد. صحبت را با چند سؤال راجع به مسائل شرعی آغاز می کنم. درباره سؤالات ذیل به چند نفر نیز مراجعه نموده ام؛ ولی جواب قانع کننده ای دریافت ننموده ام. سؤالات عبارتند از:

1. هنگامی که میت را غسل می دهند انگشتان پاهایش در حالت عادی بسته است؛

ص: 289

آیا برای غسل باید انگشتان پای میت را باز کرد یا اشکالی ندارد؟

بسمه تعالی، اگر آب به جاهایی که باید شسته شود می رسد، اشکال ندارد.

[سؤال 649]

2. دومین سؤال مربوط به غسل زنی است که موهای او بلند و بافته شده باشد. آیا برای غسل دادن او باید موهای او را باز کرد یا همان طور بافته شده می توان او را غسل داد؟

بسمه تعالی، اگر آب به موها می رسد باز کردن آن ها لازم نیست.

3. آیا در حج اعاده کردن نماز یومیه به امامت فرد سنی که آن فرد شرایط را ندارد صحیح است یا خیر؟ در چه صورت درست و در چه صورت باطل است؟ لطفاً در این زمینه توضیح دهید.

بسمه تعالی، در مورد تقیه، اعاده واجب نیست.

به امید پیروزی حق بر باطل و طول عمر برای رهبر کبیر انقلاب.

[سؤال 650] 294

بسمه تعالی

پس از عرض سلام، مستدعی است فتوای زعیم عالی قدر، امام خمینی را راجع به مسائل ذیل بیان فرمایید.

1. اگر آب به اندازه اغسال ثلاثه میت بیشتر نباشد یا کمتر باشد و غاسل هم جنب باشد، وظیفه غاسل چیست؟ آیا آب را برای غسل خود نگهدارد و میت را تیمم دهد، یا میت را در صورت کافی بودن آب، غسل دهد و خود برای نماز تیمم نماید؟ و آیا در سعه و ضیق وقت فرق می کند یا خیر؟

بسمه تعالی، بنابر احتیاط باید جنب غسل کند و میت را تیمم بدهند.

2. شخصی بعد از نماز عشا یقین کرد که یکی از وضوهایش، از صبح تا شب باطل بوده؛ مثلاً مسح نکشیده؛ تکلیفش چیست؟

بسمه تعالی، اگر در وقت نماز مغرب و عشا یقین کرده، نماز مغرب و عشا را به جا آورد و کفایت می کند.

ص: 290

3. در ازدواج دختر - اعم از دائم یا موقت - مادر دختر به داماد محرم می شود، چه آمیزش حاصل شده باشد یا نه. آیا همین دختر به پدر شوهرش - در صورت عدم آمیزش و جدایی از شوهر - محرم است یا خیر؟
بسمه تعالی، محرم است.

4. چنانکه زن پدر به پسر شوهرش که از زن قبلی است محرم است. آیا مادر زن پدر نیز به این پسر محرم است؟
بسمه تعالی، محرم نیست.

[سؤال 651] 5751

2. دست و پا که از مقتولی مانده و غسل دادن ممکن نیست، آیا تیمم لازم است؟ و بر فرض لزوم، کیفیت آن چگونه است؟

بسمه تعالی، نسبت به دست جدا شده از مقتول مسلمان، احوط استحبابی تیمم دادن است و در کیفیت آن احوط آن است که زنده به دست خودش آن را تیمم دهد و با دست جدا شده هم در صورت امکان تیمم دهد.

[سؤال 652] 4924

2. اگر عضوی از میت مثل دست یا پایش مفقود شود و بقیه بدن را غسل دهند و پس از آن، عضو مفقود پیدا شود و آب در دسترس نباشد نسبت به این عضو چه باید کرد؟

بسمه تعالی، اگر آب ندارند و از مواضع تیمم هم نیست، بدون غسل و تیمم دفن کنند.

[سؤال 653] 295

بسمه تعالی

محضر مبارک و اقدس امام خمینی، ارواحنا له الفداء

1. درباره غسل میت که در رساله عملیه نوشته شده است: اول باید با آب سدر و سپس با آب کافور شسته شود، اگر کسی اشتهاً میت را ابتدا با آب کافور و بعد با آب

ص: 291

سدر غسل دهد و بعد از دفن میت متوجه اشتباهش بشود، در صورتی که مدتی از دفن میت می گذرد، آیا باید نبش قبر کنند و غسل صحیح را انجام دهند یا لازم نیست؟

بسمه تعالی، اگر بدن میت هنوز فاسد و متلاشی نشده و نبش قبر موجب هتک میت یا حرج دیگران نمی شود، نبش قبر برای تدارک غسل لازم است.

2. فردی مسلمان فوت کرده و ایشان به گفته مردم ده، نماز نمی خوانده و روزه نمی گرفته و در راهپیمایی ها نیز شرکت نمی کرده، اما طرفداری از دولت جمهوری اسلامی می کرده است؛ ولی چهار برادر دارد که اینان در راهپیمایی ها و مسجد و حسینیه شرکت می کنند؛ اگر مردم ده به عزای این میت نروند، ممکن است دوئیّت و کدورت های زیاد میان اهالی به وجود آید. در این صورت آیا جایز است مردم به عزاداری این شخص بروند یا نه؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 654] 2496

3. آیا می شود میت را غسل ارتماسی داد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 655] 662

2. غسل دادن در خانه میت جایز است یا خیر؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

کفن کردن میت

[سؤال 656] 6337

6. برای کفن و دفن و مراسم ختم روز سوم، هفتم و چهارم در مسجد و بر مزار آنان مبالغی مصرف شده است؛ آیا والدین زن مرحومه و والدین مرد مرحوم مجاز هستند از اثاثیه منزل مقداری به فروش برسانند و هزینه های یاد شده را برداشت کنند؟

بسمه تعالی، مخارج کفن و دفن، به طور متعارف از ترکه برداشته می شود.

ص: 292

5. متوفی هیچ گونه وصیتی ننموده است؛ آیا برای مخارج سوم، هفتم، چهلم، سال و سایر مراسم می توان از درآمد حاصل کارگاه و یا از طریق فروش ماترک - که حقوق صغیر و کبیر تفکیک نشده است - تصرف و مصرف نمایند یا خیر؟
بسمه تعالی، تجهیز میت در حد متعارف مناسب با شأن او مانع ندارد ولی در مخارج سوم و غیره از مال صغار جایز نیست.

3. خرج کفن و دفن ایشان حدود سی هزار تومان مقداری بیشتر شده است، آیا خمس و زکات تعلق می گیرد یا خیر؟ در ضمن اگر شوهر خرج کرده باشد و طلب کند، شرایط آن چگونه است؟
بسمه تعالی، مخارجی که شده اگر متعارف بوده و از درآمد بین سال شده، خمس ندارد و آنچه را شوهر خرج کرده، نمی تواند از کسی مطالبه کند، مگر این که به دستور دیگران خرج کرده باشد.

مستحبات و آداب کفن

بسمه تعالی 1361 / 7 / 18

محضر مقدس حضرت مستطاب حجت الاسلام و المسلمین آیت الله العظمی امام خمینی فقیه عصر مدّ ظلّه العالی
پس از ادای عرض سلام به استحضار عالی می رساند لطفاً جواب این دو سؤال را بیان فرمایید.

1. بعضی چیزها است که در رساله توضیح المسائل ذکر نشده است ولی اشخاص روحانی آن عمل نوشته نشده را در بین مردم معمول می نمایند لذا واجب دانستم

ص: 293

ماهایی که از طبقه بی سواد هستیم سؤال کنیم: مثلاً برای میت مرد به علاوه سه قطعه کفن سرتاسری و پیراهن و فوطه، دو قطعه دیگر به نام ران پیچ معمول است که پاهای میت را جدا جدا با آن می پیچند آیا این عمل شرعاً جایز است یا منع دارد؟ حضوراً گفته شد که ران پیچ در توضیح المسائل هیچ کدام از مراجع تقلید دیده نشده است جواب دادند در رساله عروة الوثقی نوشته شده است. مستدعی هستم به طور عام فهم، جواب مرقوم بفرمایند.

بسمه تعالی، مانع ندارد.

2. کسانی که در ریختن آب و کسانی که در چرک گرفتن بدن میت شرکت می کنند منهای آن شخص غسل گرچه همگی به نام غسلین محسوبند آیا خودشان حق تعیین حقوق دارند و یا حاکم شرع تعیین کرده است و یا حرام است؟ آنچه حکم الله است مرقوم بفرمایید و السلام.

بسمه تعالی، می توانند خودشان برای تعیین اجرت قرارداد کنند.

نماز میت

[سؤال 660] 297

بسمه تعالی 1361 / 5 / 21

محضر امام عزیز و بزرگوار، ادام الله ظلّه العالی، سلام علیکم ورحمة الله

طبق فتوای حضرت عالی در نماز میت اذن ولی شرط است؛ آیا اذن و رضایتی که از قرائن فهمیده می شود کافی است یا باید شفهاً اذن گرفت؟

بسمه تعالی، کفایت می کند.

[سؤال 661] 4900

3. چنانچه اجازه گرفتن از ولی شهید جهت خواندن نماز میت میسر نباشد یا غفلت شد، حکمش چیست؟

بسمه تعالی، اگر میسر نیست، اذن ولی ساقط است و در صورت غفلت، بنابر احتیاط نماز را اعاده کنند.

ص: 294

بسمه تعالی

رهبر انقلاب اسلامی ایران امام خمینی دام ظلّه العالی، محترماً در رساله شریفه توضیح المسائل فرموده اید: درباره نماز میت حایل فیما بین (مثل دیوار و پرده) نمازگزار و میت نباشد. اکثراً دیده شده میت را که می آورند در وقت خواندن نماز بر آن ها یک تخته بر در تابوت و روی آن هم یک پارچه قرمز کشیده اند آیا این تخته و پارچه حایل بین میت و نمازگزار می شود یا نه مشروحاً در ذیل بیان فرمایید.

بسمه تعالی، تخته و پارچه مذکور مانع نیست و نماز صحیح است.

بسمه تعالی 1361 / 10 / 1

پیشگاه مبارک مرجع تقلید عالم تشیع، حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

پس از عرض سلام؛ امیدوارم که سلامت باشید و در کارها موفق و پیروز باشی و دشمنانت نیست و نابود گردند.

اگر زنی بمیرد و شخص نمازگزار بر آن زن مرده اشتباه کند و به جای پنج تکبیر چهار تکبیر، بگوید و جمله آخر را اشتبهاً، نخواند و فردای آن روز متوجه شود که جمله آخر و تکبیر پنجم را فراموش کرده و نخوانده، تکلیف آن شخص نمازگزار چیست؟ حقیر از آن امام بزرگوار استدعا دارم که جواب این نامه و سؤال را با خط مبارک خود بنویسید تا آن که آن خط را ببوسم و روی سر و چشم بگذارم؛ زیرا دستم به دامن آن امام عزیز نمی رسد. در پایان سلامت و موفقیت آن امام عظیم الشان را از درگاه ذات احدیت مسألت می نمایم.

بسمه تعالی، باید نماز را بر قبر او اعاده کنید، مگر آن که مدتی گذشته باشد

که میت متلاشی شده و صدق اسم میت بر او نکند که در این صورت اعاده واجب نیست.

[سؤال 664] 1854

6. اگر بدن چند شهید یا بدن چند میت باشد باید نماز به طور جداگانه به بدن آن ها خواند یا به همه آن ها یک نماز باید خواند.

بسمه تعالی، یک نماز برای چند میت کفایت می کند.

[سؤال 665] 300

بسمه تعالی

محضر حضرت آیت الله العظمی خمینی

یک نفر آخوند در این جا موجود است آخوند دیگر نیست یک میت را آوردند این آخوند مشغول به نماز میت شده بود و تا نصف نماز رسید میت دیگر را آوردند در پهلوی این میت گذاشتند و گفتند این میت دوم خطر دارد باید زودتر نماز خوانده شود حالا این نماز دو میت را کفایت می کند یا نمی کند؟ خواهشمندم شما این مسأله را خوب بیان فرمایید.

بسمه تعالی، هر گاه برای میت دوم خایف باشد باید نماز را قطع کند و برای هر دو جنازه به نحو اشتراک یک نماز بخواند.

دفن میت

[سؤال 666] 301

بسمه تعالی

محضر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی مدّ ظلّه العالی

1. در مسأله 619 فرمودید زن کافره بمیرد و بچه در شکم او مرده باشد چنانچه که پدر بچه مسلمان باشد زن را پشت به قبله دفن کنند نفرمودید آن را غسل بدهند حنوط

ص: 296

کنند یا به غیر غسل دفن کنند؟ چون که در مسأله 557 فرمودید: غسل کافر و اولاد او جایز نیست. شما بیان فرمایید.

بسمه تعالی، غسل و حنوط ندارد.

[سؤال 667]

2. در مسأله 620 فرمودید: دفن مسلمان به قبرستان کافر و کافر به قبرستان مسلمان جایز نیست و این زن کافره مرده ولی بچه مسلمان به شکم است کجا باید دفن کنند؟ شما بیان فرمایید.

بسمه تعالی، در قبرستان مسلمانان دفن کنند.

3. در لبنان یا مثل آن اگر مسلمانان نعش یک زن پیدا کنند نمی شناسند مسلمان است یا مسیحی برای غسل و کفن و دفن چه باید کرد؟ شما بیان فرمایید.

بسمه تعالی، واجب نیست مگر بلد اسلامی باشد که اماره بر مسلمان بودن است.

4. چند تا مرد مسلمان رفتند در بیابان نعش یک زن مسلمان را پیدا کردند این ها نمی توانند به آبادی ببرند با خود زن ندارند که این زن را غسل بدهد این مردها هم محرم نیستند چه باید کرد؟ شما بیان فرمایید.

بسمه تعالی، اگر مماثل نیست حتی کتابیه، غسل ساقط است.

5. کسی دروغ زیاد بگوید ولی به کسی ضرر ندارد معصیت کار است؟ شما بیان فرمایید.

بسمه تعالی، دروغ از گناهان است هر چند ضرر بر آن مترتب نباشد.

[سؤال 668] 2115

3. اگر هنگام دفن جسدی خاک کم بیاید و برای پوشاندن آن از خاک قبر دیگری استفاده شود از نظر شرعی چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، اگر موجب نبش یا اهانت به قبر دیگر نباشد مانع ندارد.

[سؤال 669] 144

7. آیا ضد انقلاب و منافق را می توان در قبرستان مسلمانان خاک کرد. چرا؟

بسمه تعالی، اگر مسلم نباشد نباید در قبرستان مسلمین دفن شود، و اگر مسلمان است مانع ندارد.

ص: 297

2. در شهر استن فورد یک پسر 11 ساله مسلمان سرطان خون گرفت. ایشان در جمعه شب فوت کردند و متأسفانه در این کشور کافر امریکا روز جمعه بعد از ساعت 5 بعد از ظهر، بیشتر مغازه ها و ادارات تعطیل است و ما نتوانستیم ایشان را به مرده شورخانه ببریم و غسل دهیم و خاک کنیم. بسیار تلاش کردیم؛ ولی به ما اجازه ندادند و آن پسر را روز دوشنبه خاک کردیم. و ایشان در یک قبرستانی هستند که طوری این زمین ها را کنده اند که هیچ کدام رو به قبله نیست. و خلاصه، جنازه صورتش رو به قبله نیست و دیگر آن که بیشتر مرده ها یهودی و مسیحی و کمی چینی و ژاپنی می باشند و ایشان تنها مسلمانی هستند که در آن قبرستان هستند. مردم مسلمان استن فورد و حوالی تصمیم دارند که در آینده نزدیک، یک زمین برای قبرستان مسلمین بخرند. از من سؤال کردند که آیا از نظر شرعی می توانند جنازه آن پسر را از خاک بیرون بیاورند و در زمین مسلمین خاک کنند و یا ایشان را همان جا که هستند بگذارند؟ می خواستم از حضور مبارکتان تقاضا کنم که اگر ممکن است در این مورد هم فرمایشاتی بفرمایید. اگر سرتان را درد آوردم، خیلی معذرت می خواهم. از خدای تبارک و تعالی خواستارم که به شما محبوب مسلمین جهان سلامتی و تندرستی و عمر طولانی عنایت بفرماید. و السلام علیکم بسمه تعالی، دفن مسلمان در قبرستان کفار جایز نیست و اگر متلاشی نشده، بیرون آوردن آن مانع ندارد بلکه در بعض موارد لازم است.

[سؤال 671] 302

بسمه تعالی 1361 / 4 / 23

ضمن رساندن سلام ما به امام امت تقاضامند است این مسأله را سؤال نمایید:

آیا کسی که در گروهک های منحرف؛ مثل کومله، دموکرات، فدائیان اقلیت و غیره فعالیت داشته و اعدام شده، می توان در قبرستان مؤمنین دفن کرد یا نه؟

ص: 298

بسمه تعالی، اگر مرتد و محکوم به کفر باشند دفن آن‌ها در قبرستان مسلمین جایز نیست.

[سؤال 672] 303

بسمه تعالی 1361 / 5 / 10

دفتر حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

ضمن عرض سلام، بدین وسیله سؤالی در رابطه با دفن منافقین معدوم در مزارستان مؤمنین می‌باشد. خواهشمندیم حکم آن را صادر فرمایید که آیا دفن آن‌ها جایز است یا خیر؟ و اگر دفن شده باشند راه حل چیست؟

خداوند متعال، امام امت و رزمندگان اسلام را نصرت عنایت فرماید. ان شاء الله

بسمه تعالی، اگر محرز باشد که از اسلام خارج شدند، دفن آن‌ها در قبرستان مسلمین جایز نیست.

[سؤال 673] 268

2. اگر امکان شرعی باشد، از نظر بهداشت و تسهیلات آتش زدن جنازه‌های عراقی راحت‌تر و بهتر به نظر می‌رسد، نظر مبارک شما چیست؟

بسمه تعالی، در جنازه‌هایی که حکم مسلمان را ندارند اشکال ندارد، ولی باید مراعات مقررات و مصالح دولت اسلامی بشود.

[سؤال 674] 304

بسمه تعالی

1. اگر زنی بهایی قبل از این که بچه او به دنیا بیاید بمیرد، باید زن را در قبرستان مسلمان‌ها یا بهایی‌ها دفن بکنند؟

بسمه تعالی، دفن غیر مسلمان در قبرستان مسلمین جایز نیست.

2. اگر دکتری کار واجبی داشته باشد و جان مریضی در خطر باشد و آن دکتر برای نجات دادن جان مریض مجبور باشد کفش شخص دیگری را بپوشد و جان مریض را نجات بدهد اما دیگر آن شخص را

ص: 299

نبیند، آیا مرتکب گناه شده است؟ و باید با کفش چه کند؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، پوشیدن کفش اگر ضرورت داشته باشد، اشکال ندارد ولی موجب ضمان است.

3. آیا اشخاصی مثل ادیسون به بهشت (به خاطر اختراع) می روند؟

بسمه تعالی، غیر موحد راه به بهشت ندارد.

4. معنای رمزهایی که در قرآن آمده است چگونه پیدا می شود؟

بسمه تعالی، به تفاسیر معتبر مراجعه نمایید.

5. مادر من شخصی است که وسایل را خیلی آب می کشد، برای رفع مریضی او چه باید بکنیم؟

بسمه تعالی، وسوسه از شیطان است و در طهارت و نجاست باید طبق رساله عمل نمایند.

امام! در این نامه یک نقاشی است؛ تو را به خدا آن را امضا کنید.

[سؤال 675] 305

بسمه تعالی 1361 / 9 / 5

حضور محترم جناب آقا، عزیز ملت اسلامی ایران، رهبر کبیر انقلاب اسلامی، با سلام و طول عمر به شما تپش قلوب مستضعفان جهان که دست همه منافقین شرق و غرب از دین اسلام کوتاه ساختی. رهبر عزیزم و نور دو چشم من! یک چند سؤال داشتم که امیدوارم وقت عزیز شما را نگیرم و جواب آن ها را در همین ورقه با دست خط عزیز شما برای من حقیر بنویسید. سؤال ها از این قرار است:

1. اگر در یک راهی برویم و به میتی برخورد کنیم که در صحرای دور از جاهای مسکونی است، ولی ما نمی دانیم این میت مسلمان است یا خیر؛ آیا می توانیم او را در قبرستان مسلمین دفن کنیم؟

بسمه تعالی، اگر در بلاد اسلامی است، محکوم به احکام اسلام است و در قبرستان مسلمین دفن می شود.

[سؤال 676]

2. اگر او را دفن کردیم و بعد از چند مدتی دانستیم مسلمان نیست و کافر است؛ آیا

ص: 300

می شود او را از آن جا درآوریم و در جای دیگر دفن کنیم؟ و اگر کافر بوده و قبلاً دفن شده، آیا می توانیم او را درآوریم؟

بسمه تعالی، اگر بعد از دفن معلوم شد کافر است، می توانند او را بیرون آورند؛ بلکه در بعض موارد لازم است.

[سؤال 677] 306

بسمه تعالی 1361 / 3 / 19

محضر مبارک رهبر عظیم الشان انقلاب، حضرت امام امت، دامت برکاته

به عرض عالی می رساند: این جانب سؤالی دارم:

شخصی در تمام عمرش خادم حسینیه بزرگ روستا بوده و حال از کار افتاده و به دیگری واگذار کرده؛ ولی وصیت کرده که او را در شبستان مجاور حسینیه دفن کنند؛ چون این شبستان و حسینیه در وسط ده قرار دارد، عده کثیری مخالفت دارند و می گویند که در قبرستان عمومی بهشت محمد دفن شود. آیا در این صورت، باید طبق وصیت عمل شود یا نه؟ خداوند به امام امت، طول عمر عطا فرماید.

بسمه تعالی، اگر شبستان قبرستان نیست یا متولی خاص دارد و اجازه نمی دهد، وصیت او نافذ نیست؛ و اگر شبستان از حسینیه است، دفن در آن جایز نیست.

[سؤال 678] 307

بسمه تعالی

محضر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی مدّ ظلّه العالی

دندان میت زن یا مرد از طلا باشد به قبر بگذارد حرام است یا نه عیب ندارد؟ شما بیان فرمایید.

بسمه تعالی، اگر روکش دندان باشد و در آوردن آن مستلزم کندن دندان

ص: 301

میت یا هتک او شود جایز نیست ولی اگر جدا از دندان باشد و درآوردن آن موجب هتک نشود اختیار آن با ورثه است.

[سؤال 679] 308

بسمه تعالی 1361/5/7

حضور محترم ریاست دفتر رهبر عالی قدر، امام خمینی

محترماً به عرض می رساند: پدر این جانب در تاریخ 10 / 8 / 1327 دهم آبان ماه هزار و سیصد و بیست و هفت (34 سال قبل) فوت نموده و در محوطه ابن بابویه دفن نمودم. اکنون که خود حقیر 72 سال دارم، قصد دارم بعد از فوت، در محل مذکور دفن شوم؛ انتظار دارد با توجه به دستورات شرع مقدس، بلامانع بودن آن را برای ارایه به بهشت زهرا ذیلاً مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، در صورتی که مطابق مقررات باشد بلامانع است.

[سؤال 680] 1594

4. شخصی وصیت کرده و برای دفن و کفن قیودی ذکر کرده که اجرای آن ها موجب اذیت و فشار برای مردم و یا مجریان است، آیا وصیت را به هر حال باید اجرا کرد؟

بسمه تعالی، موارد مختلف است و در مورد عدم تمکن یا مشقت و حرج واجب نیست.

[سؤال 681] 2894

41. در کدام حالت می توان شهید را در جبهه نبرد دفن کرد؟ احکام دفن در حالت اضطرار چگونه است؟

بسمه تعالی، اگر وصیت به دفن در مکان معینی نکرده و دفن در جبهه هتک نباشد مانع ندارد در همان محل دفن شود، ولی باید با اجازه ولی شرعی او باشد.

ص: 302

[سؤال 682] 313

4. در قبرستان ها مخصوصاً در قبرستان های دهات در اثر فرسایش، خاکها از بین می رود، آیا ساختن و درست کردن مجدد این قبرها اشکالی دارد؟ یا در همین بهشت زهرا پس از مدت یک سال یک قطعه را تازه آسفالت می کنند و کلاً سؤال این است خاک خراب شده را پس از مدتی اگر دوباره تعمیر کنیم آیا اشکال دارد یا نه؟ یعنی آیا سؤال و جواب برای میت مجدداً شروع می شود؟

بسمه تعالی، تجدید قبر مکروه است مگر در قبور انبیا و صلحا و علما.

ورود زنان به قبرستان

[سؤال 683] 378

2. آیا آمدن زن ها در قبرستان در صورتی که مزاحم فاتحه دادن مردان شوند اشکال ندارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

برگزاری مراسم دعا در قبرستان

[سؤال 684] 680

2. اگر شب به شهیدآباد برویم و روی قبر شهدا دعای توسل یا زیارت عاشورا و غیره بخوانیم؛ آیا اشکال دارد؟ اگر فاتحه بخوانیم چطور است؟

بسمه تعالی، جایز است.

راه رفتن روی قبور

[سؤال 685] 1098

2. راه رفتن بر روی قبر مرده چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، مکروه است.

ص: 303

برگزاری مراسم و گریه کردن برای شهید و میت

[سؤال 686] 7277

2. برای شهید گریه کردن با توجه به این که برای بازمانده عقده نشود:

الف - حرام است و اجر شهید از بین می رود؟ ب - مکروه است؟ ج - اشکال ندارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 687] 309

بسمه تعالی 1361 / 4 / 24

پس از عرض سلام، امیدوارم که سلام گرم ما را از فرسنگ ها فاصله پذیرفته باشید.

پدر گرامی! برای من یک سؤال پیش آمده: آیا وقتی یک نفر شهید می شود، مثلاً در 10 مهر که هم زمان با 22 ذوالقعدة است، آیا درست است که ما سال آن شهید را در 22 ذوالقعدة بگیریم؛ آن هم که هر سال 10 روز جلوتر می آید؟ مثلاً امسال 22 ذوالقعدة می افتاد در 20 شهریور که با 10 مهر 20 روز فاصله دارد. آیا این درست است؟ اگر نه، خواهش می کنم که برای ما توضیح دهید تا این شک که در ما هست از بین برود.

بسمه تعالی، به هر نحو خواستید برگزار نمایید مانع ندارد.

برگزاری مراسم عزا برای مجرمین

[سؤال 688] 310

بسمه تعالی

کسی که به جرم قتل غیر سیاسی یا فروش موادّ مخدّر در دادگاه های انقلاب اسلامی محکوم به اعدام می گردد، آیا بستگان و فامیلش می توانند برای او در مسجد مجلس ختم برپا کنند؟

بسمه تعالی، با اجازه از دادگاه مانع ندارد.

ص: 304

2. فردی مسلمان فوت کرده و ایشان به گفته مردم ده، نماز نمی خوانده و روزه نمی گرفته و در راهپیمایی ها نیز شرکت نمی کرده، اما طرفداری از دولت جمهوری اسلامی می کرده است؛ ولی چهار برادر دارد که اینان در راهپیمایی ها و مسجد و حسینیه شرکت می کنند؛ اگر مردم ده به عزای این میت نروند، ممکن است دوئیت و کدورت های زیاد میان اهالی به وجود آید. در این صورت آیا جایز است مردم به عزاداری این شخص بروند یا نه؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

نماز لیلۃ الدفن

5. تعهدی دارم هر وقت مطلع شدم کسی فوت نموده نماز وحشت بخوانم و چون واریس شدید دارم نمی توانم زیاد بایستم؛ جایز است رکعت دوم یک سوره «إِنَّا أَنْزَلْنَاهَا» خوانده شود؟ و هم ممکن است یک نماز و نیت شود به تمام آن کسانی که در آن روز مدفون شده اند یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر یک سوره خوانده شود نماز لیلۃ الدفن نمی شود و تشریک در ثواب مانع ندارد.

خیرات برای اموات

بسمه تعالی

1. در اواخر مفاتیح الجنان آمده است که خیرات برای اموات، به منزله صدقه و دعا است. آیا قرائت قرآن جهت شادی روح درگذشتگان چه حکمی دارد؟ در حالی که بعضی می گویند قرآن جهت عمل است نه خواندن سر قبرها. البته حرف درستی

ص: 305

است؛ اما آیا جای خیرات را می‌گیرد یا باید حتماً برای میت خیرات هم با مواد غذایی انجام داد؟ فاتحه چطور؟ مقصود این است که آدم های تهی دست می‌توانند با قرائت قرآن به جای خیرات، روح درگذشتگان خود را شاد نمایند؟
بسمه تعالی، هدیه قرائت قرآن برای اموات، بهترین صدقه است.

2. آیا کسانی که به علل سیاسی یا بیماری های شدید جسمی و روحی دست به اعتصاب غذا می‌زنند، کارشان درست است؟ اگر بمیرند چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، اگر اعتصاب، منجر به قتل نفس شود، حرام است و حکم خودکشی دارد.

3. آیا کسی که بر اثر بیماری شدید و خوب نشدنی، نماز یومیه را هم به سختی انجام می‌دهد، قضای نمازهای گذشته بر او واجب و لازم است؟ در صورت لازم بودن، با وضعی که دارد انجام قضای گذشته مقبول است یا آداب خاصی دارد؟
بسمه تعالی، نماز فوت شده قضا دارد و به هر نحو که می‌تواند باید بخواند.

4. نمازهای قضا، به طور دقیق باید در چه ساعاتی از روز یا شب به جا آورده شود؟ مثلاً نماز صبح را حتماً پیش از طلوع آفتاب باید خواند یا در هر زمان دیگر نیز اشکالی ندارد؟ مثلاً بعضی ها قضای نماز صبح را میان نمازهای ظهر و عصر می‌خوانند؛ یا قضای نماز ظهر را در شب می‌خوانند، آیا درست است؟
بسمه تعالی، در هر وقت می‌شود خواند.

5. درباره آخرت خیلی چیزها شنیدیم و در کتاب‌ها خواندیم، اما در هیچ جا نشنیدیم و نخواندم که در بهشت، کتاب و کتابخانه موجود است یا نه؟ در صورت مثبت، چه کتاب‌هایی و در چه زمینه‌هایی؟ در ضمن این همه کتب اسلامی - دنیایی که به وسیله فقها و علما و مجتهدین طراز اول تألیف و تصنیف می‌شود، آیا با از بین رفتن آن‌ها، تلاش و رنج‌های آن بزرگواران - ولو سال‌ها فوت شده باشند - از بین می‌رود یا این که اجرشان را دارند، آیا آثارشان یعنی کتاب‌هایشان در آخرت نمایان است، یا این که نه فقط اجرشان را می‌برند؟
بسمه تعالی، در آن جا جهل وجود ندارد تا نیاز به کتاب باشد.

6. کسی که در زندگی از خیلی چیزها محروم می‌ماند، مثلاً از خانه، زندگی، ازدواج، بچه و خیلی چیزها، آیا در آخرت نصیب او می‌شود یا دیگر، قضیه تمام شدنی است و تنها به کردار نیک و بد خود گرفتار و مبتلا می‌شود؟

بسمه تعالی، بستگی به عمل شخص دارد و مؤمن در قیامت، از تمام نعمت‌ها برخوردار می‌شود.

7. کسی که در زندگی از ازدواج کردن محروم است، اگر بی اختیار یا بر اثر ناراحتی های جوانی و یا معتاد شدن به فکر کردن زیاد، در عالم رؤیا همسر داشته باشد یا زندگی خانوادگی تشکیل دهد، چه حکمی دارد؟ آیا جزء هواهای نفسانی به شمار می رود؟
بسمه تعالی، اشکال ندارد.

8. اگر توبه کننده ای چند بار توبه کند و توبه اش ناخواسته، شکسته شود و توبه کند و بالاخره توبه نهایی بگیرد، آیا مقبول است؟ منظورم این است که پیش خداوند تبارک و تعالی شکستن توبه های

گذشته باعث بی اعتباری او نمی شود که توبه نهایی مقبول نیفتد؟

بسمه تعالی، توبه در هر صورت قبول می شود.

[سؤال 692]

9. اگر کسی یک سوره از قرآن را جهت شادی روح چند میت در گذشته بخواند، مقبول است یا بایستی برای هر میت، جداگانه قرآن خوانده شود؟

بسمه تعالی، مانع ندارد برای چند میت، یک سوره یا یک آیه بخواند.

در خاتمه، دست امام را از دور به گرمی می فشارم و می بوسم و بر دیده می نهم و آرزو دارم که امام عزیز پیش خدای تبارک و تعالی و امام عصر، ارواحنا له الفداء مرا شفاعت نماید تا بهبود یابم تا به جبهه پیکار حق علیه باطل بروم.

[سؤال 693] 7393

5. آیا فاتحه گفتن برای شهدا یا اموات، جایز است که سرپا بر روی هر قبر گفته شود؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

نیش قبر

[سؤال 694] 312

بسمه تعالی 10 / 11 / 1358

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه العالی

ص: 307

با عرض سلام، قبرستانی در مجاور شهر رشت معروف به قبرستان سیمبر مدفن بسیاری از علما و سادات و مؤمنین است و هنوز سی سال از زمان دفن اموات در آن جا نمی گذرد. اداره آموزش و پرورش محل تصمیم دارد قبرستان مذکور را پایمال و با نبش قبور که مستلزم هتک اموات است، دبیرستانی در آن جا تأسیس کند؛ در حالی که در اطراف قبرستان زمین های بایر و اراضی موات و مجهول المالك فراوان موجود است. آیا این رویه شرعاً جایز می باشد یا خیر؟

استدعا می شود که در این مورد حکم الله را مرقوم فرمایید تا بر طبق آن رفتار شود.

بسمه تعالی، با فرض این که مستلزم هتک یا نبش است، جایز نیست.

[سؤال 695] 313

بسمه تعالی

با درود فراوان به رهبر کبیر انقلاب و با سلام به خون شهدای اسلام

رهبر! دیده می شود که در دانشکده های پزشکی سابق یا حال برای تعلیم مطلب به دانشجویان یا کالبد شکافی می کنند و یا از قبرستان های قدیمی مقداری استخوان های مردگان را جمع آوری می کنند، با توجه به مطالب فوق:

1. آیا کالبد شکافی صحیح است یا خیر؟

2. آیا از بین بردن قبرستان ها صحیح است یا خیر؟ در صورتی که جواب مثبت است چه مدت باید طول بکشد و بعد خراب شود؟

بسمه تعالی، 1 و 2. نسبت به میت مسلمان جایز نیست و نبش قبری که میت در آن از بین نرفته جایز نیست.

3. آیا در آخرت انسان به صورت جسم ظاهر می شود یا به صورت روح؟ در صورتی که به حالت جسم ظاهر شود آیا وقتی در موقع کالبدشکافی مثلاً قلب میت را بر می دارند و یا در قبرستان های قدیمی استخوان ها را جمع می کنند میت در آخرت احساس کمبودی در بدن خود نمی کند؟

بسمه تعالی، به کتب معتبره ای که درباره معاد نوشته شده مراجعه نمایید.

4. در قبرستان ها مخصوصاً در قبرستان های دهات در اثر فرسایش، خاک ها از بین می رود، آیا ساختن و

ص: 308

درست کردن مجدد این قبرها اشکالی دارد؟ یا در همین بهشت زهرا پس از مدت یک سال يك قطعه را تازه آسفالت می کنند و کلاً سؤال این است خاک خراب شده را پس از مدتی اگر دوباره تعمیر کنیم آیا اشکال دارد یا نه؟ یعنی آیا سؤال و جواب برای میت مجدداً شروع می شود؟

بسمه تعالی، تجدید قبر مکروه است مگر در قبور انبیا و صلحا و علما.

[سؤال 696] 2086

3. اگر میت را سهواً بر خلاف ترتیب اغسال ثلاثه غسل دادند و دفن کردند و بعد متوجه شدند؛ آیا برای مراعات ترتیب، نبش قبر لازم است یا نه؟

بسمه تعالی، در مثل مفروض، مسأله جواز نبش مشکل است؛ گرچه خالی از وجه نیست اگر مخالف احترام میت نباشد.

[سؤال 697] 314

بسمه تعالی 1361 / 12 / 7

محضر مقدس حضرت آیت الله العظمی امام خمینی مدّ ظلّه محترماً معروض می دارد:

والد این جانب سال 1400 هجری برای تبلیغات ایّام عاشورا به حیدرآباد هندوستان مسافرت می نمایند و در دهم ماه صفر 1400 مطابق با 8 / 10 / 1358 شمسی به رحمت حق واصل شده و از فیض بزرگ اجر هجرت در راه خدا و رسول او بهره مند می گردند و طبق خواست فرزندان جنازه ایشان را به ایران حمل نموده و روز اربعین بعد از 10 روز با حضور چندین تن از معتمّین و سادات و بنی اعمام که اطلاع بر مسائل ویژه دفن از آقایان مورد انتظار این جانب و اهالی و مردم بودند به بهانه متلاشی شدن بدن چنانچه از صندوق بیرون آورند که جنس آن هم نوعی فلز و شاید آهن سفید بوده با شکافتن قسمت بالای صورت و شناسایی جسد با همان وضع یکی از بنی اعمام معتمّم دستور می دهد که جنازه را دفن نمایند و بدن دفن می شود و چون این جانب در شرایط غیر عادی از لحاظ روحی به دلیل تحمل حادثه مولمه فوت

ص: 309

مرحوم والد به سر می بردم نتوانستم متوجه قضیه شوم و در آن شرایط اعتماد کامل به صحت کار آقایان داشتم ولی بعد از دفن اقوام و خویشان ناراحت شده و اظهار داشتند بدن را بایست از صندوق بیرون آورده باشند و در نتیجه اختلاف کلمه پیش آمد و ما در مقابل عمل انجام شده قرار گرفتیم و چون جناب آقای صدری از روحانیون شهرستان یزد در مجلس ترحیم گفتند در زمان قدیم بزرگان را در همان صندوق حمل بدن به خاک می سپردند ما از لحاظ روحی آرام گرفتیم اکنون که نزدیک به سه سال می گذرد با تذکر مجدد اقوام و اظهار تأثر آن ها بر آن مرا نیز متأثر و دچار حسرت و حیرت کرده اند و می خواهند بدانند که آنچه انجام شده صحیح بوده است یا نه؟

ضمناً همسر ایشان نقل می کند که ایشان وصیت کردند که در همین محلی که الآن ایشان را دفن کرده ایم دفن شوند ولی وصیت نامه ای دارند که در آن نوشته مرا نزد قبر اخوی ها دفن نمایید. سؤال این است که تکلیف ما در حال حاضر چیست؟

بسمه تعالی، در مفروض سؤال چیزی بر شما نیست و نباید نبش قبر نمایند.

[سؤال 698] 315

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی، امام خمینی

قبرستانی هست که قسمتی از این قبرستان قدیمی است. آخرین میتی که در این قبرستان دفن شده، حدود بیست سال است. چندی قبل برای دفن شهدا، این قسمت را با لودر صاف کردند، آثار قبر کم و بیش مشخص بود، ولی الآن برای یکی از شهدا که قبر می کنند، مقداری استخوان پیدا شده است خواهشمندیم بفرمایید که آیا جایز است شهدا در این قسمت دفن بشوند یا نه؟ لازم به تذکر است که این قطعه که قصد دارند قطعه شهدا بشود، از سی سال پیش تا به حال، کسی دفن نشده و زمین آن وقف قبرستان است.

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

ص: 310

بسمه تعالی

رهبر ما، نایب امام زمان، به عرض می رسانم: در موقعی که نیروی صدام خائن و از خدا بی خبر به شهر ما تجاوز کرد، خانواده فقیر و مؤمن این جانب تحمل حمله کفر نداشتند، در اثر حمله نیروهای کافر، خواهر جوان مرگم از پشت بام به زمین خورده، سرش به زمین خورد و ترک برداشت و خون به مغز رسید. چون که در کوه بودیم دسترسی به دکتر نداشتیم متحمل دوی عشایری شدیم و در اثر برف و باران به آبدانان آمدیم. در 1361 / 12 / 20 باز بر اثر سرما، چرک و خون در مغز ایشان اثر کرد و دو روز به درد آمد و سپس فوت کرد.

مسأله شرعی بدین گونه است: در آن محل یک بارگاهی هست، نام آن پیر محمد، از نسل جابر بن عبد الله انصاری، می گویند: اطراف آن قبرستان است. ما در آن جا دفن کردیم؛ اما این زمین اطرافش معلوم نیست مال چه کسی است. اکثر آن صاحب دارد؛ اما صاحب آن هم معلوم نیست و دور و بر آن بارگاه، روستاییان زیادی هستند که کشاورزی می کنند. معلوم نیست این زمین قبرستان عمومی است یا مال یک نفر. چون که این مرحوم جوان مرگ شده، خواهر و برادرهای بازمانده او همیشه گریان و ناراحت در اثر این گور غریبی هستند که خواهرشان دارد. دست به درگاه خدا تا پیروزی اسلام و رفتنمان به دهلران هستیم. پرسیدن مسأله شرعی؛ آیا هنگام رفتن در محل خودمان می توانیم بر طبق شرع جنازه را بیرون آوریم و در میان محل خودمان دفن کنیم؟

بسمه تعالی، اگر کسی از دفن در آن محل منعی نکرده، در فرض مرقوم نباید قبر را نبش و جسد را از قبر خارج کنید.

بسمه تعالی 1361 / 4 / 29

با عذرخواهی از این که وقت آن حضرت را می گیریم، سؤال خود را مطرح

می نمایم. اگر مرده مسلمانی بیش از هفت سال پیش توسط بستگان از خدا بی خبرش و افرادی دیگر در گورستان بهایی ها دفن گردیده باشد و اکنون فرزندان او بالغ و رشید شده باشند و همگی نیز مسلمان و شیعه باشند، تکلیف شرعی آنان چیست؟ آیا نبش قبر این میت و انتقال او به قبرستان مسلمانان مانند بهشت زهرا یا حرم مطهر حضرت معصومه علیها السلام در قم جایز است یا خیر؟ اگر جواب مثبت است به کجا مراجعه نمایند؟

فرزندان و همسر او همگی از دفن ایشان در این مکان نامقدس در عذابند و از این که نمی توانند بر سر مزار بروند ناراحت هستند. و من
الله التوفیق

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، نبش مانع ندارد.

[سؤال 701] 318

بسمه تعالی 1361 / 4 / 29

اگر پدر و پسری در یک حادثه رانندگی کشته شده باشند و در کنار یکدیگر دفن گردیده باشند؛ لکن سنگ قبر آنان جابه جا یعنی نام پدر بر روی قبر پسر و بالعکس، به اشتباه کار گذاشته شده باشد، با توجه به این که پدر در حال حاضر دارای شش فرزند و پسر در حال حاضر دارای طفل صغیر دو ساله است، تکلیف شرعی بازماندگان چیست؟ آیا تعویض و تصحیح سنگ قبر آنان جایز است؟ باید نسبت به این کار اقدام نمود یا خیر؟

بسمه تعالی، جابه جا کردن سنگ قبر مانع ندارد.

[سؤال 702] 319

بسمه تعالی 1361 / 7 / 18

حضور محترم رهبر کبیر، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

با تقدیم درود؛ به عرض مبارک می رساند: رشته قناتی که محل کار و منشأ استرزاق جمعی کثیر و منبع مقدار خوارویار میهن اسلامی در حال تحریم اقتصادی بوده است، از سال 52 منهدم شده و با تلاش و کوشش و هزینه گزاف و کار مداوم در اردیبهشت

ص: 312

سال 60 دفعته آب قنات رها، و یک نفر مقنی که در عمق سی متری داخل پشته قنات مشغول کار بوده، تلف شده است و دسترسی به جسد نیست، مگر این که قنات مجدداً کاملاً خراب بشود. تکلیف شرعی در این خصوص چه می باشد؟

بسمه تعالی، با فرض این که خراب کردن قنات موجب ضرر فاحش است، لازم نیست قنات را خراب کنند.

[سؤال 703] 320

بسمه تعالی 11 / 4 / 1361

پیشگاه رهبر عظیم الشان، امام امت (امام خمینی)، دام طول عمره

پس از عرض سلام، بانویی از 15 سال قبل مطلقه شده و دادگاه حمایت از خانواده صلاحیت تربیت بچه ها را به عهده حقیر گذاشت که به لطف خدا تعلیم و تربیت آن ها مطابق اصول احکام اسلامی انجام گرفت، تا این که فرزندم اسفند گذشته، دستور امام عظیم الشان را شنید که جوان ها باید بر علیه کفر بسیج شوند؛ لذا کلاس درس را گذاشت و به جبهه رفت. 4 فروردین به آرزوی خودش - درجه شهادت - در فتح المبین - رقایبه - نائل آمد و در قبرستان عنایت آباد آباءه، جنازه شهید - به دستور خودم - در

محلی که قبلاً برای خانوادگی تهیه شده بود و به نام حسینیه هست، کنار پنج شهید از فامیل این جانب با تشریفات رسمی به خاک سپرده شد.

مادر مطلقه و یک نفر دیگر که هیچ گونه سمتی به شهید ندارد - به عنوان دوست - می گویند که باید جنازه نبش و به شیراز، حمل شود. چون وصیت نامه نداشتند وصیت نامه ای جعلی - که کاملاً مغایرت دارد با امضای بچه و خط دفاتر - درست کرده و مدعی است که باید نبش قبر کنند. - با این که می دانیم نبش قبر، به خصوص قبر شهدا حرام است. - کلیه علمای شیراز و جامعه روحانیت آباءه نیز با این کار مخالفت می کنند، ولی آن فرد و مادر مطلقه، که عنوان مادر شهید را دارد از موقعیت استفاده می کنند و مرتب در صدد نبش قبر هستند. (با این که وصیت نامه به نظر بنده و کلیه

ص: 313

علما، مشکوک به جعل است). آیا نبش قبر جایز است؟

آیا پدر شهید بیش از این باید صبر کند که مرتب جسارت به ساحت مقدس جنازه شهید شود؟! خواهشمندم فدوی را یاری کنید و دستور فرمایید که سپاه آباءه و ژاندارمری آباءه جلوی این گونه اعمال زشت را بگیرند و قاطع تر اقدام نمایند.

بسمه تعالی، بر فرض که وصیت نامه درست باشد، با فرض گذشتن مدتی از دفن شهید و احتمال متلاشی شدن جسد، نبش قبر جایز نیست و اقدامات قانونی در این باره با مسئولین مربوطه است.

[سؤال 704] 321

بسمه تعالی 1361 / 4 / 25

دفتر امام خمینی

احتراماً؛ به عرض می رسانم: این جانب پدر شهید، موضوعی برایم پیش آمده است که برایتان مختصراً شرح می دهم:

در تاریخ 13 / 2 / 61 جنازه فرزند شهیدم را از پادگان قزوین تحویل گرفتم. چون خودم در حال عادی نبودم، برادرم که در ضمن پدر زن فرزند شهیدم می باشد، جنازه را اطراف تاکستان قزوین که خودش در آن جا ساکن می باشد حرکت داده و در آن جا به خاک سپردند و بدون این که من متوجه باشم، وصیت نامه شهید را نیز از جیبش بیرون آورده و مخفی کردند و تا کنون به من نشان نداده اند؛ ولی فرزند دیگرم و دیگران که وصیت نامه را در دست آن ها دیده اند، گفته اند که شهید وصیت کرده است که او را در بهشت زهرا دفن نمایند. خواهشمند است که در مورد مسأله شرعی و قانونی این موضوع، مرا یاری فرمایید.

بسمه تعالی، اگر مدتی از دفن گذشته و بدن متلاشی شده و یا آن که نبش موجب هتک می شود، نبش قبر جایز نیست.

ص: 314

خواهشمند است که در مورد مطلب زیر پاسخ فرمایید.

مطلب در مورد مرحوم پدرم می باشد که در 14 سال پیش در مسگرآباد تهران دفن شده است. در آن روز عمه جانم تقریباً بزرگ تر ما بود و مسئولیت کفن و دفن را هم در آن روز خودش به عهده گرفت؛ چون ما صغیر بودیم. بعد به او که گفتند: چرا این جا در غربت او را دفن کردی؟ مثل این که گفته بود: من او را سپرده ام و او را جابه جا می کنم؛ ولی حالا حرفش این است که حرف آن روز را از شدت ناراحتی جواب داده و الآن می گوید: فقط من این را گفته ام که خدایا: بر تو آگاه باشد که من او را این جا نمی گذارم باشد.

تا به حال نیز آن یکی عمه جانم، دو مرتبه پدرم را خواب دیده که این جا ناراحت هستم و او پدرم را خیلی ناراحت از دست آن یکی عمه ام دیده.

چون بنده فرزند بزرگ تر هستم می خواهم مسئولیت خودم را در مورد این جریان مشخص فرمایید. به امید پیروزی هر چه زودتر اسلام بر کفر جهانی

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، نش قبر جایز نیست.

حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، ای قلب تپنده محرومین جهان:

شهیدی از مخلصان امام حسین علیه السلام در قریه نیوانسوق - از قراء گلپایگان وصیت کرده است که او را در مکان مقدس امام زاده این قریه به خاک بسپارند؛ ولی قبل از این که وصیت نامه شهید به دست ما برسد جسد مطهرش را در قبرستان آباء و اجدادیش به خاک سپردیم. آیا اشکالی دارد که نش قبر شود و همان جایی که شهید وصیت نموده به خاک سپرده شود؟ تاریخ شهادت شهید نامبرده: 8 / 11

شمسی - پانزدهم محرم سال 1403 می باشد.

سلامت و سعادت شما و تمام مسلمین جهان را از خداوند متعال خواستارم.

بسمه تعالی، اگر مدتی از دفن شهید گذشته که بدن متلاشی شده و یا آن که نبش قبر موجب هتک می شود نبش قبر در فرض مرقوم، جایز نیست.

[سؤال 707] 4384

2. جوان رزمنده ای در خط مقدم جبهه مجروح و در بیمارستان شهید می شود؛ مسئولین چون از موضوع اطلاع نداشتند، بدون غسل و کفن، آن شهید را دفن کردند؛ پس از مدتی هم سنگران شهید در مراجعت به شهر، جریان را اطلاع دادند؛ حکم شرعی را بیان بفرمایید.

بسمه تعالی، اگر ممکن است و هتک میت نیست، باید میت را بیرون آورند و تغسیل و تکفین نمایند.

[سؤال 708] 5535

3. شهدای مکلف و غیره بدون اذن پدر دفن شده اند؛ آیا پدر می تواند نبش قبر کند و در مکان دیگر دفن کند یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض وجود غرض عقلایی مانع ندارد.

ص: 316

[سؤال 709] 1582

3. کسانی که در نماز جمعه شرکت می کنند، آیا غسل جمعه بر آن ها واجب است یا نه؟

بسمه تعالی، غسل جمعه مستحب است.

[سؤال 710] 2857

6. آیا اشکال دارد که غسل واجبی را دوبار انجام دهیم؟ و یا برای غسلی، از خود نیتی بکنیم؛ مثلاً نیت کنیم برای پاکی از گناه؟

بسمه تعالی، در غسل، تکرار نیست و اغسال مستحبه در رساله ذکر شده است.

ص: 317

1. در مدتی که در بیمارستان بستری بودم، تا وقتی که سِرْم در دستم وصل بود قاعدتاً نمی شد وضو گرفت و لذا تیمم می کردم؛ ولی بعد از مدتی که سِرْم قطع شد باز به علت این که فکر می کردم هنوز هم وظیفه ام تیمم است، با تیمم نماز می خواندم. البته یک بار هم از امام جماعت محل خود سؤال کرده بودم که فرموده بودند تیمم کنم؛ ولی بعدها از یک روحانی در مکه مکرمه شنیدم که فرمودند: وظیفه شما وضو است و از آن به بعد وضو گرفته ام. می خواستم بدانم تکلیف نمازهایی که در آن فاصله با تیمم خوانده ام چه می باشد و آیا باید قضا شوند یا خیر؟ در ضمن مدتش را درست نمی دانم چند وقت است و حدس می زنم.

بسمه تعالی، از وقتی وضو گرفتن مانعی نداشته و حرجی نبوده، باید نمازهایی را که با تیمم خوانده اید قضا نمایید و اگر مقدار آن را نمی دانید، هر چه را یقین دارید که بر ذمه شما است به جا آورید.

2. در همان مدتی که در بیمارستان بودم، خوابیده نماز می خواندم؛ چون مدتی امکان نشسته خواندن نبود و بعد هم که امکان داشت، تا آن جا که می شد نشسته خوانده ام. در حال خوابیده، اکثر اوقات نماز

را رو به قبله نخوانده ام؛ به خاطر طرز قرار گرفتن تخت بیمارستان که رو به قبله نبود. آیا باید آن نمازها را قضا کرد؟

بسمه تعالی، هر مقدار از نمازها را که بدون شرایط خوانده اید و می توانسته اید با شرایط انجام دهید، باید قضا نمایید.

3. من ابتدا نحوه نشسته نماز خواندن را دقیق نمی دانستم؛ به این صورت که فکر می کردم نحوه نشستن که موقع خواندن حمد و سوره هست با نحوه نشستن که موقع خواندن تشهد هست فرق دارند و با مقایسه با نماز ایستاده، موقع تشهد خواندن، قدری خم می شدم (از حالت نشسته)، و موقع قیام برای خواندن حمد و سوره، کامل می نشستم و مدتی نمازها را به این نحو می خواندم تا بعدها که مسأله را دانستم. آیا در مدتی که چنین نماز می خوانده ام نمازم ایراد دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، نماز صحیح است.

4. فعلاً از پای مصنوعی استفاده می کنم که به نحوی است که الحمد لله می شود با آن ایستاده نماز خواند. گاهی به علت خستگی پا و یا احتمال زخم شدن آن، پای مصنوعی را در آورده و نشسته می خوانم. آیا واجب است که همواره با پای مصنوعی به طور ایستاده نماز بخوانم یا خیر؟

بسمه تعالی، نماز با پای مصنوعی واجب نیست مگر نتوانید ایستاده بخوانید مگر با آن، که اگر زحمت و ضرر نباشد، با آن بخوانید.

مجوزات تیمم

[سؤال 712] 325

بسمه تعالی 1361 / 9 / 24

با احترام؛ از حضور جناب عالی خواستارم که به سؤال این جانب جواب داده شود. سؤال من بدین ترتیب است:

این جانب 15 ساله مبتلا به یکی از بیماری های زنانه شده ام و بیماریم این حالت است که الان نزدیک به سه سال است که هرچند یک مرتبه خون ریزی شدیدی به من دست می دهد که بیشتر اوقات مدت این خونریزی به یک ماه و نیم نیز می رسد. به رساله مراجعه کردم، در آن جا خون استحاضه اعلام کرده است. و احکام آن همان طور

ص: 319

که اطلاع دارید به صورتی است که برای هر وعده نماز، یک بار باید غسل شود و این از بودجه نفتی من و خانواده ام که هر ماه 40 لیتر می باشد و این نفت مربوط به بخاری و وسایل دیگری از این قبیل می باشد، خارج است. برای حمام بیرون هم، دلیل این است که نمی توانم هر روز هم صبح زود و هم ظهر و هم شب برای غسل بروم. از شما خواستارم که مرا راهنمایی کنید که با این مشکلات چگونه برخورد کنم.

بسمه تعالی، در ایامی که حکم به استحاضه می شود، چنانچه غسل کردن برای شما مقدور نباشد و یا مشقت داشته باشد بدل از آن تیمم نمایید، و سایر وظایف از تطهیر خود و عوض کردن پنبه را انجام دهید.

[سؤال 713] 7006

2. اگر کسی نیمه شب از حیض پاک شد و دسترسی به آب نداشت چه باید بکند؟

بسمه تعالی، در وقت نماز اگر دسترسی به آب پیدا نکرد، باید تیمم کند.

[سؤال 714] 734

3. برای نمازهایی که خوانده می شود، گاهی اوقات با کمی آب مواجه می شویم و یا گاهی عضوی از اعضای بدن نجس می گردد و یا صورت و دست ها سیاه است و برای برطرف شدن آن با مشکلات مواجه می شویم. آیا نماز خواندن با این وضع صحیح است یا نه؟

بسمه تعالی، اگر آب برای وضو کافی نیست، با تیمم نماز بخواند و در صورتی که بدن نجس باشد یا مانعی در بدن باشد، احکام مفصله ای دارد که در رساله ذکر شده است.

[سؤال 715] 196

3. اگر کسی جنب باشد و آب هم نباشد ولی حمام های شهر، آب داشته باشد، اما چون در آن حمام ها احتمال خطر هست - به دلیل ناامنی در شهرهای کردستان - آیا

ص: 320

می تواند با تیمم نماز بخواند؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 716] 5623

2. اگر فردی در هنگام خواب محتلم شد یعنی بدون اختیار جنب شد و امکانات کافی جهت غسل ندارد و صبح زود می خواهد به سر کار برود و تا شب کار کند و به هنگام شب برگردد به خانه و هنوز غسل نکرده؛ تکلیف وی در برابر عباداتش چیست؟ آیا می تواند نماز یا روزه و دیگر عبادات را به جای آورد؟ و اگر کارش تحصیل باشد چگونه؟ توضیح فرمایید.

توضیح: نبودن امکانات کافی جهت غسل، یعنی چون در زمستان، شرایط هوا نامساعد است و مثلاً در روستاها، بخاری گازی و یا حمام و دیگر لوازم خیلی کم است، شخص نمی تواند صبح زود به هنگام اذان غسل کند و یا اگر آب - جهت غسل - بخواند اسباب زحمت خانواده را فراهم می سازد.

بسمه تعالی، اگر غسل ممکن نیست یا برای او حرجی است، باید برای نماز و روزه تیمم بدل از غسل نماید و مجرد زحمت داشتن غسل تکلیف را ساقط نمی کند.

[سؤال 717] 326

بسمه تعالی

با سلام و درود به امام خمینی و گردانندگان دفتر امام و عرض تشکر از این که به این سؤالات پاسخ می گوید.

1. اگر فردی مریضی که آب برای او ضرر ندارد، برای وضو و یا غسل احتیاج به مادر و کسان دیگری دارد و آن ها نتوانند هر موقع که لازم شد به او کمک کنند، می تواند برای وضو و غسل تیمم کند؟

بسمه تعالی، اگر خودش دسترسی به آب ندارد و کسی نیست که برایش آب

ص: 321

بیاورد، تیمم کفایت می کند.

2. اگر در خواندن نماز صبح هم احتیاج به کمک داشته باشد و به موقع نتواند کمک کنند، می تواند نماز صبح را قضا کند؟

بسمه تعالی، تأخیر نماز تا بعد از وقت جایز نیست و به هر نحو می تواند، باید در وقت، نماز را بخواند.

3. اگر فرد مریضی که آب برای او ضرر ندارد، بنا به عللی که در سؤال شماره یک گفته شد نتواند بعد از بول، خود را بشوید، آیا می تواند با

پارچه ای خود را تمیز کند؟ و آیا بعد از این که با پارچه تمیز کرد، می تواند نماز بخواند و به قرآن دست بزند؟

بسمه تعالی، محل بول با غیر آب پاک نمی شود؛ ولی اگر نتواند با آب تطهیر کند معذور است.

4. اگر کسی بعد از غائط، با پارچه ای خود را تمیز کرد و نتوانست در سه بار، محل را تمیز کند، اگر در دفعات بیش از سه بار تمیز کرد، آیا

پاک می شود و می تواند نماز بخواند و به قرآن دست بزند؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

5. عرق جنب از حرام چیست؟

بسمه تعالی، منظور، عرق بدن است اگر بعد از جنب شدن به حرام، قبل از غسل پیدا شود.

6. کسی که جنب است می تواند نماز بخواند؟

بسمه تعالی، باید به وظیفه غسل یا تیمم عمل کند و نماز بخواند.

7. کسی که قسمتی از بدنش به وسیله بول و مانند آن نجس شود، اگر لباسش پاک باشد می تواند نماز بخواند؟

بسمه تعالی، باید بدن خود را آب بکشد و نماز بخواند.

8. اگر کسی کبوتری را بگیرد و بدون این که اعلام کند، سرش را بریده و بخورد و نداند مال کیست و بعد پشیمان شود، چگونه می تواند

جبران کند؟

بسمه تعالی، اگر یقین دارد که مالک داشته، قیمت آن را ضامن است و اگر صاحب آن را نمی شناسد، حکم مجهول المالک دارد.

9. اگر کسی کبوتری را بگیرد و نداند مال کیست و بعد عده ای آن کبوتر را از او بدزدند و بعد یکی از آن دزدها که کبوتر در دست او نیست

پشیمان شود، چگونه می تواند جبران کند؟

بسمه تعالی، همه ضامن هستند و کسی که پشیمان شده، می تواند مطابق جواب سؤال قبل عمل کند.

10. اگر کسی کبوتری را بگیرد و نداند مال کیست و اعلام هم نکند و آن کبوتر بماند و بعد از مدتی جوجه هم بدهد، آیا جوجه هایش حلال است؟ اگر حلال نیست، چگونه می تواند آن کبوتر و جوجه هایش را حلال کند؟

بسمه تعالی، جوجه ها حکم مادرشان را دارند و اگر مالک آن را نمی شناسند، حکم مجهول المالک دارد که در مسأله قبل ذکر شد.

11. آیا بازی کردن فوتبال دستی به قصد ورزش حلال است؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

12. اگر کسی جنب باشد و سوره هایی که خواندنش برای او حرام است، به فکرش خطور کند و هرچه سعی کند، از فکرش نرود، آیا گناهی متوجه آن کس است؟

بسمه تعالی، مجرد خطور در ذهن حرام نیست.

13. آیا غسل زیر دوش صحیح است؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

14. آب قلیلی که برای غسل به کار می رود، بعد از جدا شدن از بدن آیا نجس است؟

بسمه تعالی، نجس نیست.

15. آب شیرهای خانه حکم چه آبی را دارد؟

بسمه تعالی، حکم آب جاری دارد.

[سؤال 718] 163

2. بسیاری از مجروحین فلج هستند و از کمر به پایین حس ندارند و قادر به طهارت یا وضو نیستند؛ ولی دست و صورت آن ها سالم است. آیا این طور مجروحین اجازه دارند بدون طهارت یا وضو با خاک تیمم نموده و نماز بخوانند؟

بسمه تعالی، با فرض این که قدرت ندارند، با تیمم نماز بخوانند.

[سؤال 719] 687

5. اگر در جبهه ظرف آبی باشد که رزمنده گمان کند اگر با آن آب وضو بگیرد ممکن است بر اثر تشنگی باعث زحمت خود و دیگران شود در این مورد چه کند؟

بسمه تعالی، تیمم کند.

6. اگر آب در محلی باشد که مجاهد خوف داشته باشد که اگر به آن نزدیک شود، مورد اصابت تیر دشمن واقع شود؛ آیا می تواند برای خواندن نماز تیمم کند؟

بسمه تعالی، لازم است تیمم کند.

3. اگر جوانی جنب شد و از شرم پدر و مادرش چند روزی به حمام نرفت، آیا می تواند این چند روز را تیمم کند و نمازش را بخواند؟

بسمه تعالی، شرم موجب سقوط تکلیف نیست و باید غسل کند؛ ولی اگر وقت ضیق باشد باید با تیمم نماز بخواند و صحیح است.

بسمه تعالی

ضمن عرض سلام، خواهشمند است از محضر مبارک حضرت امام سؤال شود که اگر گروهی به قصد خودسازی و آمادگی بدنی بخواهند به اردویی بروند که اولاً: احتمال بدهند در آن جا آب پیدا نخواهند کرد. ثانیاً: یقین بدانند که آب نخواهند یافت، تکلیف آن ها در انجام این مطلب چگونه است؟

خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) خمینی را نگهدار.

بسمه تعالی، اگر در وقت نماز آب ندارند و نمی توانند تحصیل آب کنند، تیمم کنند و نمازشان صحیح است.

10. اگر انسان در جایی مانند منزل قوم و خویش جنب شود و به عللی، مثل دور بودن حمام، خجالت کشیدن و امثال این مسائل، غسل نکند تکلیف چیست؟ و همین طور در رابطه با ماندن در کوه و بیابان که دسترسی به آب نیست، تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، عذرهای ذکر شده مجوز تیمم نیست و باید غسل کند، ولی اگر

غسل کردن به واسطه نبودن آب یا دور بودن آب و دسترسی نداشتن به آن میسر نبود، باید برای نماز تیمم کند.

[سؤال 724] 328

بسمه تعالی 1361 / 10 / 17

خدمت رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

بنده، سرباز اسلام در جبهه گیلان غرب با مسأله ای روبه رو هستم که اکثر سربازان به دلیل جوانی با آن روبه رو هستند.

سربازی که در جبهه آن چنان که باید و شاید به دلیل مسائل جنگی امکان رفتن به حمام را به طور مرتب ندارد و احتیاج به غسل جنابت پیدا می کند، تکلیف وی چیست؟ آیا باید همیشه تیمم کند تا به حمام برود یا حکم دیگری دارد؟

بسمه تعالی، اگر وسیله غسل برای او فراهم نیست، باید تیمم کند.

[سؤال 725] 7160

2. کارمند و یا کارگر کارخانه یا شرکتی که همیشه از اول سپیده صبح باید از منزل خود خارج شود تا در موعد مقرر سر کار حاضر باشد و الا از طرف مسئول، مؤاخذه می شود و در صورت تکرار اخراج می گردد. قبل از سپیده صبح احتیاج به غسل دارد و پیش از صبح وسیله غسل برای وی فراهم نیست. مشخص فرمایید: آیا همین مقدار ضرورت، مجوز تیمم هست یا نه؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، تیمم بدل از غسل مجزی است.

[سؤال 726] 687

3. در صورت تنگی وقت یا مواجه شدن با خطر یا فرصت نداشتن در هنگام حمله، وضو گرفتن و نماز گزاردن چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، در فرض مذکور نباید وضو بگیرد و به هر نحو ممکن است با تیمم نماز بخواند، به طوری که خطر به او نرسد.

ص: 325

36. اگر در شدت درگیری جنگ، برای رزمنده امکان وضو گرفتن نباشد آیا می تواند تیمم نماید؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، تیمم بدل از وضو مجزی است.

چیزهایی که تیمم به آن ها صحیح است

[سؤال 728] 329

بسمه تعالی

تیمم به خاک، ریگ، کلوخ، سنگ، گل پخته، مثل آجر و کوزه و نیز سنگ گچ و آهک قبل از پخته شدن و مرمرو سایر سنگ ها اگر پاک باشند صحیح است؟

بسمه تعالی، صحیح است.

[سؤال 729] 270

2. بر موزائیک می شود تیمم کرد یا خیر و همچنین سجده بر آن جایز است یا خیر و نیز مطهر است یا خیر؟

بسمه تعالی، مطهر است و سجده بر آن مانع ندارد و در تیمم احتیاط شود.

[سؤال 730] 823

3. آیا تیمم بر شن و ماسه و موزائیک صحیح است یا نه؟

بسمه تعالی، بر شن و ماسه مانع ندارد و همچنین بر موزائیک؛ اگرچه احتیاط در موزائیک مراعات شود.

[سؤال 731] 6984

2. آیا سجده بر روی تسبیح صحیح است؟

بسمه تعالی، اگر از چیزهایی باشد که سجده بر آن ها صحیح است مانع ندارد.

ص: 326

2. در اوایل بیماری، شبی در خواب دیدم در مسجدی هستم و صوت مبارک حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم را می شنیدم که می فرمود: «نماز را درست کن»، اما خود آن بزرگوار را نمی دیدم. بعد فرمود: «نمازش را به او نشان بدهید». در میان شبستان مسجد، فرش زیلویی دولا گرفته بودند و من لای آن را نگاه کردم، دیدم پر از قوطی کهنه و ظروف شکسته است، دانستم این ها نماز من است، از خواب پریدم.

سعی کردم در تیمم با خاک پاک تلاش کنم اما پس از مدتی به چشم درد مبتلا شدم. ناچار تیمم خود را با زدن کف های دستانم بر گوشه بستر خود (تشک) که شب و روز افتاده و گرد و غبار زیادی گرفته، تیمم می گیرم، آیا صحیح است یا باید بدون اعتنا به چشم و حساسیت آن، تیمم با خاک خالص بگیرم؟

بسمه تعالی، در صورت امکان، باید تیمم بر خاک یا سنگ باشد.

[سؤال 733] 330

بسمه تعالی 1361 / 8 / 8

محضر مبارک رهبر انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی، دامت برکاته

احتراماً؛ این جانب آموزگار می باشم و به یک مسأله برخورد نموده ام و آن این است آیا زمین هایی که در زمان طاغوت فرم گیری شده اند و به صاحب اصلی زمین، هیچ گونه بهره ای نمی رسد و این مسأله در منطقه الشتر لرستان، هنوز روشن نیست. آیا زمین های فرمی تیمم دارند یا نه؟ امید است چاکر را ارشاد فرمایید.

بسمه تعالی، رسیدگی به زمین های مذکور موکول به دولت اسلامی است و کسی که یقین به غصب بودن زمین ندارد، تیمم او صحیح است.

[سؤال 734] 331

بسمه تعالی 1361 / 8 / 29

محضر مقدس آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

ص: 327

1. یک چشم شخصی به کلی کور و نابینا است؛ چشم دیگرش آب آورده که عمل جراحی نموده؛ دکتر متخصص چشم سفارش نموده: نباید سرت را تکان بدهی؛ چون برای چشمت ضرر دارد، و نباید وضو بگیری و تیمم نمایی؛ و لذا بدون طهارت و بدون این که رو به قبله باشد، نماز خوانده. این نماز، چه صورت دارد؟ آیا صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، نمازها را باید احتیاطاً قضا نماید.

[سؤال 735]

2. شخصی یک چشم دارد و چشم دیگرش را هم عمل نموده است. بعد از عمل چشمش، دکتر سفارش نموده: آب برای چشمت ضرر دارد و از تیمم هم - برای این که غبار به چشمت نرود - باید خودداری نمایی؛ لذا او بدون وضو و تیمم نماز خوانده. نماز او چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، باید بر روی زمین یا سنگی که غبار ندارد تیمم کند؛ و نماز بدون وضو و تیمم قضا دارد.

3. زنی بچه شیر می دهد؛ در حالت شیردادن به بچه، طلاق او چه صورت دارد؟ عده پیش از طلاق و بعد از طلاق او را مرقوم بفرمایید که چند ماه باید عده نگاه دارد؟

بسمه تعالی، شیردادن، مانع از طلاق نیست، و اگر حیض می بیند، عده وی سه طهر است وگرنه، در حکم مستترابه است.

4. شخصی سه دانگ از یک عمارت را مالک بوده و به همسرش واگذار نموده است؛ همسر او غیر از این خانه، چیز دیگری ندارد و اگر آن خانه را بفروشد، شوهرش و خودش بدون خانه می مانند. آیا واجب است که زن، خانه را بفروشد و به مکه برود یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، که زندگی زن، وابسته به داشتن آن خانه است، فروش خانه برای حج لازم نیست و مستطیع نیستند.

ص: 328

[سؤال 736] 332

بسمه تعالی

در تیمم باید اول نیت کرد و بعد کف دو دست را به چیزی که تیمم بر آن صحیح است بزند و کف هر دو دست را به تمام پیشانی از جایی که موی سر می روید تا ابروها بکشد، و بعد کف دست چپ را به پشت دست راست کشیده و بعد کف دست راست را به پشت دست چپ بکشد؟

بسمه تعالی، صحیح است.

[سؤال 737] 826

2. در تیمم، منظور از کف دست که باید پشت دست دیگر کشیده شود، آیا روی انگشتان، جزو کف دست محسوب می شود یا نه؟ و تیمم کسی که تمام کف دست و روی تمام انگشتان را به تمام پشت دست دیگر کشیده چه صورتی دارد؟ (منظور این که از روی انگشتان و کف دست، برای مسح پشت دست دیگر استفاده نموده).

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 738] 1685

7. در تیمم به طوری که در رساله امام هست باید دست ها را روی ابروها و بالای بینی کشید آیا در این صورت خود بینی هم مسح می شود یا که اندازه مسح، تنها تا میان دو ابرو می باشد؟

بسمه تعالی، لازم نیست خود بینی مسح شود.

[سؤال 739] 333

بسمه تعالی 1361 / 9 / 28

ضمن عرض سلام و سپاسگزاری به درگاه ایزد یکتا و شکرگزاری نعمت های

ص: 329

بی حد و حدودش، از درگاهش سلامتی امام بزرگوار و توفیقات برادران را طلب می نمایم و تنها از او می خواهیم که با امر به ظهور ولی اش امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) قلب امام را شاد و عزم ملت و امت اسلام را استدام بخشد.

منظور از مزاحمت، چند سؤال داشتم که خواستم امام جویای پاسخ آن ها باشم. فقط در صورت امکان اگر عرض سلام و التماس دعایمان را خدمت امام برسانید خیلی خوشحال خواهیم بود.

1. در تیمم آیا دست روی خود بینی هم کشیده می شود و یا منظور امام در رساله از روی بینی، بین دو ابرو می باشد؟

بسمه تعالی، مسح روی بینی لازم نیست.

2. آیا ریش پروفوسوری درست است؟ و آیا می شود پشت چنین شخصی نماز خواند؟

بسمه تعالی، حکم تراشیدن تمام ریش را دارد.

3. آیا مسواک کردن با خمیر دندان روزه را باطل می کند، بدون این که آب یا خمیر دندان بلعیده شود؟

بسمه تعالی، اگر به حلق نرسد باطل نمی کند.

4. آیا با غسل جنابت واجب می شود نماز نافله خواند و یا قرآن خواند و مسح نمود؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

5. آیا خوردن روغن هایی که ایران هم اخیراً از ترکیه خریداری می کند صلاح است؟ چون این جا بعضی از مسلمانان به علت این که قبلاً صددرصد روغن خوک داخل آن ها می کردند، از خوردن این روغن های جامد خودداری می کنند (احتمالاً الآن هم روغن خوک داخل می کنند).

بسمه تعالی، اگر یقین به بودن روغن حرام در آن نباشد اشکال ندارد.

6. آیا انسان می تواند با مادر زن یا با پدر شوهر خود دست بدهد؟ همچنین با خواهر زن و برادر شوهر؟

بسمه تعالی، با مادر زن یا پدر شوهر محرمند و دست دادن بدون ریبه و فساد مانع ندارد؛ ولی با خواهر زن و برادر شوهر جایز نیست.

7. وقتی با برادران دور هم جمع می شویم، نماز را به جماعت می خوانیم؛ چون در این صورت پیشنماز هم یک دانشجو است و زیاد از احکام اطلاع ندارد، بنابراین آیا این نماز صحیح است؟

بسمه تعالی، امام جماعت باید عادل باشد.

8. یکی برای نماز صبح وضو می گیرد و در حین وضو گرفتن تصمیم دارد این وضو را نگهدارد و نماز

ظهر را هم با آن بخواند؛ آیا وضو صحیح است و می تواند نماز ظهر را هم با آن بخواند؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

9. وقت نافله ظهر قبل از نماز ظهر را امام در رساله با شاخص مشخص کرده اند؛ این مقدار از نظر ساعت چقدر است؟

بسمه تعالی، نسبت به ایام سال و مکان ها، ساعت مختلف می شود.

با آرزوی طول عمر امام امت و پیروزی هرچه زودتر رزمندگان در تمام جبهه های جنگ حق علیه باطل

کیفیت تیمم مقطوع الید و عاجز

[سؤال 740] 334

بسمه تعالی

حضور مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

به استحضار عالی می رساند: بنده بر اثر کوه افتادگی دست چپم را از دست داده ام. به علت بی نمازی درباره وضو و تیمم گرفتن برای بنده راه چاره ای بگوئید. بنده خیلی استدعا کرده ام، ولی جواب صحیح نشنیده ام. دستم به مجتهد نرسیده که استدعا کنم؛ حالا مستمندانه دستم را به دامن امام انداختم که برای بنده راه چاره ای بگوئید. از خداوند تعالی خواستاریم عمر امام را هرچه طولانی تر نماید. دعاگو هستم.

بسمه تعالی، می توانید وضو بگیرید و اگر دست چپ به کلی از بین رفته، فقط صورت و دست راست را بشویید و مسح سر و پاها را با دست راست بکنید و در موردی که وظیفه شما تیمم باشد، دست راست را به زمین بزنید و پیشانی را با آن مسح کنید و پشت دست راست را به زمین بکشید. بلی اگر از ذراع دست چپ باقی است، باید با آن به جای کف دست تیمم کنید.

[سؤال 741] 122

5. طریقه گرفتن تیمم در جاهایی که لازم باشد را بنویسید و آیا می توان یک نفر با یک دستش با من همکاری کند و من را تیمم دهد؟

ص: 331

بسمه تعالی، در فرض مسأله، تیمم با دست سالم و باقی ذراع دست دیگر انجام می شود.

[سؤال 742] 335

بسمه تعالی

حضور محترم مرجع تقلید و رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی (سَلَامٌ عَلَیْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ). سؤالات ذیل استفتا می شود:

1. برادری که هر دو دستش از آرنج قطع شده و موضع وضوی او نیست، حکم وضو و تیمم او چگونه است؟

بسمه تعالی، شستن دست در وضو، و ضرب و مسح دست در تیمم ساقط است، و بقیه واجبات وضو یا تیمم را باید انجام داد. و اگر خود او نمی تواند، باید از کسی بخواهد؛ ولو با اجرت که او را کمک کند.

[سؤال 743]

2. برادری که هر دو دستش از کتف و بالا قطع شده و اصلاً دست ندارد در همین مسأله چگونه است؟

بسمه تعالی، حکم در مسأله قبل ذکر شد.

[سؤال 744]

3. برادری که دست های او یا یکی از آن ها از مچ قطع شده، وظیفه وضو و تیمم چگونه است؟

بسمه تعالی، آنچه از مرفق به پایین باقی مانده، باید در وضو شسته شود و در تیمم ذراع را به زمین بزند و مسح را انجام دهد.

4. شخصی که در جهاد سازندگی جهت رانندگی با کامیون های سنگین استخدام شده و معمولاً کمتر از مسافت شرعی یعنی 24 کیلومتر رفت و آمد می کند و گاه نیز به عنوان مأموریت به مسافرت می رود؛ آیا جزو کسانی است که شغل آن ها سفر است؟ همچنین اگر در هر روز بیش

ص: 332

از مسافت شرعی برود چطور؟

بسمه تعالی، در سفر شرعی که به عنوان شغل او است، نماز تمام است.

[سؤال 745] 6903

2. تکلیف شرعی وضو و تیمم فردی که فاقد یک دست یا هر دو دست می باشد چیست؟

بسمه تعالی، تفصیل حکم هر یک از صور در رساله مذکور است.

[سؤال 746] 336

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی ادام الله ظله العالی

محترماً؛ اگر کسی که وظیفه اش تیمم است به علت شکستگی یک دست نتواند آن دست را به پیشانی برساند؛ آیا یک دست سالم کافی است جهت کشیدن به پیشانی، یا مکلف به دستور مندرج در مسأله شماره 711 توضیح المسائل می باشد؟ در صورت دوم اگر گرفتن نایب ممکن نباشد، تکلیفش را بیان فرمایید. به امید پیروزی نهایی انقلاب اسلامی در سایه آن مرجع عالی قدر؛ والسلام.

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، با دست سالم تیمم کند و گرفتن نایب لازم نیست.

[سؤال 747] 337

بسمه تعالی

کسی که دو دست او تا مچ یا آرنج قطع شده باشد تکلیف او در مورد وضو و تیمم چیست؟

بسمه تعالی، اگر هر دو دست او تا آرنج قطع شده باشد در مورد تیمم جبهه را بر زمین مسح نماید و احوط در صورت امکان آن است که دیگری را هم نایب بگیرد تا با دست خود پس از زدن بر زمین جبهه او را مسح نماید. و

ص: 333

در مورد وضو چنانچه ممکن باشد جمع نماید بین نایب گرفتن غیر در وضوی خود، به این که صورت او را غسل کند و با آب صورت سر و پاهای او را مسح نماید و بین تیمم به نحو فوق الذکر وگرنه وضو ساقط است و باید به همان نحو مزبور تیمم نماید. و اگر دست ها تا مچ قطع شده و ذراعین یا مقداری از آن باقی مانده حکم او در مورد وضو و تیمم حکم سایر مکلفین است و با ذراعین مسح سر و پاها را در وضو و مسح جبهه را در تیمم انجام می دهد و باید با ذراع چپ پشت ذراع راست و با ذراع راست پشت ذراع چپ را به احتیاط واجب مسح نماید.

[سؤال 748] 3731

2. در مسأله تیمم اگر ناخن از حد معمول بلندتر باشد؛ تیمم صحیح است یا باطل؟ مستدعی است جواب را لطفاً مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، تیمم صحیح است.

احکام تیمم

[سؤال 749] 338

بسمه تعالی 15 / 2 / 1361

خدمت پدر بزرگوارم و رهبر کبیرم و امام عزیزم، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی سلام عرض می کنم. پس از عرض سلام؛ پیروزی رزمندگان اسلام در جبهه های جنگ را به حضورتان تبریک عرض می کنم و آرزوی پیروزی و نصرت آن ها را از درگاه خداوند عزوجل خواستارم. باری چند سؤال برای این جانب پیش آمده که برای شما می نویسم. امیدوارم که پاسخ آن ها را برایم بفرستید و مرا سرفراز نمایید.

1. کسی که تیمم بدل از غسل جنابت کرده؛ آیا می تواند نماز را با جماعت بخواند و

ص: 334

آیا می تواند به مسجد برود؟ و حکم او در خواندن قرآن چیست؟

بسمه تعالی، مانع ندارد و حکم کسی را دارد که غسل کرده است.

[سؤال 750]

2. آیا مسأله زیر از فتوای جناب عالی می باشد؟ شخصی جنب برای اولین نماز، یک تیمم بدل از غسل جنابت می کند و برای نمازهای بعدی اگر آب دارد غسل می کند و اگر آب به قدر وضو دارد یک تیمم بدل از غسل جنابت می کند و بعد وضو می گیرد، و اگر هیچ آب ندارد، دو تیمم می کند. یکی بدل از غسل و دیگری بدل از وضو. (تلخیص از کتاب همسفر جهاد).

بسمه تعالی، کسی که تیمم بدل از غسل جنابت کرده، تا آب پیدا نکرده تیمم بدل از غسل بر او واجب نیست و اگر مُحدث به حدث اصغر شده، باید وضو بگیرد و اگر آب ندارد، تیمم بدل از وضو نماید.

3. آبی که بعد از بول و غائط کردن از انسان خارج می شود و رنگ منی را دارد و غلیظ هم هست؛ آیا پاک است یا نجس؟ اگر نجس است؛ آیا غسل لازم دارد یا خیر؟ و السلام علیکم ورحمة الله

بسمه تعالی، اگر یقین ندارد که منی است، غسل ندارد. و اگر می داند که بول هم نیست، پاک است.

[سؤال 751] 4674

9. در تیمم بدل از وضو برای کسی که اطمینان دارد تا چندین روز دیگر نمی تواند وضو بگیرد، آیا قبل از اذان می تواند تیمم کند یا باید بعد از اذان تیمم کند؟

بسمه تعالی، تیمم قبل از وقت، برای نماز بعد از وقت صحیح نیست بنابر احتیاط.

[سؤال 752] 1059

3. کسی که آب برای غسل پیدا نمی کند و چند روز نماز می خواند، آیا برای هر نماز یک تیمم بگیرد و یک وضو، یا این که فقط یک تیمم بدل از غسل بگیرد و برای

ص: 335

نمازهای بعدی فقط یک وضو بگیرد؟

بسمه تعالی، یک تیمم بدل از غسل کافی است ولی بعد از حدث اصغر برای نماز باید وضو بگیرد.

[سؤال 753] 6998

7. اگر به یکی از دلایل شرعی، صبح برای غسل واجب (جنابت) تیمم بدل از غسل کرده ایم و حال به دلیلی دیگر یا به همان دلیل، مجبور به گرفتن تیمم شدیم بدون آن که غسل کرده باشیم، آیا تیمم بدل از وضو کافی است و یا باز باید تیمم بدل از غسل کنیم؟
بسمه تعالی، اگر عذر مجوز تیمم بدل از غسل به حال خود باقی باشد، تنها تیمم بدل از وضو کافی است.

[سؤال 754] 339

بسمه تعالی 1361 / 9 / 20

1. اگر انسان جنب شود و صبح زود، به غسل کردن نرسد و برای نماز صبح، تیمم بدل از غسل کند، آیا صبح اول یا دفعه اول، وضو لازم است یا خیر؟ اگر بعداً به غسل نرسد چه حکم دارد؟

بسمه تعالی، اگر تیمم برای ضیق وقت بوده، با وجود آب، برای همان نماز، وضو لازم نیست؛ ولی برای نماز بعد اگر از غسل کردن معذور باشد، باید تیمم بدل از غسل نماید.

2. اگر زن در مکه، در حال انجام دادن اعمال، حیض شود، تکلیفش چیست؟

بسمه تعالی، صور مختلفی دارد که در رساله مذکور است.

3. اگر مردی، اول با زن شوهردار زنا کند - در حالی که خواهر شوهر آن زن هم در منزلش می باشد - و بعد در زمان طاغوت، کار به دادگاه بکشد و دادگاه، زن زناکار را مجبور کند به طلاق، مردی که با آن زنا کرده و مدتی باز با آن زنا کند و بعد آن را عقد کند، آیا حکمش چیست؟ آیا بچه آن ها چه می شود؟ آیا قانون می تواند درباره این شخص، حکم اجرا کند؟ آیا می شود منزلش رفت؟ نماز هم نمی خواند.

ص: 336

بسمه تعالی، زنا با زن شوهردار، موجب حرمت ابدی آن زن بر زانی می شود و بعد از طلاق شوهر، ازدواج آن ها با هم باطل است؛ و در صورت اعتقاد [به] صحت عقد، بچه ها حکم ولد حلال را دارند.

[سؤال 755] 244

8. آیا تیمم بدل از غسل که به علت بی آبی انجام می گیرد پس از دسترسی به آب هم اعتبار دارد یا باید با دسترسی به آب، غسل نمود؟
بسمه تعالی، در فرض مرقوم، با دسترسی به آب، تیمم باطل می شود.

[سؤال 756] 1797

10. شخصی جنب شده و نتوانست غسل کند و تیمم بدل از غسل نمود و نماز صبح را خواند و باز نتوانست غسل کند. آیا برای خواندن نماز مغرب و عشا و ظهر و عصر، یک تیمم بدل از غسل کفایت می کند؟ اگر یک تیمم نمود برای نماز ظهر و عصر و باطل نشد، می تواند باز با همان تیمم بدل از غسل، نماز مغرب و عشا بخواند؟

بسمه تعالی، تا عذر مجوز تیمم بدل از غسل باقی است، تیمم بدل از غسل به قوت خود باقی است و اگر بعد از آن، حدث اصغر سرزند فقط وضو یا تیمم بدل از وضو لازم است.

ص: 337

بسمه تعالی

حضرت نایب الامام، امام خمینی دامت برکاته، با تقدیم بهترین سلام و آرزوی موفقیت در راه پیشبرد اسلام برای شما و تمام امت مسلمان و انقلابی امیدوارم چند مسأله زیرا را با کمال روشنی و در صورت لزوم توضیح کافی جواب عنایت فرمایید.

1. دنبالان به فتوای شما حرام ولی آیا نجس هم می باشد؟

بسمه تعالی، نجس نیست.

2. کسی که برای اولین بار می خواهد سال خمسی تعیین کند در صورتی که دارای منزلی جهت مسکن خانواده و ماشینی شخصی برای استفاده خانواده باشد آیا به آن ها هم خمس تعلق می گیرد یا خیر و در صورت تعلق گرفتن به نرخ خرید قبل و یا روز باید پردازد.

بسمه تعالی، موارد مختلف است و باید نزد مرجع تقلید یا وکیل او تصفیه حساب کند.

3. در صورتی که پیشنهاد مسجد دیر بیاید و مردم جهت استفاده از فیض اول وقت نماز از روحانی دیگری که در مسجد است تقاضا کنند امام جماعت شود آیا اشکالی دارد، آیا حتماً بایستی از پیشنهاد اصلی کسب اجازه شود، نماز مردم چطور است؟

بسمه تعالی، اگر هتک امام راتب است این کار را نکنند.

ص: 338

4. کسی که برای انجام مأموریت بیست و یک روز به جایی برود هر روز از محل استراحت تا کارش که حدود 8 تا 12 کیلومتر است رفت و آمد نموده و عصر به محل استراحت برگردد آیا نمازش کامل و یا شکسته است و اگر در ماه رمضان باشد روزه اش چه حالتی دارد؟
بسمه تعالی، در مفروض سؤال نماز شکسته است و نمی تواند روزه بگیرد.

[سؤال 758] 341

بسمه تعالی 1361 / 12 / 18

1. این جانب به گونه ای شده ام که به نظر من نجاست و یا مواد متنجس به تمامی اسباب و ابزار منزل حتی ظروف غذاخوری و فرش ها و درها سرایت کرده و زندگی را بسیار دشوار ساخته و این جانب بسیار در عذاب جسم و جان قرار دارم و فرضاً برای ساختن وضو مجبورم بعضی لباس های خود را تعویض و بعضی از عضوهای بدن را پاک کنم و این مطلب بسیار دشوار و از نظر من دیگر مایه بروز ناراحتی های بسیار در میان اهل خانواده می گردد (البته لازم به تذکر است همه این ها ناشی از عدم رعایت افراطی مادر این جانب است) و از طرفی رفتن به مناطق متبرکه و مساجد و منازل دیگران برای بنده که خود را ملزم به رعایت این مسائل می دانم امکان ندارد و از رفتن به مساجد و... به جهت احتیاط اجتناب می کنم. (متذکر می گردم مهاجرت از منزل و یا دور شدن از منزل و اهل آن به هیچ وجه برایم امکان ندارد)

بسمه تعالی، آنچه مرقوم شده وسوسه است و باید از وسوسه اجتناب کنید.

2. آیا بستن شیر آب در اثنای و هنگام وضو گرفتن (با توجه به وجود آب روی آن) باعث بروز اشکال در صحت وضو می گردد یا خیر.
بسمه تعالی، اشکال ندارد.

3. تارک الصلاة که به واسطه تنبلی و کاهلی و بعضاً عدم اعتقاد قلبی و اصول دین نجس می باشد یا خیر، کلاً چه حکمی دارد؟
بسمه تعالی، نجس نیست.

ص: 339

[سؤال 759] 206

4. آیا فضله پرندگان حلال گوشت و مدفوع و ادرار حیوانات حلال گوشت (مرغ و مرغابی و گوسفند و گاو) نجس است یا نه؟

بسمه تعالی، پاکند.

[سؤال 760] 1487

3. در زمستان از ادرار یا مدفوع - در حین دفع - بخار متصاعد می شود؛ اگر این بخار با لباس تماس حاصل نماید تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، پاک است.

[سؤال 761] 342

بسمه تعالی 1361 / 5 / 25

محضر مبارک رهبر جمهوری اسلامی حضرت امام خمینی، لطفاً مشکل من را حل کنید تا هر چقدر دلم بخواهد بتوانم نماز را آرام و با توجه بخوانم و اصلاً هم به فکر این حالت تردید که ایجاد می شود نباشم به این صورت که حالا هر نماز حداقل دو ساعت از وقتم را می گیرد اما در این دو ساعت یک نماز آرام و با توجه نمی خوانم یعنی نمی توانم و دست خودم نیست، هر نماز را از ترس هجوم انبوه شک ها و فکرها و ایجاد آن حالت خیلی تند می خوانم اما باز هم بیشتر وقت ها این حالت و شک ها و فکرها برایم پیش می آید و نتیجه این می شود که یک نماز را چندین مرتبه می خوانم و مدت ها نیز در مورد چگونگی پیش آمدن آن حالت فکر می کنم که بینم آیا به واسطه آن نماز باطل شده است یا نه اما در طول این چند ساعت حتی یک رکعت نماز با توجه و آرام نمی خوانم (این را نیز توضیح بدهم که اگر بخواهم این حالت برایم در نماز کمتر پیش بیاید و یا اصلاً پیش نیاید باید اصلاً توجهم را از نماز دور کنم و یک

ص: 340

موضوعی را در ذهن خودم بیاورم و از اول تا آخر نماز ذهنم را متوجه آن موضوع بکنم یعنی اصلاً به فکر نماز و جملات آن نباشم که این اصلاً با روح و فلسفه نماز خواندن مغایرت دارد و گاهی نیز این کار را که اساساً غلط است انجام می‌دهم ولی باز هم این حالت برایم پیش می‌آید نمی‌دانم چه کار بکنم) و به خدا قسم این ناراحتی روز به روز مرا لاغرتر می‌کند و خیلی غصه می‌خورم که چرا من یک دفعه این چنین شدم مرا نجات دهید.

بسمه تعالی، به وسواس اعتنا نکنید و طهارت و نماز محکوم به صحت است.

نجاست میته

[سؤال 762] 343

بسمه تعالی

محضر حضرت آیت الله العظمی خمینی

گوسفندی مرده، گوسفندی که حرام شده پشم آن را با دست می‌کند حتی از مغزی پوست بیرون می‌آید آن را لباس درست می‌کند نماز با آن لباس جایز است یا نه؟

بسمه تعالی، پشم گوسفند میته پاک است و نماز با آن اشکال ندارد لیکن در صورت کندن از بدن گوسفند میته اگر زیر پشم که متصل به بدن حیوان است رطوبت دارد باید تطهیر شود.

[سؤال 763] 6228

4. پنیری که از مایه حیوانی که ذبح شرعی نشده درست می‌کنند، مثلاً پنیر کرافت و غیرها، خوردنش شرعاً چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، اگر یقین به ملاقات پنیر مایه با جسم میته نباشد اشکال ندارد.

ص: 341

بسمه تعالی

بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، روحی لک الفداء، مستدعی است مسائل زیر را جواب صریح مبذول فرمایید:

1. آیا اجناسی که از کشورهای غیر مسلمان آورده می شوند و جنس آن ها از چرم می باشد (مانند کفش و پوتین و غیره) پاک هستند و پوشیدن آن ها جایز است یا نه؟

بسمه تعالی، اگر احتمال داده شود که وارد کننده مسلمان احراز تذکیه حیوان را کرده پاک است.

[سؤال 765]

2. خوردن کنسرو و گوشت و مرغی که از کشورهای خارجی توسط دولت جمهوری اسلامی ایران خریداری می شود، جایز می باشد و اشکالی ندارد؟

بسمه تعالی، اگر احتمال داده شود که وارد کننده مسلمان احراز تذکیه حیوان را کرده و آن را در دسترس مسلمین قرار داده است محکوم به حلیت است.

3. آیا مرد مجاز است از پلاتین (طلای سفید) به صورت حلقه یا انگشتر استفاده کند؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 766] 345

بسمه تعالی 1361 / 7 / 22

محضر حضرت آیت الله امام خمینی

نظر به توجهات خاصه جناب عالی به مسائل جبهه و رزمندگان عزیز ایدهم الله بنصره، بر آن شدیم در مورد مسأله ذیل حکم شرع مقدس اسلام را از آن جناب استفتا نماییم.

اخیراً ارتش جمهوری اسلامی ایران اقدام به خرید پوتین های چرمی از کشور کره

ص: 342

جنوبی نموده است. با توجه به این که چرم این پوتین ها از حیوانی که ذبح شرعی نشده می باشد. و پای انسان در این پوتین ها عرق می کند؛ آیا این عرق نجس می باشد؟ و نماز خواندن در این حال چه حکمی دارد؟ و السلام علیکم ورحمة اللّٰه

بسمه تعالی، اگر احتمال بدهند که واردکننده مسلمان احراز تذکيه حیوان را کرده و آن را در دسترس قرار داده، محکوم به طهارت است.

[سؤال 767] 346

بسمه تعالی

شایع شده که بعضی از اورکت هایی که از کشورهای غیر اسلامی وارد می شود در محل کمربند آن ها مقدار کوچکی چرم مشکی رنگ می باشد که آن از حیوانات نجس می باشد و امکان پاک شدن برای آن ها نمی باشد و نماز خواندن با آن باطل است که بعضی ها چرم را به دور انداخته و نمازهای خود را قضا می کنند و عده ای هم قبول نمی کنند نظر جناب عالی در این باره چیست آیا نجس است؟ و نماز خواندن با آن باطل است؟ در صورتی که انسان یقین ندارد که آن چرم پوست چه حیوانی می باشد حکم این مسائل را بیان فرمایید.

بسمه تعالی، چنانچه احراز تذکيه نشود نماز در آن جایز نیست و محکوم به نجاست است.

[سؤال 768] 709

3. لباس هایی که از دار الکفر (مثل امریکا...) به دست مسلمین می رسد معامله و استفاده اش چه حکمی دارد؟ (مثل اورکت امریکایی و اسرائیلی)

بسمه تعالی، اگر در بازار مسلمین به فروش می رسد مانع ندارد مگر آن که بدانند که از اجزاء حیوانی در آن است و احتمال ندهند که وارد کننده مسلمان احراز تذکيه حیوان را نموده و آن را در دسترس مسلمین قرار داده است.

ص: 343

2. لباس های منسوب به کره یا امریکا یا اسرائیل که مشتمل بر قطعات چرمی است و در ایران خریداری می شود نماز با آن ها چه حکم دارد؟ و نمازهای خوانده شده با آن ها با جهل به حکم قضا دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، چرم هایی که از بلاد کفر وارد می شود محکوم به نجاست است مگر این که احتمال داده شود که وارد کننده مسلمان احراز تذکیر آن را نموده و در اختیار افراد مسلمان قرار دهد و نسبت به گذشته نماز صحیح است.

2. آیا لباس یا کفشی که از چرم ساخته شده و مارک یک مملکت غیر اسلامی روی آن خورده باشد، ولی در بازار مسلمین به فروش می رسد، نجس است؟

بسمه تعالی، اگر از بلاد کفر وارد شده، چنانچه احتمال داده شود که وارد کننده مسلمان رعایت تذکیر نموده و در معرض استفاده مسلمان ها می گذارد محکوم به طهارت است.

بسمه تعالی

آیا پوست هایی که از خارج وارد می شود و در ساختن کفش و امثال آن به کار می رود پاک است یا نجس؟

بسمه تعالی، پوستی که از بلاد اسلامی وارد می شود محکوم به طهارت است؛ مگر آن که ثابت شود که ذبح به طریق غیر شرعی بوده. و پوستی که از بلاد غیر اسلامی وارد می شود محکوم به نجاست است؛ مگر احراز شود که ذبح به طریق شرعی بوده یا احتمال داده شود که وارد کننده مسلمان احراز تذکیر حیوان را نموده است و پوست را در دسترس مسلمین قرار داده است.

2. جلد ضبط صوت و رادیو که از کشور غیر اسلامی آمده و چرم می باشد و احتمال دارد که چرم را از کشور اسلامی آن جا برده باشند، طاهر است یا نجس؟

بسمه تعالی، اگر از دست مسلمانی گرفته شده، با احتمال این که او احراز تذکیه کرده، محکوم به طهارت است به شرط آن که مسلم مذکور معامله مذکّی با آن بکند علی الاحوط.

3. آیا چرمی که در کشور فرانسه به فروش می رسد (یا کفش چرمی و غیره)، از آن جا که احتمال ورود از الجزایر دارد، پاک است و پوشیدن یا استفاده کردنش اشکال ندارد؟
بسمه تعالی، در حکم میته است.

2. در مورد کفش هایی که در انگلیس از چرم ساخته می شود با علم به این که مقداری نسبتاً کم ذبح حلال هم وجود دارد چون بعضی ادعا می کنند که این مطلب باعث می شود که احتیاط از تمام کفش ها برداشته شود و این مسأله خیلی مورد سؤال است.
بسمه تعالی، در مفروض سؤال محکوم به نجاست است مگر ثابت شود که حیوان به طریق شرعی تذکیه شده است.

3. خلبان ها در هنگام پرواز به منظور ایمنی، از کلاه و دستکش مخصوص پرواز و همچنین پوتین که همگی ساخت کشورهای خارج می باشد - به طوری که در داخل کلاه، مقداری چرم، ولی پوتین و دستکش، تمامی از چرم می باشد - استفاده می کنند، آیا در اثر عرق کردن، سر و دست و پا نجس می شود؟

بسمه تعالی، اگر از بلاد کفر وارد می شود، در صورتی محکوم به طهارت است که احتمال بدهند وارد کننده مسلمان، احراز تذکیه حیوان را کرده و آن را در دسترس مسلمین قرار داده است.

[سؤال 776] 7057

2. قبل از انقلاب، نیروی دریایی برای پرسنل، کفش فرم از امریکا تهیه می نمود که جنس این کفش ها چرم می باشد و تعدادی از قبل مانده که به پرسنل فروخته می شود؛ با توجه به این که قبلاً فرمودید: «اگر کفش از کشورهایی تهیه شود که ذبح اسلامی ندارد، چرم آن نجس است» آیا استفاده از این کفش ها که توسط ارتش جمهوری اسلامی فروخته می شود همین حکم را پیدا می کند؟

بسمه تعالی، جایز نیست، علی الاحوط.

[سؤال 777] 348

بسمه تعالی 1361 / 4 / 18

پس از عرض سلام و آرزوی موفقیت و پیروزی اسلام بر کفر، این جانب که مقلد امام هستم و از ایشان تقلید می کنم در چند مورد برایم اشکالاتی پیش آمده است که از شما تقاضای رفع آن را دارم. قبلاً از توجه و یاری شما کمال سپاس و تشکر را دارم.

1. یکی در مورد اشیا و چیزهایی است که از چرم حیوانات درست شده است؛ آیا آن ها نجس هستند؟ و اگر دست تر به آن ها بخورد دست نجس می شود؟ و آیا پوست مار و اشیایی که از پوست مار درست شده است شامل آن می شود و نجس محسوب می شود؟

بسمه تعالی، اگر حیوان تذکیه شود چرم آن پاک است و پوست مار نجس نیست.

2. اگر انسان در نمازها در عدد سجده ها به طور زیاد شک کند و حتی در جماعت، آیا باید به شک خود اعتنا بکند یا نکند؟

بسمه تعالی، اعتنا به شک / خود نکند.

ص: 346

3. اگر کسی در تسییحات اربعه شک کند که سه تا شد یا دو تا و یا یکی، آیا به شک خود اعتنا بکند یا نکند؟ و در صورت اعتنا، حکم آن چیست؟

بسمه تعالی، بنا را بر اقل بگذارد.

4. شخصی می داند منی چه جور و چه شکلی و با چه شرایطی هم در مرد و هم در زن بیرون می آید و از مسأله 346 رساله آگاه است و به معنای دیگر، منی را از لحاظ جسم و طبیعت ظاهر می شناسد؛ اگر هر رطوبتی غیر از منی با شرایط مختلفی مانند شهوت، بی اختیار، تحریک، جستن و غیر این ها بیرون آید، آیا آن رطوبت که مثل منی نیست و مانند آن لزجی و غیره ندارد، حکم منی را دارد یا نه؟

بسمه تعالی، با شک در خروج منی، حکم به جنابت نمی شود.

5. آیا در رساله امام احکام دیه موجود است؟ و اگر موجود است، در چه منبعی است؟ و آیا پرداخت دیه اجباری است؟ و آیا می توان با رضایت طرف یا زدن به طور عوض، آن را حل کرد؟ و حکم کسی که دیه را ندارد بدهد چیست؟

بسمه تعالی، در تحریر الوسيله مذکور است و دیه حکم سایر دیون را دارد.

6. اگر در نماز در رکعت سوم و چهارم در تسییحات اربعه سهواً «بسم الله» گفته شود و یا این که سهواً «الحمد لله» و کلماتی مثل این ها گفته شد، این سهویات سجده سهو می خواهد یا نه؟ و چند تا می خواهد؛ یکی یا دو تا؟

بسمه تعالی، سجده سهو واجب نیست.

7. بعد از تشهد سجده سهو، آیا هر سه سلام را باید گفت یا فقط سلام آخر را؟

بسمه تعالی، فقط السلام علیکم.

8. یک دختری است به سن 20 که خواستگاری برایش آمده که پسر 32 و 33 سالش است و در ضمن پسر خیلی مؤمن و اسلامی است؛ آیا این تفاوت سنی زیاد شرعاً اشکالی ایجاد نمی کند و می شود جواب مثبت داد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

[سؤال 778] 349

بسمه تعالی 3 / 10 / 1361

محضر مبارک رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران

اکثر پرسنل نیروی هوایی چکمه هایی می پوشند که در زمان طاغوت، دولت از

امریکا خرید و بین آن ها توزیع نموده و یا خودشان در زمانی که در امریکا مشغول تحصیل بوده اند، از آن جا خریده و با خود آورده و از آن استفاده می نمایند. همچنین اورکت هایی وجود دارد که مانند چکمه های فوق الذکر، از امریکا آمده و چند تکه چرم در آن وجود دارد. نظر حضرت عالی در مورد استفاده چکمه و اورکت هایی که چرم آن از امریکا آمده، چیست؟

بسمه تعالی، بدون احراز تذکیه، محکوم به نجاست است.

[سؤال 779] 350

بسمه تعالی 1362 / 11 / 2

دفتر حضرت امام امت، رهبر کبیر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران

پیه صنعتی به عنوان ماده اولیه کارخانجات صابون سازی، یکی از اقلام واردات کشور ما است که اغلب از طرف صاحبان صنایع از کشورهای اروپایی خریداری و حمل و وارد کشور می شود. چربی موصوف در کارخانجات مربوط، پس از فعل و انفعالات و الحاق مواد دیگر، تبدیل به مصنوعات پاک کننده می گردد. در زمینه ورود و مصرف کالای یاد شده این مسأله مطرح شده است؛ با توجه به این که اعیان حیواناتی که به طریق غیر شرعی ذبح شده اند، نجس بوده و جایز نمی باشد و پیه وارده حاصل از حیوانات هم معلوم نیست که آن حیوان به طریق شرعی ذبح شده باشد یا نه و با احتمال نزدیک به یقین به صورت غیر شرعی ذبح شده اند، آیا گمرک، مجاز به ترخیص کالای موصوف می باشد یا خیر؟ خواهشمند است حکم شرعی در خصوص مورد، صادر و جهت اجرا ابلاغ فرمایند.

بسمه تعالی، در فرض مزبور، ترخیص اشکال ندارد.

[سؤال 780] 351

بسمه تعالی

دفتر امام عزیز، با تقدیم سلام

محترماً؛ معروض می دارد: به طوری که مطلعین گوشزد کردند، بعضی مایه پنیهای

ص: 348

پودر و قرص و مایع خارجی و همچنین پنی‌های خارجی که به ایران وارد می‌کنند مایه پنی‌ش از پُرزِ خوک گرفته می‌شود.

به وسیلهٔ لابراتوارهای دانشگاه آن‌ها را رسیدگی نموده و در صورت صحت، هر حکمی امام فرمودند، ابلاغ فرمایند.

بسمه تعالی، تا اطمینان به نجاست نداشته باشید، محکوم به طهارت است.

نجاست خون

[سؤال 781] 2872

2. اگر دهان خونی شود، آب کشیدن دندان مصنوعی که در دهان به دندان طبیعی چسبیده است که نمی‌شود در بیرون آب کشید، آیا نحوهٔ تطهیرش مانند دندان طبیعی است؟

بسمه تعالی، بنابر احتیاط واجب، حکم دندان طبیعی را ندارد و باید تطهیر شود.

[سؤال 782] 1958

2. اگر هنگام غذا خوردن، دندان خون بیفتد، آیا دهان نجس می‌شود و آن غذا را باید بیرون ریخت یا خورد؟
بسمه تعالی، خوردن خون حرام است؛ مگر مستهلک شده باشد و در این صورت، لازم نیست غذا را بیرون بریزید.

نجاست سگ و خوک

[سؤال 783] 352

بسمه تعالی 28 ربیع الثانی 1403 ق

پس از ادای تحیت و با درود فراوان بر امام امت، نایب الامام خمینی و آرزوی

ص: 349

سلامتی کامل ایشان زیر سایه حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف به استحضار می رساند:

این جانب عضو هیئت علمی مجتمع دانشگاهی ادبیات و علوم انسانی (دانشگاه آزاد - مرکز اصفهان) در زمینه کمک به معلولین و نابینایان مطالب و تحقیقات فراوانی با همکاری اداره روابط عمومی و علمی و بین المللی دانشگاه اصفهان از سراسر دنیا جمع آوری کرده و ترجمه های فراوانی هم در این زمینه داشته ام. با در نظر گرفتن این واقعیت که تعداد کثیری نابینا در سنین مختلف در مملکت ما وجود دارد و جنگ تحمیلی در طول دو سال و نیم به تعداد آنان افزوده است، لذا از آن جایی که استفاده از سگ های تربیت یافته مخصوص در هنگام راه رفتن موجب تحرک و فعالیت نابینایان تا مقدار تقریباً برابر با افراد بینا می گردد، لذا در بسیاری از کشورهای دنیا از این گونه سگ ها در هنگام راه رفتن استفاده می کنند.

با توجه به این که در شرع مقدس اسلام سگ ها جزو نجاسات قلمداد می شوند، آیا استفاده از این نوع حیوان برای نابینایان در کشور ما اشکال شرعی دارد یا خیر؟ چنانچه استفاده از آن اشکال شرعی نداشته باشد، به منظور یاری دادن به نابینایان می توان با امکانات مرکز توانبخشی وزارت بهزیستی اقدام به تأسیس مراکز کمک رسانی به نابینایان با استفاده از سگ راهنما نمود. موضوع برای آن دفتر مرقوم گردید و خواهشمند است از امام امت روحی فداه سؤال شود چنانچه این موضوع از لحاظ شرعی اشکال نداشته باشد مورد بررسی و کاوش بیشتری قرار گیرد. والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

بسمه تعالی، از سگ راهنما برای کمک به نابینایان استفاده کردن مانع ندارد، ولی سگ در هر صورت نجس العین است و باید مسأله طهارت و نجاست در امور مشروط به طهارت مراعات شود.

4. گلی که سگ از بین آن عبور کرده و یا در آن بول می نماید و بعد هم به هم زده شده و در ساختمان مصرف شده؛ آیا از تمام آن گل باید اجتناب کرد یا خیر؟ همچنین آنچه از آلات و ابزار آلوده شده، باید تطهیر شود یا خیر؟ زیرا موجب آلودگی ساختمان های دیگر هم می شود! در ضمن چون ملاقات قسمت های زیاد گل مزبور با عین نجس و یا با گل های متنجس مع قلة الوسائط معلوم نیست و به طهارت خود باقی هستند؛ آیا مع لحاظ العلم الاجمالی، تمام قشرهای روی کار که محل ابتلا است و همچنین آلات و ابزار بنا هم پاک است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر گل به هم زده شده و به صورت ملات در ساختمان به کار رفته است، تمام آن گل و ابزاری که با آن ملاقات نموده محکوم به نجاست است؛ لکن قشر روی بنا اگر سرایت رطوبت ملات لای آجرها به آن معلوم نباشد محکوم به طهارت است و باید از وسوسه اجتناب کرد.

6. آیا هم خانواده سگ مانند گرگ و غیره همانند سگ نجس هستند؟

بسمه تعالی، نجس العین نیست ولی حرام گوشت و بول و مدفوع آن نجس است.

3. مطابق تحقیقاتی که به عمل آمده، به علت ارزانی فوق العاده چربی خوک در این کشور (آلمان) تقریباً تمام موادی که به نحوی احتیاج به چربی دارند (از نان، پنیر و کره و روغن و ماست و...) به این چربی آلوده است، البته در مواردی که مشخص است اجتناب می شود - که این خود، محدودیت بزرگی را ایجاد می کند - اما در مواردی که مشخص نیست، تکلیف چیست؛ در صورتی که تا کنون چندین نوع جنس که قبلاً بدون چربی خوک تشخیص داده می شد، اکنون دریافته ایم که با این چربی بوده است؟

بسمه تعالی، اگر یقین حاصل شود به این که چیزی از خوک، داخل پنیر است، نجس و حرام است و در صورت شک، محکوم به طهارت و حلیت است.

[سؤال 787] 353

بسمه تعالی 1361 / 11 / 4

دفتر امام خمینی مدّ ظلّه العالی

با سلام و آرزوی پیروزی اسلام بر کفر جهانی و جهان گیر شدن انقلاب اسلامی

راجع به نگهداری سگ و این که سگی را به عنوان نگهبان منزل نگاه داشتن، مسائلی را پیش آورده که در حل آن عاجز مانده ام. مسأله اصلی این است که حدود شرعی را در این کار آگاه نبودم لذا خواهشمند است مرا راهنمایی کنید. از عده ای شنیده ام که آوردن سگ از نظر اسلام ایراداتی دارد، از جمله این که با آمدن سگ به خانه فرشته ها تا هفت خانه از آن جا دور می شوند و برکت نیز از آن جا می رود. در ضمن سگ مورد نظر وارد اتاق نشده و فقط از حیاط در مکانی جدا با طناب بسته شده است. خواهشمند است حدود شرع را در این مورد توضیح دهید و ما را راهنمایی فرمایید.

بسمه تعالی، داشتن آن برای نگهبانی اشکال ندارد.

[سؤال 788] 354

بسمه تعالی

خدمت پدر بزرگوارم، حضرت امام خمینی، سلام عرض می کنم.

امیدوارم که سلام گرم من را بپذیرید و وجودتان از هر گونه ناراحتی دور باشد.

باری پدر گرامی، ببخشید از این که وقت شما را گرفتم؛ می خواستم یک مسأله شرعی را از آن پدر بزرگوار سؤال کنم و آن این که بنده در یکی از دهات طارم سفلی معلم هستم. در ده مانند شهر نظافت رعایت نمی شود. چنان که خود جناب عالی در

ص: 352

رساله توضیح داده اید، تا چیزی را که یقین نکرده اید، پاک است؛ من در این ده دارم تقریباً یقین می کنم. مانند این که، در کوچه های ده، چندتایی سگ هست و روزی که باران می آید سگ ها از کوچه های ده رد می شوند و مردم هم رد می شوند و بعضی ها پاهایشان گلی می شود و با همان پا وارد اتاق می شوند؛ سگ می آید کنار اتاق یا ایوان بعضی ها می خوابد و یا بعضی ها در حمام پاهایشان را آب نمی کشند، وارد رخت کن می شوند و خلاصه به کفش یا لباس من می خورند، مجبورم که آن ها را آب بکشم در هوای سرد و نظیر این گونه برنامه ها زیاد است؛ حتی در شهر. و موقعی که می گویم، مرا وسواسی می گویند؛ حتی مادرم و این هم برای من یک ناراحتی شده است؛ نمی دانم چه کنم؟ ای امام بزرگوار! خواهش می کنم که من را راهنمایی کنید.

بسمه تعالی، اگر یقین ندارید که از محلی که سگ عبور کرده به شما گل پاشیده، حکم به نجاست نمی شود.

[سؤال 789] 355

بسمه تعالی

محضر مبارک رهبر عظیم الشان انقلاب اسلامی و مرجع عالی قدر جهان اسلام، حضرت آیت الله العظمی نایب الامام امام خمینی، دام ظلّه العالی، سلام علیکم

پس از عرض سلام و تقدیم ارادت و آرزوی طول عمر و سلامتی آن وجود عزیز و گرانبها جهت خدمت به اسلام و قرآن و مسلمین جهان؛ خواهشمند است به سؤال زیر پاسخ دهید و نظر شریف را اعلام فرمایید:

هنگامی که به دنبال آمدن برف یا باران، زمین تا مدتی البته پس از قطع برف و باران خیس هست در کوچه ها و خیابان ها و در هنگام شب (مخصوصاً تهران) سگ در حال رفت و آمد می باشد. با توجه به این که این حیوان نجس است زمین نیز نجس می شود و انسان و وسایل نقلیه هم از آن جاها عبور می کنند و با توجه به خیس بودن زمین، به جاهای دیگر منتقل می نمایند و به داخل منازل و مغازه ها و اماکن می روند. از طرفی

ص: 353

ترشحات ناشی از حرکت و تردد و قدم زدن و رفت و آمد وسایل نقلیه نیز بر بدن و لباس می نشیند. حال اگر خواسته باشیم اجتناب کنیم، این کار امکان ندارد. به دلیل این که زندگی انسان فلج می شود و کارها متوقف و اصلاً نمی توانیم در چنین روزهایی به بیرون بیاییم و قدم بزنیم یا از وسایل نقلیه استفاده کنیم. گذشته از آن باید همیشه به آب کشی بدن و لباس و کفش و از این قبیل کارها پردازیم و از اصل اسلام و محتوای معنوی و روحانی آن باز می مانیم.

حضرت آیت الله! لطفاً تکلیف شرعی ما را بیان فرموده و راهنمایی مان فرمایید. امکان دارد که در جواب بفرمایید: «چون به چشم خود حیوان را در حال رفت و آمد ندیدید، پس یقین حاصل نشد»؛ اما عرض بنده این است که مسأله روشن است. مخصوصاً در تهران معمولاً در محلات و کوچه ها این حیوان دیده می شود و خلاصه از همان پیاده رو و کوچه و خیابانی عبور می کند، که انسان ها و وسایل نقلیه می گذرند. خواهشمند است تأکید فرمایید جواب را هرچه سریع تر ارسال نمایند تا از بلا تکلیفی خارج شویم. البته در رابطه با نجاسات، مسائلی از این قبیل فراوان مطرح می شود که کار مسلمان ها و کسانی را که می خواهند به وظیفه شرعی خود عمل کنند واقعاً بسیار مشکل می کند و زندگی بسیار مشکل می گردد و این، خدای ناخواسته شاید باعث شود که انسان از دین زده شود و یک حالت خستگی و ملالت به او دست دهد. در حالی که ما همه امید داریم در راه اسلام فدا شویم و این دین سرتاسر جهان را فرا بگیرد، چرا که سعادت واقعی در پیاده شدن احکام اسلام است. با تشکر؛ و السلام

بسمه تعالی، تا یقین به نجاست رطوبتی که به داخل منزل یا به لباس رسیده، نداشته باشید، حکم به طهارت می شود و از وسوسه باید اجتناب نمایید و تحقیق لازم نیست.

دفتر استفتائات امام خمینی، سلام علیکم

با توجه به این که بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، در کارخانجات ترقی و پاکدیس ارومیه (وابسته به بنیاد مستضعفان) مقدار زیادی مشروبات الکلی موجود بود، در جهت مصرف صحیح، طرح تولید سرکه در کارخانجات ترقی پیاده و در سال 60 شروع به تولید شد.

مع ذلک در جهت پیش بینی برای آینده این کارخانه، با در نظر گرفتن چگونگی دستگاه های تولید پیاده شده و موجود بودن انگور به حد زیاد در منطقه، تصمیم بر آن گرفته شده است که از آب انگور سرکه تولید گردد. جهت اطلاع نحوه و چگونگی خط تولید فعلی و پیش بینی شده به شرح زیر به اطلاع می رسد.

1. مواد اولیه شراب های موجود از قبل انقلاب می باشد؛

سرکه -> دستگاه تبدیل -> مواد اولیه (شراب)

2. دستگاه تولید یا تبدیل، شامل مخزنی از جنس استیل بوده و تبدیل به وسیله جریان هوای گرم و حرکت دورانی مواد در داخل مخزن صورت می گیرد.

3. کلیه عملیات تولید و انتقال، بدون دخالت مستقیم دست و به وسیله تجهیزات صورت می گیرد؛

4. نحوه خط تولید پیش بینی شده:

سرکه -> دستگاه تبدیل -> شراب -> آب انگور

نحوه عمل، درست همانند عملیات فعلی ذکر شده در بالا می باشد؛

مع ذلک نحوه خط تولید پیش بینی شده از نظر شرع مقدس اسلام استفتا می گردد.

بسمه تعالی، ساختن خمر و مشروبات الکلی مستی آور حرام است؛ ولی تهیه سرکه از انگور مانع ندارد و شراب اگر به سرکه منقلب شود، ولو این که به وسیله علاج باشد، پاک و حلال می شود.

[سؤال 791] 357

بسمه تعالی

محضر حضرت آیت الله العظمی خمینی

آب اسپرتو که به بدن آدم می مالند دکتر سوزن می زند آن آب پاک است یا نجس است در نماز هم اشکال دارد یا نه؟
بسمه تعالی، پاک است و نماز با آن اشکال ندارد مگر آن که نجس بودن یا مسکر مایع بالاصالة بودن آن معلوم باشد.

[سؤال 792] 358

بسمه تعالی

سوزن هایی که از خارج سر بسته می آید و دواي توی آن پاک است یا نجس است اگر به بدن مالیده شود در نماز جایز یا نه؟
بسمه تعالی، محکوم به طهارت است و نماز با آن صحیح است مگر آن که از خارج معلوم شود که نجس یا مسکر مایع بالاصاله است.

[سؤال 793] 7424

6. هل العطورات المستورة من البلدان الکافرة و التي تحتوي علی کحول، طاهرة أم نجسة؟

بسم الله تعالی، محکوم بالطهارة.

[سؤال 794] 435

2. تماس دست با انواع الکل ها: صنعتی - شیمیایی و الکل سفید (ماده اصلی مشروبات الکلی) چه حکمی دارد؟

ص: 356

بسمه تعالی، اگر معلوم نیست که الکل مست کننده و از چیز مایع به دست آمده، محکوم به طهارت است.

[سؤال 795] 794

3. نظر مبارک درباره الکل چیست؟ آیا نجس است یا پاک؟

بسمه تعالی، الکل صنعتی پاک است، مگر علم به نجاست آن حاصل شود.

[سؤال 796] 6881

2. در مورد الکل امام فرمودند که الکل مصنوعی که در ساختن بعضی چیزها استفاده می شود اگر انسان نداند که مست کننده است اشکال ندارد. با تحقیق معلوم شده که همه نوع الکل مست کننده است و بنابراین اگر امام در مورد چیزهایی که در ساختنشان از الکل استفاده شده جای اشکال می دانند، پس در مورد رنگ ساختمان که در همه جای ساختمان به کار رفته چه باید کرد؟ آیا می توانیم بگوییم چون این نوع چیزها ضرر الکل خوراکی (نوشابه های الکلی) را ندارد اشکال ندارد تماس داشتن با این رقم چیزها؟

بسمه تعالی، اگر محرز شود که مست کننده است حرام است، ولی در حکم به نجاست علاوه بر مست کننده بودن شرط است که از مایع بالاصاله گرفته شده باشد.

[سؤال 797] 1670

2. آیا شامپو که بعضی می گویند الکل داخل آن است نجس است یا خیر؟

بسمه تعالی، محکوم به طهارت است، مگر آن که احراز کند که از قسم الکل نجس با آن مخلوط است.

[سؤال 798] 1670

3. آیا الکل سفید پاک است یا نجس؟

بسمه تعالی، محکوم به طهارت است.

ص: 357

2. ما هو رأيكم بالنسبة إلى السبيرة؟ وبالتالي بالنسبة إلى العطور من حيث الطهارة و النجاسة؟

بسم الله تعالى، السبيرة محكوم بالطهارة إلا أن يعلم أنها مسكر و اتخذت من المائع بالأصالة و كذلك العطور محكوم بالطهارة.

[سؤال 800] 359

بسمه تعالى

با درود به رهبر انقلاب امام امت خمینی کبیر

این جانب سؤالی داشتم راجع به مسأله نجس بودن ادکلن که اگر می شود فتوای امام را راجع به این مسأله و توضیحاتی که لازم است را عرض کنید. خیلی ممنون.

بسمه تعالی، محکوم به طهارت است.

[سؤال 801] 360

بسمه تعالی 1360/7/1

با سلام خدمت مسئولین دفتر امام و آرزوی موفقیت در کارهایتان؛ سؤالات چندی در مورد نجس یا پاک بودن بعضی از لوازم و موادی که از آن ها استفاده می کنیم برای من و بعضی از دوستانم پیش آمده، امیدوارم در اسرع وقت این سؤالات را پاسخ دهید. سؤالات به شرح زیر است:

1. آیا ادکلن مردانه که در خارج از ایران ساخته شده است و همین طور ادکلن های ساخت ایران نجس می باشد؟

2. آیا عطرهاى زنانه ساخت خارج و ساخت ایران نجس می باشد؟

3. آیا اسپری های متداول در بازار مثل مام، تیدوراء، هشت در چهار و... نجس است؟

4. آیا موادی که در لوازم آرایشی زنانه چه خارجی و چه داخلی به کار می رود نجس است؟

ص: 358

5. اسپری هایی مثل تافت و النت که برای مو استفاده می شود پاک است؟

6. آیا ادو توالت و اترشیو پاک است یا نجس؟ همین طور الکل و...

7. آیا رنگ هایی که برای رنگ زدن در و دیوار استفاده می شود پاک است؟

در صورت امکان از هرگونه توضیحی خودداری نکنید.

بی نهایت از لطف شما متشکرم و توفیقتان را از خداوند متعال خواستارم.

بسمه تعالی، تمام مذکورات محکوم به طهارت است. مگر آن که معلوم شود که با مسکر مایعِ بالاصاله مخلوط شده یا نجاست از خارج به آن رسیده است.

[سؤال 802] 361

بسمه تعالی 1361 / 10 / 30

سلام علیکم، پس از اهدای عرض سلام، امیدوارم که همه شما صحت و سلامت باشید و توفیق شما را از خداوند تبارک و تعالی مسألت دارم.

دو سؤال شرعی برایم مطرح شده که از شما خواهش دارم که جواب آن را مطابق با فتوای امام خمینی مرقوم فرمایید. و آن ها به شرح زیر می باشند:

1. آیا استعمال ادکلن حرام است یا خیر؟ در صورت حرام بودن، آیا به خاطر این است که قوه شهوت را تحریک می کند؟

بسمه تعالی، حرام نیست.

2. شخص نمازگزار به هنگام نماز جماعت باید از جلو وصل باشد یا از طرفین و یا هر دو؟ (در این میان، اشکال نماز خواندن روبه روی ستون چگونه است و قطر ستون چقدر باید باشد؟)

بسمه تعالی، اگر از جلو یا یکی از طرفین متصل باشد و لااقل یک نفر از صف قبل از خودش را بتواند ببیند اشکال ندارد.

[سؤال 803] 362

بسمه تعالی 1360 / 11 / 14

حضور محترم حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی سلام علیکم

ص: 359

خواهشمند است نظر خود را در مورد استفاده از عطریات و ادکلن هایی که در بازار موجود است و دارای ترکیبات الکلی می باشد و خیلی ها از وجود الکل در ترکیب آن بی اطلاع می باشند، اعلان فرمایید.

بسمه تعالی، با فرض بی اطلاع بودن، محکوم به طهارت است و همچنین اگر الکل صنعتی باشد.

[سؤال 804] 5985

4. آیا ادکلن های خارجی مردانه و زنانه که انسان نمی داند در آن ها الکل هست یا نه، نجس هست و انسان به واسطه استفاده از آن بدنش نجس می شود یا نه؟

بسمه تعالی، محکوم به طهارت است.

[سؤال 805] 363

بسمه تعالی 1361 / 9 / 29

با عرض ارادت و آرزوی سلامتی امید مستضعفان جهان

1. آیا استعمال عطرهاى خارجی و یا ادکلن حرام است؟

بسمه تعالی، حرام نیست.

2. آیا بازی کردن با پاسور اگر بر سر پول نباشد و فقط برای گذراندن اوقات بیکاری باشد حرام است؟

بسمه تعالی، حرام است.

3. موزیک ها و آهنگ هایی که در فیلم های خارجی شنیده می شود حرام است یا خیر؟

بسمه تعالی، موسیقی مطرب حرام است و صداهاى مشکوک مانع ندارد.

4. آیا تخلفات کوچک راهنمایی و رانندگی برای موتورسواران و دوچرخه داران حرام است؟

بسمه تعالی، مراعات مقررات دولت اسلامی لازم است.

و السلام، خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی، خمینی را نگهدار

[سؤال 806] 1990

4. آیا استعمال ادکلن در نماز اشکال دارد یا خیر و به طور کلی آیا نجس است یا نه؟

بسمه تعالی، محکوم به نجاست نیست و استعمال آن در نماز اشکال ندارد.

[سؤال 807] 5021

2. آیا استعمال ادکلن که احتمالاً الکل صنعتی دارد حرام است؟ در مورد عطرهایی که معلوم نیست الکل دارد یا نه چطور آیا استعمال آن مجاز است؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 808] 364

بسمه تعالی 1361 / 1 / 8

سلام علیکم، خواهشمند است این مسأله شرعی را جواب صریح بفرمایید؛ لطفاً جواب را دقیقاً و از جوانب مختلف مورد بررسی و حلاجی قرار دهید.

1. آیا الکل صنعتی یا طبی که در انواع ادکلن ها و عطره های خارجی و داخلی مورد مصرف قرار می گیرند، با علم به این که انسان می داند این نوع الکل ها می توانند مست کننده باشند، پاک می باشند یا خیر؟

بسمه تعالی، پاک است، مگر آن که یقین کند که مسکر مایع بالاصاله است.

[سؤال 809]

2. آیا الکل صنعتی یا طبی که در انواع ادکلن ها و عطره های خارجی و داخلی مورد مصرف قرار می گیرند، با علم به این که انسان نداند این نوع الکل ها می توانند مست کننده باشند، پاک می باشند یا خیر؟

بسمه تعالی، حکم مسأله قبل را دارد.

[سؤال 810] 365

بسمه تعالی 1361 / 7 / 12

با توجه به این که بعضی از داروها حاوی الکل می باشند، خواهشمند است چگونگی مصرف آن را، از نظر شرعی اعلام نمایید.

ص: 361

بسمه تعالی، اگر معلوم است که الکل حرام در دارو هست، مصرف آن جایز نیست، مگر در صورت ضرورت و انحصار معالجه به آن.

[سؤال 811] 452

2. الکل صنعتی یا ادکلن های معمولی، با یقین به این که غیر قابل شرب و مسموم می باشند - هر چند یکی از مواد تشکیل دهنده آن ها الکل مست کننده باشد - آیا نجس محسوب می شوند؟ ضمناً به الکل های معمولی، مواد سمی اضافه می کنند تا غیر قابل شرب باشد و فقط در مصارف صنعتی استفاده شود.

بسمه تعالی، اگر یقین ندارند که از مسکر مایع بالاصاله گرفته شده یا با آن مخلوط شده، پاک است.

[سؤال 812] 5561

4. حکم شرعی در مورد دادن دارو بر طبق دستور کتبی پزشک به بیمار، با علم به این که این دارو مقداری ترکیبات الکلی دارد، چیست؟ بسمه تعالی، در فرض مرقوم، اشکال ندارد.

[سؤال 813] 366

بسمه تعالی 1361 / 10 / 17

دفتر محترم استفتای امام خمینی، ارواحنا فداه، پس از سلام، استفتا می گردد:

در فرمول بعضی از شربت های تقویتی که فقط جنبه تقویتی دارند و همچنین بعضی از شربت های سینه بزرگسال و حتی اطفال، الکل طبی (مست کننده) به کار رفته؛ 1. تجویز آن ها به وسیله پزشکان و فروش آن ها در داروخانه ها چه وضعی دارد؛ در صورتی که هیچ کدام از آن ها چاره منحصر به فرد نمی باشند؟

2. همچنین وظیفه مقامات بهداری نسبت به منع ساخت آن ها چگونه است؟

3. در صورت مجاز بودن فروش آن ها در داروخانه، آیا باید نجاست آن ها و وجود الکل در آن ها به مریض گوشزد شود یا نه؟

ص: 362

بسمه تعالی، اگر معلوم است که در آن، شراب حرام هست تجویز و صرف آن جایز نیست؛ مگر در مورد ضرورت و انحصار علاج به آن؛ ولی در صورت شک مانع ندارد و تحقیق زیاد لازم نیست.

[سؤال 814] 662

3. الکل پاک است و یا خیر؟

بسمه تعالی، الکل صنعتی اگر علم به نجاست آن نباشد پاک است.

[سؤال 815] 6984

3. آیا داروهایی که دارای الکل می باشد پاک است؟

بسمه تعالی، حکم خود الکل را دارد که در رساله است.

[سؤال 816] 367

بسمه تعالی

آیا الکل صنعتی که در انواع ادکلن ها و عطرها و برخی رنگ ها و داروها و امثال آن به کار می رود، پاک است یا خیر؟

بسمه تعالی، الکل صنعتی پاک است، مگر آن که یقین به نجاست آن پیدا شود.

[سؤال 817] 368

بسمه تعالی 1360 / 12 / 21

با سلام و دعا و آرزوی طول عمر برای حضرت رهبر؛ خواهشمند است در این موارد نظر مبارک امام را جویا شوید:

1. آیا الکل صنعتی و طبی نجس هستند؟ اگر جواب مثبت است در مواقع استعمال ضروری چه باید کرد؟

بسمه تعالی، محکوم به طهارت است.

2. هر گاه فیلم عکس زنی را که حجاب اسلامی را رعایت نکرده، مرد نامحرمی که در شهری دیگر

ص: 363

است و اصلاً او را ندیده و نمی شناسد ظاهر کرده و به آدرس وی پست می کند: آیا زن گناهی مرتکب شده است؟ لازم به توضیح است که عکس گیرنده از محارم زن است.

بسمه تعالی، در فرض سؤال، و نبود مفسده مانع ندارد.

3. آیا کار کردن زنان در اداراتی که باید با مردها مرتباً برخورد داشته و حتی در یک اتاق باشند از نظر شارع مقدس اشکال دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، با رعایت وظایف شرعی و نبود مفسده اشکال ندارد.

[سؤال 818] 369

بسمه تعالی

آیا الکل صنعتی پاک است؟

بسمه تعالی، پاک است.

[سؤال 819] 370

بسمه تعالی

محضر مبارک آیت الله العظمی نایب الامام، امام خمینی، دامت برکاته

1. شخصی مویز یا کشمش را مدت چهار یا پنج دقیقه در آب می جوشانند بعد می خورد، آیا حرام می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، حرام نمی شود.

2. اگر کسی با دست یا چیز دیگر کاری کند که منی از او خارج شود حکمش چیست؟

بسمه تعالی، عمل مزبور حرام است.

نجاست فقاغ

[سؤال 820] 371

بسمه تعالی

ریاست محترم دفتر امام خمینی

لطفاً نظر شرعی و اسلامی خود را نسبت به نوشابه ماء الشعیر - که علی الظاهر در

بازارهای تهران عرضه می شود - بفرمایید که آیا حلال است یا حرام و یا مکروه؟ چرا و به چه دلیل؟ قبلاً متشکرم

بسمه تعالی، آنچه در بازار است، بر ما معلوم نیست؛ لکن آب جو که به ترتیب خاصی - که اهل خیره می دانند - گرفته می شود حرام است.

[سؤال 821] 399

4. خوردن نوشیدنی های «ماء الشعیر» که بعد از انقلاب به بازار آمده چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، اگر همان آب جو معروف باشد حرام است.

[سؤال 822] 1811

2. آیا شرب ماء الشعیر حرام است یا نه؟

بسمه تعالی، اگر آب جو است حرام است.

[سؤال 823] 372

بسمه تعالی 1361 / 12 / 7

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی رهبر کبیر انقلاب، امام خمینی

در مورد حلیت نوشابه ماء الشعیر که توسط شرکت بیلاسو در تهران و سایر استان های ایران پخش و به مصرف غذایی می رسد نظر مبارکتان را بفرمایید.

بسمه تعالی، اگر آب جو است حرام است.

[سؤال 824] 1040

8. ما حکم ماء الشعیر الذی یباع فی أسواق الجمهورية الإسلامية؟

بسم الله الرحمن الرحيم، إذا كان من مصادیق ما یسمی بالفقاع، یحرم بیعه و شربه.

ص: 365

[سؤال 825] 373

بسمه تعالی

خدمت برادران ارجمند دفتر حضرت امام سلام عرض می کنم و امیدوارم در کارهایتان موفق و پیروز باشید.

من دانشجوی دانشگاه شیراز هستم و می خواستم از شما درباره نجس بودن کمونیست ها سؤال بکنم و این که باید از آن ها دوری بکنیم یا نه؟ زیرا همان طوری که شما می دانید در محیط دانشگاه دانشجویان مسلمان و کمونیست با هم درس می خوانند و از سلف سرویس و بوفه تعاونی و خوابگاه و بقیه وسایل دانشگاه با هم استفاده می کنند و خود من نزدیک دو سال است که با یک دانشجوی کمونیست در یک اتاق زندگی می کنم البته در خوابگاه های دیگر هم مسلمان ها و کمونیست ها با هم در یک اتاق هستند. لطفاً مرا راهنمایی بکنید و همچنین ذکر کنید که تکلیف بقیه دانشجویان مسلمان چه می شود.

بسمه تعالی، اگر منکر اصول دین یا یکی از ضروریات دین باشند نجسند.

[سؤال 826] 457

2. هل يعتبر النصارى عيناً نجسة و كيف يمكن التعامل معهم و نحن في بلدان الكفر هذه؟

بسم الله تعالی، غیر المسلم محکوم بالنجاسة.

[سؤال 827] 374

بسمه تعالی 14 / 9 / 1358

محضر مبارک حضرت آیت الله امام خمینی، دامت توفیقاته

با سلام و بندگی به خاک پای مبارک و با آرزوی توفیق آن حضرت در راه اسلام، به

ص: 366

عرض مبارک می رسد: این جانب اهل سبزووار، در مجاورت همسایه ای قرار داریم که از درویش های گنابادی می باشد که نام بزرگ سلسله شان سلطان حسین تابنده یا حضرت آقای رضا علی شاه می باشد. با این که درویش می باشد، مسجد می آید نماز می خواند و خیلی هم اظهار علاقه به آن حضرت می نماید. ولی همسایه دیگری داریم ایشان می گوید: این ها پاک نیستند و معاشرت با این ها حرام است و حضرت امام هم این فرقه را کافر می دانند و دستور آزار و اذیت شخص نامبرده را می دهد. و عده ای به منزل نام برده حمله کردند. نام برده از منزل خود رساله آن امام بزرگ را نشان داد و گفت ما یکی هستیم و همه مسلمانییم و آقای ما با حضرت امام ملاقات کرده و اختلافی نیست و شما خدمت امام نامه بنویسید، اگر ما نجس بودیم و امام دستور داد ما را سنگسار کنید. از آن امام بزرگوارم تقاضا دارم اطلاعاتی در این بابت به ما بدهید.

بسمه تعالی، کسی که منکر خدا یا رسول یا ضروری دین نیست، محکوم به اسلام است و مؤمنین از هر عملی که موجب تفرقه است، پرهیزند.

[سؤال 828] 304

3. آیا اشخاصی مثل ادیسون به بهشت (به خاطر اختراع) می روند؟

بسمه تعالی، غیر موحد راه به بهشت ندارد.

[سؤال 829] 1008

2. در مورد کافر و نجس بودنش فرموده اید: «بچه ای که پدر یا مادر و یا یکی از جدّ و جدّه اش مسلمان باشند پاک است». آیا صرف مسلمان بودن یکی از این ها حین انعقاد نطفه کفایت می کند. بنابراین اگر بعد از انعقاد نطفه همگی کافر شدند، بچه پاک است یا نجس؟ اگر حین انعقاد نطفه همگی آن ها کافر بودند، بعد از انعقاد، یکی از آن ها اسلام آورد بچه پاک است یا نجس؟

بسمه تعالی، اگر در حین انعقاد نطفه مسلم بوده اند، میزان، حین انعقاد نطفه است، و کافر شدن پدر و مادر بعد از آن موجب حکم به کفر بچه نمی شود؛

ص: 367

ولی اگر در حین انعقاد نطفه کافر بوده اند و بعد یکی از آن ها یا هر دو مسلمان شوند، بچه محکوم به اسلام است.

[سؤال 830] 3677

7. آیا غیر مسلمان کافر است یا خیر؟

بسمه تعالی، کافر است.

[سؤال 831] 375

بسمه تعالی

با سلام و درود به امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و با سلام و درود بر شما رهبر عزیز و لرزاننده ستمگران و با درود به رزمندگان اسلام در جبهه های نبرد حق علیه باطل

رهبر عزیز انقلاب، خمینی بت شکن دام عزه، روحی له الفداء، چون ما به قدر کافی علم و آگاهی نداریم و نمی توانیم تمام مسائل روزمره را حل کنیم، به این دلیل، سؤالی را که شخصی از این جانب پرسید و بنده در جواب عاجز ماندم برایتان می فرستم و امیدوارم که جوابش را بدهید تا آن شخص را از اضطراب خاطر راحت کنید. این جانب به این دلیل این سؤال را می پرسم که چون در توضیح المسائل شما به این مورد اشاره ای نشده بود و سؤال این است که: اگر شخص مسلمان باشد و تمام اعمال مسلمانان و اسلام را انجام دهد، اما پدر این شخص مسلمان نباشد (یعنی به طور کامل و به کل فقط خدا را قبول کند و هیچ دینی را نپذیرد) و هرچه فرزند نیز امر به معروف و نهی از منکر کند پدر نپذیرد و خود نیز چون سنش کم است و دختر می باشد و اختیاری از خود ندارد یا این که جایی را ندارد که از خانه پدر بیرون برود، باید چه کند؟ زیرا که او نماز می خواند اما خانه و زندگی پدرش به علت ندادن خمس و زکات و همچنین بی اعتقادی او به اسلام، حرام است. تکلیف شخص که دختر نیز می باشد چیست؟

بسمه تعالی، مانع ندارد در خانه پدر بماند، ولی اگر بی اعتقادی پدر در حد

ص: 368

کفر و ارتداد باشد باید در اموری که طهارت در آن شرط است مراعات طهارت را بنماید.

[سؤال 832] 376

بسمه تعالی

محضر مقدس امام امت، خواهشمند است بفرمایید اهل کتاب پاک هستند یا نه؟ اگر پاک هستند آیا در مسافرت ها می توان از غذاهای آن ها به غیر از گوشت که ذبحش اسلامی نیست، استفاده کرد؟

بسمه تعالی، غیرمسلمان نجس است و چیزی که با رطوبت با بدن او ملاقات کند، نجس می شود.

[سؤال 833] 377

بسمه تعالی 1361 / 12 / 27

پدر و مادری پسری دارند 25 ساله که با هم زندگی می کنند. در سن 11 سالگی پسر یکی از چشم های خود را از دست داد و این موضوع برایش عقده شد، به طوری که پول از پدر برمی داشت و به سینما می رفت و بعضی مواقع در حدود 6 - 7 ساعت در سینما می ماند. با مشورت یکی از مبلغین تصمیم گرفتند تلویزیون بخرند و در نتیجه سینما رفتن او کم شد تا بعضی مواقع در هفته یک روز سینما می رفت. در دانشگاه قبول شد و عشق فراوان به مطالعه داشت. در نتیجه متمایل به مارکسیسم شد. پدر اطلاع کافی و سواد کافی نداشت و مادر بی سواد بود. آنچه او را نصیحت کردند نتیجه نگرفتند، تا به حزب توده متمایل شد و خیلی فعالیت در راه حزب می کرد ولی حدود مدت یک سال است که فعالیت او کم شده به طوری که خیلی از دوستان خود را ترک کرده و فعلاً به کار دامداری مشغول است، ولی هواخواه حزب بوده است و نیز با جمهوری اسلامی موافقت کامل دارد.

1. درباره طهارت و معاشرت با او تکلیف چیست؟

ص: 369

2. از پدر و مادر ارث می برد یا خیر؟

3. اگر ممکن است پدر و مادر را راهنمایی نمایید که تکلیف آن ها در برابر الله چیست. با او مماشات و مدارا کنند تا ان شاء الله برگشت نماید یا او را طرد کنند؟

بسمه تعالی، اگر منکر خدا یا رسول یا یکی از ضروریات دین نیست محکوم به اسلام است و از پدر و مادر ارث می برد، لکن تا ممکن است باید او را ارشاد نمایند.

[سؤال 834] 378

بسمه تعالی

با درود به رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران امام خمینی

چند سؤال داشتم که خدمت شما عرض می نمایم:

1. آیا حکم کافر بر کمونیست های امروزی صدق می کند؟ اگر چنین است آیا عرق آنان که بر روی صندلی می ماند و پس از مدتی خشک می شود فرد مسلمانی را که روی آن می نشیند و عرق می کند نجس می نماید؟

بسمه تعالی، اگر واقعاً کمونیست هستند نجسند و عرقشان صندلی را نجس می کند.

2. آیا آمدن زن ها در قبرستان در صورتی که مزاحم فاتحه دادن مردان شوند اشکال ندارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

3. آیا خمس به لباس و اورکت و پوتین و ساعت و... که غنیمتی هستند و بچه ها از جبهه می آورند تعلق می گیرد؟

بسمه تعالی، خمس ندارد.

4. آیا همراه داشتن قرآن و مفاتیح کوچک موقعی که انسان به توالت می رود اشکال دارد؟

بسمه تعالی، مانع ندارد ولی سعی کنند همراه نبرند.

5. اگر مسجدی روحانی نداشته باشد و مثلاً دو روحانی اطراف آن مسجد نیز صلاحیت آن را نداشته باشند که پشت سرشان نماز خوانده شود آیا جایز است نماز جماعت در آن مسجد به امامت یک فرد

ص: 370

غیر روحانی مورد تأیید برگزار شود؟

بسمه تعالی، با دسترسی به روحانی، غیر روحانی امامت نکند.

[سؤال 835] 379

بسمه تعالی

محضر مقدس و محترم مسئولین دفتر امام خمینی حفظه الله تعالی رهبر محبوب جهان و امید مستضعفان و محرومان و رنج دیدگان و مقتدای بزرگ مسلمین جهان.

با عرض سلام و ارادت بسیار، چند سؤال داشتم که می خواستم فتوای رهبر و مقتدای بزرگ و امام را در این موارد بدانم. قبلاً از مزاحمت عذر فراوان می خواهم.

1. آیا شخصی که نماز نمی خواند و قهراً از نجاسات پرهیز درستی ندارد، در صورت انکار نکردن اسلام و ضروریات آن نجس است یا طاهر و از رطوبت بدن او باید پرهیز شود یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر منکر خدا یا رسول خدا یا یکی از ضروریات دین نباشد نجس نمی شود.

2. آیا صلۀ رحم در صورتی که باعث تضعیف روحیه و احیاناً قطع رویه امر به معروف و نهی از منکر شود و مناعت طبع انسان را کم کند یا از بین ببرد واجب است؟ یا قطع آن لااقل تا مدتی که این حالات از بین برود اشکال ندارد؟ لطفاً جواب هر دو قسمت سؤال را بفرمایید.

بسمه تعالی، قطع رحم جایز نیست و سعی کنند مفاسد را با تنبیه و موعظه برطرف کنند.

3. نقاشی صورت انسان و حیوان چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، اگر مجسمه نباشد اشکال ندارد.

[سؤال 836] 380

بسمه تعالی 1 / 12 / 1361

محضر آیت الله العظمی امام خمینی

مستدعی است نسبت به مسأله زیر اظهار نظر فرمایند:

آیا پیروان دین های مسیحیت و عیسویت کافر و نجس هستند یا خیر؟ و اگر جواب

ص: 371

مثبت است چگونه ازدواج موقت با آن ها جایز است؟

بسمه تعالی، غیر مسلمان خواه از اهل کتاب باشد یا از غیر اهل کتاب کافر و محکوم به نجاست است و ازدواج موقت مرد مسلمان با زن کتابیه اشکال ندارد.

[سؤال 837] 7312

2. پدرم نماز نمی خواند، البته مادرم به ظاهر مسلمان هست و نماز می خواند. البته پدرم نیز دم از اسلام می زند، اما اعمال او بر ضد اسلام است. نماز، روزه، و غیره را انجام نمی دهد و حتی یک بار یادم هست که شراب خورده، حال من نمی دانم آیا پدرم کافر حساب می شود و نجس است یا نه؟

بسمه تعالی، تا انکار خدا و رسول و احکام ضروری اسلام نکرده محکوم به اسلام است و مجرد مخالفت عملی کفر نیست.

[سؤال 838] 381

بسمه تعالی

پس از شکر و سپاسگزاری خداوند متعال و درود بر پیامبر گرامی اش محمد صلی الله علیه و آله و سلم و با سلام به امام امت چند سؤال داشتم که ذیلاً به عرض شما می رسانم:

1. افرادی که منافقانه کار می کنند در ارگان های دولتی، ممکن است در آن ارگان نماز هم بخوانند، ولی خارج از ارگان فحش نسبت به خدا و رسولش می دهند و گاهی اوقات هم توهین و کفر می گویند و حتی امام خمینی را فحش و ناسزا هم می گویند، آیا اینجور افراد مرتد هستند و حکم کافر را دارند؟ و آیا نجس می باشند یا حکم دیگری دارند؟

بسمه تعالی، اگر منکر خدا و رسول و ضروری دین نباشد محکوم به کفر نیست.

ص: 372

2. افرادی که به خدا اعتقاد دارند، ولی نماز نمی خوانند و می دانند نماز رکن دین است، و حتی چند سال پیشنماز می خوانده اند الآن حکم آن ها چیست؟ و آیا رابطه با آن ها درست است یا نه؟

بسمه تعالی، باید آن ها را امر به معروف نمایید.

[سؤال 839]

3. افرادی که در قلب به خدا ایمان دارند و گاهی اوقات با زبان انکار و منکر خدا می شوند و امید به او ندارند ولی خالصانه برای جمهوری اسلامی کار می کنند حکم این ها چیست؟

بسمه تعالی، اگر انکار از روی قصد باشد محکوم به ارتداد و نجاست هستند.

4. آیا لباس و شلوار کسی که شب در خواب شیطانی و منی از او خارج شده با شستن محل منی پاک می شود یا باید تمام لباس یا شلوار را شست و شو دهیم؟

بسمه تعالی، شستن همان موضعی که نجس شده کافی است و لازم نیست تمام لباس شسته شود.

5. در مورد غنیمت هایی از قبیل: فانوسقه، شلوار ارتشی، ساعت، انگشتر و وسایل شخصی دیگر اگر رزمنده آن ها را بیاورد حکم آن ها چیست؟ و اگر غیر رزمنده کسی که در شهر جنگی نگهبانی داده بیاورد حکم آن ها چیست؟

بسمه تعالی، رزمندگان می توانند آن ها را برای خود بردارند.

[سؤال 840]

6. حکم کسانی که منکر خدا و رسولش هستند، مثل کمونیست ها ولی برای جمهوری اسلامی کار می کنند و روابط دوستانه با مسلمانان دارند آیا طبق سوره ممتحنه آیه یک باید رابطه با آن ها قطع کرد یا حکم دیگری دارند؟

بسمه تعالی، کافر و نجس هستند و اگر در ربط با آن ها مفسده باشد باید رابطه را قطع نمود.

7. من خودم مدت زیادی است از تقریباً یک سال قبل از جنگ در شهر دزفول نگهبانی می دادم و تا قبل

ص: 373

از باز شدن مدارس سال 60 - 61 تمام وقت جبهه بودم، ولی از وقتی که حمله های بستان و فتح المبین می خواستند شروع بشوند و تقاضای نیرو کردند من مایل بودم به جبهه بروم ولی مادرم از این کار جلوگیری می کردند ولی قبل از حمله ها راضی به جبهه رفتن بودند، آیا می توانم بر خلاف رضایت پدر و مادرم به جبهه بروم و در حمله شرکت کنم، یا باید آن ها را راضی کنم و در ضمن نامزد هم دارم و خانواده نامزد من نیز از رفتن من به جبهه الآن جلوگیری می کنند. در صورتی که من از صمیم قلب دوست دارم الآن به جبهه بروم تکلیف من چیست؟

بسمه تعالی، اگر داوطلب هستید طوری عمل کنید که موجب اذیت پدر و مادر نشوید.

در آخر از تمام برادران دفتر امام به خاطر فداکاری های زیادی که برای ملت مستضعف ایران می کنند شخصاً تشکر می کنم. اگر یک عکس از تصویر امام با امضای او برایم بفرستید بسیار ممنونم.

[سؤال 841] 220

2. پدرم مردی کافر است و اجداد وی ضد انقلاب هستند، در رساله نوشته که حتی عرق بدن کافر هم نجس است، چه کنم؟ ناگفته نماند اگر خداوند مرا هدایت نمی نمود و مادرم مرا یاری نمی کرد چه بسا مانند آن ها دیوانه بار می آمدم.

بسمه تعالی، اگر منکر خدا یا رسول یا یکی از ضروریات دین نیستند کافر نیستند.

[سؤال 842] 382

بسمه تعالی 1361 / 2 / 22

با درود بر امام امت خمینی بت شکن، امید مستضعفان و در هم کوبنده مستکبران و با درود بر شهدای اسلام و رزمندگان جبهه های حق علیه باطل. و با درود بر شما روحانیون مبارز که در سنگر حوزه حافظ اسلام راستین و احیا کننده تشیع علوی هستید.

مشکلی دارم و آن این است که خانواده ای که در آن زندگی می کنم، یک خانواده غیر اسلامی است. تنها من و مادرم در این خانواده نماز می خوانیم. (که مادرم نیز در انجام این فریضه الهی سهل انگار و غیر کوشاست) از زمانی که به یاد دارم، پدرم نماز

ص: 374

نمی خواند. (البته به کلی منکر نیست). برادرم قبل از انقلاب، فردی مسلمان بود، اما متأسفانه بعد از انقلاب، از راه راست الهی منحرف گردیده و کمونیست شده و اکنون به کلی منکر خداست و جزو حزب توده است. یکی از خواهرانم نیز کمونیست می باشد و بی حجاب است و خواهر دیگرم نیز بی حجاب است. و تنها من در این خانواده سعی در انجام احکام الهی دارم.

اکنون از شما تقاضا دارم مرا در این مسائلی که برایم پیش آمده راهنمایی فرمایید و به این سؤالاتم پاسخ دهید:

آیا زندگی من در چنین خانواده ای صحیح است؟ آیا حکم کافر بر این ها وارد می شود؟ آیا نماز و روزه من که با این افراد در تماس هستم، صحیح است؟ و آیا من باید این خانواده را ترک کنم یا خیر؟ و ضمناً اگر حکم الهی مبنی بر ترک خانواده توسط من قرار گرفت، آیا ولایت پدر و مادر نسبت به من باقی است یا از بین می رود؟ و آیا نمازها و روزه هایی را که تا کنون گرفته ام و با کافر (برادر و خواهرم) در تماس بوده ام، صحیح است یا باید قضا کنم؟ ضمناً تصمیم گرفته ام که اگر تکلیف الهی بر ترک خانه قرار گرفت، روزها در خدمت بسیج باشم و هزینه زندگی را از این راه تأمین کنم و شب ها نیز یک کلاس دیگری را که از درس مانده، به پایان ببرم؛ چون در کلاس سوم نظری درس می خوانم. والسلام علی عباد الله الصالحین

بسمه تعالی، اگر کسی منکر خدا یا پیغمبر شود یا معتقد به نقص در رسالت اسلام باشد محکوم به نجاست است و در اموری که مشروط به طهارت است باید از او اجتناب شود، ولی مراوده با او و زندگی با چنین شخصی در یک خانواده اگر موجب فتنه و فساد نباشد اشکال ندارد و نماز و روزه گذشته محکوم به صحت است.

[سؤال 843] 7337

2. آیا اهل کتاب جزو کسانی هستند که اصل نجاست در مورد اینان صدق می کند؟

بسمه تعالی، نجس هستند.

ص: 375

2. برادر همسر من کافر است و صراحتاً اعلام کرده؛ ولی همسر من نمی تواند از او بیترد و همچنان با برادرش گرم است، تکلیفم چیست؟

بسمه تعالی، در حد صلۀ رحم مانع ندارد و کافر محکوم به نجاست است و تصرفات زن در منزل شوهر و بیرون رفتن زن از خانه منوط به اجازه شوهر است.

بسمه تعالی 1361 / 1 / 21

حضور محترم حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه سلام عرض می کنم.

پس از عرض سلام، امیدوارم حال شما خوب باشد. با عرض معذرت از گرفتن وقت عزیزتان، به مسأله ای از کتاب رسالۀ احکام که مطابق با فتوای آن جناب است برخورد نموده ام؛ مسأله، مربوط به مرتد شدن است. اگر کسی که از مسلمان زاییده شده است و مسلمان باقی مانده است و درباره مرتد شدن اصلاً اطلاعی نداشته است که معنای آن چیست و چطور می شود که انسان مرتد می شود و چه خواهد شد بعد از این شبی در اثر ناراحتی و عصبانیت شدید از موضوعی و از روی بی خردی، حرفی بزند که مرتد شود که در حالت معمولی اصلاً نمی زند و سپس بخوابد و فردای آن شب از خداوند طلب عفو و بخشش کند در حالی که به خداوند اعتقاد داشته و دارد و خواهد داشت، آیا هنوز هم مرتد است؟

و دیگر اگر این شخص متأهل باشد و بعد از آن وقتی که در آن حالت مرتد شد زنش حامله گشت، آیا این زن و شوهر بر هم حرام هستند و این بچه از نظر شرعی فرزند آن ها خواهد بود یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض مذکور، ارتداد حاصل نشده است و زن و شوهر بر هم حلال هستند و بچه حلال زاده است.

5. آیا از نظر حضرت آیت الله، ارامنه که پیرو دین عیسوی هستند نجس هستند یا خیر؟

بسمه تعالی، غیر مسلمان محکوم به نجاست است.

[سؤال 847] 384

بسمه تعالی 1361/7/4

حضور محترم آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظله

این جانب و یکی از دوستانم در کشور امریکا مشغول به تحصیل هستیم. مدتی است که در مورد بعضی از مسائل که مربوط به نجس و پاکی می شود برای ما سؤال به وجود آمده که پس از مطالعه، متوجه شدیم که اکثر دانشجویان مسلمان در این کشور با آن روبه رو هستند.

حال مشکلاتی چند از مسائلی که ما روزمره با آن روبه رو هستیم که در مورد پاکی و دوری از نجاست ها است برای حضرت عالی توضیح می دهیم تا ما را راهنمایی فرموده که چطور و تا چه حد بر ما رعایت این مسائل واجب است:

1. در مورد غذاهای مختلف و قوطی شده که احتیاج به استفاده روزانه بعضی از آن ها برایمان وجود دارد - از قبیل نان، کره، شیر، پنیر، لوبیا، ماهی و یا رب گوجه فرنگی که در مورد لوبیا، خودمان در کارخانه آن، کار کرده و شاهد بوده ایم که دست غیر مسلمان با لوبیا تماس حاصل می کند - آیا از استفاده تمامی این غذاها باید امتناع جوییم؟

بسمه تعالی، تمام چیزهای خوردنی - اعم از درسته و باز - تا احراز نجاست آن و لو با تماس با کافر با رطوبت نشود محکوم به طهارت و حلیت است؛ مگر در اجزای حیوانی که در بلاد کفر محکوم به نجاست و حرمت است، مگر حلیت آن به وجهی ثابت شود.

ص: 377

2. منزلی که در آن سکونت داریم، از دستگیره در گرفته تا یخچال و گاز و موکت و روی پیشخوان آشپزخانه تماماً به وسیله غیر مسلمان دست خورده که البته چیزهایی که قابل آب کشیدن است، آن ها را آب می کشیم؛ یا این که چون در این جا زندگی می کنیم، نشر فرهنگ اسلامی، جزئی از برنامه کارمان هست؛ بنابراین گاهی اتفاق می افتد که افرادی غیر مسلمان برای بحث و گفت و گو در این مورد به منزلمان آمده و بالنتیجه با بعضی از وسایل خانه تماس حاصل می کنند، آیا باید هر دفعه تمام این وسایل را - از قبیل صندلی یا موکت را که آن ها با لباس مرطوب روی آن نشسته اند - آب کشید؟ یا در مورد بعضی از دوستان که خانم امریکایی مسلمان دارند و خانواده خانم، مسلمان نیستند و برای ملاقات فرزندشان مکرراً به منزل ایشان می روند و چون از اقوام نزدیک هستند، با تمام وسایل منزل تماس حاصل می کنند؛ فتوای حضرت عالی در این مورد چیست؟ و چگونه باید با این افراد رابطه داشت که مورد ناراحتی و زدگی آن ها - خدای ناخواسته - از اسلام عزیز نشود؟

مهم تر این که گاهی این افراد، علاقه مند به مطالعه قرآن کریم می شوند و طبق مسأله 139 حضرت عالی، نمی توانیم؛ با این موضوع چطور باید برخورد کرد که مورد ناراحتی به وجود نیاید؛ مخصوصاً در مورد اقوام نزدیک؟

بسمه تعالی، تمام افراد مسلمان و چیزهای مورد ابتلاء شما محکوم به طهارت است، مگر این که بدانید ملاقات با غیر مسلمان یا نجس کننده دیگری با رطوبت کرده باشد.

3. در مورد دستگاه های رخت شویی و خشک کن که در اماکن عمومی وجود دارد و تمام افراد از آن استفاده می کنند نیز مسائلی مطرح است که به فرض شستن لباس ها در منزل و خشک کردن آن ها به طور طبیعی، مشکلات زیر هنوز وجود دارد که نیاز به

راهنمایی حضرت عالی در این موارد نیز داریم:

الف. چون روزها در دانشگاه که دور از محل سکونتمان می باشد به سر می بریم و خصوصاً در روزهای گرم تابستان لباسمان به وسیله عرق بدن و یا در فصول دیگر به وسیله باران و برف، مرطوب می شود و روی صندلی و میزهایی که مشترکاً به وسیله افراد استفاده می شود، می نشینیم. بنابراین تقریباً همیشه لباس ما نجس است و برایمان مسأله نماز خواندن با این لباس در طی روز در دانشگاه وجود دارد.

ب. و یا مشخصاً در مورد خشک کن ها که افراد غیر مسلمان هم از آن ها استفاده می کنند و با در نظر گرفتن این که امکان آب کشیدن آن دستگاه ها وجود ندارد. و همچنین اکثر منزل های این جا بدون حیاط و اصولاً آپارتمان کوچک است و جایی برای آویزان کردن لباس نیست؛ خصوصاً در زمستان که در بعضی ایالات شش ماه از سال است؛ چگونه و تا چه حد باید رعایت این مسائل را با وجود این چنین مشکلاتی کرد؟ (با در نظر گرفتن این که یک دانشجو، با محدودیت زمانی هستیم) البته به این فکر بودیم که لباس نماز خود را با دست، شسته و در هوای آزاد خشک کنیم که با مشکل دیگری روبه رو شدیم که نجاست از طریق رطوبت لباس که روی صندلی های نجس می نشینیم به لباس و بدنمان سرایت می کند که باید روزی سه مرتبه دوش گرفته که این برایمان دچار اشکال می کند؛ خصوصاً در طی روز که مجبور هستیم در دانشگاه بمانیم. خواهشمند هستیم ما را در مورد مسائل فوق و ارشاد بفرمایید.

بسمه تعالی، تا علم به نجاست ندارید، می توانید معامله طهارت نمایید و سرایت نجاست به واسطه رطوبت به مقداری است که علم به سرایت پیدا شود.

[سؤال 850] 385

بسمه تعالی 1361 / 7 / 4

محترماً نظر به این که شرکت تعاونی تهیه و توزیع صنف اغذیه فروشان و مواد

ص: 379

غذایی تهران در شرف تأسیس می باشد و داوطلبان عضویت در آن تعاونی می بایست معرفی نامه خرید سهام جهت ارائه به بانک و واریز سهام به حساب آن شرکت را از این کمیته دریافت دارند که این مسأله، مشکلی را برای این کمیته ایجاد نموده و آن این که در حال حاضر تعدادی از فروشگاه های اغذیه و کارخانجات تولیدکننده مواد غذایی توسط اقلیت های مذهبی اداره می شود، که این گونه مواد غذایی اکثراً توسط کارگران اقلیت های مذهبی، تولید و در مجامع و معابر عمومی مورد مصرف عامه مردم قرار می گیرد، که این مسأله به نظر می رسد دارای اشکالات شرعی باشد، لذا خواهشمند است با عنایت به موارد ذکر شده فوق، با نظرات خود، این کمیته را ارشاد و با مشخص نمودن مسأله شرعی فوق، راهگشای پیشرفت صنف فوق باشید.

بسمه تعالی، اگر معلوم نباشد که اغذیه تولیدی، مشتمل بر حرام و یا نجس باشد، خرید و فروش و استفاده آن اشکال ندارد.

[سؤال 851] 1971

5. بنده در یکی از روستاهای گیلان غرب که اهالی این روستا اهل حق می باشند با زن و بچه ام زندگی می کنیم، آیا وقتی که مردم این روستا که اهل حق می باشند و اهل نماز و روزه نیستند و نیاز می کنند و نیاز درست هم می کنند و برای ما می آورند، ما می توانیم از این نیاز بخوریم و یا اگر همسایه ما برای ما از غذایی که برای خودش درست کرده است بیاورد، می توانیم استفاده کنیم؟

بسمه تعالی، اگر منکر خدا یا پیغمبر یا یکی از ضروریات دین باشند و در حکم مسلمان نباشند، محکوم به نجاست هستند و چیزی که با رطوبت، به دست و بدن غیر مسلمان تماس پیدا کند نجس می شود.

[سؤال 852] 386

بسمه تعالی 1361/9/28

مدت سه سال می گذرد که دیگر هیچ گونه شکی در ذهنم نمی باشد. آیا بنده بعد

ص: 380

از آن که شکم برطرف شد بایستی توبه می کردم یا نه؟ یعنی بنده یک مرتبه که شکم برطرف شد شروع به عبادت کامل کردم و به دستورات رساله امام نیز عمل می کردم آیا بدون این که وقتی شکم برطرف شد توبه بکنم آیین اسلام را پذیرفتم. البته منظور از توبه یعنی نیت نکردم که خداوند از این وقت دیگر بر تو و بر رسولت محمد صلی الله علیه و آله و سلم ایمان آوردم. این را نگفتم. آیا این مدت عبادتم و ایمانم درست است یا خیر؟

منتظر جواب سؤال می باشم. نگرانی مرا برطرف کنید.

بسمه تعالی، نیت لازم نبوده و اعمال شما صحیح است.

[سؤال 853] 387

بسمه تعالی

حضور محترم رهبر انقلاب اسلامی ایران امام خمینی

این جانب یکی از خواهران حزب اللهی می باشم که در قسمت بازرسی خواهران در یکی از ادارات دولتی (پست) مشمول خدمت هستم.

در این محل خواهران مسیحی زیادی مراجعه می کنند تا نامه و بسته های خود را پست کنند و چون در هنگام بازرسی الزامی است که بدن آن ها را تفتیش کنیم از این نظر اشکالی برای من و دیگر همکارانم به وجود آمده و آن این است که یا شنیده شد و یا به عبارت دیگر شایعه شده که مسیحیان پاک نیستند و رسیدن دست ما به بدن آن ها و باز تماس دست ما با مسلمان های دیگر از نظر شرعی اشکال دارد آیا مسیحیان پاک نیستند و اگر هستند یهودیان چطور؟ خواهش می کنم به طور واضح بیان کنید تنها اگر مسیحیان پاک هستند و یهودیان پاک نیستند علتش چیست و چون هر دوی آن ها دارای کتاب هستند و دین آن ها از ادیان الهی است.

بسمه تعالی، غیر مسلمان نجس است و اگر دست با رطوبت به بدن او برسد نجس می شود و بدون رطوبت نجس نمی شود.

ص: 381

3. تارك الصلاة که بواسطه تنبلی و کاهلی و بعضاً عدم اعتقاد قلبی به اصول دین می باشد نجس می باشد یا خیر، کلاً چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، نجس نیست.

2. آیا حجاب از ضروریات اسلام است؟ منکر آن و کسانی که به این دستور الهی مخصوصاً در جامعه اسلامی بی اعتنایی می کنند چه حکمی دارند؟

بسمه تعالی، اصل حکم حجاب از ضروریات است و منکر آن حکم منکر ضروری را دارد و منکر ضروری محکوم به کفر است، مگر این که معلوم باشد که منکر خدا یا رسول نیست.

بسمه تعالی

حضور محترم رهبر کبیر انقلاب، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، متّع الله المسلمین بطول بقائه

1. گروهی در رابطه با مسائل سیاسی دستگیر و زندانی هستند؛ چون افراد مسلم و غیره در یک بند و یا چند بند با هم هستند و عدّه ای از آن ها با داشتن عقیده مارکسیستی و یا متهم به آن، علی الظاهر کلمه شهادتین را گفته و نماز هم می خوانند و از مرام قبلی دفاع نمی کنند، آیا از نظر اسلام پاکند یا خیر؟ و ضمناً اگر شعار و نمازشان تاکتیکی باشد، حکمش چیست؟ آیا مسلمین در استصحاب حکم کفر این ها مجازند یا خیر؟

بسمه تعالی، کسی که شهادتین را اعتراف دارد و قول یا عملی که موجب ارتداد می شود از او سر نزده، محکوم به طهارت است.

2. اکثر افرادی که در رابطه با منافقین دستگیر شده اند و زندانی هستند و بعداً به اشتباه خودشان پی

بردند (با اقرار خودشان) می گویند: ما در موقع فعالیت برای سازمان روزه نگرفته ایم و الآن می خواهیم روزه بگیریم؛ آیا مسافرت آن ها سفر معصیت بوده یا خیر؟ آیا كفاره روزه واجب است یا خیر؟ اگر كفاره واجب شود، چگونه به جا بیاوریم اگر هم قضا و هم كفاره را بگیریم، تکلیف ما لایطاق لازم می آید یا خیر؟ تمنا می شود جواب مسأله را لطف نموده مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، سفر در ایام نفاق به منظور پیگیری کار و هدف منافقین، حکم سفر معصیت دارد و روزه ای که عمداً افطار شده، علاوه بر قضا، كفاره هم دارد.

[سؤال 857] 389

بسمه تعالی

خدمت حضرت آیت الله العظمی، امام خمینی، دام ظلّه العالی

1. کسی که در حال تحقیق عقاید خود هست، یعنی مسلمان فطری است ولیکن می گوید آنچه تا حال یاد گرفته ام تقلیدی بوده است و اکنون می خواهم تحقیق کنم که اصلاً مثلاً خدا و یا پیغمبر هست یا نه؟ آیا چنین کسی کافر است یا نه؟

بسمه تعالی، تا انکار اصول دین نکرده، محکوم به اسلام است.

2. ثنا که در خطبه جمعه واجب است، چگونه است؟ آیا حتماً «الثناء لله» و امثال این باید بگوید؟

بسمه تعالی، کلمه ثنا لازم نیست و آنچه دلالت کند بر ثنای حق تعالی، کافی است.

3. محارب در صورتی که مجبور به ارباب و محاربه بوده، ولیکن آدم نکشته، چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، موارد مختلف است و موکول به دادگاه های اسلامی است.

4. آیا فقیه می تواند در صورت اثبات حکم محارب به واسطه علم یا بیّنه، حد آن را عفو کند؟

بسمه تعالی، عفو صحیح نیست، مگر در مواردی که فقیه مصلحت اسلام را در عفو ببیند.

5. اگر کسی هم شرایط دزدی برایش صادق است و هم محارب، حدش چیست؟

بسمه تعالی، اگر سارق بوده، اولاً حد سرقت و بعد از آن، حد محارب بر او جاری می شود، ولی در لَصّ یعنی راهزن اگر محارب بوده، فقط حد محارب دارد.

[سؤال 858] 390

بسمه تعالی

پس از عرض سلام و تقاضای طول عمر و عزّت امام از درگاه خداوند متعال.

پدر و مادری دارم که نه نماز می خوانند و نه روزه می گیرند؛ جمهوری اسلامی را هم قبول ندارند؛ به امام و روحانیت فحش می دهند و اگر پایش پیش آید، برادر بزرگم اسلام و پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم را نیز مسخره می کند، خمس و زکات را هم نمی دانم که می دهند یا نه؛ ولی خدا را انکار نمی کنند و در بعضی کارهایشان هم خدایا به امید تو می گویند (البته برادر بزرگم این طور هم نیست). خلاصه، کارهای واجب را انجام نمی دهند؛ ولی خوب، صفات نیک اخلاقی دارند. دو بار هم با ایشان صحبت کرده ام ولی سودی نکرده؛ فقط معلوم شد که ولایت فقیه را قبول ندارند. حالا:

1. آیا ایشان کافرند؟ در این صورت باید چه کرد؟ آیا می شود در خانه آن ها غذا خورد؟

2. برادرانم هم همین طور هستند. باید با آن ها چه کرد؟ (برادر بزرگم وضعیت بدتر از همه این ها است).

3. هر حکمی که درباره رفتار من بدهید آیا درباره رفتار شوهرم با ایشان نیز صادق است؟

4. اگر کافر نیستند، سودمندترین کار از نظر اسلام برای ایشان چیست؟

بسمه تعالی، کسی که منکر خدا و پیغمبر و ضروریات دین نباشد کافر نیست و شما اگر می توانید - ولو با رفتارتان - آن ها را ارشاد نمایید.

[سؤال 859] 3506

5. شخصی است سالمند که با وجود داشتن دختران و پسران کوچک و بزرگ، از مدت ها قبل به لحاظ گرایش فرزندانش به ایده کمونیستی و جانبداری همسرش (مادر خانواده) از آن ها، تنها خانه شخصی خود را در اختیار آن ها گذارده و جدای از آن ها به

صورت انفرادی زندگی می کند؛ اکنون تکلیف او را معین کنید که آیا می تواند به خانه برگردد و بقیه عمر را در خانه زندگی کند یا نه؟

بسمه تعالی، اگر خانه در ملک او باقیست، اختیار با خود او می باشد و

ص: 384

نباید سبب تقویت و تأیید انحراف آن ها شود و نیز اگر [فرزندان او] منکر یکی از توحید یا رسالت و یا حکم ضروری دین باشند، نجس هستند؛ باید از آن ها اجتناب نمود.

[سؤال 860] 1328

6. آیا انکار عدل یا امامت باعث خروج از اسلام و محکوم به کفر است؟

بسمه تعالی، اگر تنها انکار عدل یا امامت باشد، موجب خروج از مذهب حق می گردد.

[سؤال 861] 391

بسمه تعالی 1361 / 6 / 31

دفتر استفتائات امام خمینی؛ با سلام

خواهشمند است به سؤالات ذیل به طور کامل جواب دهید:

1. آیا تارک الصلاة کافر است؟

بسمه تعالی، کافر نیست و ترک نماز از گناهان کبیره است.

2. اگر زنی مدت بیش از هشت ماه در خانه شوهر نماز نخوانده باشد، شوهر می تواند او را طلاق دهد؟ اگر چنانچه می تواند، به چه صورت می باشد؟ و السلام

بسمه تعالی، اختیار طلاق با شوهر است و تا ممکن است او را نصیحت و وادار به نماز کنند.

[سؤال 862] 744

4. همسایه ای داریم که صابئی می باشد، حکم برخورد با صابئین و دیگر کسانی که صریحاً خدا و ادیان را انکار نمی نمایند - خصوصاً در خوردن غذاها و آبشان و داد و ستد با آنان - چگونه است؟

بسمه تعالی، غیر مسلمان محکوم به نجاست است.

ص: 385

بسمه تعالی

از شرکت مخابرات ایران به حضور محترم دفتر حضرت آیت الله العظمی امام خمینی تقدیم می دارم:

1. اگر کسی قرآن را عمداً یا سهواً به زمین بزند آیا کفر محسوب می شود یا خیر؟
 2. آیا کتابی که آیه قرآن در آن است اگر عمداً و یا سهواً زمین بزند کفر می شود یا خیر؟
 3. آیا اسم «الله» یا اسم امامان یا پیغمبر اسلام در آن باشد اگر عمداً یا سهواً زمین بزنیم کفر محسوب می شود یا خیر؟
- بسمه تعالی، تا شخص انکار خدا یا رسول یا یکی از ضروریات را نکند حکم به کفر او نمی شود.

[سؤال 864] 3328

4. بسیاری از افراد به ظاهر مسلمان، نماز نمی خوانند و بسیاری از اعمال واجب را انجام نمی دهند؛ بلکه کارهای حرام نیز می کنند؛ آیا چنین شخصی همانند افراد غیر مسلمان، نجس محسوب می شود یا خیر؟
- بسمه تعالی، حکم کافر ندارند.

[سؤال 865] 393

بسمه تعالی 1 / 12 / 1361

محضر محترم دفتر امام خمینی، دامت افاضاته، احتراماً؛ استفسار می گردد:

1. ظاهر اهل کتاب پاک بوده و مصافحه با آن ها و داد و ستد - اعم از اشیای خشک یا تر، امثال پنیر یا خیارشور - با آنان اشکال شرعی دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، غیر مسلمان طاهر نیست و با ملاقات با رطوبت نجس می شود.

ص: 386

2. در مکانی وارد شدیم که اشخاصی مشغول نماز جماعت می باشند؛ تشخیص عدالت امام جماعت چگونه است تا در آن مکان اقتدا کنیم؟

بسمه تعالی، اگر از ناحیه اقتدای نمازگزاران اطمینان به عدالت پیدا شود، اقتدا مانع ندارد.

[سؤال 866] 2570

5. هل تحكمون بنجاسة الكتابي و أهل الدرور و الذين حُكم بكفرهم، كالبعثيين و الشيوعيين؟... و الذين نشكّ بكونهم كتابيين أو لا؛ لإخفائهم مذهبهم؟

بسم الله تعالی، يحكم بنجاسة جميع فرق الكفار؛ من الكتابي وغيره، وكذا كل من ارتد عن الإسلام أو حُكم بكفره.

[سؤال 867] 1328

4. فرق کافر و فاسق چیست و حکم ارتباط با آن ها چگونه است؟

بسمه تعالی، ضوابط کفر و ایمان در رساله مذکور است و مسلمانی که واجب را بدون عذر ترک کند یا حرامی را مرتکب شود فاسق است.

[سؤال 868] 2857

3. اگر شخصی بداند که نماز، چیز خوبی است و بداند که دستور خدا است و فلسفه آن را نیز بداند اما به دلایل خاص خودش نخواند کافر است؟ و آیا باید همسر و دخترانش از او رو بگیرند؟

بسمه تعالی، اگر انکار نکند کافر نیست.

[سؤال 869] 2857

4. اگر شخصی خمس و زکات ندهد آیا مالش بر همسر و فرزندانش حلال است؟

بسمه تعالی، جواب آن معلوم شد.

[سؤال 870] 987

3. کسانی که نماز نمی خوانند اکثراً جاهلند. آیا مسأله کافر که در رساله عملیه بدان

ص: 387

اشاره شده است به عنوان منکر ضروریات دین، آیا این افراد را شامل می شود؟

بسمه تعالی، مجرد نماز نخواندن، انکار ضروری نیست.

[سؤال 871] 394

بسمه تعالی 1361 / 8 / 29

تهران، جماران، دفتر امام خمینی

پس از عرض سلام خدمت امام امت و همگی شما و طول عمر برای امام عزیز؛ امیدوارم که در پیشبرد اهداف مقدس اسلام و پیروزی کامل آن موفق و پیروز باشید.

این جانب در دورترین روستاهای این کشور زندگی می کنم برایم مسائل و مشکلاتی پیش آمده که امیدوارم با سؤال از امام، پاسخ فرمایید. چندین سال است که ازدواج کرده ام. خودم خیلی دنبال مسائل دینی و شرعی هستم و مقلد امام هستم ولی متأسفانه همسرم زیاد به مسائل دینی اهمیت نمی دهد و بعضی اوقات، پس از خیلی سر و صدا، یک دفعه نماز می خواند و چند دفعه نمی خواند و این امر، مرا زیاد رنج می دهد؛ در این جا وظیفه من چیست؟

1. آیا غذایی که او درست می کند از نظر شرعی درست است؟

2. آیا در این مورد، در روز رستاخیز من مسئول نیستم؟

3. آیا در اثر بی توجهی او به دین، باید او را طلاق داد؟ لطفاً این مسأله را برایم روشن و توضیح کامل دهید. لطفاً با توضیحات خود مرا از این ناراحتی و رنج بزرگ نجات دهید.

بسمه تعالی، اگر منکر خدا یا رسول یا یکی از ضروریات دین نیست، پاک است و باید او را امر به معروف کنید و اگر مؤثر نباشد، شما معذور هستید و لازم نیست طلاق دهید و اختیار طلاق در دست خود شما است.

[سؤال 872] 395

بسمه تعالی

با درود فراوان به امام و یارانش و رزمندگان جبهه های جنگ. امیدوارم که در تحت

ص: 388

توجهات خدای بزرگ، موفق و پیروز باشید.

سؤالاتی در رابطه با افراد خانواده پیش آمده که بدین قرار است:

1. یکی از برادرانم (سن 31 سال) به دین اسلام و در نهایت، به خدا اعتقاد ندارد و با توجه به بحث های مکرری که به عمل آمده، به این نتیجه رسیده ایم که به هیچ چیزی پایبند نیست، حال این سؤال برای من و خانواده پیش آمده که با این برادرم به چه نحوی برخورد شود؟ منظورم از لحاظ پاک و نجس بودن و این که کافر هست یا خیر؟ در ضمن، به او پیشنهاد شده که با یکی از علمای دینی صحبت کند ولی به هیچ یک از آن ها اعتقاد ندارد و زیر بار نمی رود. ضمناً یادآوری می نماید که در حال حاضر در منزل، رفتاری که با او می شود از لحاظ پاک و نجسی، هر چیزی را که دست می گذارد، آب کشیده می شود و این طرز کار کردن یک نوع وسواسی در ما ایجاد کرده.

بسمه تعالی، کسی که توحید یا نبوت یا یکی از ضروریات دین را انکار نماید کافر و نجس است.

2. من یک دوست مسیحی دارم که با او رفت و آمدی دارم و خواستم بدانم که آیا از آن ها چیزی خوردن درست است یا خیر؟ (پاک هستند یا نجس؟)

بسمه تعالی، غیر مسلمان، هر که باشد، محکوم به نجاست است ولی غذای حلال، اگر یقین ندارید که دست تر غیر مسلمان به آن رسیده باشد پاک است.

[سؤال 873] 2654

2. شخص مذکور به ائمه و به همه فحش می دهد، ولی من دیدم که این شخص، نماز می خواند و من نمی توانم تشخیص بدهم که آیا این شخص فحشی که می دهد از قلب است و یا بر اثر عصبانیت از مسائلی که مشاهده می کند، می دهد، آیا با این که من

نمی توانم حکم کنم که او کافر است - چون دیدم نماز می خواند - آیا او کافر است یا نه و باید از خوردن غذا اجتناب بکنم؟

بسمه تعالی، اگر محرز نباشد که ارتداد از او سر زده یا نه، حکم به کفر وی

ص: 389

نمی شود و محکوم به نجاست نیست و سبّ امام اگر معلوم نباشد که جدی بوده یا نه، موجب نجاست نیست.

[سؤال 874] 396

بسمه تعالی 1361 / 5 / 16

محضر مبارك حضرت آيت الله العظمى امام خمينى، مدّ ظله

با سلام و درود خدمت جناب عالی و با امید به این که سلامت و عافیت باشید.

دو سؤال داشتم که لطفاً فتوای امام امت را در رابطه با این دو سؤال بفرمایید:

1. آیا به غیر از کفار اهل کتاب (مسیحی - یهودی - زرتشتی) بقیه کفار در زمره کفار حربی هستند؛ از هر نوع کافر که باشند؟

2. افرادی هستند که می گویند ما مسلمانیم ولی نماز نمی خوانند و بدون عذر شرعی، روزه نمی گیرند؛ لطفاً بفرمایید تکلیف این افراد چیست؟ آیا در زمره کفار قرار می گیرند و یا حکم دیگری دارند؟

بسمه تعالی، غیر مسلمان، محکوم به کفر است و کسی که نماز نمی خواند یا روزه نمی گیرد اگر منکر خدا یا رسول یا ضروری دین نباشد، کافر نیست.

[سؤال 875] 397

بسمه تعالی

حضور محترم مسئولین دفتر امام خمینی، رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران.

سروران گرامی، شما آگاه هستید که در قشر سرباز (برخلاف قشر برادران سپاه که همه مسلمان و با ایمان هستند) همه نوع سرباز وجود دارد؛ سرباز مسلمان و غیر مسلمان و اهل کتاب. از این لحاظ که من یک فرد مسلمان هستم و قدری در همنشینی با افراد غیر مسلمان حساسیت دارم، از آن مقام محترم تقاضا دارم که تکلیف شرعی ما را نسبت به این طور افراد مشخص نمایند: افرادی هستند که مسلمان نیستند (البته اسماً مسلمان می باشند)؛ نماز نمی خوانند و حلال و حرام خدا را نمی دانند چیست،

ص: 390

زندگی ما با این گونه افراد چگونه است؟ آیا می توانیم مثلاً از یک قاشق یا یک لیوان که آن ها با آن غذا و آب می خورند، ما هم با همان غذا بخوریم یا نه؟ آیا حرام است یا حلال و یا چگونه است؟ با آرزوی پیروزی نهایی رزمندگان اسلام عزیز و نابودی کفر و ظهور آقا امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و طول عمر امام امت.

بسمه تعالی، اگر منکر خدا یا رسول یا یکی از ضروریات دین نیستند، مسلمان و پاک می باشند و باید برای انجام واجبات، آن ها را امر به معروف کنند.

[سؤال 876] 398

بسمه تعالی 1361 / 5 / 25

دو مسأله برایم پیش آمده که امیدوارم جوابش را بر من روشن سازید.

1. اگر یکی نماز نخواند و از او بچه ای متولد شود و او در حال شیر خوردن باشد، آیا دست زدن یک مسلمان نمازخوان بر او حرام و نجس است یا نه؟ حرف زدن چگونه؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

2. اگر یک دختر بخواهد با يك شخص مورد نظر خود که واقعاً اسلامی است ازدواج کند - فرق نمی کند چه پاسدار، چه جانباز و چه حزب الهی - اگر با مخالفت پدر و مادر روبه روشد، آیا حق ازدواج را ندارد یا دارد؟

بسمه تعالی، ازدواج دختر باکره موقوف است به اذن پدر.

[سؤال 877] 399

بسمه تعالی

حضرت آیت الله العظمی امام خمینی؛ با عرض سلام، خواهشمندم نظر خود را در این موارد بفرمایید:

1. آیا از نظر شرعی، اهل کتاب - مانند یهودیان و مسیحیان - پاک هستند یا حکم کفار را دارند؟

ص: 391

بسمه تعالی، غیر مسلمان، هر که باشد، محکوم به نجاست است.

2. اگر جایی از بدن زخم شود و خشک گردد آیا باز هم اگر چیزی با تری به آن برسد نجس می شود؟

بسمه تعالی، اگر جای زخم نجس باشد، مس با رطوبت مسریه موجب سرایت می شود.

3. خوردن چیز حلالی که انسان شک دارد که برای او ضرر دارد یا نه جایز است؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

4. خوردن نوشیدنی های «ماء الشعیر» که بعد از انقلاب به بازار آمده چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، اگر همان آب جو معروف باشد حرام است.

5. اگر زنی مقداری طلا که برای زینت به کار می رود، خریداری کند ولی از آن ها استفاده نکند آیا باید خمس آن را بپردازد؟

بسمه تعالی، چنانچه از درآمد کسب تهیه کرده و مورد حاجت نیست خمس دارد.

6. اگر شوهر نداشته باشد و بی جهت (نه برای غیر) از آن ها برای زینت استفاده نماید چگونه؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

7. اگر مردی مقداری طلای زنان را خریداری کند و نگهدارد خمس به آن تعلق می گیرد؟

بسمه تعالی، اگر از درآمد کسب تهیه کرده و مورد حاجت نیست خمس دارد.

[سؤال 878] 1039

3. مسلمانی که نماز نمی خواند آیا نجس است یا نه؟ (مسلمان شناسنامه ای) اگر بله، چرا؟

بسمه تعالی، اگر منکر خدا یا رسول یا یکی از ضروریات دین نیست، پاک است.

[سؤال 879] 6555

3. طهارت مرتدین چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، مرتد نجس است.

[سؤال 880] 637

3. نفی عدل و امامت و ولایت علی علیه السلام جزء ضروری دین است؟ و آیا منکر مسائل فوق، از جرگه مسلمین خارج می شود؟

بسمه تعالی، اگر خدا و رسول را قبول دارد، مسلم است.

[سؤال 881] 1625

5. آیا اهل کتاب نجس هستند؟

بسمه تعالی، نجسند.

[سؤال 882] 1606

2. اهل کتاب نجس هستند یا خیر؟

بسمه تعالی، نجسند.

[سؤال 883] 400

بسمه تعالی 5 / 10 / 1361

دفتر محترم رهبر عظیم الشان انقلاب، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

با توجه به ضرورت سؤالات زیر، خواهشمند است نظر امام خمینی را در مورد مسأله های زیر، در اسرع وقت ارسال دارید.

1. اگر کسی به اصول دین و... ایمان داشته باشد ولیکن فریضه نماز را به جای نیاورد، آیا این شخص مسلمان است یا خیر؟ و آیا حق دارد در بین جمع، خود را مسلمان معرفی کند یا خیر؟

بسمه تعالی، مسلمان است، ولی فاسق است.

[سؤال 884]

2. آیا ترک واجبات در اسلام، مانند نماز و روزه و بقیه فروع دین دلیل بر نامسلمانی فرد می باشد یا خیر؟

بسمه تعالی، تا انکار آن ها را نکند، حکم اسلام دارد.

[سؤال 885] 401

بسمه تعالی 29 / 8 / 1361

برادران مسئول دفتر امام

در خانواده ای ظاهراً بی قید نسبت به مذهب زندگی می کنم. در این رابطه به رساله رجوع کردم؛ ولی به مسائلی برخورددم که پدرم را ظاهراً کافر جلوه گر می کرد؛ در این صورت اندیشیدم که اگر او کافر باشد چه باید بکنم؟ آیا زندگی با او را ادامه دهم؟ یعنی با یک کافر سر یک سفره بنشینم یا نه؟

سؤالات و مسائل مطرح شده برای من بدین شرح است:

مسئله 106 از رساله می گوید: «کافر یعنی کسی که منکر خداست یا برای او شریک قائل است و یا پیغمبری خاتم الانبیا را قبول ندارد، نجس است».

در این جا فکر کردم و حتی از پدرم مستقیماً پرسیدم که نظرشان درباره رسالت پیامبر چیست؟ و دریافتم که پیامبری را قبول ندارد و اصولاً می گوید که خدا را به شکل موجود یعنی مجازات کننده و عادل نیز قبول ندارد. سؤال من این است که آیا ایشان کافرند؟

در دنباله همین مسئله 106 می گوید: «و نیز کسی که ضروری دین را یعنی چیزی را که مثل نماز و روزه، مسلمانان جزء دین اسلام می دانند منکر شود...».

در این باره هم او نماز را به باد مسخره می گیرد و هر کس را در حین خواندن نماز ببیند مسخره می کند. در مسئله 110 از رساله خواندم که «اگر مسلمانی به یکی از دوازده امام دشنام دهد یا نسبت به آنان دشمنی کند نجس است». من از پدرم پرسیدم و او جواب داد که هیچ یک از امامان را نیز قبول ندارد.

با توجه به این مطالب که گفتم، آیا باید او را کافر بدانم یا نه؟ و اگر جواب، بله است نظر شما راجع به زندگی با یک کافر چیست؟ و آیا درباره آینده ام باید از او اجازه بگیرم؛ که محققاً یک کافر به نحو اسلامی نسبت به دخترش نظر نمی دهد؟ مثلاً من برای امور تربیتی شدن بعد از سال تحصیلی امسال که دیپلم خواهم گرفت شانس دارم ولی او نمی پذیرد؛ و یا در رابطه با ازدواج که مرا می خواهد به کسی بدهد که بویی از انسانیت نبرده، حال آن که من می خواهم همسر یک پاسدار شوم. در این موارد، حکم من چیست؟

بسمه تعالی، کسی که منکر خدا یا رسالت خاتم الانبیا صلی الله علیه و آله و سلم باشد و یا یکی از ضروریات دین مبین اسلام را انکار نماید، محکوم به کفر و نجاست است؛ و بر فرزند مسلمان ولایت ندارد؛ و در امور مشروطه به طهارت باید از او اجتناب نمود؛ ولی برای فرزند جایز نیست قطع رحم کند.

[سؤال 886] 402

بسمه تعالی 1361 / 9 / 10

محضر حضرت آیت الله امام خمینی، دام ظلّه العالی

محترماً به استحضار آن عالی جناب می رسانم که من یکی از پیروان فرقه اسماعیلیه می باشم و در یکی از کلاس هایی که احکام فقهی تدریس می شد، برداشت دوستانم از مسأله این شد که چون من جزو فرقه مزبور می باشم، کافر هستم و نجس نیز می باشم. خواهشمند است نظریه خود را صریحاً در مورد فرقه اسماعیلیه بیان فرمایید.

بسمه تعالی، اگر منکر خدا یا رسول خدا یا یکی از ضروریات دین نیستید نجس نیستید و اگر منکر باشید محکوم به نجاست می باشید.

[سؤال 887] 403

بسمه تعالی

رهبر عظیم الشأن، حضرت آیت الله العظمی آقای امام خمینی، دام ظلّه العالی

چه می فرمایید در خصوص ادیان صاحب کتاب؟ آیا معامله طهارت به آن ها می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، غیر مسلمان از هر دین و مذهبی که باشد محکوم به نجاست است.

[سؤال 888] 404

بسمه تعالی

اگر انسان ببیند که یک نفر ژاپنی دستش را در آب رادیاتور ماشین یا گازوییل آن

ص: 395

زد، آیا می توان گفت که آب رادیاتور یا گازوییل نجس است؛ در صورتی که انسان ندانسته باشد که شخص ژاپنی مسلمان است یا کافر است؟ یا فتوای امام در رساله را بیان فرمایید یا جواب خود امام را.

بسمه تعالی، اگر شک دارد پاک است.

[سؤال 889] 405

بسمه تعالی 3 / 5 / 1361

محضر مقدس حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

با آرزوی طول عمر برای رهبر عظیم الشان انقلاب اسلامی ایران و پیروزی رزمندگان در جبهه های حق علیه باطل.

از طرف کلیه صنف خشک شویی و لباسشویی های اراک به استحضار می رساند: اکثریت لباس ها به وسیله ماشین بزرگ با مواد شیمیایی از قبیل بنزین یا پرکلور یا ترابنتین شسته می شود و بعضی ها با 60 درجه حرارت خشک می شود، بدون این که قطره ای آب آن را شسته باشد. همچنین لباس های ارامنه یهود و اقلیت های مذهبی داخل آن با هم شسته می شود و راهی هم نیست که جدا جدا شسته شود، چون هفته ای یک دفعه مواد داخل ماشین تمام یا تعویض می شود. و به اصرار خود مردم بایست خشک شویی شود. یعنی به هیچ وجه آب به او نخورد. چون اگر بعضی از کت ها را با آب بشویم، بایستی خسارت آن را بپردازیم. با این جو اسلامی که بحمد الله در مملکت به وجود آمده، این شغل باعث دلسردی صنف شده و چاره ای هم نیست، مگر آن که لباس اقلیت ها را قبول نکنند؛ ولی وقتی با آن ها روبه رو می شویم، می گویند: رهبر می فرماید: ما با هم برادر هستیم؛ چرا شما لباس ماها را بایست قبول نکنید؟ و ناراحت می شوند. در ضمن در حدود صد هزار تومان قیمت این ماشین ها است که ویژه این کار است و چندین هزار نفر از این شغل زندگانی خود را تأمین می کنند و اکثراً برای شغل های دیگر محلیت ندارند که تعویض کنند و ثانیاً؛ اتوبخار هم به همین

ص: 396

طریق است. یعنی تمام لباس ها با یک عدد ماشین پرسی اتو می شود. از برادران روحانی که سؤال می شود، می فرمایند: اقلیت مذهبی نجس است و بایست یا مغازه را جمع کنید و یا تعویض کنید یا قبول نکنید. برای جواب مثبت و جو مملکت، از آن مرجع و رهبر عالی قدر تقاضا داریم بفرمایند چه صورت دارد؟ با آرزوی پیروزی اسلام بر کفر جهانی.

بسمه تعالی، اگر یقین دارد با مخلوط کردن لباس ها لباس پاک دیگری نجس می شود، نباید مخلوط کند.

[سؤال 890] 406

بسمه تعالی

با آرزوی سلامتی و طول عمر نایب امام زمان رهبر کبیر انقلاب جهانی اسلام و پیروزی رزمندگان اسلام

لطفاً تکلیف شرعی این جانب را در مورد مسائل زیر مشخص فرمایید:

الف) آیا می توان به عنوان صله رحم، رفت و آمد و معاشرت با شخصی یا خانواده ای از فامیل ها یا آشنایان داشت که با این که ظاهراً مسلمان هستند و علناً با نماز و احکام دین مخالفت نمی کنند، اما:

1. مطمئنم نماز نمی خوانند؛

2. بعضی از اعضای خانواده مانند زن یا شوهر یا بچه ها و... نماز می خوانند؛

3. بنا بر اطلاع قبلی احتمال قوی می دهم که هنوز نماز نمی خوانند؛

4. بنا بر نماز نخواندنشان احتمال قوی می دهم که خمسشان را هم نمی دهند؛

5. نماز می خوانند؛ ولی نمی دانم خمس مالشان را می دهند یا نه!

6. نماز می خوانند و می دانم که خمس مالشان را نمی دهند.

ب) در صورتی که در معاشرت بتوانم باعث توجهشان به تکالیف دینی شان شوم یا بتوانم تأثیری در توجهشان به وظایفشان داشته باشم وظیفه ام چیست؟

ص: 397

ج) و در چه صورت حکم کافر و نجس بودن بر آن ها جاری و اجتناب از آن ها لازم می شود و این اجتناب تا چه حدی باید باشد؟ و السلام

بسمه تعالی، اگر انکار خدا یا رسول خدا یا یکی از ضروریات دین را نکنند، حکم به کفر آن ها نمی شود و شما رابطه خود را با آن ها قطع نکنید.

[سؤال 891] 407

بسمه تعالی 1361 / 2 / 2

احتراماً؛ به استحضار می رساند: چون هنرستان های کشاورزی وابسته به وزارت آموزش و پرورش از سال 61 - 60 در رشته کشاورزی عمومی به صورت شبانه روزی هنرجو پذیرفته و به لحاظ نوع آموزش، شبانه روزی بودن کلیه هنرجویان الزامی می باشد و چون اقلیت های مذهبی نیز با دیگر هنرجویان به صورت شبانه روزی اداره می شوند و از سالن غذاخوری و خوابگاه استفاده می کنند، لذا خواهشمند است از حضور امام امت استفسار فرمایید که فتوای معظم له در این مورد چیست؟ آیا اختلاط اقلیت های مذهبی در موارد مذکور با مسلمین مجاز است یا خیر؟

بسمه تعالی، غیر مسلمان محکوم به نجاست است و در فرض مذکور باید مراعات احکام طهارت و نجاست را بنمایند.

[سؤال 892] 408

بسمه تعالی

به نام الله پاسدار حرمت خون شهیدان، با درود فراوان به رهبر کبیر انقلاب و با سلام به شهیدان از صدر اسلام تا کربلای حسین و از کربلای حسین تا کربلای ایران، صحبتتم را شروع می کنم.

من یکی از برادران کوچک شما هستم که مشکلی برای من و مدرسه من پیش آمده است و بر من واجب شده که برای شما نامه ای بفرستم و از شما سؤال کنم. این موضوع از این قرار است: در هنرستان فنی ما یک عده بهایی و کمونیست وجود دارد.

ص: 398

در هنرستان ما بوفه ای هست که غذاها را توی ظرف می ریزند و ما همراه با نوشابه می گیریم و می خوریم. و یا در کارگاه، مثلاً با روغن کار می کنیم که به علت رطوبت داشتن آن و یا دستگاهی که روی آن کار می کنیم به ما سرایت می کند. ما باید از نظر شرعی چه کار بکنیم؟ آیا باید برای آن ها جایی مناسب گذاشت یا آن ها را باید اخراج کرد یا کار دیگری باید کرد؟ ما را در این امر یاری بکنید. والسلام
علی من اتبع الهدی،

بسمه تعالی، کسی که منکر خدا یا رسول خدا یا یکی از ضروریات دین شود محکوم به کفر و نجاست است.

[سؤال 893] 409

بسمه تعالی 1361 / 2 / 8

محضر مبارک حضرت امام، مدّ ظلّه العالی

محترماً به عرض مبارک می رساند: چون در اطراف بیرجند، در چند روستا، از فرقه اسماعیلیه زندگی می کنند، چون تره بار - مانند شیر و ماست و امثال این ها - به بازار آورده و به فروش می رسانند، در حالی که روزه و نماز را قبول ندارند و امام زمان را همان آقاخان محلاتی می دانند، مرقوم فرمایند که آیا دست ایشان پاک است یا خیر؟ خداوند طول عمر امام عزیزمان را زیاد بفرماید

بسمه تعالی، اگر کسی خدا یا رسول یا یکی از ضروریات دین را منکر باشد محکوم به کفر و نجاست است.

نجاست بهایی

[سؤال 894] 410

بسمه تعالی 1361 / 10 / 12

محضر مبارک رهبر عالی قدر جهان، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته، سلامتی آن رهبر عزیز را از درگاه خداوند بزرگ آرزومندم و امیدوارم تا ظهور

ص: 399

امام زمان (عجل الله تعالى فرجه الشريف)، مصون و محفوظ باشید.

پس از عرض سلام، این جانب مدت هشت سال است که با یک دختر بهایی ازدواج نمودم که البته نخست به دین اسلام در آمد و حالیه سه فرزند از ایشان دارم.

1. همسر بنده می گوید که رفت و آمد با پدر و مادرم را نمی توانم قطع نمایم. در صورتی که پدر و مادر ایشان بهایی هستند. آیا می شود رفت و آمد داشته باشد یا خیر؟

بسمه تعالی، رفتن به منزل پدر و مادر مانع ندارد. ولی اگر خوف این باشد که دو مرتبه بهایی شود، رفت و آمد نکند.

[سؤال 895]

2. چند نفر طلبه محلی داریم که می گویند: کسی که بهایی در منزلش رفت و آمد داشته باشد، نجس است و نمازش باطل است. آیا صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، حکم همان است که در مسأله قبل ذکر شد و از هرگونه مراوده با این فرقه ضالّه باید اجتناب شود.

[سؤال 896] 6301

4. ارتباط مسلمان با شخص بهایی چگونه است؟

بسمه تعالی، باید از هرگونه ارتباطی با فرقه ضالّه بهائیت خودداری شود.

[سؤال 897] 411

پاسخ استفتا: [نقل از صحیفه امام، ج 1، ص 237]

زمان: خرداد 1342 / محرم 1383

مکان: قم

موضوع: پاسخ استفتا در مورد فرقه بهائیت

سؤال کننده: گرامی، محمد علی

[پیشگاه مبارک جناب مستطاب حضرت آیت الله العظمی آقای حاج آقا روح الله خمینی - متّع الله المسلمین بطول بقائه

ص: 400

مستدعی است حکم فرقه بهاییه را از نظر شرع انور در جهت ازدواج با مسلمانان - زن دادن و زن گرفتن - و همچنین در جهت طهارت و نجاست و خصوصاً وارد شدن آن ها به حمامهای مسلمانان روشن فرمایید. ممنون می شویم.

الداعی محمد علی «گرامی» القمی]

بسمه تعالی، این طایفه ضالّه، کافر و نجس هستند و ازدواج با آن ها جایز نیست و به حمام مسلمین نباید وارد شوند.

روح الله الموسوی الخمینی

حکم عرق جنب از حرام و سایر موارد

[سؤال 898] 412

بسمه تعالی

با درود فراوان به رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران و با سلام خدمت شما برادران

مسأله ای برایم پیش آمده که می خواهم از شما کسب تکلیف نمایم. در مسأله (116) از رساله امام امت چنین آمده است: عرق جنب از حرام نجس نیست، ولی احتیاط واجب آن است که با بدن یا لباسی که به آن آلوده شده نماز نخوانند.

سؤال: در این جا است که به فرض شخصی مبتلا به جنابت از حرام گشته باشد. و به واسطه ندانستن مسأله، در حالی که عرق جنب از حرام هم عارضش گشته بود اقدام به خواندن نماز نموده است. حال تکلیف او چیست؟ آیا باید نمازهایی را که قبلاً به این صورت خوانده دوباره قضا به جا آورد یا آن که نمازهای گذشته اش صحیح می باشد؟ و السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته.

بسمه تعالی، احتیاطاً نمازها را قضا کند.

[سؤال 899] 1700

2. آیا وقتی که غسل کرده، بعد از این عمل، (استمناء) بدن او پاک گردیده؟ و اگر

ص: 401

بعد از این عمل (استمناء) وقت تنگ است برای نماز می تواند تیمم بدل از غسل انجام دهد یا نه، با این که آب در اختیار او است؟ و آیا اگر غسل کرد، مثل غسل جنابت جای وضو را می گیرد یا نه؟ و آیا عرقی که بعد از این عمل از بدن او خارج شده نجس است یا نه؟

بسمه تعالی، عرق جنابت از حرام نجس نیست ولی نماز با آن صحیح نیست و غسل جنابت - و لو از حرام باشد - کفایت از وضو می کند و تیمم در ضیق وقت در فرض مرقوم صحیح است و جنابت از حرام در غسل و تیمم با جنابت از حلال فرقی ندارد.

[سؤال 900] 5405

2. بی ادبی می شود، آیا عرق جنب از حرام پاک می باشد؟ آیا می شود با همان لباس که غسل کرده ایم و بعد خودمان را خشک کرده ایم نماز بخوانیم؟ یا باطل است و باید دوباره غسل کنیم یا نه؟

بسمه تعالی، اگر در لباس، عرق نباشد یا خشک شده، نماز مانع ندارد.

[سؤال 901] 5405

4. آیا می توان در غسل جنابت ترتیبی فقط لباس زیر را در آورد و بقیه را به تن کنیم؟ نماز خواندن با آن لباس ها درست است یا نه؟

بسمه تعالی، لباسی که نجس شده، باید تطهیر شود و با لباسی که در آن عرق جنب به حرام است نباید نماز بخوانند.

[سؤال 902] 326

5. عرق جنب از حرام چیست؟

بسمه تعالی، منظور، عرق بدن است اگر بعد از جنب شدن به حرام، قبل از غسل پیدا شود.

ص: 402

3. در صورت احتلام بانوان آیا ترشح بدن آن ها نجس است؟

بسمه تعالی، ترشح بدن نجس نیست.

بسمه تعالی

محضر حضرت آیت الله العظمی خمینی

شیر زن پاک است یا نجس است اگر پاک است نماز خواندن به شیردار جایز است یا نه؟ شما بیان فرمایید.

بسمه تعالی، پاک است و نماز خواندن با آن اشکال ندارد.

بسمه تعالی

حضور محترم حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، سلام علیکم، ان شاء الله که حال شما خوب است و کسالتی ندارید.

غرض از مزاحمت این است تا پاسخ دو سؤال را که برای یکی از مقلدین و دوستداران شما پیش آمده است از محضر مبارکتان جو یا شوم. امیدوارم که مرا مشمول راهنمایی های خود فرمایید.

1. طبق قانون شرعیه و قانون مندرج در رساله جناب عالی، زن پس از پاک شدن از خون حیض باید برای انجام عبادت های خود غسل نماید. سؤال این که آیا لباس هایی را هم که زن در این مدت پوشیده بوده نیز نجس است؟ یا این که اگر عرق بدن او در حال حیض بودن به آن رسیده باشد نجس می شود؟ و آیا عرق حیض و عرق جنب از حلال نجس می باشند یا پاک؟

بسمه تعالی، عرق ایشان نجس نیست و اگر خون به لباس نرسیده نجس نیست.

2. طبق مسأله شماره 2630 در بخش مربوط به «احکام خوردنی ها و آشامیدنی ها» جناب عالی فرموده اید که «خوردن چیزی که برای انسان ضرر دارد حرام است»؛ پس با این وجود چرا کشیدن سیگار با آن همه ضررهای مندرج در بعضی کتاب ها، حرام نیست؟ در انتظار بذل عنایت هستم.

بسمه تعالی، سیگار کشیدن حرام نیست، اگر چه بهتر است نکشند و مراد از ضرر، ضرری است که عقلا به آن اهمیت بدهند.

[سؤال 906] 433

3. روحانیون بر منبر می گویند بارود (سبیل مردان) اگر دراز شد به طعام رسید طعام نجس می شود یا به آب خورد آب مثل شراب نجس می شود. شما بیان فرمایید.

بسمه تعالی، نجس نمی شود.

ص: 404

[سؤال 907] 4982

2. آیا هر چیزی که پاک نیست، حرام است؟

بسمه تعالی، موارد، مختلف است.

هتک حرمت قرآن، لفظ جلاله، اسماء معصومین و اماکن مقدسه

[سؤال 908] 415

بسمه تعالی 1361 / 10 / 22

محضر منور معطر حضرت مستطاب امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

پس از عرض سلام و دعا برای پیروزی رزمندگان اسلام.

این طور که شنیده و دیده شده، در اکثر شهرستان ها کوپن های خواربار باطله که همه آن ها به مُهر جمهوری اسلامی ممهور و بعضی از آن ها آرم جهاد سازندگی را دارا می باشند، توسط مسئولین بانک استان سوزانیده می شود. با توجه به این که بر روی آرم جهاد، آیه مبارکه (قُلْ إِنَّمَا أَعْطُكُمْ بِوَأَحَدٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ) و بر روی کلیه کوپن ها جمله متبرکه «لا اله الا الله» نوشته شده است؛ آیا این کار از نظر شرعی جایز است یا نه؟

بسمه تعالی، بنابر احتیاط از سوزاندن اجتناب نمایند.

[سؤال 909] 416

بسمه تعالی 1358 / 6 / 27

مقام معظم رهبری و مرجعیت اسلام و مسلمین، نایب الامام، آیت الله العظمی امام خمینی، ادام الله ظلّه العالی علی رؤوس المسلمین، روحی و ارواحنا لك الفداء

سلام علیکم، و بعد؛ نام مقدس الله و سایر اسماء الله و آیات قرآن مجید و نام مبارک حضرت رسول و ائمه علیهم السلام که در روزنامه ها و مجلات و کتب دیگر مندرج است، به

ص: 405

زیر دست و پارِ یخت و پاش است و حتی بعضی از مؤمنین هنگام نماز به جای فرش و سجاده به کار می‌برند یا در منازل کف اتاق زیر فرش قرار می‌دهند و عاقبت در زباله از بین می‌رود و گاهی هم که تذکر داده می‌شود، عده‌ای منکر حرمت آن می‌شوند. در هر حال با برخورد به این گونه مکتوبات در معابر و غیره با توجه به این که بسیار زیاد است، تکلیف چیست؟ از آن مقام رهبریت و قائد اعظم عاجزانه تمنا دارم رفع نگرانی بفرمایند. والسلام علیکم ورحمة الله

بسمه تعالی، از قرار دادن آن در مواضع هتک اجتناب شود.

[سؤال 910] 2662

2. همان گونه که مطلع هستید آیات قرآن را در روزنامه‌ها و نشریات به چاپ می‌رسانند و ما به خوبی می‌دانیم این روزنامه‌ها در دست همگان افتاده و پس از مطالعه، در زباله‌ها و مراکز کثیف انداخته می‌شود. با در نظر داشتن آنچه در کتب فقهی،

در خصوص مس آیات قرآن آمده است، نظر حضرت عالی چیست؟ و اگر نقل به معنا بهتر، بلکه لازم است، بفرمایید. لطفاً جواب روشن بدهید که مدتی است برای این موضوع ناراحتم.

بسمه تعالی، چاپ و نشر ممنوع نیست، ولی از انداختن در جاهایی که موجب هتک می‌شود، باید خودداری کنند.

[سؤال 911] 417

بسمه تعالی 1361 / 2 / 7

1. وظیفه مسلمین در مقابل آرم جمهوری اسلامی ایران چیست و انداختن آن در زباله‌دان، زیر پا و... چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، حکم لفظ جلاله دارد. هتک یا تنجیس آن حرام است علی الاحوط.

2. مذاکره مرد و زن نامحرم چه صورت دارد؟ سخنرانی مرد جوان در بین خواهران و بالعکس نیز

ص: 406

چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، با حفظ حجاب اسلامی مانع ندارد؛ مگر آن که مفسده ای در بین باشد.

[سؤال 912]

3. ایستادن و نماز خواندن روی روزنامه و مجله و نشریات دیگر چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد؛ مگر آن که موجب هتک مؤمنی یا آیه شریفه قرآن یا اسم پیمبران و ائمه و یا لفظ جلاله باشد.

4. چون در زمان دولت برادر شهید رجایی در ظهرها نیم ساعت مخصوص نماز تعیین و ابلاغ به کلیه ادارات دولتی شده بود، وظیفه کارکنان دولت در زمان حال نسبت به آن دستور العمل چیست؟

بسمه تعالی، مقررات را مراعات نمایند.

[سؤال 913] 1583

5. هل يجوز رمي الآيات القرآنية وأسماء الله تبارك و تعالی بعد تغيير هيئتها مثل الشطب عليها أو تمزيقها أو تغييرها بحيث لا يعرف معناها عند القراءة؟

بسمه تعالی، لا إشكال فيه إذا لم يصدق عليه القرآن و اسم الله تعالی عليه بعد التغيير.

[سؤال 914] 1583

6. هل يجوز رمي أسماء «لفظ الجلالة» في القمامة بعدم نيّة الإهانة إليها؟ و ما حكمها إذا كانت مرمية؟

بسمه تعالی، لا يجوز الرمي و لا بدّ من أخذها عن موضع الهتك.

[سؤال 915] 1583

7. ما حكم رمي الجرائد و المجلات في مكان الأوساخ علماً أنّها تحتوي على أسماء الله سبحانه و تعالی و على بعض الآيات القرآنية الكريمة؟

بسمه تعالی، محكوم بما ذكر في المسألة السابقة.

ص: 407

بسمه تعالی 1361 / 11 / 20

حضور امام عزیز، رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران

ضمن تبریک به خاطر دهه فجر و شروع حمله نهایی، ان شاء الله؛ درباره مسأله ای سؤال برایم پیش آمد که آن را در زیر می آورم:

1. همان طور که مطلعید امروزه در روزنامه ها، در اطلاعیه ها، در اعلامیه ها، نام آفریدگار هستی به زبان های فارسی و یا عربی، زیاد چاپ می شود و یا آیات قرآن مجید در عنوان این مطبوعات و نشریات، زیاد به چشم می خورد، وظیفه ما در قبال احیاناً دور انداختن روزنامه های کهنه و یا استفاده از آن ها در جهاتی که چیز نجس با آن ها برخورد نماید، چیست؟ لطفاً توضیح فرمایید.

بسمه تعالی، باید از عملی که اهانت و بی احترامی است اجتناب شود.

2. اگر در کودکی، یکی از اقوام به بچه ای نابالغ جواهری را اهدا کرده باشد و حالا کودک، بالغ شده، این جواهر مال فرد بالغ است و فرد، حق انفاق آن را دارد یا نه؟ (البته این در صورتی است که پدر و مادر فرد، از این مسأله ناراضی هستند و انفاق هم در مورد مسأله جنگ و دولت است)

امید است ان شاء الله هرچه زودتر، جواب های این مسائل شرعی را به این حقیر مرحمت فرمایید.

اللهم انصر الإسلام و المسلمین، و اخذل الکفار و المنافقین، و اشغل الظالمین بالظالمین، بحق المهدي، یا الله! یا الله! یا الله!

بسمه تعالی، اگر به خود کودک اهدا شده ولی شرعی او قبول کرده، ملک کودک است و بعد از بلوغ، اختیار تصرف با خود او است.

بسمه تعالی 1361 / 5 / 6

محضر مبارک حضرت امام خمینی

با توجه به این که آرم جمهوری اسلامی و کلمه مبارکه «الله» و آیات کریمه قرآن، روی صفحات روزنامه ها و کاغذهای اداری و سایر موارد دیگر چاپ و بعد از

مصرف، غالباً جزء اشیای دور انداختنی می باشند و در اماکنی که در شأن این کلمات مقدسه نیست، ریخته می شوند، با عرض ناراحتی قلبی خود از این امر، خواهشمند است نظر مبارک را در این مورد اعلام فرمایید. و من الله التوفیق

بسمه تعالی، باید از دور ریختن در جایی که موجب اهانت است خودداری نمایند.

[سؤال 918] 420

بسمه تعالی

پیشگاه مبارک زعیم عالی قدر عالم تشیع، حضرت امام خمینی، دام عزه

پس از ابلاغ عرض سلام و آرزوی مجدد و عظمت برای آن حضرت، به عرض اقدس عالی می رساند نظر مبارک در خصوص آرم جمهوری اسلامی چیست؟ آیا سوای احترام عرفی، احترام دیگری هم دارد یا نه؟ چه آن که بعضی می گویند در حکم اسم جلاله است و اگر چنین باشد، با در نظر گرفتن فتوای علمای بزرگ اسلام (که در طول تاریخ، اسلام را بارور نمودند) مبنی بر احترام قرآن و اسماء الهی، قابل درک و هضم نیست و تحمل آن برای بسیاری مشکل می باشد؛ چه آن که روی هر کاغذ پاره ای این آرم مشهود است و در زباله دانی ها و کثافات افتاده که در بسیاری از موارد، برداشتن و تطهیر نمودن آن غیر ممکن و تکلیف ما لایطاق می باشد.

لطفاً نظر مبارک را در این باب عنایت فرمایید که اولاً این آرم در چه حکمی است؟ و ثانیاً با در نظر گرفتن مندرجات سه سطر آخر، وظیفه مردم چیست؟

بسمه تعالی، بنابر احتیاط واجب حکم لفظ جلاله را دارد و باید از انداختن آن در مواضع هتک اجتناب شود.

[سؤال 919] 421

بسمه تعالی 1361 / 9 / 22

ریاست محترم دفتر حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

ص: 409

احتراماً: در صدر نامه ها و یادداشت های ادارات دولتی و نهادهای انقلابی، آرم جمهوری اسلامی که منبعث از اسم مبارک «الله» است، منقوش می باشد و مستحضر هستید که بعضی از این نامه ها به عنوان کاغذهای باطله، در سطل های زباله ریخته می شود؛ علی هذا از مقام عالی رهبری و مرجع تقلید جهان تشیع، پرسش می شود که این امر از نظر شرعی بلا مانع است؟

خواهشمند است پاسخ حضرت امام را در روزنامه و مجله ها درج، تا عامه مردم مطلع شوند؟ و السلام

بسمه تعالی، باید از کاری که اهانت محسوب شود اجتناب نمود.

[سؤال 920] 1625

3. ما در این جا مجلات زیادی به زبان ایرانی و عربی قدیمی داریم که چون آیات قرآن و اسم خدا در آن است نمی توانیم آن ها را دور بریزیم؛ آیا می توانید به مطبوعات تذکر دهید که از نوشتن اسم های خدا در روزنامه ها و مجلات خودداری کنند؟

بسمه تعالی، باید از انداختن در جاهایی که موجب هتک است احتراز شود.

[سؤال 921] 422

بسمه تعالی 1362 / 1 / 27

حضور محترم دفتر استفتانات امام، سلام علیکم و رحمة الله

پس از عرض سلام، محترماً؛ معروض می دارد که روزهای جمعه در صف جماعت دیده می شود که بعضی از برادران روزنامه می آورند و روی آن می نشینند و نماز می خوانند و مسلماً در روزنامه آیات قرآن یا اسم خدا یا کلمه الله یا اسم ائمه علیهم السلام می باشد. آیا نماز صحیح است یا خیر؟ لطفاً جواب را مرقوم فرمایید. و السلام

بسمه تعالی، تا یقین به هتک و بی احترامی نداشته باشند نمازشان اشکال ندارد و بر دیگران لازم نیست به آن ها بگویند.

ص: 410

3. روزنامه ها و مجلات امروز، به برکت انقلاب اسلامی، اکثراً حاوی روایت و آیات قرآن و اسماء خدا و ائمه می باشد. آیا بسته بندی اشیای مغازه داران و انداختن آن ها به زباله دان چطور است؟

بسمه تعالی، باید از انداختن آن ها در مواضع هتک خودداری شود.

بسمه تعالی

سؤال هایی را که می خواهم عرض کنم این است که:

1. روزنامه ها و مجلاتی که از طرف ایران برای انجمن ما می رسد و من آن ها را جمع کردم و نمی دانم آن ها را چه کار کنم؛ چون که نمی دانم آن ها را به دریا بیندازم یا دور بریزم! تقاضا دارم این مسأله را برای من روشن کنید.

بسمه تعالی، اگر در آن ها آیات قرآنی و اسماء محترمه باشد، باید طوری آن ها را از بین برد در صورت لزوم، که هتک نباشد. مثل به دریا ریختن.

2. در شهر استن فورد یک پسر 11 ساله مسلمان سرطان خون گرفت. ایشان در جمعه شب فوت کردند و متأسفانه در این کشور کافر امریکا روز جمعه بعد از ساعت 5 بعد از ظهر، بیشتر مغازه ها و ادارات تعطیل است و ما نتوانستیم ایشان را به مرده شور خانه ببریم و غسل دهیم و خاک کنیم. بسیار تلاش کردیم؛ ولی به ما اجازه ندادند و آن پسر را روز دوشنبه خاک کردیم. و ایشان در یک قبرستانی هستند که طوری این زمین ها را کنده اند که هیچ کدام رو به قبله نیست. خلاصه، جنازه صورتش رو به قبله نیست و بیشتر مرده ها یهودی و مسیحی و کمی چینی و ژاپنی می باشند و ایشان تنها مسلمانی هستند که در آن قبرستان هستند. مردم مسلمان استن فورد و حوالی تصمیم دارند که در آینده نزدیک، یک زمین برای قبرستان مسلمین بخرند. از من سؤال کردند که آیا از نظر شرعی می توانند جنازه آن پسر را از خاک بیرون بیاورند و در زمین مسلمین خاک کنند و یا ایشان را همان جا که هستند بگذارند؟ می خواستم از حضور مبارکتان تقاضا کنم که اگر ممکن است در این مورد هم فرمایشاتی بفرمایید. اگر سرتان را درد آوردم، خیلی معذرت می خواهم. از خدای تبارک و تعالی خواستارم که به شما محبوب مسلمین جهان سلامتی و تندرستی و عمر طولانی عنایت بفرماید. والسلام علیکم

بسمه تعالی، دفن مسلمان در قبرستان کفار جایز نیست و اگر متلاشی نشده، بیرون آوردن آن مانع ندارد بلکه در بعض موارد لازم است.

[سؤال 924] 206

2. مشکلی هم در حزب جمهوری برایمان مطرح است و آن روزنامه های باطله و پوستره های مختلف که دارای آیه های قرآن است، می خواستم سؤال کنم اولاً آیه هایی که اعراب و حرکت ندارد مانند آیه های حرکت دار شامل احترام است یا نه و اگر بوده خواهشمندم در این کار ما را راهنمایی فرمایید زیرا کاغذهای روزنامه های باطله آیا قابل دور انداختن هم نیستند و مشکلی برایمان شده و نمی دانیم با آن ها چه کار کنیم.

بسمه تعالی، کلمات و آیات قرآن خواه با اعراب باشد یا بدون آن حکم قرآن دارد و تنجیس و اهانت آن جایز نیست.

[سؤال 925] 5517

4. در روزنامه ها آیات زیادی از قرآن مجید و اسماء الله و اسماء انبیاء و ائمه علیهم السلام به چشم می خورد. و چون بسیاری از مردم با روزنامه ها سر و کار دارند، به طور اجتناب ناپذیر اجناسی را در آن ها می پیچند و زیر دست و پا و بسا در محل های نجس و کثیف که توهین است، می اندازند و با عدم طهارت آن ها را مس می کنند. آیا وظیفه ای هست که به نویسندگان و متصدیان چاپ تذکر داده شود که فکری برای این موضوع بکنند؟

بسمه تعالی، چنین تکلیفی نیست. ولی اگر در موردی توهین و بی احترامی شود، باید رفع توهین شود.

[سؤال 926] 5629

4. کسی که مسجدی را نجس کرده است، البته کف آن را و بعداً مسجد را آب پاشی کرده و خلاصه، به واسطه راه رفتن و آب پاشی کردن، نجاست به تمام مسجد رسیده

ص: 412

است، تکلیف نجس کننده چیست؟

بسمه تعالی، اگر یقین پیدا شود به نجاست مسجد، باید هر مقدار که یقینی شده را تطهیر نمایند.

[سؤال 927] 6984

4. در حال حاضر نام خداوند متعال و پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و ائمه معصومین علیهم السلام و آرم جمهوری اسلامی در اکثر روزنامه ها و مجلات و کاغذهای اداری و... مشهود است و معمولاً رعایت در حفظ احترام آن نمی گردد، حکم چیست؟

بسمه تعالی، از انداختن آن ها در مواضع هتک آمیز اجتناب شود.

[سؤال 928] 424

بسمه تعالی 1361 / 5 / 23

قم، دفتر حضرت امام امت، خمینی بت شکن، سلام علیکم

عده ای معتقدند به لحاظ آن که کلمه الله را باید با وضو لمس کرد و به دلایل دیگر، در نوشته های خود در مجلات، روزنامه ها، نامه ها و حتی سیمای جمهوری اسلامی ایران به جای کلمه الله، چند نقطه می گذارند.

عده ای دیگر در مقابل معتقدند که حذف کلمه الله در نوشته ها توسط رژیم خائن گذشته به دلیل آن که مردم را از یاد الله غافل نگه دارد اعمال شده، و از طرفی آرم جمهوری اسلامی خود کلمه الله است که در تمامی نوشته های رسمی به کار می رود و به دلایل فوق، نوشتن کلمه الله را امری اجتناب ناپذیر و ضروری می دانند؛ لذا در صورتی که نظر حضرت امام سؤال و اعلام شود، همگان موظف به اجرای آن بوده و مفید واقع خواهد شد؛ ان شاء الله.

بسمه تعالی، در نوشته های رسمی باید مطابق مقررات عمل شود.

ص: 413

[سؤال 929] 425

بسمه تعالی 1362 / 2 / 4

با عرض سلام به امام امت و پدر عزیز

پدر گرامی، خیلی دوست می داشتم از نزدیک جمال شما را بینم و دست شما را ببوسم. رهبر کبیر انقلاب از عالی جناب یک درخواست و یک سؤال داشتم. البته من یک معلول هستم.

اما درخواست: من بیش از چهار بار شکایت کرده ام که یک صندلی چرخ دار موتوری به من بدهند، ولی در عوض یک صندلی چرخ دار به من دادند. من به این وسیله خیلی نیازمندم. خواهش دارم کاری بفرمایید.

و اما سؤال: بنده یک فرد مسلمان هستم و نماز می خوانم، ولی اشکالی در این وسط است و آن هم منی است و هرچند غسل می نمایم باز شبش منی در می آید و من نمی توانم این قدر به حمام بروم. آیا می توانم با لباس نجس تیمم نمایم؟ خواهشمند است مشکلات مرا حل نمایید. والسلام

بسمه تعالی، با لباس نجس نمی توانید نماز بخوانید و برای نماز، لباس پاک داشته باشید؛ ولی اگر غسل ضرر داشته باشد با تیمم بدل از غسل نماز بخوانید.

[سؤال 930] 228

11. کسی که شب را می خوابد و صبح بیدار می شود می بیند که محتلم شده و بدن و لباسش آلوده به منی شده و برای خواندن نماز وقت ندارد غسل کند و نمی داند نجاست به کجای بدنش خورده تکلیفش چیست؟ آیا می تواند بدون آب کشیدن جاهای نجس بدن و بدون این که لباس هایش را عوض کند تیمم کند و نماز بخواند؟

ص: 414

بسمه تعالی، باید هر جای بدن را که یقین دارد نجس شده آب بکشد و لباس را عوض کند و با تیمم نماز بخواند.

[سؤال 931] 468

2. بعد از رسیدن به سن بلوغ، اکثر اوقات نسبت به مسأله نجاست، بدون اهمیت بودم و حتی در چند مورد با وجود عین نجاست در لباس، به آن اهمیت نداده بودم و حالا که به اشتباهم پی برده ام، می بینم که برای پاک شدن، باید تمام لباس ها و فرش ها و حتی لباس های افراد دیگر خانواده و در و دیوارها را نیز آب بکشم و به خوبی واقفید که این، کار مشکلی است و در غیر این صورت هم نمازهایم باطل می شود؛ لطفاً توضیح دهید که چه کار باید بکنم؟ و در ضمن آیا نمازهایی که تا کنون خواندم باطل است؟

بسمه تعالی، آب کشیدن تمام زندگی لازم نیست ولی لباس و بدن نمازگزار و همچنین ظروف غذا باید پاک باشد.

[سؤال 932] 326

7. کسی که قسمتی از بدنش به وسیله بول و مانند آن نجس شود، اگر لباسش پاک باشد می تواند نماز بخواند؟

بسمه تعالی، باید بدن خود را آب بکشد و نماز بخواند.

[سؤال 933] 426

بسمه تعالی

کسی که بعد از نماز متوجه شود که لباس و یا بدنش نجس بوده، نمازش صحیح است؟

بسمه تعالی، صحیح است.

[سؤال 934] 6801

4. در صورتی که در روی لباس، لکه کم رنگی از خون حیض باشد که با چند بار

ص: 415

شسته شدن از بین نرود، آیا نماز خواندن با این لباس صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر رنگ است نه خون، صحیح است.

[سؤال 935] 427

بسمه تعالی 1361 / 8 / 29

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی مدّ ظلّه العالی

1. اگر کسی نتواند عمل استبراء را انجام دهد و بعد از بول کردن مقداری بول از مجرای آلت بیرون آید و لباس و بدن را نجس کند و نتواند لباس و بدن خود را پاک کند، نماز خواندن به این حالت اشکال دارد یا نه؟

2. اگر کسی نتواند طهارت بگیرد و خود را پاک کند و از روی ناتوانی نماز را با بدن و لباس نجس بخواند نماز به این حالت اشکال دارد یا نه؟

بسمه تعالی، 1 و 2، در فرض عدم امکان تطهیر و عدم امکان نماز در حال برهنگی، نماز با همان حال صحیح است.

3. اگر کسی نتواند غسل ارتماسی و غسل ترتیبی انجام دهد، می تواند همین طور که زیر دوش حمام هست نیت غسل کند یا نه؟

بسمه تعالی، زیر دوش غسل ترتیبی صحیح است.

در پایان از امام بزرگوار خواستاریم و تقاضا می نمایم که ما را دعا کنید، و از خدا طلب مغفرتی هم برای ما معلولین بکنید و از خداوند متعال سر نماز بخواهید تمام معلولین را شفا دهد و یک نظر عنایتی هم به ما بندگان گنه کار بنماید و ما را مورد رحمت خود قرار دهد.

[سؤال 936] 428

بسمه تعالی 1361 / 5 / 25

حضور محترم امام امت این قلب تپنده انقلاب خونبار حسینی سلام عرض نموده و امیدوارم که با توفیقات خدای تبارک و تعالی تا انقلاب آقایمان مولا حجة بن الحسن از تمام بلیات محفوظ و عمرتان طولانی گردد و در زیر سایه اسلام عزیز به خدمت در راه الله ادامه دهید و به رهنمودهای خود به ملت عزیز ادامه دهید.

ص: 416

ای امام عزیز! برای این جانب مسأله شرعی پیش آمده است و آن این که من هر چند شب یک بار در خواب، چه در جبهه و چه در خانه در رختخواب خود بول می نمایم و چون در جبهه لباسی برای عوض کردن ندارم و در عرض سه ماه به ما لباس می دهند؛ وظیفه شرعی این جانب را ذکر نمایید. در موقعی که لباس برای عوض کردن در جبهه ندارم؟ و السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

بسمه تعالی، لباس را تطهیر نمایید و یا این که بدون آن لباس نماز بخوانید و اگر ممکن نیست مانع ندارد، و با همان لباس نماز بخوانید.

[سؤال 937] 429

بسمه تعالی

محضر مقدس آیت الله العظمی حضرت امام خمینی، روحی له الفداء، سلام علیکم

1. در مورد مسأله ای جواب فرمودید که اگر در جبهه و جنگ، با جنابت و همان لباس آلوده به نجاست نماز بخوانید جایز است؛ البته در صورتی که در خطوط مقدم باشید و برای شما امکان تعویض لباس و تغسیل بدن امکان نداشته باشد. آیا آن طور نماز خواندن اعاده دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر به طوری که وظیفه او بوده نماز خوانده اعاده ندارد.

2. در صورتی که احتمال خطر زیاد باشد، یعنی انسان در محل تیررس باشد یا خطر خمپاره 60 که تا مسافت 1500 متر می رسد باشد و احتمال زیادی است که انسان شهید شود، اگر در این صورت روحانی اعزامی به خطوط مقدم برای تقویت روحیه بچه ها ایستاده نماز بخواند، به طوری که اگر نشسته بخواند تضعیف روحیه رزمندگان می شود، در این صورت تکلیف نمازگزار که باید نشسته بخواند ولی ایستاده می خواند چیست؟ البته خاک ریز، جلوگیری است.

بسمه تعالی، اگر در ایستاده نماز خواندن، خوف خطر است باید نشسته بخوانید، و سعی کنید با توضیحات از تضعیف روحیه رزمندگان جلوگیری شود.

[سؤال 938] 612

2. بنده لباس و بدنم ناپاک است و فقط دست و صورت را می توانم پاک کنم و

ص: 417

لباس و وسایل پاک نمودن در دسترس نیست. آیا می توانم نماز را بدان طریق بخوانم یا خیر؟ جواب مرقوم فرمایید.

بسمه تعالی، اگر تمکن از تطهیر بدن ندارد، با بدن نجس نماز بخواند و اگر تمکن از تطهیر یا تعویض لباس ندارد و امید زوال عذر در وقت نیست، در صورتی که کندن لباس برای او ضرر یا مشقت دارد، در لباس نجس نماز بخواند و اگر کندن لباس ضرر و مشقت ندارد، بدون لباس نماز بخواند.

[سؤال 939] 430

بسمه تعالی

حضور مبارک حضرت امام خمینی

من فردی پاسدار هستم و همین روزها می خواهم به خط اول جنگ بروم. اگر در جنگ لباس ما کثیف شد و وقت نشد که آن را بشوییم، آیا با همین لباس می توانیم نماز بخوانیم؟ اگر ممکن است یک کمی توضیح دهید.

بسمه تعالی، اگر امکان تطهیر یا تبدیل تا آخر وقت نباشد و نتواند آن لباس را در حال نماز در آورد نماز در آن صحیح است و قضا ندارد.

[سؤال 940] 7048

2. آیا خونریزی دندان باعث ابطال وضو و نماز می شود؟

بسمه تعالی، موجب بطلان نمی شود.

[سؤال 941] 446

4. اگر همسر انسان در خانه، با لباس نجس نماز بخواند و احتیاط نکند، آیا بر انسان واجب است که به او بگوید؟

بسمه تعالی، واجب نیست به او بگوید.

ص: 418

[سؤال 942] 431

بسمه تعالی 1361 / 5 / 29

فرشی که به واسطه منی نجس شده و اشخاصی بدون اطلاع، روی آن فرش نماز خوانده اند، حکم شخصی که فرش را نجس کرده و نمازگزاران چیست؟ از خداوند قادر و توانا خواهان طول عمر برای رهبر عزیز تا ظهور مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و پیروزی و نصرت برای مسلمین و نیروهای رزمنده هستیم.

بسمه تعالی، باید به صاحب فرش اطلاع دهد و نماز نمازگزاران صحیح است.

[سؤال 943] 432

بسمه تعالی 1361 / 11 / 10

دفتر امام امت و رهبر کبیر انقلاب اسلامی

سلام علیکم، بعد از سلام به استحضار می رساند در صورتی که آشپزی در بیمارستان که مشغول طبخ غذا جهت بیماران است در موقع غذا کشیدن متوجه شود که فضله موش داخل دیگ برنج است در این صورت تکلیف شرعی چیست؟ خواهشمند است جواب را ارسال فرمایید. والسلام علی من اتبع الهدی

بسمه تعالی، جایز نیست غذای متنجس را به خورد افراد دهد، ولی تا یقین به این که فضله از موش است پیدا نکند، حکم به نجاست نمی شود.

[سؤال 944] 433

بسمه تعالی

1. چند نفر یک جا مهمان باشند یکی از مهمان ها دید که غذا نجس شده آن یک نفر نخورد و دیگران بخورند برای این نفر که دیده چیزی نیست؟ شما بیان فرمایید.

ص: 419

بسمه تعالی، چیزی بر او نیست.

2. کسی زنش مریضه یا ضعیف باشد نذر کند برای رضای خدا به او گوشت مرغ بدهد و ثواب آن را برای اموات خود هدیه کند آیا این نذر صحیح است؟

بسمه تعالی، صحیح است.

3. روحانیون بر منبر می گویند بارود (سبیل مردان) اگر دراز شد به طعام رسید طعام نجس می شود یا به آب خورد آب مثل شراب نجس می شود. شما بیان فرمایید.

بسمه تعالی، نجس نمی شود.

کیفیت نجس شدن اشیا به سبب نجاسات

شرطیت سرایت رطوبت در نجس شدن اشیا

[سؤال 945] 434

بسمه تعالی 1358 / 8 / 18

حضور محترم حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت افاضاته

ضمن سپاس و درود بی پایان به رهبر عظیم الشأن و عالی قدر انقلاب جمهوری اسلامی ایران، امام خمینی

چندی است که در آشپزخانه رستوران ماهشهر که شرکت نفت آن را اداره می نماید، یک شخص مسیحی را جهت اداره امور رستوران و تنظیم برنامه غذایی و متصدی آن جا مأمور نموده اند. لازم است به عرض برسانم که این شخص هیچ گونه در طبخ غذا و نیز تحویل اجناس به آشپزخانه مداخله ندارد؛ اما در بعضی از همکاران بنده ایجاد سوء تفاهم نموده، به گونه ای که غذای رستوران را غیر اسلامی دانسته و از خوردن غذا در رستوران امتناع می نمایند که امیدوارم روشن نمودن این مسأله از طرف امام، سوء تفاهم را مرتفع فرماید.

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

بسمه تعالی، اگر با رطوبت، ملاقات با غذا یا ظرف های آن نکند اشکال ندارد.

ص: 420

5. آیا استفاده از ماشین لباس خشک کن در امریکا که لباس های خیس را در آن می ریزند و امریکایی ها نیز از این ماشین استفاده می کنند اشکال دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، استفاده از ماشین مانع ندارد، ولی اگر لباس خیس باشد و با چیز نجس ملاقات کند نجس می شود و احکام نجاست دارد.

3. هر چیزی که در انگلستان در قوطی ها و غیر آن بسته بندی می کنند حتماً دست خورده اهل کتاب یا مشرک یا کافر است. در مثل چنین کشوری شیر و روغن و کره و نان فرنگی و بیسکویت و غیر آن ها را خوردن شرعاً چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، اگر یقین به ملاقات با بدن کافر با رطوبت مسریه نباشد محکوم به طهارت است.

بسمه تعالی

دفتر محترم امام خمینی

با سلام، چون ما در آزمایشگاه بیمارستان کار می کنیم و به طور روزمره با مسائل زیر مرتبط می باشیم؛ خواهشمند است، پاسخ آن ها را بفرمایید.

1. آلوده شدن دست به بول و خون انسان؟

بسمه تعالی، نجس می شود.

2. تماس دست با انواع الکل ها: صنعتی - شیمیایی و الکل سفید (ماده اصلی مشروبات الکلی) چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، اگر معلوم نیست که الکل مست کننده و از چیز مایع به دست آمده، محکوم به طهارت است.

3. تماس دست با دست خانم ها جهت خون گرفتن؟

بسمه تعالی، در غیر مورد ضرورت اجتناب کنید.

4. تماس دست با دست غیر مسلمان، در حالی که دست خشک یا عرق کرده و یا خیس باشد، چه دست خود ما و چه دست او؟

بسمه تعالی، مانع ندارد و نجس نمی شود. و در صورتی که با رطوبت ملاقات شود نجس می شود.

[سؤال 950] 3774

2. بعضی از افراد با این افراد مذکور هم غذا بودند. چند مدت این شخص غذا خورده است. از جهت بی باکی بوده، نه از جهت جاهل بودن به مسأله، چه صورت دارد؟

بسمه تعالی، اگر با رطوبت ملاقات شده، حکم استعمال غذای نجس را دارد و باید مواضع ملاقات تطهیر شود.

[سؤال 951] 436

بسمه تعالی 1361 / 10 / 9

دفتر حضرت امام خمینی

پس از عرض سلام، امید است آن وجود مبارک، در پناه خداوند و در سایه حضرت ولی عصر محفوظ باشد. امید است درباره چند سؤال شرعی، این جانب را راهنمایی و ارشاد بفرمایید.

در یک کارخانه که در حدود چهارصد نفر کارگر مشغول کار می باشند، چند نفر از برادران مسلمان که در قسمت دفتر کارمند هستند و سه نفر یهودی - یکی رئیس حسابداری است و یکی رئیس کل کارگزینی است و یکی در قسمت توزیع نخ در انبار می باشد - و این ها و چند نفر از کارمندان و کارکنان مسلمان ظهر ناهار با هم می خورند، در صورتی که هر روز یکی از خانه ناهار می آورد؛ امید است ارشاد فرمایید.

ص: 422

1. آیا غذا که در خانه یهودی طبخ شده و آورده و آشپز یهودی است، برای مسلمان چه صورتی دارد؟

2. غذا که در خانه ارمنی طبخ شده و آشپز ارمنی است و همین طور سالاد که با خیار و گوجه درست شده برای یک مسلمان چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، غیر مسلمان - هر که باشد - محکوم به نجاست است و غذا اگر با بدن تر غیر مسلمان تماس پیدا کند و یا آن که غذای تر با بدن او تماس حاصل کند، خوردن آن بدون تطهیر جایز نیست.

3. آیا جایز است یک نفر یهودی رئیس کل کارگزینی کارخانه باشد؟

بسمه تعالی، استخدام غیر مسلمان تابع مقررات دولت اسلامی است و اشکال ندارد.

[سؤال 952] 437

بسمه تعالی 1361 / 3 / 31

حضور محترم حضرت امام امت، نایب الامام، جناب آقای حاج آقا روح الله الموسوی الخمینی، سلام می رسانم.

بعد از سلام، ان شاء الله که حال آن امام عزیز خوب و در صحت و سلامتی به سر می برید و این جانب از خداوند متعال می خواهم شما را در پناه خود قرار داده و طول عمر شما را از خداوند می خواهم.

باری از این که برای آن امام امت نامه ای نوشتم، برای این است که مسائلی برای این جانب پیش آمده که آن را از توضیح المسائل نتوانستم حل کنم. مسائل عبارت از این هایی است که در زیر ورقه توضیح می دهم:

1. مسلمان می تواند از یک انسان ارمنی، و یا کلیمی جنس بخرد؟

2. یک انسان ارمنی - که به عیسی مسیح عقیده دارد - می تواند برای مسلمان کار بکند؟

3. اگر این کارگر با مواد غذایی سر و کار دارد چه باید کرد؟

ص: 423

بسمه تعالی، غیر مسلمان محکوم به نجاست است و اگر به چیز تر یا با دست تر به چیزی دست بزنند، نجس می شود و احکام نجس، در رساله مذکور است ولی خرید و فروش با غیر مسلمان مانع ندارد.

[سؤال 953] 2635

2. در جنسی که برای شیرین کردن - مانند بادام - آن را خیس می کنند و دیگ آن بیش از صد کیلو بادام می گیرد، پس از خیس کردن، در آب آن فضله گربه دیده شود، آن بادام و آب پاک است یا بادام و دیگ را باید تطهیر کرد؟

بسمه تعالی، اگر فضله در آب است و آب در بادام نفوذ کرده، نجس است.

[سؤال 954] 399

2. اگر جایی از بدن زخم شود و خشک گردد آیا باز هم اگر چیزی با تری به آن برسد نجس می شود؟

بسمه تعالی، اگر جای زخم نجس باشد، مس با رطوبت مسریه موجب سرایت می شود.

[سؤال 955] 1673

2. بعضی از مایعات - مثل رنگ ها که بر درب ها می زنند - اگر نجس شوند در صورت انجماد آیا قابل تطهیر هستند یا نه؟ و ظاهر آن ها چگونه؟

بسمه تعالی، ظاهر آن قابل تطهیر است.

[سؤال 956] 438

بسمه تعالی

پس از عرض سلام به رهبر کبیر انقلاب، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی؛ سؤالاتی برای من مطرح است که از این قرارند:

1. لباسی که ما در ماشین شویی می شوئیم آیا صحیح است که در ماشین خشک

ص: 424

کنی بیاندازیم؟ چون که امریکایی ها وقتی لباسشان را از ماشین شویی در می آورند و رطوبتی به آن لباس ها هست که با دست آن ها مرتبط می شود و بعد داخل ماشین خشک کنی می اندازند و از آن جایی که حرارت، پاک کننده نیست، وظیفه ما در این حالت چیست؟ بسمه تعالی، چنانچه لباس، دارای رطوبت مسریه باشد و داخل ماشین خشک کنی نجس باشد، لباس نجس می شود.

2. تا آن جایی که من خیر دارم، اخیراً شما فتوایی در مورد این که افراد حزب اللهی نباید در کشورهای کفر با افراد ضد انقلاب برخورد داشته باشند؛ مگر به حسب دفاع از خود، وظیفه ما در مقابل این که اگر روزی چند تا از منافقین یا چپی های ضد انقلاب یکی از حزب اللهی ها را بگیرند بزنند، چیست؟ آیا ما می توانیم کاری را که تا به حال می کرده ایم انجام دهیم یعنی در اولین فرصت، حزب اللهی ها را جمع کرده و به آن ها حمله کنیم یا این که نه، باید گذشت کنیم و یا این که همان افرادی که دست داشته اند را تنبیه کنیم؟ که اگر حالت دوم مورد نظر است، مسلماً همه آن ها دفاع خواهند کرد و در این صورت، اگر همه آن ها حمله کردند موقع تنبیه آن چند نفر، آیا جایز است که همه آن ها را تنبیه کرد یا خیر؟

بسمه تعالی، دفاع از اسلام و مسلمین و حمایت از انقلاب اسلامی ایران لازم است.

3. آیا تلفن کردن به ایران و به حساب بانک ها و شرکت های بزرگ امریکایی گذاشتن، کار درستی هست یا خیر؟ البته اخیراً شنیدیم که شما تحریم کرده اید ولی ما نه امضای شما را و نه آن حکم را دیدیم و کسانی هم که به ما گفته بودند، خودشان هم نمی دانستند، فقط شنیده بودند؛ لطفاً ما را راهنمایی فرمایید.

بسمه تعالی، بدون اجازه مسئولین مربوطه، جایز نیست و موجب ضمان است.

[سؤال 957] 4942

3. اگر لباس را غیر مسلمان شسته باشد، ولی لباس در آفتاب خشک شده باشد، آیا آن لباس پاک است؟

بسمه تعالی، اگر با رطوبت، با دست کافر ملاقات کرده و تطهیر نشده، محکوم به نجاست است.

ص: 425

با سلام و درود بر امام امت و رزمندگان جبهه های حق

سلام برادران عزیز؛ من یکی از کارمندان سفارت جمهوری اسلامی در کشور کفر و الحاد روسیه شوروی خدمت می کنم؛ چند سؤال شرعی برایم پیش آمده است، امیدوارم به آن ها پاسخ دهید:

1. با نهایت تأسف، هنوز هم پیش خدمت های روسی در سفارت کار می کنند، آیا می شود چای که به دست آن ها درست می شود و یا چیزهای دیگر را خورد یا نوشید؟

بسمه تعالی، چیزی که در حال تری و رطوبت با دست و بدن غیر مسلمان تماس پیدا کند محکوم به نجاست است.

2. ماهی فلس داری که در فروشگاه فروخته می شود و اطمینان نداریم از چگونگی صیدش - فقط تلویزیون، صید ماهی را به وسیله تور نشان می دهد و از مرده بودن آن در آب هم اطلاعی نداریم - آیا می توان از این نوع ماهی استفاده کرد یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر اطمینان ندارید که در بیرون آب مرده باشد، بهتر است اجتناب نمایید؛ بلکه موافق احتیاط است.

3. گاهی مسلمانانی که دهانشان بوی مشروب می دهد تقاضای قرآن می کنند، آیا می شود به این افراد قرآن داد یا خیر؟

بسمه تعالی، چنانچه موجب هتک قرآن باشید در دسترس او قرار ندهید.

4. در فروشگاههایی که مخصوص کارمندان خارجی است گاهی اوقات مرغ هایی با مارک ذبح اسلامی از کشورهای آلمان غربی - چکسلواکی و غیره فروخته می شود آیا مصرف این نوع مرغ اشکال دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، نوشته میزان نیست اگر احتمال می دهید که فروشنده مسلمان تذکیریه شرعی آن را احراز کرده و در دسترس مشتریان مسلمان قرار می دهد خریدن و مصرف آن اشکال ندارد.

2. در مورد مستخدم هایی که مسلمان نیستند ولی متدین به ادیان الهی اند و به لحاظ

و جوب استفاده از خدماتشان در امور میهمانان و نظافت نمایندگی، استخدامشان ناگزیر است، طبیعتاً یکی از وظایفی که انجام می دهند شست و شو و نظافت - و لزوماً لمس اشیای تر، در هنگام شست و شو - است، با توجه به فتوای حضرت امام در مورد نجس بودن غیر مسلمان، استفاده از این ها برای وظایف فوق چه حکمی پیدا می کند؟

بسمه تعالی، غیر مسلمان نجس است و چنانچه با رطوبت با چیزی ملاقات کرد نجس می شود.

[سؤال 960] 440

بسمه تعالی 1361 / 10 / 7

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

ضمن عرض سلام و تحیت؛ به استحضار می رساند: در این شرکت در قسمت روغن پرکنی، یک سرپرست مشغول به کار است که ایشان دارای دین مسیحیت می باشد و البته در کارشان هم موفق و مورد رضایت کامل همه هستند، لیکن ایشان به علت این که لازمه کارشان می باشد. در بعضی از مواقع، جهت سنجیدن روغن و تعمیر دستگاه های آن به روغن مایع دست زده و می زند. از آن جایی که نامبرده دارای مذهبی به غیر از اسلام هستند، تماس دست او با روغن از لحاظ شرعی چه صورتی دارد؟ خواهشمند است تعیین تکلیف فرمایید.

بسمه تعالی، نجس می شود؛ ولی بر کسی که شک دارد، محکوم به طهارت است و اعلام لازم نیست.

[سؤال 961] 1560

2. چون در جبهه جنوب و جاهای دیگر جبهه، از توالت های صحرائی استفاده می کنند، با توجه به گرمای جنوب مگس های زیادی در درون توالت و روی غائط می نشینند و وقتی ما به توالت می رویم، به روی بدن و لباس هایمان می نشینند. آیا با نشستن روی بدن و لباس، نجس می شویم یا خیر و وظیفه ما نسبت به این مسأله

ص: 427

به چه صورت باید باشد؟

بسمه تعالی، تا یقین به انتقال نجاست حاصل نشود، محکوم به طهارت است.

[سؤال 962] 145

3. در مقداری شکر نم دار که خیس نبوده و با دست، حس می شود که نم دارد و خشک نیست، تعدادی فضلۀ موش دیده شده (به بعضی از فضلۀ ها شکر چسبیده). آیا این شکر، نجس است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر شک در سرایت نجاست به شکر باشد، محکوم به طهارت است.

اجتناب از وسوسه در طهارت و نجاست

[سؤال 963] 441

بسمه تعالی 18 / 12 / 1361

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، سلام علیکم؛ امیدوارم که وجود آن حضرت در کمال سلامتی باشد.

زنی هستم که چند سالی است ازدواج کرده ام، مدتی است به وسواس شدید در اعمالم و به خصوص در نجس - پاکی مبتلا شده ام، مثلاً اگر دستم را آب می کشم، بعد در خوب آب کشیدن و یا در اصل عمل، دچار شک و تردید می شوم و این ابتلا به کلی زندگی را بر من ناگوار کرده است. دیشب جمال نورانی آن حضرت را در خواب دیدم که عرض حال می کردم و امروز تصمیم به نوشتن نامه نمودم برای این که قلبم آرامش پیدا کند.

مراقوم بفرمایید که اگر هر عملم را به تنهایی یک بار انجام دهم، آیا کفایت می کند و در نزد خداوند مسئول نیستم؟

ص: 428

خداوند شما را برای مسلمین جهان تا ظهور حضرت بقیة اللّٰه حفظ بفرماید.

بسمه تعالی، شما به شک های خود نباید اعتنا کنید و اگر اعتنا کنید، کار حرامی کرده اید و هر عمل واجب را بیش از یک بار نباید انجام دهید و اگر انجام دهید، حرام است و هر وقت شک در نجاست یا صحت عملی کردید، باید بنا بر طهارت و صحت بگذارید و اگر بر خلاف آن عمل کنید، جایز نیست.

[سؤال 964] 3134

6. انسانی که زیاد ک می کند باید چه کار کند؟ مثلاً وقتی به مهمانی می رود غذایی را که می خواهد بخورد، شک می کند که از چه راهی تهیه شده است یا مثلاً به حمام که می رود، اصلاً شک می کند که در و دیوار حمام نجس است، باید چه کار کند؟

بسمه تعالی، نباید به شک اعتنا کند و باید بنا بر حلّیت و طهارت بگذارد.

[سؤال 965] 208

3. آیا تکلیف مقلدین شما در توضیح المسائل برای شخص وسواسی هم به یک میزان است یا نه؟ به خصوص که این شخص در نجاسات وسواس داشته باشد، آیا باید مثل یک شخص سالم عمل کند یا این که شما فتوای دیگری درباره شخص وسواسی دارید؟ با توجه به این که این شخص تنها درباره خودش نیست.

بسمه تعالی، وسوسه از شیطان است. جایز نیست به آن اعتنا نماید؛ بلکه باید در طهارت و نجاست و غسل و وضو مثل متعارف مردم عمل کند.

[سؤال 966] 87

3. بعضی از خانم ها در مسائل مختلف طهارت، دارای وسواس هستند، به حدی که در بعضی موارد مطلقاً فتوای مرجع تقلیدشان را نیز قبول نکرده و فقط عمل به همان برنامه وسواسشان می کنند؛ آیا در این مورد های خاص، لطمه ای به باب

ص: 429

قم، حضور محترم دفتر استفتای امام

من در مدرسه ای نسبتاً وسیع واقع در تهران تدریس می کنم؛ در قسمتی از حیاط مدرسه، توالت ها قرار دارند؛ در قسمت دیگر حیاط، ساختمان مدرسه قرار دارد.

توالت ها - یعنی کناره های داخل توالت ها - نجس است؛ وقتی باران می بارد و این باران قطع می شود احیاناً دانش آموزان برای زنگ تفریح از کلاس ها خارج می شوند؛ در این حین، حیاط مدرسه کاملاً خیس است و تعدادی از دانش آموزان دیده شده به توالت می روند و کفش هایشان نجس می شود؛ بعد که زنگ کلاس زده می شود، دانش آموزان همه - که حدوداً 600 الی 700 نفر هستند - با کفش های خیس از یک یا دو درب، همگی وارد سالن مدرسه و بعد وارد کلاس می شوند (یعنی کف سالن تا حدودی تر می شود) بعد مستخدم مدرسه تقریباً هر دو روز یک بار با گونی های تر، کف سالن ها را می کشد؛ یعنی آن شخصی که با پای نجس و تر وارد سالن شده، با تی (گونی) به همه جا کشیده می شود و روزهای دیگر که خوب سالن ها خشک است، بر اثر حرکت دانش آموزان، گرد و خاک به پا می شود و بر روی لباس ها و بدن های ما می نشیند.

سؤال این است که آیا اولاً دانش آموزانی که به (فاصله توالت ها تا ساختمان مدرسه حدوداً چهل الی پنجاه متر است) توالت می روند و کفش هایشان نجس می شود و به محوطه حیاط می آیند - که حیاط هم خیس است - تا بخواهند وارد سالن و راهروها بشوند، آیا نجاست را در طی این مسافت به داخل سالن ها و راهروها انتقال داده اند، یعنی سالن ها و راهروها نجس می شود، که به تبعیت آن، گرد و خاکش هم که

به پا می شود نجس باشد یا خیر؟ زیرا اگر این طور باشد، ما باید هر روز تا پس از مرخص شدن، به حمام برویم که کاری است بسیار مشکل.

خواهشمندم حکم مسأله را بیان فرمایید؟

بسمه تعالی، اعتنا به این امور که از وسوسه است نکنید و تا یقین به نجاست ندارید، محکوم به طهارت است.

[سؤال 968] 4943

4. هنگام وضو در منازل و دستشویی هایی که قبلاً خارجی ها از آن ها استفاده نموده اند معمولاً ترشحاتی به بدن و یا مثلاً از زمین به پاهای انسان می رسد با توجه به این که معمولاً هر روز سطح زمین ها و دستشویی ها را با مواد مایعی فقط یک بار تمیز می کنند آیا این ترشحات نجس است؟

بسمه تعالی، اگر یقین به نجاست محلی که از آن جا ترشح می شود داشته باشید باید از آن اجتناب شود مگر آن که ترشح از آب لوله باشد.

[سؤال 969] 443

بسمه تعالی

اشیایی که معمولاً مردم به کارگاه ها برای تعمیر می آورند مانند سماور و تلفن که احتمالاً تعدادی از آن ها متعلق به غیر مسلمان مانند مسیحی و یا زردشتی می باشد این اشیا پاک است یا خیر و کارگاه ها مجاز به قبول آن ها برای تعمیر می باشند یا خیر؟

بسمه تعالی، بدون علم به نجاست محکوم به طهارت است.

[سؤال 970] 444

بسمه تعالی 1361 / 5 / 31

محضر مبارک حضرت امام خمینی مدّ ظلّه العالی

پسرم و همسرش از نان و نفت اجتناب کرده و می گویند: برای این است که افراد لآبالی به آن دست می زنند. حتی از اجناس خانه خود از فرش و وسایل دیگر که از

ص: 431

بازار خریده و آب نکشیده اند، اجتناب می کنند. و بالاخره مرتب تنها در خانه هستند و جلوی حوض، یا خود را آب می کشند و یا لوازمات و چیزهای دیگر منزل را آب می کشند و تازه با یک بار در آب زدن، اکتفا نمی کنند؛ بلکه هر چیزی را که به نظرشان

نجس است، چند بار داخل آب فرو می برند و در می آورند. مثلاً دست خود را پس از چند مرتبه در آب فرو بردن و در آوردن، پاک می دانند و می گویند: با یک بار، آب همه جای آن را نمی گیرد و بعضی قسمت ها در اثر هوایی که داخل آب هست و روی دست را اشغال می کند، خشک می ماند و در نتیجه نجس است. وقتی که عروس من می خواهد غذا درست کند، اول برنج و گوشت را در بیرون با شلنگ می شوید، بعد در داخل حوض می گذارد و آب می کشد و بعد غذا درست می کند و یا پس از جارو کردن منزل خود، در حوض می رود و خود را آب می کشد و می گوید: این گرد و خاک ها که به بدن من تماس گرفته نجس است.

و با این که به این انقلاب و به شما علاقه زیادی دارند و مقلد شما هم می باشند، به خاطر همین وسواس زیاد، در مراسم راهپیمایی و نماز جمعه شرکت نکرده، و حتی برای نماز جماعت هم به مسجد نمی روند. با این که حضرت عالی این قدر تأکید در نماز جماعت می نمایید باز می گویند: «مسجد همه گونه افراد می آیند و این فرش ها چندان پاک نیست». پسر من به قدری در وسواس افراط کرده است که بیشتر اوقات در خانه هم نماز را ترک می کند و اصلاً روحیه او ضعیف شده است. اکنون من با صحبت زیادی که با آن ها کرده ام، توانسته ام آن ها را وادار کنم که این نامه را خدمت شما ارسال داشته و حضرت عالی فتوای خود را نوشته و بفرستید تا معلوم شود که وظیفه این زن و شوهر و همچنین هر شخصی که این گونه در وسواس می افتد، چیست؟

بسمه تعالی، وسوسه از شیطان است. باید با اعتنا نکردن به وسواس شیطانی دماغ شیطان را به خاک بمالند و همانند متعارف مردم رفتار نمایند. تنها تابع مقررات شرع مقدس باشند.

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

این جانب به این گفته شما که فرمودید: «بدون علم داشتن به نجاست چیزی، آن چیز پاک است»، عمل می‌کنم؛ ولی با این حال بسیار نجس می‌شوم. در نتیجه دریافتم که این نجس شدن زیاد، دلیل بر ناآگاهی و درست نفهمیدن مسائل توضیح المسائل است. مجدداً خواهش می‌کنم راه شرعی را که اسلام برای مبارزه با این بیماری روانی بیان می‌کند بفرمایید.

ضمناً شما فرمودید: «زمین خیس، کف کفشی را که نجس است پاک نمی‌کند». می‌خواستم بدانم؛ آیا در روزهایی که باران و یا برف آمده و زمین خیس است، با راه رفتن بر روی زمین خیس و برفی کف کفش پاک می‌گردد؟ در صورتی که آلوده به عین نجاست نباشد جواب چگونه است؟ با عرض معذرت فراوان از این که مزاحم وقت شریفتان شدم؛ خداحافظ.

بسمه تعالی، اعتنا و ترتیب اثر به وسوسه حرام است و به شک های خود نباید اعتنا کنید.

بسمه تعالی

دفتر استفتای حضرت امام مدّ ظله، لطفاً پاسخ سؤالات ذیل را مرقوم فرمایید:

1. دختری هستم که در خانه پدر و مادر خود زندگی می‌کنم. ایشان معتقد به رهبری و جمهوری اسلامی می‌باشند و مسلمان و نمازخوان هستند؛ اما به مسأله طهارت، نجاسات و پاکی ها زیاد اهمیت نمی‌دهند؛ آیا تکلیف من چیست؟ در همین رابطه وقتی من به این مسأله توجه دارم ایشان از این موضوع ناراضی می‌شوند و اظهار ناراحتی می‌نمایند که شما وسواس دارید. با توجه به همه این مسائل و با توجه به این

موضوع که گفته اند: «اگر جایی از خانه یا وسایل توسط تو نجس نشود، تو مسئول نیستی»؛ آیا من مسئول نیستم که حتماً تطهیر کنم و آیا مسئولیت دیگران که در خانه نماز می خوانند به دوش من نیست؟
بسمه تعالی، بر شما مسئولیتی نیست و لازم نیست تطهیر کنید.

[سؤال 973]

2. اگر دست و صورت و لباس شخصی نجس باشد و یا بچه ای که همراه او می باشد این وضع را داشته باشد و به میهمانی برود باید به صاحب خانه بگوید؟ آیا مسئول نیست؟
بسمه تعالی، مسئول نیستید و لازم نیست به او بگویید.

[سؤال 974]

3. آیا پول نجس است؟

بسمه تعالی، نجس نیست.

4. اگر همسر انسان در خانه با لباس نجس نماز بخواند و احتیاط نکند؛ آیا بر انسان واجب است که به او بگوید؟
بسمه تعالی، واجب نیست به او بگوید.

[سؤال 975]

5. اگر همه بدن انسان نجس باشد و فقط دست ها را از ساعد یا مچ بشوید همین قسمت پاک می شود، در صورتی که بالاتر از آن نجس است؟ و نیز اگر گردی صورت را به وسیله آب جاری بشوید در صورتی که موی سر نجس باشد، پاک می شود؟
بسمه تعالی، پاک می شود.

خدایا، خدایا، تا انقلاب مهدی، خمینی را نگه دار، از عمر ما بکاه و بر عمر او بیفزا

ص: 434

بسمه تعالی، احکام طهارت و نجاست سهل و آسان است و از وسوسه اجتناب کنید. (1)

[سؤال 976] 4858

2. وسواس در مورد طهارت و وضو و غسل و سایر مسائل شرعی چگونه می باشد؟ انسان چه کار باید بکند تا بدون گناه ترک کند و خلاص شود؟

بسمه تعالی، واجب است اعتنای به وسوسه نکنید.

[سؤال 977] 447

بسمه تعالی

خدمت سروران عزیزم سلام عرض می کنم بدان امید که همیشه در جهت خدمت به انقلاب اسلامی و در راه رضای خداوند متعال باشید از این که مزاحم اوقات شریف شما می شوم پوزش می طلبم اما بهترین راه حل دردم را تماس با شما یافتم.

کوتاه کنم سخن را، من به بیماری وسواس - البته طبق گفته دوستان و آشنایان - مبتلا گردیده ام و این جریان مربوط می شود به چند ماه قبل که ظرفی را که در حمام استفاده می نمودیم آب کشیده و به داخل سالن آوردم که آب از آن هم به روی فرش ها چکیده بود و بعد که توجه نمودم دیدم که به پشت ظرف کف تاید و برف خشکیده وجود دارد. با توجه به این که لباس نجس در این ظرف می شستیم و همیشه آب نمی کشیدیم فرش ها را نجس محسوب کردم، این گذشت تا روزی دیگر ته کفش تر که از توالت نجس بیرون آمده بودم بروی فرش افتاد و پس از آن هم زیاد رعایت نکردیم و فرش را آب نکشیدیم و درون همان ظرف های مورد استفاده قاشق چوبی بود که نجس هم گاهی شده ولی توجه نمی کردیم و ظرف ها را می شستیم و درون همان ظرف ها هم غذا می خوردیم و برای دیگران (مهمانان) هم غذا می آوردیم و پس از

ص: 435

1- لازم به ذکر است که این جمله در پایان سند به عنوان دستور العمل کلی از طرف حضرت امام برای سؤال کننده ارائه شده است.

آن که متوجه هم شدیم یک بار رعایت نکردیم در همان ظرف غذا خورده شد (البته به وسیله همسر و فامیل) چرا که همسر معتقد نبودند که ظرف ها نجس است و ما هم با این فامیل رابطه بسیار نزدیک و رفت و آمد شدید داریم حال نمی دانم غذاهایی که درست می کنند نجس است یا پاک یا کلاً خود این ها و خانه شان نجس می باشد یا پاک؟ از طرفی در رساله عملیه امام عزیزمان آمده است که غذایی که به عین نجس آلوده نیست می توان به بچه خوراند. آیا دهان این بچه که غذایی نجس خورده آن وقت پاک است یا نه؟ اگر شخصی این بچه را پاک حساب نمود آیا زندگی این فرد پاک است یا نه؟ مسأله غائب شدن فرد مسلمان را در رابطه با پاک شدن چیز نجس برایم بشکافید.

فقط تقاضا می کنم توجه بیشتری مبذول داشته در رابطه با این مسائل و جزء به جزء هم جواب دهید که این مسائل روح را می آزارد و اعصابم شدید ناراحت می باشد. والسلام علی من اتبع الهدی

بسمه تعالی، اگر خود بچه بخورد اشکالی ندارد و آنچه یقین به نجاست آن ندارید محکوم به طهارت است و از وسوسه باید اجتناب کنید و متنجس اگر بین آن و عین نجاست بیش از سه واسطه باشد نجس نمی کند.

[سؤال 978] 304

5. مادر من شخصی است که وسایل را خیلی آب می کشد، برای رفع مریضی او چه باید بکنیم؟

بسمه تعالی، وسوسه از شیطان است و در طهارت و نجاست باید طبق رساله عمل نمایند.

[سؤال 979] 244

18. اعتنا به شک افرادی که وسوسه دارند در امور پاکی و نجسی چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، وسوسه از شیطان است؛ نباید به آن اعتنا شود.

ص: 436

2. یک پارچه لباس مثلاً بعضی قسمت های آن نجس و بعضی پاک است، اگر دست و یا چیزی با رطوبت مسریه به آن ملاقات کند، اما معلوم نیست که به قسمت های نجس آن یا قسمت های پاک آن رسیده در این صورت شیء ملاقی نجس می شود یا نه؟ همچنین همین نهر و راه که بعضی نقاط و بعضی ذرات گل آن نجس و بعضی پاک است، دست و پا که با رطوبت با آن ملاقات می کند و معلوم نیست با کدام قسمت و با کدام ذرات آن ملاقات کرده آیا ملاقی نجس می شود؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، ملاقات کننده محکوم به نجاست نیست و به وسوسه و احتمال ابتدایی اعتنا نکنید.

لزوم یقین به نجاست

بسمه تعالی 1361 / 12 / 21

قم، مسئول محترم دفتر امام خمینی، سلام علیکم

خواهشمند است دو مسأله ذیل ما را از امام استفتا فرموده و جواب فرمایید:

1. آب های گل آلود که در کوچه و خیابان ها از برف ذوب شده یا باران جمع می شود و ماشین ها به روی آدم می پاشند پاک است یا خیر؟

بسمه تعالی، تا یقین به نجاست ندارید محکوم به طهارت است.

2. آبی که موقع تخلی (زمانی که انسان مبتلا به یبوست است و بر خود فشار وارد می آورد تا تخلی نماید) از انسان خارج می شود و شبیه به منی است چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، پاک است.

2. فرضاً در محیطی هستیم که افرادی کافر هستند که نجس می باشند و هیچ اعتقادی نیز به پاکی و نجسی ندارند؛ یا در جمعی از مسلمانان هستیم که آشنا به احکام

نیستند و یا رعایت پاکی و نجاست را نمی کنند. در این جا چه حکمی قابل اجرا است؟ آیا می شود بنا به عرف، مردم آن جا را پاک دانست؟

بسمه تعالی، چیزی را که شک در ملاقات آن با نجس دارید، محکوم به طهارت است.

[سؤال 983] 381

4. آیا لباس و شلوار کسی که شب در خواب شیطانی و منی از او خارج شده با شستن محل منی پاک می شود یا باید تمام لباس یا شلوار را شست و شو دهیم؟

بسمه تعالی، شستن همان موضعی که نجس شده کافی است و لازم نیست تمام لباس شسته شود.

[سؤال 984] 4942

6. فرد مسلمانی که لباس را اتو می کند و او لباس هم مسلمان و هم غیر مسلمان را اتو می کند، آیا کار او برای ما بلا مانع است؟ یعنی اتو کردن لباس ما نزد او اشکالی ندارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد؛ مگر در صورتی که علم به ملاقات لباس با چیز نجسی، با رطوبت پیدا کنید که در این صورت، محکوم به نجاست است.

[سؤال 985] 449

بسمه تعالی

1. خواهشمندم در مورد یقین توضیح دهید و آیا یقین فقط به دیدن است؟ مثلاً کسی که کور است چطور می تواند در مورد نجسی و پاکی چیزی یقین کند؟

بسمه تعالی، به غیر دیدن هم ممکن است یقین حاصل شود و تا یقین حاصل نکرده اجتناب لازم نیست.

2. در مسأله 183 توضیح المسائل آمده است که سنگ، پاک کننده می باشد؛ آیا موزاییک هم شرایط سنگ را دارد یا نه؟ لطفاً توضیح دهید؟

ص: 438

بسمه تعالی، حکم زمین را دارد.

3. اگر دست من تا آرنج، نجس و یا متنجس باشد و من تا مچ دست خود را آب بکشم و دستم را از آب در آورده، به طرف پایین نگه دارم (با توجه به خط ارتباط بین خشکی و تری) آیا از مچ دستم به پایین، پاک است یا نجس؟

بسمه تعالی، پاک شده است.

4. آیا گل خیابان بعد از بند آمدن باران نجس است یا پاک؟

بسمه تعالی، پاک است.

[سؤال 986]

5. شخصی که خون را نجس نداند و به نجس و پاکی معتقد نباشد و عملاً هم تطهیر را رعایت نکند آیا نجس و لاابالی است؟ رفت و آمد با او و خوردن غذا در منزلش چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، اگر یقین نداشته باشید که در اثر ملاقات با نجاست، نجس شده است، پاک است.

[سؤال 987] 450

بسمه تعالی

لطفاً پاسخ دو سؤال ذیل را مرقوم فرمایید:

1. حضرت عالی در مورد خشک شویی هایی که لباس ها را با مواد شیمیایی می شویند حکم به طهارت داده اید؛ آیا این طهارت نیز در یک کشور غیر مسلمان مصداق دارد؟ هر چند که دست غیر مسلمان در زمانی که البسه مرطوب است تماس پیدا نکند؟

بسمه تعالی، دستگاه، پاک کننده نیست؛ ولی اگر لباس پاک باشد و یقین به ملاقات نجاست با رطوبت نشود، باقی بر طهارت است.

2. نظر به حفظ و رعایت حجاب اسلامی از طرف آقایان، آیا پوشیدن پیراهن آستین کوتاه صحیح است؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد، گرچه بهتر پوشیدن است.

ص: 439

محضر مبارک حضرت امام خمینی مدّ ظلّه العالی، سلام علیکم

1. آیا نان و شیر و سایر مواد خوراکی که در کارخانجات بزرگ به کمک ماشین، تهیه و یا آماده مصرف می گردد، برای دانشجویان مقیم کشورهای غیر مسلمان (امریکا) که مجبور به استفاده از این مواد هستند چه حکمی دارد؟ و یقین به نجاست را در این موارد چگونه باید پیدا کرد؟

بسمه تعالی، اگر یقین به ملاقات چیزی با رطوبت با بدن کافر پیدا نکنید محکوم به طهارت است.

2. در حالی که شیطان بزرگ (امریکا) ایران را در محاصره اقتصادی قرار داده برای دانشجویان مجرد یا متأهل مسلمانی که پس از فراغت از تحصیل به ایران باز می گردند و بنا دارند که خانه و زندگی را از نو شروع کنند، خرید لوازم زندگی (از قبیل ظروف چینی و ... که در ایران گران است) برای مصرف شخصی چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، با مراعات مقررات جمهوری اسلامی اشکال ندارد.

9. اگر مستخدم محل کار، شخصی ارمنی و پایبند به هیچ کدام از قوانین دین خود هم نباشد و مثلاً چای یا چیز دیگری به انسان بدهد یا از او چیزی بگیریم، جایز است یا نه؟ و آیا پاک است یا خیر؟

بسمه تعالی، غیر مسلمان نجس است و تا علم به ملاقات با رطوبت نباشد، حکم به نجاست نمی شود.

2. من یک دوست مسیحی دارم که با او رفت و آمدی دارم و خواستم بدانم که آیا از آن ها چیزی خوردن درست است یا خیر؟ (پاک هستند یا نجس؟)

بسمه تعالی، غیر مسلمان، هر که باشد، محکوم به نجاست است ولی غذای

حلال، اگر یقین ندارید که دست تر غیر مسلمان به آن رسیده باشد پاک است.

[سؤال 991] 4965

2. خشک شویی هایی که در شهرها لباس های مردم را با مواد شیمیایی، مثل بنزین و سایر مواد پاک کننده، می شویند و آن ها را اتو می کنند آیا از نظر شرعی پاک هستند یا نه؟ چون ممکن است افرادی که پاکی و نجسی را رعایت نکنند، نیز لباس خود را به این خشک شویی ها بدهند. لطفاً ما را در مورد پاک بودن یا نجس بودن آن ها راهنمایی بفرمایید.

بسمه تعالی، محکوم به طهارت است و احتمال نجس بودن دستگاه، کافی برای حکم به نجاست نیست.

[سؤال 992] 452

بسمه تعالی 1361/9/5

با عرض سلام و آرزوی توفیق الهی؛ خواهشمند است جواب سؤالات زیر را مرقوم بفرمایید:

1. در رابطه با لباسشویی های عمومی، با توجه به این که در هر منطقه و محله، افرادی که طهارت اسلامی را رعایت نمی کنند کم و بیش وجود دارند - هر چند این احتمال، یقینی نیست، لیکن زیاد است - آیا لباس هایی که در این لباسشویی ها شسته می شوند پاک هستند یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر لباس را پاک تحویل داده اند و شک داشته باشند که نجس شده، پاک است و همچنین اگر لباس، نجس بوده و کسی که متصدی شستن است بگوید تطهیر نموده است، محکوم به طهارت است.

2. الکل صنعتی یا ادکلن های معمولی، با یقین به این که غیر قابل شرب و مسموم می باشند - هر چند یکی از مواد تشکیل دهنده آن ها الکل مست کننده باشد - آیا نجس محسوب می شوند؟ ضمناً به

ص: 441

الکل های معمولی، مواد سمّی اضافه می کنند تا غیر قابل شرب باشد و فقط در مصارف صنعتی استفاده شود.

بسمه تعالی، اگر یقین ندارند که از مسکر مایع بالاصاله گرفته شده یا با آن مخلوط شده، پاک است.

[سؤال 993] 1685

2. در ترکیه به روغن های جامد (غیر مایع) تحقیقاً روغن خوک اضافه می کردند ولی بعد، مقامات مسئول می گویند که دیگر اضافه نمی کنند ولی باز هم در بین یک قسمت از مسلمانان شایع است که باز این روغن ها دارای روغن خوک هستند و مورد استفاده قرار نمی دهند؛ حکم این مسأله چیست؟ به اضافه این که ایران - نمی دانم با تحقیق یا بدون تحقیق - مقدار زیادی از آن ها را خریداری کرده است و می کند و باید گفت که حتی در مسلمان بودن این مقامات نیز جای سؤال هست.

بسمه تعالی، استفاده از روغن در فرض سؤال، اشکال ندارد؛ مگر این که اطمینان حاصل شود که روغن خوک داخل روغن است.

[سؤال 994] 4961

2. از چیزهایی که برای عموم است - مثل شیر آب در خیابان و حمام - که کافری از آن ها استفاده کند و بگذرد، آیا شیر آب یا محل وی در حمام یا امثال این ها نجس است یا پاک؟

بسمه تعالی، تا علم به نجاست پیدا نشود پاک است.

[سؤال 995] 1487

4. در بسیاری از مستراح ها سنگ آن، از نوع چینی بوده و گودی آن ها خیلی کم است، به طوری که آدم می ترسد به هنگام دفع، ادرار به لباسش ترشح کند. در این مورد تکلیف چیست؟

بسمه تعالی، تا یقین به ترشح پیدا نکرده، لباس او پاک است.

ص: 442

6. توالتی که در آن از آب قلیل جهت تطهیر استفاده می شود نجس است (منظور، سنگ فرش توالت است)؟

بسمه تعالی، تا یقین به نجاست، حاصل نشده محکوم به طهارت است.

بسمه تعالی 1361 / 6 / 21

دفتر استفتائات امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

محترماً؛ مرکز تهیه و توزیع مواد غذایی، یکی از ارگان های زیر نظر وزارت بازرگانی است و مسئولیت واردات پنیر کشور را به عهده دارد. اخیراً مشخص شده است که برخی از انواع پنیرهای وارداتی از کشورهای کمونیستی، توسط کارگران غیر مسلمان آن کشور «با دست» برش داده می شود و قطعه های آن را داخل حلب ها می گذارند و سپس آب مورد نیاز را نیز به داخل آن می ریزند.

با توجه به نحوه تولید فوق اشاره، خواهشمند است در مورد شرعی بودن استفاده از این نوع پنیر اعلام نظر فرمایید. و من الله التوفیق

بسمه تعالی، در صورت یقین به ملاقات با دست غیر مسلمان، محکوم به نجاست است و با تطهیر نمودن قابل استفاده است و اشکال ندارد.

بسمه تعالی 1362 / 6 / 14

دفتر رهبر کبیر انقلاب، حضرت امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

طبق تأیید و اجازه اداره کل روابط و همکاری های بین المللی وزارت ارشاد اسلامی، این هتل مجاز است برای برگزاری مراسم جشن های عروسی و مهمانی اقلیت های مذهبی که به طور دسته جمعی (خانم ها و آقایان به طور مختلط) انجام می گیرد و هیچ یک از کارکنان مسلمان حق ورود به سالن مهمانی را ندارند، امکانات

لازم را فراهم نماید؛ در مراسم جشن عروسی و مهمانی، غذایی که در ظروف بزرگ برای آن ها روی میز چیده می شود، تماماً دارای کارد و چنگال و کفگیر و ملاقه مخصوص برای برداشتن غذا و قرار دادن در بشقاب های کوچک خودشان می باشد و مهمان نیز با قاشق و چنگال انفرادی، آن را صرف کرده و مجاز نیستند از این قاشق و چنگال برای برداشتن غذا از ظروف اصلی و بزرگ استفاده نمایند. لازم به توضیح است که هتل باقیمانده غذا در بشقاب های مهمانان - اعم از اقلیت مذهبی یا مهمانان مسلمان - را به لحاظ رعایت بهداشت عمومی دور ریخته و فقط از غذای باقیمانده از ظروف اصلی و بزرگ، برای کارکنان و احیاناً سایر مهمانان استفاده می نماید.

با توجه به توضیحات فوق و عطف به این مطلب که هیچ یک از کارکنان هتل که تماماً مسلمان بوده، حق ورود به سالن برگزاری مراسم جشن و مهمانی اقلیت های مذهبی را نداشته و احتمال آن هست که مهمانان اقلیت های مذهبی از قاشق یا چنگالی که به دهان برده اند، در ظروف اصلی غذا وارد کنند؛ آیا هتل می تواند از باقیمانده غذا در ظروف اصلی، برای کارکنان یا احتمالاً سایر مهمانان مسلمان استفاده نماید یا خیر؟

بسمه تعالی، تا از حد احتمال تجاوز نکرده، استفاده از باقیمانده غذا برای دیگران مانعی ندارد و علم به تماس مستقیم بدن آن ها با غذا مضر است.

[سؤال 999] 455

بسمه تعالی

محضر مبارک اعضای دفتر امام خمینی، مدّ ظلّه العالی

خواهشمند است نظر امام بزرگوار را در مورد دادن لباس به خشک شویی از نظر پاک بودن و یا نجس بودن لباس هایی که خشک شویی شده اند بیان فرمایید. در ضمن بیان شود که آیا لباس پاک، بدین وسیله نجس می شود یا نه؟ وظیفه شرعی صنف اتوشویی و خشک شویی را در این مورد بیان فرمایید. لازم به تذکر است که اقلیت های مذهبی هم البسه خود را به این خشک شویی ها می دهند و در خشک شویی از آب

ص: 444

استفاده نمی شود. و السلام

بسمه تعالی، اگر لباس پاک بوده، محکوم به طهارت است. مگر یقین پیدا شود که با رطوبت با چیز نجسی ملاقات کرده است و اگر نجس بوده باید یقین کنید که با آب تطهیر شده است.

[سؤال 1000] 4942

5. خوردن غذا و چای در رستوران مسلمان ها با توجه به این که مشتری آن ها غیر مسلمان نیز هستند و در کنار یکدیگر پذیرایی می شوند و با توجه به این که مغازه دار و کارگران، دقتی از لحاظ پاک و نجسی ندارند، چگونه است؟

بسمه تعالی، اگر علم به نجاست غذا و ظرف مورد ابتلای خودتان نداشته باشید، اشکال ندارد.

[سؤال 1001] 1705

3. آیا آب هایی که در نه‌های شهرها روان است، حکم نجاست را دارند و یا پاکند؟

بسمه تعالی، اگر یقین به نجاست آن ها نباشد، پاک است.

[سؤال 1002] 1673

7. وضع ملاقاتی شیء مشتبّه النجاسه که طرف علم اجمالی قرار گرفته چگونه است؛ آیا آن هم لازم الاجتناب است یا نه؟ (ملاقاتی طرف علم اجمالی نیست ملاقی طرف علم اجمالی است) و یا اگر ترش‌حی از جایی بشود که انسان می داند یا از چیز نجس است یا پاک و هر دو در معرض هستند، آیا آن ترشح لازم الاجتناب است یا نه؟

بسمه تعالی، ملاقی یک طرف شبّه محصوره، وجوب اجتناب ندارد و ملاقی مشتبّه به شبّه بدوی، لزوم اجتناب ندارد.

[سؤال 1003] 791

3. برای پاک بودن گوشتی که از قصاب مسلمان گرفته می شود، آیا علم به طهارت

ص: 445

شرط است؟ چون که در رساله عملیه دارد: علم به نجاست، علم به طهارت لازم دارد و چون موقع ذبح شدن حیوان، علم به نجاست ثابت است، لذا این سؤال مطرح شده است؟

بسمه تعالی، اگر قصاب فروشنده گوشت اظهار می کند گوشت را تطهیر کرده، قولش اعتبار دارد.

[سؤال 1004] 456

بسمه تعالی

دفتر استفتائات حضرت امام خمینی

لطفاً به مسائل ذیل جواب مرحمت فرمایید:

1. طفل مراهق که نزدیک به بلوغ رسیده لباس و بدن خود و یا اشیای دیگر را اگر تطهیر کند و طریق تطهیر شرعی را نیز می داند آیا قول او و تطهیر او اعتبار دارد یا نه؟ و همچنین طفلی که به سن هشت و نه سال رسیده باشد؟

بسمه تعالی، قول غیر بالغ اعتبار ندارد، مگر آن که موجب اطمینان شود.

2. یک پارچه و لباس مثلاً بعضی قسمت های آن نجس و بعضی پاک است، اگر دست و یا چیزی با رطوبت مسریه به آن ملاقات کند، اما معلوم نیست که به قسمت های نجس آن یا قسمت های پاک آن رسیده در این صورت شیء ملاقی نجس می شود یا نه؟ همچنین همین نهر و راه که بعضی نقاط و بعضی ذرات گل آن نجس و بعضی پاک است، دست و پا که با رطوبت با آن ملاقات می کند و معلوم نیست با کدام قسمت و با کدام ذرات آن ملاقات کرده آیا ملاقی نجس می شود؟

بسمه تعالی، در فرض سؤال، ملاقات کننده محکوم به نجاست نیست و به وسوسه و احتمال ابتدایی اعتنا نکنید.

حکم تعدد واسطه در نجس شدن اشیا

[سؤال 1005] 457

بسم الله الرحمن الرحيم

1. حسب معرفتي: فَإِنَّ الْمَلَاقِي لِعَيْنِ النِّجَاسَةِ يَتَنَجَّسُ بِوَجُودِ الرُّطُوبَةِ وَالْمَلَاقِي

ص: 446

للمتنجس الأول، يتنجس أيضاً والملاقي للمتنجس الثاني، يتنجس أيضاً. فهل الملاقي للمتنجس الثالث، يتنجس أم لا؟

بسم الله تعالى، في مفروض السؤال يجب الاجتناب أيضاً وفي الزائد على الرابعة بل على الثالثة لا يجب وإن كان أحوط.

2. هل يعتبر النصارى عيناً نجسة وكيف يمكن التعامل معهم ونحن في بلدان الكفر هذه؟

بسم الله تعالى، غير المسلم محكوم بالنجاسة.

[سؤال 1006] 458

بسمه تعالی

محضر گرامی رهبر عالی قدر امت اسلام حضرت آیت الله العظمی امام خمینی دامت عزه، سلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

خداوند شما را پیروز و موفق بدارد که ما را به سوی او هادی هستید و شرایط ظهور حضرت حجّت را آماده و فراهم می کنید حضرت امام - که جانم فدایتان باد - بنده حقیر پاسداری هستم که آرزومندم از خدمتگزاران به اسلام باشم و از شما جداً تقاضا دارم برایم دعا بفرمایید. لطفاً به سؤالات زیر جواب مرحمت فرمایید.

1. چندی است نوعی وسواس (در مسائلی مثل نجس و پاکی، وضو و غسل و نماز) برایم پیش آمده، نمی دانم چه کنم؟

بسمه تعالی، وسوسه از شیطان است به آن اعتنا نکنید.

[سؤال 1007]

2. یکی از علما به من فرمودند متنجس را نجس کننده ندانم؛ اگر به این دستور عمل کنم، راحت می شوم؛ چون موارد زیادی هست که بر اثر برخورد متنجس (نه عین نجس) نجس شده اند و زندگی در بعضی جاها - که گاهی باید باشم - تا حدی سخت شده برایم. لطفاً فتوای خود را بیان دارید که آیا متنجس، نجس کننده است یا نه؟ و اگر هست، تا چند مرحله؛ مثلاً اگر به دست من خورد و بعد، دست من به دست کسی

ص: 447

خورد و بعد، دست او به لباس من خورد، لباس من نجس می شود یا نه؟ چون گفتند حضرت عالی متنجس را در دفعات زیاد، نجس کننده نمی دانید. لطفاً تعداد این دفعات را معلوم نمایید.

بسمه تعالی، متنجس تا سه واسطه، نجس کننده است و از آن به بعد، نجس کننده نیست.

[سؤال 1008]

3. ضمناً بفرمایید آیا در این یک مسأله، حقیر می توانم از آیت الله شهید محمد باقر صدر تقلید کنم؛ چون ایشان متنجس را اصلاً برای دفعه اول هم نجس کننده نمی دانسته اند؟ اگر نمی شود، می توانم دفعه ها و موارد قبلی را پاک بدانم و از حالا به بعد، رعایت کنم که کارم ساده شود؟

بسمه تعالی، حکم همان است که در بالا ذکر شد و مسأله از موارد رجوع به غیر نیست.

از این که مزاحم وقت شریفتان شدم جداً تقاضای عفو دارم، التماس دعا دارم و این که در قیامت شفیع باشید و برایم دعا کنید تا شهادت نصیبم شود.

[سؤال 1009] 3013

2. «المتنجس بالمتنجس من المتنجس» در رأی امام از نظر حکم به نجاست یا پاکی چه حکمی دارد؟

بسمه تعالی، واسطه چهارم نجس نمی کند.

[سؤال 1010] 459

بسمه تعالی 16 / 10 / 1361

با درود به شهدای راه خدا از ابتدا تا کنون و درود به رهبر عزیز انقلاب

پیشوای گرامی! سؤالاتی به شرح زیر معروض می دارم:

1. روزی به نقلی شنیدم یکی از مراجع در مورد مسأله متنجس گفته اند که متنجس

ص: 448

سوم از متنجس دومی نجس نمی گردد و پاک می باشد؛ خواستم بدانم فتوای امام خمینی چه می باشد و شرایط چگونه است؟ چون امکان این که سؤال را روشن طرح نکرده باشم، ناگزیر به زدن مثال می باشم: لباس متنجس خیسی را به لباس دیگری می زنیم و لباس متنجس دومی را به لباس تر سومی می زنیم؛ یا ته کفش نجس شده ای را بر زمین تری و زمین متنجس را به لباسی و لباس را به میز تری می رسانیم. بسمه تعالی، واسطه چهارم نجس نمی کند.

2. فرضاً در محیطی هستیم که افرادی کافر هستند که نجس می باشند و هیچ اعتقادی نیز به پاکی و نجسی ندارند؛ یا در جمعی از مسلمانان هستیم که آشنا به احکام نیستند و یا رعایت پاکی و نجاست را نمی کنند. در این جا چه حکمی قابل اجرا است؟ آیا می شود بنا به عرف، مردم آن جا را پاک دانست؟

بسمه تعالی، چیزی را که شک در ملاقات آن با نجس دارید، محکوم به طهارت است.

[سؤال 1011] 460

بسمه تعالی 10 / 9 / 1361

محضر رهبر عظیم الشأن، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دامت برکاته

پس از عرض ادب و دست بوسی و سلام مخلصانه؛ خاطر مبارک را مستحضر می دارد که آیا متنجس نجس است یا نه؟ و آیا فرقی بین جامد و مایع نیست، چنانچه بعضی از قداما قائلند یا نه؟ جواب مرحمت فرمایید.

بسمه تعالی، متنجس اگر با رطوبت مسریه با چیز دیگر ملاقات کند، منجس است؛ مگر آن که واسطه زیاد باشد.

آنچه از نجاسات که در نماز عفو شده است

[سؤال 1012] 461

بسمه تعالی

حضرت مستطاب حجت الاسلام و المسلمین استاد الفقهاء و المجتهدين رئیس الملة و الدين آیت الله العظمی و مولانا الاعظم آقای حاج سید روح الله الموسوی

ص: 449

الخمینی متع الله المسلمین بطول بقاء وجوده الشریف.

1. اگر خون بدن یا لباس کمتر از درهم باشد و رطوبتی به آن برسد که اطراف آن را آلوده کند نماز با آن صحیح است یا خیر؟

بسمه تعالی، معفو نیست.

2. اگر لباس های کوچک نمازگزار مثل عرقچین و جوراب که نمی شود با آن ها عورت را پوشانید نجس باشد، چنانچه از مردار یا حیوان حرام گوشت درست نشده باشد نماز با آن صحیح است؟ و نیز اگر با انگشتی نجس نماز بخواند اشکال دارد یا ندارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد و نماز صحیح است.

3. کسی که نذر کرده زیارت برود و غسل زیارت و نماز آن را نذر نکرده آیا لازم است آن ها را به جا آورد؟

بسمه تعالی، لازم نیست.

4. اگر کسی به نمازگزاری، غلط سلام کند، به طوری که سلام حساب نشود، جواب او واجب است یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر سلام حساب نشود جواب ندارد.

[سؤال 1013] 5452

2. آمپولی که به انسان تزریق می شود و الکل و مقدار خونی که بیرون می آید، آیا می توان با آن لباس نماز خواند یا نه؟

بسمه تعالی، اگر خون مخلوط به چیزی نباشد و کمتر از درهم باشد، مانع ندارد.

[سؤال 1014] 4971

2. اگر به اندازه یک اشرفی، بدن یا لباس آلوده به خون باشد، آیا نجس است یا خیر؟ (با توجه به این که حضرت آیت الله آن را در مورد لباس نمازگزار پاک دانسته اند). در ضمن، یک اشرفی امروزه به چه اندازه است؟

بسمه تعالی، خون به هر مقدار باشد ولو به اندازه سر سوزن، نجس است و مقدار کمتر از قدر درهم مانع صحت نماز نیست.

ص: 450

5. خونی که در نماز عفو شده به اندازه دوریالی است یا یک ریالی؟

بسمه تعالی، به اندازه بند انگشت سیابه اشکال ندارد.

2. اگر لباس های کوچک نمازگزار مثل عرقچین و جوراب که نمی شود با آن ها عورت را پوشانید نجس باشد، چنانچه از مردار یا حیوان حرام گوشت درست نشده باشد نماز با آن صحیح است؟ و نیز اگر با انگشتی نجس نماز بخواند اشکال دارد یا ندارد؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد و نماز صحیح است.

8. کسی که وارد به مسأله بوده، ولی در عروة الوثقی مسأله جوراب متنجس را مطالعه کرده که در نماز اشکال ندارد و این شخص در صورتی که مؤنث باشد، نمازها را گاهی با جوراب متنجس خوانده؛ اعاده دارد یا خیر؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، نماز صحیح است، اعاده ندارد.

[سؤال 1018] 462

بسمه تعالی 1361 / 11 / 29

مسئول محترم دفتر امام خمینی، سلام علیکم

احتراماً؛ چنانچه لباس نجسی را در ماشین لباسشویی بیندازم مطهر می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر بعد از زوال عین نجاست یک مرتبه با آب کر یا دو مرتبه با آب قلیل بشوید پاک می کند.

[سؤال 1019] 463

بسمه تعالی

محضر مبارک رهبر عظیم الشأن انقلاب، آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه

ماشین های لباسشویی که معلوم نیست لباس را فشار دهد و لباس که در ماشین است متصل با آب جاری یا کر باشد، با توجه به قطع و وصل شدن آب به وسیله ماشین و یا این که چند بار غساله لباس خارج بشود؛ آیا در چنین صورتی لباس را پاک می کند یا محتاج به تطهیر است؟

بسمه تعالی، اگر بعد از زوال عین نجاست یک مرتبه با آب کر یا دو مرتبه با آب قلیل شسته و غساله آن خارج شده، پاک است.

ص: 452

4. در مورد ماشین های رخت شویی در انگلیس، آیا لباس هایی که در این گونه ماشین ها شسته می شود پاک است یا خیر؟ البته در انتهای هر شست و شو ماشین سه بار آب می گیرد و غساله را سه بار تخلیه می کند و در انتهای هر خالی کردن، آب می گیرد و هیچ اطلاعی در مورد این که آیا آب شیر در موقع خالی شدن آب ماشین وصل است یا نیست نداریم، مثلاً اگر لباسی نجس در ماشین قبل از این لباس ها بوده چه وضعی پیدا می کند.

بسمه تعالی، اگر بعد از زوال عین نجاست به طریق مذکور لباس آب کشیده می شود پاک می شود.

بسمه تعالی 1361 / 1 / 22

دفتر امام خمینی، دام ظلّه

پس از عرض سلام به محضر آن یگانه رهبر، پرچم توحید و مرجع تقلید، امام خمینی می رساند که عده زیادی از اهالی محل از این انجمن سؤال می نمایند که آیا لباس شستن با هر نوع ماشین لباسشویی خانگی پاک و مبرا می باشد یا خیر؟ اگر پاک می باشد شرایط آن به چه صورت است؟ خواهشمندیم جواب این نامه را سریع تر ارسال بنمایید.

بسمه تعالی، اگر بعد از زوال عین نجاست یک مرتبه با آب لوله یا دو مرتبه با آب قلیل می شوید، پاک می کند.

بسمه تعالی 1360 / 8 / 4

دفتر حضرت امام خمینی، دام ظلّه.

با عرض سلام و حمد خدای تعالی سؤالاتی برای این جانب مطرح است؛ لطف فرموده جواب بدهید.

1. لباس خونینی را که می خواهیم در ماشین لباسشویی متصل به کر بیندازیم، آیا باید عین نجاست (خون) را زودتر از آن بزداییم و سپس در ماشین بیندازیم یا نه؟

بسمه تعالی، لازم نیست؛ ولی پاک شدن منوط است به این که پس از زایل شدن عین نجاست، آب کر یا متصل به لوله، به تمام لباس برسد و با فشار یا حرکت از لابه لای آن عبور کند.

2. فردی که مستأجر است و صاحب ماشین لباسشویی، آیا می تواند لباس های دوست یا فامیل را بشوید؟ از نظر این که مستأجر است چه مانعی ایجاد می کند؟

بسمه تعالی، اگر خارج از حد متعارف است، برای آب ریزی باید از صاحب منزل استجازه کند.

3. حد حجاب در اسلام چقدر است؟ آیا در مورد این حد، آیه داریم؟ بیان فرمایید.

بسمه تعالی، بر زن واجب است تمام بدن خود غیر وجه و کفین را از نامحرم بپوشاند.

4. تدریس در مدرسه دخترانه (با وجود یک سرایدار مرد مسن) با مانتو اسلامی و روسری چه مانعی دارد؟

بسمه تعالی، با مراعات حجاب اسلامی و مقررات شرعی مانع ندارد.

5. اگر همسر این جانب زدن مقنعه را برای حجاب سر و صورت بر من واجب کند - در حالی که روسری بلند، تیره و ضخیم نیز حجاب باشد - مسأله چگونه است؟

بسمه تعالی، بهتر است از شوهر در این باره اطاعت کند.

[سؤال 1023] 466

بسمه تعالی 1361 / 1 / 11

محضر مبارک حضرت آیت الله امام خمینی

با عرض سلام، می خواستم از نظر حضرت عالی در مورد استفاده از ماشین لباسشویی در منازل و این که بعد از شست و شوی البسه نجس توسط این دستگاه، آیا نیازی به آب کشیدن مجدد البسه به وسیله انسان هست یا نه، اطلاع یابم.

بسمه تعالی، اگر بعد از زوال عین نجاست، یک مرتبه با آب لوله، یا دو مرتبه با آب قلیل آب بکشد پاک می کند و نیازی به آب کشیدن مجدد نیست.

ص: 454

2. آیا با شستن لباس نجس در لباسشویی هایی که به آب لوله کشی وصل است، پاک می شود یا خیر؟ (با توجه به این که آب، قطع و وصل می شود).

بسمه تعالی، اگر بعد از زوال عین نجاست، یک مرتبه با آب لوله یا دو مرتبه با آب قلیل بشوید پاک می کند.

ضمن عرض سلام خدمت امام بزرگوار و عرض معذرت از این که وقت شریف ایشان را اشغال کرده ام، خواهش می کنم به مسائل زیر که مورد ابتلاء است پاسخ فرمایید.

1. آیا خشک شویی ها که لباس مردم را با مواد شیمیایی می شویند در صورتی که لباس نجس باشد، باعث پاک شدن لباس می شوند؟ آیا در این مورد فرقی بین این خشک شویی ها و لباسشویی هایی که در منازل است وجود ندارد؟

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، طهارت حاصل نمی شود.

2. اگر در نماز جماعت، امام به این صورت اشتباه کند که کلمه ای را ندانسته اشتباه بخواند یا این که آیه ای را فراموش کند بخواند، در صورتی که مأمومی متوجه شود؛ آیا باید نیت فرادا کند؟ به طور کلی تکلیف مأموم در این صورت چیست؟

بسمه تعالی، در غیر قرائت، اشتباه امام ضرر به صحت نماز و جماعت نمی زند و در قرائت، اگر امام را متوجه نسازد که تدارک کند، باید قصد انفراد کند و قرائت را خودش بخواند.

6. ماشین های لباسشویی که لباس های متنجس را با پودر رخت شویی می ریزند از آب لوله به ماشین وصل می شود. بعد از این که آب گرفت آب لوله قطع و ماشین مشغول به گردش می شود بعد از اندک زمانی آب ها را خالی می کند و سه مرتبه دیگر آب وصل و قطع و سپس لباس ها را خشک بیرون می دهد. حکم لباس

و خود ماشین را بیان فرمایید.

بسمه تعالی، چنانچه بعد از زوال عین نجاست یک مرتبه با آب لوله یا دو مرتبه با آب قلیل بشوید پاک می کند.

[سؤال 1027] 468

بسمه تعالی

با عرض سلام؛ می خواستم از حضورتان تقاضا کنم که پاسخ سؤال های زیر را برایم بفرستید:

1. در رساله نوین حضرت امام نوشته شده است که «اگر لباس عاری از عین نجاست را داخل ماشین لباسشویی که به آب کر وصل است بیاندازیم، لباس پاک می شود»، لطفاً بفرمایید اگر لباس، همراه عین نجاست باشد چگونه است؟ آیا اگر داخل ماشین لباسشویی بیاندازیم پاک می شود یا نه؟

بسمه تعالی، اگر پس از زوال عین نجاست، آب متصل به لوله به همه جای آن برسد و از آن بگذرد، پاک می شود.

2. بعد از رسیدن به سن بلوغ، اکثر اوقات نسبت به مسأله نجاست، بدون اهمیت بودم و حتی در چند مورد با وجود عین نجاست در لباس، به آن اهمیت نداده بودم و حالا که به اشتباهم پی برده ام، می بینم که برای پاک شدن، باید تمام لباس ها و فرش ها و حتی لباس های افراد دیگر خانواده و در و دیوارها را نیز آب بکشم و به خوبی واقفید که این، کار مشکلی است و در غیر این صورت هم نمازهایم باطل می شود؛ لطفاً توضیح دهید که چه کار باید بکنم؟ و در ضمن آیا نمازهایی که تا کنون خواندم باطل است؟

بسمه تعالی، آب کشیدن تمام زندگی لازم نیست ولی لباس و بدن نمازگزار و همچنین ظروف غذا باید پاک باشد.

[سؤال 1028] 469

بسمه تعالی

آیا در ماشین های لباسشویی برقی که مقداری آب از شیر متصل به کر داخل مخزن

ص: 456

جمع می شود و روی لباس ها می ریزد و بعد آب قطع می شود و آب موجود در مخزن در اثر نیروی گریز از مرکز از لباس ها جدا شده و بیرون می رود آیا از نظر شرعی لباس ها پاک است یا خیر؟

بسمه تعالی، بعد از زوال عین نجاست اگر دو مرتبه، در آب قلیل شسته شود و غساله منفصل شود پاک می شود.

[سؤال 1029] 470

بسمه تعالی

حضرت آیت الله العظمی آقای امام خمینی مدظله العالی

حوض های کوچک کمتر از کر آیا در حکم اناء هستند در ولوغ کلب تعفیر لازم است یا خیر؟ بیان فرمایید.

بسمه تعالی، در حکم اناء نیست اگر چه احوط استحبابی انجام تعفیر است.

[سؤال 1030] 471

بسمه تعالی

جایی از منزل که نجس می شود و امکان این که آب جاری یا قلیل روی آن ریخته و از محلی خارج شود نمی باشد برای پاک شدن آن جاها به چه ترتیب باید عمل شود؟

بسمه تعالی، اگر به وسیله آب کر تمام محل نجس شسته شود و غساله از محل نجس رد شود پاک می شود.

[سؤال 1031] 5956

2. قسمتی از فرش نجس شده، در تطهیر آن چه فرقی دارد با آب قلیل بشوییم یا با آب جاری (آب لوله کشی شهر حکم جاری را دارد)؟ آیا در هر دو حال می بایست آن قسمت از فرش را فشار داده و غساله آن را بیرون بریزیم یا فقط در تطهیر به وسیله آب قلیل؟

ص: 457

بسمه تعالی، در آب جاری جدا شدن غساله از محل نجس کافی است و لازم نیست بیرون ریخته شود و در آب قلیل باید غساله را بیرون بریزند.

[سؤال 1032] 2686

9. گاهی دیده می شود که بعضی از افراد، چیزی را که با یک مرتبه طاهر می شود، دو یا سه مرتبه می شویند، و یا این که دست را با آب گُر، دو مرتبه یا بیشتر آب می کشند؛ آیا این کار بدعت و حرام است یا خیر؟

بسمه تعالی، بدعت نیست.

[سؤال 1033] 449

3. اگر دست من تا آرنج، نجس و یا متنجس باشد و من تا مچ دست خود را آب بکشم و دستم را از آب در آورده، به طرف پایین نگه دارم (با توجه به خط ارتباط بین خشکی و تری) آیا از مچ دستم به پایین، پاک است یا نجس؟

بسمه تعالی، پاک شده است.

[سؤال 1034] 5985

5. ظروف و دستکش های پلاستیکی اگر نجس شود، مثلاً به مدفوع کودک آغشته گردد؛ آیا با آب کشیدن آن ها و برطرف شدن نجاست، تطهیر می شوند یا نه؟

بسمه تعالی، پس از زوال عین نجاست با آب کشیدن پاک می شود.

[سؤال 1035] 1913

2. تطهیر متنجس به بول به وسیله آب جاری یا شیر آب - که در شهر است - یا کر، فشار یا تعدد می خواهد یا نه؟

بسمه تعالی، در فرض مسأله، تعدد لازم نیست؛ ولی در تطهیر چیزهایی که قابل فشار است، بنابر احتیاط فشار لازم است.

ص: 458

2. قسمتی از فرش به وسیله بول نجس شده و نجاست به پشت فرش هم رسیده و در نتیجه، آن قسمت از کف اتاق هم نجس گردیده است. آیا وقتی که از رو فرش را به وسیله آب جاری (لوله کشی شهر) تطهیر نماییم قسمت پشت فرش و آن قسمت از کف اتاق هم پاک می شود یا خیر، بلکه می بایست حتماً پشت فرش و کف اتاق را تطهیر کرد؟

بسمه تعالی، برای آب کشیدن زمین باید جداگانه تطهیر شود؛ و برای پاک کردن فرش اگر با آب لوله رویش آب بریزند و از پشتش عبور کند و خارج شود هر دو رو پاک می شود.

بسمه تعالی

1. مدت ها پیش از شخص روحانی سؤال شد که موکت و فرش را که به بول یا عذره کودک غذاخور آلوده شده است، چه باید کرد؟ ایشان گفتند: «در عذره، عین نجاست را برطرف کرده، سپس به وسیله شیر آب جاری، آن قدر می ریزیم که نجاست مستهلک شود و رنگ و بوی آن نماند؛ اما در بول رفع عین نجاست لازم نیست و صرف ریختن آب جاری و استهلاک بول در آن کفایت می کند». ما نیز مدتی بدین کار عمل کردیم؛ اما بعد کاشف به عمل آمد که طبق فتوای امام خمینی، خارج کردن غساله به وسیله فشار و یا غیره احتیاط واجب است. حال با توجه به این که در احتیاط واجب می شود به علمای دیگر رجوع کرد؛ اما ما به این نکته توجه نداشته ایم، یعنی در نیتمان نبوده، تکلیف فرش یا موکت و طهارت آن ها چگونه است؟

بسمه تعالی، حکم همان است که نقل کرده اید و تا غساله خارج نشده، حکم به طهارت نمی شود؛ ولی اگر به وسیله فشار لوله، آب از موضع نجس عبور کرده، پاک شده است.

2. شخصی یک روز، کفاره روزه دارد و برایش امکان ندارد که 60 فقیر را غذا بدهد یا یک فقیر را 60 وعده غذا دهد. آیا می تواند مبلغ آن را به یک یا چند نفر دهد و آن شخص به اختیار خود آن را خرج کند؟

بسمه تعالی، کفایت نمی کند.

[سؤال 1038] 34

7. قالی یا موکت که چسبیده به زمین است، بچه بر روی آن بول می کند و خشک می شود؛ آب لوله به وسیله شلنگ می گیرند و با دست یا پا می مالند؛ کفایت می کند؟

بسمه تعالی، اگر آب به تمام موضع نجس جاری شود و آب داخل آن از او جدا شود پاک می شود.

[سؤال 1039] 473

بسمه تعالی

محضر مقدس نایب امام زمان، پیر جماران و بت شکن زمان، سلام علیکم

از خداوند متعال سلامت امام امت، خمینی بت شکن را خواستارم. ضمن آرزوی طول عمر برای رهبر عزیزم؛ چند جمله ای دارم که در آن شک دارم. برنامه از این قرار است که کسی اگر خواب باشد و در خواب جنب شد و لباس او منی گرفت و هر چقدر آن را شست منی آن از آن خارج نشد. آیا این لباس پوشیدنش اشکال دارد یا نه؟ اگر خونی باشد که پاک نشود آن لباس پوشیدنش اشکال دارد؟ من در این مسأله شک دارم و نمی دانم.

بسمه تعالی، اگر عین نجاست منی یا خون از بین برود و شسته شود، پاک می شود، هر چند رنگ آن باقی باشد. و از وسوسه اجتناب لازم است.

[سؤال 1040] 7394

4. به نیت انجام غسل جنابت به حمام می رویم و بدن خود را با صابون یا شامپو می شویم ولی در موقع انجام غسل، آب قطع می شود (البته صابون ها را می شویم) آیا باز هم بدن نجس است و لباس که می پوشیم نجس می شود تا آن

ص: 460

موقع که آب بیاید و غسل کنیم؟

بسمه تعالی، اگر آب به جاهای نجس بدن جاری شده، پاک شده است.

[سؤال 1041] 4942

4. کوزه گلی که احتمالاً از خاک پاک ساخته شده ولی فروشنده آن هندو است و ما نمی دانیم سازنده مسلمان بوده یا خیر، آیا آن کوزه پاک است؟ و اگر پاک نباشد، آیا می شود آن را پاک کرد، مثلاً چند روز در آب بماند؟

بسمه تعالی، پاک است؛ مگر علم به نجاست آن داشته باشید و اگر علم به نجاست باطن آن داشته باشید، قابل پاک شدن نیست.

[سؤال 1042] 1850

4. در موقع بیرون ریختن دوغ از مشک، موش مرده ای از مشک بیرون می آید، تطهیر مشک در فتوای آن حضرت به چه نحو است؟ امر به ابلاغ فرمایید.

بسمه تعالی، تطهیر آن مشکل است و بدون عبور آب پاک از اجزای آن پاک نمی شود و اگر لوله آب را در داخل آن باز کنند تا پر شود پاک می شود.

[سؤال 1043] 474

بسمه تعالی 16 / 2 / 1361

حضور محترم رهبر کبیرمان امام خمینی دام ظلّه

پس از تقدیم عرض سلام، طول عمر شما را از درگاه خداوند متّان خواهانم.

امام بزرگوار! من این نامه را از جبهه اهواز برای شما می نویسم و علت آن این است که چون حضوراً امکان طرح سؤالات دینی نبود، لذا تصمیم گرفتم از طریق مکاتبه جواب آن ها را به دست آورم. سؤال ها به این قرار است:

1. آیا با تری آب دست می شود چیز نجس را تطهیر کرد؛ مثلاً یک دست بکشد و نجاست آن برطرف شود و یک دست هم بکشد و آن را پاک کند؟

بسمه تعالی، کافی در تطهیر نیست.

ص: 461

2. در سلام نماز آیا می شود هر سه سلام را با هم گفت؟ چون طبق فتوای شما، بعد از «السلام عليك أيها النبي ورحمة الله وبركاته»، یا باید «السلام عليكم ورحمة الله وبركاته» را بگوید و یا باید فقط «السلام علينا وعلی عباد الله الصالحین» را بگوید.

بسمه تعالی، گفتن سه سلام مانع ندارد.

[سؤال 1044]

3. اگر چیز نجسی را زیر شیری که متصل به آب کر است تطهیر کند، آیا آبی که از آن می ریزد پاک است؟

بسمه تعالی، پاک است.

[سؤال 1045]

4. اگر چیز نجسی را که باید دو بار بشوید، یک بار بشوید، ولی مقدار آبی که یک بار می شوید، بیشتر از مقدار آبی باشد که دو بار می شوید، آیا آن چیز پاک می شود؟

بسمه تعالی، زیادی آب میزان نیست و در موارد لزوم، تعدد باید مراعات شود.

5. مسأله ای که دو قسمت دارد، مثل این که یک قسمت، فتوا است و یک قسمت، احتیاط، آیا می شود یک بار به احتیاط عمل کند و یک بار به فتوا؟

بسمه تعالی، اشکال ندارد.

6. اگر شک در وضو کند که آیا شسته یا نه، چطور است؟ و اگر زیاد شک کند تکلیفش چیست؟

بسمه تعالی، اگر شک، بعد از فراغ از وضو است اعتنا نکند و چنانچه در اثنای وضو شک کند، اعتنا کند؛ مگر کثیر الشک باشد.

7. آیا سهم امام از پول خمس را می شود برای کارهای عام المنفعه یا کارهای خیر، از قبیل انفاق کردن به درماندگان و بیچارگان یا جنگ زدگان و زلزله زدگان استفاده کرد؟

بسمه تعالی، احتیاج به اجازه خاصه دارد.

8. آیا از کسی که از نظر علم برتری ندارد ولی از نظر تقوا برتری دارد می تواند تقلید کند؟

بسمه تعالی، تقلید اعلم لازم است علی الاحوط.

ص: 462

4. مهر نماز که گوشه ای از آن توسط دست مرطوب نجسی لمس شده باشد، چگونه پاک می گردد؟

بسمه تعالی، می تواند آن گوشه را بتراشد.

از مطهرات: زمین

[سؤال 1047] 475

بسمه تعالی 1361 / 12 / 15

کسی به توالت می رود و کف توالت هم خیس بوده، و آن روز هم به قول ما باران به صورت نم نم آمده؛ آیا شخص پس از بیرون آمدن از توالت ته کفشش نجس است؟ اگر هست، آیا روی زمین که خیس است؛ ولی چشمگیر نیست و بعضی جاهایش زمین سفت و رطوبت دار است با رفتن 15، الی 20 قدم ته کفشش پاک می شود؟ لازم به تذکر است که این فرد پس از راه رفتن 15 الی 20 قدم روی زمین فوق به مسجد وارد شده. آیا مسجد پاک است یا نجس شده؟ البته این فرد حکم مسأله را نمی دانسته است. در مورد این که اگر ته کفش نجس است، منظور این است که عین نجاست، مثل بول یا غائط ته کفش نبوده، فقط کف توالت خیس بوده است.

بسمه تعالی، اگر یقین به نجاست ته کفش یا کف آن محل ندارد، حکم به طهارت می شود. و در صورت علم به نجاست، در صورتی زمین ته کفش را پاک می کند که خشک باشد و با رطوبت پاک نمی کند.

[سؤال 1048] 449

2. در مسأله 183 توضیح المسائل آمده است که سنگ، پاک کننده می باشد؛ آیا موزاییک هم شرایط سنگ را دارد یا نه؟ لطفاً توضیح دهید؟

بسمه تعالی، حکم زمین را دارد.

ص: 463

2. آیا با راه رفتن روی زمین مرطوب و گل آلودی که آفتاب می گیرد، ته کفش و عصا، پاک می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر زمین رطوبت مسریه دارد پاک نمی کند.

از مطهرات: آفتاب

17. آیا آفتاب، تمام اشیای نجسی را که عین نجاست در آن نیست، پاک می کند؟

بسمه تعالی، غیر منقول و آنچه که در حکم غیر منقول است، با تابش آفتاب پاک می شود و تفصیل آن در رساله مذکور است.

5. آیا شیشه های معمولی در و پنجره مانع مطهریت آفتاب هستند یا نه؟ در صورت منفی بودن جواب، اگر پشت خود شیشه نجس باشد با

تابیدن آفتاب بر روی آن پاک می شود یا خیر؟

بسمه تعالی، اگر مانع تابش آفتاب بر جای نجس نباشد، مانع مطهر بودن نیست.

از مطهرات: استحاله

3. در فصل زمستان موقعی که انسان برای دستشویی یا بیرون رفتن به منظور بول یا غائط می رود به علت گرم بودن هوای شکم و مواد

داخل آن در موقع تخلی بخاری از آن بلند می شود که به بدن می رسد و شاید بنا به گفته ها تبدیل به آب می شود بر اثر سردی. تکلیف آن

چیست که به بدن می نشیند و یا روی لباس ها؟

بسمه تعالی، بخار چیز نجس پاک است.

5. آیا دوده نفت نجس استحاله و پاک است؟

بسمه تعالی، پاک است ولی اگر چربی دارد احتراز کنید.

7. اگر ظرفی که محتوی آب کمتر از کُر باشد و با خون یا فرآورده های خونی نجس شده باشد و به جوش بیاید، آیا بخار آن پاک است یا خیر؟ و آیا فرآورده های خونی - مثل پلاسما و سرم - هم نجس است؟

8. اگر با همین شرایط سؤال 7، به جای خون، ادرار باشد آیا بخار آن پاک است یا نجس؟

بسمه تعالی، 7 و 8، بخار پاک است ولی سرمی که از فرآورده های خون است، نجس است؛ مگر در صورتی که صدق خون به آن نشود.

مقام معظم رهبر عزیز انقلاب، امام خمینی، با سلام و درود

در مورد پس آب خروجی و زمین تصفیه خانه آب و فاضلاب استان اصفهان

طی تحقیقاتی که این کمیته در سه سال بعد از انقلاب در مورد فاضلاب های انسانی انجام داده، نتایجی به دست آورده که همراه با نتایج به دست آمده از دیگر کشورها، مختصراً حضور آن مقام معظم ارئه می شود و چند سؤال در مورد آب خروجی از تصفیه خانه ها مطرح است که امید دریافت پاسخ آن ها را داریم.

فاضلاب منازل پس از جمع آوری به وسیله لوله کشی با سیستمی بسیار ساده و ارزان قیمت که به صورت استخرهای متعدد می باشد به طور طبیعی در اثر رشد باکتری ها و جلبک ها تصفیه شده و به صورتی در می آید که در موقع خارج شدن از تصفیه خانه رنگ سبز دارد. این آب خروجی دارای خصوصیات زیر است:

الف- آلودگی آن از مواد آلی بسیار کاهش یافته، در حدود 80%؛

ب- می توان گفت: میکروب های آن با این روش کلاً از بین رفته اند که اندکی اگر باقی باشد با مقداری کلر دفع می شود؛

ج- بوی متعفن فاضلاب رفع شده و در موقع خروج فقط بوی جلبک می دهد؛

د- رنگ آن به رنگ سبز تبدیل می شود.

مدت زمانی که برای این تغییرات لازم است در نقاط سردسیر و گرمسیر متفاوت بوده و حدود 20 روز می باشد.

سؤال: آیا این آب خروجی سبز رنگ پاک است؟

بسمه تعالی، تصفیه ذکر شده استحاله نیست، آب مزبور نجس است.

موضوع دیگر گرفتن زمین بدین منظور است.

قبلاً دستگاه های تصفیه فاضلاب از خارج وارد می شد و کلیه وسایل آن هم از خارج خریداری می شد. با مطالعاتی که صورت گرفته، معلوم شده این دستگاه های پرهزینه با تمام هزینه هایی که برای اداره آن ها پرداخت می گردد کارآیی چندانی نداشته و اگر زمین در اختیار باشد تا بتوانیم سیستم کم خرجی را که قبلاً اشاره شد آماده نماییم، هیچ خرجی برای نگهداری ندارد و ابزار و وسایل مکانیکی هم به طور کل در آن به کار نمی رود. در بعضی از نقاط، زمین بایر به اندازه کافی هست و علاوه بر تأمین زمین تصفیه خانه، از آب خروجی تصفیه خانه هم برای آباد کردن زمین های اطراف به خوبی می توان استفاده نمود. در بعضی شهرها با این مسأله روبه رو هستیم که زمین بایر نیست؛ و لیکن خود مردم شهر آمادگی دارند که برای رفع مشکلات فاضلاب از زمین های مزروعی در اختیار تصفیه خانه قرار دهند و زمین مورد نیاز تقریباً برای هر نفر 1/5 متر می باشد.

آیا اختصاص دادن این زمین ها به تصفیه خانه در صورتی که هیچ امکان دیگری نباشد، برای رفع مشکلاتی که فاضلاب در شهرها ایجاد کرده و رهایی از هزینه های سنگین، جایز است؟

بسمه تعالی، با رضایت صاحبان زمین اشکال ندارد.

[سؤال 1056] 1696

3. اگر مقداری انگور را جهت سرکه شدن در کوزه ای بریزیم و هر بار مقداری انگور به آن اضافه کنیم، در صورتی که انگورهای قبلی به اصطلاح جوش آمده

ص: 466

باشد، سرکه پاک است یا این که حرام؟ پختن کشمش به همراه غذا حکمش چگونه است؟

بسمه تعالی، بعد از سرکه شدن حلال است و باد کردن کشمش و جوش آمدن آن در غذا، موجب حرمت آن نیست.

[سؤال 1057] 1036

4. اگر انگور و آب انگوری که برای سرکه انداختن در ظرفی انباشته شده، به جوش بیاید و بعد هم ثابت نشود که مست کننده بوده و سپس تبدیل به سرکه بشود، معمولاً (مستفاد از مسائل 113 و 202 و 211 رساله امام مَدّ ظلّه) پاک می شود و حتی ظرفش و چیزی که روی آن انداختند نیز پاک می شود. ولی اگر انگور با ساقه اش (اسکلت خوشه انگور که دانه ها به آن متصلند) با هم مصرف شده باشد و چنانچه ثابت شود که مست کننده بوده و نجس شده، پس از سرکه شدن آیا چوب ها و ساقه های انگور هم پاک می شود یا نه؟

بسمه تعالی، پاک می شود.

[سؤال 1058] 2686

12. روغنی (نفت، گازوییل، بنزین) که جهت سوختن استفاده می شود، اگر نجس شود و بعد از سوختن، به صورت دوده شود، آیا در این حالت استحاله شده و پاک می باشد یا خیر؟

بسمه تعالی، دوده متنجس نجس نیست، مگر آن که آلوده به ذرات متنجس باشد.

[سؤال 1059] 3406

2. آب داغی که نجس می باشد آیا بخار آن هم نجس است؟

بسمه تعالی، پاک است.

ص: 467

بسمه تعالی

با سپاس و تشکر فراوان از زحمات فراوانی که یکایک شما برادران در راه به ثمر رساندن و بهتر کردن انقلاب دارید، و با عرض سلام و خسته نباشید به یکایک شما و تشکر از زحمات قبلی.

در مسأله شماره 113 توضیح المسائل امام چنین آمده: «اگر انگور و آب انگور به خودی خود جوش بیاید حرام، ولی نجس نیست. مگر آن که معلوم شود که مست کننده است، و اگر به واسطه پختن جوش بیاید خوردنش حرام است ولی نجس نیست» و این مسأله نامفهوم می باشد. چون در ده ما شیره انگور درست می کنند و عده ای می گویند که بنا به مسأله امام، خوردنش صحیح است و عده ای هم می گویند: صحیح نیست. حالا شرح تهیه آن را می نویسم و شما جواب را برای ما ارسال دارید.

وقتی که انگور رسید، کشمش هایی که روی خوشه انگور خشک شده، جدا می کنند و این انگورها را داخل یک حوض می ریزند و می شویند. بعداً که خوب شسته شد به وسیله پا و پوتین که خوب تمیز می کنند، این انگورها را له می کنند و می فشارند تا آب آن گرفته شود. سپس این آب از طریق یک سوراخ به یک حوض دیگر منتقل می شود. بعداً روی تفاله های انگور، هیزم می گذارند و روی هیزم ها را سنگ می گذارند که اگر احیاناً هنوز آبی باقی مانده باشد، گرفته شود. آب گرفته شده را با یک خاک مخصوص مخلوط می کنند و بعد از یک روز یا دو روز، این آب انگور را می جوشانند تا این که حدود یک سوم آن بجوشد. و بعداً در قاب های گلی می ریزند و در آفتاب می گذارند که هم این که سرد شود و هم این که کمتر شود و (تیره) غلیظ شود و

بعداً هم برای خوردن استفاده می کنند. و السلام

بسمه تعالی، در فرض مرقوم، اگر با جوشیدن روی آتش دو ثلث آن کم نشود خوردن آن حرام است.

[سؤال 1061] 5277

2. آب انگور که شیره می گذارد چه فرمایش می فرماید آیا ثلثان را با آتش شرط می دانید و یا با آفتاب اشکال ندارد؟

بسمه تعالی، با فرض این که با آتش یا آفتاب جوش آمده و به ذهاب ثلثین تطهیر می شود اگر به آفتاب هم ذهاب ثلثین شود پاک می شود.

از مطهرات: اسلام

[سؤال 1062] 478

بسمه تعالی 1982 / 4 / 8

و الصلاة و السلام علی أشرف الأنبياء و المرسلین، حبیب إله رب العالمین، أبی القاسم المصطفی محمد، و علی أهل بیته أجمعین. و السلام علی إمام المستضعفین، الخميني العظيم، دام ظلّه و أبناؤه الله لنا و لكلّ المستضعفین في العالم و رحمة الله و بركاته.

أما بعد، فیا إمامنا و قائدنا! فکما ثورتکم العظيمة في إيران الإسلام أحدثت ضجة في الشرق و الغرب و أحدثت تغييراً ملحوظاً في کلّ أرجاء المعمورة؛ فإنّ إجابتکم علی رسالتي التي بعثتها إلی شخصکم الكريم أحدثت هذه الأخرى ضجة في مدينة ساسری الإيطالية حيث فتح الله بکم عيون و قلوب البعض عند ما رأوا الإجابة من هذا القائد العظيم لطالب فقير لله، لاحول له و لا قوة إلا بالله، تعجبوا و اندهشوا... و لا عجب من امر الله ازف إلیکم یا إمامي یابن الزهراء هذه البشارة و اشکر الله و اشکرکم شکرأ لا نهاية له كان قصدي زيارة بلد الاسلام لتقبيل أيديکم الشريفة الطاهرة لكن بما أنّ جوازي عراقي فلم يسمح لي دخول أرض الإسلام ولكن یا امامي العظيم فإنّ جوابکم لرسالتي يكفيني

ص: 469

و سأظل أشمّها إلى أن نلتقي - إن شاء الله تعالى - في أرض أمير المؤمنين و خازن علم النبيّين الإمام علي بن أبي طالب عليه السلام.

أمّا طلبی الآن یا إمامنا و قائدنا هو أنّ بعض الإيطاليين و الإيطاليات الذين أعرفهم يريدون أن يسلموا و يدخلوا الدين الإسلامي الحنيف و هذا بفضلکم... لكن لا أدري كيف تكون العملية؟ و كيف السبيل لذلك و بالنسبة إلى لفظ الحروف فهم لا يستطيعون لفظ حرف القاف و الطاء و الحاء... الخ؟ هذا و السلام علیکم و رحمة الله و بركاته

نصر الله الإسلام بکم یا قائدنا العظيم و وفقنا الله ليجمعنا سوياً إن شاء الله أو رزقنا الشهادة بين أيديکم.

بسم الله الرحمن الرحيم، کلّ من أراد أن يعتنق الدين الحنيف الإسلامي و يتشرّف بالإسلام يكتفي منه بإجراء الشهادتين على لسانه بأية لغة كانت، و بالنسبة للصلاة يجب عليه الجهد في تعلّم القراءة و الأذکار الواجبة و عند العجز عن ذلك يجتري منه بما يتمكّن و دتم موفّقين لخدمة المسلمين.

از مطهرات: تبعیت

[سؤال 1063] 479

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، دام ظلّه

پس از عرض سلام و ارادت، اگر میت آدمی را روی تخته چوبی از آب قلیل غسل دهند؛ آیا آبی که از جسم میت روی تخته می ریزد تخته را نجس می کند؟ اگر تخته نجس شود، چطور طاهر خواهد شد و در این صورت غسل صحیح شده یا نه؟

و السلام علیکم و رحمة الله و بركاته

بسمه تعالی، غسل صحیح است و بعد از تمام شدن غسل، تخته بالتّبع پاک می شود.

ص: 470

احکام ظرف ها

[سؤال 1064] 541

2. استفاده از قلم خودکار و خودنویس طلا و نقره چه صورتی دارد؟

بسمه تعالی، مانع ندارد.

[سؤال 1065] 818

6. از ظرف نقره اگر خوراکی برداریم به نیت خارج کردن، لازم است در ظرف دیگر گذاشته سپس میل کنیم؟

بسمه تعالی، در ظرف دیگر بریزید پس از آن استعمال کنید.

ص: 471

بسمه تعالی

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

با اموال و جان های خود، در راه خدا جهاد نمایید، این برای شما بهتر است اگر بدانید.

(توبه : 41)

چند سالی است که مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه موفق به تولید نرم افزارهای تلفن همراه، کتابخانه های دیجیتالی و عرضه آن به صورت رایگان شده است. این مرکز کاملاً مردمی بوده و با هدایا و نذورات و موقوفات و تخصیص سهم مبارک امام علیه السلام پشتیبانی می شود.

برای خدمت رسانی بیشتر شما هم می توانید در هر کجا که هستید به جمع افراد خیراندیش مرکز بپیوندید.

آیا می دانید هر پولی لایق خرج شدن در راه اهلبیت علیهم السلام نیست؟

و هر شخصی این توفیق را نخواهد داشت؟

به شما تبریک میگوئیم.

شماره کارت :

6104-3388-0008-7732

شماره حساب بانک ملت :

9586839652

شماره حساب شبا :

IR390120020000009586839652

به نام : (موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه)

مبالغ هدیه خود را واریز نمایید.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک 129/34 - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: 03134490125

دفتر تهران: 021 - 88318722

بازرگانی و فروش: 09132000109

امور کاربران: 09132000109

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

